

ZBORNIK
DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM
V
KNJIGA 16

REDAKcioni ODBOR

Karlo Mrazović, Ivo Rukavina, Anka Berus, Nikola Sekulić,
Mila Počuža, Fabijan Trgo, pukovnik, Zdenko Cvrlija, pot-
pukovnik, Franjo Biljan, potpukovnik, Šandor Kaufer, major,
Boško Čavić, kapetan I klase

Odgovorni urednik
Fabijan Trgo, pukovnik

IZDAJE
VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMije

VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

ZBORNIK

- DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSКИH NARODA

TOM

V

KNJIGA 16

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GOD.

BEOGRAD

1956

BORBE U HRVATSKOJ 1943 GOD.

— L I P A N J —

I

DOKUMENTI JEDINICA NARODNOOSLOBODILAČKE
VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA

BR. 1

**IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 1 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA KUTJEVO¹**

ŠTAB
XVII BRIGADE N. O. V. H.
O. broj: 291/1943
dana 1. VI. 1943/10,35 sati

Izvještaj o akciji
na Kutjevo.

ŠTABU X DIVIZIJE I SLAVONSKOG KORPUSA N.O.V.H.

Položaj

I. Jedinice ove brigade imale su zadatak da postave obruč oko neprijateljskog uporišta Kutjevo.² Napad na Kutjevo je vršila XVIII Brigada na noć 27 na 29. V. 1943. Naše jedinice su stigle na svoj određeni položaj 28. V. 1943 u 23 časa. Pošto je bio velik sektor na kome su bile naše jedinice, neprijatelj je uspio da se izvuče iz tog obruča uopšte da ga naše jedinice nisu primjetile. [Na] neke grupe neprijateljske koje se odvojile i nalutale na naš obruč naši borci II i III bataljona otvorili su vatru. Neprijatelj uopšte nije odgovarao sa vatrom.

U toj akciji naši borci zarobili su i to:

1. jedan puškomitraljez
2. 12 karabina
3. 2000 metaka
4. jedan pištolj.
3. Neprijatelj je imao 14 mrtvih i 3 zarobljena.

U toj akciji mi smo imali 2 lakše ranjena i to: Marković Ilija, rođ. 1912 god., selo Kričke, općina Čaglić, srez Pakrac, Srbin, seljak,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 55-1, k. 1130.

² Vidi dok. br. 2, 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15 dok. br. 77, 85 i 86.

došao u partizane 21. IV. 1943; Tovarić Joco, rođ. 1911 u selu Skenderovci, opć. Čaglic, srez Pakrac, Srbin, seljak, došao u partizane 21. IV. 1943. Jedan od ovih ranjenih ranjen je od ustaškog metka, a drugi od aviona.

4. Naknadno umrlih od rana i gdje su sahranjeni nema.

5. Imena [onih] koji su pali smrću heroja, kao i koji su se istakli u borbi da ih treba pohvaliti također nema.

6. Akcija je izvedena po planu, veza između jedinica bila je odlična, kako sa štabovima bataljona tako i sa susjednim jedinicama.

7. U ovoj borbi naše jedinice utrošile su 250 puščanih metaka. Oružja pokvarenog kao i izgubljenog nismo imali.

8. Naročite napomene: Štab ove Brigade pozajmio je XVIII Brigadi 10 mina za teški minobacač.

9. Naš II i III bataljon ovoga puta nisu bili oprezní, a možemo reći i [da su bili] slabo aktivni. To se vidi u tome što je oko 400 do 500 bandita³ prošlo na njihov sektor da ih uopšte nisu opazili.

Prema izvještaju II i III bataljona oni su posvetili slabu pažnju na samu cestu Kutjevo—Vetovo. Veći dio svojih snaga bacili su na liniju Kutjevo—Kula. Naš I bataljon ovoga puta pokazao se odličan.

Ovaj slučaj koji se desio u Kutjevu da je banda pobjegla i stoga imamo jedno iskustvo koje vjerujemo da se takav slučaj neće više da dogodi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Ivan A. Šibl

Komandant:
Demonja I. Nikola⁴

³ Iz sastava Šesnaeste ustaške bojne.

⁴ Narodni heroj poginuo u Slavonskoj Požegi rujna 1944 god. kao komandant Dvanaeste divizije NOV i PO Hrvatske.

BR. 2

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 1 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU ČETVORTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA ZA OSLOBOĐENJE KUTJEVA, KULE, LJESKOVICE I DARKOVCA¹

ŠTAB XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 124/1943
dana 1. juna 1943

Izvještaj o vojnom radu od 20
do 31 juna² 1943.

ŠTABU IV DIVIZIJE NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Položaj

I. Operacije na sektoru

U ovome desetodnevnom periodu naša brigada operisala je na sektoru Požega—Brod (sekcija: Požega—Slav. Brod). Za ovo vrijeme operisala je u sastavu divizije.

II. Akcije

U vremenu od 20. V. do 31. V. 1943 ova brigada učestvovala je u akciji na Kutjevo, Ferovac, Kulu, Ljeskovicu i Darkovac.³

U akciji na Kutjevo naša brigada bila je u zasjedi da spriječi nadiranje neprijatelja od Požege i Pleternice.

U akciji na Kulu neprijatelj je pobjegao i naše jedinice ušle su u Kulu bez borbe.

Akcija na Ljeskovicu uspjela je 100%. Neprijatelj se predao nakon par minuta borbe.⁴ Gubitaka nije bilo ni na jednoj ni na drugoj strani.

Iz Darkovca također je neprijatelj pobjegao⁵ i naše jedinice ušle su u samo mjesto bez borbe.

U svima ovim borbama zaplijenjeno je: 2 teška mitraljeza, 6 puškomitraljeza, 5 šmajsera, 2 laka bacača i 152 karabina i 20.000 metaka.

Naši gubici u svim ovim akcijama jesu: 3 mrtva i 16 ranjenih.

Neprijateljski gubici jesu 23 mrtva ustaše.

Zarobljeno je 158 domobrana i 3 oficira.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 14/2. k. 812.

² Vjerovatno omaška. Odnosi se na period od 20 do 31 svibnja 1943 godine.

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

⁴ Vidi dok. br. 36.

⁵ U Darkovcu se nalazila njemačka mjesna zaštita (kulturbundovci — pripadnici njemačke nacionalne manjine). Vidi dok. br. 110.

Izvršili smo ekonomsku akciju na Kulu i Darkovac. Izvezeno je stoke i hrane.

Detaljni izvještaj o svim ovim akcijama podnosimo.

III. Borbenost i disciplina

Borbenost kod drugova boraca je dobra. To se pokazalo u posljednjim akcijama na Ferovcu, na zasjedi kod Kutjeva i u Ljeskoviću, gdje su naši borci u savršenom redu sa mnogo poleta izvršavali svoj zadatak.

Moral i disciplina su također dobri. U brigadi se nije dogodio ni jedan slučaj neposlušnosti, niti grubog odnosa spram naroda i rukovodiocima, a to naročito dokazuje lijepo ponašanje naših boraca u Kuli, gdje su seljaci govorili da su mislili da su partizani zlikovci i da će ih poklati, zato što su oni njemačke narodnosti.

IV. Rad u jedinicama

U zadnjih 10 dana radilo se u svim našim jedinicama slijedeće:

Patrolna služba, ratna služba, gađanje aviona, stražarska služba i pješadijski egzercir. Sve ovo gore navedeno najprije je razrađeno sa nižim rukovodiocima, tako da oni mogu lakše prenijeti na borce.

Rad se kontrolisao od članova štaba svaki dan i zapaža se na drugovima borcima da to na njih uspješno djeluje.

V. Rad i zapažanja štaba

Članovi ovoga štaba zajednički su donášali odluke o radu u jedinicama i istima ukazivali punu pomoć, kako po vojnoj obuci, tako i po ostalim pitanjima.

Ovaj štab zapaža da su jedinice ove brigade prilično savladale borbu na terenu, kako borci, tako i rukovodioci. Najveću smo pažnju skrenuli tome radu. To se je zaključilo iz posljednjih borbi.

Drugovi niži rukovodioci kao i borci pokazuju sve više interesovanje za nove vojne vježbe.

Naš IV bataljon zaostaje iza ostalih bataljona po vojnom pitanju, dok je borbenost i disciplina slična ostalima. Nastojaćemo da u kratko vrijeme i taj bataljon bude ravan ostalima.

Štabovi bataljona kako su mladi i novoformirani prilično se snalaze, ali im treba još dosta pomoći, koje mi i nastojimo da im pomognemo.

Bolnička četa pri našoj brigadi još uvijek ne funkcioniše kako bi to trebalo i pored toga što ju svaki dan neko od članova štaba ove brigade obilazi. Uložićemo još više truda da i tu bolničku četv sredimo, tako da bi zbilja jednom imali pravu bolničku četv.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Komandant:

BR. 3

IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 1 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O NAPADU NA SVETU NEDELJU¹

ŠTAB XIII PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONČAR«
HRVATSKE
Op. br. sl.
1 juna 1943

Operativni izvještaj

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Zapoviješću naslova od 27. V. ove godine Brigada je dobila zadatak da razoruža domobransku posadu u Svetoj Nedelji,² zapali hangare, avione i jedrilice na letilištu, nadalje zapaliti dvorac u Svetoj Nedelji i općinu, evakuirati oružje, municiju i ostalu vojničku spremu te sanitetski materijal iz tamošnje zdravstvene stanice. — Ovaj zadatak Brigada je imala izvršiti u noći 28/29 ov. mjeseca.³

Za izvršenje gornjeg zadatka I Proleterski bataljon postavio je osiguranje na cesti Jaska—Samobor, gdje je osiguravao povlačenje II i III Proleterskom bataljonu koji su vršili akciju na Svetu Nedelju. — Bataljon je ostao na osiguranju tako dugo dok se II i III Proleterski bataljon nisu povukli iz akcije.—

II Proleterski bataljon postavio je osiguranje na cesti Samobor—Zdenčina—Samobor—Zagreb, Sveta Nedelja—Samobor—Sveta Nedelja—Zagreb sa zadatkom da spriječi nadiranje neprijatelja iz tih pravaca. Čim je postavljena zasjeda na cesti Sveta Nedelja—Zagreb odmah je porušen električni vod visokog napona koji sprovodi struju iz Zagreba za Samobor, tako da je Samobor cijele te noći ostao bez električnog svijetla. Za cijelo vrijeme dok je vršena akcija neprijatelj nije intervenirao ni iz jednoga pravca. Jedan vod ovoga bataljona evakuirao je sanitetski materijal i razne bolničke instrumente, zapalio arhivu općine i uhapsio formalno oficira Miljenka Lipovšćaka i njegovu drugaricu.

III Proleterski bataljon stigao je u Svetu Nedelju u 24 sata. Ovaj bataljon uputio je odmah jednu patrolu koja je razoružala stražara i stražu u jačini od 12 domobrana, dok su istovremeno ostale snage

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 43/3 k. 721.

² Redakcija ne posjeduje zapovijest Druge operativne zone za napad na ovo uporište. Vidi zapovijest Brigade (tom V, knj. 15, dok. br. 88).

³ Vidi dok. br. 18.

bataljona — osim jedne čete koja je opkolila neprijateljsku posadu u nekoj grabi i onemogućila mu da se razbježi — razoružala neprijatelja u barakama, šatorima i kod radionica.⁴ Poslije toga sjela je jedna patrola sa nadporučnikom domobranskim u luksuzni auto i otišli su na letilište razoružati tamošnju stražu, koja je bila jačine 20 vojnika. Akcija je tekla vrlo brzo tako da je do pola tri sata ujutro bilo evakuirano i skoro sve oružje, ostala ratna sprema, sanitetski materijal i prilična količina raznog drugog alata i materijala, te zapaljeno dva aviona marke »Fizir« F.N., oko 70 jedrilica, hangari, stražarnice, šatori, i štale gdje su bili smješteni domobranski konji i volovi. Nešto pušaka i prilična količina razne vojničke spreme izgorelo je, pošto se nije moglo u ovako kratkom vremenu evakuirati. Brigada se je iz akcije povukla na položaje Lović Prekriški, Prekrižje, Krašić i Pribić, gdje je stigla 29. V. u 18 časova.

Gubitaka nije bilo na našoj ni na neprijateljskoj strani.

Sav plijen zaplijenjen u ovoj akciji vidi se iz priloženog spiska plijenja.⁵

U ovoj akciji zarobljeno je oko 140 neprijateljskih vojnika, među njima 4 oficira.

Akcija je izvršena po planu. Marš je bio vrlo dugačak ali je unatoč toga disciplina u maršu bila na primjernoj visini. Najveći nedostatak bio je u tome što evakuacija plijena nije bila najbolje organizovana, pa radi toga dio plijena koji se je mogao evakuirati nije bio evakuiran.

Municije u ovoj akciji nije utrošeno ništa.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Božo Spaček

V. d. komandanta,
Milan Žeželj

⁴ Vidi dok. br. 164.

⁵ Vidi prilog 1.

S P I S A K P L I J E N A

uhvaćenog u akciji na Svetu Nedelju u noći 28/29. V. tek. godine.

100 komada pušaka	55 pari rabljenog veša
5 komada »Šmajsera«	60 litara jednog ⁶ ulja
2 komada p. mitraljeza »Brno«	100 kgr. svinjske masti
2 teška mitraljeza »Sentetjen«, jedan	80 kgr. brašna pšeničnog
teški mitraljez »Hočkis«	100 kgr. šećera
10.600 komada metaka za puške i	40 komada slamarica
teške mitraljeze	35 komada plahti
50 komada ofanzivnih bombi jedna	2 komada jastuka
poljska centrala »Erikson« M. 34	1 jorgan
5 komada poljskih telefona „ „ „	160 komada čebadi
2.000 metara tankog telefonskog	15 pari cipela krznom posta-
kabla veća količina sanitetskog	vljenih za avijatičare
materijala i raznih bolničkih in-	6 padobrana
strumenata	2 kožna kaputa
70 komada šinjela	2 komada guma vanjskih za
100 komada domobranskih bluza	avione
sivih i plavih	2 manja radioaparata
20 komada domobranskih bluza	1 mali stolni kinoaparat
sivih i plavih starih	5 pisaaćih strojeva nešto ošte-
105 komada zimskih i ljetnjih hlaća	ćenih
70 pari cipela i čizama rabljenih	1 krojačka šivaća mašina
1.100 metara platna za veš	40.000 kuna
210 špuli bijelog konca	10 komada krznenih uniformi
40 špuli sivog konca	3 para krznenih uniformi
3.000 araka papira kancelariskog	rastavljenih
2.000 komada koferata	Veća količina bravarskog-
	mehaničarskog alata

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Božo Spaček

V. d. komandanta,
Milan Žeželj

⁶ To jest: ulja za jelo

BR. 4

**NAREĐENJE ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 1 LIP-
NJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RUŠENJE
ŽELJEZNIČKE PRUGE PLETERNICA—NAŠICE¹**

ŠTAB XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

A. broj: 289/43

Dne: 1. VI. 1943 6,45 sati

Naređenje za
rušenje pruge. —

ŠTABU I, II i III BATALJONA

Na položaju

Prema situaciji u kojoj se mi sada nalazimo i djelovanju naših jedinica, vidimo da banda bježi iz uporišta oko nas, tj. u sjevero-istočnom dijelu Požeške kotline,² tako da je i uporište Ruševo napustila koje je imala naša Brigada likvidirati a u vezi [naredbe] Vrhovnog komandanta druga Tite da se poduzmu sve mjere za rušenje i uništenje komunikacija.³ U blizini naših sadanjih boravišta nalazi se željeznička pruga Našice—Požega kojom banda vrši redovno svoje saobraćaje, dovozi svoju vojsku kao i njihove potrebe — živežne namirnice. Da bi se ovo spriječilo, u tom cilju ovaj štab

N A R E Đ U J E :

Jedinice naše Brigade izvršit će rušenje pruge na sektoru od sela Latinovca prema Našicama⁴ kroz šumu u što većoj dužini. Za izvršenje ovoga zadatka pokupiti sve ljudstvo iz okolnih sela i to:

I bataljon

Mobilisat će u selu Milan Lugu što veći broj seljaka za izvršenje toga zadatka.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5-5, k. 1132.

² Krajem svibnja 1943 god. poduzele su jedinice Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske ofanzivu čišćenja Požeške kotline. Za svega šest dana bila su oslobođena, sljedeća mjesta: Kaptol, Vetovo, Kutjevo, Ferovac Majur, Ljeskovica, Čaglin, dok je iz Kule, Bekteža, Darkovca, Poreča i Ruševa neprijatelj pobjegao i ne sačekavši naše jedinice. Vidi dok. br. 1, 2, 6, 14, 36 i 37, i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86

³ Preko radio-stanice Slobodna Jugoslavija data je naredba svim jedinicama NOV i PO Jugoslavije: da pojačaju svoja dejstva u pozadini neprijatelja u toku Pete neprijateljske ofanzive.

⁴ O rušenju ove pruge vidi dok. br. 14 i 37.

II bataljon

Mobilisat će u selu Čaglinu što veći broj seljaka za izvršenje toga zadatka.

III bataljon

Mobilisat će u selu Latinovac što veći broj seljaka za izvršenje toga zadatka. Ovaj bataljon ima zadatak da mobiliše što više seljaka još iz ovih sela: Migalovci i Ivanovci.

Odmah po primitku ovoga naređenja uputit će svaki bataljon po jednu četu na rušenje pruge a sa drugim dijelom snaga da se pristupi sakupljanju seljaka. Ukoliko se ne može da sakupi seljaka za rušenje pruge odmah izvijestiti ovaj Štab brigade.

Rušenje pruge će vršiti bataljoni na sljedećim sektorima i to: I i II bataljon će rušiti na sektoru od stanice Čaglin prema Našicama, a III bataljon će da produži dalje na svom sektoru na kome je rušio tokom jučerašnjega dana.

III bataljon neka postavi osiguranje na svojim starim položajima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Ivan A. Šibl

Komandant:
Demonja I. Nikola

BR. 5

**IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 1 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA ČAGLIN¹**

ŠTAB
XVII BRIGADE N. O. V. H.
O. broj: 292/1943
dana 1. VI. 1943

Izvjestaj o akciji
na Čaglin.

ŠTABU X DIVIZIJE I SLAVONSKOG KORPUSA N. O. V. H.

Položaj

1.) Jedinice ove brigade dobile su zadatak da napadnu neprijateljsku posadu u selu Čaglinu.² Isto naređenje za akciju na Čaglin dobili smo 30. V. 1943. Naš II bataljon imao je zadatak da napadne neprijatelja u selu Čaglinu koji se nalazio na željezničkoj stanici. Naš III bataljon imao je zadatak da postavi zasjedu na pruzi Čaglin—Pleternica i na cesti Čaglin—Sl. Brod. I bataljon uopšte nije bio predviđen za istu akciju pošto je zakasnio iz sela Kutjeva a trebalo je da dođe u selo Šumanovac.

II bataljon koji je napao neprijateljsko uporište u selu Čaglinu izvršio je svoj zadatak u potpunosti.

III bataljon koji je imao da postavi zasjedu na pruzi Čaglin—Pleternica i na cesti Čaglin—Slav. Brod, također da prugu poruši i cestu prekopa — isti bataljon porušio je i srezao tt. veze na pruzi 2 i pol km i prekopao je cestu na dva mjesta.

I bataljon koji je imao zadatak da bude u rezervi kod Štaba brigade došao je poslije akcije, tj. javio se u Štab brigade 31. V. 1943 u 8 sati ujutro.

2.) U toj akciji naši borci zarobili su i to: 48 neprijateljskih vojnika
jedan puškomitraljez
46 karabina
5000 puščanih metaka
1 askericu³
14 bombi
48 vojničkih uniformi i 48 pari cipela.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 56-1, k. 1130.

² Vidi dok. br. 37.

³ Tako su ustaše nazivale automat.

3.) U ovoj borbi neprijatelj nije imao ni mrtvih ni ranjenih. Sam otpor neprijatelj nije pružio. Nepažnjom naših boraca mi smo imali jednog mrtvog i 3 ranjena i to:

Zec Mišo, rođ. 1900 god., iz sela Trnava, općina Mašić, srez N. Gradiška, Srbin, seljak, došao u partizane 25. I. 1943;

Petar Sargap, rođ. 1907, selo Obrovica, opć. Gudovac, srez Bjelovar, Srbin, seljak, došao u partizane 10. V. 1943;

Sablić Luka, rođ. 1924, selo Vel. Trešnjevica, opć. Pitomača, srez Đurđevac, Srbin, radnik, skojevac, došao u partizane 17. II. 1943;

Šteković Milan, rođ. 1915, selo Cage, opć. Okučane, srez N. Gradiška, Srbin, seljak, došao u partizane 2. V. 1943.

4.) Naknadno umro od rane Zec Mišo, rođ. 1900. Isti drug sahranjen je u selu Čaglinu.

5.) Smrću heroja koji su pali nije bilo. U borbi se istakla II četa II bataljona, pojedinaca nije bilo.

6.) Akcija na neprijateljsku posadu u Čaglinu izvedena je po planu. Štab brigade kao i štab bataljona stalno su imali pregled nad svojim jedinicama.

7.) U ovoj akciji utrošeno je 500 kom. puščanih metaka, a zarobljeno je 5000 puščanih metaka. Oružja pokvarenog kao i izgubljenog nije bilo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Ivan A. Šibl

Komandant:
Demonja I. Nikola⁴

⁴ Narodni heroj poginuo u Slavonskoj Požegi rujna 1944 god. kao komandant Dvanaeste divizije NOV i PO Hrvatske.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE OD 2 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA KUTJEVO, FEROVAC MAJUR I LJESKOVICU¹

ŠTAB IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE

HRVATSKE

O. Broj: 45

Dana 2. VI. 1943.

Izvještaj o akciji na Kutjevo,
Kulu, Ljeskovicu i Darkovac — podnosi

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Noću 28/29. V. 1943 jedinice IV divizije vršile su napad na neprijateljsko uporište **Kutjevo** u kome je bilo oko 530 ustaša, XVI ustaške bojne.²

Neprijatelj je organizirao za odbranu sela pojedine čotove u neposrednoj blizini sela, gdje je izradio zaklone za mitraljeze i zaklone za strijelce u nekoliko redi.

Napad je počeo u 23 časa. kako je bilo u planu predviđeno. U napadu su učestvovalе jedinice XVIII brigade, dok su jedinice XII brigade držale zasjedu prema Požegi, Pleternici i Kuli. Uz pripomoć teškog bacača neprijatelj je sa čotova brzo stjeran u selo, gdje se je grupisao u pojedine kuće, odakle je, davao otpor. Jedinice XVIII brigade, koje su prodirale u selo sa sjevera i jugoistoka, čistile su kuću po kuću sve dok se neprijatelj nije skoncentrisao sav u državnoj pastuharni, masivnoj jednokatnici, koja nije bila unaprijed podešena za odbranu. Jedinice XVIII brigade blokirale su tu zgradu u kojoj je bilo oko 400 ustaša, sa namjerom da poslije vatrene pripreme sa dva brdska topa i dva bacača izvrše juriš. Iz poznatih razloga ovo nije učinjeno. Preko dana 29. V. 1943 godine neprijatelj je držan blokiran u pastuharni, te je donijeta odluka da se u 23.15 časova napadne i likvidira. Međutim, uslijed slabo postavljene blokade sa jugozapadne strane, neprijatelj se uspio neprimjetno izvući iz zgrade i pobjeći.³

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19-3, k. 908.

² Opširnije o napadu na ovo mjesto vidi dok. br. 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

³ Do juriša nije došlo zato što je Štab Osamnaeste NO brigade vršeci pregrupaciju svojih jedinica i pripremajući ih za juriš oslabio blokadu zgrade, a to je neprijatelj iskoristio i probivši blokadu pobjegao u Slavonsku Požegu. (Podatak iz knjige: Mato Jerković, Borbe u Slavoniji za vrijeme Četvrte i Pete neprijateljske ofanzive.)

Dok su jedinice XVIII brigade vršile napad na Kutjevo, XII brigada imala je zadatak da postavi zasjede i u povoljnom momentu napadne neprijateljsko uporište Ferovac—Majur, što je i učinila.⁴ U samom uporištu bilo je oko 60 ustaša, od kojih je 22 potučeno, dok je ostali dio uspio pobjeći, iz razloga što jedinica koja je vršila napad nije imala dovoljno snaga da postavi solidnu blokadu i spriječi bjegstvo neprijatelja.

Zaplijenjeno je:

XVIII brigada: 37 ispravnih karabina
20 neispravnih karabina
1 teški mitraljez neispravan
1 puškomitraljez
10.000 metaka i ostale ratne spreme.

XII brigada: 1 teški mitraljez (švarcloze)
2 puškomitraljeza
1 šmajser
14 pušaka.

Poslije likvidacije neprijateljskog uporišta Ferovac, jedinice XII brigade, koje su držale zasjedu prema Kuli, ušle su u samo mjesto, pošto je neprijatelj iz istog pobjegao.

U Kuli dobiveno je:

15 mauzera karabina
4.000 metaka i nešto odijela. Ovo oružje i municiju dao je narod koji nije pobjegao sa bandom, dobrovoljno.

Gubici neprijatelja u Kutjevu i Ferovcu kao i na zasjedama koje su držale jedinice ove divizije iznose: 72 mrtva ustaše, koji su ostali na mjestu borbe, i nepoznat broj ranjenih.

Sopstveni gubici iznose i to:

XVIII brigada: 18 mrtvih
39 ranjenih drugova.

XII brigada: 2 mrtva i
14 ranjenih drugova.

Pali drugovi sahranjeni su na groblju u selu Mitrovcu.

Plan za akciju bio je dobro izrađen, jedinice pripremljene, ali su štabovi podbacili. Naročito se to odnosi na Štab bataljona XVIII brigade, koji je napadao sa sjevera i koji se je pokazao skroz neodlučnim, bez inicijative i uopšte nije rukovodio bataljonom. To isto se je osjetilo i kod Štaba brigade, a kao nužna posljedica toga i kod nižih rukovodilaca: komandira i vodnika.

⁴ Vidi dok. br. 2 i 42.

Za samo uspostavljanje veze između jedinica u bataljonu trebalo je nekoliko sati. Kad se je ista uspostavila, poslije toga dobro je funkcionisala. Veza između Štaba XVIII brigade i ovoga Štaba bila je redovita.

Greškom jedinica XVIII brigade došlo je do toga da je opkoljenom neprijatelju, koji je pokazivao sve znake demoralizacije, i uspjelo iz zgrade neprimjetno pobjeći. To se moglo desiti samo zbog toga što nije bila dobro vojnički postavljena blokada zgrade sa jugozapadne strane.

Akcija na Kutjevo po našem mišljenju nije uspjela.

Akcija na Ferovac je uspjela u potpunosti. Veći dio bande je pobjegao, ali to uslijed manjih snaga kojima je jedinica raspolagala na tom sektoru, te se nije mogla solidno izvršiti blokada toga uporišta.

U akciji na uporište Kutjevo izgubljene su 4 puške, dok su puške od palih i ranjenih drugova spasene. Akcija, iako nije uspjela, ipak ima svog značaja u tome jer je to prva likvidacija uporišta koje je branila dosta jaka i čisto ustaška banda. Likvidacija Kutjeva i Ferovca imala je za posljedicu bjegstvo bundaša⁵ iz Kule, ustaša iz Bekteža i bundaša iz Darkovca.

Zarobljenih nije bilo ni u Kutjevu ni u Ferovcu.

Dana 31. V. 1943 u 4 sata izvršen je napad na neprijateljsko uporište Ljeskovicu,⁶ gdje je bilo 230 domobrana sa 1 teškim mitraljezom, 4 puškomitraljeza i 2 laka bacača.

U akciji je učestvovala XII brigada. Borba koja je otpočela u tačno određeno vrijeme završila se je brzo, bez gubitaka kod nas i kod neprijatelja.

Po planu bilo je predviđeno prije likvidacija Ljeskovice, pa onda, prema situaciji, i Darkovca. To iz razloga, da domobrani iz Ljeskovice za vrijeme borbe u Darkovcu ne bi utekli, a da bi im mogli prirediti solidnu i sigurnu blokadu nismo imali dovoljno snaga na raspoloženju. Jedinice koje su imale zadatak da blokiraju Darkovac brzo su osjetile da u rovovima i bunkerima oko sela nema bande, pa su još za vrijeme borbe u Ljeskovici ušle u Darkovac. Kako su saznali od seljana koji su ostali u selu Darkovcu, banda⁷ se je iz toga sela povukla noću 30/31.V. 1943.

Akcija na Ljeskovicu uspjela je u potpunosti i zaplijenjeno je:

- 1 teški mitraljez
- 4 puškomitraljeza
- 4 šmajsera
- 2 laka bacača sa 40 mina
- 105 mauzera
- 27 manlihera i
- 20.000 metaka i ostalog ratnog materijala.

⁵ Naziv za kulturbundovce

⁶ Vidi dok. br. 2 i 36.

⁷ Vidi dok. br. 110.

Se tako uspostavljanje veze između jedinica i bataljona trebalo je nekoliko sati. Kad se je lica uspostavila polako je togo dobro je funkcionisalo. Veze između bataljona XVIII. brigade i ovog bataljona je redovito.

Uređenim jedinicama XVIII. brigade došlo je do toga, da je opkoljen neprijatelj, koji je pokušavao sve snage demoralisacije i uspjelo je ugroziti neprijatelja. To se moglo dogoditi samo zbog toga što nije bilo dobro vojnički postavljena bitaka sprede se kao napad na strane.

Akcija na Kutjevu po tome nikakvu nije uspjela. Akcija na Perovcu je uspjela a potpuno je, veći dio bande je potpuno ali to valja manji snaga sa kojima je jedinica razmatrala na komandira, te se nije moglo nalaziti izdati bitaka togo upotrijebiti.

U akciji na sporiti Kutjevu izgubljeno su 4 piske, dok su potkraj od petli i ranjena drugova spomena. Akcija, iako nije uspjela, ipak ima svog značaja u tome jer je to prvi put kada je upotrijebila koga je imala doista i dosta uspjeha bandi. Izvidacijske kutjeve i Perovca imala je sa poslijednjim neprijateljskim bandama iz koje, imala iz doista i bandama iz Perovca.

Zarobljenije nije bilo ni u Kutjevu ni u Perovcu. Dana 31.V.1945 u 4 sata izvršen je napad na neprijateljsku oporištu Ljaskovica, gdje je bilo 250 domobrana sa i teška mitraljezima, puškarima i 2 laka bacača.

U akciji je učestvovala XII. brigada. Borbe koje je otpočela u tačno određeno vrijeme započele se je brzo, bez gubitaka kod nas i kod neprijatelja.

Na planu bilo je predviđeno prije likvidacije Ljaskovice, pa onda povlačenje u Perovcu. To iz razloga, da domobranci iz Ljaskovice su vreme borbe u Perovcu mogli obaviti, da bi iz mogli prirediti vojima i sigurni bitaka ali se izostalo zbog toga, da se ne razmatralo. Jedinice koje su imale zadatke da likviduju Perovcu kroz su uspjeli, da u razgovoru i bunkerima oko sela nema bandi, pa su još sa vreme borbe u Ljaskovici imali u Perovcu. Iako su uspjeli da uspijeva koji su izdati u selu Perovca bandi se je je togo sela povlači na 30.31.V.1945.

Akcija na Ljaskovici uspjela je u potpunosti i završeno je:

- 1. teški mitraljez,
- 4 puškarica i 2 laka bacača
- 2 laka bacača sa se mize
- 105 metakom,
- 27 ranjenika i

20.000 metaka i ostalo ratnog materijala.

Zarobljeno je:

150 domobrana i 3 oficira, koji su svjedoci i potvrdili bitku. Ostalo je zarobljeno došlo je jedan u tačno razvise. U Perovcu nije došlo nikakve ni u bitku sprede već je imala dosta ekonomskog karaktera.

Urea likvidacije Ljaskovice, koja su izvršavali njegovi neprijatelji iz Perovca. Domobranci imali, razmatrali, da je bandama Perovca pobegla, a njima da je zarobljeno da drže potvrditi, ali to se je, da se ne davati jačeg otpora u slučaju da budu napadnuti. Njima se je brzo likvidaciju ovog uporišta u I. bataljon XII. brigade, koji su borci i razmatrali ostalo i se samo potvrditi prišli likvidaciji uporišta, koje bi i bez odluke domobrana porazili brzo pasti.

U ova akcija naše jedinice angažovane su skupom:

- 2 teška mitraljeza (1 i neispravan)
- 7 puškarica i 2 laka bacača
- 2 laka bacača
- 105 karabina ispravne
- 20 neispravnih karabina
- 3.000 metaka

na mize sa lakti na Perovcu i mnogo ostalo ratnog materijala.

Zarobljeno:

- 3 oficira
- 150 domobrana.

ostalo ratno materijal - bitaka naratu

Polikromski:

af. i. d. i. d. a.

Komandant:

sergeant

2.V. 43

Zarobljeno je:

158 domobrana i 3 oficira, koji su svučeni i pušteni kućama poslije održanog mitinga. Od zarobljenih ostao je jedan u našim redovima.

U Darkovcu nije dobiveno ni oružja ni vojničke spreme, već je akcija čisto ekonomskog karaktera.

Brza likvidacija Ljeskovice može se pripisati bijegu neprijatelja iz Darkovca. Domobrani naime, saznajući da je banda iz Darkovca pobjegla, a njima da je naređeno da drže postave, složili su se u tome da neće davati jakog otpora u slučaju da budu napadnuti. Svakako ima zasluga za brzu likvidaciju ovog uporišta i I bataljon XII brigade, čiji su borci i rukovodioci odlučno i sa puno poleta prišli likvidaciji uporišta, koje bi i bez odluke domobrana moralo brzo pasti.

U ovim akcijama naše jedinice zaplijenile su ukupno:

- 2 teška mitraljeza (i 1 neispravan)
- 7 puškomitraljeza
- 2 laka bacača
- 4 šmajsera
- 194 karabina ispravna
- 20 neispravnih karabina
- 30.000 metaka
- 40 mina za laki minobacač i mnogo ostale ratne spreme

Zarobljeno:

- 3 oficira
- 153 domobrana.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. odsutan

Komandant:
Milan Stanivuković

(M. P.)⁸

⁸ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 7

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVIRTE DIVIZIJE OD 2 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
O BORBI KOD SELA ČOSINCA¹

ŠTAB IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: Službeno
Dana 2 juna 1943 u 22 h

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Od Štaba XII brigade primili smo slijedeći izvještaj o ishodu današnje borbe.²

Jedna četa II bataljona bila je u zasjedi na cesti prema Pleternici. Oko 3 sata došla je »trakalica«³ koja je bacila na teškomitraljesko gnijezdo 10 bombi. Pod zaštitom aviona privlačila se banda u jačini od oko 300 ustaša u neposrednu blizinu naših položaja. Četa je primila borbu i uz pripomoć ostalih jedinica II bataljona i jedinica I bataljona banda je otjerana u pravcu Pleternice.

Od bombardovanja uništen je u potpunosti jedan teški mitraljez i jedan puškomitraljez. Od avionskih bombi ima 7 mrtvih i 1 ranjen, a od puščanih metaka 5 mrtvih i 2 ranjena. Svega ukupno 12 mrtvih i 3 ranjena. Oko mitraljeskog gnijezda ima 5 neeksplodiranih bombi. Jedinice II bataljona izašle su na položaj iznad sela Čosinca.

Rezultat bombardovanja koje je vršilo 6 bombardera još ne znamo jer to je bilo u vremenu od 18 — 19 časova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba:
Inkret⁴

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 20-3. k. 908.

² Vidi dok. br. 36.

³ Podrugljiv naziv za avion »Brege«.

⁴ Franc

BR. 8

**ZAPOVIJEST ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV
I PO HRVATSKE OD 2 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JE-
DINICAMA ZA NAPAD NA NAŠICE¹**

ŠTAB
I SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: 38/43

Dana 2. VI. 1943./19,30 sati

Predmet: Zapoved za napad na nepri-
jateljsko uporište Našice.

Štabu IV divizije
Štabu X divizije
Štabu minobacačkog divizionu
Komandi baterije

Na položaju

U vezi s posljednjim naređenjem Vrhovnog komandanta Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, upućenim posebno slavonskim partizanima: da što žešće udaraju na pruge i neprijateljska uporišta,² ovaj štab odlučio je da se napadne i likvidira neprijateljsko uporište Našice.³

U Našicama nalazi se prema posljednjim podacima 3 satnije domobrana,⁴ oko 50 žandara, te 85 domobrana željezničke bojne i 25 bundaša. Naoružanje sa: 17 puškomitraljeza i 3 teška mitraljeza, 11 ručnih mitraljeza, ostali imaju karabine sa po 150 metaka. Nalaze se u sledećim zgradama:

Pejačevića dvorac, samostan, Sokolski dom, ustaški logor, žandarmerija i u još nekoliko privatnih zgrada naznačenih na skici dotičnog mesta.

Ustaška satnija⁵ je otišla iz Našica, a moral domobrana i bundaša je vrlo nizak, a kod žandara dobar.

U cilju likvidacije uporišta, Štab I slavonskog korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26-1/I, k. 470.

² Vidi primjedbu br. 3 uz dok. br. 4.

³ Vidi dok. br. 13, 15, 27, 34, 35, 36 i 37.

⁴ Iz sastava Drugog domobranskog zbora. Vidi dok. br. 121.

⁵ Iz sastava Petnaeste ustaške bojne. Vidi dok. br. 132.

Z A P O V E D A :

(sekcije Brod i D. Miholjac 1:100.000)

1.) Štab IV divizije:

a) XII brigada, bez jednog bataljona, ima zadatak da upadne i likvidira neprijateljsko uporište Našice.

Za pojačanje dodaju se toj brigadi brdska baterija, top »PITO«, te 4 teška minobacača (računajući u taj broj i bacače te brigade).

Glavni pravac nadiranja treba da bude od Markovca ka centru grada: I kolonom nastupa između cesta Našice—Osijek i Našice—Podgorač ka centru sa zadatkom da odcepi Pejačevićev dvorac od žandarmerije i ustaškog logora. II kolonom nastupa istim pravcem ka centru, odakle skreće ka severu sa zadatkom da odcepi Sokolski dom i bunkere na severnom delu Našica od ostalih uporišta. III kolonom treba odseći samostan od ostalih uporišta, napadajući od strane općine i škole, služeći se istima kao zaklonom.

b) Preostali bataljon postavlja zasjedu prema Đurđenovcu. Manjim delom tog bataljona fingirati napad na Đurđenovac iz Golubovca (šuma). Ovo je najvažnija zasjeda.

c) XVIII brigada postavlja zasjedu prema Čačincima na pruži Đurđenovac—Čačinci i cesti Feričanci—Čačinci. Postaviti dvostruku zasjedu: I-vu na mestu gde se seku pruga Đurđenovac—Čačinci sa cestom Feričanci—Moslavina i kod samih Feričanaca; II-gu isturiti što više prema Čačincima, kod sela D. Međe, i na križanju cesta kod Orahovice.

2.) Štab X divizije:

a) XXI brigada napasće i likvidirati malo neprijateljsko uporište D. Motičina, u kom se nalazi 80 — 100 naoružanih civila sa 3 puško-mitraljeza. Osim toga postaviće jednim bataljonom zasjedu na pruži i cesti Požega—Našice. Nakon likvidacije D. Motičine, pojačaće XXI brigada jednim bataljonom zasede XVIII brigade, a dva bataljona držaće blizu Našica u rezervi za eventualne potrebe.

b) XVII brigada postaviće zasjedu na pruži i cesti Našice—D. Miholjac i Našice—Osijek i Našice—Podgorač.

3.) Štab minobacačkog diviziona raspoređiće teške minobacače, tako da XII brigada ima za napad najmanje četiri, a XXI-va barem jedan teški minobacač, a ostale rasporediti tako da svaka zaseda dobije po jedan bacač.

U saglasnosti sa Štabom IV divizije, odnosno XII brigade, razradiće drug komandant minobacačkog diviziona⁶ plan, ukoliko se isti odnosi na saradnju teških minobacača i jurišnih jedinica.

⁶ Franjo Kofler

4.) Štab baterije raspoređuje svoje topove u XII brigadu, te u saglasnosti sa Štabom IV divizije, odnosno XII brigade, razrađuje plan za napad ukoliko se isti odnosi na učestvovanje baterije u napadu.

5.) Pionirski vodovi i diverzantske grupe treba da razore što veći dio pruge, t. t. veza, mostova i cesta i da rade sve dok eventualnom vatrom ne budu prisiljeni na povlačenje.

6.) Štab korpusa biće u G. Motičini.

Štab IV divizije sa svojom rezervom biće u Starom Tajnovcu.

Štab X divizije biće sa svojom rezervom u selu Makloševac.

Mesto štaba minobacačkog diviziona i baterije odrediće IV divizija.⁷

7.) Veza između Štaba korpusa i štabova divizija održavaće se radiostanicama i u potrebnim slučajevima kuririma. Štabovi pojedinih jedinica treba također da podnesu uvek izveštaje i najbližem višem štabu.

8.) Početak napada biće 4 juna 1943 u 3 sata ujutro.

9.) Znaci raspoznavanja za dan 4 juna o. g.:

Poziv: Pušku u horizontalnom položaju izdići s obe ruke iznad glave. Predašnje naređenje za bela platna ostaje na snazi.

Odziv: Kapom u levoj ruci kružno mahati ispred sebe.

Za noć 4. na 5. juna: juriš — partizanski.

10.) Povlačenje će se izvršiti po naređenju (usmenom ili pismenom) ovog štaba.

Radi povećanja sigurnosti ispaliće ovaj štab kao znak za povlačenje istovremeno dve bele, a zatim opet dve crvene rakete.

Pravac povlačenja:

IV divizija oko Dobre Vode iznad Kutjeva;

X divizija: Lončarski Vis (491) iznad Gradišta.

11.) Centar za evakuaciju ranjenika biće Lončarski Vis, odakle će sanitetski referent Korpusa⁸ dalje otpremiti ranjenike za bolnice. Za osiguranje centra daće X divizija jedan kompletan vod.

12.) Centar za evakuaciju plena biće Dobra Voda.

13.) Intendanti, ekonomi i politički komesari staraće se da im vojska ne gladuje na položajima. Nahraniti vojsku za vreme borbe вреди više za gladne borce nego svaka druga politička priprema.

Napomena: Štabovi divizija izmeniće međusobno svoje zapovedi za napad, a ovom štabu dostaviće svaki štab divizije po 1 primerak.

⁷ Vidi dok. br. 13.

⁸ Anđelko Kućić

Štab minobacačkog divizionu i baterije podnosiće takođe ovom štabu preko Štaba IV divizije izveštaje za vreme borbe, a po završetku borbe podneće detaljan izveštaj. To će u buduće uvek praktikovati.

Prilog:

skica Našica za IV diviziju,

skica D. Motičine za X diviziju.

Primljene skice treba trajno čuvati ili ih vratiti ovome štabu na pohranu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:

Komandant:

Petar Drapšin⁹

BR. 9

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 2 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA DEBELO BRDO I O STANJU NA PODRUČJU GOSPIĆA¹**

ŠTAB
VI DIVIZIJE NOV HRVATSKE
2 juna 1943 g. u 11.30 h.
Broj 207

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Noćas u 12 h. vršila su dva bataljona napad na Debelo Brdo.² Napad nije uspio zbog neprohodnog terena i uporne odbrane. Imali smo jednog mrtvog i 5 ranjenih.

Istovremeno vršen je demonstrativni napad na padevinu kote 626 iznad Rizvanuše.

Neprijatelj sa jednom bojnom drži položaje iznad Novog,³ Oštru i Debelo Brdo. Bojna je iz Gospića. Zatim drži kotu 626 iznad Rizvanuše, k. 642, 739, 750, 938, 800, kotu Paljež 772 i dalje prema Oštarijama.⁴ Te položaje drže dvije bojne. Sem toga drže i Jadovno. Ošta-

⁹ Narodni heroj. Poginuo nesretnim slučajem 1945 godine.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 44/1-4, k. 419.

² Vidi dok. br. 23.

³ Lički Novi

⁴ Baške Oštarije

rije drže Talijani. U Trnavcu nema neprijateljskih snaga, u Brušanima su male neprijateljske snage. Uglavnom najjače neprijateljske snage koncentrisane su iznad Brušana i Rizvanuše.⁵

Po izvještaju štabova brigada neprijateljske snage koje drže položaje duž ceste su vrlo borbene i odabrane.

Mišljenja smo da bi trebalo naše snage pojačati da bi mogli očistiti cestu.

Koncentrisati ćemo sve snage u Smiljanu koje imamo na raspolaganju, sem jednog bataljona koji ćemo ostaviti prema Budačkom mostu i vršiti pritisak prema Jadovnom i Brušanima u cilju presijecanja ceste.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Žigić

Komandant:

Đ.⁶ Jovanić

(M. P.)⁷

⁵ Vidi dok. br. 111.

⁶ Đoko

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 10

PREGLED SREDSTAVA ZA VEZU U JEDINICAMA ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 2 LIPNJA 1943 GODINE¹3. 6. 43²

P R E G L E D

spreme za vezu kojom su opremljene jedinice sa vezu VI Divizije. —

Redni broj	Koja jedinica, odnosno četa za vezu	Telefona	Telefonskih centrala	Telef. kabla	Pari sign. barjačica	Signalnih pištolja	Ostalih signalnih sredstava: fenjera i t.d.	Signalnih metaka	Primedba
1	<i>I Brigada</i> (četa za vezu)	5	1	8. km.	9	3		22	
2	<i>II Brigada</i> (četa za vezu)	6	2	10 km.	7	3	1	45	
3	<i>III Brigada</i> (četa za vezu)	8	1	11 km.	5	2	5 džepnih lampi	10	
4	Tel. vod pri Štabu divizije	2	1	3 km.	1	1	1	10	Isti rasp. sa 5 bicikla za kurire.

2. VI. 1943 god.

(M. P.)³

Referent za vezu

Živko R. Vukmanović

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/13, k. 796.² Datum prijema pregleda u štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske³ Okrugli pečat: Štab Šeste divizije NOV i PO Hrvatske.

BR. 11

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG NOP ODREDA
OD 2 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE
O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 24 DO 30 SVIBNJA¹

ŠTAB ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG
N. O. PARTIZ. ODREDA HRVATSKE

Broj: 5

Dne 2 juna 1943 g.

Operativni izvještaj.

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Naš I bataljon nalazio se na sektoru Žumberka, te vršio uglavnom osiguranja i davao patrole, prigodom kojih je dolazilo do okršaja s ustašama.

II bataljon nalazio se na sektoru Pokupja, gdje je razoružao neke neprijateljske posade i vršio mobilizaciju.

23. V. I bataljon nalazio se sa svojim jedinicama na Oštrcu, Drašći Vrh i Plešivici i davao patrole. Jedan vod konfiscirao je žito u mlinu u Draganićima, a 2. četa uhapsila je u Drašći Vrh neke narodne izdajice i konfiscirala njihovu imovinu.

Jedna četa II bataljona krenula je prema Velikoj Gorici i razoružala posadu na stanici Odra. Zarobljeno je 19 domobrana s ratnom spremom, a zaplijenjeno 19 karabina sa 650 metaka. Utrošeno 10 metaka.

24. V. I bataljon nalazio se s 1. četom u Brezovici, 2. četom u Pećnu i Stićima, a 3. četom u Tupčini.

II bataljon se odmarao u Lučelnici i prikupljao podatke o neprijateljskim posadama.

25. V. I bataljon se nalazio na istom položaju kao dan ranije, upućivao patrole, te imao vojno izučavanje i zanimanje. II bataljon imao je pokret prema Lekeniku i stigao u selo Zebinac.

26. V. I bataljon se prebacio na sektor Pećno—Višoševići sa zadatkom da tuče neprijatelja prilikom njegovog izlaska iz garnizona. U selu Višnjevcu uhapšeno je šest ljudi, koji su dopraćeni u Štab odreda, a po tome pušteni.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/2, k. 1604.

II bataljon razoružao je neprijateljsku posadu u Lekeniku. Zarobljen je 91 domobran (55 pravoslavaca radne bojne i 36 Hrvata stražara), a zaplijenjeno: 34 puške sa 4.500 metaka. Sam napad je slabo izveden, a borbenost nije došla do izražaja, što srećom nije niti bilo potrebno. Uništen uređaj na pošti.

27. V. I bataljon je bio na istom položaju kao dan ranije, te konfiscirao s jednim vodom u Draganićima 20 vagona žita. II bataljon se zadržao na terenu oko Siska.

28. V. Čete I bataljona bile su na položaju: Višoševići—Stići—Brezovac, te je došlo do borbe s ustašama, koji su u nekoliko kolona kretali prema položajima I bataljona. Uslijed pritiska nadmoćnijeg neprijatelja, napustio je bataljon Višoševiče, gdje se nalazila jedna četa, te zauzeo položaj na kotama nad Stićem. Neprijatelj je ušao u Višoševiče i Stiče, ali se nije zadržavao nego odmah povukao. Nakon toga bataljon je zauzeo ranije položaje.

Za vrijeme borbe dezertirao je Govljak Andrija, partizan 3. čete, rodom iz sela Đakova. Borba je trajala od 8 do 14 sati. Ubijena su dva ustaše, od kojih jedan rojnik. Broj ranjenih ustaša nije poznat, a vjerojatno nije velik, pošto su borci I bataljona redovno prerano odgovarali vatrom na ustašku vatru.

II bataljon zadržao se na terenu oko Siska, te krenuo na teren oko Velike Gorice.

29. V. Pošto je neprijatelj ponovno počeo nastupati prema položajima I bataljona, bataljon je zauzeo pogodnije položaje iznad Stića, ali neprijatelj nije dalje kretao, nego se povukao. Jedan vod upućen je da uspostavi vezu s III bataljonom XIII P.U.B.² na Plešivici, te mu je ostavljena veza u Višoševićima, a ostali dijelovi bataljona zauzeli su položaje iznad Gračaca i Kostanjevca, te davali potrebne patrole.

30. V. Dvije čete I bataljona nalazile su se na sektoru Željezno i davale patrole u pravcu Gornje Vasi, a jedna četa s pionirskim vodom nalazila se u Sopotama, od kuda su davali patrole prema Tomaševcima i na Pleš.

31. V. 3. četa I bataljona krenula je u Drage, da odprati hranu za bolnicu, a ostale jedinice tog bataljona držale su položaj na sektoru Željeznog i Sopota, te davale patrole u pravcu neprijatelja.

U I bataljonu rasformiran je pionirski vod i formiran omladinski vod, u koji su ušli svi drugovi koji nisu služili vojsku, a nisu dugo vremena u partizanima.

² Trinaesta proleterska NOU brigada »Rade Končar«

Minerska grupa: sastoji se od 8 drugova, a u toku mjeseca maja izvršili su na terenu Pokupja i na pruži Zagreb—Sisak slijedeće akcije:

1. V izvršena je akcija na vlak Turopolje—Peščenica, koji je prevozio ratni materijal. Onesposobljena je lokomotiva i nekoliko vagona, a saobraćaj prekinut 11 sati.
4. V zaplijenjeno je u općini Čiče: 1 pisaća mašina, 2.500 araka papira, 4.500 koverata, 1 ciklostil sa jednom tubom boje, 1 ispravn stolni telefon, 15.000 kuna, 1 pištolj i 1 lovačka puška.
5. V skinuto nekoliko domobrana.
6. V razoružali neke domobrane i civile; dobiveno: 1 karabin sa 40 metaka, 1 pištolj, 2 bombe, 1 flobert i 1 trocijevna lovačka puška s dosta municije.
8. V postavljena zasjeda pljačkaškoj bandi koja je pljačkala na tom terenu, ali nije naišla.
9. V praćene su živežne namirnice za Zagreb od K.K. Vel. Gorica.³
12. V prebaćene su namirnice preko Save.
- 13—19. V povukli se u šumu, radi dobivenih vijesti o ofanzivi.
20. V od šustera koji radi za neprijateljsku vojsku zaplijenili nešto šusterskog materijala.
21. V bili u šumi, jer je trajala neprijateljska ofanziva.⁴
22. V oplijenili općinu Vukovina, zaplijenili: 21.250 tabaka pišaćeg papira, 1.700 indiga, 1 ispravan ciklostil sa priborom, 1 pisaću mašinu, 13 vrpce, 120 olovaka, 4 kutije pečata, 1 ispravan stolni telefon, 1 karabin s 2 opasača i nekoliko pari odijela, te 12.000 kuna.
23. V akcija na vlak sa ratnim materijalom Turopolje—Peščenica. Onesposobljena i uništena lokomotiva, službena kola, 3 vagona s ratnim materijalom, te vlak izbačen iz tračnica. Kako se saznaje imade 3 mrtva i nekoliko ranjenih. U vlaku je bila njemačka vojska. Prekid saobraćaja 10 sati.
25. V razoružali lugare te dobili: 5 lovačkih pušaka sa municijom i ostale spreme.
28. V spremili akciju na vlak V. Gorica, ali nije naišao.
29. V akcija na vlak Vel. Gorica—Odra. Naišao je kontrolni vlak sa 2 nezakopčana vagona natovarena šljunkom. Jedan vagon je uništen, drugi oštećen i lokomotiva. Saobraćaj prekinut 8 sati.

³ Kotarski komitet Komunističke partije Hrvatske za kotar Velika Gorica.

⁴ Vidi dok. br. 115.

30. V

krenuli na put za Žumberak.

Sprema zarobljena nalazi se većim dijelom kod terenskih radnika u Horvatima, koji će ju dopremiti u ovaj odred, a sitnije stvari je grupa⁵ predala ovome odredu. Grupa je dosta dobra, samo je kvare dvojica drugova, koji će biti smijenjeni uslijed nediscipline i nedoličnog ponašanja prema civilima na terenu.

Naš I bataljon nalazi se sada s 1. četom u Sloveniji, koja je pratila hranu, jednom četom na Plešu i jednom kod Željeznog, koja je dala jedan vod prema Noršić Selu. II bataljon se nalazi na terenu Pokupja i pozvan je u sastav odreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar: sl. odsutan.

Komandant:
Boris Balaš

⁵ Riječ je o Udarnoj grupi Pokupja. Vidi tom V knj. 17. izvještaj Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« Glavnom štabu Hrvatske od 18 srpnja 1943 godine.

BR. 12

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 2 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU ČETVORTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA KUTJEVO, FEROVAC I KULU¹**

ŠTAB XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 119/1943
dana 2 juna 1943

Izveštaj o akciji na neprijateljsko
uporište Ferovac—Kutjevo
i Kulu dostavlja

**ŠTABU IV DIVIZIJE NARODNO-OSLOBODILAČKE
VOJSKE HRVATSKE**

Položaj

Prema naređenju² Štaba IV Divizije Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske od 26. V. 1943, broj 32/1943, jedinice naše brigade imale su zadatak postaviti vanjsku zasjedu na liniji položaja kote 269 u pravcu ceste Bektež—Kula, sjeverno od Kule, od kote 163 preko Kutjevačke Rijeke i istočno i zapadno od kote 180.

Zadatak naših jedinica bio je da ne dozvole ni pod koju cijenu prodor neprijatelja iz vana prema Kutjevu.³

I bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na liniji kote 269 u pravcu ceste Bektež—Kula, sa zadatkom da kontroliše cestu Našice—Bektež.

II bataljon

Jedna četa ovog bataljona imala je zadatak da fingira napad na Požegu. Ostale dvije čete bile su u brigadnoj rezervi.

IV bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na liniji sjeverno od kote 163 preko Kutjevačke Rijeke, sa zadatkom da spriječi nadiranje neprijatelja od Kule prema Kutjevu.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/2, k. 892.

² Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 86.

³ Opširnije o napadu na ovo uporište vidi dok. br. 4, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

III bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu prema uporištu Ferovac, istočno i zapadno od kote 180, sa zadatkom da likvidira neprijateljsko uporište Ferovac i da spriječi neprijateljsko nadiranje iz vana prema Kutjevu.

Pionirski vod

Imao je zadatak da prekopava ceste.

Naš I bataljon nije imao borbe na svojim položajima, pošto neprijatelj nije nadirao u pravcu njih.

II bataljon je uputio jednu četu u pomoć našem III bataljonu da se što prije likvidira neprijateljsko uporište Ferovac. Ova je četa zaplijenila: 6 karabina i 2.000 metaka i ubila 4 ustaše.

Gubitci te čete su: 1 mrtav i 7 ranjenih drugova.

Četa koja je bila u rezervi kod Štaba brigade, prilikom bjegstva neprijatelja iz Kutjeva ubila je 3 ustaše i zarobila 9 karabina. Gubitaka ta četa nije imala.

Četa koja je imala zadatak da fingira napad na Požegu: Tačno su na određeno vrijeme fingirali napad bacivši na Požegu 7 mina i obasuli ju pušчанom i mitraljeskom vatrom.

Po pričanju zarobljenog domobrana iz Ljeskovice koji se tada nalazio u Požegi, tamo je vladala strašna panika dok su mine padale na stan kulturbundovaca (komandu).

III bataljon nakon 4 sata žestoke borbe sa ustašama uspio je da likvidira neprijateljsko uporište Ferovac.

U borbi je zarobljeno: 1 teški mitraljez, 2 puškomitraljeza, 7 karabina i 1.800 metaka.

Ubijeno je 18 ustaša, a gubitci toga bataljona su: 1 mrtav i 7 ranjenih drugova.

Ovaj bataljon druge borbe nije imao, pošto neprijatelj nije nadirao preko njihovih položaja u pravcu Kutjeva.

IV bataljon na svojim položajima primio je borbu sa neprijateljem koji je bježao iz Kutjeva. Borba je bila kratka — oko 30 minuta. Ubijeno je 5 ustaša, dok su se ostali razbjegli.

Zarobljeno: 2 mauzera, 1 šmajser i 1.000 metaka.

Vlastiti gubitci toga bataljona: 4 ranjena druga.

Pionirski vod prekopao je cestu Požega—Ferovac i Pleternica—Ferovac na dva mjesta i porušio na cestu nekoliko drveta koja su se uz nju nalazila.

U ovoj borbi kod Kutjeva—Ferovac naše jedinice zaplijenile su: 1 teški mitraljez, 2 puškomitraljeza, 24 karabina, 1 šmajser, 4.800 metaka.

Potrošeno je: 2.500 metaka.

Ubijeno je 30 ustaša, a na našoj strani poginula 2 druga i 18 ranjenih.

Poginuli drugovi sahranjeni su u selu Tominovci, a ranjeni upućeni u naše bolnice.

Štabovi bataljona svi su zadovoljili.

Borci i rukovodioci naše brigade dobro su se snašli.

Gubitaka u oružju nismo imali.

Napomena

Prilikom ulaska naših jedinica u Kulu, iz koje je neprijatelj pobjegao, zaplijenjeno je: 15 karabina, 5.000 metaka i dosta životnih namirnica, o čemu je podnesen izvještaj.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

V. 43.

Komandant:

BR. 13

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 3 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NAŠICE¹

ŠTAB
IV DIVIZIJE
I SLAVONSKOG KORPUSA
NOV
HRVATSKE

O. broj: 46/1943.

Dana 3 juna 1943 u 3 sata

Naređenje za napad
na uporište Našice.

Štabu XII brigade N.O.V. Hrvatske
Štabu XVIII brigade N.O.V. Hrvatske
K-diru baterije brdskih topova²
Štabu X divizije N.O.V. Hrvatske

Štab I slavonskog korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske, pod brojem 38/1943, zapovijesću svojom predvidio je likvidaciju neprijateljskog uporišta Našice.³

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 34/2, k. 907.

² Gajo Ivanković

³ Vidi dok. br. 8.

U neprijateljskom uporištu Našice nalaze se po prikupljenim podacima 3 satnije domobrana, oko 50 žandara, 85 domobrana željezničke bojne, 25 bundaša. Naoružanje: 3 teška mitraljeza, 17 puško-mitraljeza, 11 ručnih mitraljeza i na borce po 150 metaka.

Neprijatelj se zadržava u Pejačevićevom dvorcu, samostanu, sokolskom domu, ustaškom logoru, žandarmeriji.

U cilju likvidacije pomenutog uporišta

N A R E Đ U J E S E

(sekcija Sl. Brod i D. Miholjac 1:100.000).

1. XII brigadi:

a) Bataljon a.⁴ napada od pravca Markovca između ceste Našice—Osijek—Podgorač u pravcu centra, sa zadatkom da likvidira žandarmeriju, ustaški logor, Pejačevićev dvorac i bunkere jugoistočno od Kotarske oblasti. Zadatak jedinica je likvidacija pomenutih objekata, no prvenstveno pomenute objekte razdvojiti — odcijepiti jedne od drugih i ne dozvoliti prelaz bande iz jednog objekta u drugi radi pružanja pomoći. Likvidaciji objekata pristupiti jednovremeno snažnim naletom, sa prethodno jakim vatrenom pripremom, ukoliko se ne uspije svaki objekat zasebno likvidirati, pa po likvidaciji jednoga preći na drugi, a za vrijeme likvidacije jednoga druge držati u čvrstoj blokadi i to rasporedom automatskih oruđa, zatvaranjem svih mogućih izlaza i pokušaja bjegstva iz blokiranog objekta.

Ova napomena, t.j. uput za likvidaciju pojedinih objekata važi i za ostale jedinice pod b. i c. Pored likvidacije pomenutih objekata likvidirati posadu u Kotarskoj oblasti ukoliko se nalazi u njemačkom Hajmu.⁵

b) Bataljon b.⁶ nastupa pravcem: šumska pruga koja presijeca krakove ceste Našice—Požega—Čačinci iznad škole i općine i ima zadatak likvidirati sokolski dom, centralu i bunkere lijevo i desno od pomenutih objekata, kao i odcijepiti pomenute objekte od ostalih.

c) Bataljon c.⁷ ima zadatak likvidirati samostan, jednom grupom školu i općinu i bunkere ispod samostana. Nastupanje: pravac bataljona b), po prelazu ceste Našice—Čačinci saviya u desno i iza škole i općine napada samostan. Glavni zadatak je ove jedinice spriječiti ulazak neprijatelja u pomenuti objekat, jer banda, po prikupljenim podacima, u slučaju povlačenja namjerava i ima zadatak u objektu se prikupiti i iz istoga se za vrijeme borbe snabdijevati oružjem, municijom i ratnim materijalom pošto je tu skladište. Ni pod koju cijenu

⁴ Četvrti bataljon

⁵ Zgrada kulturbunda (njemačke nacionalne manjine)

⁶ Drugi bataljon

⁷ Treći bataljon

ne dozvoliti da ovo padne u ruke neprijatelju već, po jedanput našem zauzimanju, prije ga spaliti negoli dozvoliti da se banda njime koristi, no prethodno pokušati i poduzeti sve da se sav ratni plijen evakuše.

d) Bataljon d.⁸ postaviće zasjedu prema Đurđenovcu ispod posljednjih kuća Ličkog Novog Sela; ukoliko se ništa ne nalazi u samom selu, to onda učiniti ispred njega, na pruži. Jednom desetinom sa lakim bacačem iz šume Golubovac, pa i bliže, fingirati napad na isto uporište u isti čas kad i otpočne napad na Našice.

2. XVIII brigadi:

a) Bataljon a.⁹ postavlja zasjedu na pruži Đurđenovac—Čačinci, sa jednim bataljonom na mjestu gdje je put koji vodi od Orahovice za Zdenice a presijeca prugu, a s jednom četom bataljona b.¹⁰ postavlja zasjedu na putu Feričanci—Čačinci, na kraju sela prema Orahovici.

b) Bataljon b. sa jednom četom postavlja zasjedu na cesti gdje ista presijeca Gutmanovu prugu, a vodi od Orahovice za Čačince — kota 148.

c) Bataljon c.¹¹ postavlja zasjedu na pruži gdje cesta Feričanci—Bankovci presijeca prugu. Jednom četom bataljona b. postavlja zasjedu na cesti Feričanci—Orahovica, dok treću četu toga bataljona za brigadnu i divizijsku rezervu podijeliti popola.

Ova zasjeda biće pojačana jednim bataljonom XXI brigade tek po završetku likvidacije uporišta D. Motičina.¹² Teška oruđa, mitraljeze, metnuti u prvu liniju zasjede.

Jedinica u zasjedi na pruži ima iskidati prugu, što dulje onespobiti za prolaz vozova, iskidati t.t. veze i sa kojim radom početi pet minuta prije početka akcije. Ovo važi i za prvu i drugu liniju zasjede na pruži. Ceste prekopati i spriječiti prelaz mehaničkih vozila.

Radi lakše likvidacije pojedinih objekata u uporištu dodjeljuje se koloni c. jedan brdski top, tako isto i koloni b. koja će dati specijalno osiguranje za ta oruđa. Štab brigade odrediće jačinu. Koloni a. dodjeljuju se teški bacači i top »Pito« sa poslugom.

Lake bacače podijeliti srazmerno na jedinice prema broju objekata koji se imaju likvidirati, pri ovome prvenstveno imati u vidu kolonu a. koja nadire kroz centar grada.

Komandir baterije i komandant minobacačkog divizion¹³ ima prisustvovati pravljenju plana pri Štabu XII brigade.

Štab divizije nalaziće se u selu Tajnovac Stari.

Štab XII brigade nalaziće se u selu Tajnovac Novi.

⁸ Prvi bataljon

⁹ Drugi bataljon

¹⁰ Treći bataljon

¹¹ Prvi bataljon

¹² O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 16.

¹³ Franjo Kofler

Štab XVIII brigade nalaziće se u selu Dolcima, na kraju sela prema Orahovici.

Previjalište XII brigade nalaziće se u N. Tajnovcu.

Previjalište XVIII [brigade] nalaziće se u Orahovici.

Evakuacija ranjenika za XII brigadu pravcem Gradac—Lončarski Vis, a za XVIII brigadu Duzluk, pa dalje za bolnicu.

Centar za evakuaciju plijena: Dobra Voda iznad Kutjeva.

Početak napada 4 juna 1943 godine u 3 časa ujutro.

Znaci raspoznavanja za noć između 4/5. VI. 1943: **Juriš-Partizani.**

Dnevni znaci za dan 4. VI. 1943: poziv: pušku u horizontalnom položaju dići s obje ruke iznad glave. Prijašnja naređenja za bijela platna¹⁴ ostaju na snazi; ukoliko nemate, nabavite ih. Odziv: Kapom u levoj ruci kružno mahati ispred sebe.

Povlačenje će se izvršiti po pismenom naređenju ili usmeno Štaba divizije. Radi sigurnosti, za povlačenje u predviđeno vrijeme ispalice se dvije bijele, a zatim opet dvije crvene rakete.

Pravac povlačenja naših jedinica jeste oko Dobre Vode iznad Kutjeva.

Raspored ostalih jedinica X divizije

Štab divizije u selu Makloševac.

XVII brigada postavlja zasijedu na pruži i cesti koja vodi od Osijeka i Podgorača i cesti koja vodi Našice—Osijek.

XXI brigada ima zadatak likvidirati uporište D. Motičina, jednim bataljonom postaviti zasijedu na pruži i cesti Požega—Našice, a po završenju likvidaciji pojačati zasijedu XVIII brigade.

Jedinice IV divizije koje učestvuju u operacijama imaju se povezati tijesnom vezom a tako isto sa jedinicama X divizije.

Intendanti su dužni poduzeti sve mjere za dobru ishranu boraca kad su na položaju ili borbi. Detaljnija uputstva izdaće Štab brigade intendantima.

Veza će se održavati kuririma. Predvidjeti tačno vrijeme koliko se ima kretati od posljednjeg odmora do uporišta da se nebi zakasnilo sa akcijom.

Prilog: tri skice XII brigadi, koje se imaju vratiti Štabu divizije po završenoj akciji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar
Marijan Cvetković

(M. P.¹⁶)

Komandant,
Mil¹⁵. Stanivuković

¹⁴ Vidi tom V, knj. 15 dok. br. 77.

¹⁵ Milan

¹⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 14

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 3 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O
NAPADU NA KUTJEVO I ČAGLIN¹

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 296/43

Dne: 3. VI. 1943 11,30 sati

Desetodnevni izvještaj od
25. V. 1943 do 5. VI. 1943.-

ŠTABU X DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE

Položaj

1.) U vremenu od 22. V. do 5. VI. 1943 jedinice ove Brigade nalazile su se i to: Dana 24. V. 1943 jedinice ove Brigade nalazile su se na Lutoču, Lisine, Gornji Borki, gdje su vršile ratnu i pješadisku obuku. Na noć 24. na 25. V. 1943 izvršili smo akciju na pruži Daruvar—Đulavec na panceri². Diverzanti III Operativne zone postavili su minu, jedinice naše brigade vršile su osiguranje od Đulaveca i Bastaja. Dok je jedna četa I bataljona imala zadatak, kad voz naleti na minu, da izvrši juriš na neprijateljsku posadu, koja se je nalazila u panceru. U toj akciji naše jedinice izvršile su svoj zadatak u potpunosti. Sa iste akcije povukli smo se na naša stara mjesta, gdje smo se odmarali do 26. V. 1943 do 14 sati.

26. V. 1943 primili smo naređenje od Štaba X Divizije da krenemo sa našim jedinicama u pravcu Kutjeva. Po istom naređenju mi smo i postupili. Na našem putu za Kutjevo dobili smo naređenje od Štaba I Slavanskog korpusa da krenemo sa našim jedinicama u pravcu Velike gdje ćemo biti u rezervi Štaba I Slavanskog korpusa, dok bi jedinice IV Divizije vršile napad na neprijateljsku posadu u Kaptolu³. Po istom naređenju mi smo i postupili.

27. V. 1943 primili smo usmeno naređenje od Štaba I Slavanskog korpusa da krenemo na zadatak koji smo [dobili] od Štaba X Divizije⁴. Ista Brigada izvršila je taj dan pokret do Golog Brda, gdje smo odmarali i ishranjivali vojsku.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 57—1, k. 1130.

² Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 75 i 79.

³ O napadu na ovo uporište vidi tom V, knj. 15, dok. br. 84.

⁴ Riječ je o zapovijesti za napad na Kutjevo. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 85.

28. V. 1943 nastavili smo pokret sa našim jedinicama na vis Bilo, gdje smo napravili raspored naših jedinica za obruč neprijateljskog uporišta Kutjevo. Za isto uporište vodila se je borba od 28. V. 1943 od 23 časa do 30. V. 1943 do 1 sat. Poslije akcije na Kutjevo izvršile su naše jedinice pokret na Kajderovac. Sa Kajderovca naše jedinice izvršile su pokret u pravcu Grabarja, gdje smo dobili usmeno naređenje od zamj. komandanta X Divizije⁵ da naše jedinice izvrše pokret i napad na selo Čaglin u kome se je nalazila neprijateljska posada u jakosti 48 neprijateljskih vojnika. Tu akciju izvršio je naš II bataljon, dok I bataljon je bio u rezervi kod Štaba brigade, III bataljon imao je zadatak da postavi zasjedu na pruzi Čaglin—Pleternica i da istu poruši. Isti bataljon imao je zadatak da postavi zasjedu na cesti Čaglin—Slavonski Brod. Također da je i prekopa. II bataljon, koji je vršio napad na neprijateljsku posadu u Čaglinu, izvršio je akciju na istu u potpunosti, takođe i III bataljon, koji je imao da poruši prugu i prekopa cestu, izvršio je svoj zadatak u potpunosti. Ista akcija na Čaglin izvršena je 31. V. 1943. Poslije akcije naše jedinice ostale su u selima Milan Lug, Čaglin.

1. VI. 1943 dobili smo naređenje od Štaba X Divizije da uz pomoć civila rušimo prugu od Čaglina prema Pleternici i od Čaglina prema Našicama⁶. Prema istom naređenju postupljeno je. Također postupljeno je da se ruši pruga.

2. VI. 1943 dobili smo naređenje od Štaba X Divizije da izvršimo pokret u selo Latinovac. Po istom naređenju je postupljeno. U istom selu dobili smo naređenje, tj. 3. VI. 1943, za napad na neprijateljsko uporište Našice⁷.

U međuvremenu od 25. V. 1943 do 5. VI. 1943 naše jedinice zarobile su sljedeći plijen:

- 2 puškomitraljeza
- 1 njemački laki mitraljez
- 4 tromblona
- 50 bombi za tromblone
- 68 karabina
- 10.000 puščane i mitraljeske municije
- 2 šmajsera
- 1 radio-stanicu
- 40 bombi
- 10 mina za laki minobacač
- 48 domobrana
- 7 ustaša.

Također zarobljeno je 55 pari odijela i cipela.

⁵ Radojica Nenezic

⁶ Vidi dok. br. 4.

⁷ Vidi dok. br. 13.

3.) U razmaku od 25. V. 1943 do 5. VI. 1943 neprijatelj je imao 34 mrtva, 10 ranjenih, dok je neprijatelj imao mnogo veći broj mrtvih i ranjenih koje je uspeo da izvuče. Na samom panceru, tj. na pruzi Daruvar—Đulavec, bilo je 15 mrtvih Njemaca.

4.) U međuvremenu od 25. V. 1943 do 5. VI. 1943 mi smo imali 2 mrtva i to: Zec Mišo, rođen 1900 g. iz sela Trnava, općina Mašić, srez N. Gradiška, Srbin, seljak, došao u partizane 25. I. 1943.

Despotović Branko, rođen 1925 g. u Pupilici, općina Šandrovac, srez Bjelovar, Srbin, seljak, skojevac, stupio u partizane 10. II. 1943, sahranjen je u Končanici.

U međuvremenu od 25. V. 1943 do 5. VI. 1943 imali smo 8 ranjenih drugova, i to:

Divljak Veljko, rođen 1921, u selu Pakračkoj Klisi, općina Lipik, srez Pakrac, Srbin, radnik, skojevac, stupio u partizane 10. I. 1943;

Marinković Ilija, rođen 1912 g., selo Kričke, općina Čaglić, srez Pakrac, Srbin, seljak, došao u partizane 21. IV. 1943;

Tovarić Joco, rođen 1911 u selu Skenderovci, općina Čaglić, srez Pakrac, Srbin, seljak, došao u partizane 21. IV. 1943;

Petar Sagrač, rođen 1907 g., selo Obrovica, općina Gudovac, srez Bjelovar, Srbin, seljak, došao u partizane 10. V. 1943;

Savlić Luka, rođen 1924 g., selo Trešnjevica, općina Pitomača, srez Đurđevac, Srbin, radnik, skojevac, došao u partizane 17. II. 1943;

Šteković Milan, rođen 1915 g., selo Cage, općina Okučani, srez N. Gradiška, Srbin, seljak, došao u partizane 2. V. 1943.

Za dvojicu ne znamo imena i biće dostavljena njihova imena naknadno.

5.) Imena naknadno umrlih od rana i gdje su sahranjeni nema.

6.) Imena koji su pali smrću heroja nemamo. Istaknutih u borbi pojedinačno isto tako nemamo, nego se u borbi na neprijateljsku posadu u Čaglinu istakla 2. četa II bataljona.

7.) Akcije koje smo izvodili na neprijateljska uporišta od 25. V. 1943 do 5. VI. 1943 izvedene su po planu. Štab brigade imao je svoje jedinice stalno u rukama, dok Štab Brigade nije imao veze sa Štabom X Divizije. Vezu nije imao sa Štabom X Divizije zato što se situacija naglo mijenjala. Tako da smo dobivali naređenja neposredno od Štaba I Slavenskog korpusa.

8) Utrošak municije za cijelo vrijeme bilo 2.900 metaka.

9.) **Naročite napomene:**

Ovaj štab pozajmio je XVIII Brigadi 10 mina za teški minobacač. Između 25. V. 1943 do 5. VI. 1943 naše jedinice uz pomoć seljaka porušile su prugu Našice—Pleternica 6 km.

U svim borbama koje su se izvodile u ovih 10 dana Štab brigade, kao i štabovi bataljona rukovodili su sa svojim jedinicama pravilno. Dok u akciji na Kutjevo je banda prošla kroz naš obruč, koji smo mi imali da držimo i nismo smjeli dozvoliti bandi da se provuče.

Iz ovoga vidimo da naši štabovi bataljona nijesu posvetili najveću pažnju da [spriječe] neprijatelja [i ako je zato] postojala mogućnost da se izvuče iz Kutjeva prema Požegi. Iako je Štab brigade uz pomoć zamj. komandanta X Divizije posvetio najviše pažnje da se neprijatelj ne bi mogao da probije baš na liniji Mitrovac—Kutjevo, ali ni sam Štab brigade nije dao od sebe ono što je mogao da daje. To se može reći zato što su članovi Štaba brigade obilazili jedinice za vrijeme dana, kad se je vodila borba za samo Kutjevo, dok za vrijeme noći nije niko kontrolisao položaje iz Štaba brigade, kao i naređenje koje je izdano iz samog Štaba brigade. Naši štabovi bataljona kao i sam Štab brigade vjerovali su mnogo u borcu XVIII Brigade⁸, da neprijatelj uopšte neće moći da izađe iz zgrade da se ne primjeti, iako se nismo morali na to oslanjati. U ovome možemo reći da ova brigada u toj akciji nije izvršila svoj zadatak koji je pred nju postavljen. Naši štabovi bataljona, tj. I i II, iako su novoformirani, možemo sigurno vjerovati da će izvršiti zadatak koji se pred njih postavi. . .

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

⁸ Ova brigada je napadala Kutjevo. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 86.

BR. 15

**ZAPOVIJEST ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 3
LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA
NAŠICE¹**

**ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE**

O. broj: 295/43

Dne: 3. VI. 1943 8,25 sati

Naređenje za napad na Našice.-

ŠTABU I, II, III BATALJONA.-

Na položaju

Jedinice Slavanskog korpusa nastavljaju započetu ofanzivu izvršavajući naredbu Vrhovnog komandanta druga Tita, kako bi sa svoje strane i mi u Slavoniji pomogli našim drugovima koji danas u Bosni, Hercegovini, Crnoj Gori i Sandžaku krše fašističke horde koje su ponovo započele svoju razbojničku ofanzivu² na naš oslobođeni teritorij u tim krajevima.

Naša Brigada dobila je u ovoj akciji Slavanskog korpusa častan i važan zadatak. Mi treba da osiguramo rad naših drugova iz XII Brigade, koji napadaju neprijateljsko uporište Našice³ sa sjeveroistočne strane. Borci XVII Brigade još nikada nisu kapitulirali pred nadiranjem neprijatelja, još nikada neprijatelj nije uspio da prodre našu zasjedu. Potrebno je da i ovaj puta ostanemo uporni i neustrašivi, da se pokažemo dostojni povjerenja koje u nas imaju naši drugovi rukovodioci i borci koji napadaju samo uporište.

U cilju izvršenja postavljenog nam zadatka Štab XVII brigade

N A R E Đ U J E :

(Sekcija Brod. Donji Miholjac i Osijek)

(1:100.000)

III bataljon:

Ovaj bataljon postaviti će zasjedu na cesti Našice—Đakovo, ispred sela Vukojevaca —k. 159, cesta — šumska pruga do predjela koji se zove Kalešnica. Ovaj bataljon održavat će vezu sa zasjedom

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1, k. 1121.

² Riječ je o Petoj neprijateljskoj ofanzivi.

³ Vidi dok. br. 8, 13, 15, 27, 34, 35, 36 i 37.

na cesti Osijek—Našice. Veza će se održavati preko šume, koja se zove Vukojevački Gaj. Ovaj bataljon ima još zadatak da kontroliše pravce puta Vukojevci—Kršinci.

II bataljon :

Ovaj bataljon postaviti će zasjedu na cesti i pruži Našice—Osijek. Zasjedu postaviti u selu Jelisavcu, tako da dio sela prema Našicama koji presijeca cestu, prugu i put ispred šumice Porečki Gaj bude zaposjednut. Ovaj bataljon jednom četom zatvoriti će put koji vodi od pomenute ceste kod k. 98, k. 96, kroz šumu Trstenik, pa na cestu Našice—Đakovo, kod sela Stipanovci, tako da bude zaposjednut u sredini ove šume, gdje put uvija u vidu koljena. Jednu četv postaviti će u šumi Vukojevački Gaj, na uglu kod njiva, koji se nalazi između sela Jelisavca i mjesta gdje ima zaposjesti četa na putu zavijutka, tako da u slučaju nailaska neprijatelja može ova četa udariti neprijatelja sa boka i sa leđa.

Ovom bataljonu dodaju se dva teška minobacača i četiri teška mitraljeza. Još kao pojačanje dodaje mu se jedna četa I bataljona.

Za prekopavanje ceste i pruge dodaje mu se pionirski vod III Bataljona, sa zadatkom da poruši prugu i prekopa cestu i poruši drveće na prugu.

Kao pojačanje štaba toga bataljona za rukovođenje operacijama dodjeljuje se zamj. komandanta drug Joka Milan.

I bataljon :

Ovaj bataljon sa svoje dvije čete postaviti će zasjedu na cesti Našice—Donji Miholjac, tako da jednom četom zaposjedne od ceste pa u lijevo prema potoku Stara Rijeka, a sa drugom selo Velimirovac, jednom desetinom put koji dolazi od Ribnjaka. Ta desetina ima zadatak da kontroliše gore spomenuti put i da održava vezu sa II Bataljonom koji se nalazi na cesti Našice—Osijek.

Skreće se pažnja štabovima bataljona da odmah po zauzimanju svojih položaja pristupe kopanju rovova, pošto je zemljište većinom otvoreno i ravno.

Štab II Bataljona postarati će se da pribavi potreban alat za rušenje pruge i drveća, kao isto za prekopavanje ceste.

Zasjede imaju da stignu na svoje određene položaje jedan sat prije početka napada. Po dolasku na mjesto zasjeda imaju odmah pristupiti prekopavanju ceste i rušenju pruge. Presijecanje telefonskih veza ne smije se prekidati, dok ne počne borba u samom mjestu.

Početak napada biće 4 juna u 3 sata ujutro.

Znaci raspoznavanja za dan 4 juna su slijedeći: Poziv: Pušku u horizontalnom položaju izdići sa obje ruke iznad glave. Odgovor: Kapom u lijevoj ruci kružno mahati ispred sebe.

Prijašnje naređenje za bijela platna ostaje na snazi.
Znači za noć 4 na 5 juni 1943:

Juriš Partizanski.

Povlačenje će se izvršiti po pismenom ili usmenom naređenju preko kurira od strane ovoga štaba. Radi povećanja sigurnosti ispaliti će Štab X Divizije, kao znak za povlačenje, istovremeno dvije bijele, a zatim dvije crvene rakete. (Pod istovremenim podrazumijeva se da će se rakete bacati iz dva pištolja, najprije bijele, a zatim crvene).

Na signalne znake za rakete neka naročito pažnju obrati Štab III Bataljona, jer će se u njegovoj blizini nalaziti Štab X Divizije.

Pravac povlačenja biće na Lončarski Vis (k. 491), iznad Gradišta.

Brigadno previjalište nalaziti će se u selu Vukojevci, s tim što će mu III Bataljon dati potrebna osiguranja. Referent saniteta⁴ postarati će se da se na bataljonska previjališta odredi potreban broj bolničara za ukazivanje pravilne prve pomoći.

Centar za evakuaciju ranjenika biće Lončarski Vis (k. 491). Centar za evakuaciju plijena biće Dobra Voda.

Štabovi bataljona treba da organizuju ishranu boraca na položajima iz najbližih sela. Ishrani treba da se posveti najveća pažnja da borci ne bi gladovati. Napominjemo da će štabovi bataljona snositi najveću odgovornost ako bi im se borci rasturali po kućama i ne bi držali svoje položaje onako kako se to pretpostavlja i kako to zahtijeva ogromna važnost ovih zasjeda.

Veza između Štaba brigade i štaba bataljona održavati će se pomoću kurira; izvještaje slati svaki sat.

Skreće se pažnja štabovima bataljona da neprijatelj ne smije da uspije probiti zasjede naših bataljona. Još do danas, od kako je osnovana XVII Brigada, nije neprijatelj uspio da probije naše zasjede, premda je nekoliko puta pokušavao prodirati naše zasjede sa tenkovima i sa teškim oružjem, ali mu to nije uspjelo. Naročito pažnju neka obrati Štab II Bataljona, koji imade najteži zadatak. Ni časa ne smiju borci na položajima da budu bez kontrole nekog člana štaba. Kod teškog oružja treba da budu postavljeni odgovorni drugovi koji će biti puna garancija za ispravan rad tog oružja i koji će u početku spriječiti svako eventualno panikerstvo osoblja teškog oružja. Isto tako naročitu pažnju treba posvetiti, da se pruga zaista onesposobi i da se ceste prekopaju također u prisustvu jednog člana štaba. Sjetite se Virovitičke akcije i slučaja Zijadova,⁵ te kobnih posljedica koje je njegov nemar i saboterski odnos prema zadatku donio našoj borbi, i sa punom odgovornosti pridite izvršavanju svoga zadatka.

⁴ Ekrem Maglajlić

⁵ Zijad Čamdžić. Vidi tom V, knj. 13, dok. br. 31.

Štab X Divizije nalaziti će se u selu Makloševac. Štab brigade nalaziti će se na južnom uglu šume Porečki Gaj. Štabovi bataljona nalaziti će se neposredno uz svoje jedinice.

Za pojačanje Štaba III Bataljona dodjeljuje se drug Ćorković Dušan, kao član Štaba brigade.

Ostatak teških mitraljeza dodjeljuje se I i III Bataljonu, svakome po dva sa potrebnom poslugom.

Štab II Bataljona odrediti će jednu desetinu kod Štaba brigade.

Važne napomene:

U gore spomenutoj akciji učestvuje cio Slavonski korpus.⁶ Jedinice IV Divizije vrše sam napad na uporište,⁷ XVIII Brigada drži zasjedu prema Čačincima. X Divizija sa svojim snagama drži zasjedu⁸ i to: XVII Brigada cestu i prugu Osijek—Našice, Našice—Miholjac, Našice—Đakovo, XXI Brigada likvidira uporište Donja Motičina,⁹ i pojačava zasjede XVIII Brigade IV Divizije. Minobacački divizion učestvuje u napadu sa 4 teška minobacača. Baterija topova 65 mm sa dva topa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:

Ivan A. Šibl

Komandant,

Demonja I. Nikola

(M. P.)¹⁰

⁶ Vidi dok. br. 8, zapovijest Štaba Prvog slavonskog korpusa.

⁷ Vidi dok. br. 13.

⁸ Vidi dok. br. 8.

⁹ Vidi dok. br. 16.

¹⁰ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 16

**ZAPOVJEST ŠTABA DVADESET PRVE NO BRIGADE OD 3
LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD
NA DONJU MOTIČINU¹**

ŠTAB
XXI BRIGADE N.O.V.
HRVATSKE

O. broj: 38/1943.

Dne 3. VI. 1943.

Predmet: Zapovijest za napad
na neprijateljsko upo-
rište Donja Motičina.

ŠTABU I, II i III BATALJONA, MITRALJESKOJ, BOLNIČKOJ
ČETI I PIONIRSKOM VODU

(Sekcije Brod i D. Miholjac 1:100.000)

Jedinice naše Brigade radi izvršenja predstojećeg zadatka kre-
nuće iz mjesta sadašnjeg boravka u pravcu sela Gradišta, gdje će dobiti
daljnje naređenje za pokret.

U cilju izvršenja akcije na Donju Motičinu² ovaj štab

N A R E Đ U J E

I bataljon: Ovaj bataljon napasće neprijateljsko uporište u zaje-
dnici sa III bataljonom i to ovim pravcima: od sela Gradca preko
kote 225, putem koji vodi do kote 180, prilazi putem do mlina zapadno
od Donje Motičine, odakle dolazi sa sjevero-zapadne strane u kut
između puta Feričanci—Donja Motičina. Sa dvije čete napasće zgrade
od raskrsnice prema Feričancima a sa jednom četom upasće i zapo-
sjesti raskrsnicu, nakon čega će ova četa, uz pomoć jednog voda iz
III bataljona koji napada s istočne strane, likvidirati zgrade od ra-
skrsnice prema Đurđenovcu.

III bataljon: Ovaj bataljon krenuće istim putem kao i I bataljon,
s tim što nastupa putem od k. 174, odakle prelazi cestu Donja Moti-
čina, tako da sa dvije čete pristupi likvidiranju zgrada koje se nalaze
u uporištu od ceste u pravcu kote 180 do pruge. Sa jednom četom
napada kut zgrada gdje se ovaj put sa cestom sastaje, tako da iste

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
instituta pod reg. br. 11/1, k. 1121.

² Vidi dok. br. 37, 130, 133, 136 i 137

zgrade do raskrsnice likvidira, nakon čega hvata vezu sa četom I bataljona koja likvidira samu raskrsnicu, odakle sa jednim vodom pomoći će likvidirati istu, t.j. kako je gore navedeno, a sa drugim vodom, koji treba da ima vezu sa ostale dvije čete, pristupa likvidaciji puta koji vodi od raskrsnice u pravcu mlina koji se nalazi na zapadnoj strani, na potoku Babina Voda.

II bataljon: Ovaj bataljon postaviće zasjedu na cesti i pruži Našice—Požega, u blizini sela Gradca, s tim što će dati jednu četvu za osiguranje Štaba divizije u Bektežu. Zasjedu postaviti na položaju koji će vam najbolje odgovarati, t.j. na dominantnoj tački odakle ima najbolji pregled na cestu i prugu. U zasjedi treba posvetiti pažnju da se ne desi da pojedine patrola ili objavnice zaspu, pa da se banda dovuče blizu i da vas iznenadi.

Mitraljeska četa: Za izvršenje gornjeg zadatka komandir ove čete dodijelit će I bataljonu teški mitraljez, III bataljonu jedan teški mitraljez, a dva teška mitraljeza dodijelit će.³ Komandir čete biće sa odjeljenjima koja idu u napad.

Bolnička četa: Komandir ove čete dodijelit će dovoljan broj patrola već prema gornjem zadatku jedinica.

Ranjenička prihvatnica nalazit će se u selu Seoni. Odakle će referent saniteta⁴ organizirati evakuaciju ranjenika, na glavnom pre-vijalištu Lončarski Vis.

Pionirski vod: Podijelit će se na dva dijela. Jedan dio jedinica ovoga voda ide na zasjedu sa II bataljonom, a drugi dio ići će u napad sa III bataljonom.

Štabovi bataljona upotrebit će pionire već prema svome na-
hođenju.

Na zasjedi prema Đurđenovcu i Feričancima nalaze se jedinice XII i XVIII Brigade s kojima treba održavati vezu na I bataljon.

Izveštaje slati svaki sat.

Štab brigade nalazit će se u prvim kućama Donje Motičine, na putu koji vodi prema Gornjoj Motičini.

Centar za evakuaciju plijena biće Dobra Voda.

Početak napada biće 4 juna 1943 u 3 sata ujutro.

Znaci raspoznavanja: za dan 4 juna biće:

Poziv: Pušku u horizontalnom položaju izdići s obje ruke iznad glave.

Odgovor: Kapom u lijevoj ruci kružno mahati iznad sebe.

Znakovi za noć 4 na 5. VI. 1943:

Poziv: Juriš. Odgovor: Partizanski.

³ Ovako je u originalu (nedovršena rečenica)

⁴ Ivica Kolić

Povlačenje će se izvršiti po pismenom ili usmenom naređenju ovoga Štaba. Radi povlačenja sigurnosti ovaj Štab ispalit će kao znak za povlačenje istovremeno 2 bijele a zatim opet dvije crvene rakete. Pravac povlačenja naše Brigade biće Lončarski Vis (kota 491).

Po završetku likvidacije Donje Motičine III bataljon staviće se na raspolaganje IV Diviziji koja se nalazi u Starom Tajnovcu.

Za konfiskaciju sprema i materijala intendantima pomoći će zamjenik polit. komesara Brigade.⁵

Dragi drugovi, prvi put naša mlada brigada ide u napad na krvavo neprijateljsko uporište koje je zavilo u crno sva sela koja se nalaze u blizini njega. Već dvije godine terora i pljačke što oni čine, već dvije godine kako narod očekuje kada će čuti pušku partizansku u Donjoj Motičini. Ovo je druga Španovica,⁶ a mi smo nova brigada, prema tome uprimo svim silama da slomimo neprijateljsko uporište, da uništimo živu silu neprijatelja, da skinemo jaram sa vrata okolnih sela Motičine.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
Feda Milić

Komandant:
Dako Puač⁷

⁵ Miloš Crnobrnja

⁶ Ustaše sela Španovice bile su poznate u čitavoj Slavoniji po nasilju, pljački i zvjerstvima koje su vršili nad srpskim življem u okolini Pakraca. Početkom listopada 1942 god. jedinice Treće operativne zone, uz pomoć Sedme banijske NO brigade i Moslavačkog NOP odreda, likvidirale su ovo uporište. Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 23.

⁷ Dušan Puač-Dako

BR. 17

**IZVJEŠTAJ ŠTABA UNSKE OPERATIVNE ZONE OD 3 LIPNJA
1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA TRŽAC¹**

ŠTAB ¹
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

5. 6. 1943²

Br. sl.

Dne 3 juna 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

Od njemačkih vojnika koje smo zarobili u Tržcu³ doznali smo:

Da se u Bihaću nalaze dva a u Cazinu jedan bataljon 233 pj. puka (njemačkog). Puk je sastavljen od Austrijanaca, Elzašana i nešto hohdojčera.⁴ — Svaki bataljon ima po tri čete od po 150 vojnika i mitraljesku četvu. Imaju nešto pješ. topova i bacača a u Cazinu i dva brdska topa.—

U sukobu sa nama u Tržcu pokazali su se slabo borbeni. Njih 80 bježalo je pred jednim našim vodom ne dajući skoro nikakav otpor. Nekoliko ih je ubijeno i dva su zarobljena: jedan Austrijanac i jedan Francuz—Elzašanin. Zaplijenjen je 1 p. mitraljez i 6 pušaka.—

S. F. — S. N.

Politkomesar
Ranko Mitić

Komandant
Pet.⁵ Kleut

¹ Original, pisan rukom, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10—4, k. 107.

² Datum prijema izvještaja u Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

³ Napad na ovo uporište izvršila je Osma krajiška NO brigada. Vidi dok. br. 26.

⁴ Vjerovatno: folksdojčera

⁵ Petar

BR. 18

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE
OD 3 LIPNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVAT-
SKE O IZVRŠENIM AKCIJAMA OD 13 TRAVNJA DO 1 LIPNJA¹

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. i P.O. HRVATSKE

Oper. br. 514/43.

3 juna 1943

Operativni izvještaj

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Vojnička situacija na sektoru Žumberka ista je i nije izmijenjena od posljednjeg izvještaja.² Ustaše i Talijani vrše po neki puta male ispade.

Vojnička situacija na sektoru Kalničkog odreda postaje nešto povoljnija za nas. Neprijatelj nema jačih snaga da prikupi za veću ofanzivu, te vrši samo povremeno jače ispade. Kod njemačke posade³ u Rasinji i Koprivnici primjećuje se demoralizacija i prilikom posljednjeg ispada koga su vršili na Kalnički odred brzo su se povukli u svoje garnizone pod udarcima naših boraca.

Vojnička situacija kod Moslavačkog odreda nije nam poznata jer nemamo već duže vremena od njih nikakovih vijesti.⁴

AKCIJE:

XIII Prolet. brigada »Rade Končar«:

19. V. — Jedan bataljon XIII Brigade izvršio je rušenje pruge Zagreb—Karlovac kod Draganića. Pruga je prekinuta na nekoliko mjesta, saobraćaj je stao 12 sati. Zbog nailaska blindiranog vlaka zadatak nije bio izvršen u potpunosti.

20. V. — Neprijatelj je izvršio ispad iz Metlike, Ozlja i Karlovca u pravcu Vivodine i Krašića.⁵ Jačina neprijatelja bila je 500—600 vojnika i 4 tenka. Brigada je bila koncentrisana na položajima oko Vivodine, napala na neprijatelja koji je izašao iz Metlike i došao do Krmačine i potjerala ga preko Kupe. Neprijatelj je u selo Krmačina

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 37/3, k. 1472.

² Vidi tom V, knj. 15 dok. br. 31.

³ Riječ je o dijelovima 187 rezervne divizije.

⁴ Vidi dok. br. 59.

⁵ Vidi dok. br. 115.

ušao neprimijećeno rano ujutro i tu iznenadio na spavanju obavještajnog oficira naše Zone druga Reljca i jednog pratioca. U borbi sa neprijateljem drugovi su poginuli. Neprijatelj je prilikom povlačenja imao 6 mrtvih i oko 15 ranjenih.

23. V. — Brigada je izvršila pokret u pravcu Krašića i Pribića.

28/29. V. — Brigada je izvršila napad na zrakoplovnu jedriličarsku školu u Sv. Nedelji.⁶ Sa posadom se imala veza i ista je razoružana bez metka. Zarobljeno je 70 domobrana i 60 učenika jedrenja. Zaplijenjeno je 3 t. mitraljeza — francuska, 2 p. mitraljeza, 5 šmajsera, 100 pušaka, 10.000 metaka, 50 of. bombi, 1 polj. telefon, centrala od 5 brojeva, 5 poljskih telefona, 2 klm. tel. kabla i mnogo razne vojničke spreme. Uništeno je i zapaljeno: 2 aviona »Fizir F.N.« (školski avioni), 4 velike jedrilice i preko 30 jedrilica »Maketa«, stambene zgrade i radionica.

U naše redove stupio je dobrovoljno jedan oficir i 5 domobrana. 3 oficira, 4 učitelja letenja i 4 podoficira zadržali smo u zarobljeništvu.

Kalnički p. odred:

13. IV. — II Bataljon Odreda izvršio je napad na putnički voz na pruzi Bjelovar—Kloštar.⁷ Zarobljeno je: 47 domobrana, 1 ustaša, 5 dom. oficira, 1 njemački vojnik i 3 legionara. Zaplijenjeno je: 1 p. mitraljez, 16 karabina, 1 sanduk municije, 16 bombi i velika količina vojničke spreme. Neprijatelj je imao 7 mrtvih i 2 ranjena. Naši gubici: 3 ranjena, od kojih dva teže.

Istoga dana Bataljon se sreo sa jednom satnijom domobrana kod s. Lasovca, napao na neprijatelja, zarobio 2 domobrana, zaplijenio 3 karabina i 6 sanduka municije.

19. IV. — II Bataljon napadnut je u s. Gornje Sredice od 1 satnije domobrana.⁸ Neprijatelj je odbijen, zarobljen je jedan domobran, zaplijenjeno 2 karabina i 180 metaka.

22. IV. — Zaplijenjeno je u općini Ravan 20 lovačkih pušaka i 500 kg masti, spaljena je općinska arhiva.⁹

24. IV. — II Bataljon izvršio je napad na Sv. Ivana Zelinu, razoružana je žandarmerijska stanica, i spaljena arhiva poreske uprave, kotarskog poglavarstva i općine. Zaplijenjeno je 15 karabina, 10 pištolja, 30 bombi i preko 4.000 metaka i mnogo druge razne vojničke spreme.¹⁰

I Bataljon u zasjedi kod s. Slanja uništio je jedan voj...¹¹ likvir dirao 2 ustaša, zaplijenio 2 karabina i 120 metaka.

⁶ Vidi dok. br. 3 i tom V, knj. 15 dok. br. 88.

⁷ do ¹⁰ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42.

¹¹ Na ovom je mjestu dokumenat oštećen

22. IV. — I Bataljon izvršio je napad na ž. st. Mučna Reka. Zarobljeno je 100 domobrana radne bojne, zaplijenjeno je 27 karabina.¹²

25. IV. — I Bataljon napao je žandarmerijsku stanicu Đelekovec. Zaplijenjena je 21 puška i 1 šmajser.¹³

27. IV. — Neprijatelj je izvršio ispad iz Ludbrega prema Dugoj Rijeci.¹⁴ I i II Bataljon napali su na neprijateljsku kolonu iznenada, kolona je razbijena, neprijatelj se u bijegu vratio. Zaplijenjeno je 25.000 »Mauzer« metaka, 10 karabina i 1 radio-stanica, i mnogo druge razne ratne spreme. Neprijatelj je imao nekoliko mrtvih i ranjenih, zarobljena su 2 domobrana. Naši gubici: 4 mrtva i 6 ranjenih.

29. IV. — I i II Bataljon krenuli su za Bilo Goru.

30. IV i 1. V. — Formiran je III Bataljon.¹⁵

3. V. — Neprijatelj je kod s. Rijeke iznenadio I Bataljon.¹⁶ Tom prilikom imali smo 3 mrtva i 6 nestalih, koji su živi pali u ruke neprijatelju. II Bataljon napao je na neprijatelja u mjestu Kapela. Zarobljeno je 35 domobrana, zaplijenjeno je: 1 t. mitraljez, 49 pušaka, 1 p. mitraljez i 15.000 metaka, i velika količina razne vojničke spreme. Naši gubici jesu 2 mrtva i 2 ranjena, gubici kod neprijatelja nisu poznati.

8. V. — I Bataljon minirao je i uništio rudnik Sv. Mariju kod Završja.

9. V. — I Bataljon srušio je željezničku prugu kod Novog Marofa. Tom prilikom uništena su 3 automobila.

10. V. — I Bataljon u zasjedi kod Varaždinskih Toplica zarobio je 2 oficira, 3 domobrana i 1 ustašu. Zaplijenjen je jedan karabin i 1 šmajser.

8. V. — III Bataljon dobio je zadatak da razoruža posadu u Prkosu.¹⁷ U toku noći neprijatelj je krenuo da napadne na naš Bataljon, koji se nalazio u Velikom Pogancu. Tako je došlo do susreta sa neprijateljem u s. Grabičanima. Izvršen je juriš na neprijatelja, koji je razbijen počeo bježati. Zaplijenjena su 2 t. mitraljeza, 1 laki minobacač, 3 karabina i 1.500 metaka. U toj borbi nismo imali gubitaka, gubici neprijatelja nepoznati.

Stanje u Kalničkom odredu:

Na inicijativu ovoga štaba formiran je III Bataljon. Data je direktiva Štabu odreda da bataljoni sarađuju u akcijama, šta za sada još nisu postigli.

Načelnik štaba ove zone,¹⁸ koji je upućen u Moslavački i Kalnički odred, ispitat će mogućnost zajedničkih akcija Moslavačkog i Kalničkog odreda i većih akcija na tome sektoru.

¹² do ¹⁷ vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42.

¹⁸ Rade Bulat. Vidi dok. br. 59 i tom V, knj. 15, dok. br. 87.

Za sektor Ivanjšćicu i Krapinu formirana je Zagorska udarna četa.¹⁹ koja treba da posluži kao jezgro za formiranje novog bataljona u rudarskoj oblasti Ivanščice, sa ciljem što veće mobilizacije za N.O.V.

Brojno stanje Odreda je oko 450 boraca.

Žumberačko-Pokupski P. Odred:

23. V. — II Bataljon razoružao je posadu na stanici Odra.²⁰ Zarobljeno je 19 domobrana, zaplijenjeno 19 karabina i 650 metaka.

26. V. — II Bataljon razoružao je neprijateljsku posadu u Leke-niku.²¹ Zarobljen je 91 domobran (od kojih 55 Srba radne bojne). Zaplijenjeno je 34 puške i 4.500 metaka.

28. V. — I Bataljon u zasjedi kod Višoševića vodio je borbu sa ustašama.²² Ustaše su imale 2 mrtva i 5 ranjenih, na našoj strani nije bilo gubitaka.

29. V. — II Bataljon razoružao je posadu u Sv. Klari. Zarobljeno je, na prepad, 18 domobrana. Zaplijenjeno je 17 pušaka i 400 metaka. Uništen je 1 reflektor velikog tipa.

I. VI. — II Bataljon razoružao je posadu u s. Desinec. Stanica je demolirana. Zaplijenjeno je 4 karabina i 120 metaka, i razna vojnička sprema.

PLAN AKCIJA:

Rušenje pruge Zagreb—Sisak, Dugo Selo—Banova Jaruga, Zagreb—Karlovac, Karlovac—Metlika i Koprivnica—Križevci. Svima jedinicama date su direktive u duhu naredbe Vrhovnog komandanta N.O.V. druga Tite.²³ Brigada je krenula na akciju u Pokupje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. odsutan.

V. d. komandanta:

Dodatak izvještaju: Minerska grupa Žumberačko-pokupskog odreda izvršila je slijedeće akcije:

I. V izvršena je akcija na vlak između Turopolja i Peščenice. Lokomotiva onesposobljena, saobraćaj prekinut 11 sati.

23. V izvršena je akcija na vlak na istom mjestu. Uništena je lokomotiva, službena kola i 3 vagona sa ratnim materijalom. Prekid saobraćaja trajao je 10 sati.

29. V postavljena mina između Vel. Gorice i Odre. Iskočila je lokomotiva i saobraćaj prekinut 8 sati.

¹⁹ O formiranju ove čete vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42.

²⁰ do ²² vidi dok. br. 11.

²³ Vidi primjedbu br. 3 uz dok. br. 4.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 4 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU GOSPIĆA¹

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
Broj 207—43
4 juna 1943 u 15,5h.

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Na sektoru Gospića nema nikakvih promjena. Neprijatelj i dalje drži Debelo Brdo (k. 698), Oštra (k. 798), selo L. Novi, Brušane, Takalice, Oštarije² i položaje između sela Trnovca i sela Brušana, Pikovac, k. 814, 750, Gušte (k. 739) i 642. Jačina neprijateljskih snaga na ovim položajima tačno nam nije poznata, sem na D. Brdu, gdje se nalaze svega 2 satnije ustaša. U selu Trnovcu, selu Jadovnom, Crnom i Ravnom Dabru nema neprijateljskih snaga, ali neprijatelj sa svojim patrolama češće dolazi u pomenuta sela.

Neprijateljski saobraćaj na putu Gospić—Brušane jeste vrlo slab, dok saobraćaj između Brušana i Oštarija ne vrši se zbog porušenog puta, ali neprijatelj vrši popravku pomenutog puta.

Prebacili smo snage III Brigade sa sektora Divosela na sektor Smiljan, izvidamo Debelo Brdo (k. 698), položaje između sela Trnovca i sela Brušana, Pikovac i Gušte. Večeras ćemo izvršiti akciju za koju smatramo da će biti od koristi. Nastojat ćemo da neprijatelju pre-siječemo vezu Gospić—Oštarije.³ O rezultatima pomenute akcije izvijestit ćemo vas.⁴

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Žigić

(M. P.)⁶

Komandant:

Đ.⁵ Jovanić

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4—3, k. 796.

² Baške Oštarije

³ Vidi dok. br. 20.

⁴ Vidi dok. br. 21 i 22.

⁵ Đoko

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**ZAPOVIJEST ŠTABA TREĆE NOU BRIGADE ŠESTE DIVIZIJE
NOV I PO HRVATSKE OD 4 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM
JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEPRIJATELJA KOD BRUŠANA¹**

ŠTAB III UDARNE BRIGADE
VI DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE

O. br. 470-1943
4 juna 1943

12. 6. 43²

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Senj razmjera 1:50.000 jug. izdanja)

**Vojno-politički
značaj akcije:**

Našom blokadom oko Gospića neprijatelj je istrošio životne namirnice i bio je primoran da se probije i da uhvati vezu sa Karlobagom,³ a to mu je jedini i najpodesniji put da uhvati vezu sa bazom snabdijevanja.

Cilj akcije: ponovo odsjeći neprijatelja od njegove baze snabdijevanja i uništiti mu što više žive snage i nastojati navući neprijatelja na intervenciju, da bi ga mogli lakše uništavati.

Podatci o neprijatelju:

U Gospiću se nalazi oko 3.500 ustaša i domobrana, Oštra—Novi—Novo Selo—Debelo Brdo: 2 bojne ustaša, Brušane sa okolnim kotama drži jedna jača bojna. Neprijateljsko naoružanje u Gospiću kao i ranije, na Debelom Brdu naoružanje pješadijsko sa jednim teškim bacačem, a u Brušanima naoružanje pješadijsko sa 2 tenka.

Naše snage:

4 pješadijska bataljona, ojačana sa jednim teškim bacačem.

Zadatak brigade:

Likvidirati neprijateljsko uporište kod Brušana na kotama 642, 739, 750, Poldina Glavica,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11—1/I, k. 424.

² Datum prijema zapovjesti u Štabu Šeste divizije. Ovaj primjerak zapovjesti Brigada je dostavila Štabu divizije na uvid.

³ Blokadu oko Gospića držale su jedinice Šeste divizije a jedno vrijeme i jedinice Osme divizije od 10 travnja do kraja svibnja 1943 god., kada su neprijateljske snage probile blokadu i uspostavile vezu sa garnizonom u Karlobagu. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 97.

Palež (772) južno od Brušana i postaviti osiguranje od pravca Gospića, te nastaviti sa gonjenjem i uništavanjem neprijatelja u pravcu Takalica.⁴ U cilju izvršenja prednjeg zadatka

n a r e d u j e m o :

I bataljon :

Sa svim svojim snagama izvršit će napad na neprijatelja na k. 739 (Gušte) i uništiti ga, te produžiti gonjenje neprijatelja u pravcu k. 589 i potpomoci snage IV Bataljona pri likvidaciji k. 642, ceste i Poldine Glavice.

II bataljon :

Sa dvije čete svoga bataljona izvršit će napad na k. 750 i uništiti neprijatelja na istoj. Po zauzeću kote, sa jednom četom svoga bataljona spustit će se u pravcu Brušana, a sa jednom četom produžit će gonjenje neprijatelja u pravcu k. 814 i dalje prema Takalicama tako, da će ista četa ujedno biti i osiguranje od toga pravca. Jednu četvu svoga bataljona dodijelit će pod komandu Štaba IV Bataljona.

III bataljon :

Sa jednom četom svoga bataljona ostat će u rezervi na k. 604 i od iste isturati patrole u pravcu Jadovnog, a sa ostalim snagama svoga bataljona postaviti će osiguranje i to u pravcu Novog Sela i Debelog Brda, i to kotama 562, 591 i 562.

IV bataljon :

Sa cijelim svojim snagama izvršit će napad na k. 642, a pridodatu četvu II bataljona držat će u rezervi kod Štaba bataljona i isturat će patrole prema cesti Novo Selo—Brušane od iste. Po zauzeću kote 642 povezat će se sa snagama I Bataljona i nastaviti gonjenje neprijatelja sa Poldine Glavice, pri čemu treba ostaviti osiguranje na cesti Novo Selo—Brušane u jačini od dvije čete.

Četa za vezu :

Dodijelit će svakom bataljonu potreban broj releja koji će služiti za prenošenje izvještaja i održavanje veze između bataljona i Štaba brigade.

Odjeljenje teškog bacača :

Bit će pod neposrednom komandom Štaba brigade i upotrebit će se prema potrebi.

⁴ Vidi dok. br. 21 i 22.

Mjesto štabova :

Štabovi bataljona nalazit će se na najpodesnijim mjestima i neposredno pozadi svojih bataljona. Štab brigade u prvo vrijeme nalazit će se na k. 604, a po likvidaciji kota premjestit će se prema konkretnoj situaciji, o čemu će biti obaviješteni štabovi bataljona blagovremeno.

Sanitet :

Brigadno previjalište nalazit će se u Trnovcu, odakle će se ranjenici upućivati u Divizijsku ambulantu.

Evakuacija zarobljenika i plijena :

Zarobljenike sprovoditi u Štab brigade pod jačom stražom.

Ishrana :

Intendant brigade organizirat će ishranu boraca sa sektora Smiljan—Medak.

Početak napada :

5. VI. t. g. tačno u 6 sati ujutro po novom vremenu. Voditi računa da sve jedinice u tačno određeno vrijeme podidu na jurišno rastojanje tako, da bi napad otpočeo na svim sektorima jednovremeno.

Znaci raspoznavanja i ugovoreni znaci :

Znaci raspoznavanja 5. VI. 1943: **Sat—Sušak.** Ugovoreni znaci 5. VI. 1943: **Borba—Sloboda.** Znaci da su zauzete pojedine kote: označavati vatrom i najhitnije slati kurira sa iscrpnim izvještajem.

Izvještaji :

Izvještaje slati svaki sat, a u hitnim slučajevima po potrebi. Izvještaji moraju biti kratki, jasni, da bi se imao stvarno tačan uvid u situaciju. Na svakom izvještaju zabilježiti vrijeme polaska kurira.

Veza :

Veza između bataljona i Štaba brigade biće kuririma, a po mogućnosti uspostaviti i releje. Veza između jedinica mora se uspostaviti u toku podilaženja i stalno se održavati, a naročito štabovi bataljona moraju održavati međusobnu pismenu vezu, a ne osloniti se na kurira sa usmenom porukom.

Napomena : Jedinice će vršiti podilaženje najpodesnijim pravcima i to u četnim kolonama, a po mogućnosti i vodovima, s tim što će ispred sebe isturiti bombaška odjelenja (patrole). Kada jedinice podidu, trebaju biti čvrsto povezane, razviti se u strijelce i sa svim snagama izvršiti jednovremeni napad tako, da ne bi došlo do izgovora: »Nije bilo veze«.

Po likvidaciji gore pomenutih kota, osim k. 772, IV Bataljon će ostati sav na osiguranju prema Gospiću na klancu između Brušana i Rizvanuše, a I Bataljon i II Bataljon izvršit će gonjenje neprijatelja. I Bataljon će nastojati likvidirati k. 772.

U slučaju neuspjeha, a po naređenju, bataljoni će se povući u pravcu Trnovca: I Bataljon: Trnovac — k. 604, III Bataljon zaposjeće k. 697 i 678 i vršit će osiguranje prema Debelom Brdu, IV Bataljon u Trnovac i bit će brigadna rezerva, a II Bataljon povući će se u pravcu k. 697 i smjestit će se u selo ispod kote i slati patrole u pravcu Jadovnog.

Koncentracija bataljona između Vaganca i Krčmara, na cesti kod usamljene kuće, tačno u 23.30 sati, odkuda će se izvršiti pokret u pravcu predviđenom za operaciju.

Štabovi bataljona mitraljeske čete stavit će na raspoloženje III Bataljonu, koji će biti na osiguranju, a III Bataljon dodijelit će male minobacače u sastav IV Bataljona.

Znaci raspoznavanja za noćas, tj. 4 na 5. ov. mj. jesu: **Opasač—Osijek**, a ugovoreni: dva kratka zvižduka, a odgovor jedan dugi zvižduk.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.⁵ Basta

Komandant,
M.⁶ Novković

(M. P.)⁷

Dostavljeno: Štabu VI Divizije na znanje.
Štabovima bataljona 1 — 4 i
kamandi čete za vezu na izvršenje.

⁵ Milan

⁶ Momčilo

⁷ Okrugli pečat: Štab Treće partizanske brigade Hrvatske.

BR. 21

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 5 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA NEPRIJATELJSKE POLOŽAJE KOD BRUŠANA¹**

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.

— HRVATSKE —

Broj 207-43

5 juna 1943

5. 6. 43²

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE.

U toku jučerašnjeg dana i noćas izvršene su pripreme sa III Brigadom koja je jutros u svanjivanje napala neprijatelja kod Brušana.³ Ovoga momenta dobili smo izvještaj telefonom iz Smiljana da su naše jedinice uspjele zauzeti kote iznad Brušana kao i same Brušane i da se borba dalje vodi prema Rizvanuši. Ovaj izvještaj sa položaja opravio je komesar III Brigade⁴ pismeno u Smiljan do telefonske stanice.

Komandant Divizije⁵ nalazi se na položajima.

Bataljoni II Brigade drže položaje na sektoru Smiljansko Polje—Budački most do mosta na Sastavcima.

Čim dobijemo detaljnije podatke hitno ćemo izvijestiti taj Štab. Drugih novosti na ovom sektoru nema.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Štab
operativni oficir
S.⁶ Opsenica

(M. P.)⁷

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 47/1—4, k. 419.

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Vidi dok. br. 20 i 22.

⁴ Milan Basta

⁵ Đoko Jovanić

⁶ Stevo

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 5 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD BRUŠANA¹

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.

— HRVATSKE —

6. 6. 43²

Broj 207

5. VI. 1943 u 17 h.

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. H.

Jutros su naše snage u prvom naletu zauzele kote sa sjeverne i sjevero-zapadne strane Brušana.³ Neprijatelj davao žestok otpor sa Poldine Glave (kote između Rizvanuše i glavne ceste). Na ovome položaju neprijateljske su snage jačine oko 400 sa više automatskih oruđa.

Neprijatelju stiže pomoć iz Gospića jačine oko dvije satnije, a sa Debelog Brda krenula je jedna satnija prema Brušanima. Sa ovim snagama borbe se vode na polju između Trnovca i Brizika. Neprijatelj je oko 13 časova uz pomoć artiljerije i minobacača izvršio protunapad i zauzeo kotu 642 gdje je zaustavljen. Srušen je most sa zapadne strane Brušana. U toku noći mislimo izvršiti pritisak sa jednim bataljonom iz pravca Budačkog mosta na mjesto i isto gadati sa nekoliko granata.

Izviješteni smo od komande mjesta Medak, da se je od 3. ov. mj. pojavilo 100 — 150 domaćih četnika u podnožju Velebita kod Medka uslijed čega se stanje u ovoj okolici kod naroda znatno pogoršalo.

Ovoga momenta izvještava komandant Divizije⁴ sa položaja da su se naše snage pod pritiskom daleko nadmoćnijeg neprijatelja, artiljerije i minobacača povukle prema Smiljanu. Sa zapadne strane Brušana jedan je most dignut, dok je drugi, drveni, zapaljen. Neprijatelju su naneseni prilično veliki gubitci, dok je i na našoj strani bilo prilično gubitaka.

Opširniji izvještaj slijedi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Štab
operativni oficir:
S.⁵ Opsenica

(M. P.)⁶

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 49/1—4, k. 419

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Riječ je o Trećoj NOU brigadi. Vidi dok. br. 20, 21 i 28.

⁴ Đoko Jovanić

⁵ Stevo

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 5 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU GOSPIĆA¹

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.

— HRVATSKE —

Op. broj: 47-43

5 juna 1943

Operativni izvještaj

od 29. V. 43 — 3. VI. 1943

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Prema naređenju² Štaba korpusa Štab ove divizije prebacio se 25 maja ov. g. na sektor Otočac, a Štab II Brigade sa dva bataljona krenuo je u pravcu juga prema Srbu.³ Još istog dana prema naređenju Štaba korpusa zaustavljen je Štab II brigade sa bataljonima u Vrebcu, a 27. V. 43 ovi bataljoni II Brigade vraćeni su i smješteni u selo Vukšić i Budak kod L. Osika. Istog dana po naređenju Štaba divizije formiran je Operativni štab za sektor Gospić i Oštarije,⁴ Pošto su snage III Brigade bile razvučene na sektoru Gospić i Oštarije,⁵ to je Operativni štab donio odluku da II bataljon II Brigade preuzme položaje od mosta na Sastavcima do sela Došeni, koje je držao II bataljon III Brigade. Snage II bataljona III Brigade rokirale su se u desno u cilju jačanja naših položaja na sektoru Došeni—Kolakovica. IV bataljon II Brigade ostao je u rezervi, u selu Vukšiću.

Podaci o neprijatelju:

Prema prikupljenim podacima sa kojima je raspolagao Operativni štab preko Štaba III Brigade, u Gospiću je bilo 4 — 4500 ustaša, domobrana i žandara. U Karlobagu — da su ustaše i domobrani iz istog prebačeni na otok Pag,⁶ a da je u Karlobagu ostao manji nepoznat broj Talijana.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 61—5, k. 419.

² Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 70.

³ Riječ je o Prvom i Trećem bataljonu Druge NOU brigade, koji su po naređenju Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske upućeni 11 svibnja na područje Donjeg Lapca. — Po naređenju Štaba Prvog korpusa od 24 svibnja ovi su bataljoni upućeni na područje Knina. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 32, 37, 70, 76, 99, 101 i 103.

⁴ O formiranju ovog štaba vidi tom V, knj. 15, dok. br. 93.

⁵ Baške Oštarije

⁶ O prebacivanju ovih snaga na Pag vidi dok. br. 110 i 112.

Moral kod neprijatelja u Gospiću bio je dosta slab. Prema istim podacima doznali smo da je neprijatelj 27. maja ov. g. u Gospiću izdao vojsci suhu hranu za 2 dana, ali je ovaj izvještaj dobiven iz nepovjerljivog izvora i nije bio provjeren.

Naše snage:

Na ovome sektoru nalazila se je III Brigada, 2 bataljona II Brigade, jedna četa III bataljona L. 7 Partizanskog odreda, brdska baterija, odjeljenje sa poljskim topom 75 mm odjeljenje jednog bacača mina i protukolskog mitraljeza prateće čete i inženjerska četa ove Divizije.

Ukupno 1600 boraca.

Pripreme:

Vidjevši iz prikupljenih podataka da je kod neprijatelja stanje dosta teško, da će neprijatelj pokušati raskinuti naš obruč oko Gospića, te opsjednuti garnizon izvući ili ojačati, Operativni štab za isti sektor izdao je direktive svim jedinicama,⁸ koje su 29. maja ov. g. u dva dopisa još konkretizirane i upotpunjene. Istoga dana naše su snage raspoređene ovako: jedan bataljon III Brigade, ojačan sa jednom četom, držao je položaje na Uri, zatvarajući lijevim krilom put Konjsko—Oštarije, a desnim krilom put Crni i Ravni Dabar—Oštarije. Jedan bataljon, bez jedne čete, nalazio se u rezervi u Brušanima. Jedan bataljon držao je položaje na liniji Vujnovića Brdo—Oštra. Jedan bataljon, ojačan sa jednim teškim minobacačem i protukolskim mitraljezom, držao je položaje na liniji Oštra—zaselak Došeni.

II Brigada sa jednim bataljonom držala je položaje od zaseoka Došeni do želj. mosta na Sastavcima. Jedan bataljon II Brigade bio je u rezervi. Četa L. Partizanskog odreda držala je položaje istočno, južno i zapadno od Gospićke stanice.

Artiljerija se nalazila u južnom dijelu sela Mušaluka, a inženjerska četa u selu Budaku kod mosta.

30. maja 1943. g.

Početak napada:

Oko 3 h. ujutro neprijatelj je sa tri krstarice otvorio žestoku vatru na naše položaje na Oštarijama.⁹ a zatim je neprijatelj jačine 500 — 600 Talijana i oko 200 ustaša krenuo od Karlobaga u tri napadne kolone sa pravcem Karlobag—Sušanj, pravcem Konjsko—Oštarije i pravcem Dabar—Oštarije.¹⁰ Oko 5 h. naše snage sukobile su se na ovome sektoru sa neprijateljem i zadržale ga na glavnim položajima.

⁷ Ličkog

⁸ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 93.

⁹ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 101.

¹⁰ Vidi dok. br. 110 i 111.

Jednovremeno neprijatelj jačine bojne probio se iz Primorja putem Cesarica—Jadovno i spustio se do 4 h. ujutro više sela Trnovca,¹¹ a druga bojna naišla je iz Lukovog Šugarja u pravcu Rizvanuše.

Jednovremeno neprijatelj je iz Gospića otvorio jaku artiljerisku vatru na naše položaje Oštra i Novi,¹² a zatim su krenule i neprijateljske snage jačine jedne i po bojne iz pravca Gospića prema našim položajima Novi i Oštra i time privukli svu pažnju naših snaga na sebe. Iskoristivši ovo neprijateljske snage koje su se spustile u Trnovac zauzele su sa jednom satnijom Debelo Brdo, sa dvije satnije podilazile su koristeći mrak i pokriven teren na samu kotu Oštru, dok su dvije satnije iz pravca Trnovca okrenule prema Brušanima. Naše snage na položajima Oštra i Novi, tj. I bataljon III Brigade povukao se pod žestokom borbom u pravcu Klise i Divosela, izvijestivši o neprijateljskom napadu III bataljon koji se nalazio u Brušanima kao rezerva. Neprijatelj zauzevši Oštru i Novi odvojio je jedan dio snaga i napao naš bataljon koji se nalazio na liniji Kolakovica—Došeni i njegovo mnogo slabije desno krilo odbacio na kotu Bogdanić a zatim sa ove na Ljutaču i Krčmar, gdje se zadržao. Nakon kraćega vremena, tj. oko 9 h. neprijatelj je napustio kotu Bogdanić.

III bataljon III Brigade, koji se nalazio u Brušanima, po izvještaju bataljona iz Novog odmah je zaposio položaje Poldina Glava i Klanac, ali je bio napadnut sa lijevoga boka od neprijatelja koji je nastupao od Jadovnog i Trnovca. Razvila se borba i neprijatelj je bio uspješno zaustavljen. U tome momentu, tj. oko 10 h. neprijatelj jačine jedne bojne koji se spustio iz Lukovog Šugarja zašao je ovome bataljonu za leđa iz pravca Rizvanuše i prisilio ovaj bataljon na povlačenje prema Alanku i Malom i Velikom Kraju (Divoselo). Štab ovog bataljona ipak je uspio izvijestiti IV bataljon koji se nalazio na Oštarijama da je neprijatelj zauzeo naše položaje, tj. Novi, Oštru, D. Brdo,¹³ Trnovac, Brušane i Rizvanušu i da je presjekao naše snage i vezu sa snagama koje su odbačene u pravcu Smiljana i koje su držale položaje između Budačkog mosta i Gospića.¹⁴ Bataljon sa Oštarija čuvši još ranije borbu uputio je svoju komoru da se izvучe preko Brušana i Rizvanuše u pravcu Divosela, ali je ista zakasnila i u Brušanima pala neprijatelju u ruke. Bataljon na Oštarijama i dalje je vodio upornu borbu sve do 14 h. kada je pokušavao hvatati vezu sa ostalim snagama. Kad je vidio da veze ne može uspostaviti, on se povukao od Oštarija južno prema Velebitu i kroz šumu se probijao prema Divoselu.

Kada se je otvorila borba na položajima zapadno od Gospića, Operativni štab, usljed ovako brzog prodora neprijatelja i odsijecanja

¹¹ Vidi tom V, knj. 15 dok. br. 99 i 103.

¹² Lički Novi. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 102 i 103.

¹³ Debelo Brdo

¹⁴ Ove položaje držali su dijelovi Druge NOU brigade. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 102.

jedinica na sektoru Novog—Brušana i Oštarija, naredio je bataljonu II Brigade koji je držao položaj između Gospića i Budačkog mosta da isturi bojne patrole u pravcu Gospića, a zatim da se podvlače i ostale snage prema mjestu. Kad su naše snage došle u neposrednu blizinu žice, neprijatelj je otvorio dosta jaku vatru i zaustavio naše snage. Naša artiljerija u tome momentu uspješno je tukla Budačku ulicu, ali neprijatelj je odgovarao žestokom vatrom iz pješadijskih oruđa, a zatim i artiljerijom.

Oko 9 h. naišla su 4 bombardera iz pravca Zagreba i 5 lovačkih aparata, a iz pravca Karlobaga tri bombardera i 3 lovca, koji su se sporazumjevali sa neprijateljskim jedinicama na zemlji signalnim metcima, nekim dimom, dok je neprijatelj sa zemlje davao znakove sa nekim barjačicama i platnima. Od 10 h. do 18 h. istoga dana neprijateljska avijacija neprekidno je obasipala naše položaje na čitavom sektoru bombama i mitraljeskom vatrom, tako da je svaki pokret, čak i po jedinica, bio vrlo ograničen.

Naši gubici:

U ovim borbama na našoj strani bilo je 8 mrtvih drugova, 28 ranjenih i jedan nestao. Neprijatelj je zarobio kuhinju našeg jednog bataljona, jedna kola, 5 konja, 2 velika i 5 malih kazana, jednu pisaću mašinu, arhiv istog bataljona, 6 pušaka, postolje od teš. mitraljeza »švarcloze«, cijev sa zatvaračem od teš. mitraljeza »breda« i 3 kilometra telefonskog kabla.

Gubici neprijatelja:

Nisu nam poznati, ali se može sa sigurnošću reći da ih je izbačeno iz stroja oko 50. Plijena nije bilo nikakvog.

Kritički osvrt:

Glavni uzrok da je neprijatelj postigao potpuno iznenađenje i vrlo se lako spojio sa neprijateljskim garnizonom u Gospiću jest taj da obavještajna služba naše III Brigade kao i pozadinska obavještajna služba nije imala sposobnosti da izvidi i dozna kakve su neprijateljske snage u Primorju, gdje se koncentrišu i kakva im je namjera. Dok je neprijatelj za čitavo vrijeme od kada je blokiran neprijateljski garnizon Gospić organizirao vrlo dobro obavještajnu službu i bio je tačno obaviješten o našim snagama i njihovom rasporedu, našim najslabijim tačkama itd. na osnovu čega je i stvorio ovako solidan plan koji je u potpunosti i vrlo lako ostvario.

Drugi razlog je taj što smo u dopisu Štaba korpusa vidjeli da je Štab korpusa smatrao bataljone II Brigade kao rezervu, za koje smo bili mišljenja da će stignuti svaki momenat naređenje da ovi bataljoni krenu na neke druge položaje, te iz ovoga razloga nijesmo mogli koncentrisati jače snage na ovome sektoru gdje je postojala vjerovatnoća da će neprijatelj izvršiti manevar ili iz garnizona Gospić ili iz pravca Karlobaga.

Treći je razlog da su jedinice III Brigade bile vrlo slabo budne, te ih je neprijatelj iznenadio i podvukao se u neposrednu blizinu samih položaja. Isti je razlog da neprijatelj iako je imao mogućnosti da uspije razbiti naše položaje, ali je morao imati mnogo veće gubitke.

Pored toga štabovi bataljona vrlo su se slabo i sporo snalazili, a također nijesu predviđali obezbjeđenje koje je u svakom slučaju trebalo biti postavljeno bar sa manjim patrolama pozadi naših položaja.

31 maja 1943 godine.

Jedan bataljon III Brigade izvršio je oko 23 h. napad na Poldinu Glavu koju su držale neprijateljske dvije satnije. Neprijatelj je sa ove glavice protjeran, ali su neprijateljske snage sa sjeverozapadne strane ceste, sa geografski jačih kota, uz pomoć dva tenka sa ceste ponovo prisilile ovaj bataljon na povlačenje.¹⁵

Na našoj strani gubitaka nije bilo, dok ih je na strani neprijatelja moralo biti, ali su isti nepoznati.

1 — 2 juna noću jedan bataljon II i jedan bataljon III Brigade dobili su zadatak da likvidiraju neprijatelja na koti Debelo Brdo.¹⁶ Ovu kotu neprijatelj je držao sa snagama dvije satnije. Izvršene su svestrane pripreme, a na izvidanju upoznate su jedinice sa napadnim pravcima. Napad je izveden 2 juna u 1h, a trebao je otpočeti 1 juna u 24 h. Razlog za ovo zakašnjenje jest krševit i neprohodan teren koji je onemogućio zajedno sa gustim mrakom da se naše jedinice organizovano i povezano podvuku pod neprijateljske položaje. Ovo i pored toga nije uspjelo (podvlačenje) pošto je neprijatelj blagovremeno primjetio naše snage i iz utvrđenih rovova i zidanih zaklona dočekaao naše snage na vrlo bliskom odstojanju sa bombama i prisilio ih na otstupanje. Ovaj je napad ponovljen iste noći u 3 h. ali isti opet nije uspio. Nakon drugog neuspjeha naše su se snage povukle na polazne položaje, tj. na kotu i selo Bogdanić.

U ovoj akciji imali smo 2 mrtva i 6 ranjenih drugova, od kojih su svi izbačeni sem jednog iz stroja od ručnih bombi i minobacača.

Gubici neprijatelja nijesu poznati.

Ova akcija nije uspjela iz razloga što su gusti mrak, krševit i neprohodan teren onemogućili da se naše snage organizovano i povezano podvuku jednovremeno pod neprijateljske položaje i obaspu neprijatelja ručnim bombama kako je to predviđeno, nego su naše snage krševiti i šušteći kroz gusti šiprag otkrile svoje nastupanje, tako da se je neprijatelj potpuno bio spremio za organizovani otpor.

Pored toga sami teren u odsudnom momentu nije omogućio da naše snage krenu na jedan odlučan juriš. I tako je došlo do neuspjeha.

¹⁵ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 197 i 199.

¹⁶ Vidi dok. br. 9.

Noću između 2 i 3 juna ov. g. Štab divizije odlučio je da skoncentriše i one snage sa sektora Divoselo na sektor Smiljan, kako bi se izveo jedan manevar sa jačim snagama.

U toku su pripreme za daljnje akcije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. odsutan.

Za komandanta
operativni oficir:
S.¹⁷ Opsenica

(M. P.)¹⁸

BR. 24

**ODGOVOR HAMDIIJE OMANOVIĆA POČETKOM LIPNJA 1943
GOD. KOTARSKOM PRETSTOJNIKU U CAZINU U VEZI S
POZIVOM NA PREDAJU¹**

KOTARSKOM PREDSTOJNIKU

Cazin

1. Na Vaš dopis od (bez datuma)² odgovaram slijedeće:

Nisam ovlašten da vršim ma kakve pregovore sa bilo kojom neprijateljskom ustanovom, bilo vojnom ili civilnom.

2. Onoga dana kada sam otišao u Narodno-oslobodilačku vojsku bili smo za 90% dalje od pobjede nego danas, pa ipak sam otišao da se odazovem svojoj dužnosti prema svom narodu.

3. Danas kada se hrabra Crvena armija kao vrijeme nadnijela nad njemačku vojsku spremna da se na nju sruči i da je uništi, danas kada su naši veliki saveznici, Engleska i Amerika, sa svojim armijama spremni da stupe na evropsko tlo i da učine kraj fašističkim zlodjelima i napokon kada je Narodno-oslobodilačka vojska — nepobjediva Narodna armija — postala velika opasnost po okupatora i njegove slugu, besmisleno je pozivati ma kojeg vojnika na predaju, a pogotovo

¹⁷ Stevo

¹⁸ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15—4, k. 107.

² Vidi dok. br. 129: kotarski pretstojnik u Cazinu poziva na predaju Hamdiju Omanovića, komandanta Osme krajiške NO brigade. Ta brigada je tada dejstvovala u sastavu Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 17 i 26.

rukovodiocce Narodno-oslobodilačke vojske i to na tako sraman način, prijeteci nekim represalijama prema nemoćnim familijama.

4. Kada bi situacija bila mnogo nepovoljnija za nas, ni onda se ne bih predao ni pod kakvim uslovima, jer sam spreman da svoj život žrtvujem za svoju zemlju i svoj narod.

5. Garancije koje dajete meni i mojim drugovima u ime vaših vlasti su besmislene, jer one ne mogu ni svojim pristašama ništa da garantuju.

6. Nikakve represalije prema mojoj familiji, kojim prijetite, neće me spriječiti u izvršenju moje svete dužnosti.

7. Ako vam vojnička i građanska čast kao kulturnim ljudima dozvoljava da kažnjavate nemoćne žene i ljude koji s nama nemaju u pogledu borbe ništa zajedničkog, a vi učinite i to i neka vam služi na čast.

8. Interesi miliona života, za čiju slobodu se ja borim, jesu iznad interesa moje familije.

9. Svaki korak učinjen protiv moje familije ili protiv familija mojih drugova biće trostruko osvećen.

10. Moja i mojih drugova djela prema civilnom stanovništvu neka vam bude opomena.

11. Dan pobjede, dan obračuna, dan narodnog suda je i suviše blizu. Vodite o tome računa! Neka građani grada Cazina vode računa o sutrašnjici.

12. Dopis koji sam dobio čuvaću kao istorijski dokument.

SMRT FAŠIZMU -- SLOBODA NARODU!

(Hamdija Omanović)

Hamdija

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORPUSA OD 6 LIPNJA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA JEDINICA ŠESTE DIVIZIJE NA PODRUČJU GOSPIĆA¹

O. 92/43
6 juna 1943

Izveštaj o borbama VI
divizije od 30. V.—5. VI. o. g.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

30. V. 1943.

Oko 3 sata izjutra neprijatelj jačine 5—600 Talijana i 200 ustaša krenuo je iz Karlobaga pravcima: Karlobag—Sušanj, Konjsko—Oštarije i Dabar—Oštarije.² Neprijateljska artiljerija sa ratnih brodova otvorila je žestoku vatru na položaje prema Oštarijama. Oko 5 sati jedan bataljon III brigade, koji se nalazio na položajima iznad Karlobaga, sačekao je neprijatelja i zaustavio njegovo napredovanje. Ovaj bataljon vodio je borbu sa nadmoćnim neprijateljem sve do 14 časova, kada se je povukao prema Divoselu. Druge neprijateljske snage krenule su iz Primorja i iz Gospića i to noću: jedna bojna putem Cesarica—Jadovno, koja je do 4 sata stigla više sela Trnovca, jedna bojna iz Lukovog Šugarja krenula je u pravcu Rizvanuše, a jedna i po bojna krenula je iz Gospića prema Novom³ i Oštri. Neprijateljske snage iz Trnovca i Gospića ubrzo su se spojile i time presjekle naše snage na dva dijela. Dva bataljona koja su se nalazila u Novom i Brušanima bili su napadnuti uslijed neopreznosti s leđa, a ujedno i iz Gospića, pa su se morali povući. Nakon kraće borbe neprijatelj koji je već u toku noći bio podišao zauzeo je Debelo Brdo, pa čak i Bogdanić i potisnuo naše snage prema Ljutači i Krčmaru. Jedan bataljon II brigade, koji se je nalazio u rezervi, vršio je pritisak u pravcu Gospića misleći da neprijatelj ima namjeru da izađe iz mjesta. Bataljon je sačekao jakom vatrom i odbijen. 15 aviona, lovaca i bombardera za cijelo vrijeme bombardovali su i mitraljirali naše položaje, a također neprijateljska artiljerija iz Gospića bila je aktivna. Uveče istoga dana neprijateljske snage su se spojile i ovladale cestom Karlobag—Gospić.

Plijena i zarobljenika nije bilo.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/3, k. 419.

² Vidi dok. br. 23 i tom V, knj. 15, dok. br. 99, 101 i 103.

³ Lički Novi

Gubici neprijatelja: oko 50 mrtvih i ranjenih.

Naši gubici: 8 mrtvih i 28 ranjenih i 1 nestao. U ruke neprijatelja pala je komora jednog bataljona sa jednim kolima, 5 konja, 2 velika i 5 malih kazana, 1 pisaać mašina, 6 pušaka, arhiva bataljona, postolje od t. mitraljeza »Švarcloze«, cijev sa zatvaračem mitraljeza »Breda« i 3 km telefonskog kabla.

31. V. 1943.

Jedan bataljon III brigade izvršio je napad na dvije neprijateljske satnije koje su se nalazile na Poldinoj Glavi. Napad je izvršen u 23 sata i neprijatelj sa ove Glavice protjeran, ali je ipak uz pripomoć dva tenka sa ceste ponovo se pribrao i odbacio naš bataljon.

Gubitaka na našoj strani nije bilo, a gubici na strani neprijatelja nisu poznati.

Zaplijenjeno nije ništa, niti je od oružja što izgubljeno.

1 i 2. VI. 1943.

Oko 1 sat jedan bataljon II i jedan bataljon III brigade izvršili su napad na Debelo Brdo,⁴ koje su branile dvije neprijateljske satnije. Napad nije uspio i ponovljen je iste noći u 3 sata, ali je opet bio odbijen, te su se naše snage povukle na svoje polazne položaje.

Zarobljenika i plijena nije bilo. Gubici neprijatelja u mrtvim i ranjenim nisu poznati.

Naši gubici: 2 mrtva i 6 ranjenih.

Utrošak municije: 9568 metaka za tal. puške, p. mitraljeze i t. mitraljeze, 32 mine za mali bacač i 12 mina za t. bacač.

Kritički osvrt: Prilikom operacija na dan 30. V neprijatelju je uspjelo da uslijed slabe budnosti naših jedinica postigne iznenađenje, podvuče se položajima koje su držale naše jedinice i sa njih odbaci naše snage. Pored toga neprijateljske snage bile su nadmoćnije, pa su mogle manevrisati i vršiti prodor u naše položaje, što im naše slabije snage, koje su bile dosta razvučene, nisu mogle onako iznenađene spriječiti. Pojava neprijateljskih snaga na sporednim pravcima također je doprinijela njihovom uspjehu tako, da se naše jedinice i štabovi nisu znali u takvoj situaciji dobro snalaziti niti parirati neprijateljske pokrete. Veza među jedinicama bila je slaba.

U akciji 1 i 2. VI, prilikom napada na Debelo Brdo, neprijatelj je otkrio privlačenje naših jedinica, pripremio se i sačekao organizovanom vatrom te odbacio naše snage. Teren za podilaženje bio je obrastao gustim šibljem koje je šuštalalo i omogućilo neprijatelju otkrivanje naših namjera.

⁴ Vidi dok. br. 9.*

5. VI, 1943.

III brigada izvršila je napad na neprijatelja u Brušanima⁵ i na okolnim kotama, tj. kotu 642 sa jednim bataljonom, k. 730 (Gušte) sa jednim bataljonom, sa jednim bataljonom k. 750, koji je ujedno imao zadatak da se spušta u Brušane, i sa jednim bataljonom osiguravala se prema D. Brdu i Oštri na liniji k. 562, 591 i 562. Kota 730 i 750 zauzete su pošto na njima nije bilo neprijatelja, odnosno pobjegao je u pravcu Takalica i Velebita. U daljem nastupanju prema Brušanima naše snage bile su zaustavljene i odbačene natrag. Napad je ponovljen još dva puta, ali svaki put bez uspjeha. Jedan bataljon protjerao je neprijatelja sa kote 642 i manjih čuka oko iste, ali se neprijatelj kod Poldine Glave pribrao i koncentrisao i prisilio ovaj bataljon da se povuče na polazni položaj. Ponovo je izvršen protunapad i neprijatelj je natjeran u bijeg, ali je neprijatelju došla pomoć iz Gospića, te je protjerao naš bataljon natrag. Bataljon koji je bio na osiguranju prema Oštri i D. Brdu odbio je neprijatelja koji je bio pošao u pomoć sa jednom satnijom prema Brušanima. Neprijateljska avijacija za cijelo vrijeme borbe bombardovala je naše položaje. Napad je trajao od 6 sati izjutra do 15 sati poslije podne, kada su se naše jedinice nakon neuspjelog napada povukle.

Zaplijenjeno je 5 pušaka, 700 metaka, 9 mina za m. bacač i 3 brdska kazana. Zarobljena su dva neprijateljska vojnika.

Gubici neprijatelja: 45 mrtvih i više od toliko ranjenih.

Naši gubici: 15 mrtvih i 42 ranjena.

Izgubljen je 1 p. mitraljez i 6 pušaka.

Kritički osvrt: Prije početka napada nisu upućene oficirske patrole koje bi tačno izvidile jačinu i raspored neprijateljskih snaga, već se u napad pošlo bez sigurnih podataka o neprijatelju. Komandni kadar uslijed pokrivenosti terena nije dovoljno uticao na tok operacija, i slabu pomoć pružio svojim jedinicama. Saradnja između bataljona je bila slaba i nije dovoljno shvaćena važnost da se zauzme Poldina Glava, u kom slučaju bi situacija bila bolja po naše jedinice i spriječilo bi se neprijateljsko nadiranje od Gospića.

Utrošak municije: 10.445 puščanih i mitraljeskih metaka, 21 mina za m. bacač, 2 mine za t. bacač i 76 ručnih bombi.

Napomena :

Od poginulih 15 drugova 7 je poginulo od aviona i to: 4 na položaju, a 3 poslije borbe, na odmoru. Avion je ranio 5 drugova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
u bolnici.

Komandant

⁵ Vidi dok. br. 20, 21 i 22.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 6 LIPNJA
1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA SLUNJ I O DRUGIM AKCIJAMA¹**

ŠTAB
UNSKE OPERATIVNE GRUPE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE I P.O.
HRVATSKE

Br. 26

Dne 6. VI. 1943.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

Operativni izvještaj.

Prema naređenju Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske jedinice ove Grupe krenule su 31. V ov. g. u pravcu Slunja.

IV Ban. brigada² dobila je zadatak da krene iz Bos. Bojne preko Vranograča—M. Kladuše—Johovice za Šturlić, da napadne posadu u Šturliću i da je razoruža. Jačina neprijateljske posade u Šturliću: 60 naoružanih domorodaca. Zadatak je izvršen po planu i brigada je ušla u Šturlić bez otpora. Neprijatelj je pobjegao prema Tržcu.

Zaplijenjena su 3 karabina, 1 pištolj, nekoliko komada ručnih bombi i oko 700 metaka.

Oko 13 h. neprijatelj koji je pobjegao za Tržac vratio se je sa posadom iz Tržca i napao naše snage u Šturliću. Poslije dvočasovne borbe neprijatelj je protjeran. U toj borbi ranjena su 2 druga, od kojih je jedan podlegao (komandir čete). Neprijatelj je imao 9 mrtvih, broj ranjenih je nepoznat. Zaplijenjeno 5 karabina, 300 metaka.

VIII Krajiška brigada dobila je zadatak da krene iz Bos. Bojne preko Vranograča—Todorova za Pećigrad, da napadne i razoruža posadu u Pećigradu. Jačina neprijateljske posade: oko 40 pomoćnih žandara. Napad je počeo u 3 h. ujutru. Dva bataljona bila su se pri-vukla do pod same zidine ali su odbijeni ručnim bombama. Jedan bataljon imao je 2 mrtva i 4 ranjena te se povukao, a kako je pucala sa svih strana po koja puška, taj se bataljon bez ikakva naređenja vratio nazad preko Todorova—Bužima i Žirovca te ispod Petrove Gore došao u sastav svoje brigade. Morali smo donijeti bacače i bacati u gradine, i tek poslije dužeg pregovora, i kad je zapovjednik posade ranjen, upalo se je u grad odakle su u glavnom pobjegli. Zarobljena

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/5, k. 105.

² Četvrta banijska NO brigada

su 2 ranjena i 6 zdravih oružnika. Zaplijenjeno 7 karabina i nešto municije.

Bataljon koji je bio u zasjedi prema Cazinu dočekaao je neprijatelja³ i iz bliskog otstojanja otvorio je vatru na neprijatelja i odbio ga. Neprijatelj je imao oko 15 mrtvih i više ranjenih.

Štab grupe, baterija i vod za vezu išli su istim pravcem kud i VIII Brigada.

Oko 17 h. krenuli smo prema Šturliću. U Šturličkoj i Tržačkoj Platnici i u Šturliću jedinice ove Grupe su zanočile.

2. VI jedinice VIII Krajiške brigade otišle su u Tržac da očiste posadu u Tržcu. Neprijatelj je još ranije iz Tržca pobjegao. Međutim ubrzo je uslijedila intervencija Njemaca. Oko 80 Njemaca pošlo je u Tržac i poslije kratke borbe odbijeni su nazad.⁴ Tom prilikom neprijatelj je imao 4 do 5 mrtvih i 2 zarobljena Njemca. Zaplijenjeno 5 pušaka i 1 puškomitraljez sa postoljem. Naši gubitci: 1 mrtav.

Noću 3/4 ov. mj. jedinice ove Grupe izvršile su napad na posadu u Slunju. Posada je bila jaka oko 350 oružnika, ustaša i domobrana.

IV Ban. brigada dobila je zadatak da napadne s jedne i druge strane rijeke Slušnice do ceste Drežnik—Slunj, uz rijeku Koranu i preko Korane, s desne strane rijeke, pravo na most. Početak napada bio je predviđen u 21 h. Međutim I bataljon ove brigade počeo je napad u 19 h. i poslije kraćeg vremena uzeo je most pod kontrolu svoje vatre. Neprijatelj koji se nalazio s desne strane rijeke Slušnice bio je prisiljen vrlo žestokom borbom da se povuče preko vode u unutrašnjost grada. Upravo kada je trebalo izvršiti juriš na neprijatelja u gradu, I i II bataljon IV Brigade dobili su vatru s leđa (jer je neprijatelj⁵ prodro iz Cetin-grada) i morali se povući, te s tim ostavili most slobodan za bježanje neprijatelja iz Slunja. U ovoj borbi neprijatelj je imao 2 mrtva, 4 zarobljena; naši gubitci: 5 mrtvih i 14 ranjenih.

VIII Krajiška brigada je dobila zadatak da napada od ceste Drežnik—Slunj lijevo do rijeke Korane, sa dva bataljona, a jedan bataljon da postavi na osiguranje prema Bihaću. Jedinice ove brigade otpočele su napad u 21 h. i za kratko vrijeme prodrle su u unutrašnjost grada. Grad je pao u 22 h. U ovoj borbi neprijatelj je imao 5 mrtvih, broj ranjenih nepoznat; zarobljeno je 17 oružnika i domobrana, od kojih su 4 dočasnici. VIII Krajiška brigada nije imala žrtava.

Kordunaški bataljon dobio je zadatak da sa jednim bataljonom IV Brigade napravi zasjedu neprijatelju koji bi pokušao da pruži pomoć posadi u Slunju. Ni jedan ni drugi bataljon u ovome nije uspio, jer je neprijatelj prodro.

³ Odnosi se na dijelove Jedanaeste pješačke pukovnije.

⁴ Vidi dok. br. 130.

⁵ Prva bojna Jedanaeste pješačke pukovnije. Vidi dok. br. 130.

U ovoj borbi zaplijenjeno je i 20 karabina, 30.000 puščanih metaka i nešto drugog ratnog materijala, zatim 3.000 kg kukuruznog brašna i kukuruza, 4 kante ulja i 3 kante masti.

U ovoj borbi jedinice IV Brigade počele su napad dva sata ranije nego što je predviđen napad, te radi toga nije mogla doći do izražaja jača vatra sa sviju strana, pa je i to pomoglo da se neprijatelj snađe i pobjegne.

Naša baterija tukla je grad i pogodci su bili dobri. Dok su bacači imali vrlo slabe pogodke.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ranko Mitić

Komandant,
Pet.⁶ Kleut

(M. P.)⁷

BR. 27

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE OD 7 LIPNJA 1943
GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO
HRVATSKE O NAPADU NA NAŠICE¹**

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: 51/43

Dana 7 juna 1943 u 16h

Likvidacija neprijateljskog
uporišta Našice.

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Prema naređenju štaba I slavonskog korpusa, br. 38/43,² jedinice ove Divizije izvršile su dana 4 juna 1943 napad na neprijateljsko uporište Našice, u kome je trebalo po podacima biti 50 žandara, 85 domobrana i 25 ustaša.

⁶ Petar

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 21—3, k. 908.

² Vidi dok. br. 8.

U napadu, koji je otpočeo u tačno određeno vrijeme, t. j. 4. VI. 1943 u 3 sata ujutro, učestvovali su pored baterije topova (2 brdska topa) II, III i IV bataljona XII brigade. I bataljon XII brigade i jedinice XVIII brigade bili su određeni u zasjedu i to bataljon XII brigade prema Đurđenovcu, a XVIII brigada prema Čačincima.

Glavne otporne tačke u Našicama, koje je neprijatelj dobro organizirao za odbranu, bile su: Pejačevićev dvorac (ujedno skladište domobrana), škola, žandarmeriska stanica, samostan i željeznička stanica. U svim objektima, sem u žandarmeriskoj stanici, bili su domobrani i to opkopari.³ Pejačevićev dvorac i škola likvidirani su u prvom naletu, dok je za likvidaciju samostana trebala jaka artiljeriska priprema naših brdskih topova, koji su svoj zadatak izvršili u potpunosti.

Poslije likvidacije dvora, škole i samostana prešlo se na likvidaciju žandarmeriske stanice, u kojoj je bilo oko 60 što žandara što pomoćnih žandara, koji su davali krvav otpor. Kada smo htjeli topom da razbijemo njihove bunkere koje su imali oko zgrade, dovukli smo top na 40 metara od zgrade (jer nismo imali zgodnijeg položaja). Kada su žandari primjetili top, osuli su na isti toliku vatru, da su ga onesposobili za dejstvo. Izbušili su mu kolevku, odbili zadnji nišan i razbili klizače. Iz tih razloga morali smo top povući, pristupiti likvidaciji bunkera ručnim bombama, a top je otpremljen u našu radionicu na opravku.

Uslijed brisanog predterena bunkera, likvidaciji istih nije se pristupilo odmah, već se je sve do noći držala blokada, a uveče oko 10 sati izvršen je juriš i bacanje bombi u bunkere. Posljedica toga je bila, da je banda iz kuće i iz bunkera počela bježati. Nekolicini uspjelo je da pobjegne u susjedne kuće i bašte, dok su ostali bili potučeni nešto u bunkerima i u zgradi, a nešto napolju, na bijegu. U 23 časa likvidirana je žandarmeriska stanica u potpunosti. Na taj način bila su likvidirana sva uporišta sem željezničke stanice, koju su branili domobrani i jedan oklopni voz, koji se je u početku napada zatekao na stanici. Stanica se do tog vremena nije mogla likvidirati, jer nije bilo za to raspoloživih snaga, a poslije likvidacije žandarmeriske stanice bilo je kasno pristupiti likvidaciji iste uslijed udaljenosti željezničke stanice od žandarmeriske stanice i uslijed kvarova na topu, koji je bio za dejstvo nesposoban. Radi jakog pritiska neprijatelja na zasjede od Osijeka i Đurđenovca, naredeno je 5. VI. 1943 u 3 sata ujutru povlačenje, jer se je vidjelo da zasjede uslijed zamorenosti i nadmoćnosti neprijateljskog pritiska ne bi izdržale preko cijelog dana, a povlačenje po danu tražilo bi mnogo žrtava, i pokazalo se je da je korisnije povući se pod zaštitom mraka nego likvidirati još željezničku stanicu i povlačiti se po danu.

³ pioniri

XVIII brigada, koja je po zadatku postavila zasjedu prema Čačincima, primila je 4. VI. 1943 već u 5 sati ujutro borbu sa neprijateljem koji je iz Čačinaca drumom prema Orahovici krenuo u pomoć napadnutim dijelovima u Našicama.⁴ Neprijatelj je krenuo pod zaštitom tri tenka i kada su isti došli do mjesta gdje je bio put prekopan, zasjeda je otvorila vatru na pješadiju, koja se je kretala pozadi tenkova, i uspjela poslije kratke borbe da ih vrati u svoje uporište. Istoga dana oko 3 sata poslije podne neprijatelj iz Čačinaca ponovo je krenuo sa tenkovima u pravcu Zdenaca, ali se je vratio natrag još prije nego što je došao u dodir sa našom zasjedom. Brigada je, pored toga što je prekopala drumove, srušila, odnosno pretumbala oko 900 metara željezničke pruge na pruži Čačinci—Našice i to uz pripomoć mobilisanih civila iz najbližih sela.

I bataljon XII brigade postavio je zasjedu prema Đurđenovcu i primio borbu 4. VI. 1943 u 4.30 časova, a koja je borba sa malim prekidima trajala sve do 5. VI. 1943, to jest do vremena povlačenja. Na taj bataljon navaljivala je posada iz Đurđenovaca, koju je sačinjavala poznata krvnička ustaška Štirova bojna.⁵ U prvom satu borbe bataljon je odbio pet neprijateljskih juriša. Preko cijelog dana posada iz Đurđenovca probala je na sve moguće načine, prodorom i obilaskom, doći u pomoć posadi u Našicama, ali joj zahvaljujući hrabrom držanju boraca I bataljona XII brigade to nije uspjelo.

U akciji na Našice zarobljeno je oko 200 domobrana, koji su svučeni i pušteni kućama. U našim redovima ostala su tri domobrana dobrovoljno.

Zaplijenjeno je: 5 puškomitraljeza, 6 šmajsera, 1 laki bacač sa 40 mina, 200 pušaka sa 30.000 metaka, 2 sanduka bombi i mnogo druge ratne spremne.

Naši gubitci su sljedeći: 16 mrtvih i 24 ranjena druga.

Potučeno je oko 50 domobrana i žandara.

Sve su jedinice u ovoj akciji izvršile svoj zadatak, a naročito se istakao I bataljon XII brigade, koji je u 20-satnoj ogorčenoj borbi uspio da zadrži mnogo nadmoćnijeg neprijatelja i spriječio mu da udari našim jedinicama, koje su operisale u samim Našicama, u leđa.

Akcija je vršena po planu. Sve starješine pokazale su puno inicijative i moć snalaženja, jer podatci koji su dobiveni o razmještaju neprijatelja u uporištu nisu bili najtačniji, ali to nije omelo rad niti pokolebalo naše rukovodioce niti borce.

Najviše municije utrošio je I bataljon XII brigade, ali je plijen koji je dobiven u uporištu veći nego što je utrošak cjelokupnog broja municije u uporištu i na zasjedama.

⁴ O neprijateljskim snagama koje su pošle u pomoć opkoljenom garnizonu u Našicama vidi dok. br. 37 i 132.

⁵ Petnaesta ustaška bojna

24
neprijateljskih juriša. Preko celoga dana posadi su borili i neprestano
je na sv. magude načine, prodorom i obilaskom doći u pomoć posadi u Babilonu
na, ali su krubom držanju boraca i bataljona XII. brigade to nije uspeo.

U akciji na Babilonu zarobljeno je oko 200 domobrana, koji su zvučani
i puštani kućama. U našim redovima ostala su tri domobrana dobrovoljno.

Zaplijenjeno je: 5 puškomitraljeza, 6 automata, i laki topovi sa 40
mina, 200 pušaka sa 30.000 metaka, 2 sanduka bombi i dosta mnogo druge ratne
opreme.

Naši gubitci su sledeći: 15 mrtvih i 74 ranjena druga.

Potučeno je oko 50 domobrana i šandara.

Sve su jedinice u ovoj akciji izvršile svoj zadatak, a naročito se
istakao i bataljon XII. brigade, koji je u 20-est sati ogorčenoj borbi uspeo
da zadriži mnogo nemogućeg neprijatelja i sprečio mu da udari našim jedini-
cam, koje su operisale u samim Babilonima u leđa.

Akcija je vršena po planu. Sve starišine pokazale su punu inicijati-
vu i moć smišljanja, jer podstaci koji su dobiveni o raspoložuju neprijatelja
u uporištu nisu bili najtačniji, ali to nije smelo reći niti pokolebati
naše rukovodioce niti borcu.

Našim jedinica utradio je i bataljon XII. brigade, ali je piljen
koji je dobiven u uporištu veći nego što je utrošak paležnog broja mani-
plije u uporištu i na naselima.

Vrsta između jedinica XII. brigade i izaslanje brigade i staba Divizije
bila je dobra. Sa XVIII. brigadom ovaj steb u toku cele operacije nije imao
veću uzlet velike udaljenosti i uzlet vese koja je brigada pripadala na
staba I. Slavenskog korpusa, istu tako nije postojala veza sa Stabom I. Di-
vizije ni sa njerinim jedinica (nem XII. brigade) i to iz gore navedenih
razloga. Naša radio stanica imala je vezu sa radio stanicom Staba I. Div.
korpusa i to dosta slabu, a sa radio stanicom I. Divizije nikakvu. Staba
veza naših radio stanica sa izviru toliko iz slabosti stanica koliko iz
slabosti kalibara i nezgodnosti i nezgodnosti radio-tegrafije.

Bart Zlatina - Stabla Babilona

Potpisano:

St. Zlatina

komandant

St. Zlatina

7. VII. 43

Veza između jedinica XII brigade i između brigade i Štaba divizije bila je dobra. Sa XVIII brigadom ovaj Štab u toku cijele operacije nije imao vezu uslijed velike udaljenosti i uslijed veze koju je brigada održavala sa Štabom I slavonskog korpusa. Isto tako nije postojala veza sa Štabom X divizije ni sa njezinim jedinicama (sem XXI brigade) i to iz gore navedenih razloga. Naša radio-stanica imala je vezu sa radio-stanicom Štaba I slav. korpusa i to dosta slabu, a sa radio-stanicom X divizije nikakovu. Slaba veza naših radio-stanica ne izvire toliko iz slabosti stanica koliko iz neumješnosti i nesavjesnosti radio-telegrafista.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. odsutan.

Komandant:
Mil.⁶ Stanivuković

(M. P.)⁷

BR. 28

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 7 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA
NA PODRUČJU GOSPIĆA¹**

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
— HRVATSKE —
Op. br. 48
7 juna 1943 g.

Operativni izvještaj
za 5 juna 1943 god.

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Pripreme:

Poslije akcije na Debelo Brdo² izvršena je koncentracija jedinica III Brigade na sektor Smiljana 3 ov. m. Dana 4 ov. m. prema usmenoj zapovijesti ovoga Štaba, Štab III Brigade uputio je patrolu u pravcu Jadovnog i Trnovca sa zadatkom da izvide gdje se nalazi neprijatelj, kakve su mu snage i gdje drži položaj. Istoga dana izvršene su pripreme

⁶ Milan

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—5, k. 419.

² Vidi dok. br. 9, 19 i 25.

i izrađen je plan za napad na neprijateljske položaje na kotama sa sjeverne strane Brušana kao i na same Brušane.³ Ove su se patrole povratile, ali nisu bile u stanju prikupiti potrebne podatke o neprijatelju, njegovim snagama, niti ustanoviti tačno koje položaje neprijatelj drži.

Podaci o neprijatelju:

Prema prikupljenim podacima, koji nisu bili tačni ni potpuni, neprijatelj je imao u Brušanima 60 žandara i 40 domobrana, na kotama sa sjeverne strane Brušana, na Poldinoj Glavi, bila je jedna bojna ustaša. Na položajima Oštra, Novi⁴ i D.⁵ Brdo nalazila se 32 ustaška bojna (Baljkova).

Neprijatelj je bio naoružan, pored pješadijskog naoružanja, sa 2 topa 75 mm 3 teška minobacača i 3 tenka.

Naše snage:

Za ovu akciju predviđena je kompletna III Brigada.

Plan za akciju:

Prema usmenoj zapovijesti Štaba divizije III Brigada imala je zadatak napasti i likvidirati neprijatelja u selu Brušanima, na kotama oko istih, postaviti osiguranje prema Takalicama i Debelom Brdu, a po padu Brušana energično pritiskivati na neprijatelja u pravcu Oštre i L. Novog. Na zauzetoj liniji puta uništiti mu snage.

Raspored snaga:

IV bataljon ove Brigade pojačan sa jednom četom III bataljona imao je zadatak napasti neprijatelja na koti 642 zapadno od Novog Sela, a po zauzeću ove kote presjeći cestu i čistiti teren prema Rizvanuši, tj. Poldinu Glavu (626) i Paljevinu do kote 646.

I bataljon imao je zadatak da jednovremeno sa ovim bataljonom napadne kotu Gušte (730) i dalje da potpomogne IV bataljonu pri napadu na Poldinu Glavu.

II bataljon imao je zadatak likvidirati kotu 750, a zatim sa jednim dijelom svojih snaga spustiti se u Brušane, a drugim dijelom produžiti gonjenje neprijatelja prema Takalicama gdje postaviti i osiguranje.

III bataljon imao je zadatak da postavi osiguranje prema D. Brdu i Oštri na liniji k. 562, k. 591 (Trnovac) i k. 562, pored ceste između Brizika i Oštre.

Jedno odjeljenje teš. minobacača bilo je u sastavu III Brigade, pod komandom Štaba brigade.

³ Vidi dok. br. 20, 21 i 22.

⁴ Lički Novi

⁵ Debelo

Tok borbe:

Prema predviđenom planu napad je trebao otpočeti 5 ov. m. u 6 h. ujutro.

Podilaženje jedinica bilo je po planu, ali usljed vrlo obraslog sa šikarom terena jedinice nisu mogle za vrijeme podilaženja biti povezane niti su jednovremeno stigle na jurišne položaje. Isto tako, bojne patrole koje su se kretale ispred streljačkog stroja iz istih razloga nisu mogle izviditi položaje koje je neprijatelj držao, niti gdje su koncentrisane jače neprijateljske snage.

I i II bataljon izbijajući na svoje određene položaje, tj. na k. Gušte (730) i na k. 750, nisu naišli na neprijatelja, nego su primjetili neka kola kao i pojedince gdje bježe u pravcu Takalica i u pravcu Velebita na južnu stranu. II bataljon uputio je jednu četu preko kote 814 u pravcu Takalica sa zadatkom da presiječe neprijatelju odstupnicu, ali je ova četa zakasnila, te je postavila samo zasjedu u vidu osiguranja iz toga pravca. Jedna četa II i dvije čete I bataljona spustile su se prema Brušanima i koti 589, odakle je neprijatelj dao iz rovova i ozidanih zaklona organizovan i žestok otpor, te odbacio naše snage. Ove su snage još dva puta ponovile napad na ovu kotu, ali su bile svaki put odbijene.

IV bataljon je u svom naletu uspio zbaciti neprijatelja sa k. 642 i manjih čuka oko iste, odakle se neprijatelj bio dao u bijeg u pravcu Poldine Glave i cestom prema Novom Selu, ali se je na ovim položajima brzo pribrao i skoncentrisao, i kada su naše snage ispale na cestu južno od k. 642 kao i na brisan prostor, neprijatelj je žestokom vatrom prisilio IV bataljon da se povuče na polazne položaje. Ovaj bataljon dobivao je vatru bočnu sa Poldine Glave. Ovaj bataljon je ponovno skoncentrisao svoje snage i između 10 i 11 h. ponovno je krenuo u napad prema cesti, gdje se je sukobio sa neprijateljem koji je takođe pošao u napad. Sukob je bio vrlo žestok i neprijatelj je natjeran u bijeg, jedni dijelovi u pravcu Gospića, a drugi dijelovi prema Poldinoj Glavi i Puljevini. Ovaj bataljon nastavio je energično gonjenje, ali istog momenta, tj. oko 11 h. neprijatelju je stigla pomoć iz Gospića jačine dvije satnije ustaša i tri tenka, a pored toga neprijatelj koji je pobjegao u pravcu Gospića dao je tačne podatke gdje se nalaze naši položaji, te je neprijatelj osuo naše položaje sa žestokom artiljeriskom i minobacačkom vatrom. Pomoću navedenih okolnosti neprijatelj je ponovno krenuo u protunapad, kada su naše jedinice morale se povući.

III bataljon, koji je držao položaje na kotama 562. 591 i 562 prema glavnoj cesti, Oštroj i D. Brdu, imao je kraću borbu sa jednom satnijom ustaša koja je krenula sa D. Brda u pomoć prema Brušanima. Ova je satnija zaustavljena, a zatim odbačena natrag. Desno krilo ovog bataljona, koje je držalo položaje na koti 562 kod glavne ceste, bilo je takođe odbačeno prema Briziku.

Od 8 h. pa do završetka borbe oko 15 h. neprijateljski avioni žestoko su bombardovali naše položaje, sporazumijevajući se raznim znakovima sa neprijateljem na zemlji.

Oko 15 h. borba je završena.

Ishod borbe:

Ova akcija nije uspjela iz razloga što se nije moglo tačno doznati gdje su najjače neprijateljske snage, koje položaje drže, usljed čega nije ni izvršen raspored naših snaga onako kako je to zahtijevao neprijateljski raspored. Položaje koje je napadao I i II bataljon trebao je napadati samo jedan bataljon, a položaje koje je napadao IV bataljon — k. 642 i Poldinu Glavu — trebala su napadati dva bataljona, kada bi neprijatelj bio sigurno razbijen, zauzeti njegovi položaji i bili bi mu nanijeti mnogo veći gubitci.

U ovoj borbi neprijatelj je imao 45 mrtvih, više od toliko ranjenih i dva zarobljena.

Na našoj strani bilo je 15 mrtvih i 42 ranjena.

Zaplijenjeno je 5 pušaka, 700 mauzerovih metaka, 9 mina za mali minobacač i 3 brdska kazana.

Kritički osvrt:

Najveći propust u ovoj akciji bio je taj što nisu upućene ranije jače oficirske patrole koje bi ispitale tačan raspored i jačinu neprijateljskih snaga na osnovu čega bi i naš raspored bio odgovarajući prema neprijateljskom. Također bio je nedostatak kod Štaba I bataljona što se nije držao zadatka, tj. da sa svojim snagama po zauzeću k. 730 potpomogne IV bataljon za likvidaciju Poldine Glave, već je usmjerio pravac nadiranja prema k. 589 i Brušanima.

Sami teren koji je obrastao vrlo gustom šumom onemogućio je povezivanje jedinica, komandovanje sa istima kao i koordinaciju rada, tako da je saradnja među jedinicama bila otežana i vrlo slaba. Komandni kadar usljed nepreglednosti vrlo je slabo mogao uticati lično na tok operacije. Sama veza bila je kurirska, gdje su kuriri kroz šumu više puta lutali, kasno stizali sa izvještajima i naredenjima itd.

Kod IV bataljona, tj. kod Štaba velika je krivnja što je bataljon povukao prilikom neprijateljskog protunapada na jednu čuku koju je neprijatelj uspješno tukao artilerijom i bacačima i time nanio našim snagama nepotrebne gubitke.

Utrošak municije i materijala:

U ovoj borbi utrošeno je 10.445 metaka po raznim oružjima, 21 mina za mali minobacač, 2 mine za teški minobacač i 76 ručnih bombi.

Izgubljen je jedan p. mitraljez i 6 pušaka.

Napomena:

Od poginulih 15 drugova napominje se, da ih je poginulo od aviona 7 i to 4 na položaju a 3 poslije borbe, na odmoru, dok ih je od aviona 5 ranjeno. Također je jedan minobacač sa jednom minom ubio trojicu drugova na položaju kod teškog mitraljeza.

Sadašnji raspored naših snaga:

Kompletna III Brigada nalazi se na sektoru Smiljan—Bužim, osiguravajući se sa manjim snagama prema neprijatelju, a veći dio snaga na odmoru.

Jedan bataljon II Brigade sa jednom četom drži položaje između mosta i Budačke ulice, dok su ostale dvije čete na odmoru. Jedan bataljon II Brigade nalazi se na odmoru u selu Vukšiću.

Moral kod bataljona II Brigade je dobar, dok je kod jedinica III Brigade u manjoj mjeri opao.

Ovakav raspored ostat će dotle dok ne ocijenimo što bolje situaciju i namjeru neprijatelja.

Prilog: lista gubitaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Žigić

(M. P.)⁷

Komandant:

D.⁶ Jovanić

⁶ Đoko

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 7 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU NA PODRUČJU GOSPIĆA¹

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.
HRVATSKE
Broj 207
7. VI. 1943

Dnevni izvještaj

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Na sektoru Gospića u toku dana nije bilo nikakvih promjena. Dva neprijateljska aviona došla su iz pravca Zagreba i spuštali su se na aerodrom u Gospiću. Pretpostavlja se da su dovozili neki materijal. Druga dva neprijateljska aviona koji su došli iz pravca Italije bombardovali su naše položaje oko Budačkog mosta, Smiljana i Divosela. Izgleda da žrtava nije bilo.

Jedna naša patrola bataljona »Ognjen Prica« sastala se 6 ov. m. poslije podne u Bužimu sa patrolom odreda »Plavi Jadran²«. Ova patrola dala nam je sljedeće podatke: da neprijatelj (Talijani) odvlači materijal iz Karlobaga ubrzano nekud u pravcu Sušaka. Izgleda da okupator napušta ovaj garnizon.³ Ustaše su blokirale Karlobag, tako da u isti niko ne može ući niti izaći napolje. Neprijatelj je izmijenio svoje snage na Uri kod Oštarija,⁴ s tim da se sad na ovome položaju nalaze ustaše (Crna legija) u talijanskoj uniformi.

Izviješteni smo od naših osmatračnica da neprijatelj ima danas življi saobraćaj između Gospića i Brušana, tj. izgleda da neprijatelj i odavde odvlači neki materijal. Ovi se podatci proveravaju s tim što su upućene patrole bliže neprijateljskom saobraćaju koje će tačno ustanoviti da li neprijatelj stvarno izvlači neki materijal, ili dovlači materijal za snabdijevanje garnizona Gospić.

Postupit ćemo po naređenju toga Štaba u vezi sa Divoselskom četom.⁵

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. I 1—6, k. 419.

² Riječ je o četi »Plavi Jadran«. Njeno brojno štanje bilo je u kolovozu 1943 god.: 80 ljudi. Vidi tom V, knj. 18, izvještaj Štaba Šeste divizije Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 10 kolovoza 1943 god.

³ Neprijatelj tada nije napustio Karlobag.

⁴ Baške Oštarije

⁵ Štab Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske naredio je da se četa uputi na područje Drenovače. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 41.

Naše akcije usmjerit će mo na postavljanje zasjeda na neprijateljskoj saobraćajnoj liniji i vršenje iznenadnih prepada. Bataljone III Brigade nismo prebacili na sektor Divosela iz razloga što mislimo najprvo prikupiti podatke o namjerama neprijatelja koji se nalazi na liniji Gospić—Oštarije, pošto bi naše snage sa ovoga sektora (Smiljana) mogle mnogo više ometati neprijatelja u slučaju njegovog odvlačenja ili dovlačenja materijala.

Molimo taj Štab da nas izvjesti o situaciji na ostalim sektorima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Štab
operativni oficir:
Stevo Opsenica

(M. P.)⁶

BR. 30

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 7 LIPNJA 1943 GOD. PODREDENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA ŽELJEZNIČKU STANICU U PEŠČENICI¹

ŠTAB
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČARA«
7 juna 1943 godine.

Z A P O V I J E S T

Sekcija Zagreb 1:100.000.

Neprijatelj prema podacima nalazi se u Kravarskom, jačina posade 60 — 100 ustaša, Peščenica — 20 domobrana, Turopolje — 200 domobrana, Lekenik — 200 domobrana, Letovanić — 30 ustaša i 16 pomoćnih žandara, Greda — 45 domobrana, Sela — 50 ustaša, Velika Gorica — 300 — 350 ustaša i domobrana, Zagreb i Sisak — nepoznat broj neprijateljske vojske.

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1. k. 1472.

Naša Brigada dobila je zadatak da likvidira neprijateljsku posadu na željezničkoj stanici Peščenica i razrušiti prugu između Turopolja i Peščenice i između Peščenice i Lekenika.² Za izvršenje ovog zadatka,

N A R E Đ U J E M O :

1. — I Proleterski bataljon razoružat će posadu na željezničkoj stanici Peščenica i zapaliti željezničku stanicu. Neprijatelj je utvrđen sa dva bunkera koji se nalaze preko pruge do Save. Bunker i su pleteni i nasuti zemljom. Naoružanje neprijatelja 20 karabina bez automatskog oruđa. Za vrijeme razoružavanja Peščenice dat će jednu četvu na pruži za osiguranje Lekenika, sa zadatkom da odšara šine, ukoliko vlak naiđe da otvori mitraljesku vatru i ukoliko se vojska nalazi u vlaku uništiti je i pokupiti plijen, također i vlak zapaliti.

2. — II Proleterski bataljon, kojem se dodjeljuje minerski vod, postaviti će zasjedu na pruži i cesti prema Turopolju—Velika Gorica, sa jednom četom na pruži a sa jednom četom na cesti kod mosta između Peščenice i Vukojevaca (tj. prvi most na cesti prema Ogulincu.) Sa jednom četom izvršiti će rušenje pruge i propusta kod broja 104 što se vidi na sekciji.

3. — III Proleterski bataljon izvršiti će fingirani napad sa jednom četom na Lekenik, po mogućnosti upasti u sam Lekenik i likvidirati neprijateljsku posadu i pokupiti plijen, u tome slučaju mjesto jedne ćete upotrebiti dvije a jednu ostaviti u rezervi.

4. — Bataljoni između sebe da održavaju stalnu i čvrstu vezu, kao i sa Štabom brigade. Jedinice koje budu u zasjedi neka se dobro ukopaju.

5. — Početak napada kao i rušenje pruge otpočet će u 23.30 časova. Akcija se ima završiti najkasnije do dva sata. Imati u vidu da se nalazimo na glavnoj pruži Zagreb—Sisak te prema tome treba odlučnost i brzina.

6. — Štab brigade nalaziti će se u Peščenici (selo). Sanitetsko previjalište nalaziti će se uza Štab brigade.

7. — Koncentracija po završetku akcije biće u Peščenici, odakle će se odmah upućivati za Brežane. Izvještaje slati redovito, izvanredne najhitnije.

8. — Znaci raspoznavanja ostaju koje već imate. Početak biće u 23.30 časova između 7/8 juna tek. godine.

9. — Sve zarobljenike i plijen sa sobom evakuisati. Vodiče ćete dobiti od Štaba brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Božo Spaček

V. d. komandanta
Milan Žeželj

Na znanje i postupak: Štabu I, II, III Proleterskog bataljona.

² Vidi dok. br. 31, 39 i 50.

ZAPOVIJEST ŠTABA DRUGOG BATALJONA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 7 LIPNJA 1943 GOD. ZA RUŠENJE PRUGE PEŠČENICA—TUROPOLJE¹

ŠTAB II
PROLETERSKOG BATALJONA

dana 7 juna 1943

Z A P O V I J E S T

Sekcija Zagreb 1:1.000.

Neprijatelj prema podacima nalazi se u Kravarskom, jačina posade 60 — 100 ustaša, Peščenica — 20 domobrana, Turopolje — 200 domobrana, Lekenik — 200 domobrana, Letovanić — 30 ustaša i 16 pomoćnih žandara, Greda — 45 domobrana, Sela — 50 ustaša, Velika Gorica — 300 — 350 ustaša i domobrana, Zagreb i Sisak — nepoznat broj neprijatelja.

Naš bataljon dobio je zadatak da postavi zasjedu na pruzi i cesti te izvrši rušenje pruge.² Radi izvršenja toga zadatka

N A R E Đ U J E M O :

1 četa izvršit će rušenje pruge kod propusta 104 između Peščenice i Turopolja. Istoj četi dodjeljuje se i minerski vod.

2 četa postaviti će zasjedu na pruzi gdje cesta prelazi preko pruge, tj. pred Turopoljem. Ista četa ima razrušiti ispred sebe prugu, tako ako naiđe voz da ne bi iznenadio onu četu koja se nalazi na rušenju pruge.

3 četa postaviti će zasjedu na cesti između Peščenice i Vukojevaca, tj. prvi mostić na cesti prema Ogulincu.

Čete koje budu na osiguranju trebaju se dobro ukopati i ako neprijatelj naiđe treba ga do temelja uništiti.

Početak rušenja pruge bit će tačno u 23.30 časova.

Rušenje se ima izvršiti najkasnije do 2 sata poslije pola noći.

Treba imati u vidu da se nalazimo na glavnoj pruzi Zagreb—Sisak, prema tome treba odlučnosti i brzine.

Koncentracija bataljona poslije završene akcije bit će u selu Peščenica, odakle će se krenuti za Brežane.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6, 7, k. 726.

² Vidi dok. br. 30, 31, 39 i 50.

Znaci raspoznavanja za večeras bit će: Opasač—Ogulin, ugovoreni: Božo—Milan.

Štab bataljona nalazit će se sa 1 četom koja će se nalaziti na rušenju pruge. Sve izvještaje slati tamo. Održavati što čvršću vezu,

1 bataljon razoružat će Peščenicu i zapaliti željezničku stanicu i davaće osiguranje prema Lekeniku na pruzi.

III bataljon izvršit će fingirani napad na Lekenik.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Vlado Božac³

Zamj. komandanta:
Marko Rapo

BR. 32

ZAPOVIJEST ŠTABA OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 7 LIPNJA 1943 GOD. PODREDENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA JOSIPDOL¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Op. br. 33
Dne 7. VI. 1943 g.

Znaci raspoznavanja:
odziv: Tržić Truba
Ugovoreni znaci:
lozinka: Marko Ivan²

Z A P O V I J E S T :

(Sekcija Ogulin 1:100.000)

Prema prikupljenim podacima, neprijateljske snage prema našem sektoru stoje ovako.

U Josipdolu: nalaze se 3 (tri) bataljona četnika i to: VII bataljon Đure Vidakovića, jačine oko 180 boraca, naoružanih sa 3 »Šoše«, 2 »Brna«, 2 »Grčka«, 1 talijanskim puškomitraljezom. Svega 8 puškomitraljeza. Stanuju u novoj školi. Oko škole imaju rovove bez žice i otkrivene. VIII bataljon Đure Lončara, jačine 86 boraca, naoružanih sa 1 mitraljezom »Sent—Etien« i 5 puškomitraljeza »Šoša«. Stanuju u staroj školi. IX bataljon Pere Pešuta, jačine 71 četnik, naoružanih

³ Nestao poslije neprijateljskog desanta na Drvar 1944 godine.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 53 I—1, k. 419.

² Dopisano mastilom.

sa 3 puškomitraljeza »Soše«, 1 grčkim i 1 »Brno« i malim talijanskim bacačem. I ovaj bataljon stanuje u staroj školi. Kod ove škole, na cesti ispod lipa, imaju dva bunkera građena od kamena — otkriveni. Na raskršću u Josipdolu jedan bunker nepokriven i u njemu preko noći 3 puškomitraljeza. Četnici preko noći sa jednom polovinom drže položaje i smjenjuju se. Ima izvjesnih nesuglasica i kolebljivosti kod svih četnika, ali i pored toga borbenost je dosta dobra.

Domobrana i žandarma nalazi se 25, od toga pola domobrana, a pola žandarma. Naoružani sa jednim mitraljezom i 2 puškomitraljeza »BRNO«. Stanuju u žandameriskoj stanici i dobro su utvrđeni. Imaju tri bunkera, od kojih je 1 na cesti pred kasarnom, 1 pred vratima kasarne i 1 u dvorištu. Svi bunker i građeni su od kamena i nisu cementirani. Najveći od bunkera je onaj u dvorištu.

Talijana ima oko 300.³ Stanuju u željezničkoj stanici, Markovića kući, i fabrici. Imadu bunkere i ogradu od žice oko zgrada gdje stanuju. Jedan bunker nalazi se na cesti prema stanici. Naoružanje: 2 brdska topa, 4 minobacača, a ostalo naoružanje nije poznato.

U Košarama: nalazi se 60 Talijana,⁴ naoružanih sa 2 teška bacača i 2 teška mitraljeza, a ostalo naoružanje nije poznato. Pored Talijana imade još 60 domobrana naoružanih sa 2 teška mitraljeza i 2 puškomitraljeza. Ostalo naoružanje kod posade koje nije pomenuto jesu karabini.

Jače neprijateljske posade nalaze se u Oštarijama i Ogulinu. Posada u Ogulinu ima u naoružanju pored velikog broja topova i bacača i 15 tenkova.⁵

Opšte stanje kod neprijatelja: Neprijatelj — okupatori pod jakim udarcima Saveznika dovedeni su u tešku situaciju, koja je kod njih unijela očitu nervozu. Ta nervoza izražava se naročito od kada je pao Tunis, i vidno se manifestuje prebacivanjem i grupisanjem jačih snaga prema frontu koji najviše nas interesuje.

Neprijateljsku oprezu i nervozu vidno povećava i naša Narodno-oslobodilačka vojska, koja je brojno jaka, aktivna i prodorna, dobro naoružana i sa odličnim borbenim iskustvom, i kao takva nalazi se u zaleđu istoga.

Radi ovoga neprijatelj je već preduzeo djelomične akcije na pojedine naše jedinice u cilju da stvori sebi povoljnije uslove za borbu pri otvaranju drugog fronta, tj. da si osigura najosetljiviji dio svoga fronta — zaleđa.

Svoje prebacivanje — pregrupaciju, koncentraciju i djelimične akcije neprijatelj nastoji svojim vazalima (ustašama i četnicima) prikazati kao direktnu pomoć njima, i u tome smislu širi u posljednje vrijeme neumorno svoju propagandu. Međutim, vodstvo četnika i ustaša, a pogotovo domobrana zna dobro nuždu najnovijih neprijateljskih

^{3, 4 i 5} U ovim uporištima nalazili su se dijelovi divizije »Macerata«.

strategijskih poteza, a također zna još bolje da će osovina rat izgubiti i da su ovo očajnički potezi i naponi, koji im ne mogu zagarantovati dugotrajnu vlast, već samo produžiti za izvjesno vrijeme lični život i izdajnički rad. Dovedeni u ovako tešku po njih situaciju, a svjesni svojih nečasnih djela, uhvatio ih je paničan strah pred narodnim sudom koji se bliži. Radi čega vođe četnika, ustaša pa i domobrana, a naročito ovi prvi, tj. začetnici bratoubilačke borbe i najveći krvnici hrvatskog i srpskog naroda, traže na sve pa i najbestidnije načine izlaza, te između ostaloga pokušavaju da se udruže u zajedničku borbu protiv Narodno-oslobodilačke vojske. Ali izgleda da je ovdje došla do izražaja samo dobra volja vodstva, dok je realizovanje te volje, s obzirom na dosadašnji oprečni rad kod istih i teške žrtve koje je pri tome imao srpski i hrvatski narod, nemoguće, nelogično i kao takvo apsurdno i neizvodljivo.

Navedena situacija upućuje nas i nalaže nam da energično tučemo pojačanom ustrajnošću neprijatelja, tako da se svede na najmanju mjeru za zadnju i odlučujuću borbu.

U duhu gore izložene situacije, a u cilju istrebljenja neprijatelja. Divizija će preduzeti akciju na četničku posadu u Josipdolu,⁶ i energičnim udarom nastojati da se potpuno onesposobi za daljnju borbu, tj. definitivno izbaciti iz borbe.

Za izvršenje ovoga zadatka,

N A R E Đ U J E M O :

Zadatak: Sa dva bataljona postaviti zasjedu na k. 339 i 356, preko pruge na raskrsnici kod Čakovca, sa zadatkom da sprečavaju dolazak eventualne pomoći od Košara i Oštarija.

V udarna brigada.

Sa jednim bataljonom vršiti fingirani napad na stanicu sa k. 357 i presjeći otstupnicu četnicima zasjedom od jedne čete na prostoru između stanice i sela. Ovu četu pojačati sa puškomitraljezima, tako da ima 8 puškomitraljeza.

Jedan bataljon u divizijsku rezervu kod Štaba divizije.

Svi dijelovi, a naročito četa koja presjeca otstupnicu prema stanici, *hitno* će se utvrditi, izrađujući roveve sa što masivnijim grudobranom i leđobranom.

Štab brigade biće u s. Bošnjacima.

Lijevo održavati vezu sa XV udarnom brigadom, a desno sa svojom zasjedom.

⁶ O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 52.

XV udarna brigada
ojačana sa 2 protu-
tenkovska topa i 3
teška bacača.

Zadatak: Napasti neprijateljsku posadu u Josipdolu i to: Sa dva bataljona sjevernu stranu sela.

Pravac napada: najveća kuća u selu (Orlića). Polazni položaj za napad: južne padine k. 621 (trigonometar).

Jedan bataljon zadržati u rezervi, a jednim bataljonom i svim pridotim teškim oruđima napasti neprijatelja glavnim putem Plaški—Josipdol.

Polazni položaj ovog ojačanog bataljona biće u visini raskrsnice puteva Munjava—Jezerane—Munjava—Plaški. Ovaj bataljon vršiće napad sa pola snage putem Salopek—Josipdol, a sa pola snage Munjava—Josipdol. Na svakom pravcu učiniti podjednaku podjelu i pridodatog teškog oruđa.

Ovaj bataljon da bude naročito prodoran, pošto može koristiti usputne kuće za približavanje.

Jednu četvu od bataljona iz rezerve uputiti da vrši demonstrativni napad na Ogulin. Ovoj četvi pridaće se 1 brdski top. Istu uputiti pravcem Sabljaki—Drljetići—Salopek i kod Salopeka plasirati top za tučenje Ogulina. Kod ovoga topa, za njegovo osiguranje, ostaviti jedan vod, a ostali dio čete uputiti u pravcu k. 320, na okuku Dobre, odakle vršiti demonstrativni napad pješadijskom vatrom.

Vežu održavati desno sa svojim bataljonom koji napada u pravcu puta, a ovaj bataljon sa V brigadom, a lijevo sa zasjedom V brigade kod k. 339 (Segani).

Štab brigade kretaće se za sredinom borbenog rasporeda bataljona koji su određeni u napad.

III terenski bataljon⁷
ojačan sa jednim ba-
taljonom IV udarne
brigade.

Zadatak: Izvršiće rušenje pruge između Oštarija i Ogulina sa dijelovima III terenskog bataljona i jednim vodom istoga bataljona demonstrativni napad na Ogulin pravcem k. 452. Sa pridotim IV bataljonom izvršiti rušenje mostova koje je ranije porušila V udarna brigada.

⁷ Riječ je o Trećem bataljonu Kordunaškog NOP odreda.

Brdska baterija.

Vrijeme razvođenja
na polazne položaje
i početak akcije.

Zadatak: Plasiraće se na k. 426 (Perkovići) i tući neprijateljsku posadu u Oštarijama i na željezničkoj stanici u Josipdolu.

Bataljoni određeni za napad izići će najprikrivenijim pravcem u blizinu svojih položaja za napad u 19 časova, a bataljoni V udarne brigade određeni u zasjedu zauzeće svoj položaj u 21 čas. Brdska baterija u 19 časova zaustaviće se iza groblja u s. Pivelićima, a komandir baterije sa vođama topovskih odjeljenja i nišandžijama izići će na k. 426, tj. baterijski položaj, uzevši sa sobom potrebna sredstva za uzimanje elemenata za gađanje, uzeti elemente, a potom se vratiti kod baterije i istu krenuti po odjeljenjima prikriveno na položaj, na kojemu da bude u 21 čas.

Dijelove određene za demonstrativne napade uputiti blagovremeno, tako da demonstracija počne tačno u 21.30 časova. Pri upućivanju ovih dijelova skrenuti pažnju na prikriveno kretanje i dolazak na svoje položaje.

Početak napada biće tačno u 21.30 časova. Do toga vremena izvršiti sve pripreme i upoznati starješine i ljudstvo najdetaljnije sa njihovim zadatkom, pravcem napada i održavanjem veze.

Znak za početak napada daće se trubnim znakom tri puta: »naprijed«. Ovaj znak daće trubač XV ud. brigade onda kada određeni dijelovi za napad, tj. desno krilo V i lijevo krilo XV brigade, uhvate vezu sa bataljonima u zasjedi. Ovaj trubač biće kod komandanta brigade⁸ i on će mu narediti nakon izvršenog hvatanja veza da dade pomenuti znak.

Bataljon određen za miniranje mostova dobiće na vrijeme eksploziv i rukovaoca istim iz ovoga štaba.

Postupak jedinica
po završenoj akciji.

Ako akcija uspije, brigada će odmah organizovati izvlačenje plijena u svoje baze, nastojeći da se ovo izvrši najhitnije, a kada se plijen izvuče, odmah najpodesnijim strojem i pravcem povući se svaka u svoje baze, tj. na ranije položaje.

⁸ Nikola Vidović

Ako akcija ne uspije, u 3.30 časova napustiti borbu i povući se na gore rečeni način u svoje polazne baze. Ovo zadnje ne saopštavati jedinicama ni starješinama osim komandantima bataljona.

Veza.

Veze održavati sa kuririma — relejima, koju organizovati što gušću, te da bude brza i sigurna. Ovaj način veze predvidjeti sa svima dijelovima, kao i sa ovim Štabom. Još u toku dana upoznati releje sa relejnim linijama.

Ishrana.

Ishranu regulisati tako, da vojnici dobiju suvi obrok hrane za jedan dan.

Sanitetska služba.

Brigadna previjališta postaviti na najzgodnijem mjestu na pravcu napada.

Divizijsko previjalište biće kod crkve u Cerovniku. Preko dana upoznati bolničare sa najkraćim i najprikrivenijim pravcem do divizijskog previjališta.

Divizijski referent saniteta mobilisaće 10 kola, koja će biti kod divizijskog previjališta. Pri mobilizaciji ovih kola ne saopštavati sopstvenicima zašto se pozivaju, već ih u 8 sati prikupiti u Kuniću pod komandom jednog bolničara, a potom uputiti u Cerovnik.

Napomena: Komandanti će ovu zapovijest držati u najvećoj tajnosti i ne saopštavati je sve dok se ne pristupi izvršenju razvođenja jedinica. Naročito skrećem pažnju, da su kod ove akcije najbitniji elementi za njen uspjeh: tajnost dolaska do upotrebe pješadijskog vatrenog oružja, a potom snažan i energičan napad tako, da se neprijateljska posada likvidira bezuvjetno u toku noći, pošto s obzirom na neprijateljske blize garnizone i njihovo naoružanje ne pružaju nam se izgledi na ma kakav uspjeh kad bi borbu produžili danju.

Zarobljenike sa jakom pratnjom upućivati u ovaj Štab i predavati našoj straži. Svaki pokušaj bjegstva bez oklijevanja oružjem spriječiti.

U slučaju da neprijatelj iz mjesta ili ma s kojeg drugog pravca izvrši protunapad, sačekati ga na najbliže otstojanje, te bombama i hladnim oružjem uništiti.

Komandant III terenskog bataljona⁹ stupiće odmah u vezu sa komandantom IV udarne brigade¹⁰ i primiti pod svoju komandu dodijeljeni mu bataljon.

⁹ Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi.

¹⁰ Mihajlo Blažević

Štab divizije nalaziće se kod crkve Sv. Arandela, gdje nam slati sve izvještaje.

Na izvršenje.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

M.¹¹ Šumonja

Komandant:

V.¹² Četković

(M. P.)¹³

Dostavljeno:

Štabu I korpusa NOV na znanje.

Štabovima IV, V i XV brigade i

Štabu pratećeg bataljona i

Brdskoj bateriji na izvršenje.

Dostavljeno po kuririma dana 7. VI. 1943 u 0.15 sati.

BR. 33

**NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
OD 8 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE DA UPUTI
DVA BATALJONA U SASTAV KNINSKE OPERATIVNE GRUPE¹**

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

8 juna 1943

ŠTABU VI DIVIZIJE

U vezi jučerašnjeg izvještaja² u pogledu zapaženijeg neprijateljskog kretanja oko Karlobaga i od Gospića prema Brušanima, nastojte da tačno ispitajte neprijateljske namjere i da povoljan momenat po mogućnosti iskoristite. Ipak vodite računa, da vam snage budu što odmornije.

¹¹ Miloš

¹² Vlado

¹³ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod. reg. br. 54/1—1, k. 419.

² Vidi dok. br. 29.

Dva bataljona II brigade uputite odmah u sastav onih bataljona koji se nalaze pod komandom Kninske grupe, na raspolaganje Štabu Kninske grupe.³ Ostatak snaga, tj. IX brigadu, rasporedite kako vam je najzgodnije prema konkretnoj situaciji. O upućivanju ovih bataljona izvjestite nas.

Sa četom I ličkog odreda, za koju vam je naređeno da je uvrstite u I brigadu, postupite na slijedeći način: Iz te čete izuzmite drugove koji su sposobni za brigadu, a iz brigade dodajte toj četi drugove koji su bolešljivi i nisu sposobni za brigadu. Napravite tako da četa ostane opet jačine oko 60 drugova. Oružje ostaviti četi, kako puške, tako i automatsko. Komandni kadar možete izmijeniti ako za to ima razloga, a ako ne može ostati isti. Takovu četvu uputite odmah u sastav njezinog bataljona na Drenovači.⁴

Izveštavajte nas svaki dan o situaciji.

Na ostalim sektorima nema promjena. Naše snage zauzele su Slunj,⁵ ali izgleda da je neprijatelj ponovno ušao u Slunj, pošto su naše snage bile male. Rezultat borbi oko Slunja nije nam poznat. Na sektoru Vratnik bez promjena. Na sektoru Knin neprijatelj je, tj. četnici, satjeran u žicu. Ima izgleda za mobilizaciju u okolici Kosova Polja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
u bolnici.

Komandant

³ Dotad je u sastavu Kninskog sektora djelovao Lički NOP odred (bez Trećeg bataljona) i Sjevernodalmatinski NOP odred. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 12.

⁴ Na Drenovači se nalazio Prvi bataljon Ličkog NOP odreda.

⁵ Vidi dok. br. 26.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 8 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
O OBEZBJEDENJU NAPADA NA NAŠICE¹**

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

A. broj: 301/43

Dne: 8. VI. 1943 8,40 sati

Izvještaj o akciji na Našice

ŠTABU X DIVIZIJE N.O.V. HRVATSKE

Položaj

1. Dana 3. VI. 1943 naša Brigada dobila je zadatak da postavi zasjedu na cesti Osijek—Našice, Đakovo—Našice, Đurdenovac—Našice.² Jedinice naše Brigade stigle su na svoje položaje sa zakašnjenjem pola sata. Zasjedu smo držali 4. i 5. VI. 1943. Cio dan 4. VI. 1943 neprijatelj nije nadirao ni na jednu zasjedu, tek istoga dana neprijatelj je pokušao da probije naše položaje od Osijeka³ ali mu to nije uspjelo. Naši borci II Bataljona dočekali su ga jakom plotunskom paljbom i odbili ga u selo Breznicu.⁴ Neprijatelj je pri svom povlačenju štitio se artiljerijom, gdje nam je nanio gubitke. Naš I bataljon koji je držao zasjedu Našice—Đurdenovac — uopšte neprijatelj nije sa te strane nadirao. ... III bataljon koji je imao zasjedu Našice—Đakovo — također neprijatelj nije nadirao.

2. U toj akciji zarobljen je sljedeći plijen i to:

2 puškomitraljeza

6 askerica (šmajsera)

50 karabina

4 pištolja 9 mm

63 domobrana, među njima 5 oficira

75 uniformi vojničkih, također 65 pari cipela

5.000 puščane i mitraljeske municije

32 bombe i ostale ratne spremne.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 58—I, k. 1130.

² Vidi dok. br. 8, 13, 15, 27, 35, 36 i 37.

³ O neprijateljskim snagama koje su nastupale od Osijeka vidi primjedbu br. 21 uz dok. br. 37.

⁴ Našička Breznica

3. U toj akciji neprijatelj je imao 15 mrtvih, dok je mnogo veći broj mrtvih i ranjenih uspio da izvuče. Među mrtvima poginula su i dva ustaška oficira.

4. U toj akciji mi smo imali 4 mrtva, i to: *Joco Despotović*, rođen 3. IV. 1907, iz Pepulice, općina i srez Bjelovar, Srbin, došao u partizane 25. I. 1943, poginuo u selu Ribnjak, kada je išao u patrolu. *Živković Svetozar*, rođen 1921, iz sela Šaš, općina Staza, srez Kostajnica, Srbin, seljak, član KP, došao u partizane 10. X. 1942, poginuo u zasjedi u šumi Vukojevački Gaj. *Mikelić Ilija* iz Jasenaša, rođen 1915 g., općina Grubišno Polje, srez Grubišno Polje. *Dušica Ljubišić*, selo Rogolje, općina Buče, srez Pakrac.

Isti drugovi i drugarice izvučeni su i sahranjeni na položaju. Ranjeni drugovi jesu i to: *Joco Rusmir*, rođen 6. XII. 1923 g. iz sela Rogolje, općina Buče, srez Pakrac, Srbin, došao u partizane 5. X. 1942. *Šašić Branko*, rođen 9. VII. 1928, selo Bjelajci, općina Buče, srez Pakrac, Srbin, došao u partizane 4. I. 1943. *Petar Čubrić*, rođen 1910. iz sela Jasenaš, općina Ivanovo, srez Grubišno Polje, Srbin, seljak, došao u partizane 16. IV. 1943. *Stanimir Pavlović*, rođen 1926, selo Berkasovo, općina Lazačka, srez Vinkovci, Srbin, seljak, došao u partizane 25. V. 1943. *Vojin Čavić*, rođen 5. IX. 1918, selo Sokolovac, općina Sokolovac, srez Koprivnica, došao u partizane 3. I. 1943. *Stevo Kašić*, rođen 1922. iz Male Peratovice, općina i srez Grubišno Polje. Isti je drug bio komesar 3 čete I bataljona. Sviju skupa ranjenika imamo 6.

5. Imena naknadno umrlih od rana i gdje su sahranjeni dostaviće referent saniteta ove Brigade.⁵

6. Naročito u ovoj borbi istakla se 2. četa II bataljona, također su se istakli i kuriri kod Štaba brigade. To možemo da rečemo za kurire, zato kad je banda bježala iz neprijateljskog uporišta Našice, naletili su na Štab brigade, tako da je ovaj takorekuć sav plijen u automatskom oružju dobiven kod samog Štaba brigade.

a) Pao je smrću heroja drug Svetozar Živković, rođen 1921. iz sela Šaš, općina Šaš, srez Kostajnica, Srbin, seljak, član KP, došao u partizane 10. X. 1942. Isti drug bio je najdisciplinovaniji vojnik u II bataljonu, najbolji puškomitraljezac, zadržavajući najžešći nalet bande i tukući je do posljednjeg časa i ne dopuštajući joj da probije našu zasjedu.

Isto u toj borbi istako se kao pojedinac i rukovodilac komandir 2. čete II. bataljona Branko Mišćević, koji je svojom samoinicijativom izvršio kontra-juriš na bandu. Iz toga možemo da vidimo da je stvarno bio juriš, banda koja je poginula nije poginula od metaka, nego su poginuli od noža.

⁵ Ekrem Maglajlić

7. Akcija, tj. zasjeda koju smo mi držali izvedena je po planu. Veza između Štaba brigade i štabova bataljona, kao i sa Štabom divizije bila je vrlo dobra. Tako isto štabovi bataljona sami između sebe održavali su stalnu vezu.

8. Utrošak municije i oružja imali smo 1.300 metaka i izgubljen 1 karabin.

9. Naročite napomene.

Za vrijeme ove akcije, uslijed jakog marša i nevremena, imali smo 12 drugova i drugarica bolesnih, koji su otpremljeni u ambulantu u Duzluk. Za vrijeme ove akcije vidjeli smo da su naši štabovi bataljona dorasli da rukovode sa svojim jedinicama. To smo vidjeli iz toga, pošto je III bataljon, kada je čuo paljbu na sektoru II bataljona, uputio jednu svoju četu da bandu udari sa boka.

Iz ove akcije vidimo da su i naši niži rukovodioci dorasli da rukovode sa svojim jedinicama, to možemo reći zato, kad je banda naišla na 2. četu II bataljona, da je komandir iste čete izvršio kontrajuriš na bandu.

U ovoj akciji vidjeli smo da su naši borci dorasli politički, to vidimo iz toga kod zarobljavanja samih domobrana i kad su se tukli sa ustašama. Zarobljene domobrane nisu presvlačili, dok nisu došli u Štab brigade. Štab brigade tek toga puta mogao je da izvrši pravilnu podjelu obuće i odjeće.

Poslije same akcije naše jedinice izvršile su pokret preko Krndije i Papuka i došle su u sela: Biskupci, Stražeman, Poljanska. Iako su putovali gladni i umorni, još je kod njih borbenost i moral na visini. Mi smo sigurni u naše borce da će izvršiti svaki zadatak koji se postavi pred njih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

P.S.⁶

Pod točkom 4. nisu navedeni sljedeći poginuli i ranjeni drugovi:

1. *Savin Drago*, r. 7. XI. 1925, Rasinja, Ludbreg, Hrvat, radnik, vanpartijac, došao u partizane 11. II. 1942. Poginuo. Nije se mogao povući usljed jake neprijateljske vatre.

2. *Dulikravić Milivoj*, r. 12. IX. 1919 god., selo Poganac, Sokolovac, Koprivnica, Srbin, seljak, vanpartijac, stupio u partizane 22. I. 43, ranjen teško u obje noge i obje ruke. Otpremljen u bolnicu.

⁶ Dopisano mastilom.

3. *Radenić Lovro*, 15. IX. 1914, Pušnik, Al. Drenovac, Slatina. Srbin, radnik, kandidat K.P., stupio u partizane 16. II. 1943. Lakše ranjen u desnu nogu, otpremljen u bolnicu.

4. *Subotić Branko*, r. 10. V. 1907, Donji Miholjac, srez Slatina. Srbin, seljak, vanpartijac, stupio u partizane 28. V. 1943 god. Lakše ranjen u lijevu nogu. Otpremljen u bolnicu.

BR. 35

IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 8 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU ČETVORTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA NAŠICE¹

ŠTAB
XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 125/1943
dana 8 juna 1943 u 11 h.

Izvještaj o akciji na Našice
dostavlja.

ŠTABU IV DIVIZIJE NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE HRVATSKE

Položaj

Prema naredenju Štaba IV divizije, od dana 3 juna 1943 u 15 h. O. broj 46/1943, da se likvidira neprijateljsko [uporište] Našice,² jedinice naše brigade sa tri bataljona likvidiraće samo uporište, dok jedan bataljon postaviće zasjedu prema uporištu Đurdenovac.

IV bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati žandarmerijsku stanicu, ustaški tabor i kulturbundaški stan. Kod nastupa u uporište ovaj bataljon naišao je na neprijateljsku posadu u željezničkoj stanici i oklopnom vozu, koji je baš stajao u stanici. Odmah je odvojena jedna četa ovog bataljona koja je stupila u borbu sa posadom u stanici i oklopnom vozu. Ali pošto se voz ispred stanice stalno kretao, ova četa nije mogla

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 16/2, k. 892.

² Vidi dok. br. 9, 13, 15, 27, 34, 36 i 37.

izvršiti postavljeni zadatak, t.j. likvidirati željezničku stanicu i oklopni voz, te se je odustalo od napada, već se prišlo samo blokiranju stanice i voza.

Druge dvije čete ovog bataljona prišle su likvidaciji gore navedenih uporišta, te su u naletu likvidirale posadu od željezničke bojne koja je stanovala u blizini tabora, dok tabor i žandarmerijsku stanicu nije se moglo likvidirati bez teškog oružja. te je odnesen top »Pito« s kojim je razoren bunker pred ustaškim taborom. Potom je »Pito« prebačen na drugu stranu, kod žandarmerijske stanice, gdje je postojao još jedan bunker, te je »Pitom« tučen bunker, te je banda počela da bježi, i uz pomoć jedinica III bataljona organizovane su bombaške grupe koje su zasipavale bombama žandarmerijsko dvorište; uspelo je pokrenuti bandu iz uporišta, koja je pokušala bježati prema željezničkoj stanici. Jedinice IV bataljona su jedan dio potukle, dok je drugi uspio probiti se i pobjeći, te su nekolicina uhvaćeni od naših zasjeda.

Ovaj bataljon također je uhvatio jedan dio domobrana koji su bježali iz uporišta, t.j. 22 domobrana.

Zaplijenio je: 41 pušku, 1 puškomitraljez (šoša), 1 šmajser i mnogo ostale spreme.

Potukao je 12 neprijateljskih vojnika, t.j. žandara.

Gubitci ovog bataljona su: 6 mrtvih i 6 ranjenih drugova.

Po povlačenju iz uporišta ovaj bataljon zapalio je željezničku stanicu, pošto je banda iskoristila noć i povukla se iz iste, vjerovatno da je sa vozom otišla prema Osijeku.

II bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati električnu centralu (posadu), sokolski dom i bunkere na sjevernoj strani uporišta. Ovaj bataljon u svom nastupu uspio je pohvatati nekoliko neprijateljskih vojnika koji su počeli bježati prema centru uporišta. Ovaj bataljon u roku od 20 minuta je izvršio svoj zadatak.

Zarobio je: 30 domobrana, a zaplijenio je: 32 puške, 1 puškomitraljez. Potukao je 3 neprijateljska vojnika.

Gubitci ovog bataljona jesu: 2 ranjena i 2 mrtva druga.

Nakon izvršenog svog zadatka ovaj bataljon bio je upućen sa dvije čete u zasjedu kao pojačanje našem I bataljonu prema Đurđevcu, gdje je također imao borbu, ali bez gubitaka.

III bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak likvidirati neprijateljsku posadu u Pejačevićevom dvorcu i kod samostana. Sa jednom četom je napadnut dvorac, te nakon borbe od 2 sata likvidirano je uporište.

Druga četa ovog bataljona napadala je kasarnu, t.j. školu preko puta samostana i držala je blokadu između samostana i Pejačevićevog dvorca. I ova četa likvidirala je uporište nakon 5.30 sati.

Treća četa ovog bataljona napadala je uporište samostan t.j. rovove pored samostana, gdje je bila glavčina neprijateljske vojske.

Nakon par napada koji nisu uspjeli prišlo se likvidaciji rovova sa našim teškim oružjem, teškim bacačem i topom 65 mm, te nakon ispaljenih 9 mina i 12 topovskih granata unesena je panika i borci su ponovo izvršili juriš, koji je uspio, te su zarobili izvjestan dio posade, dok drugi dio uspio je da pobjegne, uslijed toga što nismo imali dovoljno snaga za pravljenje obruča.

Ovo uporište je likvidirano nakon 5.30 sati žestoke borbe.

Ovaj bataljon kod gore pomenutih uporišta zarobio je: 138 domobrana, a zaplijenio je: 140 pušaka, 3 puškomitraljeza i 3 šmajsera i mnogo vojničke spreme.

Nakon likvidacije gore pomenutih uporišta ovaj bataljon dao je jednu četvu za evakuaciju oružja i spreme i sprovod zarobljenika, dok sa druge dvije čete prišao je likvidaciji žandarmerijske stanice i jedne privatne zgrade u kojoj se nalazilo 5 bandita koji su se zabarikadirali i iz nje davali otpor. Na pozive naših boraca da se predaju odgovarali su vatrom, te su borci bili prisiljeni istu zgradu zapaliti. Na žandarmerijsku posadu ovaj bataljon bacio je oko 100 bombi (ručnih) i u dva-tri navrata otvorio je žestoku vatru, ne bi li kako neprijatelja protjerao iz njegovog uporišta, ali nije uspjelo. Zatim smo dovukli top 65 mm, smjestili ga na tavan susjedne zgrade i pokušavali smo tući, ali banda osmotrila nam rupu i stalno je zasipavala rupu mitraljeskim rafalima, te su nam na taj način onemogućili dejstvo topa. Ali kad je pao mrak, nakon žestoke mitraljeske vatre prišlo se bombardovanju ručnim bombama i oko 21.30 h. neprijatelj je pokrenut iz uporišta.

Ovaj bataljon u borbi toga dana imao je 6 mrtvih i 14 ranjenih drugova, a potukao je 12 neprijateljskih vojnika.

I bataljon

Ovaj bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu prema uporištu Đurdenovac. Na sektoru toga bataljona borba je otpočela u 4 sata ujutro i trajala je puna 24 sata. Neprijatelj je pokušavao jurišati na naše položaje 6—7 puta, ali je uvijek bio krvavo odbijen, te su naši vršili i protivnapade, te su tako neprijatelja potiskivali nazad u uporište.

Ovom bataljonu nakon borbe od 8 sati upućena je pomoć od dvije čete našeg II bataljona koje su također vodile borbu sa neprijateljem.

U ovoj borbi bataljon je istrošio oko 15.000 metaka. Od oružja nije ništa izgubio već je zarobio jednu pušku od bande.

Potukao je 15 do 20 bandita, tačno se nije moglo ustanoviti, a gubitci ovog bataljona jesu: 2 mrtva i 4 ranjena druga.

Pionirski vod

Ovaj vod imao je zadatak prekopati cestu i porušiti prugu Đurđenovac—Našice. Kod kopanja ceste i rušenja pruge banda je pripu- cala na njih pošto su bili u neposrednoj blizini neprijateljskih rovova. Kako su bili iznenađeni vatrom, ostavili su alat i pobjegli, te nakon kratkog vremena su se prikupili, jedan dio alata su izvukli a drugi je ostao. Ali pored toga su izvršili svoj zadatak, prekopali su cestu, porušili drveća i porušili prugu. Nakon završenog rada, pošto je bila žestoka borba, zauzeli su položaj u prvim borbenim linijama.

Iz toga voda jedan drug je ranjen.

Bacački vod

Ovaj vod u samoj akciji dobio je zadatak: tući iz bacača nepri- jateljske rovove. Pošto su raspolagali sa vrlo malo mina (svega 9 ko- mada) bili su upozoreni da moraju precizno gadati. Prva mina im je podbacila, a sve ostale mine su padale u same rovove i nanijele ne- prijatelju mnogo gubitaka i unele paniku u neprijateljske redove, te su borci našeg III bataljona iskoristili dejstvo mina i izvršili juriš koji je uspio. Nakon likvidacije uporišta jedan drug iz voda došao je u uporište gdje je slučajno ranjen od žandara.

U ovoj akciji naročito su se istakli borci I, II i III bataljona koji su svojim napadima i odbranom pokazali mnogo junaštva, a pored svega naš I bataljon koji je vodio borbu 24 sata neprekidno, odbi- jajući neprijatelja i vršeći protivjuriše po lošem vremenu, a na ravnom terenu.

Akcija na Našice izvedena je potpuno po planu kako je bilo predviđeno, jedino u opštem planu nije bila predviđena posada na željezničkoj stanici.

Štabovi bataljona dobro su se snašli na svojoj dužnosti, osim Štaba IV bataljona gdje sam komandant³ vuče i radi za cijeli štab. U istom bataljonu niži rukovodioci također se nisu snašli, ali ovo im je prva jača borba te se nadamo da će u idućim borbama biti bolji.

Veza između Štaba brigade i štabova bataljona funkcionisala je ispravno, osim sa Štabom IV bataljona, koji je u tom pogledu za- tajio. Od istog bataljona prvi izvještaj primili smo u 16 časova. Prije tog izvještaja sam komandant brigade bio je u tom bataljonu, uhvatio vezu s njima i povezao ih sa ostalim našim jedinicama.

U ovoj akciji ne možemo ustanoviti tačan broj utrošene municije, pošto su borci na licu mjesta uzimali municije te podmirili ono što su

³ Stjepan Brkljačić

istrošili, i imaju više nego što su imali. Osim toga podmiren je broj utrošene municije našeg I bataljona koji je bio u zasjedi, a od zaplijenjene municije predano je u XVIII brigadu 7.000 metaka.

Pokvarenog oružja, odnosno izgubljenog u ovoj borbi nismo imali.

U akciji na Našice naša brigada zarobila je 190 neprijateljskih vojnika, a potukla oko 50 neprijateljskih vojnika.

Zaplijenjeno je: 214 pušaka, 5 puškomitraljeza, 1 laki bacač, 4 šmajsera i mnogo vojničke spreme.

U ovoj borbi gubitci naše brigade su slijedeći: 16 mrtvih i 28 ranjenih drugova.

Naročite napomene

Od zaplijenjenog oružja u našoj brigadi ostalo je 16 pušaka, dok 160 pušaka predano je XVIII brigadi, a 25 pušaka upućeno je u mehaničku radionicu na popravak, pošto su iste pokvarene, tj. promjenjene od boraca XXI brigade i odreda⁴ kod Dobre Vode. Prema izvještajima koje smo dobili iz bataljona, pušaka bi trebalo biti još i više, pošto se nisu sve prebrojavale, vjerovatno da su pozadinci digli nekoliko pušaka, kada su bile na hrpi sa plijenom.

Broj zaplijenjene municije pretpostavljamo da je između 30 i 40 hiljada, pošto su naši bataljoni podmirili što su istrošili i uzeli su više i pored toga je XVIII brigadi predano 7.000 metaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Komandant:

⁴ Riječ je o Drugom NOP odredu Treće operativne zone.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE OD 8 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA KUTJEVO, LJESKOVICU I NAŠICE¹

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Broj 58/43

Dana 8 juna 1943 u 15 h.

Dostavlja operativni izvještaj
za vrijeme od formiranja divizije
do 5 juna 1943 godine.²

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

Formiranjem I slavonskog korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske, u sastav naše divizije ušla je XII, XVI i XVIII brigada, nešto oslabljene od prijašnjeg brojnog stanja u ljudstvu i oružju, koje je ljudstvo i oružje uzeto iz sastava tih jedinica za formiranje nove brigade.

Formiranje je izvršeno 17. V. 1943 godine, od koga vremena pa do 28. V. 1943 vršena je vojnička priprema i učvršćivanje naših jedinica za predstojeće zadatke, koje je pred sve jedinice Narodno-oslobodilačke vojske postavio naš Vrhovni komandant drug Tito.

Naša XVI brigada za cijelo to vrijeme nalazila se na Bilo Gori, također vojnički se pripremala i učvršćivala, te vršila izvjesne akcije na tome sektoru, privezujući jedan dio neprijateljskih snaga za taj sektor, dok se XII i XVIII brigada nalazile u selima Požeške kotline.

Za cijelo vrijeme pripremanja naših jedinica, neprijatelj nije vršio nikakove pokrete iz svojih uporišta izuzev povremenog patroliranja sa manjim snagama nedaleko od svojih baza.

Po planu koji je predvidio Štab I slavonskog korpusa, naše jedinice imale su preći u napad na neprijatelja i potpuno očistiti Požešku kotlinu od neprijateljskih uporišta, što je 28/29. V. 1943 započeto sa likvidacijom neprijateljskog uporišta Kutjevo,³ u kome se nalazila XVI ustaška bojna u jačini od 530 bandita.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1—2/I, k. 470.

² Vjerovatno omaška: Četvrta divizija formirana je krajem prosinca 1942 god. Prilikom formiranja Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske u Diviziji je izvršena reorganizacija. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 13, 52, 53 i 54.

³ Vidi dok. br. 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

U napadu učestvovala su jedinice XVIII brigade, dok su jedinice XII brigade imale zadatak postaviti osiguranje prema Požegi. Pleternici i Kuli i likvidaciju uporišta Ferovac—Majur⁴ na kome se nalazilo oko 60 ustaša XVI ustaške bojne iz Kutjeva.

Nakon 23 sata ogorčene borbe jedinice XVIII brigade uspjele su likvidirati uporište Kutjevo, a jedinice XII brigade Ferovac—Majur. i zauzele Kulu iz koje je neprijatelj pobjegao nakon likvidacije ovih uporišta.

U tim borbama zaplijenjeno je:

- 2 teška mitraljeza (od kojih jedan neispravan)
- 3 puškomitraljeza
- 1 ručni mitraljez
- 86 karabina (od kojih 27 neispravnih)
- 15.000 metaka i mnogo druge razne spreme i odjeće.

U ovim borbama neprijatelj je ostavio na mjestu borbe 72 mrtva, dok se za broj ranjenih nisu mogli dobiti podatci.

U svemu može se uzeti kao tačno, da je u cijelosti potučena kompletna satnija najkrvoločnije bande. Isto tako broj ranjenih bandita je velik.

Naši gubitci u ovim borbama iznose:

- 20 mrtvih i
- 53 ranjena druga.

Jedinice naše XVI brigade noću 29/30. V. 1943 napale su neprijateljska uporišta Bulinac i Novu Raču, na južnim obroncima Bilo Gore uoči napada nisu potpuno uspjeli, iz razloga što su objekti bili dobro jtvrdeni i bez teškog oružja bilo je nemoguće likvidirati.

U tim akcijama zaplijenjeno je:

- 13 ispravnih karabina i nešto vojničke spreme.

Potučeno je 15 neprijateljskih vojnika, a isto tako imade ih dosta ranjenih.

Pored ovih akcija naša XVI brigada imala je nekoliko borbi sa neprijateljem koji je pokušavao iz svojih uporišta Grubišno Polje, Vel. Grdevac i Virovitica nastupiti na naš oslobođeni teritorij na Bilo Gori, ali svi pokušaji neprijatelja bili su odbijeni.

U daljim ofanzivnim operacijama jedinice naše divizije (XII i XVIII brigada) nastavile su izvršavati dodijeljene im zadatke.

Dana 31 maja 1943 godine napadnuta su i likvidirana neprijateljska uporišta Ljeskovica⁵ i Darkovac,⁶ u kom napadu je učestvovala XII brigada, dok je XVIII brigada osiguravala izvlačenje plijena iz osvojenih uporišta. Ove akcije uspjele su u potpunosti.

⁴, ⁵ i ⁶ Vidi dok. br. 2 i 6.

Zaplijenjeno je:

- 1 teški mitraljez
- 4 puškomitraljeza
- 4 ručna mitraljeza
- 2 laka bacača mina
- 132 karabina
- 20.000 metaka i ostalog ratnog materijala.

Zarobljeno je 3 oficira i 158 domobrana.

U ovim akcijama nismo imali ni mrtvih ni ranjenih drugova.

Poslije izvršene akcije na Ljeskovicu i Darkovac naše jedinice smjestile su se, radi kratkog odmora i ishrane, a tako isto za pripremanje jedinica za sljedeći zadatak, u sela duž pruge Pleternica—Čaglin, gdje su ostale jedan dan i noć. Na dan 2. VI. 1943 godine neprijateljska avijacija (6 aviona) bombardovala je položaj jedne naše jedinice kod sela Cosinca na cesti Pleternica—Kutjevo, dok se neprijateljska pješadija u jačini od jedne bojne ustaša pod zaštitom aviona privlačila našim položajima. Jedna naša jedinica koja se nalazila u selu Zarilac, istočno od s. Cosinca, napala je neprijatelja sa boka i istoga za kratko vrijeme borbe odbacila u pravcu Pleternice.

Prilikom bombardovanja neprijateljske avijacije uništen nam je jedan teški mitraljez i 1 puškomitraljez sa poslugom. U svemu imali smo 12 mrtvih i 3 ranjena druga.

3. VI. 1943 godine povukli smo se iz ovih sela na južne padine Krndije radi razrade plana na napad na neprijateljsko uporište Našice.⁷

4. VI. t. g. jedinice naše XII brigade napale su neprijateljsko uporište Našice, a jedinice XVIII brigade postavile su osiguranje prema Čačincu i Đurdenovcu, i dobile zadatak: rušenje željezničke pruge Osijek—Zagreb između Đurdenovca i Čačince.

Uporište Našice nakon 20 sati borbe bilo je likvidirano. Najjači otpor davali su žandarmi, kojih je bilo oko 80, dobro utvrđenih u žandarmeriskoj kasarni.

U ovoj akciji zaplijenjeno je:

- 5 puškomitraljeza
- 6 ručnih mitraljeza
- 1 laki bacač sa 40 mina
- 200 pušaka
- 30.000 metaka
- 2 sanduka bombi i druge ratne spreme.

Zarobljeno je: 180 domobrana... U našim redovima ostalo je dobrovoljno 3 domobrana.

⁷ Vidi dok. br. 9, 13, 15, 27, 34, 35 i 37.

U ovoj akciji neprijateljski gubitci iznose 70 ubijenih i izgorjelih žandara, ustaša i domobrana.

Naši gubitci iznose: 16 mrtvih i 24 ranjena druga, od kojih 3/4 lakše ranjena.

Jedinice XVIII brigade razrušile su željezničku prugu Osijek—Zagreb u dužini od 700 metara, porušile tt veze u dužini od 3 klm. i na nekoliko mjesta prokopale cestu.

U ovoj akciji treba naročito istaći i pohvaliti borce i rukovodioce I bataljona XII brigade, koji su u 20-satnoj borbi odbijali neprijatelja koji je uporno nastojao prodrijeti iz Đurđenovca u pomoć napadnutoj posadi u Našicama, ali svi ti napadi završili su se sa neuspjehom po neprijatelja.

U svim borbama vođenim u vremenu od formiranja naše divizije, tj. od 18. V. 1943 do 4. VI. 1943 godine, naše jedinice postigle su ovaj rezultat:

Zaplijenjeno:

- 3 teška mitraljeza
- 12 puškomitraljeza
- 11 ručnih mitraljeza
- 3 laka bacača mina
- 431 karabin
- 2 sanduka bombi
- 65.000 metaka i mnogo druge ratne spreme i vojničke odjeće.

Zarobljeno je: 3 oficira i 338 domobrana.

Gubitci neprijatelja: 157 mrtvih, koji su ostali na bojnom polju, i veliki broj ranjenih.

Naši gubitci iznose: 48 mrtvih i 80 ranjenih drugova, od kojih veći broj lakše.

Izgubljeno je: 1 teški mitraljez i 1 puškomitraljez (od avionskog bombardovanja) i 2 puškomitraljeza koje je XVI brigada izgubila prilikom borbe sa neprijateljem u selu Dapčevici na Bilo Gori.

U svim ovim akcijama i borbama borci naših jedinica izvršili su zadatke postavljene pred njih sa puno poleta i oduševljenja. Njihova borbena disciplina je na visini i spremni su na ispunjavanje daljnjih zadataka.

Kod rukovodećeg kadra, naročito nižeg, ima dosta nedostataka u vođenju svojih jedinica prilikom operacija, što se naročito osjeća kod vojnih rukovodilaca nižih XVIII brigade. Štabovi bataljona te brigade u akciji na Kutjevo nisu zadovoljili. Njima smo naročitu pažnju obratili, da ih podignemo. Neke članove smijenimo sa njihovih položaja i na njihovo mjesto postaviti druge.

Kod XII brigade također ima nedostataka. Njihov Štab IV bataljona u posljednjoj akciji nije zadovoljio. Kod ostalih bataljona može se reći da je stanje prilično bolje i nastoji se još više poboljšati.

Poduzeto je od strane ovoga Štaba, kao i štabova brigada, da se nedostaci otklone. Ovo vrijeme koristimo na obilaske jedinica i savjetovanje sa vojnim rukovodiocima, naročito nižim, i nadamo se da će se nedostaci otkloniti i stanje u mnogome popraviti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Milan Stanivuković

Prilog: Brojno stanje i naoružanje. Dostavićemo večeras.⁸

BR. 37

IZVJEŠTAJ ŠTABA DESETE DIVIZIJE OD 8 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA KUTJEVO, ČAGLIN, DONJU MOTIČINU I NAŠICE¹

ŠTAB
X DIVIZIJE
NARODNO OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. br. 41/43.

Dana 8. 6. 1943 (19 sati)

Predmet: Operativni izvještaj dostavlja

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N. O. V. H.

Na položaju

I. RAD NAŠIH JEDINICA:

Do pokreta koji je uslijedio za likvidaciju neprijateljskog uporišta Kutjevo² formirala se je XXI brigada, kako je to navedeno u našem izvještaju br 22 od 25. 5. o. g.³ XVII brigada je u tom periodu također

⁸ Zadnje dvije riječi dopisane mastilom.

¹ Original, pisan ra mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2-2/1, k. 470.

² O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 6, 14, 36 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

³ i ¹⁰ O formiranju ove brigade vidi tom V, knj. 15, dok. br. 52 i 80.

vršila reorganizaciju i popunu štabova i jedinica, a u isto vrijeme izvršila je i jednu uspjelu akciju.⁴

Poslije toga jedinice su krenule na čišćenje Požeške kotline, u kojim su akcijama bile u prvo vrijeme u zasjedi, dok su poslije učestvovala u napadu. Tako je XVII brigada izvršila uspješnu akciju na Čaglin,⁶ a XXI na ustaško gnijezdo D. Motičinu.⁷

Za sve to vrijeme našim jedinicama nije nimalo preostajalo vremena za vojničku naobrazbu, te se zbog toga vrlo malo ili ništa radila borbeni i pješađijska obuka.

Neprijatelj je poslije likvidacije Kutjeva, uvidjevši prisutnost naših većih snaga, pobjegao iz pojedinih uporišta, kao iz Bekteža, Kule. Poreča, a dijelom i iz Darkovca (bundaši⁸). Većina njih pobjegla je u Pleternicu i dalje za Kapelu. Iako su se naše snage nalazile daleko od pruge Osijek—Zagreb, tj. Našica, ustaše su i njih napustile, što je bio slučaj u Darkovcu, ostavivši same domobrane da se brane.

Stanje unutar naše divizije može se reći nije na tolikoj visini, kako bi to trebalo da bude kod starijih i iskusnijih brigada. Moram ovdje podvući da je to najmlađa divizija,⁹ nova brigada,¹⁰ novi kadrovi, koji se još nisu osamostalili i koji kao takovi, mladi, podignuti na jednu višu dužnost i odgovornost, još nisu prošli školu samostalnosti i samoinicijative. Oni obećavaju mnogo, što se vidjelo iz posljednjih akcija kada su naša najmlađa, XXI brigada i njeni rukovodioci davali od sebe da izađu iz te prve akcije sa dobrim uspjehom. Primjer neka nam bude politkomesar XXI brigade pok. drug Feđa,¹¹ koji je bio sav ushićen. prije svoje junačke smrti, neobičnim herojstvom svojih drugova. U tom delirijumu otišao je da obiđe i vidi uspjehe svojih boraca, gdje je i pao smrtonosno pogođen u grudi.

Borci i rukovodioci XVII brigade poručivali su svojim drugovima XII brigade, koji su vršili napad na Našice,¹² neka smjelo udaraju protiv neprijatelja i neka budu sigurni da od strane Osijeka neprijatelj može proći samo preko njih mrtvih. To su oni i pokazali ostavši na položaju do 8 časova, goneći i ne dajući neprijatelju da prodi, dok je II bataljon ove brigade ostao sve do 15 časova, odakle se nije mogao povući zbog brisanog prostora.

⁴ i ¹³ Riječ je o napadu na oklopni vlak i rušenju komunikacije Daruvar—Dulavec. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 75 i 79.

⁵ Jedinice ove divizije bile su u zasjedi prilikom napada na Kutjevo. Vidi dok. br. 1 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

⁶ Vidi dok. br. 5 i 14.

⁷ O napadu na Donju Motičinu vidi dok. br. 16.

⁸ Naziv za kulturbundovce.

⁹ Deseta divizija formirana je 17 svibnja 1943 god. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 53.

¹¹ i ¹⁹ Feđa Milić

¹² Vidi dok. br. 9, 13, 15, 27, 34 i 36.

Istina, kod nekih naših rukovodećih u brigadama a i u diviziji još uvijek postoji nagon i želja da se nađu u neposrednoj blizini svojih boraca, što će se nastojati da se takovi slučajevi u buduće ne događaju.

Za vrijeme bivakovanja veze Štaba divizije i brigada redovno se održavaju kuririma koji su snabdjeveni kurirskim knjižicama. Za vrijeme operacija održavaju se veze preko radio-stanica. Tako je u akciji Kutjevo i Našice sa XVII brigadom odlično funkcionisala veza preko radio-stanice i sa kuririma, jer kako su naše radio-stanice kratkog dometa, u noći ne može se sa njima raditi zbog velikih smetnji.

Sa XXI brigadom nije tako išlo, jer je ista bila udaljena od našeg Štaba, a održavala je redovito neposrednu vezu sa Štabom našega korpusa. Veze su u svim operacijama dosta klapale sa Štabom korpusa. prvo zbog udaljenosti, a drugo što preko radio-stanice nismo mogli nikako dobiti vezu, unatoč toga što smo stalno tražili na ugovorenom valu i ugovoreno vrijeme. Naše je mišljenje da bi mnogo bolji pregled operacija imali kada bi se te veze preko radio-stanica mogle bolje organizirati. Tako n. pr. za vrijeme akcije na Našice našem Štabu nije bilo apsolutno poznato stanje u samom uporištu, već smo morali odašiljati patrole u samo uporište, ako smo htjeli nešto saznati.

II. IZVEDENE AKCIJE:

25. 5. Jedinice XVII brigade izvršile su uspješnu akciju na umjetno obložene vagone, koji su služili kao pancir na pruzi Daruvar—Virovitica.¹³ Napad je izvršen tako, da kada je vlak naišao na postavljenu minu, jedna četa izvršila je juriš... Borba je trajala pola sata i neprijatelj je bio savladan. Ostala dva bataljona u saradnji sa jednim kalničkim bataljonom¹⁴ bili su u zasjedi i porušili prugu na dva mjesta tako da spriječe pomoć koja bi eventualno mogla doći. U vlaku se nalazilo 15 njemačkih vojnika.

Zarobljeno je: 1 laki njemački mitraljez, 1 šmajser, 5 karabina, 2000 metaka, jedna radio-stanica, 4 tromblona, te nešto municije za tromblon, 20 ručnih bombi, 10 mina za laki bacač, 2 para cipela, dva para odijela i ostale ratne spreme. U vagonima se također nalazilo još nešto oružja, ali je to sve skupa sa Njemcima odletjelo u vazduh. Neprijatelj je imao 15 mrtvih, dok mi nismo imali ni jednoga. Zarobljena su tri željezničara (2 Srbina i 1 Hrvat).

Poslije akcije naše su se jedinice povukle u redu u svoje polazne baze.

28. 5. U vrijeme napada na neprijateljsko uporište Kutjevo jedinice naše divizije bile su u zasjedi. Borba se vodila od 23 časa 28. 5. do 1 čas 30. 5. kada je neprijatelj uspio da se neprimjetno izvuče iz

¹⁴ Riječ je o Prvom bataljonu Kalničkog NOP odreda koji je ušao u sastav ove brigade prilikom formiranja Desete divizije. Vidi tom V, knj. 15 dok. br. 13, 48, 52 i 53.

blokirane zgrade, gdje je bio satjeran. Blokadu oko samog uporišta držala je XVII brigada, dok je XXI bila u zasjedi prema Vetovu i Tomincima kao i na cesti i pruži Našice—Pleternica. Neke grupice neprijatelja koje su se odvojile od svoje glavnine naletjele su na obruč i bile potučene. Na zasjedu koju je držala XXI brigada neprijatelj nije nailazio, već samo dvojica ustaša. Zadobijeno je: 1 pm., 14 pušaka, 2000 metaka i 1 pištolj.

Neprijatelj je imao 16 mrtvih i 3 zarobljena. U toj akciji mi smo imali samo 2 lakše ranjena.

U ovoj akciji jedinice XVII brigade, II i III bataljona, nisu bile oprezne, a možemo reći i slabo aktivne, a naročito u noći,¹⁵ kada su zbog pomenutih primjedaba dozvolile da se neprijatelj neopazice pored njih izvuče i utekne. Oni su posvetili slabu pažnju na samu cestu Kutjevo—Vetovo, kuda se neprijatelj izvukao, a veći dio svojih snaga bacili su na liniju Kutjevo—Kula. Iz ovog vidimo da štabovi bataljona nisu posvetili najveću pažnju da ne bi neprijatelj uspio i da ne bi postojala mogućnost da se izvuče iz Kutjeva prema Požegi. Iako je Štab brigade uz pomoć zamjenika komandanta divizije¹⁶ posvetio najviše pažnje da ne bi neprijatelj mogao da se probije baš na liniji Mitrovac—Kutjevo, ali ni sam Štab brigade nije dao ono od sebe što je mogao dati. To se može reći zato što su članovi Štaba brigade obilazili jedinice za vrijeme dana, dok se je još borba vodila za samo Kutjevo, dok za vrijeme noći nije niko kontrolisao položaje iz Štaba brigade, kao i naređenje koje je izdato u tom smislu. Istina, štabovi bataljona kao i sam Štab brigade vjerovali su mnogo u borcu XVIII brigade,¹⁷ da neprijatelj neće uopće moći da izađe iz zgrade, a da se ne primjeti, iako se nisu morali na to oslanjati. Na osnovu toga možemo konstatovati da ova brigada u toj akciji nije izvršila svoj zadatak koji se pred nju postavio.

Veze sa ostalim jedinicama funkcionisale su redovno.

31. 5. II i III bataljon XVII brigade likvidirali su neprijateljsko uporište Čaglin u kome se nalazilo 48 neprijateljskih vojnika. Borba je trajala oko pola sata i uporište je likvidirano. Akciju je izvršio II bataljon, a III je bio u zasjedi na cesti prema Sl. Brodu i na pruži Čaglin—Pleternica, dok je I bataljon bio u rezervi.

U toj akciji borci XVII brigade zarobili su 48 neprijateljskih vojnika, zaplijenili 1 p.m., 46 pušaka, 10.000 metaka, 1 askericu, 14 bombi, 48 vojničkih uniformi i 48 pari cipela.

Neprijatelj nije imao ni mrtvih ni ranjenih, dok smo mi nepažnjom naših boraca imali jednog mrtvog i 5 ranjenih drugova.

U ovoj borbi istakla se četa (druga) II bataljona.

¹⁵ Vidi dok. br. 14.

¹⁶ Radojica Nenezic

¹⁷ Osamnaesta NO brigada vršila je napad na Kutjevo. Vidi dok. br. 6.

Sama akcija izvedena je po planu i štabovi bataljona kao i Štab brigade imali su uvijek pregled na svojim jedinicama.

III bataljon koji je bio u zasjedi prekopao je cestu na dva mjesta, porušio 2 klm pruge kao i t. t. veze.

Drugoga dana ova brigada po naređenju Štaba naše divizije nastavila je rušenje pruge uz pomoć civilnog stanovništva. Tako je porušeno oko 6 klm željezničke pruge od Čaglina prema Pleternici i od Čaglina prema Našicima.¹⁸

4. 6. Jedinice XXI brigade izvršile su uspješnu akciju na krvavo ustaško gnijezdo D. Motičinu. U samoj akciji učestvovala su samo dva bataljona, dok je treći bataljon bio u zasjedi na pruzi i cesti Našice—Pleternica.

Napad je počeo sa zakašnjenjem od 25 minuta radi lošeg vremena i još lošijih vodiča. Prvim naletom vanjski otpor sela bio je skršen, poslije čega se prišlo čišćenju i pretresanju sela. Banda koja je uspjela pobjeći sa spoljnog obruča utvrdila se u crkvi i oko crkve. Sama crkva nalazi se na brežuljku i oko nje nije bilo nikakvih zaklona za prilaženje, a sami bunker i oko crkve su vojnički dobro postavljeni, a oko njih isprepletena bodljikava žica tako, da se naletom nije mogla likvidirati.

Poslije skoncentrisane vatre našeg automatskog oružja na dominantnim položajima, uspjelo je na juriš potući veći broj neprijatelja. dok se ostatak povukao u samu crkvu. Pošto se ovi nisu mogli likvidirati, prišlo se paljenju same crkve. Prva vatra prisilila je nekolicinu njih na predaju, dok se najkrvavija banda povukla u toranj i izgorjela.

Zaplijenjeno je 25 pušaka, 1.680 metaka i dosta ratnog materijala. Broj mrtvih neprijateljskih vojnika iznosi preko 150.

Naši gubitci su 7 mrtvih i 13 ranjenih, među kojima i politkomesar XXI brigade,¹⁹ jedan komandir čete i jedan komesar čete, kao i jedan desetar.

Štabovi bataljona bili su neposredno uz svoje jedinice i pravilno rukovodili jedinicama. Bilo je takvih momenata da su se niži rukovodioci slili u obične borce i bombaše, jedinice im ostaju bez nadzora, stoga i nastaje gubitak takovih nižih rukovodilaca. Taj se slučaj desio kod III bataljona, dok kod I bataljona toga nije bilo.

Osim tih nedostataka primjetilo se da borci još uvijek troše uzalud mnogo municije.

Imalo je nedostataka i kod samog Štaba ove brigade gdje su se mnogi članovi nalazili kod samih boraca u prvim redovima, tako, da

¹⁸ Vidi dok. br. 14.

je Štab brigade ostajao češće na jednom članu. Naročito se to primjetilo kod k-ta²⁰ i politkomesara. Taj nedostatak ovoga puta stajao nas je i života samog politkomesara brigade, vrlog druga Fede.

Ova akcija pokazala je dobrih strana naše mlade brigade, gdje su položili ispit jurišajući smjelo na neprijateljske bunkere i osvajajući veće objekte, kao i u čišćenju ulica. Osim toga borci i rukovodioci stekli su bogato iskustvo u korištenju sopstvenog teškog automatskog oružja pri zauzimanju bunkera i tvrđava. Veza sa susjednim jedinicama bila je dobra. U ovoj akciji utrošeno je 4.140 metaka, 30 ručnih bombi i 7 teških mina za bacač.

Veza sa susjednim jedinicama bila je dobra.

XVII brigada je za vrijeme akcije na Našice bila u zasjedi na cesti Osijek—Našice, Đakovo—Našice i Đurđenovac—Našice. Zasjeda je držana tokom čitavoga dana i drugi dan do 8 časova, dok je II bataljon prema Osijeku ostao do 15 časova. Razlog je tome što kurir nije mogao pronaći pomenutu jedinicu, a i brisani prostor cetažavao je normalno povlačenje jer je neprijatelj bio u neposrednoj blizini.

Neprijatelj²¹ je toga dana u 20 časova naišao iz Osijeka s namjerom da se probije do Našica i da pomogne napadnutom uporištu, ali mu to nije uspjelo. Borci II bataljona dočekali su ga jakom plotunskom vatrom i odbili u selo Breznice. Neprijatelj se prilikom povlačenja štitio artiljerijom, od koje smo imali izvjesne gubitke.

Ni prvi bataljon prema Đurđenovcu nije imao nikakove borbe jer banda iz tog pravca nije dolazila. Isti je bataljon izvršio pretrus sela Velimirovca i u pretresu kod Švaba našlo se 10 vatrogasnih uniformi. Od strane Đakova također neprijatelj nije nailazio.

U bjegstvu iz Našica neprijatelj je po grupama nailazio na naše zasjede koje su ga po poljima ganjale tokom čitavoga dana. Tako je zarobljeno 68 domobrana, među njima 5 oficira. Zaplijenjeno je 2 p. r., 6 askerica, 54 karabina, 4 pištolja 4 mm, 75 vojničkih uniformi, 70 pari cipela, 5.000 puščanih i mitraljeskih metaka, 32 bombe i ostale ratne spreme.

U toj akciji neprijatelj je imao 15 mrtvih, dok je mnogo veći [broj] mrtvih i ranjenih uspio da izvuče. Među mrtvim neprijateljskim vojnicima nalazila su se dva ustaška oficira sa kojih su naši borci skinuli samo pištolje.

Naši gubici: 5 mrtvih i 8 ranjenih drugova.

U ovoj se borbi naročito istakla 2 čete II bataljona, kao i sama straža brigade, t.j. kuriri koji su hvatali izbjegle domobrane iz Našica, a koji su nailazili pored samog Štaba brigade.

²⁰ Dušan Puac

²¹ Odnosi se na Drugi stajajući ustaški zdruk (Petnaesta, Šesnaesta i Trideset šesta bojna). U sastavu zdruka dejstvovalo je 11 tenkova, a podržavala ga je artiljerija i avijacija.

Kao pojedinac istakao se u borbi komandir 2 čete II bataljona Branko Mišćević koji je svojom samoinicijativom izvršio kontra-juriš na neprijatelja koji je dolazio iz Osijeka. Sam juriš izvršen je tako uspješno da je mnogo neprijatelja poginulo ne od metka nego od noža naših boraca.

Smrću heroja poginuo je drug Svetozar Živković, rođen 1921, iz sela Šaš, općina Šaš, srez Kostajnica, Srbin, seljak, član K.P., došao u partizane 10. X. 1942. — Isti drug bio je najdisciplinovaniji vojnik u II bataljonu, a najbolji puškomitraljezac, zadržavajući najžešći nalet neprijatelja. Tukući ga do posljednjeg časa i ne dopuštajući da pro-bije zasjedu.

Zasjede su bile tako dobro postavljene da neprijatelj i pored ogromnog teritorija kroz koji se mogao probiti nije se probio.

Za vrijeme dok je postojala zasjeda, veza između Štaba brigade i štabova bataljona, kao i sa Štabom divizije funkcionisala je vrlo dobro. Isto tako bataljoni su održavali redovitu vezu između sebe.

Utrošeno je 1.300 metaka. Izgubljen 1 karabin.

Rad štabova bataljona za vrijeme akcije bio je na visini, što se može zaključiti po tome da kada je banda naišla na Drugi bataljon Štab III bataljona uputio je jednu svoju četu da neprijatelja udari s boka. Isto tako i niži rukovodioci zadovoljili su, što se očituje po jurišu koji je učinila 2 četa II bataljona. Borci su također pokazali kako disciplinu tako i političku svijest što su prilikom zarobljavanja domobrana iste uputili nepresvučene do Štaba brigade koji je mogao s time izvršiti pravilnu podjelu odjeće i obuće, a borci su i dalje ostali na položajima budno pazeći na svaki pokret neprijatelja.

Spisak poginulih i ranjenih drugova sa podacima dostaviće naknadno referent saniteta naše divizije.²²

III. STEČENA ISKUSTVA :

U ovim akcijama borci i rukovodioci naše divizije stekli su mnoga iskustva u borbama. Tako da za vrijeme akcije na Kutjevo nije se pokazala budnost prema neprijatelju, te je on mogao pored tolikih snaga koje su ga blokirale pobjeći. Ta greška ili bolje rečeno iskustvo već se očitovalo u zasjedi prema Osijeku gdje se nije dozvolilo neprijatelju da prodre još na većem i širem terenu nego što je to bila zgrada gdje je neprijatelj bio blokiran u Kutjevu.

Isto se može kazati i o napadu na D. Motičinu gdje su borci XXI brigade dobro izvršili juriš pod vatrom svojih teških mitraljeza. koji su bili postavljeni na takove položaje da su neprijatelja direktno tukli u rovove i nanijeli mu osjetne gubitke.

²² Gustav Keler

Može se prigovoriti, i uzeti kao kritika, borcima, što se i ovoga puta ukazalo, da uzaludno troše mnogo municije. Tim nedostacima ukazaće se pažnja u budućim akcijama.

IV. DALJNJE OPERATIVNE NAMJERE:

Poslije izvedenih akcija u Požeškoj kotlini i na Dilju naše su se jedinice — naredba Štaba korpusa — povukle u sjeverozapadni dio Požeške kotline i nalaze se u selima: Stražeman, Biškupci, Poljanska, Smoljanovci, Nježić i Kruševo. U momentu kada pišem ovaj izvještaj stanje u našim jedinicama je dobro. Moramo k tome dodati da su borci prilično umorni od dugog i napornog puta, a naročito XVII brigada, koja je imala najdulju turu i nikako nije mogla taj put preći u dvije, već u tri etape. Pogotovo kada se uzme u obzir da se njen II bataljona nije mogao povući do 15 časova.

Uz prkos svega toga moral naših boraca je dobar. Trebaće nekoliko dana da se borci malo odmore, okrepe, operu veš, očiste od ušiju i ponovno će biti sposobni za marš i borbu. Ovdje treba napomenuti da naša XVII brigada [potrebuje] novih 250 boraca, jer ima preko 150 rezervnih pušaka i okrnjenu mitraljesku četvu. Ukoliko postoji rezervnog ljudstva u mobilnim centrima, molimo Štab korpusa da pomenuti broj novih drugova uputi u našu diviziju, odnosno u našu brigadu.

Kako je Štab našeg korpusa dosad rukovodio sa svim operacijama, stoga mi nemamo zasad kakvih operativnih namjera, naročito na sektoru gdje se nalaze naše jedinice.

U vezi sa naredbom Vrhovnog štaba²³ za napad na neprijateljske garnizone kao i važne željezničke pruge i čvorove, mišljenja smo da bi mogli izvršiti jedan veći poduhvat i detaljno uništiti prugu Banova Jaruga—Virovitica. To bi se moglo izvesti na sektoru Bastaji—Virovitica (sekcija Podr. Slatina) napadom na neprijateljsko uporište Đulavec. Samim tim u veliko bi se proširila naša oslobođena teritorija. dobila bi se uža veza sa Bilo Gorom a akcija ne bi bila tako teške prirode, kada se zna da u samom Đulavecu ima svega 500 domobrana i 50 ustaša. Pokret jedinica bio bi skoro neprimijećen, dok je prilaz samom uporištu kao i izviđanje vrlo pogodno. Osim toga evakuacija kako ranjenika tako i plijena se može izvršiti najpogodnije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)²⁴

Politkomesar,
Vlado Janić

Komandant,
Vinko Antić

Prilog: Brojno stanje i naoružanje.

²³ Riječ je o naredbi Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije. Vidi dok. br. 4.

²⁴ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**PISMO KOMANDANTA SJEVERNODALMATINSKOG NOP OD-
REDA OD 8 LIPNJA 1943 GOD. OKRUŽNOM KOMITETU KO-
MUNISTIČKE PARTIJE HRVATSKE ZA OKRUG ZADAR O
BORBI KOD MALE ČISTE¹**

Drugarskom

O.K. K.P.H.²

Zadar

Operativni izvještaj:

Dana 7 juna 1943 godine I bataljon S.D.P.O.³ logorovao je u Duzi niže Debeljaka, južno od sela Grabovci.

U 16 sati banda je krenula iz Male Čiste u tri pravca u jačini od oko 40 bandita,⁴ među njima 1 tenente⁵ i 3 karabinjerska podoficira. Njihova namjera je bila ta da povrate volove, koje su naši borci konfiskovali od jednog bandita u Grabovcima. Naše izvidnice odmah poslije njihovog pokreta iz Male Čiste izvijestile su tako da su jedinice odmah izišle na položaj. Na desnom našem krilu neprijatelj je uspio da iziđe na vrh kada su izlazile i naše snage, tako da je odmah došlo do sukoba, što je uspjelo našim jedinicama da ih na juriš izbace. Dok je došlo do sukoba između naših snaga i neprijatelja, dvije neprijateljske grupe, koje su se kretale u pravcu naše sredine i lijevog krila, povratile su se u paničnom bijegu u pravcu Male Čiste. Lijevo krilo naših snaga nastupalo je u cilju zaobilaženja neprijatelja, dok desno krilo napadalo je frontalno. Borba je trajala do 20 sati i svršila je na M. Tucanj, više sela Gaćezezi.

Neprijatelj u ovoj borbi imao je od 4 Italijana koji su učestvovali 2 mrtva i to: Vukasina Antonio iz Zadra, koji je imao sve potrebne fašističke dokumente, i jednog karabinjera, dok dvojica su u borbi zarobljena. 2 mrtva bandita i 3 zarobljena. Koliko Talijani toliko i banda u borbi su bili drski i nisu se htjeli predati, što je dokaz da imamo 3 mrtva druga, među njima komandira 2. čete druga Barbića Augusta i 3 ranjena, među njima komesara 1. čete druga Lalića Vitišu, vodnika druga Bačkova i desetara koji je teže ranjen.

U ovoj akciji zarobljeno je: dvije strojnice, 8 pušaka i 3 pištolja, kao i nešto municije, bombi, odjeće i obuće.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/14, k. 1603 A.

² Okružni komitet Kumunističke partije Hrvatske za okrug Zadar

³ Sjevernodalmatinski NOP odred

⁴ Riječ je o četnicima

⁵ poručnik

Ranjene drugove uspjelo se izvući, a mrtve pokopati. Nikakvog materijala ni oružja nije izgubljeno s naše strane.

Nedostatci u ovoj akciji su ti, što borci još nisu preživjeli strah i što nema dovoljno kod istih discipline, kao što se nije uspjelo ostvariti pravo rukovodstvo obzirom što je mlad niži kadar.

Ova akcija ima i politički uspjeh, što se na ovom terenu dao udarac bandi, a još više što je u ovoj akciji dotučen čitav komandni kadar, koji je isključivo od Talijana, što će kod okupatora izazvati nepovjerenje prema bandi, koja je uglavnom težila da izbjegne borbu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

8 juna 1943 g.

Komandant,
Šime Ivas

BR. 39

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG BATALJONA OD 9 LIPNJA 1943
GOD. ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE
»RADE KONČAR« O RUŠENJU PRUGE PEŠČENICA—TURO-
POLJE I BORBI KOD MARTINIČA¹**

ŠTAB
II PROLETERSKOG BATALJONA
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČAR«

Dana 9 juna 1943 god.—

ŠTABU XIII PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR«

Operativni izvještaj

Prema zapovjesti tog štaba od 7 juna² (sekcija Zagreb 1:100.000) naš bataljon dobio je zadatak da u noći između 7—8 juna dade osiguranje i izvrši rušenje pruge zajedno sa minerskim vodom, koji je bio pridodat ovome bataljonu³.

Za izvršenje tog zadatka naša I. četa zajedno sa minerskim vodom rušila je prugu i pilila telefonsku liniju. Prema zapovjesti trebalo je

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 33/7, k. 726.

² Vidi dok. br. 30.

³ Zadatak bataljona bio je: postaviti zasjedu i srušiti željezničku prugu Peščenica—Turopolje. Vidi dok. br. 70.

otpočeti sa rušenjem u 23.30 časova. Budući se je kasnilo, zadržavanjem na samome putu, radi toga u 24.30 časova pristupilo se je samom izvršenju tog zadatka. Nekih 15 minuta prije našeg dolaska na prugu prošao je jedan teretni voz. Kad bi bili pola sata ranije došli na prugu, isti voz sigurno bi bio naš.

Samo rušenje pruge nije se moglo izvesti, radi toga što je ta pruga prvorazredna, te za istu su potrebni naročiti ključevi. Porušeno je 10 telegrafskih stubova, isječene žice i polupani izolatori. Minerski vod svoj zadatak je u cijelosti izvršio, prije povlačenja, eksplozivom digao je propust na pruzi u zrak i tako ujedno razrušio do 30 metara željezničke pruge.

Sa našom 2 četom postavili smo osiguranje pruge iz pravca Turopolje i to sa jednim vodom na samoj pruzi, dočim sa drugim vodom na negdašnjoj uskotračnoj šumskoj pruzi, sa 3 četom, postavili smo osiguranje na cesti između Peščenice i Vukojevca, t.j. kod prvog mostića na cesti prema Ogulincu. Neprijatelj iz nijednog tog pravca nije pokušao prići u pomoć posadi željezničke stanice Peščenica, te prema tome nije niti do borbe dolazilo. U 2 sata ujutro izvršili smo povlačenje do sela Peščenice i od tuda nazad u polaznu bazu, tj. do u selo Martinić, gdje smo stigli u 6 sati izjutra.

Odmah po rasporedu naših jedinica koje su bile smještene na jelo i odmor, naša patrola primjetila je nadiranje neprijatelja.⁴ Radi magle koja je ujutro bila, neprijatelj je uspio probiti se iz šume neopaženo do pred samo selo Martinići, gdje je primjetio našu patrolu i na istu zapucao, te nam ranio jednog druga. Odmah potom, naše jedinice zauzele su položaj te pustile neprijatelja na čim bliže otostojanje, te je potom otvorena po njemu vatra. Neprijatelj koji je nastupao u jačini od 180 Njemaca i jednom satnijom domobrana, koja je brojila oko 130 domobrana, ukupno je bilo neprijatelja nešto preko 300, — neprijatelj je uspio, prvim naletom, prebaciti se do prvih kuća koje su bile najbliže samoj šumi, ali svaki daljnji pokušaj njihovog nadiranja bio je suzbijen i pritom su naneseni osjetljivi gubitci po neprijatelja. Ovaj položaj držala je naša 1. i 2. četa, dočim 3. četa nalazila se je neko vrijeme u rezervi. Iza jednosatne borbe izvršili smo sa našom 3. četom zaobilaženje i udarili neprijatelja sa boka, te ga prisilili na panično povlačenje. Pri tom zaobilaženju, naša 3. četa zarobila je 8 domobrana i jednog domobranskog vodnika.

Na položaju neprijatelj je ostavio kod povlačenja 2 mrtva Njemca, dočim ostale, kojih je bilo oko 20 mrtvih, uspio je izvući i otpremiti u trojim kolima. Računamo da je neprijatelj imao isto i oko 20 ranjenih. Od naše strane imali smo 2 ranjena druga, jedan teže, a drugi srednje naravi. U toj borbi zaplijenjeno je od neprijatelja 10 komada

⁴ Odnosi se na satniju 130 rezervnog grenadirskog puka, jurišnu bojnu iz Sisika i jedan opkoparski sat Prve gorske divizije. Vidi dok. br. 138.

Komendant Divers.Grupe
Slovenije i Krijeva.
Dne 9/VI 1943.

Šifra III de G.S.

Državna

1-2-3-4-5-6-7-8-9

/ diverzantske radnje /

9. 6/V 1943 Dignut je u vaskršnj talijanski brod francusini vez na glavnoj pruzi između stanica Vojak i Mitrevica u 6 sati ujutro. Uništena su dvije lokomotive i vagoni. Broj hitova je jako velik. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

10/VI 1943 Dignut je u vaskršnj njemački brod vez na glavnoj pruzi kod stanice Vukovci/Vrbanja u 7 sati u jutro. Lokomotive i vagoni uništena. Broj hitova je jako velik. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

11/V 1943 Dignut je u vaskršnj akciji vez na pruzi kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Broj hitova je jako velik. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

12/V 1943 Dignut je vez kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

13/V 1943 Dignut je vez kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

14/V 1943 Dignut je vez kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

15/V 1943 Dignut je vez kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

16/V 1943 Dignut je vez kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

Šifra III de G.S.

17/V 1943 Dignut je vez kod stanice Vojak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Premet je namstavljen na jednaj pruzi 12 sati a na drugoj 14 sati.

pušaka, jedan šmajser sa 80 komada municije, 600 komada mauzer metaka, 7 ručnih bombi, 5 opasača sa noževima i fišeklijama, jedna gasmaska i ostale razne vojničke spreme. Od naše strane utrošeno je 500 mauzer metaka, 50 komada manliher (štajer) i 33 komada talijanskih metaka, što bi ukupno bilo 584 komada metaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Vlado Božac

Operativni oficir:
Knežević Luka

Zamj. komandanta:
Marko Rapo

BR. 40

IZVJEŠTAJ KOMANDANTA DIVERZANTSKIH GRUPA SLAVONIJE I SREMA OD 9 LIPNJA 1943 GOD. O IZVRŠENIM DIVERZIJAMA OD 9 TRAVNJA DO 4 LIPNJA¹

KOMANDANT DIVERZ. GRUPE
SLAVONIJE I SRIJEMA.

Dne 9/VI 1943

ŠTABU III-će O.Z.² HRVATSKE

I Z V J E Š T A J

(O diverzantskim radovima)

9/IV 1943. Dignut je u vazduh talijanski brzi transportni voz na glavnoj pruzi između stanica Voganj i Mitrovica, u 8 sati ujutro. Uništene su dvije lokomotive i kompozicija. Broj žrtava je jako velik. Promet je zaustavljen na jednoj pruzi 12 sati a na drugoj 24 sata.

18/IV 1943. Dignut je u vazduh njemački brzi voz na glavnoj pruzi kod stanice Kukujevi (Srijem) u 7 ujutro. Lokomotiva i cijela kompozicija je uništena. Bilo je mnogo mrtvih i ranjenih. Promet je zaustavljen na jednoj pruzi 12 sati a na drugoj 24 sata.

25/V 1943. Dignut je u vazduh oklopni voz na pruzi Bastaji—Pivnica. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. XVII brigada je izvršila juriš na srušeni voz i uhvatila nešto ratnog materijala.³

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 18-3, k. 1484.

² Treće operativne zone

³ Vidi tom V, knj. 15 dok. br. 75 i 79.

26/V 1943. Dignut je voz kod stanice Čačinci. (Nikakove još tačne podatke nijesam dobio).

28/V 1943. Dignut je vojni voz kod Broda na glavnoj pruzi. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Promet je zaustavljen na jednoj pruzi 12 sati a na drugoj 24 sata. Broj žrtava nije nam poznat.

29/V 1943. Dignut je voz kod stanice Pitomača. Uništeno je samo pet vagona.

I o toj akciji nisam dobio tačne podatke.

2/VI 1943. Dignut je u vazduh transportni voz na glavnoj pruzi kod stanice Kapela-Batrina⁴ u 0.15 sati koji je vozio ratni materijal i živežne namirnice. Uništena je lokomotiva i 7 vagona. Promet je zaustavljen na obje pruge 38 sati. Broj žrtava nije nam poznat.

4/VI 1943. Dignut je teretni voz na glavnoj pruzi kod stanice Lađevac u 23 sata. Uz pomoć I-og odreda III O.Z.⁵ uništena je lokomotiva i 50 vagona. Promet je zaustavljen na obadvije pruge 48 sati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

3. VI. Dignut je oklopni vlak na pruzi Virovitica—Podr. Slatina. Naša diverzantska grupa uništila je oklopni vlak. Ima veliki broj žrtava. Na istoj pruzi izbačen je transportni vlak sa šest vagona i lokomotivom, koji su uništeni.

Komandant diverz. grupa
Slavonije i Srijema
Borivoj Miličević

⁴ Nova Kapela-Batrina

⁵ Prvi NOP odred Treće operativne zone

BR. 41

**ZAPOVIJEST ŠTABA PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV
I PO HRVATSKE OD 10 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM
JEDINICAMA ZA NAPAD NA SIRAČ¹**

ŠTAB
I SLAVONSKOG KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: 50/43

Dana 10 juna 1943/ 13 sati

Predmet: Naređenje za napad na
neprijateljsko uporište
Sirač.

Štabu IV divizije NOV Hrvatske
Štabu X divizije NOV Hrvatske
Štabu minobacačkog divizionu
Štabu baterije

Položaj

I. 1.) Da bismo se dočepali protutenkovskog topa, koji se nalazi u uporištu Sirač, kao i da bismo odvucli bandu od njezine taktike pomaganja napadnutog uporišta, te time olakšati rad naših zasjeda u budućim akcijama, Štab korpusa donio je odluku da očisti neprijateljsko uporište Sirač.²

2.) Osnovno u napadu na ovo uporište je to, što ga napadamo malim snagama. Glavne naše snage biće raspoređene na zasjedama i sačekaće neprijateljsku vojsku, koja će dolaziti iz okolnih velikih uporišta, sa ciljem da vojsku koja bude dolazila u pomoć napadnutom uporištu, opkoli i uništi ili zarobi.

3.) Snage neprijatelja u uporištu Sirač su sljedeće:

1 satnija domobrana Gorskog zdruga³ (140 ljudi), naoružanih sa 1 protutenkovskim topom, 2 laka minobacača, 3 teška mitraljeza i 5 puškomitraljeza, ostalo puške. Neprijatelj je dobro utvrđen u rovovima, što se vidi iz priložene skice.

4.) Na osnovu svega gore izloženog Štab korpusa izdaje sljedeću

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28-1/I, k. 470.

² Vidi dok. br. 45, 46, 47, 48, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 65, 68 i 69.

³ Prvog gorskog zdruga Prve gorske divizije

II. X diviziji:

1.) *XVII brigada*, manje jedan bataljon, likvidiraće samo uporište. Snagama, koje napadaju uporište, dodijeliti 10 teških mitraljeza, 2 teška bacača, 2 brdska topa 65 mm.

Ista brigada postavlja zasedu u šumi kod Badljevine (k. 172, Popov salaš) sa ciljem da spriječi dolazak pomoći iz Badljevine.

2.) *XXI brigada*: postavlja zasjede prema Pakracu, Španovici i to na mjestima: a) kod sela Omanovca, na prostoru gdje željeznička pruga Pakrac—Sirač ide uz cestu Pakrac—Badljevina, na željezničkoj pruzi u šumi kod Badljevine, ispod k. 152, c) kod Grahovljana na prostoru Ključ — k. 238.

Cilj ove zasjede jeste s jedne strane, da spriječi ulazak bande u uporište Sirač, a s druge strane, što je najvažnije, a to je, da neprijatelja, koji bi eventualno nastupao od Pakraca ili Španovice, *ukotli* na prostoru Omanovac—Orašje—Grahovljani—Omanovac.

Snage XXI brigade treba da održavaju vezu sa bataljonom XVII brigade na k. 172 (Popov salaš) i da se uzajamno pomažu u slučaju potrebe.

3.) Štab X divizije treba da pošalje jedno izviđačko odjeljenje jačine jednoga voda, koje treba da zaposjedne Mali Javornik, da bi se onemogućilo zaobilaženje naših zasjeda sa te strane.

III. IV diviziji:

1.) *XVIII brigada* zakonspiriše dio svojih snaga u šumi Brda zapadno od ceste Daruvar—Doljani.⁴ Zadatak ovog zakonspirisanog dijela je da propusti bandu koja bi išla iz Daruvara i da napadne je sa leđa, kada ista dođe u sukob sa jednom od naših zasjeda. Njihov je zadatak, takođe, da sačekaju bandu u povlačenju, koje bi neprijatelj izvršio poslije sukoba sa našim snagama.

2.) Jedan dio snaga postavlja zasjedu na cesti Doljani—Badljevina, na prostoru Polom (k. 221) — Staro Selo (k. 234), s ciljem da spriječi pokret ma koje vrste, koji bi neprijatelj pokušao da izvede ovom cestom.

3.) Jedan dio snaga postavlja zasjedu na cesti Miljanovac—Doljani na oba kraka, na prostoru k. 234 i mjesta gdje kolski put iz Miljanovca spaja se sa cestom Sirač—Doljani.

4.) *XII brigada*: Jednim dijelom postavlja zasjede na pruzi Sirač—Daruvar, na mjestu Leskovača—Dolovi. Ruši prugu u pravcu Daruvara i u pravcu Sirača, kao i t. t. veze.

5.) Jednim dijelom snaga postavlja zasjedu na cesti Sirač—Doljani, tako da se veže sa zasjedom XVIII brigade i zasjedom na željezničkoj pruzi.

⁴ Podborski Doljani

6.) Ostatak snaga (otprilike dva bataljona) razmjestiti na zgodnim mjestima u šumi na prostoru Sirač—željeznička stanica Bijela.

7.) Zadatak zasjede IV divizije je da spriječe neprijatelja da dođe u pomoć napadnutoj posadi u Siraču, ali osnovno čemu treba da teže, jeste to, da *ukotle* neprijatelja na prostoru: željeznička stanica Bijela—Brda—Kip—Pijanovo Brdo (kod slova P) — Dolovi—željeznička stanica Bijela.

Na ovim zasjedama treba iskoristiti sve svoje manevarsko iskustvo a štabovi brigada treba da pokažu visoku samoinicijativu i odlučnost. Da bi se ostvarila gore izložena zadaća, Štab divizije treba sa štabovima brigada posebno da obradi pitanje veze.

IV. Minobacačkom divizionu:

1.) Štab divizionu treba da obezbijedi sa po 15 mina bacače, koji će učestvovati u napadu na uporište, a isto tako da obezbijedi i bacače XXI, XVIII i XII brigade.

2.) Pri upotrebi teških bacača obratiti pažnju da se ne utroši veliki broj mina. Na zasjedama upotrebiti ih uglavnom za učutkivanje neprijateljskog teškog oruđa.

V. Štabu baterije:

Štab baterije treba da obezbijedi dovoljan broj granata za oba topa (oko 20 granata po cijevi). Dejstvo topova kombinovati sa dejstvom automatskog oružja.

VI. Početak napada:

Napad će početi u 3 sata dana 13. VI. 1943.

VII. Znaci raspoznavanja:

Za noć 12. VI. na 13. VI. 1943: **Oklop—Razbijen.**

Za dan ostaju stari znaci koje je izdao ovaj štab.

VIII. Ishrana:

Štabovi divizija pripremiće suhu hranu za borce na mjestima gdje se nalaze, koju će dijelom borci ponijeti u torbama, a dijelom će se prenijeti kolima i to na zgodna mjesta prema rasporedu svojih jedinica. Ovo se čini zbog toga, da bi se pokret u potpunosti sačuvao u tajnosti.

IX. Evakuacija ranjenika:

Evakuaciju ranjenika organizovaće referent saniteta Korpusa.⁵ On će takode odrediti divizijska previjališta i pobrinuti se za transportna sredstva za prevoz ranjenika.

⁵ Andelko Kučišec

X. Evakuacija plijena :

Evakuaciju plijena organiziraće intendant Korpusa⁶ uz pomoć intendanta X divizije⁷ i XVII brigade.⁸

XI. Povlačenje :

Naredenje za povlačenje daće Štab korpusa pismenim putem ili ispaljivanjem raketa. Ispaliće se sljedeće rakete: jedna bijela, jedna zelena, jedna crvena, i to neposredno jednu iza druge. U slučaju magle ispaljiće se dvije serije.

IV divizija će se povući na prostor Lutoč—Vrani Kamen.
X divizija će se povući na Ravnu Goru.

XII. Veze :

1.) Štab korpusa povezaće se sa štabovima divizija preko radio-stanica i kurira. Isto tako i niži štabovi, koji će se nalaziti u blizini Štaba korpusa, povezaće se sa njime direktno. Uopšte niži štabovi treba da se povežu sa višim najbližim štabom bez obzira na to da li je on njihov nadležan štab.

2.) Štabovi divizija slaće svaka 2 sata redovne izvještaje po kuriru, dok će svaki važniji događaj ili promjenu saopštiti preko radio-stanice. Isto važi i za niže štabove, koji nisu neposredno vezani sa Štabom korpusa.

XIII. Mjesto štabova :

1.) Štab korpusa nalaziće se u južnom dijelu sela Pakrani.

2.) Štab IV divizije nalaziće se u Pakranima, u kućama sjeverno od k. 277.

3.) Štab X divizije nalaziće se u Gornjim Grahovljanima.

XIV. Važne napomene :

Štab IV divizije treba da pošalje izviđačko odjeljenje u jačini 1 čete u selo Vrbovac,⁹ koja ima da osmatra i da najavi Štabu divizije eventualni pokret neprijatelja pravcem Daruvar—Vrbovac—Markovac—Pakrani—Sirač, kako bi se blagovremeno moglo manevrisati sa raspoloživim snagama. O ovome treba voditi računa prilikom razmještaja snaga, koje nisu predviđene za zasjedu.

2.) Štab X divizije treba da tako organizuje vatru teških mitraljeza, kao i bacača i topova, da bi se potpuno onemogućilo dejstvo neprijateljskog automatskog oružja. Naročito prvi nalet treba da bude silovit, kada naši teški mitraljezi mogu u dva pre-daha da izbace svaki po 200 do 400 metaka.

⁶ Ivan Pihler

⁷ Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi

⁸ Ilija Drobniak

⁹ Podborski Vrbovac

3.) U slučaju da banda, koja dolazi u pomoć, upadne u »kوتاо«, snage XVII brigade, koje napadaju uporište, takođe mogu napustiti uporište i pomoći zasjedi ostavljajući pri tome u samom uporištu jedan dio snaga, koji će bandu držati u opsadi do daljnjeg. Ovaj manevar XVII brigade biće najpoželjniji tada, ako brzo likvidira uporište.

4.) Štab X divizije treba da se pobrine da banda ne pobjegne iz uporišta, jer bi se moglo desiti da oni koji bježe sa sobom ponesu i neki dio protutenkovskog topa.

5.) Štab IV divizije upotrebiće top »PITO« na zasjedi za borbu protiv tenkova. U slučaju da na njezinom sektoru ne bude uporišta sa tenkovima, isti će dodijeliti X diviziji, ako na njezinom sektoru bude tenkova.

6.) Odmah po prijemu ovog naređenja štabovi divizija treba da pošalju svoje informativce na odgovarajuće sektore, da bi se ispitalo snage koje se nalaze oko uporišta Sirač.

7.) Izdati u naređenju svima komandantima bataljona koji su na zasjedama, da ako na njihovom sektoru neprijatelj ne nastupa, a njihova susjedna zasjeda vodi borbu, isti su obavezni pomoći svoje drugove u borbi bez ikakvog naređenja, ne gubeći iz vida svoj zadatak.

8.) Štab IV divizije održava vezu sa Brkinim bataljonom,¹⁰ koji će spriječiti izlazak neprijatelja iz Daruvara u pravcu Sirača putem Daruvar—Vrbovac—Markovac—Pakrani—Sirač.

9.) Razbijenog neprijatelja na zasjedama treba progoniti ravno do njegovog izlaznog uporišta, a eventualno upasti u samo uporište.

10.) Štab X divizije treba da povede računa da sa pravom očekujemo brzu likvidaciju uporišta i da niko neće umaći.

11.) Prvi odred¹¹ izvršiće diverziju na pruzi Banova Jaruga—Lipik u Brezinskom Lugu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:

Komandant:

Petar Drapšin

(M. P.)¹²

Dostavlja se štabu III operativne zone radi znanja.

¹⁰ Riječ je o Daruvarskom bataljonu. Komandant ovog bataljona bio je narodni heroj Pajo Orozović-Brko. Poginuo krajem 1943 god. kao zamjenik komandanta Daruvarskog NOP odreda.

¹¹ Riječ je o Prvom NOP odred u Treće operativne zone.

¹² Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

ZAPOVIJEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 10 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKE POSADE U BREZOVICI, MALOJ MLAKI I ODRI¹

ŠTAB
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČAR«

10 juna 1943 godine.

Z A P O V I J E S T
(Sekcija Zagreb 1:100.000)

Neprijatelj, prema podacima, nalazi se u Brezovici u jačini oko 30 neprijateljskih vojnika među kojima se nalazi 10 žandara i 20 domobrana sa jednim p. mitraljezom, Mala Mlaka — 11 ustaša, Odra — 20 domobrana, Leskovac — 130 domobrana, Velika Gorica — 300 domobrana i ustaša.

Naša brigada dobila je zadatak da likvidira neprijateljske posade u Brezovici, Maloj Mlaci i Odri.² Za izvršenje toga zadatka,

N A R E Đ U J E M O :

1. — II Proleterski bataljon razoružat će neprijateljsku posadu u Maloj Mlaci i željezničku stanicu Odra noću između 10/11. VI. tek. godine. Neprijatelj je naoružan u svakoj posadi sa jednim p. mitraljezom. Neprijatelj je utvrđen običnim rovovima izdignutim sa 30 cm cigle. Po razoružanju Odre [da] zapali željezničku stanicu.

2. — III Proleterski bataljon razoružat će neprijateljsku posadu u Brezovici. Prilikom razoružavanja neprijateljske posade u Brezovici osigurat ćete se od Leskovca i od pruge i to sa jednom četom. Osiguranje ne treba daleko postavljati pošto sama akcija mora biti izvedena na brzinu.

3. — I Proleterski bataljon u toku današnjeg dana smjestit će se u Bukovčak i Haviđiće, s tim što će preuzeti sve zarobljenike kao i ranjene drugove koji se nalaze u II Proleterskom bataljonu, po koje će uputiti odmah jednu četv tako da ih do 14 časova preuzme. Za cijelo vrijeme dok se ne vrate navedeni bataljoni sa akcije I Proleterski bataljon davat će osiguranje prema Pisarovini i Kravarskom.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1, k. 1472.

² Vidi dok. br. 43, 41, 76, 146, 147 i 149.

4. — Po izvršenju akcije II i III Proleterski bataljon smjestit će se u sljedeće baze: III Proleterski bataljon u Gornje Trputce sa obezbjeđenjem iz pravca Hrvatskog Leskovca.

5. — II Proleterski bataljon smjestit će se u selo Lipnica sa obezbjeđenjem od Pisarovine.

6. — Koncentracija II i III Proleterskog bataljona biće u Dubrancu 10. VI. u 15 časova, odakle će krenuti za izvršenje svojih zadataka, a I Proleterski bataljon smjestit će se u svoje baze.

7. — Početak napada biće odmah po dolasku na mjesto gdje će se vršiti napad, a završetak u 1.30 časova.

8. — Obadva bataljona koja idu na izvršenje akcije trebaju imati u vidu da se nalaze u neposrednoj blizini Zagreba, te prema tome mora akcija da se izvede najvećom brzinom.

9. — Članovi Štaba brigade nalazit će se uz pojedine bataljone, sve dotle dok se ne svrši akcija i dok se bataljoni ne povrate u gore navedene baze.

10. — Sanitetsko previjalište nalazit će se uz I Proleterski bataljon gdje treba sve ranjenike evakuisati.

11. — Znaci raspoznavanja su **Metak—Moskva**, ugovoreni znaci: **Kozlina—Pekić**.

12. — Sve zarobljenike i plijen sobom evakuisati.

13. — Po dolasku u nove baze bataljoni se imaju međusobno povezati. Vodiče ćete dobiti od Štaba brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamj. politkomesara

Kozlina Miloš³

V. d. komandanta

Milan Žeželj

Na znanje: Štabu II Operativne zone N. O. V. i P. O. Hrvatske.

Na znanje i postupak: Štabu I, II, III Proleterskog bataljona i...⁴

³ Poginuo na Žumberku 18 lipnja 1943 god. u borbi protiv Talijana i ustaša kao zamjenik političkog komesara Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«.

⁴ U originalu rečenica nedovršena.

BR. 43

ZAPOVIJEST ŠTABA DRUGOG BATALJONA TRINAESTE PROLETERSKOJ NOVOJ BRIGADI »RADE KONČAR« OD 10 LIPNJA 1943 GOD. ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKE POSADE U MALOJ MLAKI I ODRI¹

ŠTAB II
PROLETERSKOG BATALJONA
XIII PROLETERSKOJ BRIGADI
»RADE KONČAR«
dana 10 juna 1943

Z A P O V I J E S T
(Sekcija Zagreb — 1:100.000)

Neprijatelj prema podacima nalazi se u Brezovici u jačini oko 30 neprijateljskih vojnika među kojima se nalazi 10 žandara i 20 domobrana sa jednim p. mitraljezom. Mala Mlaka — 11 ustaša, Odra — 20 domobrana, Leskovac — 130 domobrana, Velika Gorica — 300 domobrana i ustaša.

Naš bataljon dobio je zadatak da likvidira posadu u Maloj Mlaci i Odri.²

Za izvršenje toga zadatka.

N A R E Đ U J E M O :

1 četa razoružaće posadu u Odri, zajedno sa jednim vodom 3 čete. Isti vod daće osiguranje na pruzi prema Hrašću i to u blizini same Odre. Poslije razoružanja posade ista četa ima zapaliti željezničku stanicu. Neprijatelj je naoružan sa jednim puškomitraljezom i karabinima. Neprijatelj ima otvorene rovove izdignute 30 cm, od cigle.

2 četa zajedno sa jednim vodom 3 čete razoružat će neprijateljsku posadu u Maloj Mlaci. Ista posada naoružana je kao i posada u Odri. Isto su i tako utvrđeni.

Naš 3 bataljon isto će napadati Brezovicu i davati osiguranje prema Leskovcu.

Pošto se iste posade nalaze u blizini Zagreba, to treba, samo da bude najveća brzina.

Po izvršenju ovoga zadatka naš bataljon će se povratiti i smjestiti u selo Lipnica.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/7, k. 726.

² Vidi dck. br. 42.

Početak akcije biće 10/11. VI. 1943 u noći čim se dođe na položaj. Napad se mora završiti najzad do 1.30 časova.

Sanitetsko previjalište nalaziće se kod svake čete i četa će ranjene drugove nositi dok ne dođe u sastav bataljona.

Znaci raspoznavanja za večeras biće: **Metak—Moskva**, ugovoreni znaci biće: **Kozlina—Pekić**.

Sve zarobljenike i plijen sobom ima četa evakuisati.

Koncentracija bataljona biće u selu Dubravica u 15 sati danas.

Komande četa trebaju doći u Štab bataljona danas u 15 sati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Vlado Božac

Zamj. komandanta:
Marko Rapo

Na znanje: Štabu XIII Proleterske brigade.

Na znanje i postupak: Komandi 1, 2 i 3 čete.

BR. 44

ZAPOVIJEST ŠTABA TREĆEG BATALJONA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 10 LIPNJA 1943 GOD. ZA NAPAD NA BREZOVICU¹

ŠTAB III BATALJONA
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČARA«

10 juna 1943 god.

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Zagreb 1:100.000)

Neprijatelj, prema podacima, nalazi se u Brezovici u jačini oko 30 neprijateljskih vojnika, među njima 10 žandara i 20 domobrana sa jednim p. mitraljezom, Mala Mlaka — 11 ustaša, Odra — 20 domobrana, Leskovac — 130 domobrana, Velika Gorica — 300 domobrana i ustaša.

Naša brigada dobila je zadatak da likvidira neprijateljske posade u **Brezovici**, **Maloj Mlaci** i **Odri**.²

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/13, k. 726 A.

² Vidi dok. br. 42.

Naš bataljon dobio je zadatak da likvidira neprijateljsku posadu u Brezovici, za izvršenje ovog zadatka,

N A R E Đ U J E M O :

1. — II četa ovog bataljona izvršit će napad na neprijatelja u Brezovici i likvidirati sa njime. Sam napad mora biti izveden munjevitom brzinom pošto je garnizon u centru, gdje neprijatelj može da navre sa više strana i omete samo razoružanje, što se ne sme dogoditi ni u kom slučaju.

2. — III četa ovog bataljona daće osiguranje II četi koja će vršiti napad, i to: od Leskovca i od pruge, sama zasjeda ne sme biti odviše udaljena i mora biti u stalnoj vezi sa II četom. Ista četa obratiće također pažnju i prema Brezovici, u slučaju bijega neprijatelja da ga može pohvatati i spriječiti njegov bijeg.

3. — I četa ovog bataljona nalazit će se u rezervi kod Štaba bataljona, koji će također biti u neposrednoj blizini samog mjesta koje će se napadati.

4. — Po završetku akcije bataljon će se smjestiti u Gornje Trputce.

5. — Zarobljenike i plijen koji bude sprovodiće II četa, koja će odgovarati za njih dok ih ne preda.

6. — Koncentracija bataljona biće u Guštelnici u pola 3 sata, danas poslije podne.

7. — Početak napada biće čim se stigne na mjesto, a završetak u 1 i 30 sati.

8. — Bataljonsko previjalište nalaziće se kod Štaba bataljona, u blizini gdje će se vršiti napad, a brigadno kod I Proleterskog bataljona u Haviđiću.

9. — Znaci raspoznavanja za vrijeme napada biće: Metak—Moskva, ugovoreni znaci: Kozlina—Pekić.

10.— Traži se od svake komande čete da bude samoinicijativna u svakom slučaju, bilo u borbi ili da se dogodi nešto što se uopće ne predviđa, pošto ne smemo dozvoliti neko odugovlačenje i razmišljanje, treba samo brzina.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Bendiković J.³

Komandant:
Mamula B.⁴

Na znanje: Štabu XIII Proleterske brigade »Rade Končara«.
Na znanje i postupak: komandama četa ovog bataljona.

³ Josip

⁴ Bogdan

BR. 45

ZAPOVIJEST ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
OD 11 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA
NAPAD NA SIRAČ¹

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 68/43

Dana 11 juna 1943 u 10. h

Naređenje za napad na	Štabu XII brigade NOV Hrvatske
neprijateljsko uporište	Štabu XVIII brigade NOV Hrvatske
Sirač — dostavlja	Štabu III bataljona I odreda

Štab I slavonskog korpusa pod brojem 50/43 donio je odluku da se likvidira neprijateljsko uporište Sirač² u kome se nalaze sljedeće snage: jedna satnija domobrana Gorskog zdruga³ sa 140 ljudi naoružanih sa jednim protutenkovskim topom, 2 laka minobacača, 3 teška mitraljeza, 5 puškomitraljeza i ostalo puške.

Osnovno u napadu na ovo uporište je to, što ga napadamo malim snagama. Glavne naše snage biće raspoređene na zasjedama i sačekaće neprijateljsku vojsku, koja će dolaziti iz okolnih velikih uporišta, sa ciljem da vojsku koja bude dolazila u pomoć napadnutom uporištu opkoli i uništi ili zarobi.

Na osnovu gornjeg zadatka I slavonskog korpusa izdaje se

Z A P O V I J E S T :

XVIII brigada:

- a.) *Bataljon A*⁴ postavlja zasjedu jednom četom tako, da zatvori poljski put koji vodi iz sela Miljanovca na put Doljani—Sirač (sjeverno od slova c natpisa Miljanovac). Ova četa ima se povezati sa bataljonom A XII brigade⁵ u zasjedi na cesti Doljani—Sirač. Ostatak ovog bataljona — brigadna rezerva.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 37/2, k. 907.

² Vidi dok. br. 41, 46, 47, 48, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 65, 68 i 69.

³ Prvi gorski drug Prve gorske divizije

⁴ Drugi bataljon

⁵ Riječ je o Drugom bataljonu.

- b.) *Bataljon B⁶* postavlja zasjedu tako, da zatvori put Doljani—Badljevina i put Doljani—Miljanovac. Zasjedu postaviti u visini kote 221 i 234.
- c.) *Bataljon C⁷* ima zadatak da se zakonspiriše u šumi Brda zapadno od ceste Daruvar—Doljani, da propusti neprijatelja koji bi išao iz Daruvara, te kada stupi u borbu sa našim jedinicama u zasjedi napadne ga s leđa, ili da tuče bandu pri njenom povlačenju u svoje uporište.

XVIII brigada za ovaj zadatak pridodaće XII brigadi pješadiski top »Pito« i 1 teški bacač koji će XII brigada rasporediti po dobivenom zadatku.

XII brigada:

- a.) *Bataljon A* postavlja zasjedu tako, da zatvori put Doljani—Sirač na istom mjestu gdje i četa XVIII brigade bataljona A, t.j. na raskrsnici puta Doljani—Sirač i Doljani—Miljanovac. Lijevo se ima povezati sa pomenutom četom, a desno sa jedinicama bataljona B⁸ iste brigade.
- b.) *Bataljon B* postavlja zasjedu na pruži Daruvar—Sirač između Leskovača i Dolova.
- c.) *Bataljon C⁹* daje jednu četu kao izvidnicu koja ima zadatak pratiti kretanje bande iz uporišta Daruvar i obavještavati Štab divizije o zapažanju. Ovoj četi dodaje se teški bacač, koji ima zadatak tući artiljerijska gnijezda u slučaju ako samo artiljerija bude dejstvovala iz uporišta. Ako ne, onda niti bacač neće dejstvovati. Ova četa neposredno će podnositi izvještaj Štabu divizije a istovremeno i Štabu svoje brigade. Jedna četa toga bataljona u brigadnu rezervu, a jedna priključiti se bataljonu D.¹⁰
- d.) *Bataljon D* sa jednom četom bataljona C ima se zakonspirisati u šumi sjeverno od slova V natpisa Vukaska Glavica i u slučaju sukoba neprijatelja sa našim jedinicama u zasjedi ima neprijatelja napasti s leđa.

Pješadiski top »Pito« XII brigada dodijeliće bataljonu A radi tučenja bornih kola.

III bataljon I odreda: ima zadatak postaviti zasjede tako da spriječi dolazak neprijatelja iz uporišta Daruvar pravcem Vrbovac—Markovac—Pakrani za napadnuto uporište Sirač. Zadatak mu je porušiti prugu na mjestu između Bijele i

⁶ Prvi bataljon

⁷ Treći bataljon

⁸ Četvrti bataljon

⁹ Prvi bataljon

¹⁰ Treći bataljon

Daruvara na polovini puta. Prugu prekopati, što se god može više, a ispred prekopa postaviti nagaznu minu prema Daruvaru, za što se upućuje diverzantska grupa sa potrebnim eksplozivom. Ima uspostaviti vezu sa četom koja je nad Vrbovcem, zakonspirisanim dijelom snaga XII brigade, njezinim štabom i Štabom divizije. Za ovu akciju bataljon prikupite da bi brojno stanje bilo što veće.

Zadatak zasjede: Sve zasjede i zakonspirisani dijelovi snaga, osim zasjede bataljona A i B XII brigade, imaju neprijatelja upustiti u takozvani kotao i dozvoliti mu kretanje sve dotle dok ne stupi u kontakt sa pomenutim bataljonima XII brigade i onda ga sa leđa i bokova napasti u cilju zarobljavanja i uništenja. Da bi se ovo postiglo, sve jedinice budnim okom trebaju paziti kretanje neprijatelja, njegov pravac i jačinu i prema tome manevrisati svojim snagama, a to će se postići samo onda ako veza bude neprekidno funkcionisala između jedinica bataljona-brigade i susjednih jedinica ostalih brigada. Ni pod koju cijenu ne smijemo dozvoliti da neprijatelj upušten u naš obruč izađe neditnut, već moramo se postarati i potruditi se da što više u borbi na terenu zadobijemo oružja i ostaloga plijena.

Ovdje će neprijatelj za pružanje pomoći napadnutom uporištu vjerovatno slati i tenkove, te je zato potrebno da se borcima objasni kako se vodi borba sa tenkovima i na koji se ih način može najlakše zarobiti ili uništiti. Zato će se bataljonu na cesti dati veći broj benzinskih flaša za paljenje tenkova.

Jedinice u zasjedi na cestama i pruzi imaju iste u što većoj duljini prekopati i onesposobiti za saobraćaj, tako isto porušiti što veći broj telegrafskih bandera i telefonskih žica. Treći bataljon I odreda ima odrediti specijalno jednu grupicu koja će u toku cijele noći pratiti kretanje pancernoga voza i u 2.15 časova obavijestiti Štab XII brigade i Štab ove divizije gdje se u tom momentu voz nalazi, da li u željezničkoj stanici Sirač ili u Daruvaru. Ovo rušenje komunikacija ima otpočeti 15 minuta prije početka akcije, za što upotrebiti pionirske vodove, da bi se što više porušilo još mobilisati i seljake.

Početak napada 13. VI. 1943 godine u 3 (tri) časa ujutro.

Znaci raspoznavanja za noć 12 i 13. VI. 1943: **Oklop—Razbijen**, dnevni znaci važe opšti.

Ishrana će se vršiti od svih obroka hrane, koju treba prije polaska u akciju pripremiti, najmanje za dva obroka.

Evakuacija ranjenika i mjesto previjališta odrediće se naknadno kada se dobije naređenje referenta saniteta Korpusa.¹¹

Povlačenje izvršiti po pismenom naređenju ili po izbačenim raketama, i to bijela, zelena, crvena, a ako bude magla onda dva puta

¹¹ Anđelko Kučić

ponoviti. XII brigada povući će se na Lutoč, Lisinu i Ražine, a XVIII brigada na Vrani Kamen.

Mjesto štabova

Štab divizije nalaziće se sa jednim vodom XVIII brigade u sjevernim kućama sela Pakrani.

Štab XII brigade sa svojom rezervom nalaziće se u zapadnim kućama sela Pakrani (kota 277).

Štab XVIII brigade sa svojom rezervom nalaziće se u sjevernom dijelu sela Miljanovca.

Štab III bataljona I odreda nalaziće se u sjevernom dijelu sela Markovca.

Veze između štabova bataljona, brigada održavaće se preko kurira. Svaka dva sata sve jedinice svojoj višoj komandi imaju podnijeti izvještaje o stanju na njihovom sektoru djelovanja bez razlike da li je što bilo ili ne. Za hitnu poštu slati kurira na konju. Još prije početka akcije sve jedinice dužne su uputiti patrole i kurire da pohvataju vezu sa susjednim jedinicama tako da kad već otpočne akcija znamo tačno gdje se koji štab jedinica na položaju nalazi.

Prelaz pruge XVIII i XII brigada izvršiće između Doljana i Si-rača kod Dolova.

Sve jedinice imaju biti u 20 časova kod Lisinjske lugarne na raskrsnici staza Lutoč—Vrani Kamen—Dujanova Kosa,² odakle će produžiti dalje put i to da se na čelu brigade kreće onaj bataljon koji je najudaljeniji. Po jedinicama izabrati vodiče, a XVIII brigada u prolazu kroz selo Borke i Bijelu uzeti si 5—6 vodiča koji će poslužiti za vođenje jedinica i kao vodiči kuririma.

Raspored jedinica X divizije:

XVII brigada sa dva bataljona napada uporište. Jedan bataljon u zasjedi kod Badljčvine (Popov salaš), s kojim se ima povezati najbliži bataljon XVIII brigade.

XXI brigada u zasjedi prema Pakracu i Španovici. Poslije izvršetka akcije i naređenja za povlačenje jedinice X divizije nalaziće se na Ravnoj Gori, Metli i Javorniku.

Najstrožije držati u tajnosti ovaj zadatak, ne saopštavati ga onome koji nije pozvan i zato ne smije znati, da se ne bi otkrile naše namjere, a zbog jakih snaga koje bi neprijatelj bacio u predviđeno uporište iz okolnih uporišta, te bi zbog toga morali odložiti akciju.

Štabovi brigada proračunaće vrijeme i odrediti pravac kretanja svojim bataljonima tako da koncentracija bude u određeno vrijeme za polazak.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Milan Stanivuković

**ZAPOVIJEST ŠTABA DESETE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
OD 11 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA
NAPAD NA SIRAČ¹**

ŠTAB
X DIVIZIJE
NAR. OSŁ. VOJ. HRVATSKE
A. br. 46/43.

Dana 11. VI. 1943 godine

Predmet: Naređenje za napad
na neprijateljsko uporište
Sirač.—

ŠTABU XVII I XXI BRIGADE

I.

Položaj

1. — Da bismo se dočepali protutenkovskog topa, koji se nalazi u uporištu Sirač, kao i da bismo odvikli bandu od njezine taktike pomaganja napadnutog uporišta, te time olakšali rad naših zaseda u budućim akcijama, Štab korpusa doneo je odluku da očisti neprijateljsko uporište Sirač.²

2. — Osnovno u napadu na ovo uporište je to, što ga napadamo malim snagama. Glavne naše snage biće raspoređene na zasedama i sačekake neprijateljsku vojsku, koja će dolaziti iz okolnih velikih uporišta, sa ciljem da vojsku koja bude dolazila u pomoć napadnutom uporištu opkole, unište ili zarobe.

3. — Snage neprijatelja u uporištu Sirač su sledeće:
1 satnija domobrana Gorskog združa³ (140 ljudi), naoružanih sa 1 protutenkovskim topom, 2 laka minobacača, 3 teška mitraljeza i 5 puškomitraljeza, ostalo puške. Neprijatelj je dobro utvrđen u rovovima, što se vidi iz priložene skice.

4. — Na osnovu svega gore izloženog Štab korpusa izdaje sledeću

Z A P O V E S T

II. X diviziji:

1. — *XVII brigada* (manje jedan bataljon): likvidiraće samo uporište. Snagama koje napadaju uporište dodeliti 10 teških mitraljeza, 2 teška bacača, 2 brdska topa 65 mm.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1, k. 1121.

² i ¹¹ Vidi dok. br. 41, 45, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 65, 68 i 69.

³ Prvog gorskog združa Prve gorske divizije

Ista brigada postavlja zasedu u šumi kod Badljevine (k. 172, Popov salaš) sa ciljem da spreči dolazak pomoći iz Badljevine.

2. — *XXI brigada*: postavlja zasedu prema Pakracu, Španovici i to na mestima: a) kod sela Omanovca, na prostoru gde železnička pruga Pakrac—Sirač ide uz cestu Pakrac—Badljevina, b) na železničkoj pruzi u šumi kod Badljevine ispod k. 152, c) kod Grahovljana na prostoru Ključ— k. 238.—

Cilj ove zasede jeste, s jedne strane, da spreči ulazak bande u uporište Sirač, a s druge strane, što je najvažnije, a to je, da neprijatelja, koji bi eventualno nastupao od Pakraca ili Španovice, *ukotli* na prostoru Omanovac—Orašje—Grahovljani—Omanovac.

Snage XXI brigade treba da održavaju vezu sa bataljonom XVII brigade na k. 172 (Popov salaš) i da se uzajamno pomažu u slučaju potrebe.

3. — Štab X divizije treba da pošalje jedno izviđačko odeljenje jačine jednog voda, koje treba da zaposedne Mali Javornik, da bi se onemogućilo zaobilaženje naših zaseda sa te strane.

III. IV diviziji:

1. — *XVIII brigada*: zakonspiriše deo svojih snaga u šumi Brda zapadno od ceste Daruvar—Doljani. Zadatak ovog zakonspirisanog dela je da propusti bandu koja bi išla iz Daruvara i da je napadne sa leđa, kada ista dođe u sukob sa jednom od naših zaseda. Njihov je zadatak takode da sačekaju bandu u povlačenju, koje bi neprijatelj izvršio posle sukoba sa našim snagama.

2. — Jedan deo snaga postavlja zasedu na cesti Doljani— Badljevina, na prostoru Polom — k. 221 — Staro Selo — k. 234, s ciljem da spreči pokret ma koje vrste, koje bi neprijatelj pokušao da izvede ovom cestom.

3. — Jedan deo snaga postavlja zasedu na cesti Miljanovac—Doljani na oba kraka, na prostoru k. 234 i mesta gde kolski put iz Miljanovca spaja se sa cestom Sirač—Doljani.

4. — *XII brigada*: jednim delom postavlja zasede na pruzi Sirač—Daruvar na mestu Leskovača—Dolovi. Ruši prugu u pravcu Daruvara i u pravcu Sirača, kao i t.t. veze.—

5. — Jednim delom snaga postavlja zasedu na cesti Sirač—Doljani, tako da se veže sa zasedom XVIII brigade i zasedom na železničkoj pruzi.

6. — Ostatak snaga (otprilike dva bataljona) razmešta na zgodnim mestima u šumi na prostoru Sirač—železnička stanica Bijela.

7. — Zadatak zaseda IV divizije je da spreče neprijatelja da dođe u pomoć napadnutoj posadi u Siraču, ali osnovno čemu treba da teže, jeste to, da *ukotle* neprijatelja na prostoru: železnička stanica

Bijela—Brda—Kip—Pijanovo Brdo (kod slova P) — Dolovi—železnička stanica Bijela.

Na ovim zasedama treba iskoristiti sve svoje manevarsko iskustvo a štabovi brigada treba da pokažu visoku samoinicijativu i odlučnost. Da bi se ostvarila gore izložena zadaća, Štab divizije treba sa štabovima brigada posebno da obradi pitanje veze.

IV. Minobacačkom divizionu:

1. — Štab divizionu treba da obezbedi sa po 15 mina bacače koji će učestvovati u napadu na uporište, a isto tako da obezbedi i bacače XXI, XVIII i XII brigade.

2. — Pri upotrebi teških bacača obratiti pažnju da se ne utroši veliki broj mina. Na zasedama upotrebiti ih uglavnom za učutkivanje neprijateljskog teškog oruđa.—

V. Štabu baterije:

Štab baterije treba da obezbedi dovoljan broj granata za oba topa (oko 20 granata po cevi). Dejstvo topova kombinovati sa dejstvom automatskog oružja.

VI. Početak napada:

Napad će početi u 3 sata dana 13. VI. 1943.—

VII. Znaci raspoznavanja:

Za noć 12. VI. na 13. VI. 1943: **Oklop—Razbijen.**

Za dan ostaju stari koje je izdao ovaj Štab.

VIII. Ishrana:

Štabovi divizija pripremiće suhu hranu za borce na mestima gde se nalaze, koju će delom borci poneti u torbama, a delom će se preneti kolima i to na zgodna mesta prema rasporedu svojih jedinica. Ovo se čini zbog toga, da bi se pokret u potpunosti sačuvao u tajnosti.

IX. Evakuacija ranjenika:

Evakuaciju ranjenika organizovaće referent saniteta Korpusa.⁴ On će takođe odrediti divizijska previjališta i pobrinuti se za transportna sredstva za prevoz ranjenika.

X. Evakuacija plena:

Evakuaciju plena organizovaće intendant Korpusa⁵ uz pomoć intendanta X divizije⁶ i XVII brigade.⁷

⁴ Andelko Kučišec

⁵ Ivan Pihler

⁶ Redakcija nije mogla utvrditi na koga se odnosi

⁷ Ilija Drobnjak

XI. Povlačenje:

Naređenje za povlačenje daće Štab korpusa pismenim putem ili ispaljivanjem raketa. Ispaliće se sledeće rakete: jedna bela, jedna zelena, jedna crvena i to neposredno jednu iza druge. U slučaju magle ispalice se dve serije.

IV divizija će se povući na prostor Lutoč—Vrani Kamen.

X divizija će se povući na Ravnu Goru.

XII. Veze:

1. — Štab korpusa povezaće se sa štabovima divizija preko radio-stanica i kurira. Isto tako i niži štabovi, koji će se nalaziti u blizini Štaba korpusa, povezaće se sa njima direktno. Uopšte niži štabovi treba da se povežu sa višim najbližim štabom bez obzira na to da li je on njihov nadležan štab.

2. — Štabovi divizija slaće svaka 2 sata redovne izveštaje po kuriru, dok će svaki važniji događaj ili promenu saopštiti preko radio-stanice. Isto tako važi i za niže štabove, koji nisu neposredno povezani sa Štabom korpusa.

III. Mesto štabova:

1. — Štab korpusa nalaziće se u južnom delu sela Pakrani.

2. — Štab IV divizije nalaziće se u Pakranima u kućama severno od k. 277.—

3. — Štab X divizije nalaziće se u Gornjim Grahovljanima.

XIV. Važne napomene:

Štab IV divizije treba da pošalje izviđačko odeljenje u jačini 1 čete u selo Vrbovac, koja ima da osmatra i da najavi Štabu divizije eventualni pokret neprijatelja pravcem Daruvar—Vrbovac—Markovac—Pakrani—Sirač, kako bi se blagovremeno moglo manevrisati sa raspoloživim snagama. O ovome treba voditi računa prilikom razmeštaja snaga koje nisu predviđene za zasedu.

2. — Štab X divizije treba da tako organizuje vatru teških mitraljeza, kao i bacača i topova, da bi se potpuno onemogućilo dejstvo neprijateljskog automatskog oružja. Naročito prvi nalet treba da bude silovit, kada naši teški mitraljezi mogu u dva predaha da izbace svaki po 200 do 400 metaka.—

3. — U slučaju da banda, koja dolazi u pomoć, upadne u »kotao«, snage XVII brigade, koje napadaju uporište, takođe mogu napustiti uporište i pomoći zasedu ostavljajući pri tome u samom uporištu jedan deo snaga, koji će bandu držati u opsadi do daljnjeg. Ovaj manevar XVII brigade biće najpoželjniji tada ako brzo likvidira uporište.

4. — Štab X divizije treba da se pobrine da banda ne pobjegne iz uporišta, jer bi se moglo desiti da oni koji beže sa sobom ponesu i po neki deo protutenkovskog topa.

5. — Štab IV divizije upotrebiće top »PITO« na zasedi u borbi protiv tenkova. U slučaju da na njezinom sektoru ne bude uporišta sa tenkovima, isti će dodeliti X diviziji, ako na njezinom sektoru bude tenkova.

6. — Odmah po prijemu ovog naređenja štabovi divizija treba da pošalju svoje informativce na odgovarajuće sektore, da bi se ispitale snage koje se nalaze oko uporišta Sirač.—

7. — Izdati u naređenju svima komandantima bataljona koji su na zasedama da ako na njihovom sektoru neprijatelj ne nastupa, a susedna zaseda vodi borbu, isti su obavezni pomoći svoje drugove u borbi bez ikakvog naređenja, ne gubeći iz vida svoj zadatak.—

8. — Štab IV divizije održava vezu sa Brkinim bataljonom,⁸ koji će sprečiti izlazak neprijatelja iz Daruvara u pravcu Sirača putem Daruvar—Vrbovac—Markovac—Pakrani—Sirač.—

9. — Razbijenog neprijatelja na zasedama treba progoniti ravno do njegovog izlaznog uporišta, a eventualno upasti i u samo uporište.—

10. — Štab X divizije treba da povede računa da sa pravom očekujemo brzu likvidaciju uporišta i da niko neće umaći.—

11. — Prvi odred izvršiće diverziju na pruzi Banova Jaruga—Lipik u Brezinskom Lugu.—

U vezi s tim ovaj Štab

N A R E Đ U J E :

XVII brigada :

1. — Jedan bataljon⁹ dolazi sa mesta koncentracije Batinac, putem k. 505, 386, prelazi prugu preko gornjeg kraja sela Pakrana, k. 277, putem Dolovi i dolazi sa leve strane železničke stanice, odakle sa jednom četom prodre kroz bunkere, upadne u uporište kod puta koji vodi prema crkvi blizu mlina, ista četa likvidira zgrade u pravcu druge crkve gde će se spojiti sa jedinicama koje napadaju sa istočne strane, jednim svojim slabijim delom od mesta upada u selo, pristupa čišćenju zgrada s leđa, gde će se spojiti sa četom koja likvidira železničku stanicu. Drugom četom ulazi kroz mesto likvidiranog već bunkera, prolazi pozadi bunkera na liniji železnička stanica-zidani grad, likvidira ih brzo s leđa, jednim svojim delom pristupa napadanju zidanog grada, a po likvidiranju bunkera cela četa. Treća četa od mesta gde se prodru bunkeru pristupa likvidiranju železničke stanice i zgrada kod iste, gde će se spojiti sa delovima čete koja upada unutra.

2. — Drugi bataljon dolazi sa dve čete od mesta koncentracije putem k. 505, 386, mlin na potoku Grižina, mlin kod pruge, dalje

⁸ Riječ je o Daruvarskom bataljonu. Vidi dok. br. 41.

⁹ Prvi bataljon

nastupa prugom do visine zidanog grada, odakle jedna četa pojačana s jednim vodom pristupa likvidaciji zidanog grada, zaposeda prugu i cestu zaseoka Orašje i sprečava da s ove strane ne beži banda u tvrđavu, sa jednim vodom izvrši pretres kuća na putevima od zidanog grada prema Pakranima. Jedna četa dolazi sa mesta koncentracije preko Grahovljana do ceste Dragović—Sirač, dalje ovom cestom i sa južne strane pristupi likvidaciji zaseoka Orašje u pravcu zidanog grada gde hvata vezu sa jedinicama koje grad napadaju.

Ovim bataljonima za napad na uporišta dodeljuje se svakom po 5 teških mitraljeza, a i po jedan teški minobacač.

3. — Trećim bataljonom dolazi sa mesta koncentracije putem k. 486, 239, severni deo sela Grahovljana, prelazi cestu, selo Dereza, preko pruge na k. 172, gde postavlja zasedu od Badljevine; u slučaju nailaska bande iz ovog mesta ovaj bataljon, kad istu razbije, pošto je jačina svega jedan vod, može upasti u samo mesto Badljevinu.

XXI brigada :

1. — Postaviće zasedu u svemu kako je to predviđeno u zapovesti Korpusa pod tač. 2.— s tim što će jednu četvrtu dati komandiru baterije za obezbeđenje topova, a isto tako i jedan vod koji će zaposeti Mali Javornik, da se onemogući zaobilazanje, odnosno iznenađenje naših zaseda s te strane.

Ova brigada uputiće dva teška mitraljeza XVII brigadi, a kao popuna automatskog oružja za napad na uporište.—

Topovska odeljenja sa mesta koncentracije nastupaće putem k. 505, 386, mlin na vodi Grižina, dalje putem k. 313, sa kog mesta u pravcu derma izvršiće komandir baterije izbor položaja odakle će topovi tući zidani grad kao i ostale utvrđene zgrade gde se ukaže potreba.

Divizijsko previjalište biće severni dio sela Pakrana, a evakuacija ranjenika biće: Pakrani—Bijela—Donji Borki i t.d. do oficirske škole, t.j. bolnica br. 3.¹⁰—

O svemu ostalom pridržavati se tačaka kako je predviđeno u zapovesti Korpusa.¹¹

Štab XVII brigade nalaziće se u mlinu Grižina.

Štab XXI brigade nalaziće se u mlinu Badljevina, na ivici šume blizu Lovačke kuće.—

Veza između Štaba divizije i XVII brigade održavaće se preko radio-stanice i kuririma, a u isto vreme Štab XVII brigade može da održava vezu i sa Štabom korpusa.—

Veza sa Štabom XXI brigade biće putem kurira redovito svaka dva sata a u izuzetnim slučajevima [slati] i vanredne izvještaje.

¹⁰ Bolnica se nalazila na Ravnoj Gori.

Napomene: Skreće se pažnja XXI brigadi da poruši prugu prema Pakracu kod Omanovca, kao i to da vodi računa o bandi koja se nalazi na vijaduktu ispred Omanovca (Krndija).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Vlado Janić

Komandant:
Vinko Antić

BR. 47

**ZAPOVIJEST ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 11 LIPNJA
1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA SIRAČI**

ŠTAB
XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 129/1943
dana 11 juna 1943 u 13 sati

Naređenje za napad n
neprijateljsko uporište
Sirač — dostavlja

ŠTABU I, II, III I IV BATALJONA

Po naređenju Štaba IV divizije od 11 juna 1943 u 10 sati broj 68/1943² jedinice naše brigade u akciji Sirač postaviće zasjedu prema neprijateljskom uporištu Daruvar. Jedinice XVII brigade napadaće ovo uporište u kome se nalazi jedna satnija domobrana Gorskog zdruga³ sa 140 ljudi naoružanih 1 protutenkovskim topom, 3 teška mitraljeza, 5 puškomitraljeza, 2 laka minobacača i ostalo puške.

Zadatak naše brigade u ovoj akciji jeste da sa dobrim manevrima uništimo što više neprijateljske žive snage, koja će vjerovatno dolaziti u pomoć napadnutom uporištu.⁴ Na osnovu gornjeg zadatka Štab ove brigade

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/I, k. 892.

² Vidi dok. br. 45.

³ Riječ je o Prvom gorskom zdrugu Prve gorske divizije.

⁴ O neprijateljskim snagama koje su pošle u pomoć Siraču sa pravca Daruvara vidi dok. br. 156.

N A R E Đ U J E

II bataljon

Ovaj bataljon postaviće zasjedu na raskrsnici puteva Doljani —Miljanovac—Sirač, te od raskrsnice veći dio snaga baciti u desno u pravcu šume Leskovača. Ovaj bataljon održava će vezu na svom lijevom krilu kod same raskrsnice sa jednom četom XVIII brigade, a na svom desnom krilu u šumi Leskovači sa jedinicama našeg IV bataljona.

Ovom bataljonu za izvršenje njegovog zadatka dodjeljuje se top »Pito«, koji će postaviti u blizinu raskrsnice, tako da može tući put koji vodi iz Doljana, i dobro ga zamaskirati.

IV bataljon

Ovaj bataljon postaviće zasjedu na pruži Sirač—Darugar, ispod kote 189 u šumi Leskovača—Dolovi. U šumi Leskovača treba također postaviti osiguranje prema Doljanima, gdje će se na svom lijevom krilu ujedno vezati sa jedinicama našeg II bataljona, a na svom desnom krilu održavaće vezu sa našim III bataljonom, koji će biti zakonspirisan u šumi Vukaska Glavica.

III bataljon

Ovom bataljonu dodaje se jedna četa I bataljona, te će se sa svim svojim snagama da se zakonspiriše u šumi Vukaska Glavica (k. 293) sjeverno od slova V (natpisa Vukaska). U slučaju sukoba neprijatelja s našim jedinicama u zasjedi, ovaj bataljon ima zadatak da zade neprijatelju s leđa i tako da ga napada. Treba nastojati da taj napad bude iznenađan, da se u redove neprijatelja unese što više panike, kako bi ga mogli što lakše savladati.

I bataljon

Ovaj bataljon uputiće svoju jednu kompletnu četvu sa bolničarima našem III bataljonu. Sa istom četom treba da ide jedan član vašeg štaba. Drugu četvu vašeg bataljona postaviti ćete kao osmatrače sjeverno od sela Vrbovca sa zadatkom da osmatra uporište Darugar i o svakom kretanju neprijatelja obavještavati Štab IV divizije, Štab brigade i sve ostale jedinice pored kojih budu prolazile vaše patrole.

Pored ovog zadatka ovoj četvi dodaje se jedan teški bacač, koji ima zadatak tući artiljerijska gnijezda samo onda ako artiljerija bude dejstvovala iz uporišta. Ako artiljerija ne bude dejstvovala, onda ni bacač neće dejstvovati.

Treća četa ovog bataljona biće brigadna rezerva. Uz četvu koja će biti izvidnica treba da ide i jedan član vašeg štaba.

Bacački vod

Ovaj vod dodijeliće jedno odjeljenje teškog bacača u sastav našeg I bataljona, dok drugo odjeljenje sa manjim brojem mina ostaće u

brigadnoj rezervi. O zadatku bacačkog voda izvijestiće ga Štab III bataljona.

Pionerski vod

Ovaj vod dodijeliće jednu desetinu sa potrebnim alatom za rušenje pruge našem IV bataljonu, dok ostalo sa potrebnim alatom za prekopavanje ceste dodijeliće našem II bataljonu. O zadatku pionerskog voda obavijestiće ga Štab I bataljona.

Zadatak zasjeda

Sve zasjede i zakonspirisani djelovi snaga naše brigade imaju neprijatelja upustiti u takozvani kotao i dozvoliti mu kretanje sve dotle dok ne stupi u kontakt sa našim II i IV bataljonom i onda ga sa leđa i bokova napasti u cilju zarobljavanja i uništenja. Da bi se ovo postiglo, sve jedinice budnim okom trebaju paziti kretanje neprijatelja, njegov pravac i jačinu i prema tome manevrisati svojim snagama, a to će se postići samo onda ako veza bude neprekidno funkcionisala između jedinica bataljona, brigade i susjednih jedinica ostalih brigada. Ni pod koju cijenu ne smijemo dozvoliti da neprijatelj upušten u naš obruč izađe nedirnut, već se moramo postarati i potruditi se da što više u borbi na terenu zadobijemo oružja i ostalog plijena.

Ovdje će neprijatelj za pružanje pomoći napadnutom uporištu vjerovatno slati i tenkove, te je zato potrebno da se borcima objasni kako se vodi borba sa tenkovima i na koji se način može najlakše zarobiti ili uništiti. Zato će II i IV bataljon prikupiti što veći dio flaša za koje će mo nastojati da nabavimo benzin za paljenje tenkova.

Jedinice u zasjedi na cestama i pruzi imaju iste u što većoj dužini prekopati i onesposobiti za saobraćaj. Tako isto porušiti što veći broj telegrafskih bandera i telefonskih žica. Ovo rušenje komunikacija ima otpočeti 15 minuta prije početka akcije, za što upotrebiti pionerske vodove, a da bi se što više porušilo još mobilisati i seljake.

Početak napada biće 13. VI. 1943 u 3 časa ujutro.

Znaci raspoznavanja za noć između 12 i 13 o. mj. jesu: **oklop** — **razbijen**.

Dnevni znaci važe opšti.

Ishrana će se vršiti od suvih obroka hrane, koju treba prije polaska u akciju pripremiti najmanje za dva obroka.

Evakuacija ranjenika i mesto previjališta odrediće se naknadno kada se dobije naređenje od referenta saniteta Korpusa.⁵

Povlačenje će se izvršiti po pismenom naređenju ili po izbačenim raketama, i to bijela, zelena, crvena, a ako bude magla biće izbačene u dvije serije. Po dobivenim znacima za povlačenje naša brigada povući će se na Lutoč, Lisinu i Ražine.

⁵ Anđelko Kučić

Štab brigade nalaziće se u zapadnim kućama sela Pakrani (k. 277).

Štab IV divizije nalaziće se u sjevernim kućama sela Pakrani.

Veze između štabova bataljona i brigada održavaće se preko kurira. Svaki sat štabovi bataljona moraju podnositi izvještaj Štabu brigade o stanju na tom sektoru, bez razlike da li ima kakve promjene ili ne. Za hitnu poštu slati kurira na konju. Još prije početka akcije sve jedinice dužne su uputiti patrole i kurire da pohvataju vezu sa susjednim jedinicama, tako da kad već odpočne akcija znamo tačno gdje se koja jedinica nalazi.

Jedinice koje prelaze prugu pobrinuće se za vodiče i istu prijeći između Doljana i Sirača kod Dolova.

Sve jedinice imaju biti u 20 časova 12. VI. 1943 kod Lisinske lugarne na raskrsnici staza Lutoč, Vrani Kamen, Dujanova Kosa odakle će produžiti dalje put. Po jedinicama izabrati vodiče.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

P.⁶ Car

Komandant:

Antolović Josip

(M. P.)⁷

⁶ Petar

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglav'ju.

BR. 48

ZAPOVIJEST ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 11
LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD
NA SIRAČ¹

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj:307/43
Dana: 11-VI 1943.

ŠTABU I, II I III BATALJONA

Na položaju

Nakon uspješne i slavne ofanzive Slavonskoga korpusa.² u kojoj su neprijatelju nanijeti teški i krvavi gubitci, u kojoj smo neprijatelju pokazali koliko je danas jaka Narodno-oslobodilačka vojska u Slavoniji, u kojoj smo zadobili mnogo dragocijenog oružja i ostale ratne spremne, naše jedinice nastavljaju svoju ofanzivu s čvrstom odlučnošću i spremnošću da pomognu našim drugovima koji se bore protiv premoćnih fašističkih snaga u ostalim krajevima naše domovine.

U najnovijem zadatku koji se postavlja pred nas, jedinice naše Brigade dobile su zadatak da likvidiraju neprijateljsko krvavo gnijezdo Sirač³ u kojem se nalazi 140 bandita⁴ i jedan protivtenkovski top, osim ostalog oružja. Zadatak koji je ovaj puta postavljen pred borce i rukovodioce XVII Brigade, zaista je jedan od velikih zadataka, te borci i rukovodioci XVII Brigade moraju da dadu sve od sebe da bi taj zadatak uspješno izvršili, i na taj način opravdali veliko povjerenje koje naša brigada uživa kod naših starijina.

U neprijateljskom uporištu Sirač nalazi se jedna satnija domobrana iz Gorskog zdruza u jakosti od oko 140 vojnika. Naoružanje: jedan protivtenkovski top, dva laka minobacača, tri teška mitraljeza, pet puškomitraljeza i ostalo karabini.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 38/1, k. 1129.

² Krajem svibnja 1943 god. pristupile su jedinice Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske čišćenju Požeške kotline i u roku od šest dana one su oslobodile sljedeća mjesta: Kaptol, Vetovo, Kutjevo, Kulu, Bekteže, Darkovac, Ljeskovicu i Čaglin, a zatim se prebacile u Podravinu gdje su oslobodile Motičinu i izvršile napad na Našice. Vidi dok. br. 1, 2, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 27, 34, 35, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

³ Vidi dok. br. 41, 46, 55, 56, 57, 60, 61, 65, 68 i 69.

⁴ Sirač je branila jedna satnija Prvog gorskog zdruza Prve gorske divizije.

U cilju likvidacije neprijateljskog uporišta Sirač, Štab XVII
Brigade:

N A R E Đ U J E

(sekcija: Bjelovar, Pakrac, Požega, Slatina)

1:100.000

I Bataljon:

Ovaj bataljon polazi sa mjesta koncentracije (Batinac), putem k. 505, k. 386, prelazi prugu preko gornjeg kraja sela Pakrani, k. 277, putem Dolovi i dolazi s lijeve strane željezničke stanice, odakle sa jednom četom prodire kroz bunkere, upada u uporište kod puta koji vodi prema crkvi blizu mlina, ista četa likvidira zgrade u pravcu druge crkve gdje će se spojiti sa jedinicama koje napadaju sa istočne strane. Jednim svojim slabijim dijelom od mjesta upada u selo, pristupa čišćenju zgrada sa leđa, gdje će se spojiti sa četom koja likvidira željezničku stanicu. Drugom četom ulazi kroz mjesto likvidiranog već bunkera, prolazi pozadi bunkera na liniji željeznička stanica — zidani grad, likvidira ih brzo sa leđa, jednim svojim dijelom pristupa napadanju zidanog grada, a po likvidiranju bunkera cijela četa. 3. četa od mjesta gdje se prodru bunkeru pristupa likvidiranju željezničke stanice i zgrada kod iste gdje će se spojiti sa dijelovima čete koja upada unutra.

Za izvršenje prednjeg zadatka ovom Bataljonu dodaje se 5 teških mitraljeza i 1 teški bacač.

Za pojačanje štaba određuje se načelnik Štaba ove brigade drug Mihajlo Mišćević.

II Bataljon:

Ovaj bataljon polazi sa mjesta koncentracije (Batinac) sa dvije čete putem k. 505, 386, mlin na potoku Grižina, mlin kod pruge, dalje nastupa prugom do visine zidanog grada, odakle jedna četa pojačana sa jednim vodom pristupa likvidaciji zidanog grada, zaposjeda prugu i cestu zaseoka Orašje i sprečava da sa ove strane ne bježi banda u tvrđavu, sa jednim vodom izvrši pretres kuća na putevima od zidanog grada prema Pakranima. Jedna četa dolazi sa mjesta koncentracije preko Grahovljana do ceste Dragović—Sirač, i dalje nastavlja kretanje ovom cestom, te pristupa svom zadatku sa južne strane zaseoka Orašje, te isto likvidira, krećući se u pravcu zidanog grada gdje hvata vezu sa jedinicama koje napadaju sam grad.

Za izvršenje prednjeg zadatka ovom Bataljonu dodijeljuje se 5 teških mitraljeza, 1 teški minobacač.

Za pojačanje štaba određuje se drug Ćorković Dušan, kao član Štaba brigade.

III Bataljon:

Ovaj bataljon polazi sa mjesta koncentracije (Batinac) putem k. 486, 239, sjeverni dio sela Grahovljana, prelazi cestu selo Dereza, preko pruge

na k. 172, gdje postavlja zasjedu te sprečava dolazak neprijatelja od Badljevine. U slučaju nailaska neprijatelja iz ovoga mjesta ovaj Bataljon ima zadatak da ga razbije i da upadne u samo mjesto, pošto neprijatelja ima svega jedan vod.

Za izvršenje zadataka I i II Bataljona dodjeljuje se baterija topova 65 mm. Mjesto topova odredit će komandant baterije⁵ prema zapovijesti Štaba I Slavenskog korpusa.⁶

Početak napada biće: 13. VI. 1943 u 3 sata.

Znaci raspoznavanja za noć 12. na 13. VI. 1943 biće: **Oklop**
..... **razbijen.**

Za dan 13. VI. 1943:

Poziv: Puška u desnoj ruci, u vertikalnom položaju, izbacit tri puta naprijed.

Odgovor: Lijevu ruku tri puta izdići pravo u vis.

Pored ovih znakova važe stari znaci raspoznavanja, tj. bijelo platno.

Ishrana boraca vršit će se na taj način, što će borci ponijeti sa sobom suhu hranu u torbicama, koju će intendant Brigade⁷ sljedovati iz Ekonomskog odsjeka.

Evakuacija ranjenika vršit će se: Pakrani, Bijela, Donji Borki, bolnica br. 3.⁸

Evakuacija plijena izvršit će se prema uputama intendanta Korpusa.⁹

Brigadno previjalište biće u selu Pakranima u južnom dijelu, u posljednjim kućama. Obezbjedenje previjališta izvršit će III Bataljon sa jednom desetinom bez puškomitraljeza. Jačina desetine 15 drugova.

Povlačenje izvršit će se prema pismenom naređenju, a pored toga ispalit će Štab brigade slijedeće rakete: jedna bijela, jedna zelena, jedna crvena, i to neposredno jednu iza druge. U slučaju magle ispalit će se dvije serije.

Pravac povlačenja biće na Ravnu Goru.

Za rezervu kod Štaba brigade odredit će Štab I Bataljona vod sa jednim pm.¹⁰

Veza između Štaba brigade i štabova bataljona održavat će se pomoću kurira. Izvještaje slati svakoga sata.

Štab korpusa nalazit će se u južnom dijelu sela Pakrani.

Štab IV Divizije nalazit će se u selu Pakranima u kućama sjeverno od k. 277.

⁵ Gaja Ivanković

⁶ Vidi dok. br. 41.

⁷ Ilija Drobnjak

⁸ Ova bolnica bila je na Ravnoj Gori.

⁹ Ivan Pihler

¹⁰ puškomitraljezom

Štab X Divizije nalazit će se u Gornjim Grahovljanima.

Štab brigade nalazit će se u mlinu Grižina.

Štab XXI Brigade nalazit će se u mlinu Badlješina, na ivici šume blizu lovačke kuće.

Štabovi bataljona mogu i neposredno održavati vezu sa višim štabovima, koji nisu njima direktno pretpostavljeni. Prva vatra treba da bude snažna i kombinovana, kako teških oružja, tako i lakih. Teški mitraljezi trebaju da ispale u dva maha od 200 do 400 metaka svako oružje. Pri tome voditi strogo računa da oružja budu pravilno postavljena i da se izbjegnju gubitci od sopstvenog oružja.

Prvi nalet boraca mora biti snažan, jer će se samo na taj način postignuti željeni uspjeh.

U slučaju da neprijatelju pođe pomoć iz okolnih uporišta, on će biti uklješten među snage ostalih brigada, prema tome odmah će se preći njegovom uništavanju i zarobljavanju. U tom slučaju, a kada se dobije naređenje, bataljoni koji upadaju u samo uporište napustit će uporište, ostavivši samo jedan dio snaga za blokadu, dok će ostalim snagama krenuti prema zasjedama.

Drugovi politkomesari bataljona nastojat će da prilikom upadanja u mjesto ne dešavaju se razne pljačke, iako je to ustaško mjesto.

U svemu se pridržavati izdatih naređenja i uputstava o konfiskaciji i rekviriranju neprijateljske imovine. Proučiti dobro naredbu Štaba korpusa pod brojem Štaba brigade 285.

Sve važne napomene i naređenja izdata u ranijim zapovijestima ostaju na snazi.

Važne napomene:

U akciji na gore spomenuto uporište učestvuje cio Slavonski korpus i to:

XVII Brigada upada u uporište sa dva bataljona. Jednim bataljonom držati zasjedu. Ostatak snaga X Divizije kao i snaga IV Divizije drže duple zasjede kombinirane prema svim uporištima. I Odred III Operativne zone ruši prugu i drži zasjedu na pruzi Banova Jaruga—Lipik u Brezinskom Gaju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. politkomesara,
Vlado Lončarić

Komandant,
Demonja I. Nikola

(M. P.)¹¹

¹¹ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 11 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA JOSIPDOL¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Br. sl.

Dne 11. VI. 1943 g.

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. H.

Stanje na sektoru ove Divizije jest slijedeće:

Položaje držimo koje smo držali i ranije.

7/8. VI. 1943 nakon potrebne pripreme preduzeli smo napad na četničku posadu u Josipdolu,² koji napad nije uspio iz razloga: što je nastala brza promjena vremena, tj. pred napad počela kiša koja je padala cijelu noć; uslijed ovoga bila je vrlo gusta pomrčina te održavanje veze veoma otežano i takorekuć nemoguće; sadejstvo pješadije sa teškim oruđima uslijed istih okolnosti nije bilo jedinstveno, a naročito sa topovima i bacačima. Pored ovoga osjetilo se da su jedinice sa izvjesnim nedostatkom od ranije udarne i prodorne snage-elana, razlog ovome je što duže vremena nisu bile u akcijama.

Održate su konferencije sa štabovima i preduzete ostale mjere radi pripreme za ponovni napad na isto mjesto, koji će mo poduzeti noću 12/13 ov. mj.,³ ako se situacija kod neprijatelja ne izmjeni, tj. ako se isti ne ojača za uporniju odbranu i eventualne ofanzivne namjere, u kojem slučaju bili bi prinuđeni čekati ga i tući na otvorenom zemljištu.

10 ov. mj. ujutro neprijatelj je krenuo prema našim položajima sa jačinom oko 1000 boraca, i to: u desnoj koloni napadali su četnici, u lijevoj ustaše i srednjoj Italijani.⁴ Sa približno podjednakim snagama. Odbijeni su i vraćeni u svoje baze.

Jučer je kod nas bio komandant Unske operativne grupe⁵ radi dogovora za zajedničke akcije.⁶ Ovom prilikom upoznao nas je sa

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3-6, k. 421.

² Vidi dok. br. 32.

³ Do napada tada nije došlo.

⁴ Vidi dok. br. 145 i 152.

⁵ Petar Kleut

⁶ Poslije ovog dogovora izvršile su jedinice Osme divizije i Unske operativne grupe napad na Cetinograd, Slunj i Veliku Kladušu. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 75, 77, 80, 81, 88, 89, 92, 94, 96, 97 i 104.

situacijom na Kordunu i Baniji, a ujedno je upoznat sa situacijom na našem sektoru.

Jučer oko 14 časova došla su u Josipdol četiri transporta neprijateljska, kojima je upućena garnizonu u Josipdolu pomoć u oružju i ljudstvu i to: četnicima 6 teških mitraljeza, a Talijanima 6 topova. Broj ljudstva upućenog u pojačanje do sada nismo mogli utvrditi, a preduzeli smo odmah mjere da se ovo hitno ustanovi.

Naša radio-stanica pokvarena je i upućena na popravku u Otočac. Inače održavanje veze preko iste je dosta teško.

Ishrana i zdravstveno stanje zadovoljavajuće je.

Sa borcima radimo vojnu i vojno-političku obuku.

Razboljevanje od tifusa pojavljuje se za sada u neznatnom broju.

Preduzeli smo mjere da se svi izvještaji u buduće [pošalju] na vrijeme i [da budu] tačni.

Malu libelu za bacač naredili smo da se odmah pošalje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

M.⁷ Šumonja

Komandant:

V.⁸ Četković

(M. P.)⁹

P. s. Pošaljite nam teški mitraljez »Hočkis« i instrumente koje je drug komandant Korpusa obećao poslati.

⁷ Miloš

⁸ Vlado

⁹ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG BATALJONA OD 11 LIPNJA 1943
GOD. ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE
»RADE KONČAR« O NAPADU NA ŽELJEZNIČKU STANICU
U PEŠČENICI¹**

ŠTAB
I PROLETERSKOG BATALJONA
11. VI. 1943 god

Operativni izvještaj:

ŠTABU XIII PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČARA«

U akcijama koje je vršila naša Brigada na pruzi Sisak—Zagreb,² naš I Proleterski bataljon dobio je naređenje da razoruža neprijateljsku posadu jačine 20 domobrana na želj. stanici Peščenici, te da razruši prugu između Peščenice i Lekenika.

Naša prva četa dobila je zadatak da likvidira neprijateljsku posadu u Peščenici i da zapali stanicu. U noći između 7 i 8 juna u 23.45 h. naša se je četa privlačila nepr. Nakon kratke borbe domobrani su pozvani na predaju, što su oni i učinili tražeći od nas dozvolu da opale po nekoliko metaka.³

Prilikom nastupanja, koje se nije odvijalo po planu, bilo je dosta zbrke i straha od ravnog terena a također i od blindiranog vlaka.

Zarobljeno je 19 domobrana sa svom ratnom spremom.

Naša 3 četa bila je u zasjedi na pruzi Lekenik—Peščenica sa zadatkom da potrga prugu i da sruši telefonske stubove, pošto se je predviđalo da bi mogao naići blindirani voz u pomoć gore navedenom garnizonu. Pruga se nije dala rušiti pošto nismo imali odgovarajućeg alata a osim toga što je to prvorazredna pruga. Ista četa je srušila oko 40 stubova te od njih napravila barikadu na pruzi, slupala čašice i žicu.

U toj akciji je zarobljeno sljedeće: 19 domobrana i jedan legionar, 20 pušaka, 2000 kom. metaka, 19 uniformi, 2 telefona, 15 bombi, 8 čebadi, 19 pari čizama, 2 konja i 1 sedlo.

Na našoj strani nije bilo nikakvih gubitaka, dok na strani neprijatelja također. Utrošak municije bilo je 60 kom. mauzer metaka.

Dana 9. VI. 1943 u 7 sati dobili smo izvještaj od Štaba II Proleterskog bataljona da su primjetili neprijateljsku kolonu koja kreće šumom

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16/1, k. 726.

² Vidi dok. br. 30.

³ Domobrani su time htjeli stvoriti utisak kod ustaških vlasti da su pružili otpor.

u pravcu II Bat. u jačini 300 Nijemaca i domobrana.⁴ A mi smo odmah poduzeli sljedeće mjere: da smo odmah čete postavili na položaje, dok smo sa našom 1. četom zašli za boka neprijatelju, koja nije uspjela izvršiti svoj zadatak. Razlog je bio taj što je četa bila prespora i što se je neprijatelj naglo povlačio. Na našoj strani imali smo jednog mrtvog druga, dok na strani neprijatelja bilo je nekoliko ranjenih. Drug Kličković Stanko bio je desetar 2. čete a poginuo je od metka i sahranjen je na groblju u Cerju.

Nedostaci u ovim akcijama bili su sljedeći: nesnalaženje komande 1. čete i prevelika sporost u izvršavanju naređenja, a kod boraca te čete trema od ravnog terena i Nijemaca, dok kod ostalih četa koje nisu bile u nekoj oružanoj borbi nije se moglo ništa primjetiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:

Operativni oficir:
Blažević Jure

Komandant
S.⁵ Hinić

BR. 51

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG BATALJONA OD 11 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« O NAPADU NA ODRU I MALU MLAKU¹

ŠTAB
II PROLETERSKOG BATALJONA
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČARA«

Dana 11 juna 1943 godine.

ŠTABU XIII PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR«

Operativni izvještaj

Prema zapovijesti tog štaba od 10 juna ov. god. (sekcija Zagreb 1:100000), naš bataljon dobio je zadatak da likvidira željezničku stanicu u Odri² u kojoj se nalazilo 20 domobrana i da likvidira 11 ustaša u Maloj Mlaci koji su čuvali logornika Fijolića, te da izvrši hapšenje nad istim logornikom.

⁴ Vidi dok. br. 39.

⁵ Stevo Hinić. Poginuo kod sela Toplice 1944 god. u borbi protiv Nijemaca. kao komandant Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistorijskog instituta pod reg. br. 34/7, k. 726.

² Vidi dok. br. 42 i 43.

Za izvršenje tog zadatka odredili smo našu 1. četu i jedan vod 3. čete da razoružaju želj. stanicu u Odri, a 2. četa i drugi vod 3. čete da razoružaju ustaše u Maloj Mlaki.

Izvršenju zadatka na licu mjesta pristupilo se oko pola dvanaest sati. Samo naše privlačenje na želj. stanici neprijatelj je primjetio prije nego što smo mi na njega otvorili vatru, on je pustio nekoliko metaka na nas. Iza toga, onih 11 domobrana koji su se nalazili u bunkerima nagnali su u bijeg i na naš poziv da stanu nisu se odazvali, te smo po njima pustili nekoliko metaka, ali uspjeli su u mraku kidnuti. 4 domobrana koji su se nalazili u patroli isto su utekli, a ostatak od 4 domobrana i jedan vodnik koji su se nalazili u stanici, ti su se predali bez otpora. Kod njih je nađeno 5 pušaka (ruski) sa 93 komada metaka, potom je zapaljena želj. stanica. Kroz to vrijeme mineri su sa eksplozivom razrušili željezničku prugu, tj. jednu šinu. Iza toga povukli smo se do Male Mlake.

Jedna desetina naše 3. čete uništila je spise općine i pošte u selu Odri i pri tom zaplijenila jednu pisaću mašinu, jedan šapirograf, jedan telefon (centrala), 7421 kunu i ostalog pisaćeg pribora.

Naša 2 četa koja je likvidirala, tj. razjurila neprijatelja u Maloj Mlaki, neprimjetno se privlačila, ali pakleni lavež pasa odao je našu posjetu tim ustašama, te tako, kad su borci naleteli na ono dvorište gdje su trebali ustaše da budu, nismo više tamo ni jednog našli. Budući da su ti ustaše sami mještani i obučeni u civilu, nije nam ih bilo moguće pronaći u tako kratkom vremenu. I sam logornik Fijolić navodno je tog jutra otišao u Zagreb, sve naše pretresanje kuća i sjenika ostalo je bezuspešno. Prilikom samog pretresanja nađene su 4 vojničke i dvije lovačke puške sa 500 komada metaka (300 manliher i 200 mauzer). Od naše strane utrošeno je 88 komada metaka i 5 bombi.

Neprijatelj je u Maloj Mlaki opalio svega dva metka i dvije ručne bombe iz neodređenog pravca prilikom našeg nastupanja. Od plijena uzeto je 7 konja, 2 ždrebeta, 3 krave i ostalih predmeta koji se odnose na odjeću, o čemu ste dobili detaljniji izvještaj od strane ovog štaba.

Među zarobljenicima doveden je jedan civil i jedan željezničar. U 2 sata izjutra povukli smo se u sadanju našu bazu Lipnicu. Ranjenih i poginulih nismo imali.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Vlado Božac

Operativni oficir:
Knežević Luka

Zamj. komandanta:
Marko Rapo

BR. 52

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 12 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA JOSIPDOL¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE

HRVATSKE

Br. 34/43

dne 12. VI. 1943 g.

ŠTAB I KORPUSA²

NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj 97/43

16. 6. 43

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Operativni izvještaj
dostavlja.

Kratak opis borbe:

Noću 7/8 ov.mj. Divizija je izvršila glavni napad na neprijateljsku-četničku posadu u Josipdolu i fingirani napad na neprijateljske garnizone u Ogulinu, Oštarijama i Josipdolu (željezničku stanicu) i rušenje pruge između Oštarija i Ogulina.

Jačina neprijateljskih snaga u pojedinim mjestima, cilj našega napada i raspored snaga i sredstava vidi se iz zapovijesti koju smo vam dostavili pod Op. broj 33 od 7 ov.mj.³

Napad nije odpočeo u određeno vrijeme, tj. 21 i 30 časova, kako je to u zapovijesti bilo naređeno, već u 23.30 časova (vidi kritički osvrt).

II Brigada: zauzela je raspored ovako: I i IV bataljon postavili su osiguranje prema Oštarijama i Košarama: I bataljon postavio je zasjedu između željezničke stanice Josipdol i s. Josipdola sa 2 čete, a sa jednom četom vršen je fingirani napad na željezničku stanicu sa k. 357; III bataljon bio je u Divizijskoj rezervi, dok je inženjerijska četa imala zadatak da prekine prugu između Oštarija i Josipdola.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1-6, k. 419.

² Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Divizija je primjerak ove zapovijesti dostavila Štabu korpusa na uvid. Vidi dok. br. 32 i 49.

Iz Oštarija i Košara neprijatelj nije kretao nigdje, jedino što je napucavao iz Oštarija. osvijetljavao reflektorima prugu i branio prilaz k njoj, te je ova četa uspjela jedino eksplozivom prekinuti prugu, dok je dalje rušenje iz rečenih razloga bilo nemoguće; I bataljon nije imao borbe pošto četnici nisu nikud bježali.

Prema tome ova brigada nije imala borbe. jedino što je I četa I bataljona fingirala gore rečeni napad.

III Brigada: zauzela je određene položaje prema zapovijesti ovako: III bataljon ojačan sa dva protukolska topa i tri teška minobacača napao je neprijatelja sa jednom četom cestom Jezerane—Munjara—Josipdol, sa jednom [četom] cestom s. Salopek—s. Josipdol, a s jednom četom u rezervi desno i lijevo od ceste Jezerane—Josipdol. Ovim napadnim kolonama pridato je svakoj po jedan protukolski top i desnoj dva a lijevoj jedan teški minobacač.

IV bataljon napadao je neprijatelja s pravca od Segana.

II bataljon dobio je zadatak da napadne neprijatelja od s. Turkalja—glavnim pravcem, a jednim dijelom snaga od ceste koja vodi od Oštarija u Josipdol, dok sa jednom četom i pridodatim brdskim topom izvrši demonstrativni napad na neprijateljsku posadu u Ogulinu.

I bataljon sa dvije čete bio je u Brigadnoj rezervi (bez jedne čete koja je bila u Ličkoj Jesenici).

Brdska baterija raspoređena je na k. 426 sa zadatkom da tuče neprijateljsku posadu u Oštarijama i željezničku stanicu u Josipdolu.

III terenski bataljon⁴ ojačan sa I bataljonom I Udarne brigade imao je zadatak da razruši prugu između Ogulina i Oštarija i jednim vodom vrši demonstrativni napad na Ogulin, a ujedno da sruši mostove između Oštarija i Košara.

Neprijatelj je otkrio približavanje nekih djelova i otvarao je povremeno slabiju puščanu i mitraljesku vatru prije no što su jedinice došle na polazne položaje za napad. Na ovu vatru

⁴ Riječ je o Trećem bataljonu Kordunaškog NOP odreda.

sa naše strane nije reagirano, ali je ista usporavala približavanje k polaznim položajima, zbog toga što se je težilo najvećoj tajnosti i iznenadnom udarcu, koji je međutim sa većim jedinicama teško izvoditi.

Znak za napad, u duhu zapovijesti, dat je u 23.30 časova. Na ovaj znak baterija je u kratkom razmaku ispalila dva plotuna na određene joj ciljeve, dok su djelovi III Brigade određeni za napad preduzeli isti, no bez dovoljno energije i prodornog elana. Borba se je produžila do oko 4 časa sa naizmjeničnom manjom i većom vatrenom snagom. Neprijateljska posada potisnuta je u jednu zgradu i okolne rovove oko iste (novu školu), odakle je davala snažan otpor, te je likvidacija iste bila onemogućena iz navedenih razloga i zbog razdanjivanja, radi čega smo, a u duhu naše zapovijesti, naredili izvlačenje jedinica iz borbe i povukli ih na ranije položaje, tj. u polazne baze.

- Gubici neprijatelja: Nisu poznati, a čulo se jaukanje i zapomaganje ranjenih,
- Naši gubici: Poginula 2, ranjenih 25 drugova i 1 domobran, skoro mobilisan, nestao.
- Ratni plijen: Nije ništa uhvaćeno osim jedne puške koja je nađena u kući gdje je bio jedan četnik.
- Izgubljenog i pokvarenog oružja: 2 karabina od ranjenih drugova nijesu se mogla pronaći.
- Imena onih koje treba pohvaliti: nema.
- Kritički osvrt na operacije: Operacija nije uspjela iz slijedećih razloga: 1) Što jedinice nisu bile duže vremena u borbi i što se u istima nalazi znatan broj novomobilisanih i vraćenih iz oporavilišta, bolnice i bolovanja,⁵ te se osjetila slabija prodornost i borbenost od ranije.
- 2) Što je nepredviđena atmosferska pojava — kiša imala svoga negativnog uticaja, padajući

⁵ Krajem ožujka i početkom travnja u Diviziji se naglo počeo širiti tifus, pa je usled toga velik broj boraca i rukovodilaca izbačen iz borbe i upućen u bolnice i na oporavak. Da bi spriječio širenje bolesti, Štab korpusa je 18 travnja čitavu Petu NOU brigadu stavio u karantin i uputio je na područje Plaškog. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 28.

cijelu noć prokvasila je borce, a i uslijed iste noć je bila vrlo mračna te otežavala u najvećoj mjeri održavanje veze, a time i uzajamni rad jedinica, pa ovo sve, a naročito velika pomrčina, psihički je djelovalo na borce u velikoj mjeri.

3) Naviknutost boraca na efikasno podpomaganje od strane teških oruđa, koje ovdje nije moglo biti direktno i efikasno, zbog toga što ova oruđa nisu se mogla izvesti za vrijeme dana na polazne položaje, tj. vatrene položaje, pošto bi od neprijatelja bili osmotreni i time iznenadnost osujećena. Borci su na ovo upozoreni, no ipak je imalo navedeno svoga uticaja.

4) Četnička posada u Josipdolu skupljena je većim dijelom od najvećih bandita sakupljenih iz raznih krajeva, a pored toga svaki od njih učinio je manja ili veća zlodjela, pa je svjestan i svoje odgovornosti, te kao takvi riješeni su na upornu borbu. Pored ovoga uporište je bilo dobro utvrđeno i plan vatre dobro izrađen, dok su prilazi jakim reflektorima neprestano osvijetljavani i sprečavali prilaženje.

Svemu ovome treba dodati da je četnička posada u Josipdolu u neposrednoj blizini više neprijateljskih garnizona sa dosta jakim posadama, te su se uporno branili čekajući dan kada su sa sigurnošću računali na dolazak neprijateljskog pojačanja raznih rodova vojske, a naročito tenkova, artiljerije i avijatike, koja im je sigurno obećana, pošto su dovikivali: »Brzo će doći dan kada ćete vi pobjeći«. U pripremi prije ove operacije na sve ovo skrenuta je borcima pažnja, pripremani su na brzu i energičnu akciju, koja zbog navedenih razloga nije uspjela.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.⁶ Šumonja

Komandant:
V.⁷ Četković

(M. P.)⁸

⁶ Miloš

⁷ Vlado

⁸ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG BATALJONA OD 12 LIPNJA 1943
GOD. ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE
»RADE KONČAR« O NAPADU NA BREZOVICU¹**

ŠTAB III BATALJONA
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČAR«
12 juna 1943 god.

Operativni izvještaj

ŠTABU XIII PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR«

U vezi zapovijesti² od 10 juna 1943 god.—akcija na žandarmerijsku postaju i posadu domobrana u Brezovici, naš bataljon dobio je zadatak da napadne neprijatelja u pomenutom mjestu i da ga zarobi, te po likvidiranju neprijatelja da evakuše sav ratni plijen.

Bataljon je stigao na položaj u 23.30 sati, odakle je iz II čete našeg bataljona krenuo jedan vod sa zadatkom da neprijatelja-dom.³ koji se nalaze u Kaptolskom dobru iznenadi i razoruža. Neprijatelj je bio u jačini od 17 domobrana. Kad je vod naišao cestom blizu dom. straže, stražar ih je zaustavljao, našto je vod jurnuo naprijed s namjerom da stražara razoruža, ali to nije uspio, već je stražar, videći da dolazimo mi, u bijegu ispalio 5 metaka i pobjegao te se negdje sakrio u žito. Time je htio upozoriti ostalu stražu, što mu nije uspjelo pošto nijesu imali vremena niti da sa svoga ležaja ustanu, već su bili zarobljeni na spavanju i razoružani.

Zarobljeno je 13 domobrana.

Istovremeno dok je I vod II čete iznenadno napao domobrane na Kaptolskom dobru, II vod iste čete je imao zadatak privući se neprijatelju koji se nalazio u žandarmerijskoj postaji, zarobiti stražara i ostalu posadu u postaji. Pošto je II vod imao dulji put jer je obilazio, te nije mogao stići istovremeno do postaje kad i I vod. Pet minuta prije nego što je napao naš vod na žandarmerijsku postaju zapucalo se je kod II bataljona, isto tako je ranije zapucao domobranski stražar, tako da su žandari bili upozoreni i u pripremnosti čekali. Razmak vremena od napada I voda i II voda bio je oko 3 do 4 minute, dovoljno da upozori neprijatelja. Vod je uspio da se privuče sve do same žice kojom je postaja bila opkoljena, a što vodu nije bilo poznato. Čim se vod privukao do same žice, iz postaje — koja je utvrđena kao bunker,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/13, k. 726 A.

² Vidi dok. br. 42.

³ domobrane

prozori i vrata zazidani te napravljene puškarnice — neprijatelj je obasuo jaku baražnu vatru sa bombama, p. mitraljezima i puškama. Borba i priprema za juriš trajala je 2 sata. Pristup samoj zgradi bez većih gubitaka bio je nemoguć, pa zato i sam juriš nije izveden već se vođ povukao unatoč toga što su borci bili velikog morala i sami htjeli izvesti juriš. Borci su u najvećem redu povučeni.

III četa našeg bataljona dala je osiguranje na cestama: prema Zagrebu jedna desetina, prema Leskovcu jedna desetina, i Pisarovini jedna desetina, sa zadatkom da prekine telefonske veze na istim cestama. Dok četiri druga sa intendantom bataljona su pošla u općinu sa zadatkom da unište arhivu i zarobe materijal koji je potreban nama. kao i novac.

I četa našeg bataljona nalazila se u rezervi sa štabom bataljona. sa zadatkom da nabavi kola za evakuaciju plijena.

Od ostalog ratnog plijena zarobljeno je 15 pušaka, 1000 kom. metaka, 6 pari konja, 2 bicikla, 4 kola, 1 bure nafte i 10 deka.

U općini Brezovici: 1 pisaać mašina, 1000 araka papira, 100 kom. kuverata, 4085 kuna i jedan telefon.

Na strani neprijatelja nije bilo gubitaka.

Sopstvenih gubitaka također nije bilo.

Kritički osvrti na akciju:

Sam tok akcije izveden je po predviđenom planu. Naši borci pri samom napadu i evakuisanju plijena pokazali su se disciplinovani i hrabri.

Prepad što nije uspio na žandarmerijsku postaju krivnja je na tome što se nije imalo dovoljno podataka o samoj situaciji. Nije se imalo podataka o utvrđenju postaje, o samoj žici koja je bila opletena oko postaje u dubini od 4 m. A nije se imalo niti odanih vodiča koji bi poznavali teren.

Domobranski stražar koji je prvi zapucao, i naš Drugi bataljon koji je isto prije zapucao, upozorio je žandare u postaji te nijesu bili iznenađeni već u pripravnosti čekali, tako da su naše borce već kod samoga dolaska obasuli vatrom kako sam već u izvještaju naveo.

Za izvršenje zadataka trebali bi imati točnije podatke i vodiče koji bi poznavali put i situaciju do samoga cilja.

Uzimali smo podatke kod samih mještana seljaka, ali ni ti nijesu bili potpuni.

Municije je utrošeno 110 mauzer i 24 manliher. Od oružja nije izgubljeno ništa.

Poginulih niti ranjenih drugova nema.

Politkomesar
Bendiković J.4

Op. oficir
Veselko Julijo

Komandant
Mamula B.5

⁴ Josip

⁵ Bogdan

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 13 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BLOKADI GOSPIĆA¹

ŠTAB VI DIVIZIJE NOV
HRVATSKE

A. broj 207—43
13. juna 1943 u 16 h.

13. VI. 43²

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

U noći između 12 i 13. ov. mj. narod ispod Bogdanića u Smiljanu pobjegao je u Gospić zajedno sa blagom.³ Neprijatelj je te noći izašao iz žice u namjeri da zauzme selo Smiljan i Budački most. Mi smo za ovaj neprijateljski manevar blagovremeno doznali, još jučer poslije podne, jer se je među narodom šaputalo da će ustaše te noći i u toku današnjeg dana pokušati napad u pravcu L. Osika i Perušića. Te iste noći izdata su naređenja našim snagama da budu što obazrivije i da uznemirivaju neprijatelja na Debelom Brdu, u Gospiću i da se izvrši napad na kotu 558 koju je neprijatelj prošloga dana zauzeo.

Napad na pomenutu kotu uspio je, neprijatelj je sa iste zbačen. U napadu smo imali jednog mrtvog. Neprijateljski gubitci su nam nepoznati, jer je isti pobjegao u paničnom bjehu. Naš finceirani napad i neprijateljski ispad iz žice bili su u isto vrijeme, tako da je neprijatelj vraćen u žicu, ali je žestoko tukao artiljerijskom vatrom i vatrom teških bacača.

U pravcu Budačkog mosta pošlo je i nekoliko neprijateljskih tenkova, našto su naše snage digle Budački most u vazduh i isti je do temelja srušen. Također je porušen most na rječici Otešici kod Pazarišta, a pošto dobro nije bio srušen željeznički most na sastavcima, to smo njega noćas srušili.

Naše snage⁴ i dalje se nalaze na blokadi Gospića. Od bataljona koji se nalazi u akciji prema četnicima kod Medka⁵ nemamo još nikakvih izvještaja.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7-3, k. 796.

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Riječ je o porodicama ustaša koji su bili u Gospiću.

⁴ Odnosi se na Prvi, Treći i Četvrti bataljon Treće NOU brigade. Vidi dok. br. 63.

⁵ Čišćenje četnika na području Metka vršio je Drugi bataljon Treće NOU brigade. Vidi dok. br. 63.

Naše patrole koje su izviđale selo Trnovac i selo Jadovno utvrdile su sljedeće: neprijatelj — ustaše dolazili su u pomenuta sela u namjeri da mobiliziraju ljude i ustaše. Mobilizacija nije uspjela, jer su svi mlađi ljudi pobjegli u šumu. Sada se ustaše ne nalaze u pomenutim selima.

Primili smo radio-stanicu. Jutros u 9h, tj. u predviđeno vrijeme, tražili smo vezu sa vama, ali nismo je dobili. Vjerovatno da vaša radio-stanica nije radila u predviđeno vrijeme.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zast. komandanta:

Mile Uzelac

(M. P.)⁶

BR. 55

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE OD 13 LIPNJA 1943
GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO
HRVATSKE O NAPADU NA DOLJANE I O BORBI ZA SIRAČI**

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-SLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: Sl.

Dana 13/VI 1943 u 11h

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA NOV HRVATSKE

Naše jedinice vode žestoku borbu sada u Doljanima.² U tom selu neprijatelj, izgleda, raspolaže sa više teških bacača.

Ovog časa primljen je izveštaj od XVIII brigade u kome javlja da je napad otpočeo na Doljane,³ što smo mi konstatovali po vatri koja se čuje otuda. Za vreme današnjeg bombardovanja jedinice XVIII brigade nisu imale gubitaka. Dosadnji gubici te brigade iznose 4 mrtva i 4 ranjena druga. U isto vreme obaveštavaju nas da je bataljon XVII brigade koji se bio povukao sa svog položaja ponovo isti zaposeo.

Ništa se ne čuje iz Sirača. Obavestite nas ako imate kakovih podataka.

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7-2/I, k. 470.

² Opširnije o tome vidi dok. br. 68.

³ Vidi dok. br. 65.

Jedinice XII brigade imale su danas prilično veliki broj izbačenih drugova iz stroja od bombardovanja, a naročito od minobacača.⁴

Vi ćete nas svakako obavestiti da li će se borba produžiti i u toku sutrašnjeg dana,⁵ te prema tome mi bi učinili izvesne promene položaja naših jedinica u zasedama, uzimajući u obzir situaciju kako se danas razvijala.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Mil.⁶ Stanivuković

Primljeno u 23 sata
M.⁸ Jerković

BR. 56

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 13 LIP-
NJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV
I PO HRVATSKE O TOKU BORBE ZA SIRAČ¹

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: službeno
Dana 13. VI. 1943

7,20 sati

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N.O.V. HRVATSKE.—

Položaj

Do sada naše jedinice likvidirale su potpuno Turski grad, banda se još nalazi u nekim rovovima, glavnina bande je u školi.² Ne znamo šta je sa topovima, mnogo bi nam sada koristili u ovoj akciji. Štab ove brigade bio sa komandantom artilerije³ 11 o. m. i bilo mu je naređeno sa naše strane da dođe na k. 856 12-og u 6 sati ujutro. Iz kojih razloga nije došao ne znamo.⁴

⁴ O gubicima ove Brigade vidi dok. br. 65.

⁵ Borba za Sirač vođena je sve dok neprijatelj nije potpuno likvidiran. Vidi dok. br. 61.

⁶ Milan

⁷ Dopisano mastilom.

⁸ Mato

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnistoriskog instituta pod reg. br. 4-2/I, k. 470.

² Riječ je o napadu na Sirač. Vidi dok. br. 41, 45, 48, 55, 57, 58, 60, 61, 65 i 69.

³ Gajo Ivanković

⁴ U izvještaju Štaba Desete divizije kaže se da je saradnja između pješadije i teških oruđa bila bolja u ovoj akciji nego u ranijim. Vidi dok. br. 69.

Do sada je plijen: 1 teški mitraljez, 1 puškomitraljez, 1 laki bacač, 10 karabina i 9 domobrana.⁵

Naš II Bataljon izvršio je svoj zadatak u potpunosti. Do sada ovaj bataljon je imao 2 mrtva i 6 ranjenih.

Sa našim I i III Bataljonom nemamo veze. Kako smo Vam već javili, naš III Bataljon imao je zadatak da napadne Badljevinu i ne znamo šta je isti tamo napravio.

Sa Štabom naše divizije⁶ nemamo veze.

Mi ćemo izvršiti sigurno naš zadatak, samo ako izdrže zasjede.⁷ Naši su borci sigurni da unutra likvidiraju neprijatelja, da im banda neće doći ni s koje strane. O svakoj promjeni izvijestit ćemo Vas pravovremeno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

⁸Primljeno u 8,10 h.

M.⁹ Jerković

⁵ O ukupnim neprijateljskim gubicima u ljudstvu i ratnom materijalu vidi dok. br. 61 i 69.

⁶ Riječ je o Desetoj diviziji.

⁷ Prilikom napada na Sirač u zasjedama su bile sljedeće jedinice: Dvanaesta NOU, Šesnaesta, Osamnaesta i Dvadeset prva NO brigada, Treći bataljon Sedamnaeste NO brigade i Prvi NOP odred Treće operativne zone. Vidi dok. br. 41, 45 i 46.

⁸ Dopisano mastilom.

⁹ Mato

BR. 57

**NAREĐENJE ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 13
LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA DA UNIŠTE
NEPRIJATELJA U SIRAČU¹**

**ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE**

Broj: 308/43

Dne: 13. VI. 1943 13.50 sati

**ŠTABU I, II, III BATALJONA, MINOBACAČKOM DIVIZIONU
I KOMANDIRU BATERIJE²**

Položaj

U cilju likvidacije neprijatelja, t. j. njegovog uništenja, koji se nalazi u školi i u željezničkoj stanici,³ ovaj štab

N A R E Đ U J E :

Komandir baterije i komandant minobacačkog divizionu⁴ skoncentrisat će svoje teško oružje, koje će u sporazumu sa štabovima bataljona izvršiti napad najprije na školu, poslije likvidacije škole na željezničku stanicu. Komandant minobacačkog divizionu izbacit će 10 mina, jednu za drugom, ili brzom paljbom. Komandir baterije izbacit će brzom paljbom 15 granata i to sve na neprijatelja koji se nalazi u školi. Štab I i II Bataljona organizirat će bombaške grupe. t. j. svaki bataljon odredit će 10 drugova, koji će biti naoružani najmanje sa 6 bombi svaki.

Štabovi bataljona stezat će blokadu oko uporišta, što jaču i budniju, da nam se nebi desilo da se banda izvuče, kao u Kutjevu.⁵ U slučaju bjekstva bande svaki bataljon organizirat će jednu četu koja će goniti neprijatelja do njegovog uporišta u koje bježi. Najveću odgovornost snosiće štabovi bataljona ako neprijatelj uspije da se izvuče, jer on sigurno ima namjeru da se noćas probije.

Štabovi bataljona skoncentrisat će svoje puškomitraljeze, također po mogućnosti svoje teške mitraljeze da tuku prozore, vrata

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 39/1, k. 1129.

² Gajo Ivanković

³ Riječ je o napadu na Sirač. Vidi dok. br. 48, 58 i 69.

⁴ Franjo Kofler

⁵ Vidi dok. br. 14.

i svaku luknju koja se nalazi na kući. Pod tom vatrom omogućit će privlačenje bombaških grupa, koje će prilaziti neprijatelju da ga unište.

Početak napada biće tačno u 21 čas. Skreće vam se najveća pažnja na blokadu neprijatelja, kao i da se ne movate, tj. vaše jedinice po putu, da imamo nepotrebne ranjenike i također žrtve. Ovaj napad na neprijatelja ne smije ni pod koju cijenu da bude odbijen. To ćete tek onda postići ako se štabovi bataljona postaraju za pravilnu ishranu svojih jedinica.

Sve teške mitraljeze skoncentrisati, koji se nalaze već kod škole, organizirati brzu paljbu, kao i iz puškomitraljeza.

Odmah poslije likvidacije neprijatelja koji se nalazi u školi prilazi se likvidaciji, kao i uništenju neprijatelja koji se nalazi u željezničkoj stanici. Ovaj zadatak se može izvršiti i mora.

Štab II Bataljona u toku današnjega dana mora da smakne sa ceste žicu, koja se nalazi na cesti na nekim »jarčevima«, i za to se može na laki način naći kanape ili kakvom kukom iz susjedne kuće kroz prozor svući sa ceste. Kod samog likvidiranja neprijatelja u neposrednoj blizini nalazit će se Štab brigade.

Znaci raspoznavanja za noć 13. na 14. VI. 1943:

Granata **Gradac**

i za noć 14. na 15. VI. 1943:

Smrt **Fašizmu.**

Za dan 14. VI. 1943:

Poziv: Pušku u desnoj ruci, u vertikalnom položaju, izbaciti dva puta u stranu. Odgovor: Lijevu ruku dva puta izbaciti u stranu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

BR. 58

IZVJEŠTAJ ŠTABA SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 13 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO
HRVATSKE O TOKU BORBE ZA SIRAČI¹

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Dne: 13. VI. 1943 23 sati

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA

Položaj

Dobili smo izvještaj od našeg II Bataljona koji je vršio juriš na crkvu i školu.² Isto uporište je likvidirano. Zarobljeno je 60 *krvavih bandita*. Plijen koji je dobiven nije još prebrojen i ne znamo šta ima. O stanici koju ima da likvidira I Bataljon nemamo izvještaja, ali će i ona da padne i to sigurno. Bande ima po žitu i tuku iz karabina i iz askerica, ali to im ništa ne vrijedi, pohvatat ćemo ih sve. Detaljan izvještaj dobit ćete u najskorije vrijeme.³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Z.⁴ Vlado Lončarić

Komandant,
Demonja⁵

Primljeno u 23,40 h.

M.⁶ Jerković

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4-2/I, k. 470.

² Riječ je o napadu na objekte u Siraču. Vidi dok. br. 48, 57, 58 i 69.

³ Vidi dok. br. 61.

⁴ Zamjenik. Politički komesar brigade bio je Ivan Šibl. Vidi dok. br. 61.

⁵ Nikola

⁶ Mato

**IZVJEŠTAJ ŠTABA MOSLAVAČKOG NOP ODREDA OD 13
LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O
AKCIJAMA OD 27 SVIBNJA DO 9 LIPNJA¹**

ŠTAB MOSLAVAČKOG N. O. P. ODREDA
13. VI. 1943

IZVJEŠTAJ O AKCIJAMA

Od dana kada smo poslali zadnji izvještaj² akcije smo sprovodili kako na starom sektoru Garešnica tako i na Čazmanskome i Ivanić-gradskom sektoru.

U našim akcijama imali smo i par protuakcija neprijatelja, od kojih jedna veća, gdje je na uzak sektor Čazme bacio na nas 1.200 vojnika. Učinili smo jednu akciju na prugu gdje smo srušili jedan teretni voz. Učinili bi više da smo imali eksploziva.

Akcije

24. V. Krenuli smo sa cijelim odredom na Kopčić Brdo s tim da im postavljamo zasjede i da izvršimo par akcija na rušenju pruge i akcije na manja neprijateljska uporišta koje bi mi sa našim snagama mogli da likvidiramo.

25. V. Jedna četa je bila u zasjedi kod Selišta. Banda je naišla u jačini od jedne satnije Gorskog zdruga,³ koja je navodno pošla da pljačka sela. Naši su otvorili brzu paljbu, uslijed nadmoćnosti neprijatelja morali smo se povući. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i ranjenih, na našoj strani nema ništa. Zarobljena su dva neprijateljska vojnika. Utrošeno oko 200 komada metaka. Plijen: 4 puške, 2 bombe i 300 komada municije. Jedna četa je bila u Mustafinoj Kladi. Banda je naišla u jačini jedne satnije, primili smo borbu, banda je u paničnom bijegu pobjegla. Neprijatelj je imao 3 mrtva i 2 ranjena, plijen jedna puška, na našoj strani gubitaka nema.

27. V. Dvije čete krenule su za Žuticu,⁴ a ostale snage bile su na Kopčiću.

28. V. Dvije čete bile su na zasjedi na Kopčiću, nije naišao nitko.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40/3, k. 1472.

² Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 63.

³ Odnosi se na dijelove Prvog gorskog zdruga. Vidi tom V, knj. 17 izvještaj zapovjedništva Prvog gorskog zdruga zapovjedništvu Prve gorske divizije od 15 srpnja 1943 godine.

⁴ Žutica Šuma

29. V. Dvije čete bile su na zasjedi na Kopčiću, naišao nije nitko. One dvije čete koje su krenule za Žuticu izvršile su akciju na željezničku prugu Deanovec.⁵ Zarobili smo 35 domobrana. Jedan je ostao, a ostale smo pustili. Plijen: 24 puške, oko 1.000 komada metaka, utrošeno 130 komada metaka. Gubitaka nema.

30. V. Bila je reakcija na Kopčić u jačini oko 1.000 bandita. Usljed jačine neprijatelja nismo primili borbu. Banda se uveče povukla u svoje polazne baze. Dvije čete razrušile su prugu na stanici Deanovec, naišao je teretni vlak, prevrnuo se.

31. V. Dvije su čete bile na položaju Kopčić, a one dvije iz Žutice bile u Marči.

1. VI. Dvije su čete bile na položaju Kopčić, a ostale dvije stigle na Kopčić.

2. VI. Cijeli odred krenuo i to dvije čete na Prokop, a dvije u Mikleušku.

4. VI. Dvije su čete bile na položaju Prokop, ostale dvije na zasjedi na cesti Popovača—Kutina, nije naišao nitko.

5. VI. Sve čete bile na položaju.

6. VI. Bila je reakcija manjeg stila, mi smo bili u zasjedi. banda nije naišla.

7. VI. Sve su čete bile na položaju.

8. VI. Bili u zasjedi, nitko nije naišao.

10. VI. Sređivali bataljon i čete.

11. VI. Bili na položaju.

12. VI. Bili u zasjedi Vukovje—Rogoža—Bršljanica. Banda je naišla na zasjedu u Vukovju u jačini 10 vojnika.⁶ Naši su otvorili paljbu. 5 mrtvih, 5 zarobljenih, plijen: jedan prsni mitraljez, 9 pušaka star. srpskih, oko 400 komada metaka. Istoga dana banda je nastupala preko Stupovače—Čaire u Bršljanicu u jačini 40 vojnika. Mi smo otvorili paljbu. Naši hrabri borci na juriš ih opkolili, 7 ubili, 33 zarobili. Plijen: 3 puškomitraljeza belgijska prerađena na municiju mauzer, 4 prsna mitraljeza, 6 pištolja, 29 pušaka star. srpskih i mnogo municije i ostalog ratnog materijala. Na našoj strani 2 mrtva, jedan teško i jedan lako ranjen.

Opće stanje u odredu

9. VI. Provedena je reorganizacija našega odreda u sporazumu Štaba odreda i druga načelnika Štaba II Operativne zone.⁷ Od jednog bataljona što smo ga imali organizirali smo još jedan, Čete nisu velike, broji svaka 30 — 40 partizana. Komandni i komandantski

⁵ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 195.

⁶ Riječ je o desetorici Nijemaca koji su pošli u patrolu. Vidi dok. br. 156.

⁷ Rade Bulat

sastav je uglavnom popunjen, osim nekoliko zamjenika komandira i vodnika.

Mišljenja smo da novopostavljeni kadar odgovarat će početnim zadacima, a razvijanjem njihovih četa i bataljona razvijat će se i oni.

Rasparčavanje partizana po samim četama nije naišlo na jače negodovanje partizana. Ono malo što je bilo već je potpuno nestalo.

Perspektive

Što više akcija na prugu.

Baciti se opet na sektor Ivanić Grad—Čazma. Imamo u vidu više akcija koje će mo izvršiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
Vjekoslav Janić

V. d. komandanta:
Ilija Strika

BR. 60

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE OD 14 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA DOLJANE I O BORBI ZA SIRAČ¹**

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj:

Dana: 14. VI. 1943 0.45 sati

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA

Izvještaj XII Brigade primljen u ovom Štabu u 0,25 sati glasi:
U sporazumu i zajednici napast ćemo bandu u uporištu Doljanima,² koja je smeštena u objekte škola, vatrogasni dom. Banda³ raspolože sa većim brojem automatskog oružja i 3 — 4 teška bacača.

II Bataljon XII Brigade u zasjedi na cesti Doljani—Sirač smijenjen je rezervom Brigade — III Bataljonom koji ima izvršiti napad u zajednici sa zakonspirisanim bataljonom XVIII — te i jednim dijelom bataljona XVIII Brigade.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22-3, k. 908.

² Vidi dok. br. 54.

³ Odnosi se na dijelove Četvrtog gorskog zdruga Prve gorske divizije.

Ovaj Štab obzirom na današnju situaciju i razvitak operacija u toku sutrašnjeg dana odobrio je da se ovaj napad može izvršiti odmah a njegovo trajanje da bude najdalje do 3 časa i to zbog toga da bi se jedinice XVIII Brigade i istaknuti dijelovi XII-te mogli blagovremeno, još u toku noći ili prvog svitanja, povući na položaje predviđene za povlačenje.⁴ Ovo naređenje Štaba divizije ostaje na snazi ukoliko ga Štab korpusa ne bi izmijenio s obzirom na situaciju i stanje koje vlada u ostalim jedinicama angažovanim u borbi za likvidaciju uporišta Sirač i Doljane.⁵ Molimo da nas po ovome blagovremeno izvijestite: o produženju borbe ili o blagovremenom povlačenju.

Svi ostali položaji osigurani su kao i danas. Nepoznata nam je situacija kod jedinica XVII Brigade u uporištu i njihovim zasjedama.⁶

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Marijan Cvetković

Zamjenik komandanta:
Rade Knežević

BR. 61

**IZVJEŠTAJ SEDAMNAESTE NO BRIGADE OD 14 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV
I PO HRVATSKE O NAPADU NA SIRAČ¹**

ŠTAB
XVII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: službeno

Dne: 14. VI. 1943 2.45 sati

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA

Položaj

Jedinice ove Brigade koje su imale zadatak da likvidiraju neprijateljsko uporište u Siraču, zadatak su izvršile u potpunosti.² Likvidirana škola, crkva i stanica. Zarobljeno je:

⁴ O predviđenim pravcima povlačenja ovih jedinica vidi dok. br. 41.

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 41, 45, 46, 47, 48, 55, 56, 57, 58, 61, 65 i 69.

⁶ Vidi dok. br. 61.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2—2, k. 1130.

² Opširnije o napadu na ovo uporište vidi dok. br. 41, 45, 48, 56, 57, 58 i 69

85 krvavih bandita
1 protitenkovski top sa 22 granate
2 teška mitraljeza
4 puškomitraljeza
90—100 karabina
3 laka minobacača
oko 10.000 metaka
nešto bombi
radio-stanica
2 šmajsera
i ostale ratne spreme;³
nešto malo živežnih namirnica.

U protitenkovskom topu fale neki djelovi, ali smo uhvatili nišandžiju koji je bio kod topa, isti je bacio djelove. Drugovi su otišli sa njim da ih pronadu.

Neprijatelj je ostavio na bojnopolju 40—50 mrtvih.

Mi smo imali oko 15 mrtvih i 40 ranjenih.

Primili smo Vaše naređenje za povlačenje. Po istom ćemo postupiti, također poslali smo Vašu poštu koja ide za X Diviziju.

Ova brigada neće moći da obezbijedi hranu za nekoliko dana niti za sebe a pogotovo za ostale brigade. U Siraču nije nađeno gotovo ništa hrane. U banditskim kućama nema uopće ništa. Intendant Korpusa drug Pihler⁴ vozi priličnu količinu pšeničnog brašna (ušur iz mlina) a i svu ostalu hranu ima on uz sebe i preko sebe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Ivan A. Šibl

Komandant,
Demonja I. Nikola

³ O ukupnim neprijateljskim gubicima u ljudstvu i ratnom materijalu vidi dok. br. 68 i 69.

⁴ Ivan

BR. 62

ZAPOVJEST ŠTABA OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
OD 15 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA
NAPAD NA CETINGRAD, VELIKU Kladušu I SLUNJ¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Op. br. 35
dne 15/VI 1943 g.

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Karlovac—Petrinja 1:100.000)

Prema dobivenim podacima, neprijateljske snage nalaze se:

U V. Kladuši: Štab 11 pješadijskog puka i jedna bojna domobrana i ustaša. Naoružani sa 4 protukolska topa, 3 teška bacača, 6 mitraljeza i 16 puškomitraljeza. Detaljan raspored posada i oruđa vidi se iz skice.

Cetingrad: 1 bojna domobrana,² među kojima izvjestan broj ustaša i majara.³

Slunj: Jedna bojna domobrana i izvjestan broj ustaša-majara.

Topusko: 400 boraca i to: 2 satnije domobrana, 1 satinja ustaša i 50 žandara.

Moral kod svih naših neprijatelja općenito je slab. Uzrok ovome je već očita premoć saveznika na svim frontovima, a u vezi sa tim sve veći ustanci porobljenih naroda, koji unose očitu nervozu i zbrku u manevrovanju neprijatelja.

Sluge fašista lakomisleno su povezale svoju sudbinu sa problematičnom sudbinom fašista i u tome zavodeći i narod ogrešili se isti u tolikoj mjeri da vodstvu narod ne može oprostiti. Našavši se u ovako teškoj situaciji preduzimaju i najpodlija sredstva da produže sebi vlast a time i lični život, u kome cilju često mijenjaju svoju taktiku, te raznim mahinacijama obmanjuju i zavode narod da gine za njihove avanturističke planove. Međutim narod je progledao tu varku te sve manje vjeruje tome vodstvu, koje hazardira sa njihovim životima i imovinom za tuđe interese. Sve ovo vidno utiče, koleba i sve više rastrojava vazalski borbenu kliku.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/6—6, k. 419.

² Iz sastava Jedanaeste pješačke pukovnije.

³ Majari — domaće ustaše, tako nazvani po bijelim majama koje se nose u tom kraju.

Naša Kordunaška divizija nakon dugih i teških, ali uspješnih borbi u Liki⁴ vratila se ponovo u svoje rođene krajeve. Vratila se ojačana u svakom pogledu: brojno, sa više oružja i sa velikim borbenim iskustvom. Vratila se nakon oslobođenja od okupatora i njihovih pomagača mnogo sela i nekoliko gradova u Liki. Došavši ovdje stavili smo sebi u zadatak da zaštitimo usjeve i ostalu ljetinu našem narodu od onih zlikovaca koji su progonili i na njivama ubijali radni narod, ne dajući im obrađivati svoja polja, a međutim ti isti zlikovci voljni su oduzeti narodu ono što je pod najtežim okolnostima i najvećim mukama spremio za sebe i svoju vojsku. Divizija je došla i zbog toga da proširi naš oslobođeni teritorij i kruto kazni pljačkaše i zlikovačke bande, te će nastojati da ih podpuno istrijebi i uništi svaki trag ovim plaćeničkim hordama.

U duhu gore iznijete situacije Divizija će zajedno sa UOG...⁵ preduzeti akciju i likvidirati neprijateljska uporišta u Cetingradu, V. Kladuši i Slunju.⁶

Za izvršenje ovoga zadatka,—

N A R E Đ U J E M O :

II Udarne brigada⁷
ojačana sa pratećim
bataljonom i 2 ba-
taljona III Brigade.

Zadatak: Likvidiraće neprijateljsko uporište u Cetingradu, a potom gradinu kod V. Kladuše, Tuk i k. 219.

Na Cetingrad će napasti ovako: Sa 2 bataljona (jednim pješadijskim i pratećim) pravcima: put Slunj—Cetingrad. Polazni položaj za napad: okuka pomenutog puta ispred k. 163. Jednim bataljonom putem Podcetin—Cetingrad. Polazni položaj: put ispod k. 254.

Sa jednim bataljonom u pravcu k. 263. Polazni položaj sa padina iste kote.

Sa jednim bataljonom s pravca Šanca. Polazni položaj ispod k. 295 od Đurđevca. Jedan pridati bataljon III Brigade postaviti u zasjedu lijevo i desno od puta Kladuša—Cetingrad na kosi k. 153 sa zadatkom da sprečava u tome pravcu bjegstvo neprijatelja i spriječi eventualno pojačanje s pravca Velika Kladuša.

⁴ Divizija je došla u Liku krajem siječnja 1943 god. O njenim dejstvima na ovom području vidi tom V, knj. 11, 12, 13, 14 i 15.

⁵ Unska operativna grupa

⁶ O napadu na ova uporišta vidi dok. br. 64, 73, 75, 77, 80, 81, 88, 92, 94, 96, 97, i 104.

⁷ Ranije je ova brigada imala naziv Peta NOU brigada. Vidi dok. br. 81.

Jedan pridati bataljon uputiti kod Štaba divizije u rezervu.

Po likvidaciji Cetingrada: ostaviti 1 bataljon za evakuaciju ratnog plijena i sprovođenje zarobljenika, a sa ostalim snagama *hitno* krenuti na izvršenje drugog zadatka i to:

Sa dva bataljona napasti Kladušu na prostoru između kote 219 i 158. Polazni položaj ispod Tuka.

Jedan bataljon zadržati u rezervi pozadi lijevog krila, a jedan bataljon III Brigade vratiti odmah u sastav svoje brigade.

Prateći bataljon pridati ravnomjerno bataljonima u napadu.

Vežu

desno i lijevo tijesno održavati sa jedinicama Unske operativne grupe pomoću releja i tijesnim dođorom borbenog rasporeda.

Pri izvršenju obadva zadatka vežu sa ovim štabom održavati i uspostaviti telefonsku, a po potrebi i pomoću kurira.

III Udarne brigada
sa pridatim jednim
bataljonom I K.P.O.⁸

Zadatak: Izvršiće aktivnu blokadu Slunja i to: sa jednim bataljonom zatvoriće pravac Plieš—Melnica, sa jednim i po bataljonom prema Lađevcu i sa dvije čete (jednom mitraljeskom, jednom pješadijskom) rejon od k. 240 do k. 207 (obje zaključno).

Prije izvršenja tijesne blokade izviđanjem utvrditi koje se snage nalaze u selu Lađevac i Popovići, pa ako su manje snage potisnuti ih, a ako su upornije ovo učiniti kada dobije u sastav, tj. vrati joj se jedan bataljon iz II Udarne brigade. Blokadu s pravca Lađevca postaviti u duhu situacije na tome pravcu. Svi djelovi blokade da budu u tijesnoj vezi. Vežu sa Štabom divizije održavati pomoću kurira i što češće da nas izvještava o situaciji na svome sektoru.

Ishranu regulisati iz obližnjih sela, a ranjene i bolesne upućivati u Zbjeg-bolnicu.

Brdska baterija.

Zadatak: Postaviće se u očekujući položaj na putu iza Šanca očekujući naređenje za dejstvo na Cetingrad, ako to bude potrebno.

Po padu Cetingrada dobiće zadatak u duhu razvoja situacije kod Kladuše. Vežu sa ovim

⁸ Prvi kordunaški NOP odred

štabom uspostaviti najtješnju pomoću svih raspoloživih sredstava.

Unska operativna grupa ojačana sa jednim bataljonom Banijskog odreda.

Zadatak: Do likvidacije Cetingrada držati u aktivnoj blokadi neprijateljsku posadu u V. Kladuši, sa težnjom da neprijatelja potisne sa svih spoljnih uporišta i što više stijesni. Po likvidaciji Cetingrada i dolasku na polazne položaje II Udarne brigade preduzeti u zajednici sa istom energičan napad na Kladušu s težnjom da se u što kraćem roku posada iste likvidira.

Pri aktivnoj blokadi, tj. i prije dolaska II Udarne brigade, ako se pokažu povoljni uslovi za prelaz u glavni napad izvršiti ga sa svojim snagama. Ovo preduzeti ako se osjeti kolebljivost, slab otpor neprijatelja i sl.

Desno i lijevo održavati vezu sa djelovima II Udarne brigade.

Prije dolaska u napad na Kladušu II Udarne brigade, blokadu posade u Kladuši držati sa svih strana-opkoljeno, s tim da se, sa slabijom posadom, drži Tuk jednim bataljonom. a jedan bataljon u rezervi na lijevom krilu sektora Tuk te da bi mogao parirati eventualni neprijateljski pokušaj proboja blokade na ovom pravcu. Na ovom sektoru ne angažovati snage u borbi, tj. ne vezati sa neprijateljskom posadom tijesno, pošto bi rokiranje istih pri dolasku II Udarne brigade bilo otežano. Ova dva bataljona po dolasku II Udarne brigade predvidjeti za svoju rezervu i to: 1 na lijevom, 1 na desnom krilu vašega rasporeda. Sa ostalim snagama napasti jugoistočni dio Kladuše povezujući se tijesno sa II Udarnom brigadom.

Osigurati sa potrebnim snagama pravce Topusko, Mala Kladuša, Vranograč i Kameni Most. Naročito obratiti pažnju na sigurno obezbjeđenje pravca od Topuskog.

Vezu održavati sa ovim štabom preko telefona čiju će liniju postaviti naša četa za vezu.

Četa za vezu.

Zadatak: Uspostaviće telefonsku vezu između ovoga štaba i Unske operativne grupe i između ovoga štaba i baterije. Pored ovoga uspostaviti i relejima vezu.

Sanitetska služba.

Divizijska prihvatna bolnica smjestiće se u selo Dalmatinska Varoš.

Mjesta previjališta brigada odrediće komandanti.

Hirurška ekipa smjestiće se u Kestenovac. Nakon ukazane pomoći po potrebi kod svih navedenih sanitetskih ustanova tada teže ranjene naše Divizije upućivati u Zbjeg-bolnicu, a lakše u Zagorje-bolnicu, dok ranjene borce Unske operativne grupe upućivati nakon date pomoći u Petrovu Goru.

Ishrana.

Preduzeti mjere da se vojnici snabdiju najmanje za jedan dan sa suvom hranom. Pored ovoga intendant i će preduzeti sve potrebne mjere da se borcima, ukoliko se borba ne završi u toku dana, dotura hrana na položaj. Voditi pri svemu ovome računa o iscrpljenosti ovdašnjeg stanovništva i borcima predložiti momentalne tegobe u snabdijevanju.

Napomena: Početak napada na Cetingrad biće tačno u 24 časa 16. ov. mj., a početak napada na V. Kladušu dok stigne II Udarne brigada, tj. po likvidaciji Cetingrada. Znak za napad na Cetingrad regulisaće i dati najpodesnijim sredstvom komandant II Udarne brigade,⁹ a početak napada na V. Kladušu komandant Unske operativne grupe.¹⁰

Komandanti brigada, Unske op. grupe i ostalih jedinica proračunaće tačno vrijeme potrebno za dolazak na polazne položaje, vodeći računa o raspoloživim putevima, kvalitetu istih i teškom kretanju noću.

Naročito voditi računa da se sve pripreme za ovu akciju, pokret i napad izvrše u najvećoj tajnosti.

Zarobljenike upućivati pod jakom pratnjom u školu Dunjak ne presvlačeći ih, a ranjene upućivati u Topusko. Zaplijenjeno oružje-automatsko zadržaće jedinice, a sve ostalo uputiti komandi područja.¹¹

Sa sobom uzeti najpotrebniji dio komore, a ostalu ostaviti u svojim bazama.

¹ U zoni operacija zabraniti prolaz civilima sa naše strane, a sa neprijateljske hvatati i sprovoditi ovom štabu.

Pljačku svaku spriječiti.

Paljenje kuća ne vršiti.

⁹ Joco Tarabić

¹⁰ Petar Kleut

¹¹ Riječ je o komandi područja za Kordun.

Znaci raspoznavanja za 16/17. VI. 43: Krajina—Banija,
17/18. VI. 43: Mile—Marko.

Ugovoreni znaci: 3—10. Vidni znaci: partizanku na pušci 2 puta dignuti u vis, a odgovor je 1 put.

Mjesto Štaba Unske operativne grupe biti će u kući ispod k. 104.
Štab divizije biće u Pašinom Potoku.

Na izvršenje.

Sve jedinice obezbijediće se spoljnim patrolama, koje upućivati što dalje, da bi se izbjeglo iznenađenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.¹² Šumonja

Komandant:
V.¹³ Četković

(M. P.)¹⁴

Dostavljeno: Štabu korpusa na znanje.
Štabu Unske operativne grupe
i svim jedinicama Divizije
na izvršenje.
Dostavljeno po kuriru 15. VI. 1943 u 24 časa.

¹² Miloš

¹³ Vlado

¹⁴ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 15 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O DEMON-
STRATIVNOM NAPADU NA GOSPIĆ¹

ŠTAB VI DIVIZIJE NOV
— HRVATSKE —

Op. broj 51
15 juna 1943 g.

Operativni izvještaj za
12 i 13-VI-1943 godine

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

III Brigada.

Pripreme:

Prema usmenoj zapovijesti Štaba divizije izvršen je raspored i koncentracija jedinica III Brigade, tako da su I i II bataljon prebačeni iz Smiljana u Bilaj, III bataljon ostao je i dalje na položaju prema Smiljanu, a IV bataljon prebacio se u Budak i preuzeo položaj od jedinica II Udarne brigade. Ovaj raspored izvršen je između 8/9 ov. m. Ove jedinice ostale su na ovim položajima do 12 ov. m. kada je od strane Štaba divizije naređeno da se izvrši demonstrativni napad na Gospić, zauzme kota 560 koju je neprijatelj zauzeo jedan dan ranije² i da se pročiste kote iznad Medka prema Velebitu gdje se pojavljivala četnička banda.

Naročitih priprema za ove akcije nije bilo, jedino štabovi bataljona dobili su zapovijest od Štaba brigade na koji način treba da se izvedu ove akcije.

Podaci o neprijatelju:

U Gospiću nalazi se neprijateljska posada jačine 4—5000 vojnika sa 5 topova raznog kalibra, 3—4 teška minobacača, 3 tenka i ostalo pješadijsko naoružanje.

Na koti 560 jedna satnija ustaša sa pješadijskim naoružanjem.³

Na kotama između Medka i Velebita nalazilo se 50—60 četnika sa pješadijskim naoružanjem.

Naše snage:

Za ovu akciju predviđena je III Udarne brigada.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—5, k. 419.

² i ³ Vidi dok. br. 54.

Plan za akciju:

III Brigada imala je zadatak pročistiti kote između Medka i Velebita od četničke bande, likvidirati neprijatelja na koti 560 jugoistočno od L. Novog i fingirati napad na Gospić.

Raspored snaga:

II bataljon imao je zadatak da sa svim svojim snagama noću između 11 i 12 ov. m. napadne kote između Medka na kojima se nalazila četnička banda i da bandu pohvata i uništi. Ovaj bataljon sa kojim je išao i komandant Brigade⁴ krenuo je na vrijeme na izvršenje određenog mu zadatka. Ovaj bataljon u toku noći uspio je zaobići kote na kojima se mislilo da se nalazi neprijatelj i u određeno vrijeme, tj. u samu zoru, krene prema Medku sa čišćenjem šuma.

I bataljon dobio je zadatak da noću između 12 i 13 ov. m. napadne neprijatelja na koti 560 i da istog likvidira, a sa jednim vodom da fingira napad na neprijatelja u Gospiću od pravca Bilaja.

III bataljon sa jednom četom imao je zadatak da fingira napad na neprijatelja u Gospiću pravcem Smiljanska Plantaža, M. Egzer-cirište prema samom gradu. Ostale snage toga bataljona ostale su na držanju određenih im položaja prema Smiljanu.

IV bataljon sa dvije čete imao je zadatak fingirati napad od pravca Budaka niz Budačku ulicu prema samom gradu.

Tok borbe:

12 ov. m. u samu zoru II bataljon krenuo je prema Medku sa čišćenjem šume i kota na kojima se mislilo da se nalazi četnička banda, ali nije naišao na otpor, pošto je neprijatelj saznao preko špijunaže za naše snage i isti je na vrijeme uspio da pobjegne visoko u Velebit odakle je pucao i bacao bombe kad su naše snage počele sa čišćenjem šume. Poslije ovog bataljon se vratio u Bilaj na svoj polazni položaj.

Noću između 12 i 13 ov. m. u 2 h. I bataljon III Brigade krenuo je na izvršenje dodijeljenog mu zadatka, tj. da likvidira neprijatelja na koti 560. Bataljon je u streljačkom stroju nailazio prema imenovanoj koti, ali je opažen od strane neprijatelja i tučen je sa pušcanom i mitraljeskom vatrom, ali je on produžio sa podilaženjem i kad je došao na jurišno otstojanje, neprijatelj je pobjegao sa pomenute kote u pravcu Gospića.

Snage III i IV bataljona koje su imale fingirati napad na Gospić otpočele su sa istim iste noći u 2 h. Snage IV bataljona koje su nastupale od Budaka prema Gospiću naišle su na neprijatelja koji je izišao iz žice sa nepoznatom namjerom i između njih se otvorila borba. U taj mah čula se borba i na drugim sektorima i neprijatelj je pod

⁴ Momčilo Novković

zaštitom tenkova povukao se u žicu. Kako je ovaj bataljon imao zadatak da štiti Budački most, ugovoreni znak između četa ovog bataljona i zamjenika komandanta ovog bataljona, koji je bio na B. mostu⁵ kao odgovoran da se u slučaju potrebe sruši most, bio je: kad se bace dvije rakete u pravcu mosta to znači da se četa povlači i most treba da se ruši. Kako se borba otvorila između neprijatelja koji je bio izišao iz žice i snage IV bataljona a čuli su se i tenkovi koji su štitili povlačenje neprijatelja, a neprijatelj je u taj mah bacio prema našem položaju dvije crvene rakete, to je zamjenik komandanta IV bataljona, koji je bio odgovoran za rušenje B. mosta, mislio da je dat znak za rušenje mosta i naredio da se most sruši, što je učinjeno.

Naše snage koje su fingirale napad na Gospić povukle su se, a neprijatelj je reagirao sa vrlo žestokom mitraljeskom, minobacačkom i artiljerijskom vatrom na naše fingiranje.

Ishod borbe:

Akcija se izvodila po planu, ali ista nije u potpunosti uspjela. Nije uspjela iz razloga: što je neprijatelj kod Medka blagovremeno saznao za naše snage i uspio pobjeći; što je neprijatelj sa kote 560 uspio pobjeći skoro nekažnjeno i što je B. most dignut a za što nije bilo još potrebe.

U ovoj akciji gubitci neprijatelja su nepoznati. Na našoj strani ima jedan drug mrtav. Od plijena uhvaćeno je nekoliko čebadi, 400 komada metaka i jedna zastava.

Kritički osvrt:

Najveći nedostatak u ovoj akciji jest: što je I bataljon, koji je napadao kotu 560, blagovremeno opažen od strane neprijatelja pa zasjede koje su određene za doček neprijatelja nisu na vrijeme stigle postaviti zasjedu, pošto ih je neprijatelj uočio i obasipao ih vatrom, a snage koje su trebale postaviti zasjedu bile su male iz razloga što su snage neprijatelja na pomenutoj koti precijenjene i većina snaga ovog bataljona upotrebljena je na zbacivanje neprijatelja sa imenovane kote, a vrlo mali broj boraca poslan na zasjedu, i tako je neprijatelj pobjegao skoro nekažnjen. II bataljon također nije uspio iz razloga što su četnici preko svoje obavještajne službe doznali za pokret ovog bataljona i na vrijeme pobjegli. III i IV bataljon izvršili su dobro dodjeljeni im zadatak, sem što je IV bataljon, odnosno zamjenik komandanta toga bataljona naredio da se digne B. most u zrak. Razlog za dizanje mosta je već gore naveden. Ovo rušenje mosta proističe i iz toga što je kako od strane Divizije tako i od strane Štaba brigade naredeno da most ispravan ni u kom slučaju ne smije pasti u ruke neprijatelju i tako, čim su vidjeli dvije crvene rakete ispaljene u pravcu njih, most je dignut u vazduh iako za to još nije bilo potrebe.

⁵ Budačkom mostu

Utrošak municije:

U ovim akcijama utrošeno je 1490 »mauzer« metaka, 150 metaka za talijanski p. mitraljez i 70 metaka talijanskih za teš. mitraljez »Breda«, kao i 15 mina za mali minobacač. Oružja nije izgubljeno ništa.

Naročite napomene:

Za pohvalu nije se niko istakao.

Poginuli drug je iznesen i sahranjen u divoselskom groblju.

Snage III Brigade sada se nalaze i to: I Bataljon u rezervi u Mušaluku, II bataljon na položaju Bilaj—Divoselo, a jedan vod u Medku. III bataljon u Smiljanu a IV bataljon u Budaku.

Prilog lista gubitaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Žigić

Načelnik:
Mile J. Uzelac

(MP)⁶

BR. 64

**ZAPOVIJEST ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE NOV
HRVATSKE OD 15 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDI-
NICAMA ZA NAPAD NA CETINGRAD I VELIKU KLADUŠU¹**

Z A P O V I J E S T

Štabu Unske operative grupe za 15 juni 1943 god.

1) Podatci o neprijatelju:

Neprijatelj se nalazi u V. Kladuši, Cetingradu i Slunju u jačini od po jedna bojna u svakom od ovih mjesta. Ove bojne su u sastavu 11 pješadijske domobranske pukovnije. Štab puka nalazi se u V. Kladuši. Svaka bojna ima 2 — 3 teška bacača, 4 — 6 mitraljeza, 25 — 30 p. mitraljeza i 600 — 700 pušaka. Pored toga u Kladuši imade protuoklopna četa sa tri protukolska topa.

U okolnim garnizonima nalaze se: u Bihaću nepoznat broj domobrana, u Cazinu oko 100 domobrana, u Topuskom 500 ustaša i oko 100 domobrana, u Glini oko 1000 vojnika i ustaša.

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 29/1—2, k. 421.

2) *Podatci o našim snagama i dodatak.*

Snage VIII divizije napast će noću 16/17 ov. mj. neprijatelja u Cetingradu.² Snage naše Grupe blokirat će noću 16/17 ov. mj. neprijatelja u Kladuši i postaviti osiguranja na pravcu Kladuša—Topusko i Kladuša—Cazin—Bihać, a 17 ov. mj. uveče u zajednici sa snagama VIII divizije napast će neprijatelja u V. Kladuši.

3) *Zadatci jedinica:*

a) IV banijska brigada *Zadatak:*

Sa dva bataljona napada neprijatelja na Tuku, te ako bude uslova za to zauzeće Kladušu—Gradinu, a ako im to ne uspije zauzimaju liniju Tuk — bezimena k. južno od Gradine, te tako osiguravaju prilaz topovima sa te strane radi dejstva na Gradinu i na samu Kladušu. Ova dva bataljona osiguravat će se dijelom snaga i prema Cetingradu da bi sačekali neprijatelja ako bi ovaj pred napadom naše VIII divizije počeo da bježi prema Kladuši. Ovo osiguranje treba da bude u blizini raskrsnice puteva kod Pašinog Potoka, na kome raskršću imati vezu sa jedinicama VIII divizije. Vezu desno održavati sa svojim Štabom brigade.

Sa jednim bataljonom očistiti Drmeljevo i blokirati Kladušu na liniji Balčin most—Alatuša.

Štab brigade sa jednim bataljonom kao svojom rezervom nalazit će se u blizini Alatuše. Štab brigade treba telefonom vezati se sa desnim krilom svojih dvaju bataljona koji će biti južno od Kladuše, i sa Štabom grupe.

b) VIII kr.
brigada.³

Zadatak:

Sa dva bataljona kreće 16 ov. mj. uveče u pravcu Bužima i Pećigrada, na poziv tamošnjeg stanovništva da ga zaštiti od pljačke koju vrši okupator. Ova dva bataljona bit će ujedno u osiguranju sa pravca Cazina, gdje će svojim djelovanjem skrenuti pažnju na tu stranu.

Sa dva bataljona postaviti će osiguranje kod Kamenog Mosta. Jedan od ova dva bataljona treba da bude u Glinici već sutra 16 ov. mj. ujutro i da postavi zasjedu neprijatelju koji će iz Kladuše goniti stoku za Topusko, sa zadatkom da tu stoku otme.

Oba dijela ove brigade održavat će vezu sa Štabom grupe sredstvima sa kojima raspolaže.

² Vidi dok. br. 62, 73, 75, 77, 80, 81, 88, 89, 92, 94, 96, 97 i 104.

³ Osmu krajišku NO brigadu ušla je u sastav Unske operativne grupe prilikom formiranja grupe. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 12.

- c) Kordunaški
bataljon.⁴

Zadatak:

Bit će u rezervi kod Štaba grupe. Jednom četom osigurat će topove.

- d) I bataljon
Ban.P. O.⁵

Zadatak:

16 ov. mj. fignirat će napad na neprijateljska osiguranja uz cestu Toplice—Kameni Most u vrijeme kad bataljon iz VIII brigade koji će biti u zasjedi u Glinici počne borbu sa neprijateljem.

U toku noći 16/17 ov. mj. porušit će ovaj bataljon eksplozivom koji će dobiti od Štaba grupe mostove između Gline i Topuskog, kod Grešana i južno od Topuskog. 17 ov. mj. ostat će ovaj bataljon na prostori Balinac—Šašava da bi osujetio pokret neprijatelja iz Gline ili iz Topuskog prema Oblaju.

Ovaj bataljon stajat će u neprekidnoj vezi sa bataljonima VIII. brigade koji će biti na osiguranju u blizini Kamenog Mosta.

- e) Brdska
baterija.

Zadatak:

Sa topovima 75 mm tući će neprijatelja u Kladuši sa nekoliko granata noću 16/17 ov. mj. sa položaja pored ceste Vranograč—Kladuša naspram Kule u Podzvizdu. Poslije ispaljenih 10 granata gađanjem po karti, baterija će dobiti naređenje kuda da se povuče prema konkretnom razvoju situacije.

- f) Telefonski vod

Štaba grupe. Zadatak:

Uspostavit će vezu sa Štabom VIII divizije od Štaba naše grupe.

Krenut će 16 ov. mj. u podne na Bos. Bojnu gde će ostati do 21 sat a potom će krenuti prema Alatuši i nalaziti će se u blizini Štaba IV brigade.

- 4)

Da bi akcija tekla što jedinstvenije, postarat će se sve jedinice da veze unutar jedinica kao i sa Štabom grupe budu što čvršće i neprekidne.

Da bi se u slučaju slabih veza dobio ipak pregled u mjesto štabova, izbacit će tačno u dva sata 17 ov. mj. u vis gdje se bude nalazio:

Štab IV banijske brigade dvije bijele rakete.

⁴ Riječ je o Trećem bataljonu Kordunaškog NOP odreda.

⁵ Prvi bataljon Banijskog NOP odreda.

Štab bataljona IV brigade koji bude na Tuku (ili prema Tuku) jednu zelenu raketu,

Štab grupe jednu crvenu i jednu bijelu raketu.

U slučaju da neka jedinica primijeti veći pokret neprijateljskih snaga u nekom pravcu, izbacit će u pravcu neprijatelja dvije crvene rakete.

- 5) Sve jedinice na položajima koje budu zauzele, kako one na osiguranju tako one koje blokiraju Kladušu, makar se na nekom položaju nalazile i najkraće vrijeme, moraju odmah preuzeti utvrđivanje položaja i maskiranje. Čuvati se preranog otvaranja vatre i otkrivanja položaja na taj način, kao i grupisanja boraca, jer će se u protivnom trpiti vatra neprijateljskih bacača i eventualno preko dana napadi neprijateljskih aviona.

- 6) Štab VIII divizije nalazit će se u selu Buhači kod crkve.

- 7) Početak akcije bit će 16 ov. mj. u 24 sata.

- 8) Ranjene drugove po previjanju prevoziti u bolnicu u Petrovoj Gori, teže ranjenike za koje će biti potrebna hitna operacija prevoziti u selo Kestenovac gdje će ih primiti hirurška ekipa.

- 9) Znaci raspoznavanja za noć 16/17 ov. mj. bit će: Krajina—Banija. Provjeravanje u sumnjivim slučajevima vršit će se brojevima 3—10. Ugovoreni vidni znaci bit će: dizanje partizanke na pušci u vis dva puta a odgovor — jedanput.

Znaci raspoznavanja za noć 17/18 ov. mj. bit će: Mile—Marko.

- 10) Ukoliko Štab grupe u toku akcije naglo promijeni mjesto, označit će svoj položaj u 4 sata izbacivanjem triju zelenih raketa.

- 11) Intendanti će se postarati da ishrana u toku akcije bude što redovitija.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. otsutan.

Komandant:
Pet.⁶ Kleut

(M. P.)⁷

⁶ Petar

⁷ Okrugli pečat: Štab Unske operativne grupe NOV Hrvatske

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DVANAESTE NOU BRIGADE OD 15 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU ČETVORTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
O BORBAMA U TOKU NAPADA NA SIRAČ¹**

ŠTAB
XII BRIGADE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj: 129/1943
dana 15 juna 1943

Izvještaj o akciji na Sirač
dostavlja

**ŠTABU IV DIVIZIJE NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE**

Prema naređenju Štaba IV divizije NOV Hrvatske od 11 juna 1943 O. broj: 68/1943, jedinice naše brigade imale su zadatak sa tri bataljona postaviti zasjedu prema neprijateljskom uporištu Daruvar,² a sa jednim bataljonom zači neprijatelju za leđa kad neprijatelj dođe u sukob sa zasjedom.

Naš II bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na raskrsnici puteva Doljani³—Miljanovac—Sirač. Ovaj bataljon krivnjom vodiča postavio je zasjedu između Doljana i Daruvara, te se nakon jedan sat povukao pošto je vidio da je pogriješio. Ovaj bataljon kad se povlačio sa tog krivog položaja saznao je da se u Doljanima nalazi 40 neprijateljskih vojnika, te je imao namjeru iste uništiti, ali je neprijatelj osjetio za dolazak tog bataljona iz pravca Daruvara te se pripremio i dočekao naše borce. U ovom napadu koji je trajao svega 10 minuta, pošto je naišla vojska iz Daruvara sa tenkovima,⁴ bataljon je odustao od borbe te se je povukao na svoje određeno mjesto. U povlačenju je ranjen jedan puškomitraljezac iz tenka, te mu je puškomitraljez ispao i ostao na položaju.

Nakon zaposjedanja svog pravog položaja na ovaj bataljon naišla su dva tenka i vojska u jačini od 2 do 3 satnije napala je na naše

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 17/2, k. 892.

² Zadatak ove zasjede bio je: Spriječiti neprijatelja da pritekne u pomoć napadnutoj posadi u Siraču. Vidi dok. br. 41, 45 i 46.

³ Podbarski Doljani

⁴ Iz Daruvara su nastupale dvije bojne Četvrtog gorskog zdruza Prve gorske divizije.

položaje, ali su bili odbijeni. Kroz cijeli dan neprijatelj je pokušavao uzastopnim napadima prodrijeti kroz položaj bataljona, ali mu nije uspjelo. Neprijatelj je tukao položaje toga bataljona artilerijom i teškim bacačima i nanio mu prilične gubitke. Pred samu noć neprijatelj se povukao sa položaja u pravcu Daruvara te se jedan dio utvrdio u Doljanima u školi i vatrogasnom spremištu, gdje ih je ovaj bataljon ponovo napao ali bez uspjeha, uslijed nedostatka teškog oružja.

Ovaj bataljon je izdržao sve napade bande i odbio ju je. Sav pritisak bande bio je skoncentrisan isključivo na ovaj bataljon, te su mu naneseni prilični gubitci.

U ovoj borbi poginula su 2 druga i 21 ranjen. Od toga 18 drugova je lako ranjeno. Većina ranjenih je ranjena od bacača i artilerije.

U ovoj borbi bataljon je potrošio 2.000 metaka. Izgubio je jedan puškomitraljez, dok je jedan lakše oštećen od mine.

Nestala su 4 druga sa jednim puškomitraljezom, za koje znademo sigurno da nisu pali, pošto su išli pratiti ranjene drugove.

Potučeno je oko 30 neprijateljskih vojnika, a isto toliki broj ih ima i ranjenih.

Zarobljeno i zaplijenjeno nije ništa.

Naš IV bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na pruži Sirač—Daruvar (ispod k. 189 u šumi Leskovača—Dolovi). Ovaj bataljon stigao je na vrijeme na određeni položaj te je odmah prekinuo telefonsku vezu i uz pomoć pionerskog voda razrušio prugu na dva mjesta u dužini od 150 metara.

Neprijatelj je jednim dijelom snaga napao na položaje ovog bataljona preko k. 230. Nakon 4 sata borbe i pripuckavanja neprijatelj je bio potisnut nazad u selo.

U ovoj borbi poginuo je jedan drug slučajno od zalutalog metka iz Sirača, dok su 3 lakše ranjena i 4 nestala. Nestali su Moslavčani, vjerovatno su utekli na svoj sektor. Sobom su odnijeli oružje.

Ovaj bataljon u borbi istrošio je 2000 metaka.

Naš I bataljon imao je zadatak postaviti zasjedu na sjevernom dijelu sela Pakrani, te u pravcu pruge. Bataljon je stigao na određeni položaj tačno na vrijeme, te kroz cijeli dan na isti bataljon neprijatelj nije naišao.

Naš III bataljon imao je zadatak svim svojim snagama u zajednici sa III bataljonom I odreda zakonspirisati se u šumi između Markovca i Vrbovca.⁵ Bataljon je stigao na vrijeme na svoj položaj, te pošto se kroz cijeli dan vodila slaba borba, kratka i većim dijelom se pripuckavalo, bataljon nije nastupio prema svom zadatku da zade neprijatelju s leđa, već kad je dobio naređenje od Štaba brigade da krene u napad, pošto se neprijatelj nalazi u Doljanima, bataljon je

⁵ Podbarski Vrbovac

krenuo i u putu su ga »štuke« zatekle, tako da je morao cijeli jedan sat ostati u šumi dok avijacija nije otišla. Zatim su ponovo nastupali prema Doljanima i koti 230. Pošto su dosta kasno stigli, a neprijatelj se povukao sa položaja i ušao u zgrade, to smo ovom bataljonu dali u zadatak da u zajednici sa jedinicama XVIII brigade likvidiraju to uporište. Istom bataljonu uputili smo top »Pito«. Dok je isti bataljon pohvatao veze sa jedinicama XVIII brigade i našim II bataljonom, u to vrijeme je stiglo naređenje za povlačenje te tako ovaj bataljon nije vršio napade na uporište Doljani.

Pionerski vod imao je zadatak prekopati cestu na raskrsnici Doljani—Miljanovac—Sirač i cestu Pakrani—Markovac, zatim porušiti prugu i posjeći telegraf štangle. Pruga je porušena na tri mjesta u dužini od 200 metara i ceste su prekopane. Ovaj vod je izvršio svoj zadatak u potpunosti.

U ovim borbama gubitci naše brigade jesu 3 mrtva i 25 ranjenih drugova i 8 nestalih.

Gubitci oružja jesu: 1 puškomitraljez, 1 p. m. oštećen lako i jedan puškomitraljez sa 4 druga vjerovatno se nalazi ili kod bolnice ili u kojoj drugoj jedinici.

Gubitci neprijatelja su 30 do 40 mrtvih. Isto toliki broj ranjenih.

Utrošeno je municije 4.000 metaka, 17 teških mina, 25 lakih mina.

Zaplijenili nismo ništa.

U ovim borbama naročito se istakla II četa II bataljona koja je sve napade neprijatelja izdržala i uspješno ga odbijala, i pored mnogo izbačenih iz stroja iz te čete borci nisu se demoralisali već su ostali na položaju do kraja.

Top »Pito« uopšte nije dejstvovao, pošto posluga je jako plašljiva.

Napomena:

Od ranjenih drugova pet ih je ostalo u jedinici, pošto su vrlo malo ranjeni, dok ostali ranjenici su upućeni u bolnice, te po izjavama referenta saniteta naše brigade većina drugova će se vratiti u jedinice nakon 14 dana.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar

Komandant

BR. 66

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG NOP ODREDA OD 15 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA I BORBAMA OD 19 SVIBNJA DO 12 LIPNJA¹

ŠTAB ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG
N.O.P. ODREDA HRVATSKE

Broj:

Dne 15 juna 1943 g.

Operativni izvještaj

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE N. O. V. I P. O. HRVATSKE

Dne 19. V. otišao je naš II bataljon na sektor Pokuplje, te izvršio neke akcije o kojima smo javili u našem ranijem operativnom izvještaju.² Bataljon se zadržao na putu 15 dana i izvršio slijedeće akcije:

Horyati: na pruži zarobljeno 15 domobrana, a zaplijenjeno: 17 karabina, 590 metaka i 10 bombi.

Stanica Odra: zarobljeno 19 domobrana, a zaplijenjeno: 19 karabina, 450 metaka i 19 odijela.

Lekenik: zarobljen 91 domobran radne službe u civilu, a zaplijenjeno: 34 karabina, 4.411 metaka, 2 pisaće mašine, 64.700 kuna i nešto druge spreme.

Sv. Klara: zarobljeno 15 domobrana, uništen i reflektor, a zaplijenjeno: 14 karabina, 300 metaka i 1 šmajser.

Stanica Desinec: zarobljeno 7 domobrana sa spremom, a zaplijenjeno: 4 karabina i 200 metaka.

Ukupno je zarobljeno i zaplijenjeno:

146 domobrana, od kojih je jedan dio bio u civilu.

88 vojničkih odijela s nešto manje cipela,

88 raznih pušaka,

5.951 razne municije,

1 prsni mitraljez (šmajser) s municijom.

64.700 kuna,

2 pisaće mašine.

Dne 2. VI povratio se naš II bataljon na sektor Žumberak, gdje se nalazio kao i I bataljon, vršeći patrole, te su oba bataljona vodila

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/2, k. 1604.

² Vidi dok. br. 11.

Hofen

P

NOV 20 1968
U.S. AIR FORCE - WASHINGTON, D.C.
Via _____
By _____

[illegible][illegible][illegible]

borbu s neprijateljem, koji je u više pravaca počeo nastupati k našem oslobođenom teritoriju.

1. VI. Jedinice I bataljona bile su s jednom četom u Sloveniji, a druge dvije raspoređene od Sošica do Kostanjevca i upućivale patrolu ka neprijatelju, kao u Željezno, Begovo Brdo itd. U 2. četi održan je čas, te su borci učili rukovanje puškomitraljezom.

2. VI. I bataljon bio je u Sošicama i Markušićima te davao potrebne patrole, a s jednom četom u Sloveniji.

3. VI. I bataljon bio je raspoređen kao i dan ranije, a II bataljon bio je na Prekrižju i obližnjim selima te radio vojnički.

4. VI. I bataljon je bio s jednom četom na Oštrcu, s drugom u Sošicama, a treća četa se povratila iz Slovenije i zadržala u Kuljajima. Davane su patrole i osiguranje u svim pravcima prema neprijatelju.

II bataljon nalazio se u Prekrižju. Poslije podne izašli su Talijani iz Ozlja, te je 1. četa tog bataljona vodila s njima borbu. Talijani su se nakon kraćeg vremena povukli u Ozalj. U borbi je lakše ranjen jedan drug. Utrošeno je 180 metaka.

5. VI. I bataljon dao je jedan vod na vezu u Sv. Janu, jedan vod na raspolaganje Štabu odreda za pratnju zarobljenika, a ostali dijelovi bataljona bili su na Oštrcu i prekopavanju ceste između Tomaševaca i Kekića. S omladinskim vodom vježbale su se puščane radnje i upoznavanje oružja.

II bataljon bio je na Prekrižju, te radio vojnički prema rasporedu: pješadijski egzercir, stražarska služba, patrole.

6. VI. Jedinice I bataljona bile su na položajima Sopote—Pleš, jedan vod u Sv. Jani, a jedan pri Štabu odreda za pratnju zarobljenika. Dio snaga bio je na Oštrcu, jedna četa se prije podne šurila, a poslije podne posla na položaj kod Relića.

S omladinskim vodom radilo se na njihovom vojničkom izgrađivanju, a momentano radi s njima i pomaže kod rada komandir 2. čete drug Škrinjar Teodor.

II bataljon nalazio se u Prekrižju, te je ujutro između 7 i 8 sati došlo do borbe sa Talijanima, koji su izišli iz Ozlja.³ Nakon nekog vremena Talijani su uspjeli zauzeti položaj II bataljona, a bataljon se povukao

³ Vidi dok. br. 125.

u pravcu sela Prvinići. Za čitavo vrijeme veza jedinica sa Štabom bataljona, kao i Štaba bataljona sa Štabom odreda nije bila stalna.

7. VI.

1. bataljon bio je s 1. četom na položaju u Sopotima, a izbačenim patrolama na Plešu i Kekićima. Oko 15 sati počeli su ustaše nadirati u pravcu Sopota i Pleša.⁴ Patrola koja je bila na Plešu, zapucala je na ustaše i povukla se u Sošice. Glavnina koja se povlačila iz Sopota na položaj na Plešu nije mogla gore, jer su ustaše već zauzele položaj i zapucale na njih. Četa je odstupala i zauzela položaj na brdu Gradina iznad Sošica. Tokom noći trebala je četa da izbije na Pleš i zauzme položaj, ali nije uspjela, pošto su se ustaše ukopale na Plešu.

2. četa toga bataljona davala je patrole prema Relićima i Plavcima, te jednim vodom prema Skokima, a držala položaj na Oštrcu.

3. četa bila je u Relićima i prihvatila borbu s ustašama koji su nastupali od Željeznoga i Begovog Brda.⁵ Ustaše su pokušali tri puta prodrijeti na položaje koje je držala naša četa, ali su svaki put bili odbijeni. Gubitaka nije bilo, a neprijatelj je imao 1 mrtvog i 3 ranjena.

II bataljon je sa svojim jedinicama zauzeo položaj oko Oštrca (Štule), misleći da će Talijani krenuti dalje, ali oni nisu toga dana krenuli.

8. VI.

1. četa I bataljona bila je na položaju na Gradini i odavde prihvatila borbu s ustašama,⁶ koji su nastojali prodrijeti ka Jezerniću. Pod večer je dobila zadatak da izbije u Tarače i Bojće. Komesar čete sa komesarom bataljona izbio je u Tarače, dok komandir čete nije ušao u Bojće iako ustaša nije tamo bilo.

2. četa bila je također na položaju iznad Sošica te vodila borbu s ustašama i prenoćila na položaju.

3. četa ujutro u 4 sata krenula je iz Oštrca prema Gaju sa zadatkom da napadne Pleš, gdje se nalazilo oko 15 ustaša u rovovima s dva puškomitraljeza. Položaj je bio mnogo pogodniji za ustaše i nakon borbe koja je trajala 4 sata naša četa se povukla u Sekuliće.

Naši gubitci: 1 mrtav (komandir čete) i 1 lakše ranjen. Neprijatelj je imao 2 mrtva.

Istoga dana za vrijeme borbe, kad su ustaše prodirale od Sošica i Reštova prema Jezerniću, 1. i 2. četa I bataljona odbile su neprijatelja. U toj borbi imali smo 1

^{4, 5 i 6} Na tom pravcu nastupala je Deseta ustaška bojna. Vidi dok. br. 125.

mrtvog i 3 ranjena druga. Gubitci neprijatelja su: 4 mrtva i 3 ranjena.

Naveče oko 23.30 sati krenule su 1. i 2. četa s 1. četom II bataljona u selo Kuvače. U istom selu su se nalazili ustaše i zaustavili našu patrolu. Nakon sporazumijevanja došlo je do otvaranja vatre, te su naše jedinice bile prisiljene da se povuku u ranije položaje, tj. Gradinu iznad Sošica.

II bataljon je zauzeo s jednom četom Reliče, a dvije čete Oštrca. Uslijed maglovitog vremena i neopreznosti čete, neprijatelj je uspio s više strana da iznenadi četu u Reličima. Nakon kraćeg vremena žestoke borbe, četa je bila prisiljena da se povuče u pravcu Oštrca. Naši gubitci su: 1 mrtav i 2 živa uhvaćena, a neprijateljski gubitci su nepoznati. Neprijatelj brojčano jači prodirao je dalje k Oštrcu. Bataljon se povukao u Visoče, Kordiče i Kokote između Plavaca i Oštrca. 2. i 3. četa došla je u sukob s neprijateljem koji je dalje prodirao od Oštrca i uspio zaobići naše lijevo krilo, te doći jednim svojim dijelom u šumu iznad Plavaca, ali je bio odavde protjeran, te se povukao iz Oštrca. Naši gubitci su: 1 mrtav i 1 lakše ranjen drug. Gubitci neprijatelja su nepoznati. Utrošeno je 500 metaka.

9. VI.

I bataljon pojačan jednom četom II bataljona bio je na istim položajima kao dan ranije, te vodio borbu s ustašama u Sošicama. Naš bacač bacio je oko 11 sati tri mine na neprijatelja u Sošicama, te je neprijatelj počeo bježati i napuštati svoje položaje. Oko 12 sati dobile su jedinice zadatak da zaposjednu Bojće i Sošice. Jedna četa I bataljona bila je na Visoču i davala patrole prema Bulićima i Ognjanovcu.

3. četa I bataljona s jednom slovenskom četom i desetinom proleteraca,⁷ pojačana s teškim mitraljezom i teškim bacačem, krenula je da protjera neprijatelja s Pleša. Te jedinice stigle su na Pleš oko 17 sati, a neprijatelj je odstupio do tog vremena, nakon čega su se spustili u Sošice. Prije toga zaposjeli su već ostali dijelovi bataljona Sošice i Hum, te otposlali patrole u Sopot, Kekiće i Tomaševce.

II bataljon imao je svoju 1. četvu na raspolaganju kod I bataljona, dok su druge dvije čete držale položaj na Visoču, prema Oštrcu i Kupčini, ali neprijatelj nije pokušao napredovati.

⁷ Iz sastava Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«

10. VI. Jedinice I bataljona držale su slijedeći položaj: Pleš, Sopote i Plavci, te davale patrole u pravcu neprijatelja.

II bataljon držao je položaj: Visoče i Oštrc, te davao patrole u pravcu neprijatelja.

11. VI. Jedinice I bataljona bile su raspoređene: Pleš, Hum i Sopote, te je četa u Sopotama prekopala cestu na tri mjesta između Sopota i Kekića. Jedinice nisu došle u dodir s neprijateljem. Istoga dana tri talijanska bombardera bombardovala su položaje koje smo držali iznad Sošica, te Hum i otvarali mitraljesku vatru po tim položajima.

II bataljon bio je na istom položaju kao dan ranije.

12. VI. Jedinice ovog odreda dobile su zadatak da napadnu neprijatelja⁸ na Prekrižju, te im je u tu svrhu dodan teški bacač i dva teška mitraljeza. II bataljon krenuo je na zadatak s dvije čete preko Lović Prekriškog da napadne neprijatelja s južne strane, a jedna četa II bataljona krenula je preko Relića na Begovo Brdo, da napadne neprijatelja od Begovog Brda.

Istovremeno jedinice I bataljona držale su i osiguravale bok II bataljona, tako da su postavljene jedna četa u zasjedu kod Željezna, jedna četa na Plešu, a jedna četa na Visoču i Oštrcu, da štiti eventualno povlačenje II bataljona.

Dvije čete koje su napadale neprijatelja od Konjarić Vrha, imale su jedan teški mitraljez i teški bacač, koji je bacio prvu minu oko 21.30 sati, t.j. s velikim zakašnjenjem. Neprijatelj nije odgovorio na prvu minu koja je bila vrlo nespretno bačena i pala je u jamu, ali na drugu izbačenu minu otvorio je neprijatelj jaku pušчанu i mitraljesku vatru, te tukao s dva laka bacača. Istovremeno je četa koja je prodirala na Begovo Brdo istjerala odavde neprijateljsku patrolu, koja se zadržala na koti između Begovog i Prekrižja. Naš teški bacač je bacio još tri mine s nešto boljim pogodkom, a nakon toga je neprijatelj na našu vatru odgovarao dosta blagom vatrom. Nakon dva sata, naše jedinice su se povukle u redu i zauzele polazne položaje, t.j. Visoče i Plavce, s potrebnim patrolama ka neprijatelju.

U toj borbi pao je jedan drug, a gubitci neprijatelja nisu poznati.

Za vrijeme borbe koju su naše jedinice vodile s neprijateljem koji je počeo nadirati k našem oslobođenom

⁸ Vidi dok. br. 152.

teritoriju, pokazale su naše jedinice dosta neiskustva u borbi, ali mnogo volje da skrše neprijatelja. Teren na kome su se vodile borbe bio je širok i razvučen, tako da su naše jedinice morale dati sav trud da ga zadrže, a obzirom na tu razvučenost, veze su bile dosta labave.

I bataljon pokazao je mnogo više vojničkog znanja u tim borbama od II bataljona, a obzirom na teže borbe koje je izdržao, pokazao je bolju izdržljivost, premda je mnogo lošije opremljen, a na položaju je bio stalno noću i danju. Kod II bataljona bilo je više prigovora od boraca da su umorni i gladni, što nije bio slučaj kod I bataljona. Komandni kadar I bataljona mnogo je sigurniji i bolje se snalazi od komandnog kadra II bataljona, premda se i kod njih opažaju još razni nedostaci.

Štab I bataljona kao cjelina zadovoljio je u cijelosti, dok se Štab II bataljona još uvijek ne snalazi, nego je neorganizovano rasut po jedinicama tako da nema pogleda preko svih jedinica, te ne donša zaključke i naredjenja tako da bi svi članovi štaba bili s time upoznati, što dovodi do čestih nesuglasica.

Kod zadnjih borbi naročito su se istakli drugovi: komandir i komesar 2. čete I bataljona Škrinjar Teodor i Krist Dušan, zatim vodnik 2. voda 3. čete Pajo Čučić, desetar Albert Boršić i partizan Vuković Petar. Iz 1. četa I bataljona istakli su se drugovi: Vuletić Mirko, Bajuk Hinko i Vuković Janko.

Za vrijeme borbe utrošio je I bataljon 2.560 metaka, a II bataljon 1.510 metaka.

Sam zamjenik komesara I bataljona ispucao je iz puškomitraljeza i puške oko 800 metaka, zašto je pozvan na odgovornost.

Jedinice ovog odreda nalaze se sada: I bataljon: Radatovići, Malo Lešće. Brezovica, a II bataljon: Oštrc, Begovo Brdo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit. komesar:
sl. odsutan

Komandant:
Boris Baluš

(M. P.)⁹

⁹ Okrugli pečat: Komanda vojnog područja Žumberak.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORPUSA OD 16 LIPNJA 1943 GOD.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA JO-
SIPDOL I BORBAMA KOD GOSPIĆA¹**

O. br. 96 i 97/43
16 juni 1943

Operativni izvještaj o borbama
VI i VIII divizije od 7 do 13-VI-1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE

7/8-VI-1943 noću VIII divizija izvršila je napad na četničko uporište u Josipdolu² gdje su se nalazila tri bataljona četnika sa ukupno 337 četnika. Četnici su imali od naoružanja 1 mali bacač, 1 teški mitraljez i 18 puškomitraljeza raznih tipova.

Dva bataljona postavljena su za osiguranje prema Oštarijama. Jedan bataljon držao je zasjeđu između želj. stanice i sela Josipdola a sa jednom četom ovog bataljona vršen je fingirani napad na želj. stanicu sa k. 357. Svi ovi bataljoni su iz II brigade. U toku borbe neprijatelj se nije nikuda kretao iz ostalih garnizona niti je iz Josipdola bježao, te ovi bataljoni nisu borbe ni imali. III brigada, ojačana sa 2 protukulska topa, 3 teška minobacača, vršila je napad na četnike u Josipdolu pravcem Jezerane—Munjava—Josipdol, Salopek Selo—Josipdol sa pravca Šegani te od sela Turkalji a jednim dijelom duž ceste Oštarije—Josipdol. Brdska baterija postavljena je na kotu 426.

Neprijatelj je otkrio približavanje naših jedinica i počeo otvarati vatru. Napad je trebao početi u 21 čas 30 min. ali je uslijed pomrčine i kiše zakasnio tako da je dat znak za napad u 23.30 časova. Na dati znak za napad baterija je otpočela gađanje na Josipdol kao i prema Oštarijama i Ogulinu u cilju uznemiravanja neprijatelja a u Josipdolu radi uništavanja utvrđenja. Neprijatelj je satjeran u školu i okolne rovove ali se nije uspjelo da se u toku noći slomi. Predviđajući jaču neprijateljsku intervenciju iz Ogulina i ostalih garnizona Štab divizije povukao je jedinice na polazne položaje.

Gubici neprijatelja su nepoznati ali po jaucima moglo se zaključiti da je bilo mrtvih i ranjenih.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/2—5, k. 419.

² Vidi dok. br. 32 i 52.

Naši gubici: 2 mrtva, 25 ranjenih i 1 nestao.

Zaplijenjena 1 puška a izgubljene 2 od ranjenih drugova koje se nisu mogle pronaći.

Kritički osvrt: Operacija nije uspjela iz slijedećih razloga: jedinice nisu bile duže vremena u borbi a među njima nalazi se znatan broj novomobilisanih i vraćenih iz oporavilišta, iz bolnica itd. te se je osjetila slabija prodornost i borbenost od ranije. Četnička posada u Josipdolu skupljena je većim dijelom od najvećih bandita koji su se uporno branili. Njihovo uporište bilo je dosta dobro utvrđeno, imali su dosta dobar plan vatre tako da su svi prilazi tučeni, prilazi su osvjetljavani reflektorima i time otkriveni borci koji su se privlačili. U blizini Josipdola nalaze se jaki neprijateljski garnizoni koji bi, ako bi se borba produžila, intervenisali sa vojskom, tenkovima, artiljerijom i avijacijom. Artiljerija nije mogla uspješno gađati iz razloga što se za vrijeme dana nije mogla postaviti na položaj a po noći se ne može osmatrati dejstvo, niti vršiti korektura. Pored svega toga te noći je bila velika tama, padala je kiša te veza između jedinica nije bila dobra.

12 i 13 o.mj. III brigada VI divizije koja se nalazi na sektoru Gospić izvršila je akciju i to: sa jednim bataljonom³ čišćenje šume od četnika u okolini Medka, jedan bataljon⁴ izvršio je napad na jednu satniju ustaša na k. 560, jedan bataljon vršio je fingirani napad na Gospić pravcem Smiljanska Plantaža—M. Egzerciriste i jedan bataljon fingirao je napad pravcem Budačka ulica—Gospić.⁵ Bataljon koji je čistio šume oko Medka nije postigao uspjeh jer su četnici doznali za napad i pobjegli u Velebit odakle su napucavali. Bataljon koji je napadao na k. 560 bio je opažen od neprijatelja, tučen pušчанom i mitraljeskom vatrom, ali je ipak nastupao u streljačkom stroju, izvršio juriš na kotu i sa iste satjerao neprijatelja, koji je pobjegao u pravcu Gospića. Bataljon koji je fingirao napad od Budaka naišao je na neprijatelja koji je bio izašao iz žice sa nekom namjerom i natjerao ga natrag u žicu. Susret ovog bataljona sa neprijateljem proizveo je zabunu kod naših snaga koje su imale zadatak da miniraju Budački most u slučaju opasnosti na taj način što je neprijatelj ispalio crvene rakete koje su značile po našim ugovorenim znacima da se most ruši. Bataljon od Smiljanske Plantaže također je izvršio fingirani napad prema Gospiću. Reakcija neprijatelja na fingirani napad bila je jaka i odgovoreno je sa jakom mitraljeskom vatrom, minobacačkom i artiljerijskom.

Zaplijenjeno 400 metaka, 1 zastava i nekoliko čebadi.

Gubici neprijatelja nepoznati.

Naši gubici 1 mrtav.

³ Riječ je o drugom bataljonu Treće NOU brigade. Vidi dok. br. 63.

⁴ Odnosi se na Prvi bataljon.

⁵ Ovaj zadatak izvršili su Treći i Četvrti bataljon.

Kritički osvrt: Akcije su izvedene po planu. Prilikom napada na k. 560 snage koje su trebale onemogućiti nekažnjeno bjegstvo neprijatelja nisu stigle na vrijeme na svoje položaje i neprijatelj je umakao bez gubitaka. Kod Medka nije se uspjela sačuvati tajnost nešeg pokreta, tako da su četnici doznali za napad i pobjegli. Budački most je zabunom srušen, što se ipak nije smjelo dogoditi obzirom da su naše snage bile u borbi sa neprijateljem ispred mosta i trebalo je predvidjeti sigurnije ugovorene znake.

Utrošak municije: 15 mina za mali bacač, 1710 puščanih i mitraljeskih metaka.

Pokvarenog i u borbi izgubljenog oružja nije bilo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar.

Komandant.

BR. 68

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVORTE DIVIZIJE OD 16 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA OKO SIRAČA¹

ŠTAB
IV DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. Broj: 73/43

Dana 16./VI. 1943 u 12 h

Izvršetak o izvršenoj akciji
na Sirač. Suhopolje
i diverziji pruge.

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Na osnovu naređenja Štaba I slavonskog korpusa br. 50/43 od 10 juna 1943, u akciji na Sirač jedinice naše divizije imale su zadatak postaviti zasjedu i spriječiti neprijatelja koji bi iz Daruvara pošao u pomoć napadnutom Siraču, te uhvatiti neprijatelja na otvorenom terenu i potući ga.²

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 23—3, k. 908.

² Vidi dok. br. 41, 45, 46.

Jedinice XVIII brigade zatvarale su prostor cesta Doljani³—Badljevine, cesta Miljanovac—Doljani i cesta Sirač—Doljani. Jedan bataljon te brigade bio je zakonspirisan u šumi Brdo zapadno od ceste Daruvar—Doljani sa zadatkom da propusti neprijatelja koji bi išao iz Daruvara i da ga napadne s leđa kada isti dođe u sukob sa jednom od naših zasjeda. Njegov zadatak pored ovoga bio bi i taj, da sačeka neprijatelja u povlačenju koje bi izvršio poslije sukoba sa našim snagama.

13. VI. 1943 oko 9 časova, neprijatelj u jačini oko jedne bojne⁴ krenuo je iz Daruvara cestom u pravcu Doljana, pa prema Siraču. Bataljon XVIII brigade koji je bio zakonspirisan u šumi Brdo propustio je neprijatelja, kako je imao zadatak, ali neprijatelj se privremeno zadržao u selu Doljanima zaposjednuvši sve kuće. Dijelom svojih snaga uputio se u pravcu Sirača, gdje je na cesti Sirač—Doljani došao u sukob sa našim jedinicama koje su bile u zasjedi na toj cesti, te je isti bio odbijen natrag u pravcu Doljana, odakle je više puta tokom dana pokušao ponovo prodirati u pravcu Sirača, ali svakog puta bio je odbijen uz osjetne gubitke. Bataljon XVIII brigade koji je imao zadatak da ga napadne s leđa nije izvršio svoj zadatak, te je i dalje ostao zakonspirisan na mjestu koje mu je određeno.

Toga dana oko 9 časova jedinice XXI brigade vodile su borbu kod sela Badljevine,⁵ te je odvojen dio snaga XVIII brigade i upućen u pomoć njihovim jedinicama za suzbijanje neprijatelja koji je prodirao sa pravca Pakrac—Badljevine—Sirač. I sa ovoga pravca naše jedinice uspjele su neprijatelja protjerati u pravcu Pakraca također sa velikim gubicima po neprijatelja.

XII brigada imala je zadatak postaviti zasjedu na pruzi Sirač—Daruvar, na cesti Sirač—Doljani, gdje se vezivala sa jedinicama XVIII brigade, te sa jednim bataljonom i III bataljonom I odreda zakonspirisati se kod kote 359 više sela Markovaca sa zadatkom da kada neprijatelj krene u pomoć napadnutom Siraču i dođe u sukob sa našim zasjedama, da ga napadne s leđa u zajednici sa bataljonom XVIII brigade, koji je bio u šumi Brdo.

Jedinice XII brigade koje su bile u zasjedi na cesti Sirač—Doljani i željezničkoj pruzi Daruvar—Sirač imale su u toku cijelog dana borbe sa neprijateljem,⁶ koji je pod svaku cijenu pokušavao prodrijeti naše položaje i priteći u pomoć napadnutoj posadi u Siraču. Naše jedinice sa uspjehom odbijale su sve napade neprijatelja i u toku cijelog dana nanosile velike gubitke neprijatelju. Svaki pokušaj neprijatelja bio je odbijen.

Bataljon te brigade⁷ koji je bio zakonspirisan više sela Markovaca nije svoj zadatak izvršio koji mu je dodijeljen.

³ Podborski Doljani

⁴ i ⁶ Vidi dok. br. 156.

⁵ Vidi dok. br. 41, 45, 46 i 69.

⁷ Riječ je o Trećem bataljonu.

Kako su svi pokušaji neprijatelja spriječeni da se probije u Sirač isti je zaposleo selo Doljane, rasporedivši svoje snage po svima kućama, u školi i oko nje u bunkerima i u crkvi, i iz sela stalno pripuckavao na položaje naših jedinica.

U 17 h. ovaj štab naredio je napad na neprijatelja u selu Doljanima i na koti 230 koju je neprijatelj sa dijelom svojih snaga zaposleo. Napad nije uslijedio u određeno vrijeme uslijed udaljenosti bataljona koji je bio više sela Markovaca, te se sa zakašnjenjem pristupilo likvidaciji neprijatelja u Doljanima.⁸

Jedinice XVIII brigade napadale su ovo selo sa južne strane čisteći kuće u pravcu crkve, dok je bataljon XVIII brigade koji je bio zakonspirisan napadao ovo uporište sa sjeverozapadne strane. Bataljon XII brigade nastupao je sa istočne strane u pravcu kote 230, gdje se sa svojim desnim krilom povezao sa bataljonom XVIII brigade. Ovim jedinicama uspjelo je očistiti selo i satjerati neprijatelja u školu, odakle je neprijatelj davao jak otpor. Likvidacija škole nije završena zbog toga što je u tome vremenu izdato naređenje za povlačenje, te je na taj način neprijatelj ostao i dalje u tom objektu.

Pored ovoga jedinice XII brigade imale su zadatak: rušenje pruge Sirač—ž. stanica Bijela, te Daruvar—Bijela, koji su zadatak izvršile, razrušivši prugu na dva mjesta u dužini od oko 200 metara.

U ovim borbama od ratnog materijala nije ništa dobiveno. Neprijatelj je imao na svima sektorima gdje se sukobio sa našim jedinicama ukupno oko 50 mrtvih i nepoznat broj ranjenih.

Naši gubitci iznose: Kod XII brigade 3 mrtva i 25 ranjenih, od kojih većim dijelom lakše. Kod XVIII brigade 11 mrtvih i 16 ranjenih, isto tako većim dijelom lakše.

Ukupni naši gubitci iznose: 14 mrtvih i 41 ranjen.

Utrošeno je 7.000 puščanih metaka, 20 teških mina i 25 lakih mina.

Izgubljen 1 puškomitraljez i 1 lako oštećen.

Poginuli drugovi sahranjeni su u selu Miljanovcima i Pakranima, a ranjeni drugovi otpremljeni su za bolnicu.

U toku cijelog dana 13. VI. 1943, t.j. za vrijeme vršenja napada na Sirač, naše jedinice tukla je neprijateljska artilerija iz Daruvara, te bombardovala neprijateljska avijacija sa 6 aviona. Od tog bombardovanja imali smo neznatne i to vrlo male gubitke.

U ovoj akciji naše jedinice izvršile su svoj zadatak djelomično, tj. neprijatelj nije uspio da se probije kroz naše položaje u pomoć opkoljenoj posadi u Siraču, dok glavni zadatak koji je pred naše jedinice postavljen, t.j. uhvatiti neprijatelja na otvorenom terenu u klopku,

⁸ Bata'jon je zakasnio jer je u pokretu ka ovom uporištu bio ometan od neprijateljske avijacije. Vidi dok. br. 65.

što se je imalo za glavni cilj, nije uspio. Razlog ovome je taj, što je neprijatelj nadirao sa pravca Daruvar—Sirač samo jednim pravcem, i to preko sela Doljana, pod zaštitom tenkova, te nakon toga što je bio propušten od naših zakonspirisanih dijelova odmah zaposjeo sve kuće u selu i iz njih davao otpor i povremeno sa dijelom svojih snaga pokušavao prodrijeti u Sirač.

Iz ove akcije i borbi na terenu naši borci i rukovodioci imali su jedno dragocjeno iskustvo. Naime, jedna četa XII brigade koja je držala položaj na cesti Doljani—Sirač iskopala je streljačke zaklone na terenu te se svi borci u njih smjestili. Ova četa vodila je borbu u toku čitavog dana i nije imala niti jednog druga izbačenog iz stroja, dok ostale jedinice koje se nisu ukopavale imale su gubitaka. Ovaj slučaj iskorišten je kod svih boraca naše divizije i iznijet kao primjer da je ukopavanje naših strijelaca od velike važnosti, jer se sa tim u mnogome smanjuje broj naših žrtava. Poslije ovoga slučaja naši borci uvidjeli su važnost ukopavanja i već je još sada počela utakmica u sakupljanju pionirskog alata.

U ovim borbama uvidjelo se da još pojedini štabovi bataljona nemaju dovoljno samoinicijative i u odsudnim momentima ne znaju da se dovoljno snalaze, što se naročito odnosi na III bataljon XII brigade i II bataljon XVIII brigade, koji su imali zadatak napasti neprijatelja s leđa, i taj zadatak oni nisu izvršili. Sami rukovodioci tih bataljona uvidjeli su svoju grešku i nastoje je opravdati sa time da neprijatelj nije naišao onamo kuda ga se je očekivalo, već je nadirao samo jednim pravcem i to cestom Daruvar—Doljani, te odmah po ulasku u selo Doljane zaposjeo sve kuće i nije ga se moglo napadati onako kako bi se to učinilo na otvorenom terenu.

Na ove njihove pogreške ukazano je i drugovi su sami shvatili svoje propuste, te obećali da se u buduće ovako šta neće dogoditi.

Naša XVI brigada, koja se je nalazila na sektoru Bilo Gore, za ovu akciju dobila je zadatak da ruši prugu Daruvar—Đulavec, Đulavec—Pivnica i Pivnica—Virovitica, te likvidaciju neprijateljskog uporišta Suhopolje.

Dobiveni zadatak jedinice XVI brigade izvršile su u potpunosti.

Željeznička pruga porušena je i to: kod sela Koreničana u dužini od 2 klm, kod sela Klise oko 600 metara, od Suhopolja prema Slatini oko 100 met. i od Suhopolja prema Virovitici oko 100 metara. U svemu ove željezničke linije onesposobljene su za saobraćaj nekoliko dana. Pored ovoga jedinice ove brigade dan ranije, t.j. 12. VI. 1943 u noći izvršile su diverziju pruge Virovitica—Bjelovar kod sela Vukosavljevice u dužini od 3 klm.

Jednovremeno sa akcijom na Sirač, dvije čete III bataljona XVI brigade napale su neprijateljsko uporište Suhopolje. U toj akciji zarobljen je 1 natporučnik i 16 domobrana. Zaplijenjeno je: 22 karabina,

oko 2.000 metaka i oko 20 kola živežnih namirnica i ostalog materijala.

Naše jedinice u toj borbi nisu imale nikakvih gubitaka. Neprijatelj je imao 2 ubijena.

U svima ovim akcijama neprijatelj je imao oko 60 mrtvih i nepoznat broj ranjenih.

Poslije ovih borbi naše jedinice nalaze se na određenim mjestima, sređuju se i spremne su za daljnje zadatke. Moral kod boraca je na priličnoj visini.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Marijan Cvetković

Komandant:
Milan Stanivuković

BR. 69

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DESETE DIVIZIJE OD 17 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
O NAPADU NA SIRAČ¹**

ŠTAB
X DIVIZIJE
NAR. OSL. VOJSKE HRVATSKE
O. broj: 53/43
Dana 17. VI. 1943 (12 h.)

Predmet: Operativni izvještaj
dostavlja

ŠTABU I SLAVONSKOG KORPUSA N.O.V.H.

Na položaju

I. RAD NAŠIH JEDINICA:

Poslije likvidacije Našica² i Donje Motičine³ naše su se jedinice povukle u Požešku kotlinu, sela koja se nalaze na južnim obroncima Papuka. Tamo su ostale sve do 11. ov. mj. kada su pošle u akciju na Sirač.⁴ Za vrijeme boravka jedinica u Požeškoj kotlini izvršena je popuna novim ljudstvom koje se naoružalo sa dobivenim oružjem u prvim

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10—2/I, k. 470.

² i ³ O napadu na ova uporišta vidi dok. br. 8, 13, 15, 27, 34, 35, 36, i 37.

⁴ Vidi dok. br. 41, 45 i 46.

akcijama. Vojnička obuka se također radila. Ukazivalo se drugovima na nedostatke učinjene u akciji na Kutjevo⁵ i Donju Motičinu.

Poslije našeg povlačenja sa Dilja i južnog dijela Požeške kotline neprijatelj je ponovo posjeo očišćena uporišta, kao i izvršio popravak pruge Pleternica—Našice.⁶ Glavne neprijateljske snage kretale su se iz Pleternice, odakle su zaposjele: Kulu, Poreč, Kutjevo, Darkovac, Ljeskovicu i Čaglin, dok su iz Požege polazile za Trenkovo, Vetovo i Jakšić. Prema podacima to je bila Begićeva bojna, koja se svojevremeno nalazila u Čačincima, a bilo je i bundaša i nešto ustaša.⁷ Naš pokret prema zapadu bio je neprimjećen, tako da neprijatelj na ovom sektoru nije vršio nikakav pokret ni koncentracije prije udara na Sirač, dok je za vrijeme akcije pridošlo nešto Njemaca kao pomoć dotadanjim posadama. Poslije akcije stanje nam nije poznato.

Stanje unutar naše Divizije popravlja se svakim danom sve više i više. Štabovi se brigada i bataljona sve bolje snalaze i sve se više osamostaljuju, što se vidjelo iz posljednje akcije na Sirač XVII brigade i XXI brigade u zasjedi. Istina, još nisu dorasli tolikom lukavstvu i novoj taktici, da za vrijeme dok su u zasjedi propuste neprijatelja u kotao, tamo ga opkole i razbiju po dijelovima, već se još uvijek služe prostim odbijanjem neprijatelja. Ali svakako učinjen je korak više nego obično odbijanje, kao što su to naše zasjede ranije radile; naime, kada je neprijatelj naišao u streljačkom stroju na obruč zasjede naše XXI brigade, bio je odbijen i kontra-jurišem gonjen daleko od ranije zauzetih položaja naših jedinica. Jedinice su, poslije kada je neprijatelj vraćen u svoje uporište, fingirale napad na pilanu u periferiji Pakraca i time ga prikovala za bunkere, odakle je čitavu noć pucao misleći da je napadnut.

Veze za vrijeme akcije na Sirač funkcionisale su dobro, samo je bilo uvijek u zakašnjenju zbog velike udaljenosti između Štaba divizije i štabova brigada. Bilo je daleko zato što se naš štab nalazio u Gornjim Grahovljanima, a trebao je biti u Donjim. Pogrešilo se prilikom izdavanja zapovjedi za napad, jer nije se znalo gdje su Gornji a gdje su Donji Grahovljani. Da bi Štab divizije mogao što više pripomoći nižim štabovima, u budućim akcijama trebaće biti što bliže. Radio-telefonska veza ovoga puta nije uopšte došla do izražaja, zato što su nam anodne baterije sasvim iscrpljene.

II. IZVEDENE AKCIJE:

13. VI. Izvršena je akcija na neprijateljsko uporište Sirač u kome se nalazilo 160 neprijateljskih vojnika IV gorskog zdruga. Naša dva

⁵ Vidi dok. br. 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

⁶ Čišćenje Požeške kotline izvršile su jedinice Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske krajem svibnja 1943 god. (Vidi dok. br. 1, 2, 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86). Komunikaciju Pleternica—Našice razorila je Sedamnaesta NO brigada. (Vidi dok. br. 4 i 14).

⁷ Vidi dok. br. 133.

bataljona XVII brigade izvršila su napad koji je počeo u 3 h. Borba je trajala sve do 22 časa kada je neprijatelj bio likvidiran potpuno u svim zgradama.

Istovremeno XXI brigada sa III bataljonom održala je zasjedu prema Pakracu. Neprijatelj je žestoko navaljivao još od rana jutra i bio odbijen tri puta.⁸ Poslije toga je u velikom broju naišao na I bataljon XXI brigade, koji se morao povući na druge položaje, odakle je izvršen kontra-juriš zajedno sa II bataljonom i bio je odbijen u selo Omanovac i u šumu Krndiju. Jedinice su i dalje ostale na svojim položajima preko cijele noći. U toku noći, a da bi privukli pozornost neprijatelja i povratili ga u uporište, fingiran je napad na Pakrac sa jednim vodom, koji je djelomično i uspio. U momentu kada je dobiveno naređenje naišao je »pancer« natovaren sa četiri (4) tenka, koji se zaustavio na mostu pred Badljevinom, gdje je bila porušena pruga. Pri povlačenju otvorena je vatra iz »pancera« na jednu četu II bataljona, ali bez uspjeha jer je ista umakla.

III. RATNI PLIJEN:

Uporište Sirač potpuno je likvidirano i u njemu je zarobljeno 85 neprijateljskih vojnika.

Od oružja uhvaćeno je: 1 protutenkovski top sa 22 granate, 2 teška mitraljeza, 6 puškomitraljeza, 132 karabina, 4 »šmajsera«, 40 bombi, 4 laka bacača sa 50 mina, 2 pištolja i više od 35.000 metaka. Dobiveno je još dosta ratnog materijala i ostale vojne spremne. U zasjedi su dobivene 2 puške.

Zapaljena je općina, škola i željeznička stanica. Sveukupni gubitci neprijatelja u uporištu i u zasjedi iznose 150 vojnika i 2 oficira. Naši gubitci su ukupno: 27 mrtvih i 63 ranjena druga.

U ovoj akciji smrću heroja pali su slijedeći drugovi i drugarice: Momčilović Dragan, zamjenik komandira II čete II bataljona XVII brigade, rođen 1914 god. u Blatarima (Vladki—Ogulin), Srbin, radnik, član K. P. Došao u partizane 8. VII. 1942.

Gregurić Dušan, sekretar I čete II bataljona XVII brigade, rođen 1923, selo Vrhovlje (Sokolovac), Srbin, seljak, član K. P. Došao u partizane 10. VIII. 1942.

Bosanac Persa, desetar I čete II bataljona XVII brigade, rođena u Čeralijama 1922 godine, srez Slatina, Srпкиnja, seljanka, član K. P. Došla u partizane 18. I. 1943.

Đurić Savo, komandir I čete I bataljona XVII brigade, rođen 1919 god., selo Pakrani, općina Bijela, srez Daruvar, član K. P. Došao u partizane 1942 godine.

Gore navedeni poginuli drugovi i drugarice bili su najdisciplinovaniji, najodaniji našoj borbi. Oni su pokazali svojim junaštvom i borbenošću kako se ljubi svoj narod, davši sve od sebe, pa i svoj život.

⁸ Vidi dok. br. 156.

Kao pojedinac u ovoj borbi istakao se komandir II čete II bataljona XVII brigade, drug Branko Mišćević, koji zaslužuje svaku pohvalu. Njegovom je zaslugom i samoinicijativom izvršen kontra-juriš na bandu koja je dolazila iz Osijeka, za vrijeme napada na Našice i njegova je četa zauzela »zidani grad« u Siraču. Lično je također vrlo hrabar, rodom je iz Dabčevice, seljak, Srbin, član K. P., u partizanima je još od 1941. godine.

Osim toga istakle su se drugarice: Dragica Radojčić, Đuja Bosiočić, Bogdanka Njegovan i Misirača Ana, koje su se dobrovoljno javile u bombašku grupu kada se vršio juriš na školu u koju se neprijatelj povukao.

IV. UTROŠAK MUNICIJE:

U ovoj akciji i na zasjedama utrošeno je 21.000 metaka. Višak municije od 14.000 metaka nalazi se.⁹

Izgubljen je jedan (1) puškomitraljez (XXI brigade), koji se nalazio na takvom položaju, zajedno sa puškomitraljescom, da ga je bilo apsolutno nemoguće izvući pred naglim naletom neprijatelja.

V. KRITIČKI OSVRT:

Ova akcija je izvršena po planu. Štabovi bataljona ovoga puta pokazali su da su sposobni da rukovode svojim jedinicama, dok još postoje neke greške kod samih štabova bataljona, kao i kod samog Štaba brigade, kada se likvidira uporište. Osim toga saradnja teškog oružja i pješadije nešto se bolje odrazila ovoga puta uz suradnju i pomoć pojedinih članova štaba.

Način borbe u zasjedama nije došao ovoga puta do izražaja, t.j. nije se uspjelo neprijatelja ukloniti i tako ga tući i uništavati. Razlog je taj što je neprijatelj u velikom broju i u streljačkom stroju naišao—ne u predviđeni kotao, već direktno na naše desno krilo, koje se nije znalo snaći u prvi momenat. U ovakvim slučajevima naši štabovi bataljona nemaju dovoljno samoinicijative, brzog snalaženja, odnosno brzog donošenja odluka, izvršenje manevara po svom sopstvenom nahođenju.

VI. STEČENA ISKUSTVA:

Prilikom ove akcije naši borci i rukovodioci izvukli su mnoga iskustva. U samom uporištu naši rukovodioci, a pogotovo štabovi bataljona potvrdili su sumnju da neprijatelj može pobjeći kad ga se blokira, kao što je bio slučaj u Kutjevu. Ovoga puta naši su borci bili više oprezniji, tako da neprijatelj nije uspio, iako je pokušao, da pobjegne. Naši su ga borci dočekali—potukli i jedan dio zarobili. Od čitave posade uspjelo je pobjeći manje od 10 vojnika koristeći se mrakom.

Ali ovdje se mora dodati da naši borci nisu još naučili kako treba da se prebacuju kod zauzimanja neprijateljskih zgrada, u kojima se

⁹ U originalu rečenica nedovršena.

neprijatelj nalazi, iako im je to od strane rukovodilaca na licu mjesta govoreno, tako da ih tom krivnjom ima veći broj mrtvih i ranjenih.

Iskustvo iz zasjede pokazuje nam kako se mogu i veće snage neprijatelja držati u šahu i ne dozvoliti njihovo napredovanje.

Ovdje još moramo dodati da su naši borci iskusili bez opasnosti neprijateljsku avijaciju, koja je tri dana tukla kako samo mjesto, tako i izvan njega, a da nam nije prouzrokovala nikakvih gubitaka, sem jednog mrtvog i jednog ranjenog.

VII. DALJNJE OPERATIVNE NAMJERE:

Poslije likvidacije uporišta Sirač, naše su se jedinice u redu povukle na Ravnu Goru, gdje su ostale jedan dan, a potom se prebacile na sektore: XVII brigada: Javornik, Ožegovci i Branešci; XXI brigada: Nježići i Poljanska, kontrolišući teren prema neprijateljskim uporištima.

Stanje u jedinicama je prilično. Borci nisu tako umorni i sposobni su da se ponovno krenu u borbu. Naša XVII brigada ima priličan broj rezervnog oružja i vrši mobilizaciju na Bučkom kraju.

U posljednjim našim akcijama i sabotажama porušeno je desetak klm pruge Pleternica—Našice i Pakrac—Virovitica. Imamo istinite podatke da je neprijatelj upro sve sile da ih popravi, što je do sada i učinio. Iz toga se vidi od kolike su važnosti, ma i sporedne pruge po neprijatelja u današnje doba, doba stremljenja i bojazni za drugi front. Stoga bi trebali da slegnemo na jednu takvu prugu i da je onesposobimo za duže vrijeme. To bi se isto moglo učiniti i na glavnoj pruzi Beograd—Zagreb.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Vlado Janić

(M. P.)¹⁰

Prilog: plan Sirača.

Komandant:

Vinko Antić

¹⁰ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE
»RADE KONČAR« OD 17 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE
OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA U POKUPLJU¹**

ŠTAB
BRIGADE »RADE KONČAR«
HRVATSKE
Op. br. 6
Dne 17-VI-1943

Operativni izvještaj

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE N. O. V. i P. O. HRVATSKE

Prema naređenju Štaba II Operativne zone od 2. VI. 1943. ga naša Brigada krenula je iz Žumberka za Pokuplje sa zadatkom da ugrozi prugu Zagreb—Sisak (razruši prugu, diže mostove i dočeka transportne vlakove) i čisti slabije garnizone neprijatelja na tome sektoru za vrijeme svog boravka.

3. VI. tek. godine u 18 časova Brigada je krenula na izvršenje svoga zadatka pravac Sveta Jana—Okić—Pokuplje. 4. VI. preko dana zadržala se je u Okiću i istoga dana u 20 časova krenula je preko pruge na sektor Pokuplje, u mjesto Lučelnica, gdje smo stigli 5. VI. u 8 časova ujutru, i ostali taj dan i sutrašnji dan na odmaranju. 6. VI. u 20 časova Brigada je krenula za Cerje gdje je stigla 7. VI. u 7 časova ujutro.

7. VI. Brigada je krenula na prugu Zagreb—Sisak sa zadatkom da razoruža neprijateljsku posadu u željezničkoj stanici Peščenica i razruši prugu, sačeka transportni vlak koji bi eventualno naišao, digne u zrak lokomotivu zajedno sa jednim propustom između Velike Gorice i Peščenice.

7/8 juna tek. godine naš I proleterski bataljon razoružao domobransku posadu na željezničkoj stanici Peščenica i zapalio stanicu, gdje je bez ikakvog otpora zarobio 18 domobrana. dok su dva uspjela pobjeći. Stanica je bila utvrđena sa tri otvorena bunkera i trorednom bodljikavom žicom. Istovremeno II Proleterski bataljon kome je bilo pridodato jedno odjeljenje minera razrušio je, odnosno digao u zrak jedan propust na pruzi Zagreb—Sisak između Velike Gorice i Peščenice i 50 metara pruge, pošto nije očekivani vlak naišao, jer je isti bataljon imao zadatak da ga sačeka. II Bat. sa jednom četom osiguravao je od Vel. Gorice.

III Proleterski bataljon sa jednom četom osiguravao je prugu i cestu od Lekenika, dok su mu se dvije čete nalazile u rezervi. Početak

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 41/3, k. 1472.

akcije bio je 7. VI. u 23 časa, a završetak 8. VI. u 2 sata. kada smo se povukli u polazne baze na akciju Cerje.

U ovoj akciji zaplijenjeno je 20 pušaka (ruskih), 2000 komada metaka, 19 uniformi, 2 poljska telefona, 15 bombi, 8 čebadi, 19 pari čizama, 2 konja i jedno sedlo.

Na našoj strani nije bilo gubitaka, kod neprijatelja također nije bilo mrtvih nego je zarobljeno živih 19 domobrana.

8. VI. poslije povratka sa akcije na Peščenicu Brigada je bila smještena na odmor u Cerju. Istoga dana u 6 sati ujutro neprijatelj sa jednom pojačanom satnijom Njemaca i jednom satnijom domobrana opkopara² napao je na položaje našeg II Proleterskog bataljona, koji su krenuli istoga dana u 4 sata ujutro iz Lekenika. Bataljon je imao isturene patrole i izvidnice prema neprijatelju, ali pošto je teren bio pošumljen, neprijatelj je uspio privući se blizu a da nije bio primjećen. i u patroli je ranio jednoga druga. Patrola je izvijestila Štab bataljona i bataljon je odmah zauzeo položaj prema neprijatelju koji je bio već blizu i primio borbu. O tome je izvijestio ovaj Štab i Štab I Prol. bataljona koji se nalazio na lijevom krilu od njega. Odmah smo naredili da se neprijatelj protjera, uništi i po mogućnosti i zarobi, i to da II Proleterski bataljon zadržava neprijatelja sa fronta i sa jednom četom napadne sa lijevog krila, a I Proleterski bataljon da sa dvije čete obuhvatnim napadom napadne neprijatelja sa desnog krila i leđa. I Proleterski bataljon bio je jako spor i nije postupio tačno i na vrijeme po naređenju Štaba brigade nego nakon dva i pol sata docnije, tako da je neprijatelj na ovome sektoru nesmetano odstupio prije nego su ga oni zaobišli. II Proleterski bataljon gonio je neprijatelja frontalno i sa jednom četom. ali isto sa malim zakašnjenjem, napao neprijatelja na njegovom lijevom krilu gdje je bila domobranska satnija, zarobio je 9 domobrana, među kojima i domobranskog vodnika sa potpunom ratnom spremom, i nanio neprijatelju osjetne gubitke u mrtvima i ranjenima. Nakon tro-satne borbe neprijatelj je odstupio u pravcu Lekenika. U ovoj borbi mi smo imali jednog mrtvog i dva ranjena druga. Neprijatelj je imao prema nepotpuno provjerenim podacima 20 mrtvih i toliko ranjenih, većinom Švabe, i među njima jedan vodnik, također Njemac. Neprijatelj je u odstupanje ostavio na bojnopolju tri mrtva Njemca, dok je ostale povukao za sobom. U toj borbi zaplijenjeno je 10 pušaka mauzer. 580 komada mauzer metaka, jedan njemački šmajser sa 80 metaka. 5 opasača, 5 noževa, jedna gas-mask, jedan šaržer za mitraljez, 7 ručnih njemačkih bombi, dva para čizama.

Mi smo u toj borbi utrošili 583 puščana metka.

III Proleterski bataljon nalazio se je u rezervi i pred završetak borbe krenuo sa dvije čete da bi neprijatelju isto zašao iza leđa. ali je neprijatelj već bio odstupio.

² Vidi dok. br. 198.

8. VI. u 20 sati Brigada je krenula iz Cerja za Dubranec, u koji je stigla 9. VI. u 6 časova ujutro. U neposrednoj blizini Dubranca nalazi se Kravarsko gdje se nalazila neprijateljska posada od 100 ustaša koju smo imali namjeru napasti, ali ne raspoložuci nikakvim podacima, stoga garnizon nismo napali, ali poslije naše akcije na Malu Mlaku, Odru i Brezovicu³ neprijatelj se povukao iz Kravarskog, iako je isti garnizon bio pojačao sa 150 ustaša, i pobjegao prema Velikoj Gorici, gdje se je zadržao u Odr i Gradišću.

10. VI. Brigada je krenula iz Dubranca u 15 časova sa dva bataljona da razoruža neprijateljsku posadu u Maloj Mlaci od 11 ustaša, željezničku stanicu Odra od 20 domobrana i Brezovicu od 20 domobrana i 10 žandara, dočim je jedan bataljon ostao u selu Haviđiću sa zarobljenicima i ranjenicima i ujedno osiguravao bataljone koji su ušli u akciju od Pisarovine, Pokupskog i Kravarskog. II Proleterski bataljon razoružao je neprijateljsku posadu na željezničkoj stanici Odra, gdje je uz mali otpor od nekoliko metaka zarobio 5 domobrana sa vodnikom dočim su ostali uspjeli pobjeći, jer su bili u pripravnosti na položaju, i ujedno imao je zadatak razoružati ustašku posadu u Maloj Mlaci, ali uslijed slabih podataka i budnosti kod neprijatelja nije uspjelo dobro opkoljavanje, tako da je neprijatelj uspio sav pobjeći.

Istovremeno minerski vod je digao jednu šinu u dužini od 20 metara sa jednom bacačkom bombom u zrak kod željezničke stanice Odra na pruzi Zagreb—Sisak. U ovoj borbi na našoj strani nije bilo gubitaka u mrtvim i ranjenima a ni na strani neprijatelja.

U ovoj akciji zaplijenjeno je na željezničkoj stanici Odra 5 pušaka (ruskih), 73 metka, i ostale ratne sprema, u opštini Odra i pošti zaplijenjeno je: jedna pisača mašina, sa 7.420 kuna i ostalog kancelarijskog materijala. U napuštenom ustaškom garnizonu u Maloj Mlaci zaplijenjeno je: 4 puške manliher i dvije civilne, 500 komada metaka. Od ustaškog logornika Fijolića iz Male Mlake kao i od još dvojice ustaša konfisciran je njihov dio imovine. Ukupno: 7 konja, dva ždrebeta, tri krave, 100 kilograma masti, i odjeće i veša, koje su kao ustaše ranije opljačkali od naroda.

III Proleterski bataljon napadao je Brezovicu, domobranski i žandarski garnizon, zarobio je 13 domobrana, dok su ostali uspjeli pobjeći, sakrivajući se po žitu. Napad na žandare također je izveden ali, uslijed nedovoljnih podataka i ranijeg kompromitovanja sa domobranima, prepad nije uspio, jer su isti bili u pripravnosti i već zauzeli položaje u rovovima oko kojih imadu spletnu četverorednu bodljikavu žicu. Pošto bi trebalo više vremena za likvidaciju toga garnizona, što bi omogućilo pravovremeno povlačenje i trebalo bi dati nekoliko žrtava, Štab bataljona kao i članovi Štaba brigade koji su bili tu naredili su povlačenje. U ovoj akciji također nije bilo gubitaka na našoj strani

³ Vidi dok. br. 42.

a isto tako ni na strani neprijatelja. U toj akciji zarobljeno je 15 pušaka, 1000 metaka, dva bicikla, jedno bure nafte, 10 čebadi, 6 pari konja sa Kaptolskog imanja u Brezovici. Za vrijeme izvođenja akcije neprijatelj nije pokušavao kretati u pomoć napadnutim garnizonima. Ujedno napominjemo da je prilikom razoružavanja neprijateljske posade u Odri zapaljena željeznička stanica i uništena arhiva u opštini. Početak napada na gore navedene garnizone bio je u 23 časa a završen u 1.30 časova, odakle smo se povukli u nove baze Lipnica i Havičić. Zarobljenici i plijen evakuisani su zajedno sa jedinicama.

12. VI. u 18 sati Brigada je krenula iz Lipnice zajedno sa zarobljenicima i novomobilisanim borcima-omladincima pravac preko pruge Horvati—Okić, gdje smo stigli 13. VI. u 6 sati ujutro. Od 13. VI. do 14. VI. u 3 sata Brigada se odmarala u Okiću, dok smo prikupljali podatke o situaciji na Žumberku. 14. VI. u 13 sati uputili smo jednu oficirsku patrolu iz Okića u Svetu Janu da ispita put i situaciju u Žumberku. Istoga dana pustili smo iz Okića sve zarobljenike osim 11 domobrana koje smo zadržali u partizanima, i istoga dana u 16 časova Brigada je krenula za Žumberak. Plijen sa dva fijakera ostavili smo u Okiću, naftu u Pokuplju kod K. K. Pisarovina.⁴ Prema dobivenim podacima prije našeg povratka na Žumberak: da neprijatelj — Talijani i ustaše vrše neke ispade na slobodni teritorij, izradili smo plan za napad neprijatelja iza leđa prema podacima koje smo primili, i to da ga napadnemo sa jednim bataljonom kod Željeznog, sa dva bataljona Prekrižje i Begovo Brdo. Ali na putu, u Svetoj Jani, dobili smo naređenje od strane Štaba zone da hitno samo prođemo na Žumberak sa vodičom kojeg smo dobili, i usmeno naređenje komesara Zone⁵ da neprijatelja ne napadnemo prema predviđenom planu već samo eventualno u prolazu, ako nam se bude nalazio na putu, ali na putu kojim nas je vodič vodio nismo naišli na neprijatelja, te u tom slučaju nije ni došlo do sukoba.

15. VI. Brigada je stigla na Oštrc, gdje smo dobili podatke da se neprijatelj — ustaše nalaze samo na Prekrižju. Ujedno smo dobili naređenje o smještaju naše Brigade od strane Štaba zone. Neprijatelj — ustaše⁶ — tokom prošle noći, tj. 16. VI. u 1 sat, napustio je i Prekrižje i povukao se u Krašić i Hrženik.

Brigada se sada nalazi na odmoru u određenim bazama. Vrijeme se iskorišćava u vojnoj i političkoj izgradnji boraca i rukovodilaca po unaprijed predviđenom planu.

Kritički osvrt na put i akcije na Pokuplju:

Marševi koje je Brigada izvodila kroz vrijeme našeg odlaska sa Žumberka zadovoljavali su uz neke male nedostatke. Akcije koje

⁴ Kotarski komitet komunističke partije Hrvatske za kotar Pisarovinu.

⁵ Marko Belinić

⁶ Iz sastava Desete ustaške bojne.

su izvođene također su se odvijale po predviđenom planu i bilo je dovoljno brzine, discipline, hrabrosti, odlučnosti, manjkala je jedino kod I Proleterskog bataljona, a najviše kod rukovodilaca, što se je jasno moglo vidjeti prilikom njemačko-domobranskog ispada na Cerje kada se je Brigada nalazila taj dan na odmoru u Cerju. Takođe je manjkala težnja za brzim i uzajamnim pomaganjem bataljona između sebe skoro kod svih bataljona, a isto najviše kod I Proleterskog bataljona. Slučaj Cerje: kada je jedan bataljon bio napadnut, drugi nisu težili da mu pomognu već samo da odbrane svoje položaje a koji nisu bili ni napadani. Manjkalo je također čvrsto povezivanje bataljona između sebe i donošenje zajedničkih odluka i prijedloga u borbi. Evakuacija plijena i zarobljenika bila je dosta dobro organizovana kod svih jedinica, jedino na putu iz Okića za Svetu Janu nije se obratila dovoljna pažnja na domobrane koji su zadržani u partizanima i išli u sastavu omladinske čete, tako da je od istih domobrana iz Svete Jane pobjeglo 6.

Prilikom povratka iz Pokuplja za Žumberak iz III Prol. bataljona nestalo je 5 boraca, koji su nedavno ostali u partizanima u Pokuplju, a što nije još tačno potvrđeno, a iz I Proleterskog bataljona dvojica isto tako da su otišli u Moslavinu u partizane, što isto ne mora biti tačno. Što se može općenito reći, držanje boraca i rukovodilaca na ovom putu i u akcijama bilo je na dosta velikoj visini. Ovaj put koji smo izveli, kao i boravak sa akcijama u Pokuplju, od velikog je vojničkog značaja za našu Brigadu. Borci su očeličeni i za teške napore i marševe, navikli na razne terene i zemljišta i borbu po njima, brzo su se snalazili u borbama po ravnom kao i pošumljenom terenu.

Za vrijeme našeg boravka u Pokuplju dobrovoljno smo mobilizirali 25 omladinaca, i na putu, u Okiću, 5 i dva legionara koji su bili na dopustu, sa uniformama, bez oružja. Da smo ostali duže vremena na istom terenu uslovi za mobilizaciju bili bi mnogo bolji i mogli bi mobilisati još veliki broj omladinaca.

Na terenu na kojem smo bili moglo se je za vrijeme našega boravka izvesti još par uspješnih akcija, ali nismo imali nikakvu obavještajnu službu kao ni pregled situacije kod neprijatelja, što je onemogućavalo brzo izvođenje akcije.

Prilikom bježanja ustaša iz Kravarskog dobrovoljno je došao u partizane ustaša Božo Bakarčić, rojnik, koji se sada nalazi u našoj Brigadi.

Prilikom odmaranja u selu Lučelnici nesretnim slučajem ubio se nehотиčno Juraj Belas, partizan II bat. koji je bio na izvidnici.

Ukupan broj zarobljenika i plijena, kao i naši gubitci za vrijeme izvođenja operacija u Pokuplju, iznosi:

Zarobljeno neprijateljskih vojnika:

42 domobrana, 3 domobranska vodnika,

3 legionara, od kojih se dvojica nalaze u partizanima.

20 neprijateljskih vojnika ubijeno,

20 ranjeno.

Zaplijenjeno oružja i municije:

56 pušaka, 1 šmajser sa 80 metaka, 4.183 puščana i mitraljeska metka, 46 vojničkih uniformi sa cipelama, 20 opasača sa noževima, 7 bombi, 21 konj, od kojih su dva poslata u Glavni Štab.

Naši gubitci:

Potrošeno 868 metaka, 5 bombi. Izgubili u mrtvima dva druga, a u ranjenim dva druga.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,

Božo Spaček

Komandant,

Milan Žeželj

BR. 71

NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 18 LIPNJA 1943 GOD. KOMANDANTU SEKTORA PRIJEBOJ DA NAPADA I UZNEMIRAVA NEPRIJATELJSKU BOJNU U VAGANCU¹

24. 6. 43.²

KOMANDANTU SEKTORA PRIJEBOJ.³

Obaviješteni smo da se jedna neprijateljska bojna ojačana sa jednim tenkom nalazi u Vagancu, sa zadatkom da pruži pomoć Slunjskom garnizonu koji su naše snage blokirale radi likvidacije.⁴ U vezi s tim naređuje ti se da sa svojim snagama⁵ kojima tamo raspolažeš i sa raspoloživim automatskim oruđem napadaš i uznemiravaš pomenutu bojnu. To ćeš izvršiti na taj način, što ćeš na dosadašnjim mjestima, tj. Prijeboj—Poljanak—Petrovo Selo, radi kontrole puteva ostaviti manje patrole, a sa ostalim snagama krenuti pravcem Petrovo Selo—Vaganac i Čatrnja—Drežnik Grad. Ukoliko bi neprijatelj već krenuo iz Vaganca, presjeći mu vezu sa Bihaćem i napasti njegovu komoru iz pozadine. Napade i uznemiravanja vršiti sve dotle dokle ova bojna ne odstupi u pravcu svoje baze. Naše snage⁶ sačekat će ovu bojnu južno od Slunja i čim otpočne borbe sa njom trebate što jače udarati iz pozadine i bočno, tj. gdje vam je najzgodnije, i pomoći razbijanje iste. Nastojati naročito automatsko oruđe plasirati bočno neprijatelju i tući ga bočnom vatrom. Držati stalni kontakt sa neprijateljem i o pravcima njegovog kretanja stalno nas izvještavati. Vezu uhvatiti sa našim snagama⁷ sjeveroistočno od Mudrić Sela, kod Đujića.

O ovome je obaviješten Štab korpusa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

18. VI. 1943 u 12 sati.

Načelnik Korpusa

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 2/1—2, k. 419.

² Datum prijema naređenja.

³ i ⁵ Poslije povlačenja dijelova Petnaeste NO brigade početkom lipnja 1943 god., komandu nad ovim sektorom preuzeo je komandir mitraljeske čete ove brigade. Pod njegovu komandu stavljena je jedna četa Kordunaškog NOP odreda i partizanska straža Komande mjesta Ličko Petrovo Selo. Vidi tom V, knj. 15. dok. br. 105.

⁴ O likvidaciji neprijateljske posade u Slunju vidi se dok. br. 62, 75, 77, 89, 92 i 104.

⁶ i ⁷ Odnosi se na dijelove Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 26.

**PREGLED BROJNOG STANJA DESETE DIVIZIJE NOV I PO
HRVATSKE OD 18 LIPNJA 1943 GODINE¹**

Datum 18-VI-1943 god.

X DIVI

J e d i n i c a		X D i v i z i j a					XVII B r i g a d a					
		Štab	Intendantura	Sanitet	Pionirski vod	Prateći vod	Svega	Štab	I bataljon	II bataljon	III bataljon	Svega
Po spisku	muških	71					71	29	224	269	299	877 ²
	ženskih	1					1	2	36	86	69	206 ⁴
U rashodu	muških	1					1		65	71	79	222 ⁶
	ženskih								6	19	22	51 ⁸
Na licu	muških	70					70	29	159	198	220	655 ¹¹
	ženskih	1					1	2	30	67	47	155 ¹³

Priraštaj												
Manjak												

Polit. komesar:

Vlado Janić

(M. P.)¹⁶

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 415, k. 1121.

² Pogrešno zbrojeno. Treba: 821.

³ Treba: 1614.

⁴ Treba: 193.

⁵ Treba: 289.

⁶ Treba: 215.

⁷ Treba: 109.

⁸ Treba: 324.

Z I J A

Spisak br. 1.

XXI Brigada											Ukupno u Diviziji
Štab	I bataljon	II bataljon	III bataljon		Svega	Štab	I bataljon	II bataljon	III bataljon	Svega	
125	225	183	169		722						1670 ³
26	23	21	25		95						302 ⁵
14	52	45	18		129 ⁷						352 ⁸
3	5	1	2		11						62 ¹⁰
112	173	138	151		574						1299 ¹²
23	18	2	23		84 ¹⁴						240 ¹⁵
											86

Komandant
Vinko Antić

⁹ Treba: 47.

¹⁰ Treba: 58.

¹¹ Treba: 606.

¹² Treba: 1250.

¹³ Treba: 146.

¹⁴ Treba: 64.

¹⁵ Treba: 211.

¹⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

ZAPOVIJEST ŠTABA UNSKE OPERATIVNE GRUPE OD 18 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA DA BLO- KIRAJU VELIKU KLADUŠU¹

PREPIS.

Z A P O V I J E S T

Štabu Unske operativne grupe za 18 juni 1943 god.

I.

Situacija: U toku 17 ov.mj. jedinice VIII divizije napale su i razoružale posadu u Cetinguadu.² Zarobljeno je oko 160 a ubijeno 46 nepr. vojnika. Potom je dio snaga VIII Divizije otišao prema Slunju na koji će danas biti izvršen napad,³ a napad na V. Kladušu odložen je zbog slabih veza između naših jedinica i VIII Divizije.⁴ 3 i 4 bataljon IV Banijske brigade zauzeli su bili Tuk i Kladušu-Gradinu, ali su protivnapadom napustili Gradinu i kotu južno od Gradine koja dominira Gradinom. Sa druga dva bataljona i sa Štabom IV Brigade, koji su trebali biti na Alatuši i na Drmeljevu, nije se u toku 17 i 18 ov.mj. imala veza. Dva bataljona VIII Krajiške brigade nalaze se na osiguranju prema Topuskom a dva bataljona očistila su Bužim, gdje je zaplijenjeno nekoliko pušaka, i potom došli u M. Kladušu. Štab grupe nije do 12 sati 18 ov.mj. primio nikakav izvještaj od bataljona VIII Krajiške brigade. Kordunaški bataljon⁵ stigao je 17 ov.mj. u Podzvizd. Baterija i telefonski vod nalaze se također u Podzvizdu. Štab grupe bio je 17 ov.mj. na Alatuši od 3—6 sati, pa pošto nije uspostavio vezu sa Štabom IV Brigade, a patrola koja je bila poslana da vezu uspostavi dobila je vatru iz sela Alatuše. Štab se je povukao. Predveče je Štab prešao u Nepeke te je imao vezu sa 3 i 4 bataljonom IV Brigade i u toku noći uspostavio vezu sa Štabom VIII Divizije.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28/1—2, k. 421.

² Vidi dok. br. 62, 64, 77, 88 i 104.

³ i ⁶ Vidi dok. br. 62, 64, 75, 77, 89 i 104.

⁴ Napad na Veliku Kladušu izvršile su ove jedinice 20 lipnja. Vidi dok. br. 104.

⁵ Riječ je o Trećem bataljonu Kordunaškog NOP odreda.

Zadatak: Do završetka akcije na Slunju⁶ jedinice naše Grupe i Druge brigade VIII Divizije držeće posadu u V. Kladuši blokiranu i osigurati se sa pravca Topusko i Bihać. Prema tome zadaci su naših jedinica:

IV Banijska brigada.

Sa dva bataljona blokira Kladušu od ceste Cetingrad—Kladuša do ceste Kladuša—M. Kladuša. Sa dva bataljona blokira Kladušu na liniji Drmeljevo—Alatuša—Džaferovića Brdo. Vezu sa jedinicama II Brigade VIII Divizije drži na cesti Cetingrad—Kladuša i kod Balčin mosta (između Drmeljeva i Bihaća).

VIII Krajiška brigada:

Sa dva bataljona osigurava i dalje pravac Topusko—Kladuša. Vezu držati sa Štabom IV Brigade koji će se nalaziti na Alatuši i sa bataljonom Banijskog odreda koji se nalazi kod Topuskog u Vranovini i Balincu. Sa dva bataljona nalaziće se u M. Kladuši te će služiti kao rezerva i osiguravati pravce od Bihaća i Cazina. Kordunaški bataljon:

Blokiraće Kladušu sa istoka sa obje strane ceste Vranograč—Kladuša. Vezu održavati sa IV Banijskom brigadom a lijevo sa III bataljonom IV Banijske brigade. Baterija će ostati u Podzvizdu do daljnjeg naređenja. Na položaj najhitnije dopremiti 70 granata i čim stignu granate izvijestiti o tome Štab grupe.

Telefonski vod postaviće odmah telefonsku vezu od Džaferovića Brda do Nepeka najprečim putem (Džaferovića Brdo—Polje—Nepeke) Telefonsko odjeljenje IV Brigade postaviće vezu: Alatuša—Džaferovića Brdo.

Štab grupe nalaziće se u selu Nepeke.

Znake raspoznavanja koristiti od prošle noći dok se ne dadu drugi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
sl. odsutan.

Komandant:
Pet.⁷ Kleut

(M. P.)⁸

⁷ Petar

⁸ Okrugli pečat: Štab Unske operativne grupe NOV Hrvatske.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 18 LIPNJA
1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O AKCI-
JAMA I BORBAMA NA ŽUMBERKU I POKUPLJU¹**

ŠTAB II OPERATIVNE ZONE
N.O.V. I P.O. HRVATSKE
Oper. br. 526/43
18 juna 1943

Operativni izvještaj

GLAVNOM ŠTABU N.O.V. I P.O. HRVATSKE

Vojnička situacija na teritoriji naše Zone nije izmijenjena. Uočilo se da moral kod ustaša opada i mnogi bi se rado vratili svojim kućama.

Stanje na sektoru Moslavine izmijenjeno je utoliko što se neprijatelj povukao i stvorio jače garnizone oko željezničke pruge Zagreb—Dugo Selo—Banova Jaruga. Ustaše koje su bile na tom sektoru prebačene su ka Križevcima i Koprivnici. Garnizone uz prugu drže uglavnom Nijemci,² među kojima ima Ukrajinaca.

Na pruži Karlovac—Metlika—Ljubljana posljednjih dana primjećeni su transporti sa naftom, koji se kreću u pravcu Italije. Transporti trupa nisu primjećeni.

AKCIJE :

Žumberačko—Pokupski p odred :

Od 2. VI.—6. VI. 1943 Odred je vršio kontrolu terena i održavao vojničku obuku po svojim jedinicama.

7. VI. — Neprijatelj je izvršio ispad sa jačim snagama pravcem Gornja Vas—Sošice i od Ozlja i Jaske pravcem Krašić—Prekrižje—Oštrc. Jačina neprijatelja bila je 2 ustaške bojne i 1 bataljon Talijana.³ Neprijatelj je uspio da prodre do Sošica i Oštrca. Snage odreda uspjele su ga na tim položajima zadržati i neprijatelj je imao u toku dana 10 mrtvih i ranjenih.

8. VI. — Vodila se borba u toku dana na istim položajima. Neprijatelj je pokušao prodrijeti ali nije uspio, već je bio prisiljen da se povuče sa Oštrca. U toku borbe neprijatelj je imao 4 mrtva i 3 ranjena, na našoj strani imali smo 1 mrtvog i 3 ranjena.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 42/3, k. 1472.

² Iz sastava 187 rezervne divizije.

³ Vidi dok. br. 125.

9. VI. — I bataljon Odreda izvršio je napad na neprijatelja u Sošicama,⁴ potpomognut sa teškim bacačem mina, i neprijatelj je u bijegu napustio Sošice i povukao se u pravcu Gornje Vasi. II Bataljon zadržao se na Oštrcu i predveče potisnuo neprijatelja na Begovo Brdo.

10. i 11. VI. — Neprijatelj se zadržao na Prekrižju i u Krašiću.

12. VI. — II Bataljon izvršio je noćni napad na Prekrižje ali nije uspio da neprijatelja istjera iz položaja jer se isti bio dobro utvrdio. Naši gubitci 2 mrtva i 2 ranjena, gubitci neprijatelja nisu poznati.

14. VI. — II Bataljon izvršio je ponovo napad na neprijatelja na Prekrižju ali se neprijatelj uspio i dalje zadržati uslijed svoje velike brojne nadmoćnosti.

15. VI. — II Bataljon potpomognut sa I Bataljonom XIII Brigade krenuo je u pravcu Prekrižja i ustaše su se prije dodira sa našim jedinicama povukle u pravcu Krašića.

Za vrijeme ovih borbi došlo je do izražaja neiskustvo boraca i rukovodilaca. II Bataljon po prvi puta vodio je otvoreno borbu sa neprijateljem, i bilo je kod njega dosta kolebanja. U ovim borbama očeličili su se borci a rukovodeći kadar dobio je potrebnu samostalnost i samopouzdanje da može braniti Žumberak i bez prisustva Brigade. Iz ovih borbi izvukao je i sam Štab odreda korisne pouke i moći će u buduće samostalno da rukovodi akcijama.

Moslavački p. odred :

4. V. — Razoružao je jednu domobransku patrolu na pruzi Gračanica—Kutina. Zaplijenjeno je 1 p. mitraljez i 9 pušaka.⁵

18. V. — Vršeno je rušenje želj. pruge između Kutine i Popovače i razoružano je 20 domobrana. Zaplijenjeno je 20 pušaka i 500 metaka.⁶ Neprijatelj je imao 1 mrtvog i 1 ranjenog.

Od kako su upućena dva bataljona iz Odreda, ukupno 350 boraca, u novu slavonsku diviziju ostao je Odred svega sa jednim bataljonom.⁷

XIII Proleterska brigada »Rade Končar« :

3. VI.—7. VI. — Brigada je izvršila pokret od Žumberka do Pokupja.

7/8. VI. — I Bataljon razoružao je domobransku posadu na ž. st. Peščenica. Bez otpora zarobljeno 18 domobrana. Zaplijenjeno je 20 pušaka, 2.000 kom. metaka, 2 poljska telefona i razne druge spreme.⁸

⁴ Vidi dok. br. 66.

⁵ i ⁶ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 63.

⁷ Odred je uputio jedan bataljon u Slavoniju prosinca 1942 god., prilikom formiranja Četvrte divizije, a drugi u svibnju 1943 god., kada se formirala Deseta divizija. Vidi tom V, knj. 10, dok. br. 45, 46, 66 i tom V, knj. 15, dok. br. 13, 52, 53 i 54.

⁸, ⁹, ¹⁰ i ¹² Opširnije o tome vidi dok. br. 30 i 70.

Iste noći II Prolet. bataljon razrušio je između Vel. Gorice i Peščenice 50 m pruge, digao u zrak jedan propust. Saobraćaj nije išao 24 s.

8. VI. — Napadnut je II Proleterski bataljon, koji se vraćao sa akcije kod s. Cerje, od jedne satnije Nijemaca i jedne satnije domobrana.⁹ Kad je neprijatelj naišao na naše patrole bio je primjećen i Bataljon se razvio za borbu. Nijemci i domobrani pušteni su blizu i na njih otvorena jaka vatra i izvršen manevar sa pritiskom na bokove neprijatelja. Neprijatelj je morao ostupiti pod pritiskom naših boraca. Zarobljeno je 9 domobrana. Neprijatelj je imao 20 mrtvih i 20 ranjenih. Na našoj strani imali smo jednog mrtvog i 2 ranjena. Zaplijenjeno je 10 pušaka, jedan šmajser i 580 metaka i razne druge vojničke spremne.

10. VI. — II Bataljon razoružao je posadu na ž. st. Odra. Ž. st. je spaljena. Zarobljeno je 5 domobrana, zaplijenjeno je 9 pušaka i 570 metaka.¹⁰

Minerski vod razrušio je tom prilikom 50 m pruge i saobraćaj je stao 8 sati.

III Proleterski bataljon napao je na Brezovicu i zarobio 13 dom.,¹¹ dok su ostali uspjeli pobjeći. Zaplijenjeno je 15 pušaka i 1.000 metaka, i razne druge spremne.¹²

12. VI.—15. VI. — Brigada je izvršila put za Žumberak.

Na svome putu Brigada je uspjela mobilisati 30 novih boraca.

Kritički osvrt na put i akcije u Pokupju:

Na putu i akcijama koje su vršene Brigada kao cjelina uglavnom je zadovoljila. Štabovi bataljona činili su stručne vojničke propuste, koji se stalno ispoljavaju i kritikuju i ima ih sve manje. Naporni marševi koji su vršeni nisu uticali na borbenu gotovost jedinice.

Plan akcija:

Ostaje nepromijenjen prema prošlome izvještaju. Brigada vrši pripreme za određeni put.¹³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

V.d. komandanta

¹¹ Domobrana. Vidi dok. br. 53 i 70.

¹³ Štab Druge operativne zone imao je u planu prebacivanje Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« na područje Moslavina—Kalnik, ali do toga nije došlo. U cilju pružanja pomoći Moslavačkom i Kalničkom NOP odredu, i radi neposrednog rukovođenja operacijama, na ovo područje otišao je u srpnju 1943 god. Štab zone. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 11, i tom V, knj. 17, izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 29. srpnja 1943. godine.

**ZAPOVIJEST ŠTABA TREĆE NO BRIGADE OSME DIVIZIJE
NOV I PO HRVATSKE OD 18 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM
JEDINICAMA ZA NAPAD NA SLUNJ¹**

TAB III UD. BRIGADE

18 juna 1943

Op. broj

24. 6. 43.

Z A P O V I J E S T :
(Sekcija Karlovac 1:100.000)

Neprijateljski garnizon u Cetingradu likvidiran je ujutro 17 o.mj.²
Naša brigada ojačana sa dva bataljona II Ud. brigade dobila je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište u Slunju.³

N A R E Đ U J E M O :

I i III bataljon ojačan Napast će neprijatelja sa pravca Plieš i sa 3 teška mitraljeza. Melnica i to: I bataljon od Plieša, a III-ći od Melnice.

Vezu će održavati desno preko Slušnice sa II bataljonom i lijevo također sa četom II bataljona preko jedne čete bataljona K.P.O.⁴ koja će zatvarati pravac prema Primišlju.

II bataljon sa mitraljeskom četom.

Vršit će pritisak od Lumbardenika i Popovca. Vezu održavati desno preko Korane sa bataljonom II Ud. brigade, a lijevo preko Slušnice sa III bataljonom.

II četa II bataljona sa mitraljeskom četom.

Vršit će pritisak povezano sa bataljonom II Ud. brigade sa pravca Cvitovići i cesta, Slunj—Cetingrad.

IV bataljon ojačan sa pionirskim vođom.

Vršit će osiguranje od pravca Slunj—Rakovica i postaviti se na k. 343 kod sela Čuići jednim dijelom, a jednim dijelom kod crkve Sv. Petke. Uz pomoć pionirskog voda razrušit će cestu Rakovica—Slunj na taj način što će ruševine ranije produbiti. U slučaju da neprijatelj naide sa ovoga pravca, razbiti ga zajedno sa bataljonom II Udarne brigade koji će se nalaziti kod Furjana.

¹ Kopija originala, nedovršena, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12—1/1, k. 424.

² Vidi dok. br. 62, 64, 77, 88, i 104.

³ Vidi dok. br. 62, 89 i 104.

⁴ Kordunaškog partizanskog odreda

Vezu održavati sa ovim Štabom i sa bataljonom II Udarne brigade u Furjanu.

Bataljon II Ud. brigade koji će biti u Šturliću kao osiguranje prema Tržcu.

Osiguravat će pravac Furjan—Tržac, na taj način što će jedna desetina sa puškomitraljezom držati most kod Zrilića koji treba onespособiti, a ostale snage držati u pripravnosti pozadi Furjana kod potoka Jovac, tako da u slučaju nailaska neprijatelja od Tržca ili od Rakovice može sa snagama da ga sačeka na pogodnim položajima i razbije. U slučaju da neprijatelj naiđe od pravca Rakovice raditi sporazumno sa bataljonom četvrtim III Ud. brigade koji će se nalaziti kod Čuića na cesti.

Bataljon K.P.O.

Sa jednom četom osiguravat će pravac prema Primišlju, a sa dvije čete bit će u brigadnoj rezervi.

Baterije tući će neprijateljsko uporište od Taborišta sa k. 282, a protukolski topovi sa puta prema Cetingradu. Snage koje napadaju sa desne obale Korane bit će pod neposrednim vodstvom Štaba divizije koga će redovno izvještavati o svemu potrebnom. Baterija će tući one ciljeve koje budu označavali bacači i pješadija sa raketlama.

Ranjene drugove koji se nađu na lijevoj obali Korane evakuisati za bolnicu u Zbjegu, a one s desne obale kod sanitetskog divizijskog previjališta u Kestenovcu. Štab divizije nalazit će se u Cvitovićima.

BR. 76

NAREĐENJE ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« OD 18 LIPNJA 1943 GOD. O POSTUPKU PREMA ZAROBLJENIM TALIJANSKIM VOJNICIMA¹

ŠTAB

XIII PROLETERSKE BRIGADE

»RADE KONČAR«

18 juna 1943 godine

ŠTABU I, II, III, IV PROLETERSKOG BATALJONA I KOMANDI ČETE ZA VEZU XIII PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR«

Štab II Operativne zone naredenjem svojim broj 336 od 4 juna 1943 godine dostavio je sljedeće:

»Porazi fašističkih snaga na Istočnom frontu i u Africi, porazi okupatorskih snaga i njihovih slugu ustaša i četnika u našoj zemlji,

¹ Originali, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3/3, k. 723.

te posljednji veliki uspjesi naše N. O. Vojske naročito su djelovali na talijansku vojsku. To nam dokazuje prelaz manjih grupica talijanskih vojnika na stranu partizana na teritoriju V Operativne zone, kao i razni izgledi talijanskih vojnika u pojedinim talijanskim garnizonima (Senj).

Takvo nam stanje u talijanskoj vojsci nužno nameće da ubrzamo to vrijeme i potenciramo njihovo neraspoloženje prema fašističkim vlastima.

Da bismo to postigli, moramo promijeniti naš stav prema onim talijanskim vojnicima koji se dobrovoljno predaju našoj vojsci. Sve one koje se dobrovoljno predaju, a ne izraze želju da ostanu u redovima naše vojske, treba pustiti na slobodu. Jasno je da se to ne odnosi na fašiste i oficire. Iznimku čine oni koji pružaju naročito žestok otpor.

Puštanjem na slobodu onih koji se dobrovoljno predaju postići ćemo još jače komešanje u redovima talijanske vojske, unijećemo zabunu u njihovim redovima i time ubrzati proces vrenja u neprijateljskoj nam vojsci.

Ovakav postupak treba objasniti svima borcima, treba im objasniti njegovu korisnost za našu borbu, da bi borci lakše prevladali svoje opravdano ogorčenje zbog učinjenih zločina sa strane talijanskih oružanih snaga.«

Dostavljamo vam gornje naređenje radi znanja i daljeg postupka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. načelnika Štaba
I.² Mladen

BR. 77

**PISMO ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD
19 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE O OSLOBO-
ĐENJU CETINGRADA, NAPADU NA SLUNJ I BLOKADI VE-
LIKE KLADUŠE¹**

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

19 juna 1943 godine

ŠTABU VI DIVIZIJE

Vaš izvještaj od 18 juna primili smo.

VIII Divizija razoružala je Cetingrad.² Posada je sva pohvatana i nikome nije uspjelo da pobjegne. Zarobljeno je 170 domobrana i dva

² Ivan

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 45/1—II, k. 420.

² Napad na ovo uporište izvršile su jedinice Osme divizije i Unske operativne grupe. Vići dok. br. 62, 64, 77, 88 i 104.

oficira, dok je pobijeno oko 50. Davali su žestok otpor, jer posadu su sačinjavali muslimani bivše ustaše. Zaplijenjeno je 13 p. mitraljeza, 4 šmajsera, oko 120 pušaka sa municijom. Pripremljen je napad na Slunj koji je trebao biti noćas izveden,³ a također je Kladuša blokirana.⁴

Drugih novosti za sada nema.

Danas 19 o. m. u 0900 sati čuli smo Vašu stanicu odlično. Nismo Vam se mogli javiti, jer nam je pao napon akumulatora. Javljajte se redovno u 0900 i u 1600 sati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika

BR. 78

**NAREDBA ŠTABA DRUGOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
OD 20 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA I USTA-
NOVAMA O PRESTANKU DJELATNOSTI TREĆE OPERA-
TIVNE ZONE¹**

ŠTAB
II KORPUSA NOV
HRVATSKE

Dana 20. VI. 1943/9 sati
Br. 67/43

N A R E D B A B R. I

1. Prema odluci Glavnog štaba Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Hrvatske prestaje djelatnost III Operativne zone Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Hrvatske.

2. Partizanski odredi, kao i sve ustanove, kojima je dosad rukovodio Štab III Operativne zone, potpadaju pod neposrednu komandu Štaba II Korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske.

3. Prema odluci Glavnog štaba Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Hrvatske, I Slavonski korpus dobija naziv »**II Korpus Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske**«.

4. Prema odluci Glavnog štaba Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske Štab korpusa formira se na sljedeći način:

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 89, 94 i 104.

⁴ Vidi dok. br. 73 i 104.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/5, k. 907.

Radom u Štabu korpusa rukovodi načelnik štaba, koji osim toga neposredno rukovodi radom prvog odjela Štaba korpusa, koji se sastoji iz sljedećih odsjeka:

- a) Personalni odsjek
- b) Operativni odsjek
- c) Informativni ili vojno-obavještajni odsjek
- d) Političko-obavještajni odsjek
- e) Inženjerski odsjek
- f) Artiljerijski odsjek.

Radom drugog odjela rukovodi pomoćnik načelnika Štaba korpusa. Drugi odjel sastoji se iz sljedećih odsjeka:

- a) Odsjek za vojne vlasti u pozadini
 - b) Intendantura
 - c) Tehnički odsjek
 - d) Sudski odsjek
 - e) Sanitetski odsjek.
5. Ova naredba stupa odmah na snagu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar:
(Duško S. Brkić)
Duško S. Brkić

Komandant:
(Petar Drapšin)
Petar Drapšin

(M. P.)²

² Okrugli pečat: Štab Prvog korpusa NOV Hrvatske.

BR. 79

**PREGLED BROJNOG STANJA ODJEĆE I OBUĆE JEDINICA
ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 20 LIPNJA 1943 GOD.¹**

P R E
brojnog stanja odjeće i obuće jedinica VI Divi-

Jedinica	I s p r a v n a o d j e ć a i o b u ć a														
	cipela	hlača vojnič.	hlača civilnih	bluza	kaputa civilnih	šinjela	kapa partizanski	ostalih kapa	košulja	gaća	čarapa	maja	rukavica	pršnjaka kožnih	čebadi
Štab divizije i pomoćno osoblje	43	43	42	60	17	41	86	—	156	132	89	30	3	—	43
I Brigada	367	504	184	512	182	255	875	47	1081	1052	850	—	—	—	—
II Brigada	381	630	241	623	239	561	987	144	1307	1272	1212	—	—	—	—
III Brigada	624	672	37	713	129	652	774	143	944	933	868	216	—	—	—
Prateća četa	49	47	4	45	10	42	68	—	100	100	86	2	—	—	—
Inženjerska četa	13	19	11	18	5	8	34	—	54	55	34	23	—	3	14
U k u p n o :	1477	1915	519	1971	582	1559	2824	334	3642	3544	3139	271	3	3	57

SMRT FAŠIZMU —

Politkomesar

(M.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom. nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/I—38, k. 410/I.

G L E D

zije NOV Hrvatske na dan 20 juna 1943 godine.

Potrebno odjeće i obuće									Vrsta i broj cipela za opravku		Brojno stanje
hlača vojničkih	bluza	cipela	šinjela	parizanki	košulja	gaća	čarapa	ćebadi	flekova	tumpla	
77	60	77	79	34	84	88	131	77	6	18	120
379	389	589	647	116	833	860	1022	—	154	142	955
398	412	748	561	146	968	969	567	—	130	80	1129
292	252	336	312	191	986	997	88	—	35	27	965
10	5	20	—	4	—	—	10	—	10	6	65
4	11	18	26	—	14	13	—	20	2	1	34
1160	1129	1788	1625	491	2885	2927	1818	97	337	274	3268

SLOBODA NARODU!

P.)³

Komandant:

D.² Jovanić

² Đoko

³ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**DOPUNA ZAPOVIJESTI ŠTABA OSME DIVIZIJE NOV I PO
HRVATSKE OD 20 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDI-
NICAMA ZA NAPAD NA VELIKU KLADUŠU¹**

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
Op. br. 35
dne 20-VI 1943 g.

DOPUNA — IZMJENA ZAPOVIJESTI OD 15. VI. 1943

Zbog nepredviđenih slučajeva, plan napada u duhu zapovijesti op. br. 35/43² izmjenjen je utoliko što je po padu Cetingrada³ izvršen napad na Slunj i isti likvidiran.⁴ Prema tome preostaje nam zajedničkim — jačim snagama napad i likvidacija neprijateljske posade u V. Kladuši.⁵

Ovakva situacija izmijenila je i odnos u moralnom pogledu kod nas i neprijatelja. Naši borci nakon likvidacije pomenuta dva garnizona i uhvaćenog velikog materijala može se reći da su još u boljem moralnom stanju, dok je moral kod neprijatelja još više opao zbog navedenog neuspjeha na drugim sektorima.

Radi brzog iskorišćenja ovakve situacije divizija u zajednici sa Unskom operativnom grupom, izvršit će napad na neprijateljsko uporište u V. Kladuši.

Za izvršenje ovog zadatka

N A R E Đ U J E M O :

Izmjena zapovijesti
op. broj 35/43.

Naša zapovijest op. broj 35/43 ostaje za napad na V. Kladušu u važnosti, mijenjajući se samo utoliko:

III Udar na brigadu.

Osigurat će pravac od s. Gejkovca preko k. 314—268—260—150 i 144, i to: sa tri bataljona zatvoriti pomenuti pravac, a jedan bataljon držati u rezervi pozadi k. 144, tj. na lijevom krilu svoga rasporeda.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/4—3, k. 419.

² Vidi dok. br. 62.

³ O oslobođenju Cetingrada vidi dok. br. 62, 64, 77, 88 i 104.

⁴ Posada u Slunju bila je manjim dijelom uništena i zarobljena, dok je veći dio uspio da pobjegne. Vidi dok. br. 77, 89 i 104.

⁵ O borbama za Veliku Kladušu vidi dok. br. 62, 64, 73, 81, 89 i 104.

Zadatak ovoga osiguranja bit će: Da neprekidnom linijom (retkog streljačkog stroja) zatvori cio rejon, a na najpodesnijim pravcima svaka jedinica, pa i četa da ima svoju rezervu koju da drži na najpodesnijem pravcu svoga rasporeda i čvrsto u ruci, tako da može brzo se baciti na neprijatelja koji bi eventualno uspio da se probije kroz prednju liniju. Patrole duboko upućivati u pozadinu zatvorenog sektora sa zadatkom da otkriju i jave blagovremeno eventualni dolazak pojačanja neprijatelju. Iz rezerve patrola upućivati u pravcu k. 265, te da kontrolišu taj pravac, te ukoliko bi neprijatelj i tamo se izvlačio, spriječiti ovo s rezervom.

Štab brigade smjestit će se na sredokračić svoga rasporeda na najpodesnijem mjestu odakle će pratiti razvoj napada na Kladušu i prema tome moći utvrditi momenat kada nastupi kritično stanje kod neprijatelja, pa to brzo avizirati jedinicama, te da do najveće mjere svi budno prate da se ne bi neprijatelj povukao na njihovom rejonu.

Vezu održavati između jedinica tijesnim dodirima i patrolama, a sa nama telefonsku, ukopčavajući se na liniju II Udarne brigade.

Nastojati — težiti da se određeni rejon zatvori na vrijeme, ali pri tome voditi računa o *ishrani vojnika*, tj. nastojati da vojnici prije polaska dobiju dovoljan obrok hrane.

II Udarne brigade
ojačana sa pratećim
bataljonom.

Napast će neprijatelja na prostoru od slova T (Tuk) pa uljevo preko Dubrave do k. 204 i to: Sa jednim bataljonom od Tuka do Turskog groblja, a sa dva bataljona od puta Kurinsko Selo—Kladuša preko Dubrava do Brda (k. 204). Jedan bataljon staviti u rezervu kod prvih kuća u Dubravama.

Mjesto Štaba brigade pri početku akcije i do pada Gradine bit će na k. 273, a poslije toga prema situaciji.

Vezu sa Štabom divizije uspostaviti i održavati telefonsku.

Brdska baterija.

Plasirat će se na položaj koji je i ranije određen i sa istim zadatkom. Pri prolazu kroz Cetinograd tražiti od ovoga Štaba granate.

Prateći bataljon.

Rasporedit će Štab II Udarne brigade kao i ranije, vodeći računa o njegovom sadanjem pojačanju sa topovima, koji rasporediti pola na desnom, a pola na lijevom ostsjeku svojega rejona.

Unska operativna grupa.

Napast će neprijatelja na prostoru od Tuka (slovo T) pa do Brda (k. 204). Sa zadatkom predviđenim u ranijoj zapovijesti, i načinom održavanja veze.

Napomena:

Početak napada bit će 20 ovog mjeseca u 20 časova. Znak za početak napada bit će prvo stupanje u dejstvo artilerije sa k. 213. Imati u vidu da na ovaj znak, odnosno dok artilerija ne otvori vatru ne treba krenuti sa pješadijom u napad, već pod zaštitom iste, tj. koristeći njezinu vatru, preduzeti plansko nastupanje za 10-15 minuta po otvaranju prve vatre.

Divizijsko previjalište i hirurška ekipa smjestit će se i to: previjalište u Široku Rijeku oko škole, a hirurška ekipa smjestit će se gdje joj odredi referent saniteta ove divizije. Vodeći računa da ne bude previše udaljeno.

Znaci raspoznavanja za noć 20/21. VI. 1943: **Kama — Kladuša,**
a za 21/22. VI: **Samar — Slunj.**

Ugovoreni znaci: 7-10. Vidni znaci: partizanka na pušci jedanput dignuta u vis, a odgovor: dva puta.

Mjesto Štaba divizije bit će kod crkve u Buhači.

Na izvršenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.⁶ Šumonja

Komandant:
V.⁷ Četković

(M. P.)⁸

Dostavljeno: Štabu I Korpusa na znanje.

Štabu Unske operativne grupe
i svim jedinicama ove divizije
na izvršenje.

Dostavljeno po kuriru 20. VI. 1943 u 13.30 sati.

⁶ Miloš

⁷ Vlado

⁸ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 81

**DOPUNA ZAPOVIJESTI ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OSME
DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 20 LIPNJA 1943 GOD.
PODREDENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA VELIKU KLADUŠU¹**

ŠTAB

II UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE
20. VI. 1943.

DOPUNA ZAPOVIJESTI OD 16. VI. 1943.

Zbog nepredviđenih slučajeva plan napada po ranijoj zapovijesti mijenja se toliko što će naša divizija u zajednici sa Unskom grupom napasti neprijateljsku posadu u V. Kladuši,² i to: Unska grupa napast će neprijatelja na prostoru od Tuka (slovo T) do Brda (k. 204) sa zadatkom predviđenim u prijašnjoj zapovijesti. III Udarne brigada osigurat će pravac od sela Gejkovac preko k. 314, 268, 260, 150 i 144. Zadatak ovoga osiguranja je da zatvori cio rejon kako bi mogla odbiti eventualno neprijateljsko pojačanje ili bjegstvo neprijatelja iz V. Kladuše.

Naša brigada dobila je zadatak da napadne neprijatelja desno od Tuka (slovo T) pa u lijevo do Brda (k. 204), cesta Krstinja—V. Kladuša.

Radi izvršenja gornjeg zadatka

N A R E Đ U J E M O :

I Bataljon ojačan s *Zadatak:* Napast će neprijatelja s pravca sela Maljevca preko Brda (k. 204) tako da jedna četa prodiće cestom Maljevac—Kladuša a ostale dvije čete desno od puta zaključno sa selom Grabarska. Glavni pravac napada preko k. 204, kroz selo Miljković, k crkvi u Kladuši.

V e z a : Vezu održavati lijevo s Unskom grupom streljačkim strojem a desno sa našim IV Bataljonom dodirom a sa Štabom brigade kuririma i patrolama.

IV Bataljon: *Zadatak:* Napast će neprijatelja od pravca sela Dubrave — lijevo od Gradine pored džamije k centru V. Kladuše. Borbena linija

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1, k. 831.

² Vidi dok. br. 62, 64, 80 i 104.

da obuhvati cestu Cetingrad—V. Kladuša pa u lijevo do s. Grabarska. Glavni pravac napada kroz selo Dubrave. Za sam napad razviti samo dvije čete a treća četa da napreduje odmah iza streljačkog stroja.

V e z a :

Lijevo s I Bataljonom a desno s III Bataljonom dodirom streljačkih strojeva a sa Štabom brigade kuririma i patrolama.

III Bataljon ojačan s ostatkom pratećeg bataljona:

Zadatak: S jednom četom napadat će s visoke bezimene kote s jednom bijelom kućom zaključno desno do riječi Tuk (slovo T). Ostale dvije čete razviti na padini ove kote i do samog muslimanskog groblja tako da će borbeni linija bataljona obuhvatiti prostor od slova T do zaključno muslimanskog groblja i grupe bezimenih kuća. Dijelovi pratećeg bataljona rasporedit će se na prostoru ovoga bataljona na mjestima s kojih će oruđa najbolje na ciljeve dejstvovati. Naročito nastojati da četa koja je razvijena na desnom pravcu brzo prodire, pošto je taj pravac najpodesniji za upad u neprijateljsku odbranu.

V e z a :

Desno s jedinicama Unske grupe, lijevo s IV Bataljonom dodirom a sa Štabom brigade kuririma i patrolama.

II Bataljon:

Zadatak: Nalazit će se u rezervi u prvim kućama sela Dubrave.

Četa za vezu:

Zadatak: Uspostaviti telefonsku vezu sa Štabom divizije.

Inženjerska četa:

Zadatak: Nalazit će se kod Štaba brigade.

Teške mitraljeze upotrijebiti u napadu sa zgodnih položaja tako da najbolje potpomognu nastupanje boraca.

Početak napada bit će 20 o. m. u 20 sati. Znak za početak napada bit će stupanje artiljerije u dejstvo s k. 213. Imati u vidu da na ovaj znak, odnosno dok artiljerija ne otvori vatru ne treba krenuti s pješadijom u napad, nego pod zaštitom iste, koristeći njezinu vatru, poduzeti nastupanje.

Divizijsko previjalište smestit će se u Široku Rijeku oko škole. Brigadno previjalište bit će lijevo od Štaba brigade kod mlina.

Štab brigade nalazit će se na k. 213 u prvi mah a kasnije prema situaciji, o čemu će te biti obaviješteni.

Štab divizije bit će kod crkve u Buhači.

Znaci raspoznavanja za noć 20/21. VI. o. g.: **Kama—Kladuša**,
a za 21. VI. o. g.: **Samar—Slunj**. Ugovoreni znaci bit će: 7-10. Vidni
znaci: partizanka na pušci jedanput u vis a odgovor: dvaput.

Na izvršenje!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:

Krajačić³

Komandant:

Joco⁴

BR. 82

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 21
LIPNJA 1943 GOD. O POHVALI BANIJSKOG NOP ODREDA,
FORMIRANJU GRUPE PRIMORSKO-GORANSKIH ODREDA
I POSTAVLJANJU RUKOVODILACA¹**

N A R E D B A B R. 15

**GLAVNOGA ŠTABA NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE OD 21-VI-43 GOD.**

I. Pohvaljujemo Štab i partizane Banijskog partizanskog odreda za njegovu uspješnu djelatnost, a naročito za akciju izvedenu 29 maja 1943 g. između Gline i Gredana, kojom prilikom su zarobljena dva neprijateljska pukovnika.²

Napose pohvaljujemo Štab Banijskog partizanskog odreda za snalaženje u rukovođenju Odredom i savjesno izvršavanje dužnosti.

II. Rasformira se Štab V Operativne zone.

Na terenu V Operativne zone formiramo Grupu primorsko-goranskih odreda.

Štab Grupe primorsko-goranskih partizanskih odreda imat će isti djelokrug rada kao dosadašnji Štab V Operativne zone.

III. Za komandanta Grupe primorsko-goranskih partizanskih odreda postavlja se Drakulić Nenad, a za politkomesara Gržetić Joso. Oni će Štab popuniti iz sastava dosadašnjeg Štaba V Operativne zone.

³ Đuro Krajačić. Poginuo na Trošmariji 1943 god. u borbi protiv Nijemaca kao politički komesar brigade.

⁴ Tarabić

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta, pod reg. br. 15—7, k. 800.

² Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 104.

IV. Dosadašnji v. d. komandanta V Operativne zone Uzelac Srđan³ stavlja se na raspoloženje Štabu VIII Divizije NOVH.

V. Za komandanta VIII Proleterske N. O. udarne brigade »Rade Končar« postavlja se Žeželj Milan, dosadašnji v. d. iste Brigade.

VI. Za zamjenika komandanta XIII Proleterske NO udarne brigade »Rade Končar« postavlja se Pekić Dušan, dosadašnji komandant bataljona u istoj Brigadi.

VII. U sastavu Oficirske škole NOVH formira⁴ se Artiljerisko odjeljenje za izobrazbu vođa odjeljenja, art. vodnika i komandira baterije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Vladimir Bakarić v. r.

Komandant
Ivan Gošnjak v. r.

ŠTAB I UDARNE PARTIZANSKE BRIGADE
— HRVATSKE —
Br. sl.
12-VII 1943 god.

ŠTABU I, II, III i IV BATALJONA I KOMANDI ČETE ZA VEZU

Dostavlja vam se gornja naredba s tim da je pred strojem pročitajte i dovoljno obradite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. komesara
s.o.

(M. P.)⁵

Komandant
Radaković⁴

³ Narodni heroj. Poginuo u Drežnici 1944 god. kao komandant Prve NOU brigade Trinaeste divizije.

⁴ Lazo

⁵ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 83

NAREĐENJE ŠTABA DVADESET PRVE NO BRIGADE OD 22
LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RASPORED
I DEJSTVO¹

ŠTAB
XXI BRIGADE N.O.V.
HRVATSKE

O. broj: službeno.

Dne 22. VI. 1943 u sati

ŠTABU I, II. III BATALJONA, MITRALJESKOJ. BOLNIČKOJ
ČETI

S obzirom na to da ne znamo gdje je neprijatelj stao,² u kojim selima, a i na to što trebamo srediti naše jedinice, u toku današnje noći kao i sutra ostajemo u šumi, t.j. na položaju i to: I bataljon ostaje više sela Kruševa, tamo će i kuhati. Treba da kontroliše Smoljanovce, Klisu, Lučince i tamo prema Klisi. Desno drži vezu na Pavlovom brijegu sa našim III bataljonom, a lijevo na Visokom drvetu držaće vezu sa našim II bataljonom.

II bataljon: Ovaj bataljon smjestit će se kod sela Vrhovaca gdje će se i kuhati. Kontroliše Poljansku, Biskupce, Stražeman i Veliku.

III bataljon: Ovaj bataljon ostaje na Pavlovom brijegu, tamo mu ostaje i komora, gdje će vršiti ishranu svojih jedinica. Kontroliše Nježić, Vranić, te cestu Orljavac—Vilić Selo.

Teški mitraljezi i bolničari ostaju u bataljonima do daljnjeg naređenja. Ranjenička prihvatnica ostaje na starom mjestu. Referent saniteta³ odmah da podnese izvještaj o današnjem svom radu.

S obzirom na to da ima dosta drugova loše obučениh može se naložiti mala vatra u jarcima pozadi bataljona, t.j. rajona osiguranja. Politički komesari nastojat će da borci ne leže na goloj zemlji nego da si natrgaju granja i navuku šušnja, te da naprave male bajtice od lišća.

Štab brigade nalazit će se sa I bataljonom više Kruševa.

Odmah u toku noći podnesite izvještaj o današnjoj borbi.

Informativnu službu razviti po slijedećem redu:

I bataljon: Toranj, Krivaja, Lučinci, Oljasi.

II bataljon: Stražeman, Velika, Trenkovo.

III bataljon: Brđani, Perenci, Vilić Selo cestom Požega—Kamenska.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 3—1, k. 1137.

² Vidi dok. br. 86 i 188.

³ Ivica Kolić

Noćas do dva sata informativci sa svojih položaja treba da dostave izvještaj. Ovo smatrajte za najozbiljnije.

Komandir Mitraljeske čete u toku noći izvršit će popunu mitraljeske municije ukoliko ista nije ispravna (popunjena).

Nastojte da se oružje prebriše, podmaže i pregleda da li je spremno za borbu. Ako se sutra desi da jedno automatsko oružje zataji, lično će biti odgovorni štabovi bataljona i komandir Mitraljeske čete.

Referent saniteta da odmah evakuiše ranjenike ukoliko ih nije evakuisao u bolnicu. Mrtve drugove pokopajte u najbliža groblja. Grobove naših drugova obilježite.

Skrećem pažnju svim jedinicama na održavanje veze i slanje tačnog izvještaja.

Svaki bataljon ujutro pred samu zoru postaviće jednu kao predstražu i to: I bataljon negdje niže Smoljanovaca u šumi na jednom mjestu. II bataljon takvu jednu četvu postaviti će negdje kod Poljanske. III bataljon postaviti će ovako jednu četvu negdje u Nježiću ili oko Nježića na zgodnom mjestu. Zadatak ovih četa je da se zakonspirišu, a ako neprijatelj bude nadirao, da ga puste što bliže, da ga pomlate. Borbu ne primati nikako dugo, nego odmah poslije tog snažnog kratkog napada čete da se povuku na položaj svojih bataljona, t.j. u sastav.

Kontrolisati da nas neprijatelj u toku noći ne iznenadi.

O svakoj promjeni kod neprijatelja odmah nas izvijestite kako bi ovaj Štab mogao organizirati kontranapad na neprijatelja. Drugovima objasniti znakove dnevne i noćne.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit.komesar:

Ivan Turčinović

Komandant:

Dako Puač⁴

P.S. U slučaju lošeg vremena jedinice neka se povuku u slijedeća sela i to:

I bataljon: Kruševo, s time da mu prednja osiguranja prema neprijateljskim uporištima budu kako je naprijed naglašeno, t.j. Klisa, Smoljanovci itd.

II bataljon: Vrhovci, a osiguranja prema naprijed navedenom.

III bataljon: Amatovci, a prednja osiguranja kako smo naprijed naglasili, kao i samo izlaženje ujutro na položaj.

I bataljon daje osiguranje kod Štaba brigade.

Svaki bataljon po silasku u navedena sela obavijestiti će odmah kako i kada su jedinice smještene Štab brigade koji će se nalaziti u Kruševu.

Polit.komesar:

Ivan Turčinović

⁴ Dušan Puač-Dako

**NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
OD 23 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVE NOU BRIGADE OSME
DIVIZIJE ZA NAPAD NA PRUGU OGULIN—KARLOVAC¹**

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE
23 juna 1943 god.

ŠTABU I UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE

Iz vašeg izvještaja koji smo primili doznajemo da je neprijatelj na tome sektoru pasivan i ne vrši napade na taj sektor.

Obzirom na operacije koje vrše dvije brigade vaše divizije na sektoru Slunj—Cetingrad—Kladuša² potrebno je da vežete neprijateljske snage za taj sektor a pored toga pažnju neprijatelja skrenuti na drugu stranu.

Prema tome razvijte aktivnost na pruzi Ogulin—Karlovac i nastojte da se pruga neprekidno ruši, a ukoliko imate mogućnosti porušite i neki most da bi se omeo saobraćaj neprijatelja. Razumije se da ćete ove akcije vršiti sa manjim jedinicama, tako da za osiguranje Plaškog ostane uvijek nešto snaga.

Šaljite nam izvještaje svakoga dana o situaciji na vašem sektoru, kao i o svakoj promjeni i novostima i na ostalim sektorima za koje doznate.

Budnost i izviđačka djelatnost prema neprijatelju mora postojati neprekidno.

Na sektorima u Lici nema naročitih promjena, jedino što je neprijatelju uspjelo zauzeti Bilaj u kome su do sada bile [naše] snage.³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika Štaba

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta, pod reg. br. 57/1—1, k. 419.

² Vidi dok. br. 62, 64 i 104.

³ Odnosi se na dijelove Treće NOU brigade Šeste divizije..

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 23 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA TRNOVAC¹

ŠTAB VI DIVIZIJE N.O.V.

— HRVATSKE —

A. broj 207—43

23 juna 1943

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Akcija koja je načas vršena sa jednim našim bataljonom² na selo Trnovac nije uspjela iz sljedećih razloga: u selu Trnovcu pored naoružanih civila nalazilo se i uniformisanih ustaša. Izgleda da je neprijatelj doznao za naš napad i čekao potpuno spreman. Bataljon koji je vršio akciju poslao je jednog našeg simpatizera da izvidi stanje u Trnovcu, ali se isti do sada nije povratio. Može se posumnjati da su na osnovu slanja ovoga tobož našeg simpatizera i zaključili da bi mogao uslijediti napad, a mi sumnjamo u to da se je isti i namjerno kod neprijatelja prijavio. Za vrijeme ove akcije neprijatelj je tukao jednom haubicom iz Gospića i sa dva teška bacača, jednim iz Brušane, a jednim sa Debelog Brda. Pored ovoga uslijedila je brza intervencija neprijatelja iz Gospića. Naši su uspjeli neprijatelja zbaciti sa jedne kote gdje se nalazi crkvice. U ovoj akciji mi smo imali jednog ranjenog, dok je neprijatelj imao desetak izbačenih iz stroja.

Nočas su sve naše snage³ uznemiravale neprijatelja u Gospiću i u Bilaju. Neprijatelj je reagirao dosta jakom vatrom.

U toku današnjeg dana neprijatelj nije ništa poduzimao.

Raspored naših snaga jeste sljedeći: na sektoru Smiljana jedan bataljon; na sektoru L. Osika jedan bataljon; na sektoru stanice Bilaj—Ribnik—Barlete jedan bataljon, dok se jedan bataljon nalazi u rezervi u selu Mušaluku. Artilerija se nalazi u Širokoj Kuli.

Prema vašem naređenju od 21 ov. m. da stupimo u vezu sa Jablanačkim partizanskim odredom, poduzeli smo preko K.K.K.P.H. za Perušić⁴ i pozvali komandira i komesara pomenutog Odreda na dogovor u ovaj Štab.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 17/1—6, k. 419.

² Riječ je o Drugom bataljonu Treće NOU brigade.

³ Odnosi se na dijelove Treće NOU brigade Šeste divizije.

⁴ Kotarski komitet Komunističke partije Hrvatske za kotar Perušić.

Prema vašem naređenju od 22 ov. m. da dostavimo tačan pregled rashoda ljudstva naše Divizije — tačan rashod ljudstva mi ne možemo znati, jer nas bolnice ne izvještavaju šta biva sa našim ranjenicima koji se nalaze na liječenju, da li umru, puste se na bolovanje, onesposobe za operativne jedinice itd. Prema tome mi od onoga momenta kada ga uputimo u bolnicu vodimo ga u rashodu, te kao što smo već naveli dalje o njemu ništa ne znamo. Mi vas molimo da se skrene pažnja bolnicama da nas za svakoga partizana koji bude upućen u bolnicu izvijeste šta je sa njim bilo, kako bi zaista mogli znati rashod ljudstva ove Divizije. Mi ćemo se starati da u budućem našem brojnom stanju opravdamo rashod ljudstva.

Doznali smo da se dešavaju slučajevi da uprave pojedinih partizanskih bolnica okategorišu partizana za pozadinsku službu ili stalno nesposobnog. Molimo za objašnjenje da li su zaista nadležne uprave bolnica da čine ovo ili pak ovo čine referenti saniteta divizija. Ukoliko ovo imaju pravo vojne bolnice, molimo da iste izvještavaju ovu Diviziju radi evidencije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Žigić

Komandant:

D.^o Jovanić

(M. P.)⁶

⁵ Đoko

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA DESETE DIVIZIJE OD 24 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU DRUGOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBI
KOD NJEŽIĆA¹

ŠTAB
X DIVIZIJE
NAR. OSL. VOJ. HRVATSKE
O. br. službeno
Dne 24. VI. 1943—19,30 s

ŠTABU II KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Položaj

Dana 22 ov.mj. u 2 sata ujutro neprijatelj je upao u naš oslobođeni teritorij na sektoru Požeška kotlina.² U 2 sata naišao je na jednu patrolu XXI brigade koja se nalazila u Oljasima i na drugu patrolu koja se nalazila poviše sela Milivojevaca. Odmah čim se čula paljba u borbi sa patrolama, jedinice XXI brigade izvršile su pokret i uhvatile položaj iznad naseljenih mjesta. Kako je bio mrak nije se znalo pravac kretanja neprijatelja, kao i njegovu jačinu. Jedinice su zauzele položaj od Vrhovaca, Gredinom do ceste Orljavac—Kamensko.³ Oko 6 sati neprijatelj je došao u sukob sa našim jedinicama više Nježića na mjestu t.zv. »Torinama«.

Naše jedinice tokom čitavog dana nisu dozvoljavale daljnje napredovanje neprijatelja i vještim manevrom prisilile ga na povlačenje. Borba je vođena čitav dan, jer je neprijatelj pod vatrom artiljerije i teškog oružja izvlačio svoje mrtve i ranjene.

Zaplijenjen je 1 laki njemački mitraljez, 17 karabina, 1 tromblon, 1 šmajser, 1 pištolj, 3.700 metaka, jedan vojnički kotao, 12 topovskih granata, 3 mine za teški bacač, 3 konja sa samarima i nešto drugog ratnog materijala.

Neprijateljski gubitci iznose: oko 100 što mrtvih što ranjenih.

Naši gubitci: 8 mrtvih, 20 ranjenih, od kojih ima dosta lakše ranjenih.

Gubitak u oružju imali smo 4 puške, koje se nisu mogle izvući iz borbe.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 1/2, k. 1121.

² Vidi dok. br. 83 i 188.

³ Bučko Kamensko

Neprijatelj se navečer povukao u svoje staro uporište.⁴ Jačina neprijatelja u ovom napadu bila je oko 900.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Sl. odsutan.

(M. P.)⁵

Komandant:

Vinko Antić

Predano G.Š.⁶

BR. 87

NAREDBA ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE OD 24 LIPNJA 1943 GOD. KOJOM SE POHVALJUJU BORCI I RUKOVODIOCI TRINAESTE PROLETERSKE NOU⁴ BRIGADE I ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG NOP ODREDA ZA POSTIGNUT USPJEH U BORBI PROTIV TALIJANA, USTAŠA I BELE GARDE¹

N A R E D B A B R O J 20

Štaba II Operativne zone N.O.V. i P.O. Hrvatske od 24. VI. 1943.

1. — Za vrijeme od 18. do 23. VI. uništeno je u Žumberku mnogo razbojničkih bandi i izvojevana je jedna od najvećih pobjeda u Žumberku.² U toku od ovih 5 dana neprijatelj je — ustaše, Talijani i Bijela garda — prodirao od Metlike, Ozlja, Draganića i Gornje Vasi u pravcu slobodnog teritorija Žumberka. Neprijatelj je u tim bojevima imo oko 200 mrtvih i isto toliki broj ranjenih Talijana, ustaša i bjelogardista. I Proleterski bataljon XIII Proleterske brigade oborio je jedan tromotorni bombarder.—

Ovaj veliki udarac razbojničkim bandama dostojan je odgovor naših junačkih boraca za patnje našeg naroda, za smrt koju siju po našoj zemlji neprijatelji naše domovine.

Pohvaljujemo hrabro držanje i borbenu odlučnost svih boraca, komandira, komandanata i političkih komesara XIII Udarne proleTERSKE brigade »Rade Končar« i II Bataljona Žumberačko-pokupskog odreda. Ističemo hrabro držanje cijelog II Bataljona XIII Udarne

⁴ Odnosi se na Slavonsku Požegu

⁵ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

⁶ Riječ je o depeši upućenoj Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta, pod reg. br. 31 5, k. 724.

² Opširnije o tome vidi tom V, knj. 17, izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 2 srpnja 1943 godine.

proleterske brigade »Rade Končara« a naročito 2 čete. Nadalje ističemo hrabro držanje cijelog III Bataljona ove Brigade. Kod I Bataljona ove Brigade ističemo drugove: Janjanin Simu, zamjenika komandira 2 čete; Marac Mikolina, borca 2 čete; Radulović Ignjatiju, vodnika 3 čete. — Kod III Bataljona ističemo drugove: Bogdanović Mirka, omladinca p.mitraljesca, koji je iz stojećeg stava rafalom potukao 20 Talijana; Parac Paju i komandanta ovog bataljona, druga Mamulu Bogdana. — Kod IV Bataljona ističemo borce Mitraljeske čete i artijerce, a naročito druga Krivokuću Milu. Kod II Bataljona Žumberačko-pokupskog odreda ističemo drugove: Uršatić Zdravka, vodnika 2 čete, Tepšić Vasu i Bekić Petra, zamjenika komandira ove čete. Kod I Bataljona ovog Odreda ističemo drugove Škrinjara i Kristu, komandira i politkomesara 2 čete.

Pohvaljujemo komandanta XIII Proleterske brigade druga **Milana Žeželja** i njegovog zamjenika druga **Pekić Dušana**, koji su sjajno manevisali i rukovodili svojim jedinicama, koje su nanijele neprijatelju krvave gubitke. Ovom su pobjedom naše jedinice opet pokazale da nema neprijatelja kojega ne bi mogle tući, i da nema zapreka koje bi ih mogle spriječiti u borbi za oslobođenje naših naroda ispod fašističkog jarma.—

Ovi naši borci u ognju i krvi grade vojsku naših naroda, vojsku koja čini u našoj istoriji neviđena djela, vojsku koju će uvijek pratiti ljubav i zahvalnost naroda, a buduća pokoljenja će je sa ponosom spominjati.—

Junačko držanje naših boraca daje garancije da će naše jedinice poći dalje započetim putem, putem dalje slave i pobjeda.

Ovu naredbu pročitati pred strojem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar
Belinić Marko v.r.

Komandant
Vlado Matetić v.r.

(M. P.)³

ŠTAB
XIII PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČARA«
25 juna 1943 godine

Da je prepis vjeran tvrdi:
Šef kancelarije:

³ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 24 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA CETINGRAD¹

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE
24-VI-1943 g.

Dostavlja se operativni
izvještaj.

ŠTABU VIII DIVIZIJE I KORPUSA

Prema zapovijesti Štaba divizije od 15-VI naša brigada dobila je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište u Cetingradu a po likvidaciji Cetingrada preći u napad na neprijatelja u V. Kladuši.²

U Cetingradu neprijatelj je imao dvije satnije domobrana oko 250 vojnika naoružanih s 12 puškomitraljeza i ostalo puške.³ Razmješten u žandarskoj kasarni, popovu stanu, u kući Kangrge, a oko samog mjesta držao je dosta jako ukopane rovove i bunkere. Katoličku crkvu također je pripremio za odbranu iskopavši oko iste rovove i puškarne. Ceste koje vode u samo mjesto bile su pregrađene debelim zidom udešenim za odbranu same ceste.

Cilj napada na ovu posadu je bio razbiti neprijateljsku liniju Slunj—Cetingrad—V. Kladuša, razdvojiti posadu Slunj—V. Kladuša i tako pojedinačno ih likvidirati, također doći do oružja i ostalog vojnčkog materijala.⁴

Napad na neprijatelja počeo je u noći 16 o. m. u 0.30 časova i to:

I bataljon napadao je s pravca Podcetin cestom prema Cetingradu, kod k. 254 razvio je dvije čete za napad, i to jednu četu cestom, toj četi glavni pravac napada bio je put Podcetin—Cetingrad, drugu četu razvio je desno od pomenutog puta, tj. desno od prve čete, dok III četa ostala je pozadi ovih četa u rezervi. Mitraljeska četa postavila je dva mitraljeza pozadi razvijenih četa za napad i s istima potpomagala napredovanje pješadije.

II bataljon napadao je neprijatelja s pravca cestom Slunj—Cetingrad razvivši sve tri čete u streljački stroj; kao glavni pravac napada bila im je cesta Slunj—Cetingrad; samo razvijanje otpočeo je na mostu ispod Cetingrada. Mitraljeska četa je pridodala mitraljeze pješadiskim četama; pridodati bacači i protukolski top nisu ušli u dejstvo.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 28 2, k. 831.

² i ⁴ Opširnije o napadu na ova uporišta vidi dok. br. 62, 64, i 104.

³ U Cetingradu su se nalazile Deveta i Jedanaesta satnija Jedanaeste pješake pukovnije. Vidi dok. br. 168, 169 i 174.

III bataljon napao je neprijatelja sa pravca Šanca, polazni položaj za ovaj bataljon bio je ispod samog Šanca, sa pravcem napada Šanac—glavica—crkva u mjestu Cetinguadu. Ovom bataljonu bio je pridodat teški bacač koji je dejstvovao i protukolski top koji nije dejstvovao.

IV bataljon napadao je neprijatelja s pravca cestom Kladuša—Cetingrad razvivši cio bataljon u streljački stroj ispod kote 263.

Četa za vezu imala je zadatak uspostaviti telefonsku vezu sa Divizijom i bataljonom koji je napredovao preko Šanca.

Štab brigade nalazio se u Ruševici, kasnije na Šancu. Ostatak Pratećeg bataljona nalazio se u rezervi na crkvištu.

Jedinice po razvijanju za borbu kretale su se neprimjetno prema samom mjestu i kod tog pokreta uspjelo se neopaženo doći u neposrednu blizinu neprijatelja, a naročito II bataljon koji je upao odmah u spoljna neprijateljska utvrđenja. Neprijatelj se za prvi mah zbunio, to su naše jedinice iskoristile i zauzele prve zgrade samog mjesta i počele energično neprijatelja goniti u centar mjesta, tako da je par sati neprijatelj bio zbijen u školu i crkvu odakle je davao žestok otpor. U 4 sata ujutro neprijatelj je pokušao izvršiti ispad pravcem cestom prema Podcetinu, ali četa I bataljona koja se nalazila na tom pravcu uspjela ga je odbiti nanijevši mu gubitke. U 5 časova naredeno je bataljonima da poslije ispaljenih nekoliko mina iz teškog bacača izvrše juriš i likvidiraju neprijatelja, i tačno u 5.20 časova sve su jedinice krenule sa određenim odjeljenjima, pomoću ručnih bombi, na uništenje neprijatelja. Na ovo neprijatelj je odgovorio protujurišom sa jednim dijelom snaga kroz popov stan pa dalje kroz voćar prema Begovcu, ali ova grupa neprijatelja pretrpjevši gubitke počela se vraćati nazad, ali za to vrijeme naše jedinice uspele su upasti među domobrane i natjerati ih na predaju. I u 5.30 časova potpuno je bio likvidiran neprijatelj.

Neprijateljski gubici bili su 60 mrtvih — od toga izvjestan broj civila, a ranije koljači — i 15 ranjenih. Zarobljeno je 160 domobrana.

Plijen: zadobiveno je 10 puškomitraljeza, od toga zadržano 7 u našoj Brigadi, a tri je uzeo Prateći bataljon, kud je s njima ne znamo; 2 šmajsera, oko 150 pušaka i manja količina municije, 3 konja i troja vojnička kola, ostale spreme vrlo malo.

Naši gubici: Mi smo imali 13 mrtvih i 41 ranjenog, od toga 11 od aviona.

Utrošeno je 7.638 metaka.

Naročito se istakao I i II bataljon.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODIMA!

Politkomesar:

otsutan

Komandant:

Joco⁵

⁵ Tarabić

Štab
II Oslarne brigade
24-VI-1943.g.

Postavlja se operativni izvještaj.

ŠTABU VIII KAVLAJSKE I KORPUS.

Prema zapovijesti štaba divizije od 15-VI naša brigada dobila je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište u Klesnahu po likvidaciji Klesnaha preči u napad na neprijatelja u V. Klesnahu.

U Cetinogradu neprijatelj je imao dve satnije, desotransa oko 250 vojnika naoružanih s 12 puškokitraljerskih i ostalo puškar. Razbijen u šanadarskoj kasarni, popovu stanu u kući Kengre, a oko samog sjesta drino je dosta jako ukopane rovove i bunare. Katoličku crkvu također je pripremio za odbranu iskopavši oko iste rovove i puškarne. Dosta koje vode u samu sjestu bile su pregrane s debelom zidom udešenja za odbranu same ceste.

Cilj napada na ovu posadu je bio razbiti neprijateljsku liniju blizaj Cetinograd-V. Klesnaha, razdvojiti posadu blizaj V. Klesnaha i tako pojedinačno ih likvidirati, iskoristi doći do vrhova i ostalog vojničkog materijala.

Napad na neprijatelja počeo je u noći 16. VI. u 0.30 časova i to: I bataljon napadao je s pravca Podcetina cestom prema Cetinogradu, kod k. 254 razvio je ovaj četa sa napad i to jedna četa s cestom, a četni glavni pravac napada bio je put Podcetina-Cetinograd drugu četu razvio je desno od posadu tog puta i, posadom od prve čete dok ili četa ostala je posadi ovih četa u rezi sirvi kitraljerska četa postavila je dva kitraljerska pozicije razvijajući četa sa napad i s istak pospomagala napredovanje pešadiji.

II. bataljon napadao je neprijatelja s pravca ceste blizaj Cetinograd razvijajući sve tri čete u kitraljerski stroj kao glavni pravac napada bilo je četa blizaj Cetinograd saka razvijajući otpočeo je na cestu ispod Cetinograda. Kitraljerska četa je pridobila kitraljerske pešadijske čete pridobiti bečiči i protokolski top nisu bili u dejstvo.

III. bataljon napad je neprijatelja sa pravca ceste polazni položaj sa ovaj bataljon bio je ispod samog Klesnaha sa pravca napada. Štab - glavna crkva u centru Cetinogradu ovaj bataljon bio je pridobio teški bazai koji je dejstvo vao i protokolski top koji nije dejstvovao.

IV. bataljon napadao je neprijatelja s pravca ceste Klesnaha-Cetinograd razvijajući četa bataljon u kitraljerski stroj ispod kute 265.

Četa sa vezu isala je zadatkom uspostaviti telefonnu vezu sa divizijom i bataljonom koji je napredovao preko ceste.

Štab brigade nalazio se u rezervi na drvisti.

Vezništvo po razvijanju sa tortu kretale se sa neprijateljom prema samom sjestu i KSB-tog pokreta uspjelo se napadano doći u neposrednu blizinu neprijateljsku, naročito II bataljon koji je upao odmah u neprijateljska utvrđenja. Neprijatelj se sa prvi mah okrenuo to da naše jedinice iskoristile u zauzete prve zgrade samog sjesta i počele masovno neprijatelja goniti u centar sjesta, tako da je par sati neprijatelj bio obijen u školu i crkvu odakle je davno izšao otpor. U 4 sata u jutro neprijatelja pokušao izvršiti ispad pravcem cestom prema Podcetinu, ali četa i bataljona koje se nalazila na tom pravcu uspjela ga je odbiti nanjevši mu gubitke. U 5 časova naredjeno je bataljonom da poslije ispaljenih nekoliko mina iz teškog bacača izvrše juriš i likvidiraju neprijatelja i tačno u 5.30 časova sve su jedinice krenule na određena odelenjaka posadu ručnih topova na uništenje neprijatelja. Na ovo neprijatelj je odgovorio protu jurišom sa jednim dijelom snaga kroz popov stan pa dalje kroz vrtar prema trgovcu, ali ova grupa neprijatelja pretrpivši gubitke počela se vratiti nazad, ali za to vreme naše jedinice uspjelo su upasti u dvorane i kucati ih sa predajom. U 5.30 časova potpuno je bio likvidiran neprijatelj.

Neprijateljski gubici bili su 43 zarobljenih od toga izvestan broj civila, a ranije koljace. A 19 ranjenih, zarobljeno je 160 desotransa. Ranjeni sabobiveno je 10 puško-kitraljerskih, od toga zadržano 7 u našoj brigadi, a tri je uzeo razmeći bataljon kod je a njima nametnuto 2 časovara, i oko 150 pušaka i samog količina municije, 3 konja i troje vojnička kola ostale sprele vrlo malo.

Naši gubici: ni naš isali li zarobljenih i 41 ranjen od toga 11 od zarobljenih.

Urođeno je 7.638 metaka.
Urođeno se istakao I i II. bataljon.

Sart faizim - Slobođa narodna.

Politkdekan:

Komandant:

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVE BRDSKE BATERIJE OD 24 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
O DEJSTVU I UTROŠKU MUNICIJE PRI NAPADU NA SLUNJ
I VELIKU KLADUŠU¹**

I BRDSKA BATERIJA I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Br. sl.
24. VI. 1943

26. VI. 1943²

Operativni izvještaj o
akcijama na Kordunu

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

Od kada je ova baterija krenula na Kordun učestvovala je u dvije glavne akcije, to jest:

18. VI. 43 ova baterija potpomagala je jedinice VIII divizije koje su napadale Slunj.³

Baterija je dejstvovala sa položaja Cvitović, odakle je tukla neprijateljsko uporište, bunkere na zapadnoj strani Slunja i sami centar. Pod zaštitom artiljerijske vatre naši su pješaci uspjeli izići na položaje.

Municije je utrošeno i to:

od topova 75 m/m 12 granata

od topova 65 m/m 14 granata

ukupno 26

Na Kladuši:⁴

20. VI. baterija je sa istim jedinicama napadala Kladušu sa zadatkom: strjerati neprijatelja sa gradine i bunkera lijevo od nje, a poslije: tučenje centra grada.

Sa 7—8 plotuna baterija je uspjela stjerati neprijatelja sa pomenutih položaja, i kad je naša pješadija zauzela pomenute položaje, onda je baterija 65 m/m prišla na otstojanje 1 km odakle je tukla centar grada. Pogotci su bili dobri, pješadija je uspjela zauzeti neki dio grada.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 7—6, k. 421 B.

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Vidi dok. br. 62, 64 i 104.

⁴ Opširnije o napadu na Veliku Kladušu vidi dok. br. 62, 64, 73, 77, 80, 81, 92, 96, 97 i 104.

Uslijed prodora neprijateljske pomoći naše su se jedinice morale povući.

Municije utrošeno i to:

od topova 75 m/m 16 granata

od topova 65 m/m 68 granata

ukupno 84

21, 22 i 23 — VI:

U povlačenju od Kladuše baterija je tukla neprijatelja u većim kolonama i na kotama na kojima su se htjeli utvrditi. U povlačenju i zadržavanju neprijatelja baterija je utrošila municije i to:

od 75 m/m 8 granata

od 65 m/m 2 granate

svega 10

Gubitci: U toku navedenih operacija baterija nije imala nikakvih gubitaka ni u ljudstvu ni u materijalu.

Napomena:

Prema dopisu Štaba VIII divizije 23. VI. uputili smo jedan top 65 m/m u slovenačke jedinice. Top je upućen ispravan bez municije.

Prednje se dostavlja na znanje tome štabu.

S. F. — S. N.!

P. komesar
s. odsutan

Komandir
Svilar⁵

(M. P.)⁶

BR. 90

PISMO NAČELNIKA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 25 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU KORPUSA O PRODORU USTAŠA U LIČKI OSIK I BUĐAK¹

26. 6. 43.²

ŠTABU I KORPUSA

U 15 sati stigao sam u Š.³ Kulu. Stanje je sljedeće: U toku noći neprijatelj⁴ je uspio da neprimjetno pređe rijeku Liku negdje na prostoru između kote 568 i 577, te da se nakon toga raširi u dva pravca i to: jedan prema Ličkom Osiku i jedan prema Mušaluku. Neprijatelj je uspio

⁵ Stanko

⁶ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 6—6, k. 421 B.

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Široku

⁴ Odnosi se na dvije bojne iz Gospića. Vidi dok. br. 194 i 195.

da se brzo probije do Ličkog Osika i da isti zauzme, kao i kotu Gradinu (683). Zatim je, izgleda, bočnim manevrom izbacio naše snage iz Budaka.⁵ Jedan naš bataljon koji se nalazio u Mušaluku sjeverno od Grobskog Polja bio je prisiljen da se povuče na kotu 736 i 673. II bataljon, koji je držao Budak, kao i djelovi IV bataljona izvršili su protunapad na Budak i nanijeli neprijatelju veće gubitke, oko 40 mrtvih, među kojima i 4 oficira. Neprijatelj je bio izbačen, ali su se i naše snage povukle jer su bile ugrožavane od Ličkog Osika i sa lijevog boka. Zaplijenjena su 2 p. mitraljeza i dva šmajsera, kao i nešto pušaka. Neprijatelj sada drži položaje i to: Lički Osik i Gradinu (kota 683), kao i Budak. Snage koje su branile Smiljan povukle su se na Oteš, odakle im je naređeno da se rokiraju prema Perušiću ako budu jače potiskivane. Naši drže kotu 736 i dalje prema Perušiću, zatim Zubar i Široku Kulu.

Štab divizije je izdao naređenje za protunapad noćas.⁶ Ja još nisam mogao tačno procijeniti situaciju, nego je ovo sve po izvještajima iz štabova bataljona. U diviziji još nisam bio a krenuću malo poslije. Čim steknem bolji uvid u situaciju javiću vam opširnije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

25. VI u 16.30 h

V. d. načelnika:

Kuprešanin⁷

⁸Sada stiže izvještaj da su naše snage⁹ u protunapadu sa pravca Mušaluka i izbacile ustaše iz L. Osika i da ih gone prema Budaku. Prema pucnjavi izgleda da su naši u Budaku. Situacija kod Oteša još je nejasna.

⁵ Riječ je o dijelovima Treće NO brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 99, 100 i 101.

⁶ Ovo naređenje izdao je Štab Šeste divizije 27 lipnja. Vidi dok. br. 101.

⁷ Milan

⁸ Dopisano mastilom.

⁹ Odnosi se na dijelove Treće NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 99, 100 i 101.

BR. 91

**OBAVJEŠTENJE ŠTABA DRUGOG KORPUSA NOV I PO HRVAT-
SKE OD 25 LIPNJA 1943 GOD. O PREIMENOVANJU PODRE-
ĐENIH JEDINICA¹**

ŠTAB
II KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

A. broj: službeno

Dana 25 juna 1943 u 8.00 sati

Štabu XII Divizije
Štabu X Divizije
Štabu Podravskog odreda (II)
Štabu Posavskog odreda (I)
Štabu Diljskog odreda
Štabu Daruvarskog odreda
Svim komandama područja

Odlukom Vrhovnog štaba Narodno-oslobodilačke vojske i parti-
zanskih odreda Jugoslavije, naša dosadašnja IV Divizija dobiva služ-
beni naziv »XII Divizija Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske«.

Odlukom ovoga Štaba, I Odred III Operativne zone dobiva naziv
»Posavski odred«, II Odred dobiva naziv »Podravski odred«, Brkin
bataljon² će se pretvoriti u odred, dobiti rukovodstvo odreda i dobiće
naziv »Daruvarski odred³«, Diljski bataljon, koji će se pretvoriti
u odred, zadržava svoj stari naziv »Diljski«.⁴

Novi nazivi odreda dati su radi što jače političke djelatnosti
u pravcima Save i Drave, kao i Daruvara, kao i što bolje privlačnosti
novih boraca u naše odrede.

X Divizija našeg Korpusa zadržava do daljnjega svoj dosadašnji
naziv, dok ne dobijemo zvanični i stalni naziv i redni broj, kao i potvrdu
od Vrhovnog štaba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Duško

Komandant:

(M. P.)⁵

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
instituta, pod reg. br. 13/3, k. 1121.

² Riječ je o Daruvarskom bataljonu. Vidi dok. br. 41.

³ O formiranju Daruvarskog NOP odreda vidi dok. br. 108.

⁴ O formiranju Diljskog NOP odreda vidi dok. br. 108.

⁵ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 25 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O STANJU U DIVIZIJI I KOD NEPRIJATELJA POSLIJE NAPADA NA CETINGRAD, SLUNJ I VELIKU KLADUŠU¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Br. sl.

26/VI-43²

Dne 25. VI. 1943 g. u 20.30 sati

ŠTABU I KORPUSA N. O. V. HRVATSKE

U duhu našeg izvještaja od 24 ovog mjeseca izvještavamo vas da je stanje kod ove divizije na dan 25 ovog mjeseca bez naročitih promjena. Nakon dugih i djelomično dosta teških borbi, divizija je uspjela da takorekuć potpuno rastroi i izbací iz borbe jednu neprijateljsku pukovnicu, tj. posade Cetingrada, Slunja i Kladuše.³ U ovim borbama preduzimani su u više mahova juriši sa jedne i druge strane, te su neprijatelju naneseni ogromni gubitci, a naročito u mrtvima, i ranjenima, a pored toga dosta velik broj i zarobljenih, a vjerovatno da ima isto tako znatan broj [onih] koji još i sada razjureni lutaju, pa smatramo da neprijatelj ni od ovakvih neće imati borbene koristi.

Budući da je neprijatelj — Njemci — zainteresovan na ovoj zoni, to isti hazardira sa snagama ustaškog režima, ubacujući u borbu na ovaj sektor druge svježije jedinice,⁴ koje izvršavaju naređenje u vojničkom smislu. Pored ovoga primjećuje se veća otpornost (bar na ovome sektoru) kod domobranskih jedinica, pošto su iste izmješane sa ustašama i njemačkim dijelovima, te [ovi] drže domobranske jedinice u svojim rukama. Iz navedenih razloga, pošto je neprijatelj ostao uporan i nastoji bez obzira na žrtve da izvrši zahtjev Njemaca i ponovo vrati u svoje ruke Cetingrad i Slunj, odustali smo — privremeno od ofanzivnih radnji, a najviše zbog toga što smo i mi u ovim dugotrajnim borbama imali osjetne gubitke u ljudstvu, a naročito starješinskom kadru (samo kod II Udarne brigade izbačeno je iz stroja 136 boraca, od koga broja 38 poginulih), te smo se povukli na sađanji sektor sa zadatkom da sredimo jedinice u svakom pogledu i povratimo im u najkraćem vremenu borbenu prodornost.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 5—6, k. 421 B.

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Odnosi se na Jedanaestu pješačku pukovnicu. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 75, 77, 80, 81, 88, 94, 96, 97 i 104.

⁴ Vidi dok. br. 193.

Imamo provjerene podatke da je neprijatelj u opštini Vukmanić popisao kola i stanovništvo koje će ići žeti u Tušilović, tj. odvlačiti žetvu. Da se Pušić Marjan, bivši zapovjednik u Brezovoj Glavi, sprema da ponovo zauzme Brezovu Glavu,⁵ da bi omogućio tamo žetvu. Slične pripreme vrše neprijateljske posade u Lasnji i Bučici.

Za 10 dana početak će glavna žetva — pšenice u kotaru Vojnić i Vrginmost.

Iz rečenih razloga bilo bi potrebno da se na ovaj sektor uputi i naša I Udar na brigada.⁶ Kada bi raspolagali i sa ovom brigadom bili bi u mogućnosti sa jednom brigadom vezati neprijatelja na izvjesnim pravcima, a na izvjesnim sa dvije brigade preduzimati ofanzivne akcije.

Sa municijom za brdsku bateriju, kao i minama za teške bacače stojimo slabo, pa molimo da nas u tom pogledu pomognete i stavite nam na raspoloženje što veći mogući broj istih.

Ishrana, smještaj i higijenske prilike kod svih jedinica zadovoljavajuće su.

Komandant⁷ je otišao u Štab Unske operativne grupe radi sređivanja iste i ispitivanja najpogodnijih uslova za vršenje mobilizacije na Baniji, a ujedno ispitivanja mogućnosti ofanzivnih akcija ove grupe na pojedina neprijateljska uporišta.

Molimo objašnjenje u kakvom odnosu će dalje biti — taktičkom — Unska operativna grupa sa nama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
M.⁸ Šumonja

Komandant:
otsutan.

(M. P)⁹

⁵ Posadu u ovom uporištu likvidirale su Druga (lička) NOU brigada i Četvrta (kordunaška) NOU brigada listopada 1942 god. Otada u tom uporištu nije više bilo stalne neprijateljske posade. Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 76 i 156.

⁶ Prije se zvala: Četvrta NOU brigada. Ona je po naređenju Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 11 svibnja dejstvovala na području Gorskog Kotara. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 32 i 94.

⁷ Vlado Četković

⁸ Miloš

⁹ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**PISMO ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD
26 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU ŠESTE DIVIZIJE O DOLASKU
PRVE NOU BRIGADE NA PODRUČJE GOSPIĆA¹**

sl.
26 juni 1943

ŠTABU VI DIVIZIJE

Po dolasku I brigade na taj sektor² nastojte da je upotrebite za manevrisanje kako bi neprijatelju na pogodnom mjestu zadali teže gubitke. Obzirom da će ova brigada biti zamorena bilo bi potrebno da joj se omogući bar kraći odmor ukoliko to prilike dozvole. Time mislimo reći da I brigadu ne upotrebite odmah u frontalnoj borbi, već da vam posluži kao neke vrste rezerva koju ćete u danom momentu moći uspješno upotrebiti. Pošto se tamo nalazi načelnik našeg Štaba,³ to se sa njime dogovorite detaljnije.

U toku jučerašnjeg dana od vas smo bili dosta dobro obaviještavani o toku borbe s neprijateljem,⁴ pa nastojte da to i dalje tako bude.

Sinoć smo primili izvještaj od VIII divizije da je neprijatelj sa jačim snagama krenuo iz Cetingrada prema Slunju u namjeri da tamo uspostavi ponovo bazu. Glavnina se kretala duž ceste sa tenkovima a jake pobočnice kretale su sa lijeve i desne strane. Snage VIII divizije napale su i raspršile neprijateljsku desnu pobočnicu te joj nanijele velike gubitke.⁵ Podrobnije podatke o daljim borbama nismo dobili. Zaplijenjena su 2 topa, 1 nekompletni teški bacač, nekoliko kola razne vojničke sprema i materijala.

Na ostalim sektorima nije bilo značajnijih promjena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,

Komandant,

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta, pod reg. br. 3/1-3, k. 419.

² Riječ je o Prvoj NOU brigadi Šeste divizije, koja je naredbom Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske vraćena u sastav svoje divizije, na područje Gospića (vidi dok. br. 100). Od 11 svibnja do 25 lipnja ova je brigada dejstvovala na području Otočca (vidi tom V, knj. 15, dok. br. 32).

³ Milan Kuprešanin

⁴ Vidi dok. br. 194 i 198.

⁵ Vidi dok. br. 96 i 104.

**NAREĐENJE ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
OD 26 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE DA DOSTAVI
PREGLED ZAPLIJENJENOG ORUŽJA U OPERACIJAMA NA
PODRUČJU CETINGRAD — SLUNJ — VELIKA KLADUŠA¹**

ŠTAB I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

26 juna 1943 god.

ŠTABU VIII DIVIZIJE

U zadnjim operacijama na sektoru Slunj—Cetingrad—Kladuša² zaplijenili ste 5 topova raznih vrsta sa municijom. Nama je potreban tačan pregled vrste topova i granata te nam dostavite izvještaj:

kakve ste sve topove zaplijenili — kalibar i model;

da li su topovi ispravni (ako nisu — šta im sve nedostaje);

da li svi zaplijenjeni topovi imaju nišanske sprave;

koliko ste zaplijenili granata za ove topove i da li su te granate ispravne, zatim koliko ima pancirnih, udarnih itd.

Također ste nas izvijestili da ste zaplijenili jedan bacač, a u istoj depeši nam javljate da mu nedostaje dvonožac. Javite nam konačno šta je na stvari sa ovim bacačima, i ukoliko nemate svih dijelova da bi mogli kompletirati bacač, pošaljite nam sva postolja i ostali materijal za bacače koji ste zaplijenili.³

Prilikom osvajanja Slunja od strane jedinica te Divizije tamo je bio jedan pontonski most za koji smo doznali da je bio dobar. Koliko je taj most bio važan za naše jedinice smatramo da nije potrebno naglašavati, pogotovo kada se zna da nam pretstoje uvijek prelazi preko rijeka gdje nam ovi mostovi mogu poslužiti kao odlične naprave za brzo prebacivanje. Ne možemo razumjeti kako važnost ovoga mosta niste shvatili, kako niste ništa preduzeli da se most izvuče i smjesti na sigurno mjesto, a pogotovo nas začuđuje da ste ovaj most dali porušiti iako za to nije bilo potrebe niti je pretila opasnost. Javite nam kako se to moglo dogoditi i zašto ste dali da se most poruši.

Izvijestite nas šta je s VIII Krajiškom brigadom⁴ i da li je krenula u sastav svoga Korpusa⁵ kako smo Vam mi to već naredili.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 14/1-3, k. 419.

² Opširnije o ovim operacijama vidi dok. br. 62, 64 i 104.

³ O količini i vrstama oružja otetog u ovim operacijama vidi dok. br. 104.

⁴ Ova je brigada dejstvovala u sastavu Unske operativne grupe. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 12.

⁵ Riječ je o Prvom bosanskom NOU korpusu.

Takoder nas izvijestite kakve su prilike za mobilizaciju na Baniji i kako su sređene banovačke jedinice, tj. Unska grupa.⁶

Komesar Vaše divizije⁷ uputio je druga sa motor — kotačem u Frkašić i ta prilika nije iskorišćena da nam se pošalju izvještaji koje smo tražili, što dokazuje još jedanput da Vi ne posvećujete nikakvu pažnju našim naređenjima.

Iz radio-stanica koje ste nam poslali izvadili ste akumulatore, koje ste vjerovatno upotrebili za radioaparatus za koji već od ranije imate akumulator. Ovo se nije smjelo dogoditi i odmah nam povratite akumulatore koje ste izvadili iz radio-stanica.

Po svim ovim pitanjima dostavite nam izvještaje u najkraćem roku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar

Komandant

BR. 95

**NAREĐENJE ŠTABA DESETE DIVIZIJE OD 26 LIPNJA 1943 GOD.
PODREĐENIM JEDINICAMA DA UPUTE BORCE, RUKOVODIOCE I ORUŽJE ZA ODREDE KOJI SE FORMIRAJU¹**

ŠTAB
X DIVIZIJE
NAR. OSL. VOJ. HRVATSKE
A. br. 59/43
Dne 26. VI. 1943 19,40 h

ŠTABU XVII I XXI BRIGADE

Položaj

Odlukom Štaba našeg korpusa na teritoriji našega područja formiraće se još 4 partizanska odreda.² Ljudstvo, kao i rukovodeći drugovi za te jedinice uzeće se iz naših brigada, tj. XII i X divizije. U vezi s tim XVII brigada poslaće 20 boraca u Bilogorsko područje gdje će se formirati Bilogorski odred. Isto tako daće jedan puškomi-traljez i dva šmajsera. Šmajseri imaju se poslati u Štab ove divizije.

⁶ O sastavu Unske operativne grupe vidi tom V, knj. 15, dok. br. 12.

⁷ Miloš Šumonja.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 15/3, k. 1121.

² Riječ je o Daruvarskom, Požeškom, Diljskom i Bilogorskom NOP odred. Vidi dok. br. 108.

XXI brigada daće 20 boraca i 4 šmajsera. Isti drugovi imaju se uputiti u Požeško područje gdje će se formirati Požeški odred. Ova će brigada šmajsera direktno predati Štabu korpusa.

Rukovodeći drugovi koji dolaze u obzir za formiranje štabova odreda i bataljona imaju se uputiti u Štab našega korpusa, koji će im dati daljnja uputstva i naređenja, a to su:

Branko Vuković, dosadašnji komandant III bat. XVII brigade, Đuka (Ubiva)³ iz XXI brigade,

Rajdl Matija,⁴ komesar III bataljona XVII brigade.

Nikola Dolinić, zamj. komandanta III [bataljona] XXI brigade,

Petar Ugrinić, komandir čete XVII brigade,

Pero Anđelić, informativac bat. XVII brigade,

Acketa Vlado, zamj. komandira čete XVII brigade.

XXI brigada predložiće jednog politkomesara koji će moći da bude dobar komesar odreda.

Sa drugovima za Bilo Goru XVII brigada uputiće druga Acketu Vladu, dok će drugove iz XXI brigade primiti drug Pero Anđelić sve dotle dok ne stignu štabovi pomenutih brigada i bataljona.

Za sve drugove rukovodeće štabovi će brigada poslati njihove karakteristike Štabu ove divizije.

Napominjemo da za formiranje ovih odreda treba izabrati dobre, valjane, pouzdane i hrabre borce, koji će zaista odgovoriti onim zahtevima koje se danas postavljaju pred njih. Sa njima se može odrediti i procentualno broj drugarica koje se nalaze u brigadi.

Štabovi brigada izvršiće potrebnu popunu onih rukovodilaca koji su ovom naredbom predviđeni za formiranje novih odreda.

Ovo treba izvršiti u najskorijem vremenu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Komandant:

Vinko Antić

³ Đuka Milosavljević—Ubiva

⁴ Poginuo 1944 god. kao politički komesar Požeškog NOP odreda.

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 26 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O NAPADU NA VELIKU KLADUŠU¹

Kladuša²

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE
26. VI. 1943 god.

Operativni izvještaj dostavlja

ŠTABU VIII DIVIZIJE

Prema dodatku zapovijesti od 15. VI. o. g. naša Brigada dobila je zadatak da napadne neprijatelja u Velikoj Kladuši³ na pravcu od Tuka (T) pa u lijevo zaključno sa putom Cetingrad—Krstinja, i to sva tri bataljona, dok jedan bataljon zadržati u rezervi. Za ovu operaciju bio nam je pridodat prateći bataljon. Neprijatelj je držao samo mjesto Kladušu i okolna uporišta kao Gradinu, jedan dio Tuka i još neke kote oko samog mjesta. Naš raspored je bio:

I bataljon ojačan sa jednim teškim bacačem i protukolskim topom napadao je neprijatelja pravcem put Krstinja—Cetingrad i desno od puta preko kote 204. U napadu su bile razvijene dvije čete, dok je jedna išla pozadi kao rezerva za popunu u slučaju prodora neprijatelja. Teški mitraljezi nalazili su se u streljačkom stroju.—

IV bataljon napadao je neprijatelja desno od I bataljona, pa desno do puta Cetingrad—Kladuša. Ovaj bataljon razvio je sve čete u streljački stroj kako bi zatvorio dosta širok pravac i napredovao prema samom gradu. Teški mitraljezi postavljeni su bili na uzvišenjima pozadi streljačkih strojeva.—

III bataljon napadao je od brda Tuka gdje se razvio u streljački stroj. Mitraljeze i teške bacače ostavivši na mjestu razvijanja, koji su potpomagali pokret pješadije. Ovom bataljonu bila je pridodata jedna četa iz II bataljona. — Ostatak II bataljona bio je u rezervi.—

Napad na neprijatelja otpočeo je u 20.20 časova sa artiljeriskom vatrom, za to vrijeme naše jedinice koristile su za podvlačenje pod neprijateljske utvrde. Nakon 20 minuta jake artiljeriske vatre otpočela je borba naše pješadije. III bataljon nakon jednosatne borbe zauzeo je

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 30/3 k. 831.

² Napisano mastilom.

³ Vidi dok. br. 62, 80 i 104.

bezimenu kotu i Gradinu, dok ostali bataljoni uspjeli su podići u neposrednu blizinu neprijatelju. Oko 12 sati IV i I bataljon izbacuju neprijatelja iz spoljnih utvrđenja, zarobljavaju jedno 10—15 domobrana, dok cijela satnija počne bježati, ali to je iskoristila banijska jedinica⁴ i postavila im se bočno i natjerala ih na predaju, tako da se predala cijela satnija. Neprijatelj dalje branio prve kuće, ali oštar pritisak naših jedinica prinudava neprijatelja da se povlači u sam centar. Naš IV bataljon upada u prve kuće i goni neprijatelja do popova stana. Jedna četa III bataljona spušta se sa Gradine u zajednici sa banijskim jedinicama, potiskuju neprijatelja sa svoje strane i uspijevaju zarobiti nekoliko domobrana. U svanuće ova četa je prinuđena da se povuče prema Gradini, dok IV bataljon ostaje preko dana u gradu.—

Preko dana tuče neprijatelja u gradu naša artilerija dosta precizno, to iskorišćavaju naše jedinice za osvajanje još nekih zgrada. Neprijateljski avioni stalno učestvuju u napadima na naše položaje po grupama. Oko 14 časova neprijatelj pokušava suzbiti naš IV bataljon, ali borci IV bataljona još snažnije navaljuju, istjeruju ga iz pravoslavne crkve, iz zgrade gdje je bio Štab puka,⁵ neprijatelj se sav zabija u Hotel Bosna, dolazi do kolebanja neprijatelja, jer trpi velike gubitke, dok borci IV bataljona pokušavaju preći dosta tučen prostor preko raskrsnice gdje pada nekoliko drugova mrtvih. U to vrijeme neprijateljsko pojačanje⁶ uspijeva se probiti sa pravca Vranograča—Male Kladuše, našto su bile prinuđene naše jedinice na povlačenje.—

Bataljoni se povlače dosta u redu, iako pod pritiskom neprijateljskih aviona i artilerije kojom gađa neprijateljsko pojačanje.—

U ovoj operaciji zarobljeno je oko 35 domobrana, a ubijeno oko 70 neprijateljskih vojnika, a možda i više u samom mjestu od artilerije, i izvjestan broj ranjenih.

Naši gubici: 9 mrtvih i 35 ranjenih.

Zadobiveno je u borbi: 1 protukolski top sa municijom, 1 teški mitraljez, 3 puškomitraljeza, 12 karabina i nešto municije i ostalog ratnog materijala.—

Mi smo izgubili jedan puškomitraljez i pet karabina.

Utrošeno je i dobiveno municije podjednak broj.

Po povlačenju iz napada jedinice ostaju na okolnim položajima oko Kladuše. U ovoj operaciji naročito se istakao IV bataljon i zaslužuje svaku pohvalu.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODIMA!

V. d. z. politkomesara:

R.⁷ Zrinjanin

Komandant:

Joco Tarabić

⁴ Odnosi se na Četvrtu banijsku NO brigadu, koja je dejstvovala u sastavu Unske operativne grupe. Vidi dok. br. 73.

⁵ Riječ je o Štabu Jedanaeste pješačke pukovnije.

⁶ Vidi dok. br. 178 i 179.

⁷ Rade

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 26 LIPNJA
1943 GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O
BORBAMA KOD VELIKE KLADUŠE¹**

Između Cetingrada i Kladuše.²

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VIII DIVIZIJE
26. VI. 1943 god.

Operativni izvještaj od
23—25. VI. o. g. dostavlja

ŠTABU VIII DIVIZIJE

Na dan 22 ov. mj. neprijatelj je krenuo iz Kladuše u jačini preko 2.000 vojnika u nekoliko pravaca sa devet malih tenkova, nekoliko bicikla i kamiona sa jakom artilerijom³.—

Naše jedinice držale su položaj i to: I bataljon na Buhaći, III bataljon bezimenu kotu iznad raskrsnice puta Kladuša—Buhaća, II bataljon održavao je položaj kod kote 213. —IV bataljon nalazio se na odmoru u Kurinskom Selu.—

Neprijatelj je krenuo najprije preko Gradine i pošao prema položajima II bataljona. Kada je dao otpor II bataljon, on je poslao jedne snage da obidu desno ovaj bataljon i time prinudio bataljon na brzo povlačenje, jer ovaj bataljon nije imao nikoga desno od sebe. Kad su zauzeli položaj II bataljona, odmah su kretali cestom prema položaju III bataljona u gustim strojevima sa kamionima i tenkovima, III bataljon ih je sačekao i otvorio žestoku paljbu, našto je neprijatelj samo zastao, a dok onaj neprijatelj sa desnog krila počeo bočno djelovati na položaje III bataljona. U tom momentu neprijatelj upućuje sljedeće kolone prema Buhaći i šumi Repušnjak i time hoće izmanevrisati III bataljon. Dvije kolone neprijateljske koje su napredovale preko kote 204 na Buhaću sa artilerijom odbacuju I bataljon nanosivši mu gubitke. Samim tim što neprijatelj zauzima Buhaću i napreduje kolonama kroz Repušnjak, III bataljon prinuđen je na povlačenje kroz Repušnjak—Ruševicu na Dugačku Kosu. I bataljon povlači se u Široku Rijeku, dok II i IV bataljon, koji je došao k njemu, povlače se prema Cetingradu, a kasnije preko Žalčeve Kose u sastav Brigade. Neprijatelj je ušao

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 29/2, k. 831.

² Dopisano mastilom.

³, ⁵ i ⁶ Vidi dok. br. 178, 179, 183 i 198.

u Cetingrad oko 14 časova. Jedna kolona koja je izašla iz Repušnjaka povukla se u Cetingrad, dok pred samu noć izvjesne snage neprijateljske krenule su kroz Ruševicu prema D.⁴ Varoši, gdje je na njih otvorio vatru naš III bataljon i jedan bataljon III Udarne brigade. Neprijatelj je pretrpio gubitke i povukao se.

Neprijateljski gubitci toga dana nisu nam poznati.

Naši gubitci su: 5 mrtvih i 11 ranjenih.—

Dana 23 ov. mj. krenuo je neprijatelj⁵ sa manjim snagama iz Cetingrada prema Slunju ali je bio odbijen.

Dana 24 ov. mj. neprijatelj je krenuo sa jačim snagama⁶ prema Slunju, sa osiguranjima desno, na naše položaje. Naš IV bataljon svojom neoprezom dozvolio je neprijatelju da pride blizu i tako nije nam bilo moguće izaći na položaj sa ostalim bataljonima. Neprijateljska pobočnica bila je jaka dvije satnije sa artilerijom, dok druga pobočnica išla je preko Duge Kose na groblje. Oko 13 časova naredili smo našim bataljonima da pređu u napad preko Gline kroz Dugačku Kosu gdje nas je neprijatelj dočekao. Svi bataljoni skoncentrisali su se i izvršili su juriš na neprijatelja koji je držao zadnju ivicu šume i nagnali neprijatelja na bježanje. U ovom jurišu naše jedinice zarobile su 2 topa, od kojih je jedan izvukla III Udarne brigade pošto mi nismo mogli izvući, 1 teški bacač i druge razne spremne.

Neprijateljski gubitci bili su neznatni.—

Naši gubitci: 3 mrtva i 25 ranjenih.—

Još nisu prikupljeni tačni podaci o utrošenoj municiji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. z. politkomesara:

R.⁷ Zrinjanin

Komandant:

Joco Tarabić

⁴ Dalmatinskoj

⁷ Rade

IZVJEŠTAJ ŠTABA KALNIČKOG NOP ODREDA OD 26 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O IZVRŠENIM AKCIJAMA I O STANJU U ODREDU¹

ŠTAB KALNIČKOG
N. O. P. ODREDA
HRVATSKE

3. VIII. 43 op. br. 570²

Broj:
26 lipnja 1943

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE HRVATSKE

Stanje neprijatelja na terenu Kalničkog partizanskog odreda.

U posljednje vrijeme na našem sektoru stanje je nepromjenljivo. Posade neprijatelja čas su slabije čas jače. U garnizonu Koprivnica nalazi se 130 padobranaca, 300 koturaša, 350 Njemaca, 150 ustaša. Garnizon Križevci: 60 ustaša, 100 domobrana, 30 žandara. Na pruži između Koprivnice i Križevaca nalaze se 3 satnije raznih rodova vojske. Garnizon Ludbreg: 500 domobrana i 300 koturaša, garnizon Novi Marof: 300 domobrana i 50 ustaša. Varaždinske Toplice: od 150 do 200 domobrana i žandara. Garnizon Đurđevac: nalaze se 2 satnije ustaša, u Pitomači oko 150 ustaša. Bjelovar: oko 1.200 žandara, 2 satnije Njemaca i 1 satnija domobrana.

U zadnje vrijeme neprijatelj upotrebljava novu taktiku manevrisanja sa svojim snagama kako bi naše jedinice iznenadivao. U naletu sa kamionima na jednu određenu točku puca sa teškim bacačima na selo gdje se nalaze partizani, i onda se povlači drugim pravcem, tako da nemamo mogućnosti da ih opkolimo. Isto tako dovlači se i artiljerija u Varaždinske Toplice te napucava na sela i po šumi. 25 o. mj. po prvi puta smo bili bombardirani od jednog bombardera i tom prilikom stradala su samo 4 civilna lica i 1 ranjen.

Akcije.

Naš I bataljon izvršio je akciju na općinu Hum, uništena je arhiva općine, pošta, a isto tako u Gornjoj Rijeki ponovno uništena pošta i općina.

III bataljon postavio je zasjedu na Paki, cesta Varaždin—Zagreb. Uništen je 1 teški auto i 2 luksuzna, državna.

20. VI postavljena je zasjeda na pruži Varaždin—Zagreb, ali nije uspjelo našim puškomitraljescima da vlak zaustave.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 23/4, k. 1472.

² Datum i broj pod kojim je izvještaj zaveden u Štabu Druge operativne zone.

20. VI 2 bataljona izvršila su akciju na Varaždinske Toplice. Akcija nije uspjela zbog slabih priprema i neodlučnosti boraca, koji su već bili ušli u prizemlje zgrade uporišta bande a nisu imali dovoljno smjelosti da se popnu u I kat i likvidiraju bandu. U toj akciji neprijatelj je imao 2 mrtva i 1 ranjenog. Na našoj strani 1 mrtav, i to komandir Udarne zagorske čete,³ i 5 ranjenih.

19. VI IV bataljon imao je zasjedu na pruži Križevci—Koprivnica, ali nije nitko naletio na tu zasjedu. Drugog dana bila je opet postavljena zasjeda na istoj pruži jer smo bili obaviješteni da će naići vojska, ali nije opet nitko došao.

21. VI Postavljena je zasjeda blindiranom vozu, ali mine nisu eksplodirale. Do danas postavljeno je 6 zasjeda blindiranom vozu, ali nije ni jedna akcija uspjela.

15. VI Naš II bataljon imo je borbu sa ustašama na Bilo Gori, koji je doživio dosta veliki poraz. To se pokazalo od Štaba bataljona da nisu mogli u takvom momentu da se snađu da bi donijeli neprijatelju gubitaka. Borba je bila kratka i neprijatelj je uspio da razbije našu jedinicu u pola sata borbe. Gubici su bili sljedeći: na našoj strani 7 mrtvih, 8 ranjenih, 3 zarobljena, 11 izgubljenih. Izgubljenih 11 partizana prebacilo se, prema izvještajima koje smo dobili, prema Bačkovici. Neprijatelj je imao 6 mrtvih, 2 teško ranjena koja su naknadno umrla.

Povodom ove borbe koju je vodio II bataljon, sprovedena je istraga zajedno sa drugom načelnikom štaba II Operativne zone⁴ i zaključili smo da je čitav štab tom zgodom zatajio, a najveću grešku snosi drug komandant ovoga bataljona, kojega smo smijenili i dali na raspoloženje Štabu odreda.

II bataljon imao je akciju 21. VI na neprijateljsko uporište Carevdar. Ova ista akcija propala je radi slabe informativne službe. Također zatajili su borci kada su došli do rovova i pred žicu koja nije bila predviđena. Gubici su sljedeći: na našoj strani 1 mrtav, 4 ranjena, kod neprijatelja prilični gubici, točan broj nepoznat.

Istoga dana postavljena je zasjeda na pruži Ludbreg—Koprivnica. Pri zapucanju na vlak sa strane naše zasjede, neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih.

Opća situacija u odredu:

U zadnje vrijeme priliv ljudstva u naš odred pokazao se u samim našim neuspjelim akcijama, koje su učinjene u zadnje vrijeme. Na našem sektoru na kojem operišemo nema više lakih uporišta i nema domobrana kao što ih je bilo prije 1 do 2 mjeseca, nego se tu nalaze većinom ustaše, legija, konjica i ostala slična banda.

³ Ivan Družinec

⁴ Rade Bulat

Dolaskom druga načelnika iz II Operativne zone održana je zajednička konferencija sa štabovima bataljona. Na ovoj konferenciji pokazalo se velikih nedostataka koje Štab odreda nije imao kontrolu nad štabovima bataljona.⁵ Sam Štab odreda nije pružao u dovoljnoj mjeri vojničke pomoći štabovima da bi mogli oni udovoljiti zadacima koji su bili pred njih postavljeni. Propuštali smo kontrolu nad raznim greškama koje su počinjene pošto nismo na odgovornost pozivali krivce koji su bili odgovorni za njih. Pojedini bataljoni...⁶

Rezultat ove konferencije jesu izvjesne reorganizacije u odred u i u štabovima bataljona. Formirana je Popunidbena četa (obrazovna) koja će sve novo ljudstvo prikupiti, da dobije osnovnu ratnu i vojničku i političku spremu. Isto tako je formiran i Vod za vezu. Također od danas naši bataljoni imat će sistematsko zanimanje u ratnoj službi, što smo dobili od vašega štaba.⁷

Brojno stanje i naoružanje našega odreda je sljedeće: 620 partizana, 23 puškomitraljeza, 2 teška mitraljeza, 2 laka bacača, 7 parabela i 40 pištolja.

Perspektive našega djelovanja.

Da bi naše bataljone usposobili za bolje vojničko istupanje, danas sva 4 bataljona kreću zajednički po terenu, tako da ulaskom naših bataljona u brigadu⁸ mogu se mnogo lakše snalaziti. Danas prebacujemo težište naših snaga uglavnom prema Zagorju. Male jedinice naše vojske ostavljamo međutim na Kalniku, koje će neprijatelju ometati željeznički promet i ostali pomenuti saobraćaj.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
Horvat Josip

Komandant,
Štrok⁹

⁵ Nejasna rečenica.

⁶ Nedovršena rečenica.

⁷ Odnosi se, vjerovatno, na naređenje za izvođenje borbene obuke, primljeno od Štaba Druge operativne zone.

⁸ Bataljoni Kalničkog NOP odreda ušli su 4 rujna 1943 god. u sastav novoformirane Druge NO brigade Druge operativne zone. Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 21 rujna 1943 god. ova brigada je dobila naziv: NO brigada »Braće Radić«. (Dokument u arhivi Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 40/5, k. 724 i 45/5, k. 724.)

⁹ Izidor

OBAVJEŠTENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO HRVATSKE OD 27 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE O UPUĆIVANJU DVANAESTE DIVIZIJE NA KALNIK¹

KOMANDANT

NOV I POH

Broj: službeno

Dana 27. VI. 1943/10,50 sati

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE I KALNIČKOG ODREDA

Za proširenje Narodno-oslobodilačke borbe u II operativnoj zoni, odlučili smo da na vaš teritorij uputimo XII diviziju.² Divizija kreće sa dvije brigade preko Bilo Gore put Kalnika, gdje će se sastati sa trećom brigadom, koja ide preko Moslavine i Čazmanskog kotara prema Kalniku.³ Vaše snage u zajednici sa XII divizijom treba da prokrstare što većim dijelom II zone sa zadatkom čišćenja manjih uporišta, političkoga rada i mobilizacije. Ne treba napadati velikih garnizona, što bi iziskivalo znatne žrtve, već protivnika treba tući na terenu u pokretu.

Novomobilizirano ljudstvo upotrebite za popunu jedinica II zone. Komandni kadar će vam staviti na raspolaganje XII divizija.

Od kalničkih i moslavačkih snaga formirajte brigadu,⁴ ali pri tome vodite računa o tome da se u odredima ostavi dovoljno ljudstva i dobar komandni kadar, koji će biti u stanju da te odrede dalje razvija. Nastojte razviti odrede u zapadnom dijelu Bilo Gore⁵ i Ivanšćici.⁶

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 27-3, k. 104.

² Dvanaesta divizija Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske krenula je iz Slavonije 27 lipnja 1943 god. i stigla na Kalnik početkom srpnja. Vidi tom V, knj. 17, izvještaj Štaba Druge operativne zone Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 31 srpnja 1943 godine.

³ Trebala je da Šesnaesta NO brigada Dvanaeste divizije ide preko Moslavine ali se od toga plana odustalo: ona je otišla na Kalnik preko Bilo Gore.

⁴ Od Kalničkog i Moslavačkog NOP odreda formirane su u rujnu 1943 god. dvije brigade: 4 rujna — Druga NO brigada Druge operativne zone, koja je naredbom Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 21 rujna dobila naziv NO brigada »Braće Radić«; 21 rujna — Moslavačka NO brigada. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 40/5, 44/5, 45/5, k. 724.)

⁵ Bilogorski NOP odred formirao je Štab Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske. (Vidi dok. br. 95 i 108.) U zapadnom dijelu Bilo Gore formiran je naredbom Štaba Druge operativne zone 13 rujna 1943 god. Bjelovarski NOP odred. U sastav odreda ušle su sve udarne grupe Bjelovarskog okruga 1 čete »Ivančani«. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 16-2, k. 106.)

⁶ i ⁷ Na području Ivanšćice formiran je 18 listopada 1943 god. Zagorski NOP odred od udarnih grupa sa područja Okružnog komiteta Komunističke partije

* Sa Slovencima smo se dogovorili da oni organizuju partizanske jedinice na desnoj obali Sutle. Vi uputite jedan bataljon ili barem jaku četu, koja bi si na lijevoj strani Sutle stvorila bazu za trajni boravak i tamo prerasla u odred djelujući zajedno sa Slovencima.⁷

Većinu ljudstva držite u odredima, jer oni omogućuju šire zahvaćanje terena, bolji politički rad u pozadini i kontinuitet razvitka Narodno-oslobodilačke borbe. Nemojte previše forsirati stvaranje velikih operativnih jedinica. Za sada vam je tamo dosta jedna brigada, koja će u zajedničkoj borbi sa slavonskim snagama steći iskustvo, a zatim ćete je i iskoristiti da stalno krstari između vaših odreda, da diže borbu na viši stupanj i da krstari u onim predjelima gdje si odredi ne mogu stvoriti trajnijih baza. Pri formiranju štaba brigade uzmite u obzir prvenstveno komandanta i komesara Kalničkog odreda.⁸

Za vrijeme boravka XII divizije na vašem terenu, formirajte zajednički štab,⁹ tako da bi što bolje iskoristili prisustvo tih jedinica. Vezu održavajte sa stanicom II Korpusa, koji će ju dalje održavati s nama. Stalno nas izvještavajte o toku operacija.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant:

Ivo Rukavina

Hrvatske za okrug Krapina. Sektor djelovanja ovog odreda protezao se prugom Varaždin—Zagreb do ušća rijeke Sutle u Savu, rijekom Sutlom do njenog izvora — s. Brezje, i Dravom do Varaždina. (Dokumenat u arhivi Vojnoistoriskog instituta, reg. br. 33-9, k. 1471.)

⁸ Komandant Kalničkog NOP odreda bio je Izidor Štrok, a politički komesar Josip Horvat.

⁹ Po dolasku Dvanaeste divizije na Kalnik formiran je operativni štab sastava: Komandant Mato Jerković, politički komesar Marijan Cvetković, zamenik komandanta Milan Stanivuković i načelnik štaba Rade Bulat.

IZVJEŠTAJ ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE OD 27 LIPNJA 1943 GOD. ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA NA PODRUČJU GOSPIĆA¹

28. 6. 43.²

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V.
HRVATSKE

Op. broj 58—43 g.
27 juna 1943

ŠTABU I KORPUSA NOV HRVATSKE

25 ov. m. između 3 i 4 h. napao je neprijatelj u jačini četiri bojne naše položaje.³ Napad je izvođen u dva glavna pravca: prema Smiljanu i prema L. Osiku.⁴ Prema Smiljanu držao je položaj jedan bataljon. Na njega su napadale tri bojne.⁵ Bataljon je blagovremeno primjetio neprijatelja. Ali kako je ovaj bio nadmoćniji, bataljon se poslije kraće borbe povukao u pravcu Pazarišta. Bataljon se povlačio pod borbom, zadajući neprijatelju osjetne gubitke. Na Otešu su vođene žestoke borbe. Neprijatelj je tu imao preko 150 izbačenih iz stroja.

Neprijateljske snage koje su napadale u pravcu L. Osika prešle su u toku noći rijeku Liku, koristeći maglu iznenadile su naše snage kod Budaka i razdvojile ih na dva dijela.⁶ Neprijatelj je nadirao prema Osiku i Mušaluku. U Mušaluku se nalazio rezervni bataljon, koji je odbio neprijatelja i potisnuo ga prema rijeci.⁷ U isto vrijeme dijelovi neprijateljskih snaga zauzeli su Osik. Ujutro oko 7 h. Osik ja bio u neprijateljskim rukama. Štab brigade koji se nalazio u Osiku nije sa snagama otstupio u pravcu Perušića, kako je bilo predviđeno, nego u pravcu Kule,⁸ pošto je Gradina iznad Osika bila u rukama ustaša.

Naše snage⁹ koje su od Budaka otstupile u pravcu Zubara skoncentrisale su se i napale Budak. Došlo je do borbe prsa u prsa, gdje je neprijatelj imao preko 40 mrtvih i više ranjenih. Snage koje su se nalazile iznad Mušaluka napale su Osik i protjerale neprijatelja sa Gradine i drugih kota i iz Osika na drugu stranu rijeke Like. Kako

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 18/1-6, k. 419.

² Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ i ⁵ Vidi dok. br. 194 i 195.

⁴ Lički Osik

⁶ i ⁷ Vidi dok. br. 90.

⁸ Široka Kula

⁹ Odnosi se na Drugi i Četvrti bataljon Treće NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 90.

su naše snage od Budaka tada već bile otstupile, to neprijatelju nijesu bili naneseni onakvi gubitci kakvi su mu se mogli nanijeti.

Istoga dana neprijatelj je zauzeo Oteš i Klanac.

U toku jučerašnjeg dana neprijatelj¹⁰ je rokirao izvjestan dio snaga sa Pazariškog sektora na sektor Žitnika, probio se između M. i V. Žitnika preko rijeke Like i zauzeo jednu kotu iznad Mušaluka. Jačina neprijatelja na tom prodoru bila je jedna bojna. U isto vrijeme nadirale su jedne snage prema Budaku. Na sektoru Klanca neprijatelj nije vršio napada.

Uveče istoga dana, kada je stigla I Brigada,¹¹ bačen je bataljon iz rezerve na sektor Mušaluka, pa je izvršen napad na neprijateljsku bojnu. Bojna je prebačena na drugu stranu rijeke Like. U isto vrijeme vršen je napad i od Budaka u pravcu Gospića i neprijatelj je stjeran u žicu.

Na neprijateljskoj strani učestvovalo je 6 tenkova i više aviona koji su bombardovali naše položaje, kao i mjesta Kulu, Osik, Perušić. Od neprijateljske avijacije imali smo gubitaka.

U toku današnjeg dana neprijatelj je nadirao u pravcu Budaka, ali je odbijen i vraćen preko rijeke.

Za noćas pripremamo napad na Smiljan sa cijlem da neprijateljske snage u Pazarištu, na Otešu i u Klancu otsiječemo i uništimo. Zapovijest za napad Vam prilažemo.¹²

Na Klancu i Otešu neprijatelj se utvrđuje.

U ovim borbama neprijatelj je imao oko 130 mrtvih i nešto više od toliko ranjenih. Naši gubitci su 13 mrtvih i 26 ranjenih.

Zarobljeno je: 3 p. mitraljeza, jedan šmajser, nekoliko pušaka i nešto malo spremne. Izgubljeno je: 2 puške, 5 malih kazana, poljska kuhinja i 3 konja.

Liste gubitaka dostavit ćemo naknadno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Komandant:

Đ.¹³ Jovanić

(M. P.)¹⁴

¹⁰ Vidi dok. br. 194 i 195.

¹¹ Riječ je o dolasku Prve NOU brigade Šeste divizije na područje Gospića. Vidi dok. br. 93.

¹² Vidi dok. br. 101.

¹³ Đoko

¹⁴ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**ZAPOVIJEST ŠTABA ŠESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
OD 27 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA
NAPAD NA SMILJAN, OTEŠ I KLANAC¹**

ŠTAB VI DIVIZIJE N. O. V.
HRVATSKE
Op. broj 57
27-VI-1943

Z A P O V I J E S T

Sekcija: Gospić—Senj 1:100000 jugosl. izrade

Pregled situacije

25 ov. m. oko 4 h. ujutro neprijatelj je iz Gospića napao na naše položaje Smiljan—Budak i u svom napredovanju zauzeo je Smiljan—Oteš—Klanac,² koje položaje i sada drži.

Da bi se iskoristila ova prilika: potući neprijatelja koji se izvukao iz žice,³ treba povećati paniku u redovima neprijatelja, a to ćemo učiniti likvidiranjem neprijatelja u gore navedenim mjestima.

Podaci o neprijatelju:

Smiljan—Oteš—Klanac pa do Budačkog mosta: oko 2000 vojnika.⁴ Pored pješadijskog naoružanja upotrebljavaju topove, tenkove i avione.

Naše snage:

VI Divizija, bez jedne brigade i jednog bataljona, pojačana sa jednim poljskim topom 75 mm i jednim brdskim topom 75 mm.

Opšti zadatak:

Likvidirati i uništiti neprijatelja u gore navedenim mjestima.⁵

U cilju izvršenja prednjeg

N A R E Đ U J E M O :

1) III brigada:

Sastav: 4 bataljona,

Zadatak: Da se jednim bataljonom i inžinjeriskom četom Divizije drži položaj od k. 663

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1-2, k. 419.

² Vidi dok. br. 100.

³ i ⁴ Riječ je o neprijateljskim snagama koje su izišle iz Gospića. Vidi dok. br. 194, 195 i 198.

⁵ Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 6.

pojačana sa jednim bataljonom I Brigade, inženjerskom četom Divizije, jednim teš. minobacačem 81 mm, protukol. topom 37 mm i protukol. mitraljezom.

(kod Basarić Drage) pa do kote 545 (selo Ru-kavine), a sa ostala 4 bataljona da prodire od Mušaluka u pravcu Bogdanića (k. 654) i Krčmara (k. 774), da ih zauzme i da otsiječe neprijateljske snage u Pazarištu od Gospića; i da postavi osiguranje prema Gospiću na koti 654 (Bogdanić) i 688 (Ljutača) u jačini jednog bataljona. Jedan bataljon držati u rezervi kod Miljače, s tim da sa svojim manjim snagama drži Rasovaču (k. 620) i Miljaču (k. 617). Sa ostala dva bataljona potiskivati i uništavati neprijatelja ka Otešu i Klancu.

Pri prodoru od Mušaluka do Bogdanića postaviti bočna osiguranja.

2) I brigada :

Sastav: 2 bataljona, jedan teš. minobacač 81 mm, jedan poljski top 75 mm i jedan brdski top 75 mm.

Zadatak : Da po otpočetoj borbi oko Bogdanića i Krčmara napadne, likvidira i uništi neprijatelja u selu Klancu i na Otešu (k. 745) i k. 722. Pored toga odredit će jednu četu koja će se smjestiti u selo ispod kote 673, s tim da istura patrole u pravcu Butkovića. Ova četa dobivaće direktive neposredno od Štaba divizije.

Mjesto štabova :

Štab divizije za vrijeme operacija biće na koti 673. Štab I Brigade za prvo vrijeme biće u selu Kaluđerovcu.

Veza :

Štab III Brigade biće sa svojim jedinicama. Štab I Brigade uspostaviće sa Štabom divizije telefonsku vezu. Pored telefonske veze upotrebljavati i kurire.

Štab III Brigade održavaće vezu sa Štabom divizije kuririma pravcem Miljača (k. 617) — kota 571 — Baćinac (k. 572) — kota 545 (Ru-kavine) i dalje prema koti 673.

Voditi računa o vezi između jedinica i štabova brigada. Po zauzeću Klanca i Oteša I Brigada uhvatiće vezu sa III Brigadom kod sela Jelića jugozapadno od Oteša.⁶

Sanitet :

Divizijsko previjalište biće u Kuli.⁷ Štabovi brigada predviđiće najpodesnije mjesto za brigadna previjališta. Evakuacija ranjenika I Brigade pravcem Perušić—Kula. Štab III Brigade,

⁶ Posljednja rečenica dopisana je mastilom.

⁷ Široka Kula

ako u toku dana ne bude mogao evakuisati svoje ranjenike za divizijsko previjalište, smjestit će ih na najpogodnijem mjestu i u prvi sumrak evakuisati ih za divizijsko previjalište pravcem koji bude za to najpodesniji.

**Evakuacija plijena
i zarobljenika :**

Sav plijen i zarobljenike upućivati za Perušić. Od zarobljenika ne smije se ništa uzimati sem oružja, a sprovoditi ih svezane i sa sigurnom pratnjom.

Ishrana :

Kod I Brigade ostaje kao i do sada, a III Brigada organiziraće ishranu na terenu na kom vodi borbu.

**Znaci raspoznavanja
i ugovoreni znaci :**

Znaci raspoznavanja: **Tenk—Timošenko.**

Ugovoreni znaci: poziv: 5, odziv: 7.

Vidni znaci: dizanje kape na pušci 3 puta u vis, a odgovor: dizanje kape 2 puta u vis. Ovo ponavljati češće puta.

Zauzimanje pojedinih tačaka obilježavati paljenjem vatara. Pored paljenja vatre dati znak zauzimanja bacanjem i to: za Bogdanić jednu bijelu i jednu zelenu raketlu, za Krčmar dvije zelene raketle, za Klanac jednu crvenu i dvije bijele, za Oteš dvije zelene i jednu bijelu raketlu. Ove raketle baciti u pravcu Gospića sa gore navedenih tačaka.

Početak operacije :

Noću između 27 i 28 juna ov. g. u 1 h. poslije ponoći. Ovo se odnosi na III Brigadu, dok će I Brigada otpočeti sa napadom po otpočetoj borbi oko Bogdanića i Krčmara.

Napomena :

Municiju od teškog i protukolskog oruđa štediti što više, kao i puščanu. Na poljski i brdski top ne utrošiti više od po 10 granata.

Skrenuti pažnju svim jedinicama da se utvrđuju i maskiraju na svakom položaju.

Davati znake sa raketlama iste boje koje bude neprijatelj davao za avijaciju i artiljeriju, bacati ih u istom pravcu u kome ih i neprijatelj baca.

Organizovati po jedinicama protivavionsku odbranu.

Izvještaje slati što češće, a da budu potpuni i precizni. Pošto će se situacija za vrijeme borbe

mijenjati, to prema konkretnoj situaciji donositi
brze odluke i sprovoditi ih u djelo.

Napad na neprijatelja izvoditi što većom
brzinom i energijom, kako bi se neprijatelju
nanijeli što veći gubitci.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,

Komandant,

Đ.⁸ Jovanić

(M. P.)⁹

Dostavljeno: Štabu I korpusa na
znanje i štabovima I i III Brigade,
pratećoj i inženjerskoj četi ove
Divizije, te II brdskoj i poljskoj
bateriji I Korpusa na izvršenje.

BR. 102

**ZAPOVIJEST ŠTABA TREĆE NOU BRIGADE ŠESTE DIVIZIJE
OD 27 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NA-
PAD NA SMILJAN, OTEŠ I KLANAC¹**

ŠTAB III UDARNE BRIGADE
VI DIVIZIJE N. O. V. HRVATSKE

O. br. 537—1943

27. VI. 1943

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Gospić—Senj 1:100.000 jugosl. izrade)

Pregled situacije:

25 ov. mj. 4 h. ujutro neprijatelj je iz Gos-
pića napao na naše položaje Smiljan i Budak
i u svome napadanju zauzeo je Smiljan, Oteš
i Klanac,² koje položaje drži i sada. Da bi se
iskoristila ova prilika: potući neprijatelja koji
se izvukao iz žice, treba povećati paniku u
redovima neprijatelja, a to će mo učiniti likvi-
diranjem neprijatelja u gore navedenim mjestima

⁸ Đoko

⁹ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
instituta pod reg. br. 1-4, k. 802.

² Vidi dok. br. 100 i 101.

Podatci o neprijatelju: Smiljan—Oteš—Klanac pa do Budačkog mosta: oko 2000 vojnika. Pored pješadijskog naoružanja upotrebljavaju topove, tenkove i avione.

Naše snage: VI Divizija, bez jedne brigade i jednog bataljona, pojačana sa jednim poljskim topom 75 mm i jednim brdskim topom 75 mm.

Opšti zadatak: Likvidirati i uništiti neprijatelja u gore navedenim mjestima.

Zadatak I brigade.³
Sastav: 2 topa, 1 teški bacač, 2 pješ. bataljona.

Da po otpočetoj borbi oko Bogdanića i Krčmara napadne, likvidira i uništi neprijatelja u selu Klancu i na Otešu (k. 745) i k. 722. Pored toga odrediće jednu četu, koja će se smjestiti u selo ispod k. 763 s tim da istura patrole u pravcu Butkovića. Ova četa dobivaće direktive neposredno od Štaba divizije.

Zadatak III brigade.
Sastav: 5 bataljona, 1 teški bacač, protukolski top 37 mm i protukolni mitraljez.

Da sa jednim bataljonom i inženjerskom četom drži položaj od k. 663 (Vijača), kod Basarić Drage, pa do k. 545 u selu Rukavine, a sa ostala 4 bataljona da prodire od Mušaluka u pravcu Bogdanića (k. 654) i Krčmara (k. 774), da ih zauzme i da odsiječe neprijateljske snage u Pazarištu od Gospića, da postavi osiguranje prema Gospiću na k. 654 (Bogdanić) i 688 (Ljutača) u jačini jednog bataljona. Jedan bataljon držati u rezervi kod Miljače, da sa svojim manjim snagama drži Rasovaču (k. 620) i Miljaču (k. 617), a sa ostala dva bataljona potiskivati i uništavati neprijatelja prema Otešu i Klancu. Pri prodoru od Mušaluka do Bogdanića postaviti bočna osiguranja.

U cilju izvršenja prednjeg:

N A R E Đ U J E M O :

I bataljon:

Izvršiće napad na Bogdanić (k. 654), uništiti neprijatelja na istoj, sa dvije čete postaviti osiguranje na istoj prema Gospiću, a jednu četu uputiti na Ljutaču (k. 688), koja će štititi svaki prolaz neprijatelja od pravca Debelog Brda bilo prema Bogdaniću ili Bužimu.⁴

II bataljon:

Biće neposredna rezerva III Bataljonu kod zauzimanja Krčmara i Vaganca i upotrebiće

³ Vidi zapovijest Štaba Šeste divizije, dok. br. 101.

⁴ Vidi dok. br. 6.

se pri zauzimanju gdje bude najpotrebnije, a po zauzeću nastaviće gonjenje neprijatelja u pravcu Pazarišta.

III bataljon :

Izvršiće napad na mjesto Smiljan i Krčmar (k. 774) uz pomoć II Bataljona i po zauzeću istog nastaviće sa uništavanjem i gonjenjem neprijatelja u pravcu Pazarišta.

IV bataljon :

Postaviće osiguranje od k. 663 (Vijača) pa sve do k. 545 (zaselak Rukavina) sjevernom obalom rijeke Like i spriječiće svako nadiranje neprijatelja preko rijeke, od Rukavina isturaće patrolu u pravcu Došeni.

III bataljon

Likvidirati neprijatelja na Miljači (k. 617) i Rasovači (k. 620), a po zauzeću istih ostaviti manja obezbjeđenja na Rasovači i Miljači, a sa ostalim snagama kod Miljače biti brigadna rezerva.

Mjesto štabova :

Štabovi bataljona biće sa svojim jedinicama, koje će držati u rukama. Štab brigade nalaziće se sa III Bataljonom u selu Miljkovići.⁵

Sanitet. Previjalište :

U prvo vrijeme nalaziće se kod Miljkovića sa Štabom brigade, a kasnije biće mu mjesto prema konkretnoj situaciji. Divizijsko previjalište nalaziće se u Š. Kuli.

Veza :

Veza između štabova bataljona i Štaba brigade biće kuririma. Vezi posvetiti najveću pažnju i slati što češće izvještaje da bi se imale jedinice u rukama i da bi se znalo u svakom momentu kakva je situacija kod pojedinih jedinica. III Bataljon po zauzeću Oteša uspostaviće vezu sa I Brigadom na k. 561 (selo Jelići).

Evakuacija plijena i zarobljenika :

Sav plijen i zarobljenike upućivati u Štab brigade. Od zarobljenika ne smije se ništa uzimati osim oružja i municije, a sprovoditi ih svezane sa jakom patrolom i pratnjom.

Ishrana :

Bataljoni će ishranu organizovati na terenu gdje vode borbu.

Znaci raspoznavanja :

Tenk—Timošenko. Ugovoreni znaci: poziv — 5, odziv — 7. Vidni znaci: dizanje kape na pušci 3 puta u vis, a odgovor: dizanje kape 2 puta u vis. Ovo ponavljati češće puta. Zauzi-

⁵ Miljkovića Varoš

manje pojedinih tačaka obilježavati paljenjem vatara. Pored paljenja vatre dati znak zauzimanja bacanjem i to: za Bogdanić jednu bijelu i jednu zelenu raketlu, za Krčmar dvije zelene rakete, za Klanac jednu crvenu i dvije bijele rakete, za Oteš dvije zelene i jednu bijelu raketlu. Ove rakete bacati u pravcu Gospića sa gore navedenih tačaka.

Početak operacije:

Noću između 27 i 28 juna ov. g. u 1 h. poslije ponoći. Ovo se odnosi na III Brigadu, dok će I Brigada otpočeti sa napadom po otpočetoj borbi oko Bogdanića i Krčmara.

Napomena:

Skrenuti pažnju svim jedinicama da se utvrduju i maskiraju na svakom položaju.

Davati znake sa raketlama iste boje koje bude davao i neprijatelj za avijaciju i artiljeriju, te ih bacati u istom pravcu u kojem ih baca i neprijatelj. Organizovati po jedinicama protivavionsku odbranu. Izvještaje slati što češće, a da budu potpuni i precizni. Pošto će se situacija za vrijeme borbe mijenjati, to prema konkretnoj situaciji donositi brze odluke i sprovoditi ih u djela.

Napad na neprijatelja izvoditi što većom brzinom i energijom, kako bi se neprijatelju nanijeli što veći gubitci.

Teški bacač:

Pridodaje se III Bataljonu na upotrebu i upotrebljavati ga samo u slučaju potrebe.

**Koncentracija
bataljona:**

Kod crkve u Mušaluku u 20 h. 15'.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
M.⁶ Basta

Komandant,
Momčilo Novković

(M. P.)⁷

Dostavljeno: Štabu VI Divizije na znanje
i štabovima bataljona 1 — 4,
te Štabu III Bataljona I
Brigade — na izvršenje.

⁶ Milan

⁷ Okrugli pečat: Štab Treće ličke udarne brigade Šeste divizije

IZVJEŠTAJ ŠTABA BANIJSKOG NOP ODREDA OD 27 LIPNJA
1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO HRVATSKE O IZVR-
ŠENIM AKCIJAMA OD 21 DO 26 LIPNJA¹

ŠTAB
PARTIZANSKOG ODREDA
BANIJE

Op. broj 27/943
27. VI. 1943

Desetodnevni operativni
izvještaj dostavlja

GLAVNOM ŠTABU N. O. V. I P. O. HRVATSKE

Na dan 21. VI. 1943 naš I bataljon držao je položaj, po naređenju Unske operativne grupe, više neprijateljskog uporišta Topusko, selo Vranovina. Isti bataljon služio je kao osiguranje, dok ostale snage Unske grupe su vršile napad na Kladušu.² Istog dana ujutro neprijatelj je krenuo iz Topuskog kao pojačanje za Kladušu u jačini od dvije bojne.³ Isti je bataljon primio borbu koja je trajala 6 sati, nakon žestoke topovske vatre snage I bataljona primorane su da se povuku, gdje je neprijatelj uspio probiti za Kladušu. Gubitaka na našoj strani: dva lakše ranjena, dok je kod neprijatelja bilo dosta ranjenih i mrtvih.

Noću između 23-24. VI. 1943 naš I bataljon postavio je zasjedu na cesti između Prekope i sela Kihalac gdje je iste noći minerska grupa minirala dva mosta: jedan kod sela Prekope koji je bio dug 18 metara i jedan više sela Prekope koji je bio 8 metara dug; isti mostovi su srušeni. Ujutro rano je poslala patrola iz Gline da izvidi kako su mostovi porušeni. Patrola je bila jaka od 5 vojnika koji su išli na točkovima, naoružanje je bilo 1 šmajser, 4 karabina. Isti su zarobljeni, dočim su dvojica ostala mrtva. Zarobljeno je 3 domobrana, 3 karabina, 1 šmajser i 5 točkova. Bataljon se povukao pošto je bilo beskorisno dalje ostati na položaju, pošto je bio otkriven.

Na dan 26. VI. 1943 naš I bataljon zajedno sa četom »Matije Gubca« postavio je zasjedu na cesti između Gora i Petrinje, gdje je

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 45-5, k. 105.

² O napadu na ovo uporište vidi dok. br. 62, 64 i 104.

³ Iz Topuskog prema Velikoj Kladuši nastupale su sljedeće neprijateljske snage: Druga bojna Drugog gorskog zdruga, jedna bitnica (baterija) Drugog gorskog zdruga, Trinaesta i Petnaesta satnija Jedanaeste pješačke pukovnije, jedna njemačka pionirska četa i dva tenka Petog gorskog zdruga. Vidi dok. br. 178 i 180.

ujutro u 7 sati naišlo 6 kamiona sa 28 Njemaca i dosta spremne. Nakon žestoke borbe koja je trajala 15 minuta ubijeno je 25 Njemaca, dočim je 1 živ zarobljen. Kamioni su onesposobljeni za dalju upotrebu, od tih 3 su spaljena. Od plijena je zadobiveno 16 karabina, 2 puškomitraljeza, dosta municije, 10 mina za laki bacač i dosta vojničke spremne. Gubitaka kod neprijatelja: 25 mrtvih i 1 živ uhvaćen. Gubitci na našoj strani: dva lakše ranjena i 1 mrtav.

Noću 20. VI. 1943 četa »Matije Gubca« postavila je zasjedu na cesti kod Gora gdje je morala proći patrola iz Petrinje za Gore u jačini od 20 domobrana sa 1 p. mitraljezom. Patrola je naišla na našu zasjedu, gdje je nakon kratkog plotuna zarobljeno 18 domobrana. Od plijena je zadobiveno 17 karabina, 1 p. mitraljez, 1.300 metaka i sva sprema. Nakon toga domobrani su presvučeni i pušteni svojim kućama.

Na dan 21. VI. 1943 I četa II bataljona postavila je zasjedu više ustaškog sela Struge. Na zasjedu nije naišlo ništa. Poslije toga je ista četa povratila opljačkano blago i to dva konja, 2 krave, 3 svinje, koje blago je podijeljeno narodu od kojeg je bilo opljačkano.⁴

Na dan 22. VI. 1943 I vod II čete II bataljona zajedno sa minerskom grupom prešao je preko rijeke Une na prugu koja ide Bos. Novi—Krupa, mjesto Tješnjak, gdje je minerska grupa postavila minu na prugu. Istoga dana naišao je voz sa materijalom i vojskom, mina je digla vlak, gdje je bilo dosta slupanih vagona i lokomotiva je skroz slomljena. Kod neprijatelja je bilo dosta mrtvih i ranjenih.

Na dan 17. VI. 1943 naš III bataljon izvršio je ekonomsku akciju na hrvatsko selo Taborište, gdje je povraćeno opljačkano blago.⁵ Istoga dana povraćeno je 27 komada goveda, 12 konja. U istom selu uhvaćeno je 7 ustaša krvnika koji su bili kod svojih kuća. Ustaše su predate komandi mjesta istog kotara, dočim je blago podijeljeno narodu od kojeg je opljačkano. Prilikom izvođenja te akcije do borbe nije došlo.

Na dan 19. VI. 1943 naš III bataljon izvršio je akciju na željezničku stanicu Šaš. Tom prilikom zarobljeno je 16 domobrana, 17 pušaka ruskog tipa, 3.500 metaka za iste puške, 18 bombi, 2 telefona. Na stanici zatečeno je 6 cisterni nafte. Pošto je bilo nemoguće istu naftu izvući, nafta je prolivena. Prilikom te akcije na našoj strani gubitaka nije bilo.

Na dan 24. VI. 1943 2 četa III bataljona postavila je zasjedu na cesti između Capraga i Sunje. Na zasjedu je naišao 1 luksuzni auto koji je zaustavljen. U njemu je nađeno 10 pari opanaka, dosta sanitetskog materijala, koje je oduzeto u korist partizana, nakon čega je sopstvenik automobila pušten pošto je ustanovljeno da je simpatizer naše borbe.

⁴ i ⁵ Riječ je o stoci koju su ustaše opljačkale na oslobođenoj teritoriji. Prilikom ovih akcija ona je oteta od ustaša i vraćena ranijim vlasnicima.

Ocjena štabova bataljona

I bataljon: komandant⁶ dobar, hrabar. Njegov zamjenik⁷ dobar. Komesar se popravlja⁸ njegov zamjenik⁹ dobar.

II bataljon: komandant¹⁰ dobar, njegov zamjenik¹¹ dobar. Komesar¹² dobar, njegov zamjenik¹³ se popravlja.

III bataljon: komandant¹⁴ dobar, hrabar, ali nedovoljno pismen, njegov zamjenik¹⁵ dobar i hrabar. Komesar dobar,¹⁶ njegov zamjenik¹⁷ vreden i u radu vrlo aktivan.

Štab čete »Matije Gubca«: komandir dobar, njegov zamjenik dobar. Komesar dosta slab, njegov zamjenik je vrlo dobar.

Vojno politička situacija

Vojna naobrazba kod I, II i III bataljona i čete »Matije Gubca« izvodi se u svako slobodno vrijeme i partizani dosta dobro savlađuju obuku. Politička situacija u bataljonima uglavnom zadovoljava.

Pregled vojničke obuke

Sa partizanima se izvode sve potrebne stvari iz vojničkog pravila a to je: egzercir, borbena obuka, ratna služba, nastava gađanja i nao-ružanje. Isto tako praktikuje se stvaranje udarnih grupa sa izvjesnim zadatkom, koje idu duboko u neprijateljsku pozadinu za izvršenje datog zadatka, pošto je to za odred važno.

Ishrana, odjeća i obuća

Ishrana partizana vrši se sa kazana gdje svaki bataljon ima svoju kuhinju. Živežne namirnice dobivaju se od N. O. O.¹⁸ Ishrana partizana uglavnom je dobra. U odredu za sada nema oboljevanja od tifusa, a smrtnih slučajeva uopšte nema.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Dušan Jandrić

Komandant:
Maljković Petar

⁶ Milan Bajlović

⁷ Stanko Prečanica. Poginuo u selu Borojevci 1944 god. kao komandant bataljona.

⁸ Novak Pribičević

⁹ Milan Ratković. Poginuo u selu Bijele Vode 1943 godine.

¹⁰ Mile Dragišić

¹¹ Ostoja Begović

¹² Milan Đurić

¹³ Stjepan Šinković

¹⁴ Mićo Rodić. Poginuo nesrećnim slučajem 1944 godine.

¹⁵ Marko Štrbac

¹⁶ Ivan Rapić

¹⁷ Dragan Rula

¹⁸ Narodno oslobodilačkih odbora

IZVJEŠTAJ ŠTABA OSME DIVIZIJE OD 28 LIPNJA 1943 GOD.
ŠTABU PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE O NAPADU
NA CETINGRAD, SLUNJ I VELIKU KLADUŠU¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Op. br. 36/43
dne 28. VI. 1943

ŠTAB I KORPUSA²
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

O. broj 100
30 juni 1943

Operativni izvještaj
dostavlja

ŠTABU I KORPUSA N.O.V. HRVATSKE

Kratak opis borbe:

Noću 16 na 17 lipnja 1943 g. Divizija je u zajednici sa Unskom operativnom grupom izvršila glavni napad na neprijateljsku-domo-bransku posadu u Cetingradu i blokadu neprijateljskog garnizona V. Kladuša i Slunj.

Jačina neprijateljskih snaga u pojedinim uporištima — garnizonima, cilj našeg napada i blokade, kao i raspored snaga i sredstava za izvršenje pojedinih zadataka vide se iz naše zapovijesti Ob. br. 35 od 15. VI. 1943 g. i izmjene i dopune iste zapovijesti od 20. VI. t. g., koje prilažemo ovome izvještaju.³

Napad na Cetingrad počeo je 17. VI. t. g. u 0.30 časova. Jedinice su se kretale po utvrđenom planu i vrlo vešto, te uspjele prići neopaženo na neposrednu blizinu neprijatelja, tako da su neki dijelovi upali u spoljna neprijateljska utvrđenja uz neznatnu borbu. Zbunjenost neprijatelja brzo je iskorišćena, te je u kratko vrijeme izbačen iz svih spoljnih otpornih tačaka u centar grada gdje je zbijen u školu, crkvu i popov stan, gdje se je neprijatelj pribrao i davao žestok otpor.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1-6, k. 419.

² Četvrtasti pečat Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

³ Vidi dok. br. 62, 64, 80 i 81.

U 4 časa ujutro neprijatelj je pokušao sa jurišom probiti se cestom prema Cetinu.⁴ Ova namjera osujećena je jakom vatrom uz osjetne gubitke. U 5 časova, nakon vatrene pripreme, naše jedinice krenule su na čelu sa bombaškim odjeljenjima i puškomitraljeskim grupama — na juriš. U isto vrijeme neprijatelj je krenuo na juriš, i naletio na snažnu vatru našega automatskog oruđa, koja su oruđa bila predviđena i plasirana za ovu fazu borbe. Ovdje je neprijatelj pretrpio velike gubitke, a naročito u mrtvima, pa ošamućen našom vatrom pokušao je da se ponovno vrati u polazna uporišta, no već su se naši dijelovi u istima nalazili, zauzevši ih dok ih je neprijatelj napustio. Našavši se u ovakovoj situaciji neprijatelj je u 5.30 časova kapitulirao.

III Udarne brigada izvršila je na vrijeme blokadu Slunja. Oko 6 časova izjutra neprijateljska posada pokušala je da se probije u pravcu Cetingrada, koji je pokušaj spriječen vatrenim dejstvom istih snaga.

Brdska baterija pri napadu na Cetingrad ostala je na očekujućem položaju i nije stupala u dejstvo, pošto nije bilo potrebe za njenu intervenciju.

Po likvidaciji Cetingrada sve jedinice predviđene za napad na isti pristupile su izvršenju drugog zadatka, tj. zauzele raspored za napad na V. Kladušu. Kako ni do 20 časova nismo mogli uhvatiti vezu sa Štabom Unske operativne grupe, a sva nastojanja da se ova veza uhvat nisu pružala izgled da će se u ovome brzo uspjeti, radi toga smo, u cilju da pojedinačno i brzo tučemo neprijateljske posade, donijeli odluku da likvidiramo sa svojim snagama neprijateljsko uporište u Slunju. U duhu ove odluke izvršili su u 21 čas pokret za Slunj dva bataljona II Udarne brigade sa štabom iste, prateći bataljon i brdska baterija. Ostatak snaga II Udarne brigade ostavljen je radi blokade neprijatelja u V. Kladuši. Pored ovoga ostao je na sektoru Kladuše načelnik štaba⁵ radi hvatanja veze sa

⁴ Vjerovatno prema Cetingradu.

⁵ Nikola Grubor

Unskom operativnom grupom i upoznavanja iste sa situacijom kod nas, a pored ovoga da u zajednici sa Štabom Unske operativne grupe pripremi sve što je potrebno za napad na V. Kladušu, po dolasku naših snaga od Slunja.

18. VI. 1943 g. u 20 časova preduzet je napad na Slunj ovako: III Udarne brigada, ojačana sa pratećim bataljonom, napadala je sa dva bataljona sa pravca Plieš—Melnica, jedan bataljon sa pravca Popovac, a jedan bataljon postavljen je na osiguranje prema Rakovici.

II Udarne brigada: Jedan bataljon napadao je s pravca mosta neprijateljske predstraže, a jedan bataljon postavljen je na osiguranje prema Šturliću.

Brdska baterija potpomagala je napad od s. Cvitovića.

Borba je trajala sa manjom i većom žestinom do 2 sata, kada se je neprijatelj uspio probiti-provući u pravcu Lađevca prema Furjanu. Jedan dio prešao je preko Korane i pobjegao uz istu prema Cetingradu. Dijelovi koji su bježali prema Furjanu nabačeni su od naših snaga na Koranu, i prelazeći istu imali gubitaka. Borba je završena oko 4 časa, kada je pristupljeno kupljenju plijena. 19. VI. 1943 g. izvršena je koncentracija jedinica koje su učestvovala kod likvidacije Slunja na sektoru oko V. Kladuše.

II Udarne brigada (dva bataljona) i Unska operativna grupa držale su blokadu V. Kladuše.

20. VI. t. g. u 20 časova otpočeo je napad na V. Kladušu, sa rasporedom snaga i sredstava kako je to predviđeno u izmjeni i dopuni naše zapovijesti Ob. br. 35 od 20 ovog mjeseca. Plan napada je sastavljen nakon što je uhvaćena veza prije toga sa Štabom Unske operativne grupe i tekao je ovako: Pod jakom artiljerijskom pripremom sa padina k. 213, gdje je plasirana cijela baterija, podilazili su dijelovi određeni za napad II Udarne brigade, koji već u 22 časa zauzimaju Gradinu i bezimenu kotu. Oko 24 časa neprijatelj je izbačen iz blizo svih spoljnih utvrda i uz velike gubitke organizuje posadu za odbranu ivice grada, po kućama i rovovima. Naši

napadni dijelovi vrše jak pritisak, odbacuju neprijatelja na izvjesnim tačkama i zauzimaju prve kuće, vršeći dalje prodor bez zastanka potiskuju neprijatelja u centar grada gdje se brani iz nekoliko kuća. U svanuće neprijatelj drži još samo školu, crkvu i hotel »Bosnu«. Iz ovih zgrada neprijatelj daje uporan otpor i uspijeva ukočiti dalji pokret dijelova koji su prodrli u grad (IV bataljon II Ud. brigade i jedna četa III bataljona iste brigade, kao i jedan bataljon Unske operativne grupe). U ovo vrijeme prebacujemo brdsku bateriju na padine k. 204, na kojem položaju su skoncentrisana i oruđa pratećeg bataljona (2 protutenkovska topa i 2 teška bacača), dok su ostali bacači postavljeni na k. 219 — Gradini. Sa svim ovim teškim oruđima preduzeto je tučenje neprijateljskih uporišta jakom neposrednom vatrom. Tučen direktnim pogodcima, neprijatelj je ušutkan i pokoleban; vidi se pretrčavanje i komešanje. Ovo stanje kod neprijatelja iskorišćavaju jedinice koje su prodrle u grad te zauzimaju crkvu i školu, i tako neprijatelj tada još samo daje otpor iz hotela »Bosne«. Oko 14 č. dobivamo izvještaj da je neprijatelj jakim snagama⁶ odbacio naše zasjede i da se probija s pravca Vranograča—Male Kladuše prema V. Kladuši. Odmah je izdato naređenje da se jedinice povuku iz grada pod snažnom zaštitom teškog oruđa. Ovo izvlačenje uspješno je izvršeno. *III Udarna brigada*, pritisnuta od neprijatelja jakim snagama, jednom bojnomo pješadije koje su pokret potpomagali 10 tenkova, jedna haubička baterija i 6 bombardera, odbačena je sa osiguranja poslije kraće borbe i otstupila je sa dva bataljona na liniju pod Cetingrad, dok su druga dva bataljona otsječena i prešavši Glinu kod Čelapovog mosta došli su u sastav brigade kod sela Žravnice 22 ovog mjeseca.

Ovoga dana oko 16 časova neprijateljsko pojačanje ušlo je u sastav odbrane Kladuše i produžili napad prema Cetingradu, pravcem k. 219, put Kladuša—Cetingrad i prema Grabar-skoj. Pokret neprijatelja iz Kladuše osujećen je

⁶ Odnosi se na 721 njemački puk. Vidi dok. br. 180.

od strane II Udarne brigade sa položaja k. 213 — sela Dubrave—s. Grabarska—Miljković⁷ i k. 204.

Po prodoru neprijateljskog pojačanja, sa Štabom Unske operativne grupe i našom III Udarom brigadom vezu nismo imali.

22. VI. t. g. oko 10 časova neprijatelj⁸ je krenuo iz V. Kladuše sa oko 2000 boraca, uz sadejstvo 9 malih tenkova, jedne baterije, cestom V. Kladuša—Cetingrad — glavninom i jakim lijevom i desnom pobočnicom koje su isturene i kretale se za oko 1 km lijevo i desno od pomenutog pravca glavnine.

Pri ovome napadu naše jedinice držale su ove položaje:

II Udarne brigada: Prvi bataljon na Buhači, II bataljon na bezimenoj koti iznad raskrsnice puteva V. Kladuša—Buhača, III bataljon na k. 213, a IV bataljon bio je u rezervi u Kurinskom Selu. Ovoj brigadi pridat je i prateći bataljon.

III Udarne brigada: IV bataljon: Žalčeva Kosa—Visoki Vrh, III bataljon: Begovo Brdo—k. 301 i 239, I bataljon od k. 239 do k. 265 i II bataljon u rezervi u selu Cetinu, s tim što je od ovoga bataljona jedna četa poslata u Slunj, da onespособi pontonski most na rijeci Korani.

Brdska baterija bila je plasirana na padinama k. 265.

Neprijatelj je uspio potisnuti naše prednje dijelove (II Udarne brigadu) i oko 14 časova ušao u Cetingrad. Dalji pokret toga dana, preduziman u pravcu Slunja, spriječen je sa drugog odbranbenog položaja kod III Udarne brigade.

23 i 24. VI. t. g. neprijatelj preduzima pokret iz Cetingrada prema Slunju u nekoliko mahova, no svaki put je odbijen.

25. VI. t. g. neprijatelj preduzima sa jačim snagama pokret prema Slunju i to: glavnom kolonom putem Cetingrad—Slunj, osiguravajući sa jačim pobočnicama desno i lijevo od puta za oko jedan kilometar. Neprijateljska desna

⁷ Miljković Selo

⁸ Vidi dok. br. 178, 179, 180, 183 i 198.

pobočnica iznenadila je osiguravajuće dijelove II Udarne brigade i izbila preko šume Repušnjaka na Dugačku Kosu. Ovaj neprijateljski pokret našao je nespremnu za borbu II Udarnu brigadu i natjerao je na povlačenje u pravcu Klokoča. Ovim manevrom neprijatelj je uspio da ugrozi lijevo krilo III Udarne brigade, na koje je neprijatelj, nakon što je odbacio II Udarnu brigadu, vršio brz i jak pritisak, te i ovu brigadu prinudio na odstupanje. U momentu pritiska ove neprijateljske pobočnice na III Udarnu brigadu hitno je ovaj Štab naredio da II Udarne brigade najvećom brzinom i sa svim svojim snagama napadne u leđa neprijateljsku pobočnicu, koji je napad potpuno uspio i brigada je sa svom snagom zašla za leđa neprijatelju probivši se kroz šumu i potpuno ga iznenadila, i kada je snažnom vatrom pritislala neprijatelja, tada je prešla u brzi napad i III Udarne brigade, te je ova neprijateljska pobočnica uz osjetne gubitke protjerana u pravcu Cetingrada, a u paničnom bjegstvu ostavljala svoj materijal, među kojim i dva topa.⁹ I ovoga dana spriječen je prodor neprijatelja za Slunj.

Od ovoga dana pa sve do sada neprijatelj ne preduzima pokreta prema Slunju, a naše jedinice drže u pravcu Cetingrada sa manjim snagama osiguranja.

Svi neprijateljski pokreti redovno su praćeni njegovom avijatikom koja je bila jaka najčešće oko 6—8 aparata.

Gubici neprijatelja :

Kod Cetingrada: 60 mrtvih, od toga izvestan broj civila koji su učestvovali u borbi i bili ranije koljači; 15 ranjenih i 160 zarobljenih.

Kod Slunja: 15 mrtvih i nepoznat broj potopljenih i ranjenih. Zarobljeno: 3 oficira, 2 vodnika i 43 domobrana.

Kod V. Kladuše: 108 mrtvih, nepoznat broj ranjenih i 35 zarobljenih.

U borbama oko Kladuše i Cetingrada nije se mogao utvrditi tačan broj, samo znamo da je neprijatelj u toku ovih borbi imao velike gubitke i da je pri svršetku svake borbe mrtve

⁹ Vidi dok. br. 97.

i ranjene prevlačio kamionima i transportnim avionima. Po prikupljenim podacima od mještana bilo je oko 150 poginulih i mnogo više ranjenih.

Dakle, neprijatelj je imao u svim ovim borbama 333 mrtva, približno ovoliko ranjenih i 243 zarobljena. Sve ovo samo od naše divizije, dok je osjetne gubitke pretrpio i od Unske operativne grupe, od koje podatke dobili nismo.¹⁰

Naši gubici:

U svim ovim borbama poginulo 47. ranjenih 170 i pobjeglo 6 domobrana.¹¹

Ratni plijen:

Uhvaćeno je 5 raznih topova i to: 1 brdski 75 m/m njemački, sa gumenim kotačima, neki novi model, ispravan i sa ispravnim nišanskim spravama i 12 udarnih granata; 3 protukolska topa 37 m/m jugoslovenskog tipa, jedan sa ispravnim, jedan neispravnim i jedan bez nišanskih sprava; jedan njemački protukolski top kal. 28 m/m sa jednom granatom i ispravnim nišanskim spravama osim kvadrant libele.

Dvije podloge od njemačkog bacača i 1 cijev od njemačkog bacača, 1 podloga od češkog bacača, koju je neprijatelj prije oteo od Unske operativne grupe, 8 raznih teških mitraljeza, 16 raznih puškomitraljeza, 222 karabina, 6 šmajsera, 206 raznih topovskih granata, 251 mina raznih vrsta, 22.400 metaka za pješadijska oruđa, 6 raznih pištolja, 2 samara, 9 kola četverosovnih, 46 konja zaprežnih, 2 kare, 1 radio-stanica i 1 telefon.

**Izgubljeno i pokva-
reno oružje:**

1 mitraljez »Breda« uništen i 1 oštećen. Izgubljen 1 šmajser, 1 p. mitraljez i 7 karabina.

Utrošak municije:

Artiljerijske: od topova 75 m/m 38 komada, od topova 65 m/m 99 komada. Ukupno 137 komada.

Za bacače mina: talijanskih 27, čeških 40, i protukolskih 87 raznih.

Utrošeno 29.018 [komada] municije za sva pješadijska oruđa.

**Imena koje bi trebalo
pohvaliti:**

Imena koje bi trebalo pohvaliti nema. poimenično, dok su se kod izvjesnih faza borbe

¹⁰ Vidi dok. br. 73.

¹¹ Vidi dok. br. 105.

i likvidiranja uporišta vidno isticale pojedine jedinice, a naročito I i II bataljon II Udarne brigade pri likvidaciji neprijateljskog uporišta u Cetingradu.

KRITIČKI OSVRT NA OPERACIJE

I. Kod Cetingrada: III bataljon II Udarne brigade nije na vrijeme zauzeo polazni položaj za napad, pošto je mlitavo izviđao ima li neprijateljskih dijelova pred njim — pred njegovim polaznim položajima za napad — na Šancu. Upozoren sa naše strane da energičnije radi, tada je poslao patrole na Šanac i utvrdio da na njemu neprijatelja nema, pa je tek tada izašao na svoj polazni položaj, sa zakašnjenjem oko 1.30 sata.

II. Pri akciji na Slunj nije dobro organizovano sprečavanje bjegstva neprijatelja, te se isti većim dijelom provukao kroz zasjede i pobjegao. Uopšte nije bilo organizovano gonjenje neprijatelja kada je preduzeo bjegstvo.

III. Pri akciji na V. Kladušu: III bataljon II Udarne brigade nije izišao na vrijeme na svoj polazni položaj za napad, već je zalutao i izišao na pravac određen za I bataljon iste brigade i tako zadocnio oko 1 sat na svoj polazni položaj.

Sa Unskom operativnom grupom sadejstvo bilo je vrlo otežano za uspostavljanje veze, najčešće nemoguće. Unska operativna grupa nije došla na vrijeme za izvođenje početnih akcija, a niti je izvijestila o razlogu nedolaska.¹² Po prodoru neprijateljskih pojačanja u V. Kladušu izgubljena je svaka veza sa ovom grupom.

III. Udarne brigade, svojom neopreznosću, dozvolila je da je neprijatelj iznenadi na zasjedi i razbije. Ovo i pored toga što je štabu skrenuta pažnja da upućuje što dalje patrole u pravcu neprijatelja, kako bi blagovremeno otkrila približavanje istog.

Kod borbi na manevarskom zemljištu oko Kladuše i Cetingrada bila je vrlo slaba veza između jedinica; slabo izviđanje neprijatelja i zemljišta i vrlo slabo snalaženje starješina na manevarskom zemljištu. Štabovi brigada ne ulaze u opštu situaciju i zadatak divizije kada zajednički sadejstvuju, te svojim neznanjem i nehatom dovode jedan drugog u tešku situaciju. (Slučaj sa III Udarne brigadom — njen propust neprijatelja ka V. Kladuši i sa II Udarne brigadom koja je dopustila da je slabiji neprijatelj odbaci i pojavi se u bok III Udarne brigade.)

Kod starješina i boraca nakon uspjeha, a naročito kad neprijatelj otstupa, pojavljuje se pretjerana hrabrost, a obratno kada se pretrpi i najmanji neuspjeh. Ova jedna i druga negativna strana najviše

¹² Vidi dok. br. 73.

prouzrokuju gubitke kod boraca. Ovim se najjasnije ispoljava vojnička neobučenost. Kod svih starješina — pješadijskih pokazala se velika neumješnost pri upotrebi teških oruđa koja im se pridaju (topova i bacača), te ih često drže u rezervi, što je skroz pogrešno.

Primjećeno je dosta veliko nepovjerenje jedne jedinice u drugu, što je prouzrokovalo dosta često da izvjesna jedinica napusti svoj položaj bojeći se da je neprijatelj ne izmanevruje sa pravca susjedne jedinice.

Primjećeno je da za vrijeme operacije ima i suviše veliki broj vojnika oko štabova, komore i oko izvlačenja mrtvih i ranjenih. Ima slučajeva gdje po 3 — 4 vojnika iznose jednog ranjenog i nose ga toliko u pozadinu, da toga dana ne učestvuju u borbi. Za kurire i patrole upotrebljavaju se većinom koji se sami nametnu, a to su obično između najplašljivijih, pa i ovi doprinose tegobe oko održavanja veze.

Štabovi brigada i bataljona nestručno izabiraju svoje komandno mjesto — osmatračnice pa zbog toga ne mogu pratiti razvoj borbe i uspješno uticati na istu. Često izaberu takova komandna mjesta, da su suviše daleko od svojih jedinica, a kada im se na to skrene pažnja, tada idu u drugu krajnost i pomiješaju se u streljački stroj, pa čak i ispred njega.

Svi štabovi općenito slabo se orijentišu na manevarskom zemljištu; sporo cijene situaciju i slabo se u istu uživljavaju. Zbog ovoga borba na manevarskom zemljištu, a naročito pošumljenu, sa drskim i odvažnim neprijateljem vrlo je teška i stalno se dešavaju iznenađenja.

Osiguranja pri napadu na Kladušu postavljena su preblizo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

M.¹³ Šumonja

Komandant:

otsutan

(M. P.)¹⁴

Prilog: *Liste gubitaka.*

¹³ Miloš

¹⁴ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

BR. 105

PREGLED GUBITAKA JEDINICA OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE OD 28 LIPNJA 1943 GODINE¹

ŠTAB VIII DIVIZIJE I KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE

HRVATSKE

Op. br. 36

Dne 28-VI-1943 g.

30. 6. 43³

PREGLED GUBITAKA²

VIII Divizije od 17. VI. do 25. VI. 1943

Jedinica	Poginulo					Ranjeno					Nestalo				
	Komandanta	Komandira	Politkomesara	Boraca	Svega	Komandanta	Komandira	Politkomesara	Boraca	Svega	Komandanta	Komandira	Politkomesara	Boraca	Svega
II Udarne brigada	—	—	—	32	32	—	1	4	107	112	—	—	—	—	—
III Udarne brigada	—	—	—	15	15	—	2	—	54	56	—	—	—	6	6
Prateći bataljon	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—
Ukupno	—	—	—	47	47	—	3	4	163	170	—	—	—	6	6

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

M.⁴ Šumonja

(M. P.)⁵

Komandant:

otsutan.

¹ Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 31 I-1, k. 420.

² Ove gubitke Divizija je pretpjela u borbama za oslobođenje Cetingrada, Slunja i Velike Kladuše. Vidi dok. br. 104.

³ Datum prijema izvještaja u Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske.

⁴ Miloš

⁵ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

**NAREDBA ŠTABA PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
OD 29 LIPNJA 1943 GOD. O POHVALI DRUGE NOU BRIGADE
OSME DIVIZIJE ZA POKAZANO JUNAŠTVO I UPORNOST
U BORBI ZA OSLOBODENJE CETINGRADA¹**

N A R E D B A B R. 13

Štaba I Korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske za 29 juni 43

I. Naredbom Glavnoga štaba Narodno-oslobodilačke vojske Hrvatske broj 16 od 27-VI-43 god. Unska grupa kao jedinica ulazi u sastav I Korpusa NOV Hrvatske.

II. Za junaštvo i upornost koje su pokazali borci i komandni kadar II Udarne brigade VIII Divizije prilikom oslobodenja Cetin-grada,² odbivši tri uzastopna neprijateljska juriša i skršivši njegov otpor, Štab I Korpusa pohvaljuje sve borce i rukovodioce junačke II Udarne brigade i stavlja ih za primjer upornosti, prodornosti i požrtvovanja pri uništavanju neprijatelja našega naroda svim jedinicama Korpusa.

III. Na predlog Štaba VI Divizije za politkomesara II Udarne brigade imenuje se drug Damjanović Branko, dosadanji v. d. komesara iste Brigade.

IV. Na predlog Štaba VI Divizije za zamjenika politkomesara III Udarne brigade imenuje se Čujić Dane, dosadanji zamjenik politkomesara III Bataljona II Udarne brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
V.³ Holjevac v. r.

Komandant
I.⁴ Gošnjak v. r.

(M. P.)⁵

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14-7, k. 800.

² Vidi dok. br. 62, 64, 88 i 104.

³ Večeslav

⁴ Ivan

⁵ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

ŠTAB PRVE UDARNE PARTIZANSKE BRIGADE
HRVATSKE
Sl.

12. VII. 1943 god.

ŠTABU I—IV BATALJONA I KOMANDI ČETE ZA VEZU

Dostavlja Vam se gornja naredba da se pročita pred vašim strojem, ista da se obradi i striktno pridržava.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. komesara

Komandant
Radaković

(M. P.)

BR. 107

OBAVJEŠTENJE ŠTABA DRUGOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE OD 29 LIPNJA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDINICAMA O PROMJENI NAZIVA ŠESNAESTE NO BRIGADE¹

ŠTAB II KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

A. broj: Službeno

Dana 29 juna 1943 u 20,30 sati.

ŠTABOVIMA XII I X DIVIZIJE
ŠTABOVIMA ODREDA — SVIMA
KOMANDAMA PODRUČJA — SVIMA

Naređenjem Glavnog štaba Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Hrvatske, XVI N. O. Brigada XII Divizije II Korpusa od sada nosi naziv: Zagrebačka omladinska brigada »Joža Vlahović«.

Sva službena pošta, koja se bude upućivala na pomenutu brigadu, ima da se adresira na gore naznačeni naziv.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13, k. 881.

Štab XVI Brigade treba da povuče u svoju jedinicu sve borce omladince Zagrepčane iz drugih jedinica XII Divizije, osim rukovodilaca.

Štab XVI Brigade ima pravo da mobiliše Hrvate sa sektora II Operativne zone za svoju jedinicu.

Ukoliko za svoju popunu sa borcima Zagrepčanima ne bude potreban broj zadovoljio, Štab XVI Brigade može u svoju jedinicu uzimati iz drugih brigada XII Divizije sve borce Hrvate i koji nisu Zagrepčani.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

(M. P.)²

Komandant:

Petar Drapšin

BR. 108

**NAREDBA ŠTABA DRUGOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
OD 29 LIPNJA 1943 GOD. O FORMIRANJU DILJSKOG, PO-
ŽEŠKOG, DARUVARSKOG I BILOGORSKOG NOP ODREDA¹**

ŠTAB II KORPUSA
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: 85/1943

Dana 29 juna 1943.

N A R E D B A B R . 5

Odlukom ovoga Štaba, formiraju se novi Narodno-Oslobodilački partizanski odredi i to:

1. — Diljski partizanski odred²
2. — Požeški partizanski odred³

² Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 171, k. 894 A.

² Diljski NOP odred formiran je krajem lipnja 1943 god. kod sela Borojevac kotar Đakovo, od Diljskog bataljona i novopridošlog ljudstva. Brigade i ustanove Drugog korpusa uputile su 20 drugova na rukovodeće dužnosti u odred.

³ Požeški NOP odred formiran je 26 lipnja 1943 god. na Papuku kod sela Vrhovci. Brojno stanje odreda bilo je tada 19 ljudi. Poslije 20 dana odred je narastao na 80 ljudi, pa su formirana dva bataljona svaki po dvije čete od 20 ljudi.

3. — Daruvarski partizanski odred⁴

4. — Bilogorski partizanski odred⁵.

Dosadanji I (Psunjski) Partizanski odred III Operativne zone dobiva naziv »Posavski partizanski odred«.

Dosadanji II (Papučko-krndijski) Partizanski odred III Operativne zone dobiva naziv »Podravski partizanski odred«.

Dosadanji III (Sremski) Odred III Operativne zone dobiva naziv »Fruškogorski partizanski odred«.

Za komandanta i politkomesara Diljskog partizanskog odreda postavljaju se drugovi:

1. — Ivan Jergović-Priša, komandant,

2. — Stjepan Domankušić-Omega, politkomesar.

Za komandanta i politkomesara Požeškog partizanskog odreda postavljaju se drugovi:

1. — Branko Vuković, komandant

2. — Matija Rajdel, politkomesar.⁶

Za komandanta i politkomesara Daruvarskog partizanskog odreda postavljaju se drugovi:

1. — Milaković Jovan-Radovan, komandant

2. — Marko Nikolić zv. Mina za politkomesara.

Za komandanta i politkomesara Bilogorskog odreda postavljaju se drugovi:

1. — Đuro Milosavljević, komandant

2. — Zečić Petar, politkomesar.

Za komandanta Podravskog odreda i politkomesara postavljaju se drugovi:

1. — Savo Miljanović, komandant

2. — Bulović Mirko-Zet, politkomesar.

Za komandanta i politkomesara Posavskog odreda postavljaju se drugovi:

1. — Petković Andrija-Ljuti, komandant

2. — Balenović Duka, politkomesar

⁴ Daruvarski NOP odred formiran je početkom srpnja 1943 god. na brdu Skupiduša kod Gornjih Baraka. U sastav odreda ušle su sljedeće jedinice: Daruvarski bataljon jačine 65 boraca, grupa Miće Kovačevića »Mosura« i Gavre Lončarevića »Boksera« oko 40 boraca i grupe boraca koju je u sastav odreda uputio Štab Drugog korpusa. Prilikom formiranja brojno stanje odreda bilo je oko 150 ljudi.

⁵ Bilogorski NOP odred formiran je krajem lipnja 1943 god. u selu Gakovu od Terenske (bilogorske) čete i novomobilisanog ljudstva.

⁶ Poginuo u selu Biškupci 1944 god. kao politički komesar Požeškog NOP odreda.

Komandanti i politkomesari gore spomenutih odreda neka popune upražnjena mesta u svojim štabovima iz raspoloživog ljudstva iz svojih jedinica.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

(M. P.)⁷

Komandant:
Petar Drapšin v. r.

ŠTAB XII DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
HRVATSKE

Broj: 115/1943.
Dana 4 jula 1943.

Štabu XII Udarne brigade NOVH
Štabu Zagreb oml. brigade »Jože Vlahovića«
Štabu XVIII Brigade NOVH

Dostavlja vam se gornja naredba br. 5 Štaba II Korpusa NOV i PO Hrvatske na znanje.

S. F. — S. N.!

Šef kanc.

BR. 109

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGE NOU BRIGADE OD 29 LIPNJA 1943
GOD. ŠTABU OSME DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE O BORBAMA KOD CETINGRADA¹

ŠTAB
II UDARNE BRIGADE VIII
DIVIZIJE
29. VI. 1943 god.

Dostavlja se operativni
izvještaj od 24. VI. 1943
godine

ŠTABU VIII DIVIZIJE

Dana 24. VI. 1943 godine, prema naređenju štaba VIII Divizije I Korpusa Hrvatske, naša brigada bila je razmještena i to: naš IV bataljon bio je na položaju iznad Gline, u toku noći nalazio se na Vujanović kosi i na tom položaju pogrešno ostao i preko dana.

⁷ Okrugli pečat: kao u zaglavlju.

¹ Kopija originala, pisana na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod. reg. br. 31/2, k. 831

I bataljon i III bataljon nalazili su se na odmoru u Klokoču, II bataljon bio je na odmoru u selu Kusaja a po danu na položaju Glavici i na cesti prema Širokoj Rijeci.

Četa za vezu, inženjerska četa i Štab brigade u Klokoču.

24. VI. o. g. jače neprijateljske snage krenule su iz Cetingrada, jedan dio snaga u zajednici sa motorizacijom i artilerijom krenuo je cestom Cetingrad — Slunj.² Jedna neprijateljska kolona krenula je prema Polojskoj Varoši pa dalje prema groblju na Dugačkoj Kosi. Jedne snage izašle su na Šanac gdje su postavile artileriju. Jedna kolona izašla je ispod Repušnjaka sa dva topa i tri bacača, posjela položaj na ivici Repušnjaka, a iznad Ruševice, sa pravcem dejstva u Dugačku Kosu. Jedna neprijateljska kolona krenula je iz Cetingrada preko Šanca kroz šumu Repušnjak i izbili su kod Ripča, a desna pobočnica u Dalmatinsku Varoš u blizini Madžareva mosta.

Ove prve neprijateljske snage izbile su prema položaju našeg IV bataljona na blisko odstojanje oko 10 časova, ovo zato što ovaj bataljon nije imao patrole izvidnice. IV bataljon držao je položaj na Vujanović kosi mjesto na Dugačkoj Kosi kod groblja, što je neprijatelju omogućilo još brže napredovanje, jer je ostao izvjestan prostor između III i naše Brigade nezatvoren. IV bataljon kad je vidio da neprijatelj ulazi u Dugačku Kosu otvorio je vatru sa položaja koji je držao kako bi spriječio neprijatelju obilaženja na III Brigadu. Neprijatelj se na ovo nije osvrtao nego je produžio napredovanje kroz Dugačku Kosu, a izdvojio jedne snage, oko dvije satnije, koje su počele podilaziti na položaj IV bataljona. Neprijatelj je imao pripremljenu jaku artileriju; čim je naš bataljon otvorio vatru, artilerija je počela dejstvovati baš po položaju naših strijelaca. Od prvih artilerijskih plotuna imao je bataljon dosta velike gubitke, a neprijateljska pješadija brzo se podvlačila pod zaštitom svoje artilerije. IV bataljon poslije kraće borbe počeo se povlačiti preko Gline za Klokoč, ponesavši sa sobom oko 11 ranjenih drugova. Ovaj bataljon izvjestio je Štab brigade da neprijatelj nastupa, ali je izvještaj dosta kasno stigao, te nismo mogli ni jedan bataljon baciti na položaje i potpomoći ovaj bataljon. Jer kada je naš I bataljon pokušao prelaziti Glinu, već je neprijatelj zauzeo položaje iznad Gline i tukao prolaze.

Zato smo donijeli odluku da I bataljon zauzme položaj s ove strane Gline, a III bataljon da bude u rezervi ispod Gradine, II bataljon držao je položaj iznad Madžareva mosta i na koti 249 i 216. Dok IV bataljon tog momenta nismo imali u rasporedu zbog toga što je odstupio sa položaja i pretrpio gubitke.

Neprijatelj prolazeći kroz Dugačku i Vujanović kosu otišao je prema Begovu Brdu, a slabije snage ostavio prema nama kao zaštitnicu. Oko 11 sati naredeno je I bataljonu da pređe Glinu i da zalazi

² Vidi dok. br. 104.

bočno neprijatelju; ovaj bataljon se kretao sporo, te je izgubio prilično vremena do prelaza na Glinu, zato smo promijenili odluku i naredili da krenu jednovremeno I, II i III bataljon preko Gline i da neprijatelja napadamo u desni bok. Oko 13 časova sva tri bataljona prešla su Glinu, a neprijateljska zaštitnica vidivši naše veće snage odstupila je bez borbe u pravcu Begova Brda. Cijelo vrijeme ovog našeg nastupanja neprijatelj tuče jakim vatrom iz topova i bacača. U našem napredovanju priključio se i naš IV bataljon koji je krenuo prema naredenju Štaba divizije. Tako smo nastavili napredovanje sa sva četiri bataljona i to: II bataljon lijevom padinom Dugačke Kose, I bataljon preko groblja pa brijegom Dugačke Kose, III i IV bataljon preko Vujanović kose pa preko desne padine Dugačke Kose. Svi bataljoni kretali su se u jednoj liniji i u dosta gustom streljačkom stroju. Jedinice nisu nastupale baš u redu zbog same šume i zbog toga što se jako brzo napredovalo, težeći da se neprijatelj uhvati.—

Neprijatelj koji je držao kotu 265 na Dugačkoj Kosi i južnu ivicu Dugačke Kose pustio je naše jedinice na odstojanje od 50 metara i otvorio jaku vatru na naše borce. Na ovom položaju je bila ukopana i neprijateljska artilerija, a neprijatelj se sastojao od Njemaca i Pavelićevih vojnika.³ Prva vatra neprijatelja malo je zbunila na jednom dijelu naš streljački stroj, ali se je odmah stanje popravilo i krenulo se je naprijed. Neprijatelj vidivši naše jače snage u trku je pobjegao dolje prema Crkvištu, ostavivši iza sebe oružje. Čim su naši borci izašli na ovaj položaj, neprijateljska artilerija sa Begova Brda, iz Cetingrada, sa Šanca i ispod Repušnjaka skoncentrisala je vatru svu na ovaj položaj, te je onemogućila nama daljnje napredovanje. Naši borci na brzinu pokupili su nešto plijena i povukli se nazad u šumu Dugačke Kose. Neprijatelj na koga smo mi naletili bio je zbunjen i razbijen, ali neprijatelj sa Begova Brda, Crkvišta i ispod Repušnjaka štitio je njihovo povlačenje i primio ozbiljno borbu kako bi zaštitio snage koje bježe.—

Sa ovog položaja većina boraca uzela je nešto plijena i odnijela nazad prema Glini, tako da su nam neke jedinice momentalno bile rasute i nesposobne da stupimo u borbu s njima. II bataljon bio je kompletan i dobio je zadatak da posjedne lijevu ivicu Dugačke Kose, groblje, te dalje prema Dalmatinskoj Varoši, tako da nam štiti lijevo krilo. I bataljonu izdali smo naredenje da prođe ponovo kroz Dugačku Kosu i izađe do lijevog krila III Udarne brigade koje je držalo desnu stranu Dugačke Kose. U međuvremenu neprijatelj je ponovio napad i dok je naš I bataljon pošao kroz šumu, već bataljon III Brigade koji je držao položaj odstupio je i neprijatelj je izašao na nadvišavajuću kotu i onemogućio našoj jedinici da izađe ponovno na tu kotu; taj isti neprijatelj ponovno nam je iz patrole jednog druga ubio i jednog ranio. Do noći ostali smo držati položaj: lijevu stranu Dugačke Kose i Vujanović kosu iznad Žrnice gdje se bio povukao bataljon III Brigade. Jednu

³ Vidi dok. br. 178, 179, 180, 183 i 198.

četu iz I bataljona ponovno smo oko 19 časova poslali u šumu Dugačke Kose, da prode gore i da izvidi neprijatelja. Ista je ustanovila da se neprijatelj ponovno povukao i da drži samo Crkvište i Šanac. Pretražili su teren i nisu plijena ništa našli. jedino našeg jednog mrtvog druga.

Oko 20 časova dobili smo naređenje da bataljone povučemo na odmor u Klokoč. Kusaju, Brusovaču i Prisjeku.—

Neprijateljski gubitci toga dana nisu nam poznati.—

Naši gubitci: 3 mrtva i 25 ranjenih.—

Plijen: 1 brdski top 75 m/m. 1 teški bacač sa minama i druge razne spremne.—

Utrošeno je 5.768 metaka — na sva oružja.—

Nedostatci ove operacije su to što je neprijatelj iznenadio naš IV bataljon i time znenadio cijelu Brigadu, da nije mogla stići posjeti položaje s one strane Gline, i to što je ostalo otvoreno lijevo krilo III Udarne brigade. Također i to što se je moglo ranije preći u protivnapad. koji je kasnije uspio.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODIMA!

Politkomesar:

Komandant:

II

TALIJANSKI I USTAŠKO-DOMOBRANSKI
DOKUMENTI

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 1
LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HR-
VATSKE SJEVERNO I JUŽNO OD RIJEKA SAVE I KUPEL

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 152

(po podatcima primljenim 1. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: Noću 30/31. V. odbijen je part. napadaj na Ludbreg.²

31. V. između želj. postaje Ludbreg i Čukovec (na pruzi Koprivnica—Ludbreg) uklo-
njena je mina.

Podr. Koprivnice: Noću 30/31. V. kod s. Majurec i između želj. postaje Sokolovac i Mučna (na pruzi Križevci—Koprivnica) partizani su porušili želj. prugu.³ Pruga je 31. V. popravljena.

Podr. Zagreba: Noću 30/31. V. pojavila se u s. Obrež (10 km j. od Zagreba) skupina od oko 50 parti-
zana koja se nakon kraćeg zadržavanja u selu povukla u šumu prema s. Dragonožec (15 km j. od Zagreba).

Podr. Ivanić Grada: Noću 30/31. V. jugoistočno od Ivanić Grada naišao je teretni vlak na oštećenu prugu⁴ i izkliznuo. Stroj i 5 vagona su se prevrnuli.

Podr. Daruvara: Noću 30/31. V. protjerana je manja part. skupina (Češke brigade)⁵ iz s. Brestovac (7 km s. z. od Daruvara).

Podr. Nove Gradiške: Noću 30/31. V. zapadno od Nove Gradiške naišao je teretni vlak na minu i potom napadnut vatrom. 1 vagon je izkliznuo. Vlastiti gubitci: 1 mrtav i 3 ranjena.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15 I—52, k. 23 a.

² Napad izvršili vjerovatno dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

³ Prugu porušili vjerovatno dijelovi Prvog i Drugog bataljona Kalničkog NOP odreda, prilikom prelaza sa Kalnika na Bilo Goru, u cilju formiranja Trećeg bataljona. Vidi dok. br. 18 i tom V, knj. 15, dok. br. 42.

⁴ Prugu oštetili vjerovatno dijelovi Moslavačkog NOP odreda Vidi dok. br. 59.

⁵ Čehoslovačka brigada tada nije postojala. Ona je formirana 26 listopada 1943 god. Vidi istorijat Dvanaeste divizije NOV i PO Hrvatske u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1 6, k. 881.

Podr. Požege:

Po napuštanju Kutjeva⁶ od strane naših četa part. su zaposjeli mjesta: Bekteže, Bjeliševac, Cerovac, Grabarje, Ciglenik i Latinovac (20, 14, 10, 14, 17 i 21 km s. izt. i izt. od Požege). Između želj. postaje Ciglenik i Latinovac (na pruži Pleternica—Našice) partizani su razorili prugu.⁷ — Njemačka mjestna zaštita napustila je s. Darkovac⁸ (27 km izt. s. izt. od Požege).

31. V. između 9.15 i 11.30 sati izvršeno zrakoplovno razviđanje dalo je ovaj posljedak: požar zgrada na želj. postaji Čaglin⁹ (23 km izt. od Požege); požar bunkera oko uporišta Ljeskovica (27 km s. izt. od Požege) gdje od posade nije nitko zapažen. U Kutjevu je pastuharna izgorila. — Zrakoplovstvo je napalo part. zasjedu kod k. 276 — kod s. Ivanovci (1.5 km j. od s. Latinovca).

Prema viestima iz Požege neprijatelj je svoje topništvo postavio kod s. Mihaljevci (15 km izt. od Požege).

Obće stanje oko Požege izgledalo je danas u jutro ovako: partizanske predstraže nalaze se na obćoj crti: Mihaljevci (4 km s. od Požege) — Treštanovci (6 km s. izt. od Požege) — Cerovac—Čosinac (12 km izt. s. izt. od Požege) — Knežci (17 km izt. od Požege) — Ivanovci—Ruševo (4 km j. od Čaglina) — Sovski Dol (7 km j. izt. od Čaglina) — Paka (9 km j. izt. od Čaglina), a glavne snage¹⁰ vjerovatno na sjev. izt. dielu Požeške kotline na području oko s. Kula—Bekteže—Čaglin.

Ukupna jačina partizana u i oko Požeške kotline cieni se na 4 partizanske brigade t. j. oko 4000—5000 dobro naoružanih boraca sa

⁶ Ovo uporište je zauzela Osamnaesta NOU brigada. Vidi dik. br. 1, 2, 6, 14, 36, 37 i tom V, knj. 15, dok. br. 77, 85 i 86.

⁷ Prugu razorio Treći bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 14.

⁸ Napad na Ljeskovicu i Darkovac izvršila Dvanaesta brigada, dok. je Osamnaesta NOU brigada vršila osiguranje. Vidi dok. br. 2, 6 i 36.

⁹ Napad izvršili Drugi i Treći bataljon Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 5 i 37.

¹⁰ Snage Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske, koje su krajem svibnja 1943 god. poduzele ofanzivu čišćenja Požeške kotline. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 71, 85 i 86.

dosta automatskog oružja i bacača te 1 haubičkom bitnicom. Ove snage kreću se sistematski prema jugu.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

Podhvat na području Karlobag—Gospić nastavlja se.¹¹ Noću 30/31. V. partizani su vršili jake protunapadaje kod s. Brušane i Gospića,¹² ali su odbijeni.

30. V. prigodom povlačenja partizana¹³ u Divoselo (6 km j. od Gospića) zrakoplovstvo je nanielo neprijatelju velike gubitke.

31. V. kolona Kuraja nalazila se na pola puta između Baških Oštarija i Brušana (8 i 15 km izt. od Karlobaga), a 1 naša bojna iz Karlobaga podpomognuta tal. bojnim kolima i topničtvom zauzela je Baške Oštarije.

Podr. Gline:

Prema izvješću 114. njemač. lovačke divizije, IV. i VIII. part. brigada južno od crte Vranograč—Slapnica (22 i 28 km j. z. od Gline) ponovno nadire prema Vel. Kladuši.¹⁴

30. V. u razviđačkom okršaju izt. od Vel. Kladuše poginulo je 9 partizana.

Podr. Bos. Novog:

30. V. zapadno od s. Glavičani (10 km s. z. od Bos. Novog) odbačena je part. skupina prema zapadu. 7 part. je poginulo.

30. V. kod s. Rujevac (7 km s. z. od Bos. Novog) zrakoplovstvo je raspršilo prikupljenu part. skupinu. Prema izkazu pučanstva part. su tom prigodom imali oko 100 mrtvih i mnogo ranjenih.

30. V. južno od Petkovca (8 km izt. od Bos. Novog) partizani su izvršili manji prepad na osobni vlak. Gubitaka nije bilo.

30. V. na želj. prugi između Kostajnice i Volinje (na pruzi Kostajnica—Bos. Novi) odstranjena je mina, pripremljena za rušenje pruge.

Podr. Sinja:

... Na području s. Vrpolja (18 km j. izt. od Sinja) i Sinja djelatnost partizana. Poduzete su protumjere. Talijansko zrakoplovstvo bombardiralo je područje južno od Vrpolja.

¹¹ O ovoj akciji vidi dok. br. 23 i 25.

¹² i ¹³ Odnosi se na dijelove Treće NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 2, 23 i 25.

¹⁴ Vidi dok. br. 26.

Zrakoplovstvo:

31. V. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom i hranom i prevezlo ranjenike iz Gospića u Zagreb.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(M.P.)¹⁵

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

BR. 111

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 1 LIPNJA 1943 GOD. O ZRAČNOJ AKTIVNOSTI
I DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE JUŽNO OD
RIJEKE KUPE¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE Br. 8964 Stiglo 2. 6. 43-XXI
--

Dan	{	otpreme
i		prijema: 1. 6. 1943
čas		u 23 časa

TELEGRAM

OD V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIIJE — Operativno odjeljenje
a na znanje: 7 kopija

XI ARM. KORPUSU

XVIII ARM. KORPUSU

Br. 6951/op.

- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

IZVJEŠTAJ OD 1 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika:

Jedan talijanski vojnik i jedan domobranac, koji su pobjegli od ustanika, javili su da se u predjelu Žuta Lokva—Prokike (ZT—GZ) — Brinje (XI—GZ) nalazi štab VI brigade i II bataljona.

¹⁵ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska—Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Pečat prijema. Nalazi se gotovo na svim talijanskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi.

Divizija »Re«:

Patroliranje. o čemu je saopšteno u telegramu 6921 od 31 svibnja. Nema ništa da se javi.

U noći između 9 i 10 ovog mjeseca bila je intenzivna paljba uzne-miravanja, bez posljedica, protiv položaja na koti 824³ (ZR—GZ).

U zasjedama i patroliranjima izvedenim u toku spomenute noći, nisu primjećeni tragovi partizana u zonama koje se nalaze ispred sektora Krivi Put i Vratnik.

U toku su akcije jakih patrola, koje su izaslane iz sektora Krivi Put i Vratnik prema Šušnju (ZL—AD), koti 1117 (ZN—AD) i Primorskom Veljunu (ZP—AB).

Divizija »Macerata«:

Jučer, 31 svibnja, jedan ustaški bataljon izveo je čišćenje zone Salopek (XP—AR) — Zagorje (XP—AP—AN); nema ništa da se javi.

Uvečer istog dana partizani su napali garnizon u Josipdolu;⁴ napad je glatko odbijen blagovremenim našim protivdejtstvom i sa-dejtstvom artiljerije.

Telefonska linija Ogulin—Oštarije prekinuta je.

U noći između 31 svibnja i 1 ovog mjeseca partizani su porušili dva gvozdena željeznička mostića u blizini km 527/320 i km 526/090 (XV—AP). U toku su popravni radovi, smatra se da će biti svršeni do 3 ovog mjeseca.

Jutros je školski voz u blizini km 547 (XI—AX) prouzrokovao eksploziju jedne mine. Lokomotiva i vagon za osiguranje protiv mine iskočili su iz tračnica i pruga je prekinuta otprilike 40 metara. Pruga će biti osposobljena u toku sutrašnjeg dana. Uхваćen je na mjestu jedan partizan.

XIV obalska brigada:

Karlobag: Nastavljaju se radovi na učvršćenju prevoja s. Vrata i Baških Oštarija. Kolona Kuraja⁵ stupila je u neposredan dodir sa hrvatskim trupama još u Baškim Oštarijama, gdje će vjerovatno stići do večeri major Kuraja. Postoji telefonska veza između Gospića i Brušana.

Ostali sektori:

Redovna djelatnost patrola i zasjeda.

Vazдушna djelatnost

Jučer, 31 svibnja, uz sudjelovanje trupa dejstvujućih u zoni S. Vrata—Gospić, bombardovani su i osuti malim bombama Počitelj

³ V. Goljak

⁴ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 190.

⁵ O ovoj koloni vidi dok. br. 23, 110 i tom V, knj. 15, dok. br. 195.

(MH—EZ), Čitluk (LI—FG), Divoselo (KI—FG), šumoviti predio Gospića i Ostrovica (MH—FL).

Bombardovana je, osuta malim bombama i mitraljirana sa do-
brim uspjesima kota 478, kota 524 (ZV—GU), zona Drežnica (ZT—AL),
Vojnovac (IH—AL), V. i M. Jadruč (XN—BD).

Nastavljeno je snabdijevanje garnizona Gospić vazdušnim putem.
Protivavionskim dejstvom pogođena su tri aviona.

Danas, 1 lipnja, nastavljeno je pružanje pomoći dejstvujućim
kolonama.

Naknadno ću javiti o još neprispljelim rezultatima izvršenih
naloga.

Bombardovana je, osuta malim bombama i mitraljirana zona
Drežnica, a bilo je naročito pogođeno mjesto Vukelić (ZT—AL).

GENERAL SCUERO

BR. 112

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO- BRANSTVA OD 2 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI I O TOKU BORBI NA PODRUČJU KARLOBAG—GOSPIĆ¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 153

(po podatcima primljenim 2. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Varaždina:

Noću 31. V./1. VI. partizani² su upali u
s. Bartolovac (8 km izt. od Varaždina), odveli
5 članova rizničke straže i občinskog bilježnika,
a občinu opljačkali i demolirali.

Podr. Bilo Gore:

1. VI. prigodom nasilnog razviđanja 1 nje-
mačke sati iz Vel. Pisanice (14 km s. z. od
Grubišnog Polja) prema Bilo Gori, došlo je
do borbe sa jačim partizanskim snagama.³
41 partizan je poginuo, a više ih je ranjeno.
Njemački gubitci: 1 mrtav i 3 ranjena.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
instituta pod reg. br. 1/1, k. 24.

² Vjerovatno dijelovi Kalničkog NOP odreda.

³ Sa dijelovima Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 36 i 68.

Podr. Daruvara:

Noću 31. V./1. VI. kod želj. postaje Bijela (3 km j. izt. od Daruvara) partizani su porušili želj. prugu i b. b. spoj u dužini od 300 metara.⁴ Upućeno osiguranje vodilo je tokom cijelog 1. VI. borbu sa partizanima.

1. VI. kod Vukaske Glavice ([k.] 293 — 6 km j. izt. od Daruvara) odbijena su 4 neprijateljska juriša na naše postave, a našim protunapadajem neprijatelj je raspršen i odbačen prema jugu. Vlastiti gubitci: 2 mrtva, a neprijateljski: 35 mrtvih a vjerojatno i više.

Podr. Požege:

Jača partizanska skupina⁵ sa područja južno od Požege prešla je kod s. Ratkovića (12 km j. j. izt. od Požege) u smjeru Dilj Pl.

Noću 31. V./1. VI. partizani su opljačkali s. Drenovac (14 km j. j. izt. od Požege).

Iste noći odbijen je slabi partizanski napadaj⁶ (vatreći prepad) na s. Jakšić (7 km s. izt. od Požege), a 1. VI. na munjaru, 6 km izt. od Požege. Vlastitih gubitaka nije bilo.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gor. Kotara:

30. V. kod Vrbovskog naišao je osobni vlak na minu i izkliznuo.

Podr. Like:

Na području Karlobag—Gospić nastavlja se podhvat.⁷ Prigodom zauzeća prevoja S. Vrata (6 km izt. od Karlobaga) na 29. V. od naših i talijanskih četa, imali su partizani 47 mrtvih.⁸

Podr. Gline:

Prema izvješću njemačke 114. lovačke divizije IV. partizanska brigada⁹ sa područja Slapnica (28 km j. z. od Gline) prodrla je na područje: Gradusa—Paukova (12 km s. od Kostajnice). VIII. part. brigada¹⁰ nalazi se i nadalje na području j. z. od M. Kladuše (29 km j. z. od Gline).

⁴ Prugu vjerojatno porušili dijelovi Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 36.

⁵ Dvanaesta NOU brigada. Vidi dok. br. 2, 6 i 7.

⁶ Napad izvršili vjerojatno dijelovi Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 2, 6 i 7.

⁷ O ovoj akciji vidi dok. br. 23, 110, 116 i 130.

⁸ O gubicima vidi dok. br. 23.

⁹ Odnosi se na jedan bataljon Osme krajiške NOU brigade. Vidi dok. br. 26.

¹⁰ Vidi dok. br. 26 i 110.

1. VI. u okršaju kod s. D. Vidovska (7 km j. od Vel. Kladuše) poginulo je 11 partizana i 2 domobrana...

Zrakoplovstvo:

1. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom i streljivom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)¹¹

BR. 113

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRANSKOG VOJNOG POVJERENIŠTVA OD 2 LIPNJA 1943 GOD. O SPREMNOSTI ZA SARADNJU SA ČETNICIMA ZBOG PREDVIĐENIH DEJSTAVA U DOLINI RIJEKE GACKE¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 2.VI.43. SAT I MINUT: 19.10	BROJ: 10
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 2.VI.43. SAT I MINUT: 21.40	BROJ: 128

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: .-.-.-.-.-.

S A D R Ž A J

Stupio sam u [dodir] sa četničkim zapovjednikom **glavnostožernim** bojnikom **Slavkom Bjelajcem**, koji je spreman surađivati sa oko 2000 četnika na gerilski način na čišćenju **Gacke Doline**,² ali traži suradnju i naše strane gerilske.

On stoji doduše pod talijanskim zapovjedništvom, ali želi surađivati sa našom vojskom.

¹¹Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel.

¹Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2. I—20, k. 24.

²Odnosi se na dolinu rijeke Gacke.

POSREDOVANJE

POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO
POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO

SADRŽAJ

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO

POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO
POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO	POSREDOVANJE U JAVNO

Molim upute i da li bi se moglo računati na oko 700 do 1000 dobro naoružanih domobrana (*ustaša ne*) [sa] dosta automatskog lakog oružja i sposobnim častnicima za vođenje gerila, [što] bi se moglo povesti iz zone **Senja—Kosinja i Plaškog**, gdje **Bjelajac** ima već nešto četnika.

Ako se ova ideja..... primi, tražio bi pristanak **Superslode**,³ pod uvjetom da **Zagreb** stavi na raspolaganje tražene snage.

Akciju za **Gacku Dolinu** trebalo bi povesti što prije našim i četničkim snagama, jer se izgleda **Talijanima** ne žuri, a i nemaju dosta snaga.

Broj 360.

H R V O P O.⁴

P 3/VI D⁵

Sa Op. br. 5539/tajno objavljeno HRVOPO:
Za sada nije moguće uputiti nikakve snage.....
Kada bude moguće zapoviedit će se potrebno.
.....

BR. 114

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 2 LIPNJA 1943 GOD. O IZVIĐAČKOJ DJELATNOSTI NA PODRUČJU JOHOVICE I BREGOVA¹

I Z V J E Š Ć E BR. 153

O događajima u toku 2. lipnja 1943.

J u t a r n j e.

- a) — Nema.
- b) — Noć je protekla mirno.
- c, d, e) — Prema večernjem izvješću.
- f, g, h) — Nema.

V e č e r n j e.

a) — Vlastiti razviđački diełovi ustanovili su da se u području **Johovica**² (11 km j. od V. Kladuše) nalaze jači partizanski diełovi a manje partizanske skupine u području **Bregovi** (9 km s. j. z. od **Kostajnice**).

³ Viša komanda oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija«

⁴ Hrvatsko vojno povjereništvo. Sjedište mu bilo u Sušaku.

⁵ Paraf generala Prpića, zapovjednika Glavnog stožera domobranstva, i generala Dragojlova, načelnika operativnog odjeljenja Glavnog stožera domobranstva. Ovi parati (pored datuma) nalaze se i na ostalim ustaško-domobranskim dokumentima objavljenim u ovoj knjizi.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4,1—9, k. 24.

² Na ovom području se nalazila Četvrta banijska NO brigada. Vidi dok. br. 26.

Po dobivenom izvješću iz Topuskog partizani su zaposjeli jačim snagama visove južno od Topuskog. Jandričevo, Vranovska Glava i s. Katinovac.

Razviđački odjeli morali su se vratiti sa Drenovinskog mosta zbog jake unakrsne vatre.

Traži se bombardiranje.

b) — II. bojna II. G. Z. razviđala je u pravcu V. i M. Graduse te je kod Bregova (9 km sj. z. od Kostajnice) došla u dodir sa manjim partizanskim skupinama, koje su se posle kraće borbe povukle u j. z. pravcu. Dalji progon neprijatelja bezuspješan. Dielovi vratili su se bez gubitaka preko Paukove, Drljače i Svinjice. Neprijateljski gubitci: 1 mrtav, po tragovima krvi zaključuje se da ima više gubitaka. Zaplijenjena 1 puška.

11. p. p.: I. i II. bojna razviđanjem ustanovile su da se u području Johovice (11 km j. od V. Kladuše) nalaze jače partizanske snage.³

III. bojna 11. p. p. razviđala je u pravcu Podzvizda bez dodira sa neprijateljem.

Uzpostavljen je krugovalni spoj.

12. p. p.: II. i III. bojna: izobrazba, I. bojna razviđala je u okolini postava bez dodira sa neprijateljem.

c, d) — Nepromienjeno.

e) — II. bojna II. G. Z.: Odmor.

11. p. p.: Podhvat čišćenja područja Johovice.⁴

I. bojna razviđa pravcem: Cetingrad—Podcetin-vis 413—Komesarac—Johovica.

Stožer pukovnije i III. bojna pravcem: V. Kladuša—Nepeke—Sikirica—Obrov (k. 318) — G. Vidovska—Johovica.

Moli se za zrakoplovno razviđanje.

II. bojna 11. p. p. osigurava uporište.

12. p. p.: I. bojna: Izobrazba.

Dielovi II. i III. bojne 12. p. p. razviđaju u području Daščica—Kriva Glava—Vis 360.

f) — Nema.

g) — 1 mrtav.

h) — 1 puška.

(MP)⁵

4/VI D

ZA TOČNOSTI:

Glavar stožera

bojnik (Brusić)

Brusić

³ Na ovom području se nalazile Četvrta banijska i Osmo krajiška NO brigada. Vidi dok. br. 26.

⁴ Vidi dok. br. 26.

⁵ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2 pješačke divizije.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 2. LI-
PNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA U MJESECU SVIBNJU¹

ZAPOVJEDNIŠTVO I. SEKTORA

Op. Br. 1984/taj.

U Karlovcu, dne 2. lipnja 1943.

Predmet: Relacija za mjesec
svibanj 1943. godine

1. — MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA (OPERATIVNI
ODJEL)
2. — OBĆEM VOJNIČKOM POVJERENIČ. KOD SUPER-
SLODA
3. — SASTAVAK

Dostavlja se obća bojna relacija ovoga sektora za mjesec
svibanj 1943. godine kako slijedi:

1. V. 1943. Dielovi 4. sati V. ustaške bojne vršili su razviđanje prav-
cem: s. Barilović—s. Cerovac (11 i 13 km. južno i jugo-
istočno od Karlovca). Na neprijatelja nije se naišlo.
U noći došli su partizani u s. D. Velemerić² (4 km. s.
i od Barilovića) i pljačkali stanovništvo.
Iste noći došli su partizani u s. Novaki (5 km s. z. od
Barilovića) i pljačkali stanovništvo.
2. V. 1943. U noći 1./2. V. dielovi posade Barilović imali su manji
okršaj sa neprijateljem, no bez žrtava.
Dielovi V. ustaške bojne vršili su krstarenje pravcem:
s. Vukmanić—s. Mandić Selo—s. Vukmanska Bukovica
—s. Kartalije Selo—s. Utinja (sve 10—15 km. j. i. od
Karlovca). Neprijatelj je pružio manji otpor kod s.
Mandić Sela.
Dielovi XXX. ustaške bojne imali su manji otpor sa
neprijateljem u Kupčinskoj Šumi, no bez žrtava.
3. V. 1943. Prikupljeni su podatci, da se jedna neprijateljska sku-
pina u jačini oko sto ljudi nalazi u Kupčinskoj Šumi³
i oko Crne Mlake³.

U svrhu uništenja ove skupine izvršeno je čišćenje na-
vedenih šuma na slijedeći način:

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod
reg. br. 10 2—1, k. 53.

² Vidi tom 5. knj. 15, dok. br. 121.

³ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 123.

Posada Zdenčina: krenula je u 4 sata pravcem: Zdenčina—šuma Lukavec—v. t. 130 (šumska pruga) —v. t. 123—v. t. 119, sa zadatkom da izbiје na sjeverni rub jezera Crna Mlaka, a sa jednim djelom da zahvati sjeverozapadni rub jezera Crna Mlaka.

Posada Kupinec: Zatvorila je prostor: Lučko Selo—potok južno od sela Bratina sa zadatkom da sprieči eventualni pokušaj neprijatelja da se prebaci u šumu sjeveroistočno od Kupinca i s. Bratine.

XXX. *ustaška bojna:* Sa jednom sati iz sastava posade Pisarovina krenula je u 2 sata pravcem: Pisarovina—šuma Korenke—Crna Mlaka (naseobina) sa zadatkom, da pretrese šumu do Crne Mlake i samu naseobinu Crna Mlaka.

Sa jednom sati iz posade Lasinja krenula je u 4 sata pravcem s. D. Kupčina—v. t. 110 v. t. 107 (Okički Lug) do jugozapadnog ruba jezera Crna Mlaka.

X. *ustaška bojna:* jedna sat ove bojne krenula je u 4 sata pravcem: s. Šišljavić—s. Močvara—Dubrave—Čisti Grm—potok Volavje južna obala jezera Crna Mlaka. Jedna sat ove bojne krenula je u 4 sata pravcem: s. Zamršje—v. t. 118—v. t. 110—Prestanište—Turmanice—zapadna obala jezera Crna Mlaka i to na dio istočno od Glogovca.

Jedna sat ove bojne krenula je u 4 sata pravcem: Rečica—Lučko Polje (Častinjak) — Stanište — Jezerečka Suša—Malinje—zapadna obala jezera Crna Mlaka i to zapadno od samog zaseoka Crne Mlake.

Za ovaj poduhvat oklopni vlakovi krstarili su po pruzi od 4—11 sati.

Domobranska pješačka dočastnička škola i pohodna sat 3. pješačke pukovnije zatvorile su crtu između željezničke postaje Domagović i Lazina.

U ovom podhvat u zarobljeno je 5 partizana i 1 partizanka i 8 partizana poginulo (prebrojano), zaplijenjena 1 strojopuška i 3 puške. Vlastiti gubitci: 2 ustaše ranjeni.

4. V. 1943. Napadnuta ustaška ophodnja kod s. D. Velemerić. Napad odbijen. Poginuo jedan partizan, a ranjen 1 ustaša.

5. V. 1943. 1 sat X ustaške bojne upućena je u s. G. Stative, radi osiguranja boka i zaleđa posade u s. D. Stativama. Dielovi 3 sati V. ustaške bojne vršili su krstarenje pravcem: s. Trebinja (10 km. j. i. od Karlovca)— s. Skakavac (5 km. s. i.). Naišlo se na manji odpor, no bez žrtava.

6. V. 1943. X. ustaška bojna upućena je radi zatvaranja pravca: s. Rečica—s. Rožan Breg (sve uključivo), radi spriječavanja prielaza odmetnika na lijevu obalu r. Kupe. XXX. ustaška bojna sa snagama iz posade Lasinja i Pisarovina zauzima s. Lievo Sredičko—s. D. Kupčina (sve uključivo), radi spriječavanja prielaza odmetnicima na lijevu obalu r. Kupe. Dielovi X. ustaške bojne vršili su krstarenje pravcem: s. D. Stative—s. Netretić.
7. V. 1943. 1 sat X. ustaške bojne sa dielovima stožerne sati iste bojne—postavljene su zasjede u s. Netretić i okolici, radi spriječavanja odmetnika u namjeri da zatvore ovaj pravac, da pučanstvo može dolaziti na sajam u Karlovac. U noći 6. / 7. V. obhodnja 3 sati V ustaške bojne napadnuta je u s. Skakavac. Napad odbijen. 1. sat V. ustaške bojne vršila je krstarenje pravcem: s. Vukmanić—Knež Gorica—s. Trebinja—s. Klipino Brdo—s. Udbina. Na neprijatelja nije se naišlo.
8. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
9. V. 1943. X. ustaška bojna (bez dvie sati) vršila je krstarenje pravcem: Generalski Stol—s. Zatezale G. (južno od G. S.)—Priče—v. t. 319—s. Bartolovići—s. Meštovići—s. Špehari—s. Kolići—Priče—s. Zatezale G. Zadatak ovog krstarenja bio je čišćenje navedene prostorije. Na neprijatelja nije se naišlo.
10. V. 1943. X. ustaška bojna vršila je krstarenje radi čišćenja šume Mašnik (istočno od D. Dubrava), u zajednici sa XII. ustaškom pripremnom bojnom. U ovom krstarenju nije se naišlo na neprijatelja. V. gorski sdrug vršio je nasilno razviđanje na prostori ograničenoj sa crtom: sa sjevera: Ž. postaja Zdenčina—Vel. Gorica. Sa zapada: Ž. postaja Zdenčina—potok Brebernica—v. t. 111 na potoku Brebernica—D. Kupčina izključivo — r. Kupa. Sa istoka: Lekenik, pa duž pruge Lekenik—Vel. Gorica. Podatci o neprijatelju bili su: U Lučenici šumi (oko 80—100 partizana), oko s. Prvonožine (8 km. istočno od Pisarovine) oko 50 part., oko Lievi Štefanki oko 80 partizana, u Burdelj šumi (10 km. zapadno od Lekenika) 100—150 partizana. U gornjem podhvat V. gorskog sdruga učestvovala su: dio posade Pisarovina i Lasinja (jedinice XXX ustaške bojne) sa zadatkom, da u 5.30 sati posjedne crtu: s. Gradac—s. Lievo Sredičko i onemogućiti partizanima eventualno prebacivanje preko r. Kupe bilo sa desne na

lievu, ili sa lijeve na desnu obalu r. Kupe. Istovremeno dijelovi iste bojne vršili su krstarenje između s. Vujanić i Jamničke Kiselice, radi onemogućavanja prodora partizana bilo u pravcu sela Selsko Brdo, bilo u pravcu Kupčinske Šume.

U ovom podhvatu dijelovi ove bojne nisu imali sukob sa neprijateljem.

11. V. 1943. X. ustaška bojna vraćena je u Karlovac, a XII. ustaška pripremna bojna u Ogulin.
12. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
13. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
14. V. 1943. Na pruži Ozalj—Metlika kod s. Durlinci napadnut je talijanski oklopni vlak tadota. Ranjeno 7 vojnika. Istoga dana kod s. Orljakova napadnut je isti vlak, no bez žrtava.
Odmetnici došli u s. Čeglje (7 km. južno od Jastrebarskog) i opljačkali četiri seljaka u vrijednosti 150.000 kuna. Ustaški oklopni vlak naišao je na minu u šumi Ložanjak, između D. Dubrava i Globorničkog mosta. Po povratku u Ogulin isti vlak ponovno je naišao na minu. Oko 11 sati izvršen je manji napad na G. Dubrave. Napad odbijen.
15. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
16. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
17. V. 1943. Dijelovi 4. sati V. ustaške bojne imali manji sukob sa neprijateljem oko s. Barilovića.
18. V. 1943. 3. sat I. bojne 2. pješačke pukovnije vršila je nasilno razviđanje jugozapadno od Duge Rese. Na neprijatelja nije se naišlo.
Tokom noći naša zaseda na v. t. 198 (2 km. istočno od Belavića) imala sukob sa neprijateljem.
19. V. 1943. U noći došli partizani u s. Poljice (južno od Duge Rese) i pljačkali pučanstvo.
Istu noć u s. G. Zvečaj i Venac (jugoistočno od Zvečaja prednjeg) i odveli iz tih sela devet mladića koji su trebali stupiti u domobranstvo.
20. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
21. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
22. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
24. V. 1943. X. ustaška bojna sudjeluje u podhvatima sa talijanskom vojskom u pravcu Bosiljeva.⁴

⁴ O ovoj akciji vidi dok. br. 18 i tom V, knj., 15, dok. br. 74, 175, 176, 178, 180, 181, 182, 184 i 190.

25. V. 1943. X. ustaška bojna u podhvalu od prošlog dana.
 26. V. 1943. X. ustaška bojna u podhvalu od prošlog dana.
 26. V. 1943. Vršeni podhvat⁵ i to:

Desna kolona: sastav: 9. sat 3. pješačke pukovnije i 3. sat XXX. ustaške bojne nastupala je u 4 sata pravcem: Ozalj—Sv. Rok—s. Zaluka—s. Ferenci—s. Skaljenovica—s. Gorniki—s. Gor. Lović, a 21. V. u 4 sata pravcem Lović Prekrižki—s. Radina Gorica—s. Jezerine—s. Krašić—s. Bresarić—s. Brlenić—s. Dragančići.

Lieva kolona: sastav: X. ustaška bojna (bez jedne sati), 4. sat XXX. ustaške bojne. Nastupa u 4 sata pravcem: s. Rozalnice (Slovenija) —s. Zorkovci—s. Vivodina—s. Belošić—Oštrc (v. t. 569), do crte: s. Galin—Oštrc (v. t. 569). 21. u 4 sata produžava pravcem: s. Prvinići—s. Prekrižje—s. Strmac—s. Pribić—s. Izimje. U ovom podhvalu poginulo je 5 partizana.

27. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
 28. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
 29. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
 30. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.
 31. V. 1943. Proteklo u miru. Na svim postavima bez promjene.

I Z K U S T V A:

Kao što su opisana u relaciji pod broj. 926/taj. od 2. III. 1943 godine.

N E D O S T A T C I:

Kao što su opisani u relaciji pod Op. Br. 926/taj. od 2. III. 1943 godine.

Izkazi gubitaka ne dostavljaju se iz razloga, što sve jedinice iste dostavljaju svojim matičnim zapovjedništvima, pa bi se u tom slučaju pokazali dvostruki.

Priedlozi za odlikovanja: Nema.

ZAPOVJEDNIK PUKOVNIK,
 (Tomašević)
 Tomašević

⁵ O ovoj akciji vidi tom V, knj. 15, dok. br. 164 i 166.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 3 LI-
PNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVAT-
SKE SJEVERNO I JUŽNO OD RIJEKA SAVE I KUPE I USPO-
STAVLJANJU SAOBRAĆAJA IZMEĐU GOSPIĆA I KARLOBAGA!**

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 154

(po podacima primljenim 3. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagreba:

Noću 2/3. VI. kod s. Branovec (4 km s. z. od Sesvete a 9 km s. izt. od Zagreba) skupina partizana pokušala je napasti naš svjetlomet, ali je odbijena.²

Podr. Jastrebarskog:

1. VI. na želj. postaji Desinec (4 km s. izt. od Jastrebarskog) partizani su razoružali stražu. Partizani su bili u zrakoplovnim odorama.

Podr. Požege:

2. VI. zapažena je jača part. skupina³ u pokretu kod s. Sesvete (10 km izt. od Požege) prema Pleternici (10 km j. izt. od Požege).

Neprijateljski dieľovi⁴ koji su zapaženi oko s. Ćosinac i u šumi Serdan (oko 7 km s. izt. od Pleternice) bombardirani su iz zraka. Od neprijateljske vatre oštećeni zrakoplov spustio se u Brodu. Pilot je lakše ranjen.

Podr. N. Gradiške:

Noću 1/2. VI. 3 km z. od Nove Kapele—Batrine (na pruzi Nova Gradiška—Brod) naišao je teretni vlak na minu.⁵ Stroj i 8 vagona su izkliznuli. Vlakovođa je ranjen.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca:

1. VI. iz s. Trebinja (10 km j. izt. od Karlovca) partizani su odveli 8 mladića. — Kod istog sela u sukobu sa ustaškom obhodnjom poginulo je 5 partizana.

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 2/1, k. 24.

² Napad izvršio Drugi bataljon Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi dok. br. 18 i 66.

³ i ⁴ Odnosi se na dijelove Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 2, 6, 7 i 36.

⁵ Minu postavili dijelovi Prvog (slavonskog) diverzantskog bataljona. Vidi dok. br. 40.

Podr. Like:

2. VI. završen je podhvat⁶ hrvatsko-talijanskih četa na području Karlobag—Gospić i saobraćaj između Gospića i Karlobaga je uzpostavljen. Partizani su i noću 1/2. VI. vršili jak pritisak na Gospić sa sjevera i sjevero-iztoka kao i na Rizvanušu i Brušane⁷ (8 i 10 km j. z. od Gospića).

Podr. Kostajnice:

2. VI. kod s. Vel. Gradusa (14 km s. z. od Kostajnice) protjerana je partizanska razvidnica. 3 partizana su poginula.

Zrakoplovstvo:

2. VI. zbog slabog vremena zrakoplovstvo nije vršilo obskrbu posade Gospić.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

(MP)⁸

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

⁶ O ovoj akciji vidi dok. br. 23, 25, 110, 111.

⁷ Vidi dok. br. 23, 25, 110 i 111.

⁸ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel.

BR. 117

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 3 LIPNJA 1943 GOD. O BJEGSTVU USTAŠA IZ
TRIDESET OSME USTAŠKE BOJNE¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Broda	DAN: 3.6.43	SAT I MINUT: 12.20	BRJ: 38
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 3.6.43	SAT I MINUT: 14.25	BRJ: 89

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL — VOJNI URED POGLAVNIKA —
ZAP. UST. VOJ.

SPOJ:

XXXVIII. ustaška bojna dobila zapovjed za preselicu iz Stare
Pazove u Brod.

Po izjavi zapovjednika bojne satnika Mikuličića poveo je 428
ljudi, uzput mu je pobjeglo 222 sa oružjem, stiglo u Brod 206, u Vin-
kocima se udaljio poručnik Petebejac.

Navodno je 150 ljudi otišlo u SS, ali je sumnjivo da su na ovakav
način bez znanja zapovjednika bojne otišli.

Molim poduzeti najenergičnije mjere, jer je sa ovakvim ljud-
stvom nemoguće raditi.

Op. broj 504 tajno.

II. D. Z.

3/VI D

P

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta,
pod reg. br. 3/1—8, k. 24.

POSREDOVAŠIĆA

POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>	DATA: <u>3. 8. 42.</u>	DATA PRIST: <u>1942</u>	POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>
POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>	DATA: <u>3. 8. 42.</u>	DATA PRIST: <u>1942</u>	POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>

SADRŽAJ

SA SADRŽAJ: OPERATIVNI ULOZI - VARNOSTI POSREDOVAŠIĆA - IZVOD, VOŠ.

POSREDOVAŠIĆA:

BRUNO, ustajalo bojno, ustajalo je prvo ustajalo iz STANJE
 IZVOD u STANJE.
 Iz izvoda operativne bojne ustajalo prvo ustajalo je 420
 ljudi, ustajalo je iz posredstva 200 do 250 ljudi, ustajalo u STANJE, a
 VARNOSTI se ustajalo prvo ustajalo.
 Posredstvo je 100 ljudi ustajalo u STANJE, ali je ustajalo da su se ustajalo
 ustajalo boja ustajalo ustajalo bojno ustajalo.
 Boja ustajalo ustajalo ustajalo ustajalo, jer su se ustajalo ustajalo
 iz STANJE ustajalo.

BRUNO, 3. 8. 42.

I. D. J.

POSREDOVAŠIĆA: DANA 3. 8. 42. 1942

POSREDOVAŠIĆA: DANA 3. 8. 42. 1942

POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>	POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>	POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>
POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>	POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>	POSREDOVAŠIĆA: <u>BRUNO</u>

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 3 LIPNJA 1943 GOD. O IZVIĐAČKOJ DJELATNOSTI NA
PODRUČJU CETINGRADA I O NAPADU ČETVORTE BANIJSKE
NO I OSME KRAJIŠKE NOU BRIGADE NA SLUNJ¹

I Z V J E Š Ć E BR. 154

O događajima u toku 3. VI. 1943.

J u t a r n j e.

- a) — Nema.
- b) — Noć je protekla mirno. Od 11. p. p. još nema izvješća.
- c, d, e) — Prema večernjem izvješću.
- f, g, h) — Nema.

V e č e r n j e.

a) — Javljeni partizanski djelovi u području Johovica² su se prema izvješću 11. p. p. povukli i to: VIII partizanska brigada sa dielovima brigade Žumberak prešla je r. Koranu u pravcu Slunja, IV. brigada u sj. z. pravcu preko Žalčeve Kose u pravcu Petrove Gore.

b) — II. bojna II. G. Z.: Odmor.

12. p. p.: II i III. bojna vratile su se iz razviđanja bez dodira sa neprijateljem. I. bojna 12. p. p.: Odmor.

11. p. p.: Zbog naknadno utvrđenog stanja kod neprijatelja nije izvršen podhvat u području Johovica.³ I. bojna 11. p. p. razviđala je od Cetingrada u pravcu Podcetin—Cetinska Varoš, te je zarobila 8 partizana, ubijena su 2 partizana, zaplijenjeno: 2 konja, 1 kola, 2 puške, 1 pisaći stroj, 1 naprtnjača sa zdravstvenim tvorivom i 1 stroj za umnožavanje.

Iz V. Kladuše poslani su dielovi u pravcu M. Kladuše. Daljih vijesti za sada nema zbog smetnja u krugovalnom spoju (nevrieme).

c, d) — 11. p. p.: Kao što je pod a) javljeno. Inače nepromijenjeno.

e) — II. *bojna II. G. Z.: Izobrazba.

12. p. p.: II. i III. bojna: Izobrazba. I. bojna 12. p. p.: Razviđanje u okolici postava.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—19, k. 24.

² Vidi dok. br. 26.

³ Vidi dok. br. 115.

11. p. p.: Prema stanju neprijatelja.
 f) — Nema.
 g) — 2 mrtva, 8 zarobljenih.
 h) — 2 konja, 1 kola, 2 puške, 1 pisajući stroj, 1 naprtnjača sa zdravstvenim tvorivom i 1 stroj za umnožavanje.

Naknadno izvješće od 11. p. p.

U toku današnjeg razviđanja skupljena je I. bojna 11. p. p. i poslana u pravcu Slunja. Tom prilikom je uspjelo bojni presjeći put partizanima Unske operativne grupe⁴ kod s. Kapljev i u području Gnojnice (7 km ist. od Slunja) djelom uništiti odnosno raspršiti ih. U toku borbe (koja je djelom vođena iz bliza) partizani su prema do sada stiglim izvješćima imali 70 mrtvih i ranjenih.

U 17 s. stanovništvo javlja III bojni 11. p. p., koja je premještena u Cetingrad, da se u pravcu Slunja⁵ čuje vatra. Prema tome borba još traje.

Prema izjavi jednog domobrana, koji je pušten iz partizanskog zarobljeništva, pukovnik Lalić i Klišanić⁶ odpremljeni su iz Krnjaka (17 km j. od Karlovca) u s. Gornji Budački (7 km j. od Krnjaka) na dan 1. ov. mj.

Iz Topuskog javljeno da je cesta Glina—Topusko kod Skela Polje (4 km sj. i. od Topuskog) zatvorena od jačih partizanskih djelova. Isto tako je javljeno da se partizani, nepoznate jačine, nalaze na Jandričevom Brdu (4 km j. od Topuskog) i u s. Katinovac (3 km zap. od Starog Sela).

Prema izjavi jednog zarobljenog partizana, partizani očekuju dalja pojačanja iz Šamarice (navodno 2 brigade).

ZA TOČNOST

Glavar stožera
 bojnik (Brusić)
Brusić

(M P)⁷

5/VI D

⁴ Riječ je o borbi sa Kordunaškim bataljonom i jednim bataljonom Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 26.

⁵ Napad na Slunj su vršile Četvrta banijska NO i Osmo krajiška NOU brigada. Vidi dok. br. 26.

⁶ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 104, 190, 192 i 195.

⁷ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačk. divizije.

BR. 119

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG
ARMIJSKOG KORPUSA OD 3 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU
JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA KVISLINŠKE FORMACIJE¹**

TELEGRAM

Dan prijema: 4. VI. 43

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORP.

i
čas

2 č.

KOMANDI II ARMIJE

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 7621 op.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9098

Stiglo 4 lipnja 43 — XXI

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA DANA 3 LIPNJA

Aktivnost ustanika: Ništa novo.

Sektor »Bergamo«: Normalna aktivnost izviđanja i zasjeda. U blizini Dola (Omiš US—AX) jedna patrola, napadnuta rafalima iz automatskog oružja, natjerala je u bjekstvo grupu partizana brzim protunapadom.

Bila su uhapšena 3 sumnjiva lica.

Sektor »Zara«: Noću uoči 2 o. m. formacija od oko stotinu ustanika napala je odjeljenje M. V. A. C. u Jankolović² (Žirje MK—CZ), ali je natjerana u bjekstvo brzom intervencijom naše artiljerije i naših jedinica koje su upućene za pojačanje. Gubici M. V. A. C.: 1 mrtav; zaplijenjeno je nekoliko ručnih bombi i vojna oprema. Pri likom izviđanja duž rijeke Krke uništen je čamac i rastjerani su ustanici kod mosta Manojlovac (RM—DH). Artiljerijska vatra iz Ervenika (Knin RH—DP) na Tonkovac (QO—DP) i Crni Bunar (QO—DP), gdje je primjećen pokret ustanika.

31 svibnja formacija M. V. A. C. »Velebit« izvršila je akciju prema Gračacu (OK—EH) zarobivši 12 lica i zaplijenivši 25 pušaka,

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Drž. imanje Jankolovica

3 pištolja, 2 mine za minobacač 81 mm i municiju, i 1 lipnja odbila napad partizana. Gubici M. V. A. C.: 1 mrtav; gubici ustanika: 20 mrtvih.

Formacije M. V. A. C. »Velebit« sada su razmještene u Kaluderskom Gaju (OM—DV), Golubićima (QK—OM—DV) i Trebačniku (QM—DT); partizani se nalaze u Dubokom Dolu (RH—DV), Turovcu (RK—DV), Tremzini (RH—DX) i Zaperovači (QO—DV).

Poluoblačno. More mirno.

6 prepisa

GENERAL SPIGO 1800306

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Informat. odjelj.
- 1 Kr. karab.

BR. 120

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 4 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA DIJELOVA ŠESNAESTE I OSAMNAESTE NO I DVANAESTE NOU BRIGADE U SJEVERNOJ HRVATSKOJ¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 155

(po podacima primljenim 4. VI. 1943. godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Koprivnice:

Noću 3/4. VI. odbijen je partizanski napad na stražu (28 domobrana) željezničke postaje Lepavina² (14 km j. z. od Koprivnice). Dva domobrana su poginula, i 5 je zarobljeno, a jedna strojica i dvije strojopuške su izgubljene. Željeznička pruga na dva mjesta porušena.

Podr. Bjelovara:

2. VI. u s. Stara Ploščica (15 km juž. od Bjelovara) naišao je odjel za nabavku stoke na skupinu od oko 50 partizana.³ Partizani su se povukli.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 3.1—1, k. 24.

² Napad na ovo uporište vjerovatno izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda.

³ Dijelovi Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 36.

Podr. Bilo Gore:

2. VI. u s. Zrinska (11 km sj. od Grubišnog Polja) nakon kraće borbe⁴ njemačka razvidnica pobila je 6 partizana.

Prigodom odlazka iz s. Polom (5 km sj. izt. od Velike Pisanice), kao odmazdu za zračni napadaj, partizani su ubili nekoliko Hrvata, a ostalo pučanstvo odveli.

Podr. Daruvara:

2. VI. prigodom razviđanja iz Daruvara i Sirača (7 km j. izt. od Daruvara) u smjeru Bijela i D. Borki (7 i 8 km j. izt. Daruvara), kod s. Markovac (5 km izt. jug. izt. od Daruvara) protjerana je skupina od oko 200 partizana.⁵ Vlastitih gubitaka nije bilo.

Podr. Požege:

U srednjoj Slavoniji, a naročito na istočnom i sjeveroistočnom dielu Požeške kotline, neprijatelj se i dalje prikuplja.⁶

2. VI. u borbi koja se uz suradnju jednog našeg zrakoplova vodila između ustaša i partizana⁷ oko s. Čosinac i u šumi Serdan (oko 7 km sj. izt. od Pleternice) (Dnevno izvješće broj 154) neprijateljski gubici iznose 15 mrtvih (prebrojano), a po izkazu pučanstva ima i oko 100 ranjenih, dok su dva partizana zarobljena. Plien: 2 strojnice, 2 strojopuške, 15 pušaka i jedan samokres. Vlastiti gubici: 2 mrtva i 3 ranjena.

Podr. Nove Gradiške:

1. VI. poslije kraćeg vatrenog okršaja protjerane su dvije neprijateljske razvidnice koje su se približavale sjeverozapadnom dielu postava kod Nove Gradiške. 1 partizan ranjen.

Istog dana spriječavali su partizani izvoz drva iz šume St. Plandište (3 km z. od Nove Gradiške). Krstarenje kroz tu šumu izvršeno bez dodira sa neprijateljem.

Podr. Našica:

Noću 2/3. VI. na gospodarskom dobru Čitluk (11 km sj. zap. od Našica) partizani⁸ su izvršili palež.

Prema brzoglasnom izvješću II. D. Z. partizani su noću 3/4. VI. napali Našice,⁹ Đurde-

⁴ Borbu vodili dijelovi Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 36.

⁵ Dijelovi Šesnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 36.

⁶ Vidi dok. br. 36.

⁷ Drugi bataljon Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 7 i 36.

⁸ Dijelovi Osamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 8.

⁹ Napad na ovo uporište izvršila su tri bataljona Dvanaeste NO brigade, dok je jedan bataljon bio u zasjedi prema Đurđencu. Vidi dok. br. 9, 13, 15, 27, 34, 36 i 37.

novac i Čačince (8 i 20 km s. zap. od Našica). Prema do sada primljenim viestima napadaji na Našice i Đurdenovac su odbijeni.

Zrakoplovnim razviđanjem danas u jutro utvrđeno je da s. Čačinci i Zdenci (15 km sj. zap. od Našica) gore. Ujedno je utvrđeno da je pilana u selu Ljeskovica (12 km j. zap. od Našica) podpuno izgorila.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

1. VI. na području Krivi Put (7 km sj. izt. od Senja) i zapadno od Žute Lokve (13 km izt. jugoizt. od Senja) bila je uobičajena djelatnost obhodnji.

Podr. Gline:

Kod s. Skele (5 km j. z. od Gline) razpršena je partizanska zasjeda.

Zrakoplovstvo:

3. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

GLAVAR GLAVNOG STOŽERA
general Prpić v. r.

(MP)¹⁰

¹⁰ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD
4 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA DVANAESTE NOU
BRIGADE NA NAŠICE I ZAUZEĆU V. TRNOVITICE, STARE
I NOVE PLOŠČICE OD STRANE ŠESNAESTE NO BRIGADE¹**

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 4.6.43.	SAT I MINUT: 10.05	BROJ: 26
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 4.6.43.	SAT I MINUT: 15.40	BROJ: 214

S A D R Ž A J

Za KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ:

Premā izvješću zapovjednika posade Čačinci danas od 0400 sati
su Našice² i Durdenovac,³ 5 km sz. od Našice, napadnuti jakim snagama.

Posadi Čačinci stavljen na raspolaganje oklopni vlak iz Podravske
Slatine.

Siročište, u Cabuni jučer opljačkano i 5 građana odvedeno.

Potvrđena vjest da su mjesta V. Trnovitica, Stara i Nova Ploš-
čica zaposjednute po jakim partizanskim snagama.⁴ koje su se preba-
cile iz Bilo Gore.

Navodno XVII.⁵ dok XII.⁶ ostala u Bilo Gori.

Op. broj 1596/1.

G O R D I V.

P 4/VI D

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 4/1—7, k. 24.

² Napad na ovo uporište izvršili su Drugi, Treći i Četvrti bataljon Dva-
naeste NOU brigade, dok su Prvi bataljon Dvanaeste NO brigade i jedinice Osam-
naeste NOU brigade bili u zasjedi. Vidi dok. br. 8 i 27.

³ Borbu kod uporišta vodio Prvi bataljon Dvanaeste NOU brigade, koji
je bio u zasjedi prema ovom uporištu. Vidi dok. br. 8 i 27.

⁴ Šesnaesta NO brigada. Vidi dok. br. 36.

⁵ Ova brigada u to vrijeme je bila na zasjedi prema D. Miholjcu i Osijeku.
Vidi dok. br. 8, 27 i 35.

⁶ Dvanaesta NOU brigada je tada vršila napad na Našice. Vidi dok. br.
8, 27, 34 i 35.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD
4 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HR-
VATSKE U TOKU SVIBNJA¹**

I. D I O

OPERACIJE I AKCIJE

U KOJIMA SU UČESTVOVALE POJEDINE ČETE NA PODRUČJU 1. PJEŠAČKE DIVIZIJE U TOKU MJESECA SVIBNJA 1943. SA STEČENIM NEDOSTATCIMA I GRIJEŠKAMA.

U vriemenu od 28. IV. do 6. V. izvršen je podhvat »USKRS«² u Kalniku o čemu je podnjeta relacija sa Glst. br. 1742/taj. od 8. V. 1943. godine.

Oblast Bilo Gore

1. V. 1943. Povratila se je sa podhvata³ kojeg su 29. IV. ov. god. preduzele njemačke postrojbe iz Bjelovara na području s. Pупelice, Bačkovice i Čadavca 3. pohodna sat 1. pješačke pukovnije i po zapovjedi Njemaca se zadržala u V. Pisanici, zbog bojaznosti od eventualnog napadaja partizana na istu.
3. V. 1943. Primljeni su podatci da se jedna partizanska skupina od oko 150 partizana kreće od s. Plavšince (12 km. s. z. od Đurđevca) ka s. Javorovcu. Usled prebacivanja jednog diela partizana iz Kalničkog Gorja u Bilo Goru⁴ i pojave istih u selima oko Kapele upućen je dne 4. V. ov. god. iz Bjelovara jedan dio udarnog voda 1. pješačke pukovnije kao pojačanje 2. pohodnoj sati iste pukovnije u Kapeli.
4. V. 1943. Obzirom na novo stvorenu situaciju sjeverozapadno od Kapele zapovjedano je zapovjedniku 2 pohodne sati l. p. p. da zorom 5. V. ov. god. preduzme nasilno razviđanje pravcem: s. Botinac—s. Babotok—s. Jabučeta—k. 270—Trnovka sa zadaćom prikupljanje i

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/2—21, k. 53.

² O ovoj akciji vidi tom V, knj. 14, dok. br. 146 i knj. 15, dok. br. 42, 116, 121, 126, 142 i 143.

³ O ovoj akciji vidi tom V, knj. 15, dok. br. 116.

⁴ i ¹⁰ Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42, 116 i 121.

provjeravanje podataka o pojavi partizana u selima oko Kapele.

5. V. 1943.

Noću 5. V. ov. god. oko 800—1000⁵ partizana, naoružani velikim brojem sunarodnog oružja, dolazeći jednim dielom od s. Javorovca preko G. Zdelica i Babotoka a drugim od pravca s. Poljančani izvršili su napadaj na Kapelu.⁶

Napadaj je usliedio u 0130 sati, pri čemu su partizani napadali sa sviju strana i trajao je sve do 0430 sati kad su upotrebom velikog broja sunarodnog oružja i bombi uspjeli da probiju postave spomenute pohodne sati.

U vođenoj borbi sa ovom skupinom vlastiti gubitci su bili sljedeći:

1 domobran poginuo

6 domobrana teško ranjeno

40 domobrana zarobljeno a potom poslie dva dana pušteno iz zarobljeništva.

Poslije ogorčene borbe partizani pretrpivši velike gubitke (po prikupljenim podacima odveli su sobom 6 kola mrtvih i ranjenih) partizani su se povukli ka G. Zdelicama.

Uslied rastrojstva spomenute pohodne sati u Kapeli ista je ovoga dana bila smienjena od strane jedne njemačke bojne koja je bila upućena iz Bjelovara. Istoga dana između 2300 i 2400 sata jedna skupina partizana nepoznate jačine u dva maha izvršila je napadaj na postave 3. pohodne sati 1. pješačke pukovnije koja se je nalazila na postavima oko V. Pisanice. Napadaji su bili odbijeni bez vlastitih gubitaka i posljedica po V. Pisanicu.

6. V. 1943.

Noću 6. V. ov. god. jedna partizanska skupina nepoznate jačine upala je u Bulinac i u istome zapalila občinu i 3 bunkera 3. pohodne sati 1. pješ. pukovnije koja je po završenom podhvalu zadržana u V. Pisanici po traženju Vel. Župana.

8. V. 1943.

2. pohodna sat 1. pješ. pukovnije koja je poslije rastrojstva noću 5. V. ov. god. u Kapeli bila povučena u Bjelovar upućena je ovoga dana u s. Plavnice (5 km. s. od Bjelovara) sa zadaćom krstarenja i razviđanja u pravcu Kapele.

⁵ Cifra pretjerana. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42.

⁶ Napad izvršio Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42, 126, 130 i tom V, knj. 16, izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

Po odlasku njemačke posade iz Kapele primjećuje se ponovno prikupljanje partizanskih skupina oko toga mjesta. Oružnička postaja iz Kapele povučena je u Bjelovar. Spomenuta pohodna sat je sasvim slaba za ponovno prebacivanje u Kapelu.

15. V. 1943. Noću 15. V. ov. god. jedna skupina od oko 80 partizana napala je željezničku postaju Rovišće (na pruzi Bjelovar—Križevci) i tom prilikom zapalila željezničko skladište a u samoj postaji uništila brzoglasni uređaj. Od 10 zarobljenih domobrana željezničke straže na ovoj postaji 6 je uspjelo da pobjegne od partizana a preostala 4 odvedeni su u pravcu s. Topolovca kuda su se partizani po izvršenom napadaju povukli. Upućeno pojačanje t. j. udarni vod 1. pješačke pukovnije po dolasku u Rovišće nije više naišao na partizane jer su se isti mnogo prije dolaska istog udaljili.
18. V. 1943. Primljen je podatak da se jedna partizanska skupina od oko 300 partizana nalazi na području s. Kapele i s. Čurlovac. No usljed nemanja dovoljno snaga nije se mogao poduzeti podhvat protiv iste.
19. V. 1943. 2. pohodna sat 1. pješ. pukovnije upućena je ovoga dana iz s. Plavnica u s. Markovac na cesti Bjelovar—Đurđevac.
23. V. 1943. Noću 23. V. ov. god. jedna partizanska skupina od oko 80 partizana uspjela je da izvrši napadaj na željezničku stražu kod Severina⁷ i da od 12 stražara želj. straže zarobi dvojicu. Ostali su se uspjeli povući.
24. V. 1943. 24. V. ov. god. jedna sat XI. ustaške bojne prilikom asistencije kod prinudnog otkupa hrane u G. Sredicama (15 km. j. od Koprivnice) naišla je na jednu partizansku skupinu nepoznate jačine i u vođenoj borbi bez vlastitih gubitaka uspjela da ubije 7 partizana i 1 teško ranjenog živog uhvati koji je nakon toga umro.
- 26/27. V. 1943. Noću 26/27. V. ov. god. oko 1200 sati jedna manja skupina od oko 80 partizana dolazeći od Bereka (18 km. j. od Bjelovara) izvršila je jedan manji napadaj na Ivanjsku.⁸ Napadaj je odbijen i u vođenoj borbi 1 domobran je lakše ranjen. Protivnički gubitci ostali su nepoznati.
- 29./30. V. 1943. Noću 29./30. V. ov. god. jedna partizanska brigada (navodno XVI.) jačine oko 1000 partizana izvršila je napadaj na Bulinac.⁹ Napadaj je odpočeo u 23,45 sati

⁷ O ovom napadu vidi tom V, knj. 15, dok. br. 178.

⁸ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 185.

⁹ Vidi dok. br. 36.

i trajao sve do 04,00 sati kada je napadaj odbijen. U vođenoj borbi u kojoj su partizani upotrebili i bacače mina 1 naš domobran je poginuo, 1 teško ranjen i 15 nestalo. Odmah po prijemu ovoga izvješća upućen je iz Bjelovara udarni vod 1. p. p. pukovnije i 1 njemačka sat koje su stigle pošto su se partizani bili već povukli.

Protivnički gubitci bili su 2 poginula a 1 se predao sa puškom.

Spomenuti nestali domobrani su se vratili.

Oblast Kalnika i Kalnik—Bilo

1. V. 1943. Od postrojbi koje su ovoga dana vršile taktičko osiguranje želj. pruge Koprivnica—Križevci upućeno je u razviđanje nekoliko vodova u pravcu sela Hudovljani, G. Križ i Topolovac sa zadaćom pronalaženja partizana koji su bili uspjeli da se iz Kalnika prebace u sjeverozapadnu Bilo Goru.¹⁰
U preduzetom razviđanju upućeni vod od strane legionarskog sata koji se je kretao ka s. Hudovljani naišao je na jednu nadmoćniju partizansku skupinu od oko 200 partizana u samom selu Hudovljani i u vođenoj borbi sa ovom skupinom imao 1 poginulog, 4 teže ranjena i 1 zarobljenog legionara. Poslije jednočasovne borbe ovaj vod morao se je povući u s. Peščenik.
2. V. 1943. Protiv spomenute partizanske skupine u s. Hudovljani upućena je udarna konjanička sat, legionarska i pohodna sat 2. pješ. pukovnije. Poslije celog dnevnog krstarenja u pravcu sela gdje su se predhodnog dana zadržali partizani iste su se u sumrak povratile na svoje dionice osiguranja želj. pruge ne naišavši na partizane.
7. V. 1943. Primjećena jedna partizanska skupina od oko 70 partizana u reonu V. Poganca — vjerovatno na svom povratku iz Bilo Gore. U podhvat protiv iste bila je upućena odmah koturaška bojna iz Rasinja i Prkosa.
8. V. 1943. Koturaška bojna koja je prethodnog dana bila upućena u podhvat protiv partizanske skupine¹¹ kod V. Poganca raspršila je jednu manju partizansku skupinu u svom razviđanju pravcem: V. Poganac—Apatovac. Magla i veoma jaka kiša znatno je ometala podhvat kojeg je ova postrojba izvodila.

¹¹ i ¹² Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15 dok. br. 42 i 143.

- 8./9. V. 1943. Noću 8./9. V. o. god. koturaška bojna bila je izvršila noćni napadaj na jednu skupinu od oko 180 partizana¹² u s. V. Poganac. Prilikom podilaženja je jedna od dviju kolona podpala pod iznenadnu i jaku protivničku vatru što je kod ljudstva spomenute kolone imalo za posljedicu rastrojstvo i bez vlastitih gubitaka izgubilo 2 strojnice i 1 bacač. U toku dana 9. svibnja ov. god. koturaška bojna je prokrstarila cio prostor između V. Poganca—Duge Rijeke, Radeljeva i Prkosa bez uspjeha jer se na partizane nije naišlo.
11. V. 1943. Koturaška bojna preduzela je krstarenje u Kalničkom Gorju u cilju ustanovljenja gdje se kreću i zadržavaju partizani. U toku ovog krstarenja bojna je kod V. Poganca naišla na jednu skupinu partizana i sa istom imala sukob bez vlastitih gubitaka. Partizanski gubici ostali su nepoznati.
12. V. 1943. Između Rasinje i Prkosa napadnut je vatrom sa kote 214 (1 1/2 km. s. i. od Prkosa) teretni samovoz¹³ koturaške bojne i tom prilikom ranjeno 2 domobrana koji su bili u kolima. Kako su se u vremenu otvaranja vatre na teretni samovoz sa spomenute kote kretala iza ove 2 voda koturaške bojne, koji su imali zadatak razviđanje Ris Šume, to je ova partizanska skupina jačine od oko 50—60 ljudi bila napadnuta od istih s leđa našta su se partizani razbježali ostavivši na koti 2 poginula partizana.
13. V. 1943. Koturaška bojna koja je vršila razviđanje pravcem: Prkos—Ris Š.—s. Belanovo — Orsagovica Š.—Segovine— imala je jedan sukob sa jednom partizanskom skupinom sjeverozapadno od Prkosa, bez vlastitih gubitaka.
16. V. 1943. Izdat je nalog da se koturaška bojna koja je bila neprestano u podhvat u podhvat od 28. IV. ov. god. povuče u Koprivnicu radi odmora, razkuživanja i kupanja ljudstva.
17. V. 1943.. Legionarska sat koja je vršila razviđanje u reonu svoga osiguranja želj. pruge pravcem: Donjare—k. 251—k. 224—k. 214—Većeslavac—V. Sesvete—k. 163 —Komari sukobila se je sa jednom partizanskom skupinom nepoznate jačine u 1200 sati prilikom podilaženja s. V. Sesvete. Poslije kraće borbe partizani su se razbježali dielom u jugozapadnom a dielom u

¹³ O napadu na kamion vidi tom V, knj. 15, dok. br. 89 i 148.

jugoistočnom pravcu. Vlastitih gubitaka nije bilo a protivnički dva poginula.

- 19./20.V. 1943. Noću 19./20. V. ov. god. u 02,45 sati oklopni vlak koji je iz Koprivnice bio upućen u Križevce sa zadaćom obhodarenja naišao je između želj. postaje Carevdar i Majurec na postavljenu minu¹⁴. Oklopnom vlaku se nije ništa desilo, te je produžio ka Križevcima, a pruga je ostala neoštećena.
20. V. 1943. 3. sat koturaške bojne upućena je iz Koprivnice na osiguranje želj. pruge i to na dionici Sokolovac—Mučna u cilju smanjivanja reona osiguranja 4. sati iste bojne koja je tim upućivanjem ove sati dobila smanjeni reon t. j. dionicu Rijeka—Mučna.
21. V. 1943. 1. sat koturaške bojne upućena je iz Koprivnice u Vrbovec sa zadaćom taktičko osiguranje diela pruge Križevci—Bošnjakovina, stalnim krstarenjem na prostoru spomenute želj. dionice i to kako lievo prema Kalniku tako i desno od pruge prema Moslavini.
- 23./24.V. 1943. Noću 23./24. V. ov. god. oklopni vlak naišao je na postavljenu minu¹⁵ (2 km. s. z. od želj. postaje M. Rijeka) i uslied nastale eksplozije lokomotiva i topnička kola iskočila su iz tračnica i kupola ovoga poslijednjeg oštećena. Pruga je bila oštećena u dužini od 8 metara.
24. V. 1943. Pojavila se je jedna partizanska skupina od oko 100 partizana kod s. Lipnice (6 1/2 km. s. z. od Vrbovca). U potjeru za istom upućena je 1. koturaška sat. iz Vrbovca ali u preduzetom podhvatu nije naišla na istu.
- 25./26.V. 1943. Noću 25./26. V. ov. god. na želj. pruzi između želj. postaje Sokolovac i Lepavine pronađena je od strane obhodnji 3. sata koturaške bojne, koje su pregledavale željezničku prugu pred polazak vlaka, jedna od strane partizana postavljena mina. Ista je odklonjena. Iste noći napadnut je od strane jedne partizanske skupine nepoznate jačine konjanički vod kod Majurca. U vođenoj borbi poginulo je dva domobrana, dok je 1 teže ranjen a 7 nestalo (među ovima 1 zastavnik i 2 dočastnika).
- Partizani su zaplijenili 1 bacač, 1 tešku i 1 laku strojnicu, 2 šmajserice, 2 granate za bacač i 1 sanduk streljiva kao i nešto opreme.

¹⁴ i ¹⁵ Miniranje izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 89, 166 i 172.

Zbog izravne ugroženosti Križevaca upućena 25. V. ov. godine 1 ustaška sat XI. ustaške bojne radi osiguranja istoga.

26. V. 1943. Ovoga dana XI. ustaška bojna prilikom asistencije pri prinudnom odkupu hrane u V. Pogancu bila je napadnuta od jedne skupine od 120 partizana¹⁶. U vođenoj borbi partizani, koji su imali 8 mrtvih, bili su odbijeni bez vlastitih gubitaka. Prilikom ove borbe poginuo je organ Zembra a u borbi zaplenjene su 4 puške i 1 dalekozor.
- 30./31.V. 1943. Noću 30./31. V. ov. god. partizani su na 3 mjesta prekinuli željezničku prugu između Koprivnice i Križevaca i to na jednom mjestu kod Majurca gdje su bili skinuli spojnice i na 2 mjesta između Sokolovca i Mučne gdje su razvalili po jednu šinu. Kod bloka kod želj. postaje Majurec razlupali su brzoglasni uređaj. Promet je u kratko poslije toga bio uzpostavljen.

Oblast Moslavine

- 7./8. V. 1943. Noću 7./8. V. ov. godine jedna skupina od oko 70 partizana pojavila se je kod s. Remetinac (11 km. s. i. od Vrbovca) na pruži Križevci—Dugo Selo. Pojavom ove skupine primjećuje se da se partizanska djelatnost produžuje i na oblast zapadno i istočno od željezničke pruge Križevci—Dugo Selo.
- 8./9. V. 1943. Noću 8./9. V. ov. god. jedna manja partizanska skupina upala je u s. Hagenj (12 km. i. s. i. od Vrbovca) i tom prilikom ubila jednog ustašu.
16. V. 1943. Noću 16. V. ov. god. jedna partizanska skupina nepoznate jačine došla je u s. Prgomelje¹⁷ (8 km. j. z. od Bjelovara) i u istom selu opljačkala jednu trgovinu ponjevši sobom cpljačkane stvari na nekoliko kola. Po izvršenoj pljački ista se je udaljila pravcem s. Narte (9 km. j. z. od Bjelovara).
18. V. 1943. Oko 2100 sati primjećena je jedna skupina od oko 200 partizana u pokretu od s. Blatnice i s. Narte ka rijeci Česmi (10 km. j. z. od Bjelovara). Istoga dana prikupljeni su podatci o bavljenju jedne partizanske skupine od oko 150 partizana na području između s. Kabal. (15 km. j. z. od Bjelovara) i s. Zdenčec (15 km. j. z. od Bjelovara).
25. V. 1943. Pojavom partizana iz Moslavine pojačava se pritisak kako prema sjeveru ka rijeci Česmi koja se od strane

¹⁶ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 185.

¹⁷ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 158 i 160.

pojedinih partizanskih skupina prelazi sve do ceste Bjelovar—Gudovac—Srpska Kapela, tako i u sjeverozapadnom pravcu t. j. ka pruzi Križevci—Dugo Selo. Noću 24./25. V. ov. god. napalo je u 0100 sati od po oko 80 partizana željezničke postaje Gradec i Repinec. Kod ovih postaja zarobljene su željezničke straže.

Postaja Gradec je zapaljena a tako isto i želj. skladište, i kompleks drva i obćina. Na želj. postaji Repinec uništen je brzoglasni uređaj. 100 metara j. z. od ove stanice pokušano je razvaliti prugu ali se u istom nije uspjelo.

Ovaj napadaj izvršili su Moslavački partizani u suradnji sa partizanima koji su viđeni kod s. Lipnice.

31. V. 1943.

Noću 31. V. ov. god. jedna skupina od 30 partizana upala je u s. Kapela (13 km. i. od Vrbovca) i u istome ubila jednog oružničkog pripravnika i svukla nekoliko domobrana koji su bili na dopustu.

B. I S K U S T V A

Partizani i nadalje izbjegavaju borbu sa nadmoćnijim snagama. Pretežno u jačim skupinama napadaju pojedina slabija odjeljenja (straže) duž željezničke pruge.

Gotovo u svim podhvatima došlo se je do zaključka da su partizani imali uvijek više uspjeha od naših postrojbi, blagodareći dobro razvijenoj izvještajnoj službi koja je rasprostranjena gotovo kroz čitavo Kalničko Gorje i Bilo Goru gdje imadu mnogo sebi naklonjenog pučanstva.

Pučanstvo suviše dockan javlja o pojavi partizana u njihovim mjestima te preduzeti podhvati i razvidanja ostaju bez uspjeha.

C. NEDOSTATCI I GRIJEŠKE

Operativne snage sa kojima se sad raspolaže nedovoljne su za veliku insurgiranost Kalnika i Bilo Gore.

ZASTUPA ZAPOVJEDNIKA
GLAVAR STOŽERA

Švajger ppk.
Švajger

BR. 123

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 4 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIIJE — Operativ. odjeljenje

i radi znanja:

KOMANDI V I VI ARMIJ. KORPUSA

TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 7679/op.

Dan	{	otpreme: 4. VI. 43—XXI
i		20.30 č.
čas		prijema: 4. VI. 43—XXI
		23.55 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9138

Stiglo 5 lipnja 43 — XXI

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA DANA 4 LIPNJA 1943—XXI

Aktivnost ustanika: Partizani su prekinuli put Sv. Marko (Makarska VU-BF)—Dubci (ZI-BF). Predviđa se uspostava 5 o. m.

Sektor »Bergamo«: Jučer, 3.o. m., kod Grla (Split UO-BS) željeznička pruga za Sinj bila je zakrčena kamenjem, uslijed čega je oštećena lokomotiva. Na istom mjestu drugi voz, koji je dolazio iz Sinja, udario je o stenu postavljenu na prugu i bio je napadnut rafalima iz automatskog oružja, bez posljedica.

Prilikom pretraživanja obale kod Komize (o. Vis RQ-AD) zaplijenjena su dva sakrivena čamca.

Sektor »Zara«: Prilikom akcije u Jankolovici (Žirje MK-CZ), o čemu je izvješteno jučer, 3 o. m., bila su zarobljena 3 partizana, koji su odmah strijeljani. Raščišćene su zone Biograd n/M (MH-CZ), Krmčine (KI-DE) i Sukašan (Zadar XV-DL); uhapšeno je 14 sumnjivih lica, od kojih je 9 ubijeno pri pokušaju bjekstva.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Za vrijeme pretraživanja šume Guduća (Šibenik QK-CQ) grupa A. C. sukobila se sa grupom partizana. Gubici A. C.: 1 ranjen; partizanski: 2 mrtva; zaplijenjen 1 karabin, 1 đogled, municija i dokumenta.

Artiljeriska vatra na Komazec i Prosek (Knin QK-DP) gdje su primjećeni pokreti partizana.

Formacije M. V. A. C. »Dinara« završivši akciju, o kojoj je izvješteno 1 i 2 o. m., vratile su se u Knin.

Vazдушna aktivnost: bila je spriječena nepovoljnim atmosferskim prilikama.

Nebo oblačno, more mirno.

General SPIGO

6 prepisa

- 1 Nač. štaba
- 1 Nač. operativ. odjelj.
- 1 Operativnom odjeljenju
- 1 Informat.
- 1 Kom. kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

BR. 124

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 5 LIPNJA 1943 GOD. O KRETANJU TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« I ZA-UZIMANJU SLUNJA OD STRANE ČETVORTE BANIJSKE NO I OSME KRAJIŠKE NOU BRIGADE¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 156

(po podatcima primljenim 5. VI. 1943. godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka:

Jače partizanske snage prikupljene su oko s. Sv. Jana i Plešivice² (6 km sj. od Jastrebarskog).

4. VI. prebacile su se dvie partizanske sati³ iz Žumberka preko Okić Grada u Molvičku šumu (9 i 12 km sj. ist. od Jastrebarskog).

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 4/1, k. 24.

² i ³ Odnosi se na Trinaestu proleterku NOU brigadu »Rade Končar«. Vidi dok. br. 70 i 74.

Podr. Zagreba: Noću 4/5. VI. kod s. Sesvete (10 km izt. od Zagreba) bilo je puškanja.

Podr. Garešnice: Utvrđeno je, da su jake partizanske snage⁴ (navodno XVII. partizanska brigada) koje su se prebacile iz Bilo Gore, zaposjele s. Velika Trnovitica te Novu i Staru Ploščicu (11, 16 i 20 km sj. od Garešnice).

4. VI. skupina od oko 20 partizana napala je željezničku postaju Hercegovac⁵ (11 km sj. od Garešnice), zarobila 1 častnika i 10 domobrana, zapalila 4 vagona hrane i razorila željezničku prugu te se potom povukla u s. Velika Trnovitica.

Podr. Virovitice: 3. VI. partizani su opljačkali sirotište u s. Cabuna (17 km jugoizt. od Virovitice) i odveli 5 osoba.

Podr. Požege: 3. VI. prigodom razviđanja iz Pleternice (10 km jugoizt. od Požege) prema s. Buk i Mihaljevci (5 km istočno i 6 km sj. izt. od Pleternice) naišlo se na partizane.⁶ 5 partizana je poginulo.

4. VI. prigodom čišćenja područja između Slavonske Požege i Nove Kapele—Batrine naišlo se samo na slabe partizanske skupine. Gubitaka nije bilo.

Podr. Našica: Noću 3/4. VI. između željezničke postaje Našice i Našička Breznica (na pruzi Našice—Osijek), partizani su na više mjesta porušili prugu kao i jedan most.⁷

Podr. Srijema: Noću 3/4. VI. partizani su opljačkali jedno selo kraj Vognja (5 km zap. od Rume) i jednu pustaru kraj Erdevika (14 km izt. od Šida).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Slunja: Prema izvješću 2. pješačke divizije, noću 3/4. VI., VIII. i XIV. partizanska brigada zauzele su Slunj.⁸ Vlastiti gubitci: 1 mrtav,

⁴ Odnosi se na Šesnaestu NO brigadu. Vidi dok. br. 36.

⁵ Napad vjerovatno izvršili dijelovi Moslavačkog NOP odreda.

⁶ Vjerovatno se odnosi na dijelove Dvadeset prve NO brigade. Vidi dok. br. 37.

⁷ Rušenje izvršili dijelovi Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 8 i 34.

⁸ Slunj su zauzeli: Četvrta banijska NO brigada, Osmi krajiška NOU brigada i Kordunaški bataljon. Vidi dok. br. 26.

1 ranjen (častnik) i 130 momaka nestalo. Ostatak posade je spašen. Danas se poduzima napadaj radi ponovnog zauzeća Slunja.

Zrakoplovstvo:

4. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

GLAVAR GLAVNOG STOŽERA
(MP)⁹ general PRPIĆ v. r.

BR. 125

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 5 LI-
PNJA 1943 GOD. O PRIPREMI DEJSTVA NA PROSTORU SV.
JANA—PLEŠIVICA—OKIĆ GRAD¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Karlovca	DAN: 5.6.43.	SAT I MINUT: 13.45	BROJ: 9
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2.	DAN: 5.6.43.	SAT I MINUT: 14.53	BROJ: 304

NAJŽURNIJE!

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNOM ODJELU

SPOJ:

6. VI. početak podhvata² na prostoru: **Sveta Jana—Plešivica—Okić.**³
X. ustaška bojna pravac: Pavučnjak—Okić—Plešivica—kota 661
—Vranov Dol.

Talijanska kolona sa crte: **Jastrebarsko—Volavje**, mješana kolona
iz **Ozlja do Prekrižja**.

7. VI. produženje podhvata do crte: selo **Begovo Brdo—Prekrižje**.
Zapovjednik samoborskog odsjeka 6. VI. u 4 sata da uputi jedan
sat do.....: selo **Kotari**—selo **Bukovje** a iz **Kalja** razvidati
prema **Pečnom** a iz **Željeznog** prema **Kostanjevcu**.

Naša oznaka bieli križ na desnoj strani grudi i zelene rakete.
Molim izdati odmah zapovied samoborskom odsjeku.

Op. broj 2019/tajno

I SEKTOR

⁹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobran-
stva — Operativni odjel.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 5/1—24, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 66, 74, 130 i 134.

³ Okić Grad

BR. 126

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 5 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA KALNIČKOG
NOP ODREDA¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1744/Taj.

U Sisku, dne 5. VI. 1943.

»VEOMA ŽURNO«

TAJNO!

Predmet: Dnevno izvješće
I.D.Z. za 5. VI. do 18 sati

Spoj: Glstožer Op. Br.
3219/taj. za 1942.

1. — GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA. —

(Operativni odjel)

2. — GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA. —

(Izvještajni odjel)

Savezno zapovjedi Glstožera Op. Br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942.
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A. KRATKA OCENA SITUACIJE:

1. B. — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba.

1. — Noću 4/5 ov. mj. od 23.30—03.00 sati izvršen napad na posadu-strahu benzinskih rezervoara Sesvete. Posljedak još nepoznat.

2. — Jedna partizanska skupina² prikuplja se na Oštrom Vrh (5 km. j. i. od Novog Marofa). Ostale potankosti nepoznate.

Iz Varaždina upućena 1 sat I. topničkog sklopa kao pojačanje 1. pohodnoj sati 14. pješačke pukovnije u Novom Marofu.

3. — 5. VI. o. g. oko 05.00 sati partizani³ izvršili napad na oružničku postaju Gornja Rijeka (8 km j. i. od Novog Marofa). Posljedak nepoznat.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—36, k. 24.

^{2, 3, i 4} U to vrijeme na tim područjima djelovao je Kalnički NOP odred.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. — U toku noći 4/5 ov. mj. željez. pruga između Koprivnice i Križevaca prekinuta na više mjesta.⁴ Detalji nedostaju.

2. — Noću 4/5 ov. mj. izvršen napad na želj. postaju Klokočevac (5 km zapadno od Bjelovara). Detalji nedostaju.

Operativno područje V. Gorskog Zdruga:

1. — Prema izvješću zapovjednika V. gorskog zdruga nalaze se na prostoru: Deanovići—Jabukovac—Kraljevcani—Tremušnjak—Bego-
vići—Pastuša (11 km. j. i. — 12. km. j. — 12 km. j. — 15 km. j. 16
km. j. i. od Petrinje) navodno 3 partizanske brigade.

Potrebno je razviđanje ove prostorije krilašem i bombardiranje
s. Deanovići i s. Begovići.

2. — 5. VI. o. g. razviđanja dielova V. gorskog zdruga bez
dogođaja.

1. C. — VLASTITE NAMJERE:

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJI VLASTITIH ČETA:

4. VI. o. g. udarni vod 1. pješačke pukovnije iz Bjelovara prebačen
kao pojačanje posade u Ivanjskoj.

3. — NIJE BILO.

Opaska: Do momenta zaključenja izvješća brzoglasna veza sa
Zagrebom bila je u prekidu, zbog čega se nisu mogli dobiti detalji
gornjih događaja.

Isto to važi i za područje 1. pješačke divizije pošto se veza sa
Bjelovarom nije mogla dobiti.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger) Šteger

P 16/VI D

BR. 127

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 5 LIPNJA 1943 GOD. O DEZERTIRANJU USTAŠA
I FORMIRANJU NOVE JEDINICE OD PREOSTALOG LJUD-
STVA TRIJU USTAŠKIH BOJNI¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Broda	DAN: 5.6.43.	SAT I MINUT: 20.40	BROJ: 71
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB	DAN: 5.6.43.	SAT I MINUT: 21.35	BROJ: 183

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERODU I ZAP. USTAŠKE VOJNICE
SPOJ:

U dopunu izvještaja II. D.S. Op. broj 504/tajno od 3. lipnja i Op. broj 505/tajno od 4. lipnja javlja se dalje o pojavama kod II. Ustaškog Sdruga. 5. lipnja izdata zapovied XVIII. Ust. bojni njemačkog opunomoćenog generala za preselicu iz **Broda** u **Osijek** radi pružanja pomoći XV. Ust. bojni u predjelu **Našice—Đurđenovac**.

Od 222 ustaše koliko je stiglo iz Pazove u **Brod** uspjelo je se ukrati svega 80 ustaša boraca i nekoliko za pomoćne službe.

Svi ostali pobjegli.²

Zapovjednik bojne satnik Mikuličić bez odobrenja otišao navodno u **Vinkovce**.

U bojni ostao samo jedan častnik.

Predlaže se:

1. Odrediti zapovjednika II. sdruga sa osobinama pukovnika Stipkovića.

2. Od preostalog ljudstva XVI., XVIII. i XXXVI. Ustaške bojne sastaviti svega jednu ustašku bojnu, kojoj odrediti novog zapovjednika, koji bi bio sposoban prikupiti i zadržati u ruci te preostale ljude.

3. Izdati nove izkaznice za pripadnike djelatnih ustaških bojni samo pravim i osvjedočenim ustašama. Ostale izključiti iz pokreta i privesti zakonskoj odgovornosti.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1—45, k. 24.

² Vidi dok. br. 117.

PRILIKOVA IZI TRŽIŠTA	148 - 5.6.43.	SATI MOGUĆE 2040	BRIG - 71
FUTER KNOVI ALAN PRILIKOVA TRŽIŠTA	148 - 5.6.43.	SATI MINUT 2135	BRIG 185

SADRŽAJ

SA SERIAL: 0789000 : LAP,UNTAKE VEHICLE

5974

Uoprem izvještaja II.D.Šap.Šred 504/tajno od 3. lipnja i Op.Šred 505
tajno od 3. lipnja javlja se da je u poljima kod II. Datasnog Šifraga,
3. lipnja izabita nepovijet XVIII. let. bojni njemačkog opasnogostog generala
za prevelio iz ŠKOLA u OSIEX, radi građenja pomoći IV. let. bojni
u sredstva KASICE - BERLINOVAC.

Od 22. Ustade koliko je stiglo iz PALOVE u ENOS, napjele su je karavati
prez SU Ustade boraca i nekoliko na pomoćne službe.

201. *Calliandra* *Calliandra*

Zapovjednik bojne smisla Mikulčić, bez odobrenja otišao sa vedrom u VTV-
kovcu.

U bolnici ostao samo jedan pacijent.

Predate or:

1/odrediti napovednika, ki mora za vsakega plovilnika izpolniti.

2/00 prestalog ljudstva XVI., XVII., XVIII. i XIX. Vetaške bojne sastaviti
svoga jaina vetašku bojnu, kojoj odrediti novog zapovjednika, koji bi
bio sposoban prikupiti i zadržati u ruci te preostale ljude.

1/ Ispitni nove laganice za pripadnike djelatnih Odsjaka vojni samo pravin i oevjedoženim Odsjaka, Odsjake izključiti iz pokreta i priveriti zakonako odgovornosti.

4/Upustiti Detaškog Inženjnika, koji će biti u stanju završiti rad u kod II. Detaškog odreda i izvršiti reorganizaciju.

Op. Bro. 506/ta.120.

11.3.3.

Se Dr. _____ (in) abvallen:

- 1.-Državni jezik: srpski
- 2.-Poglavje: Taj. Ured.
- 3.-Vrsta: NAD. OŠSA
- 4.-Jezik: SRP
- 5.-PRAVOPISNI OŠJE: MILOŠEVIĆ
- 6.-II. D. S.

[illegible]

20180820 14:46:56.56 11.440112100000000000

OČERVENÉ BRIL BRUSLAVY 64	PRÍKLONĚ: DIAH 5. WILSON VI. GOLF 43. RAY WILSON MINUT 25 01	POUZÍVÁ VÍCE ČASŮ, KAM DO BRUSLAVY PRIMO. POČET: <i>7 min 41 s</i> CEN
---------------------------------	--	---

4. Uputiti ustaškog izaslanika, koji će biti u stanju zavesti red kod II. Ustaškog sdruga i izvršiti reorganizaciju.

Op. broj 506/tajno.

II. D.S.

P. 6/VI D

Sa Op. br. 5604/taj. obaviešten:

1. — Držtajnik gen. Begić
2. — Poglav. Voj. Ured.
3. — Vrh. Nad. ORSA
4. — Zuvoj
5. — PRAVOSUDNI ODJEL MINORSA
6. — II. Z. Z.
7. — USTROJBENI ODJEL GLST.

BR. 128

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 5 LIPNJA 1943 GOD. O ZAPOSJEDANJU KOTA KOD SLUNJA
OD STRANE ČETVORTE BANIJSKE NO I OSME KRAJIŠKE
NOU BRIGADE I IZVIĐAČKOJ DJELATNOSTI DRUGE BOJNE
DRUGOG GORSKOG ZDRUGA¹**

I Z V J E Š Ć E BR. 156

O događajima u toku 5. VI. 1943.

J u t a r n j e.

- a) — Nema.
- b) — Krugovalnog izvješća od 11. p. p. još nema. Inače noć je protekla mirno.
- c, d, e) — Prema večernjem izvješću.
- f, g, h) — Nema.

V e č e r n j e.

a) — Prema izvješću 11. p. p. u 8 sati partizani² su zaposjeli u području Slunja visove 418, 389, 518, 471 (zapadno od Slunja) i 361, 347, 328 (istočno³ od Slunja).

II. bojna II. gorskog zdruga prilikom današnjeg razviđanja primjetila je manje partizanske skupine u području Zrina.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—6, k. 24.

² Odnosi se na Četvrtu banijsku NO i Osmu krajišku NOU brigadu. Vidi dok. br. 26.

³ Nije istočno, nego sjeverno.

b) — 11. p. p.: prodor sa tri bojne u pravcu Slunja — I. i II. bojna stigla je oko 14 sati preko Salopek Luka, a III. bojna od Cetin-grada preko Radovice u područje oko Ponora bez dodira sa neprijateljem.

Oko 20 sati zauzet je Slunj pod borbom.

II. bojna II. gorskog zdruga prilikom današnjeg nasilnog razviđanja u pravcu Zrina—Brđana, došla je u dodir sa manjim partizanskim skupinama kod Popovog mosta ($2\frac{1}{2}$ km j. i. od Zrina), koje su se nakon kraće borbe povukle u zapadnom pravcu. Vlastiti gubitci: 1 ranjen. Neprijateljski nepoznati. Razviđački dieľovi su se vratili u svoja uporišta.

12. p. p.: II. i III. bojna razviđale su prema toč. e) izvješća za 4. VI. bez dodira sa neprijateljem. I. bojna: Izobrazba.

c, d) — 11. p. p.: Kao što je pod b) javljeno.

e) — 11. p. p.: Još nepoznato.

12. p. p.: I. bojna razviđa u okolici postava.

II. bojna (premještanje 1 voda za Blatnu).

III. bojna: Izobrazba.

II. bojna II. G. Z. — : Odmor.

f) — 1 ranjen.

g, h) — Nepoznato.

ZA TOČNOST:

Glavar stožera

bojnik (Brusić)

Brusić

(MP)⁴

P 7/VI D

⁴ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačke divizije.

**POZIV NA PREDAJU KOJI JE KOTARSKI PRETSTOJNIK U
CAZINU UPUTIO KOMANDANTU OSME KRAJIŠKE NOU BRI-
GADE POČETKOM LIPNJA 1943 GODINE¹**

KOTARSKA OBLAST U CAZINU

5. VI. 1943²

Gospodinu

HAMDIJI OMANOVIĆU

— zapovjedniku partizanskih odreda³ —

Kordun

Povodom akcija koje ste vodili zadnjih dana u pravcu Vranograč —Pećigrad—Šturlić⁴ od ove kotarske oblasti zatražilo je zapovjedništvo njemačkih oružanih snaga, da im se izruči sva Vaša bliža i dalja obitelj, kao i rodbina ostalih lica koja se nalaze u partizanskim odredima, od 15 godina i stariji, stim da ih se ulogori u Bihaću.

Ukoliko se pak prilikom operacija koje njemačka vojska kani preduzeti ovih dana dogodi, da jedan njemački vojnik bude ranjen ili poginuo da se ulogorena lica javno u Bihaću povješaju.

Potpisani imajući u vidu dosadašnje bezgranično stradanje našeg bosanskog življa i žrtvujući se da mu se muke i grozote u ovom težkom svjetskom sukobu umanje-predložio sam pred brojnom deputacijom uglednih građana zapovjedniku njemačkih oružanih snaga, da me se ovlasti da stupim u vezu sa zapovjednikom partizana Hamdijom Omanovićem, kao sa najodlučnijim faktorom među njima, a da se do odgovora pomenute obitelji poštede od nakanjenih represalija.

Osim toga po ovlaštenju da povedem pregovore utvrdio sam sa zapovjednikom njemačke vojske, da u ime nje ponudim slijedeće:

- 1) Da i Vi i Vaši drugovi položite oružje,
- 2) Da Vama njemačka vojska kao i sve ostale vlasti garantuju život.
- 3) Da će svi oni koji žele se zaposliti biti osigurani u pogledu zaposlenja i naročito privilegovani.
- 4) U pogledu Hamdije Omanovića utvrđeno je, da se njemu stavlja na raspoloženje da se vrati u službu ili u koje vojno zvanje, sa naročitim privilegijama.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojno-istoriskog instituta pod reg. br. 14—4, k. 107.

² Datum prijema dopisa.

³ Vidi dok. br. 24 (odgovor komandanta Osme krajiške NO brigade kotarskom pretstojniku u Cazinu).

⁴ Vidi dok. br. 17 i 26.

5) Da zapovjednik partizana može poslati jednog pregovarača, koji bi utvrdio ostale možebitne uvjete i pojedinosti, pa se u tu svrhu ovom pismu prilaže za istoga posebna propusnica.

6) Da odgovor na ovo pismo ima uslijediti do 6. VI. u 12 sati.

7) Za naročitu uslugu oko prenosa ovoga pisma koju čini sestra Hamdije Omanovića, Zejneba Beganović, ima privilegiju da se pri povratku u Cazin, nakon svršetka ovog zadatka ima zaštititi, te da će biti pošteđena.

Kotarski pretstojnik:
(Dilić Sajto)

BR. 130

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 6 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE SJEVERNO I JUŽNO OD RIJEKA SAVE I KUPE¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 157

(po podacima primljenim 6. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja:

Noću 4/5. VI. part. su napali oruž. postaju G. Rijeka² (8 km j. izt. od Novog Marofa). Postaja je poslie borbe zauzeta a za sudbinu oružnika se ne zna.

5. VI. zapaženo je prikupljanje partizana na Oštrom Vrh³ (5 km j. izt. od Novog Marofa). Upućeno pojačanje (iz I top. sklopa) napadnuto je od nadmoćnijeg neprijatelja³ kod s. Moždenec (3 km j. od N. Marofa) i moralo se povući u Novi Marof. 19 domobrana je nestalo.

Podr. Žumberka:

Danas je odpočeo podhvata naših i talijanskih četa protiv partizana na području: Sv. Jana (7 km s. z. od Jastrebarskog)—Plešivica

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 5/1, k. 24.

² Napad izvršili, vjerovatno, dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

³ Dijelova Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

- (6 km s. od Jastrebarskog) — Okić Grad⁴ (9 km s. izt. od Jastrebarskog).
- Podr. Koprivnice:* Noću 4/5. VI. između Koprivnice i Križevaca partizani su na 2 mjesta porušili željezničku prugu.⁵ Pruga je popravljena.
- Podr. Bjelovara:* Noću 3/4. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka manji part. napadaj na s. Ivanska (12 km j. od Bjelovara).
- Noću 4/5. VI. partizani su napali želj. postaju Klokočevac (5 km z. od Bjelovara) i zarobili 28 domobrana.
- Podr. Moslavine:* 4. VI. prigodom razviđanja u smjeru Moslavačke Pl. utvrđena je nazočnost XVI. i dielova XII. part. brigade⁶ na području: Trnovitica—Trnovitički Vinogradi—Ruškovac—Nova Ploščica (12 — 17 km s. od Garešnice). Inače XII. part. brigada prema posljednjim podacima nalazila se u Bilo Gori oko s. Zrinska (17 km z. j. z. od Virovitice).
- Podr. Garešnice:* 4. VI. kod Trupinskog Gaja (9 km s. s. izt. od Garešnice) partizani su napali 1 sat poljopriradne stražarske bojne koja je bila upućena za osiguranje želj. postaje Trnovitica—Hercegovac (10 km s. s. izt. od Garešnice). I ako pojačana sa još 1 sati, jake part. snage se nisu mogle odbaciti. 1 častnik, 1 dočastnik i 12 domobrana su zarobljeni.
- Podr. Daruvara:* Noću 5/6. VI. part. su izvršili manji vatreni prepad na Sirač (7 km j. j. izt. od Daruvara). Gubitaka nije bilo.
- Podr. Pakraca:* 4. VI. prigodom čišćenja područja oko s. D. Kričke (11 km j. z. od Pakraca) uništeno je 7 praznih part. baraka.
- Podr. Bilo Gore:* Prema izvješću 1. gor. div. Bilogorski partizanski odred povukao se navodno na područje: s. Cremušina—Sibenik—Topolovica (12 —15 km z. j. od Virovitice).
- Podr. Požege:*⁷ Razviđanjem na dan 3. VI. utvrđene su jake neprijateljske snage na području: Gradište—Duboka (22 i 24 km izt. s. izt. od Požege)

⁴ O ovoj akciji vidi dok. br. 66, 70, 74, 125 i 134.

⁵ Prugu porušili, vjerovatno, dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

⁶ Dvanaesta NOU brigada Četvrtre divizije učestvovala je tada u napadu na Našice. Vidi dok. br. 8.

⁷ Slav. Požega

sa podstražama kod Kule i Poreča (18 i 20 km izt. s. izt. od Požege), a jače partizanske snage povukle su se u sjeverozapadni dio Požeške kotline (prema s. Vrhovci — 17 km s. z. od Požege).⁸

5. VI. partizani su opet viđeni u s. Ruševo (25 km izt. j. izt. od Požege).

2. VI. prigodom napadaja strovalničkih zrakoplova na partizane⁹ u šumi kod s. Sesvete i Čosinac (12 i 13 km izt. od Požege) poginulo je oko 100 partizana.

Podr. Broda:

Noću 4/5. VI. skupina od oko 40 partizana napala je želj. postaju Staro Topolje (18 km izt. s. izt. od Broda), zapalila čuvarnicu, a iz sela odvela 5 seljaka opljačkavši im predhodno imanja.

Podr. Našica:

Noću 4/5. VI. na području: Našice—Đurđenovac (6 km s. z. od Našica) po dolasku našeg pojačanja partizani¹⁰ su prekinuli svoj napadaj i povukli se u smjeru s. D. Motičine (6 km z. od Našica). Posada iz s. D. Motičine¹¹ probila se dielom za Đurđenovac. Njeni gubitci su osjetni, a partizanski još veći (150—200 ljudi). U s. D. Motičina partizani pljačkaju i pale.

Podr. Podravine:

4. VI. iz Podravske Slatine upućena borna kola u smjeru Našica stigla su do Orahovice (17 km z. s. z. od Našica) odakle su se zbog porušenih mostova, nabujale vode i jake neprijateljske vatre¹² morala vratiti u s. Čačinci (17 km j. izt. od Podr. Slatine).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

3. VI. uzpostavljen je promet na putu: Karlobag—Gospić.

5. VI. jače nepr. snage (oko 1000 ljudi) koje su se prikupile oko s. Smiljan (8 km s. z. od Gospića) napale su naše postave na visovima sjeverno od s. Brušane¹³ (10 km j. z.

⁸ Odnosi se na dijelove Prvog slavonskog korpusa, koncentrisane na tom području radi pripreme napada na neprijateljsko uporište Našice.

⁹ Drugi bataljon Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 36.

¹⁰ Dijelovi Dvadeset prve NO brigade. Vidi dok. br. 8.

¹¹ Napad na ovo uporište izvršila dva bataljona Dvadeset prve NO brigade.

¹² Mostove porušili i vatru otvorili dijelovi Osamnaeste NOU brigade, koji su bili u zasjedi. Vidi dok. br. 8 i 27.

¹³ Napad izvršila Treća NOU brigada Šeste divizije. Vidi dok. br. 29, 21, 22, 23, 25 i 28.

od Gospića) ali su uz potporu zrakoplovstva uz osjetne gubitke odbačene. Vlastiti gubitci: 6 mrtvih i 16 ranjenih.

Podr. Slunja:

3. VI. prigodom razviđanja j. z. od Cetin-grada (13 km s. izt. od Slunja) zarobljeno je 8 partizana, a 2 su poginula. ●

Istog dana I. bojna 11. p. p. koja je upućena iz Cetin-grada prema Slunju razbila je na području s. Gnojnica¹⁴ (7 km izt. od Slunja) partizanske dielove Unske operativne skupine. Tom prigodom partizani su imali oko 70 mrtvih i ranjenih.

5. VI. pred večer 11. p. p. slomila je jak neprijateljski odpor¹⁵ istočno od Slunja i zauzela grad. Bližih podataka još nema.

Podr. Cazina:

4. VI. na području Debeljak—Bogovolja (16 i 20 km s. z. od Cazina) vodila se borba sa partizanskom skupinom¹⁶ jačine oko 1 sati. Vlastiti gubitci: 3 mrtva i 2 ranjena a neprijateljski 18 mrtvih.

4. VI. kod s. Tržac (13 km s. z. od Cazina) odbačena je partizanska skupina¹⁷ prema sjeveru. 7 partizana je poginulo, a 1 njemački vojnik je ranjen.

Podr. Petrinje:

Prema izvješću zapovjednika V. gor. zdruga, na području 12—16 km južno i jugoistočno od Petrinje nalaze se navodno 3 partizanske brigade.

Podr. Šamarice:

5. VI. u okršaju kod s. Zrin (14 km j. z. od Kostajnice) poginulo je 6 partizana, a 1 domobran je ranjen.

Zrakoplovstvo:

5. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić sa hranom i streljivom, a Vel. Kladuše sa streljivom.

(M.P.)¹⁸

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)

Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

¹⁴ Vidi dok. br. 26.

¹⁵ Vidi dok. br. 26.

¹⁶ i ¹⁷ Odnosi se na dijelove Osme krajiške NO brigade. Vidi dok. br. 26.

¹⁸ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 131

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 6 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA KALNIČKOG
NOP ODREDA¹

»Veoma žurno«

ZAPOVJEDNIŠTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1746/taj.
U Sisku, dne 6. VI. 1943

T A J N O !

Predmet: Dnevno izvješće
za 6. VI. 1943. do 18 sati.

Glavnom stožeru oružanih snaga (operativni odjel).
Glavnom stožeru oružanih snaga (izvještajni odjel).

Savezno zapovjedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942. godine,
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo: 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCENA SITUACIJE:

Sigurno je utvrđena jača djelatnost partizanskih skupina² u
zapadnom dielu Kalnika, osobito na prostoru: Novi Marof—G. Rijeka
—Fajerovec—Oštri Vrh.

Južno i jugoistočno od Ivanske (13 j. od Bjelovara), nalaze se
jače partizanske skupine,³ navodno jačine jedne brigade. Ova skupina
prebacila se iz istočnog diela Bilo Gore zbog čišćenja zemljišta od nje-
mačkih dielova na ovom prostoru.

Jače djelovanje i prikupljanje partizana⁴ zapaženo je u prostoru:
Deanovići—Kraljevcani—Tremušnjak—Begovići—Pastuša (11 j. i. —
12 j. — 15 j. — 16 j. i. od Petrinje). Zatraženo je razviđanje ovog pro-
stora zrakoplovom od Grupe West.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 6/1—28, k. 24.

² Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 18, 126 i 130.

³ Odnosi se na dijelove Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO
Hrvatske.

⁴ Odnosi se na Unsku operativnu grupu, koja je, po naređenju Glavnog
štaba NOV i PO Hrvatske, 31 svibnja krenula na Kordun radi napada na Slunj.
Vidi dok. br. 26.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI
O NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1. Savezno izvješću od 5. VI. o. mj. — toč. 1 napad odbijen bez vlastitih gubitaka.

2. 5. VI. bitnica pješke iz I. topničkog sklopa vršila je razviđanje u pravcu Oštri Vrh (5 j. i. od Novog Marofa). Kod Moždenca (3 j. od N. Marofa) sat napadnuta od jače partizanske skupine.⁵ Bitnica je ojačana sa jednim vodom pohodne sati 14. p. pukovnije i produžila razviđanje u pravcu Sudovca. U 19.50 sati ponovno je bitnica napadnuta kod Sudovca⁶ i morala se povući u pravcu Novog Marofa.

Gubitci: 19 domobrana nestalo.

3. Oružnička postaja Gornja Rijeka (8 j. i. od Novog Marofa) obkoljena od jače skupine partizana⁷ 5. ov. mjeseca i oko 19 sati razoružana.

Gubitci: 19 domobrana razoružano i pušteno.

4. 5. VI. o. g. partizani⁸ iz Gornje Rijeke oko 400, iz Sudovca oko 300 i iz Drobkovca (2 j. i. od G. Rijeke) nepoznate jačine u pokretu su ka Fajerovcu i Nemčevcu (11—12 j. od N. Marofa).

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. Savezno izvješću od 5. VI. toč. 1. pruga je na dva mjesta razorena i u toku 5. VI. popravljena.

2. Savezno izvješću od 5. VI. toč. 2. straža od jednog dočastnika i 27 domobrana na željezničkoj postaji Klokočevac⁹ (5 z. od Bjelovara) zarobljena je od partizana.

3. Noću 4./5. i 5./6. VI. Ivanska (13 j. od Bjelovara) napadnuta je sa sviju strana od partizana. Napad odbijen bez gubitaka.

4. 6. VI. u jutro između postaja Čukovec i Rasinja (9 s. — 15 z. s. z. od Koprivnice) pruga je razorena.¹⁰

U toku današnjeg dana pruga je popravljena.

Operativno područje V. gorskog zdruha:

1. 6. VI. kod s. Skela (5 j. z. od Gline) uklonjene su tri mine sa puta.

2. Razviđanje dielova V. gorskog zdruha u toku 6. VI. pravicima:

⁵ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

⁶ Napad izvršili, vjerovatno, dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

⁷ i ⁸ Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 18.

⁹ Vidi dok. br. 130.

¹⁰ Prugu razorili, vjerovatno dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

a) 1. sat I. bojne V. gorskog zdruge: Majske Poljane—Brnjeuška (3—7 i. od Gline).

Kod Brnjeuške došlo je do jake borbe sa partizanima i sat se povukla u Majske Poljane.

Gubitci: 1 domobran poginuo a 3 ranjena.

b) Oružništvo: Glina—Rovišta—Majski Trtnik (5—7 j. i. od Gline), kod Majskog Trtnika došlo je do sukoba sa partizanima i oružnici su se povukli u Glinu.

1. C. — „ —

2. POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

1. sat XI. ustaške bojne premještena je kao pojačanje iz Koprivnice u Ivansku.

3. nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 6 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DVANAESTE
NOU BRIGADE NA NAŠICE I NAPADU DIJELOVA SEDAM-
NAESTE NO BRIGADE NA NAŠIČKU BREZNICU¹

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA
GLAVNO-STOŽERNI ODJEL

Op. Broj 509/taj.
U Brodu n/S., dne 6. lipnja 1943

Predmet: Dnevni izvještaj.

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA
(operativni i izvještajni odjel glavnog stožera), Sastavak.

I.

Sriemski zdруг:

Bez osobitih događaja.

Slavonski zdруг:

Područje Našice—Đurđenovac: Posada Našice izdržala je napadaj nadmoćnijeg neprijatelja,² time što je vršila obranu iz samostanskih zgrada te je imala navodno 20—25 mrtvih. Komunisti, koji su dakle upali u mjesto, napustili su Našice 5. VI. 43. oko 1500 sati, pošto je prispjelo pojačanje posadi. Naše su čete potom zaposjele cijelo mjesto Našice, te nastavile progoniti neprijatelja, koji je izmicao u smjeru zapada prema D. Motičini, koje je mjesto po našim snagama dostignuto 6. VI. 43. izjutra. Prema viesti zapovjednika XV. ustaške bojne navodno prikupljaju komunisti jače snage³ oko s. Duzluka i Gazija (19 i 11 Z Našice), te je zahtjev istog zapovjednika ustaške bojne radi zrakoplovnog bombardiranja upućen mjerodavnom zapovjedništvu. Potankosti o djelatnosti neprijatelja u Našicama, za vrijeme njegovog boravka, kao i o njegovim gubitcima još ne predleže, jer su dojavne veze nepovoljne.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1—22, k. 24.

² Napad na ovo uporište izvršila tri bataljona Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 8, 13, 15, 27, 34, 35, 36 i 37.

³ Odnosi se na dijelove Osamnaeste NO brigade.

5. VI. 43 iz uporišta Čačinci upućena 3 borbeno kola preko Orahovice za Đurđenovac naišla su 3 km od Čačinaca na prekopanu cestu i jaku neprijateljsku vatru,⁴ usljed čega je ranjen jedan vozač. Borbeno kola morala su se vratiti u Čačince.

Našička Breznica napadnuta je od strane komunista⁵ 6. VI. 43. noću, te je na želj. postaji razoren dojavni uređaj. Žrtava nije bilo. Komunisti su se povukli u smjeru Jelisavac (7 SI Našice). Želj. pruga i brzoglasni spoj Osijek—Našice na više mjesta prekinuti.

Područje Požega:⁶ Bojna skupina Gossing Podhvat Gradište (22 SI Požega) uspio je tako da je bojna Gossing na sjeverozapadnom rubu Bekteža (21 ISI Požega) 6. VI. 43 zašla neprijatelju u jakosti jedne brigade, 500 ljudi, navodno XII. brigada, s leđa i bacila neprijatelja prema Kutjevu. Neprijatelju pred zaprečenom crtom jedne ustaške postrojbe kod Kutjeva uspjelo je, doduše u punom bjegu, ali zato takoreći sa cijelom svojom snagom izvući se u šume prema sjeveru. Gubitci neprijatelja zbog pošumljenosti tla ne mogu se ustanoviti. Neznatan plien. Sela Duboka, Gradište i Bekteže očišćena. Pošto se neprijatelj prikupljao u s. Gradac (11 IJI Požega), tučeno je to selo topničkom i bacačkom vatrom. Zrakoplovnim razviđanjem ustanovljeno da je cesta kod Gradac i Sovski Dol (16 S Brod) prekopana. Vlastite snage zaposjele su Kutjevo i Vetovo. Iz raznih izvještaja proizlazi, da je XII. komunistička brigada 5. VI. 43. sa borbenog područja oko Našica došla i prikuplja se u prostoru oko Duzluka.

II.

Ostatci XVIII. ustaške bojne (dnevno izvješće 5. VI. 43. II) prispjeli kao pojačanje XXXVI. ustaške bojne u Požegu.

3. VI. 43 selo Šuljam (13 SZ Ruma) od strane njemačke vojske obkoljeno i 15 osoba oba spola ubijeno prilikom pokušaja bježanja. Pučanstvo inače nije pružalo otpor, viest zbog prekida dojavnih veza tek sada prispjela.

ZA TOČNOST:
Pročelnik glavnostožernog odjela
glavnostožerni bojnik
(Nekić)
Nekić

ZASTUPA ZAPOVJEDNIKA
pukovnik Radl v.r.

P 8/VI D

⁴ Cestu prekopali i vatru otvorili dijelovi Osamnaeste NO brigade Vidi dok. br. 8.

⁵ Napad na ovo uporište izvršili dijelovi Sedamnaeste NO brigade. Vidi dok. br. 8.

⁶ Slav. Požega

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 6 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DVANAESTE
NOU BRIGADE NA NAŠICE¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Broda	DAN: 6.6.43.	SAT I MINUT: 21.15	BROJ: 227
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB I	DAN: 6.6.43.	SAT I MINUT: 23.35	BROJ: 235

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNOM ODJELU
SPOJ:

Dnevno izvješće 6. lipnja 43.

Slavonija — Područje Našice—Đurđenovac.

Posada **Našice**² održala se u samostanu pretrpjevši 20 do 25 mrtvih. Komunisti³ napustili 5. lipnja 43. u 1500 ostali dio grada, nakon čega su ušle vlastite čete i nastavile progon neprijatelja u pravcu **G. Motičine**.

Područje **Požega** — Bojna skupina **Gossing** odpočela je 6. lipnja 43. podhvat uhvativši jednu neprijateljsku brigadu od 500 ljudi, navodno XII⁴., s leđa sjeverno od **Bekteža** (21 SII. **Požega**), odbacivši je prema **Kutjevu**.

Pred ustaškim postrojbama na zaprečnom postavu kod **Kutjeva** uspjelo je neprijatelju⁵ biegom spasiti svoju cjelokupnu snagu.

Sela: **Gradište**, **Duboka** i **Bekteže** očišćena.

Selo **Gradac** tučeno topničkom i bacačkom vatrom, jer se u njemu zadržao neprijatelj.

Kod **Gradca** i **Sovskog Dola** neprijatelj prekopao ceste.

Kutjevo i **Vetovo** po našim snagama zaposjednuto.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1—21, k. 24.

² Napad na ovo uporište vršila tri bataljona Dvanaeste NOU brigade. Vidi dok. br. 8.

³ Odnosi se na Dvanaestu NOU brigadu.

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 132.

Po raznim izvještajima XII. kom. brigada došla 5. lipnja 43. iz prostora **Našice** i prikuplja se u **Duzluku**.

3. pješ. divizija 5. lipnja 43.: U 2215 komunisti jakim snagama napali i obkolili **Bos. Raču**.

Borba je u toku, ishod nepoznat.

Topovnjača »**Sava** iz **Brčkog** upućena za **Raču**,⁶ kao i dijelovi 6. pješ. pukovnije iz **Bijeljine** radi popravka stanja.

Op. broj 509/tajno

II. D. S.

P 7/VI D

BR. 134

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 7 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA PROTIV ŽUMBERAČKO - POKUPSKOG NOP ODREDA I O AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 158

(po podatcima primljenim 7. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka:

U podhvalu² talijanskih i naših četa protiv partizana na području: Sv. Jana—Plešivica—Okić Grad (7 km s. z., 6 km sjeverno i 9 km s. izt. od Jastrebarskog), X. ustaška bojna nastupajući smjerom: Purgarija—Okić Grad—Plešivica dostigla je 6. VI. u 12 sati bez borbe crtu: Prekrižje—Vranov Dol (8 i 6 km s. od Jastrebarskog), a naša sat iz Ozlja zauzela je poslije jače borbe³ s. D. Prekrižje (7.5 km s. od Ozlja). Podhvat se danas nastavlja.

Podr. Zagreba:

Noću 5/6. VI. u s. Šašincev (5 km s. izt. od Sesveta) partizani su opljačkali občinu.

Podr. Koprivnice:

6. VI. u jutro između želj. postaje Čukovec i Rasinja (na pruzi Koprivnica—Ludbreg) partizani su porušili želj. prugu⁴. Pruga je istog dana popravljena.

⁶ Bos. Rača

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 6/1, k. 24.

² Vidi dok. br. 66, 74, 125 i 130.

³ Borbu je vodio Drugi bataljon Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi dok. br. 66, 125 i 130.

⁴ Prugu porušili, vjerovatno, dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

Podr. Bilo Gore:

5. VI. prigodom razviđanja područja sjeveroistočno od Sibenika (12 km s. od Grubišnog Polja) u sukobima sa manjim neprijateljskim snagama (izgleda Bilogorski odred) poginulo je 7 partizana, a veći broj je ranjen. Plien: 4 puške i 2 kotura, a prva neprijateljska krugovalna postaja je uništena. Vlastiti gubitci: 2 ranjena.

Podr. Garešnica:

5. VI. razviđanjem u smjeru Vel. Trnovitice utvrđeno je, da se jake neprijateljske snage⁵ još uvijek nalaze na području: Vel. Trnovitica—Trnovitički Vinogradi—Ruškovac—Nova Ploščica (12—17 km s. od Garešnice).

Prema izvješću 1. gor. div. jake partizanske snage (navodno 3 part. brigade?) sa 12 bacača i 4 gorska topa nalaze se navodno u s. Popovac (8 km. s. z. od Garešnice).

Prema posljednjem izvješću 1. gor. div. od 7. VI. u 9 sati, neprijateljske snage⁶ sa područja oko Vel. Trnovitice i Popovca prebacile su se u sela: Dišnik, Kapelica, Rogoža i Bršljanica (3—7 km zapadno i jugozapadno od Garešnice). 6. VI. poslije podne došlo se je u dodir sa partizanima kod s. Kapelica⁷.

Noću 6/7. VI. između s. Vel. Zdenci i Vel. Grđevac (15 i 20 km s. izt. od Garešnice) partizani su prekinuli b. b. spoj.

Iste noći zapaženo je prebacivanje manjih partizanskih skupina iz šuma južno od s. Vel. Zdenci u smjeru s. Trnava (11 km s. izt. od Garešnice).

Podr. N. Gradiška—Okučani:

Noću 4/5. VI. sa sjeveroistočnog diela Nove Gradiške protjerane su slabe neprijateljske razvidnice.

Noću 4/5. VI. 6 km izt. od Okučana naišao je teretni vlak na minu. 6 vagona je izkliznulo, a 2 su zapaljena. Vlakoprnatno osoblje je po partizanima odvedeno.

Podr. Požege:

6. VI. bojna skupina Gossing napala je sjeverno od s. Bekteže (21 km izt. s. izt. od Požege) neprijateljsku brigadu jačine oko 500

^{5, 6 i 7} Odnosi se na Šesnaestu NO brigadu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske.

ljudi s leđa i odbacila ju prema Kutjevu (18 km s. izt. od Požege) gdje se neprijatelj biegom uspio spasti. Sela Gradište, Duboka (22 i 24 km izt. s. izt. od Požege) te Bekteže, Kutjevo i Vetovo su očišćena.

Prema raznim izvešćima XII. part. brigada došla je 5. VI. sa područja Našica i prikuplja se u Duzluku (19 km z. od. Našica).

Podr. Našica:

Hrabrim držanjem posade Našica (dielovi IV. obkopske bojne) i brzim djelovanjem upućenih pojačanja stanje na području: Našice—Đurđenovac (6 km s. z.¹ od Našica) je popravljeno. Od 5. VI. ova mjesta su čvrsto u našim rukama. Neprijatelj se povukao u jugoistočnom smjeru u brda. Gubitci posade Našice iznose: 20—25 mrtvih i više ranjenih.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Slunja:

6. VI. na području Slunja partizani su odbačeni prema jugu. 37 partizana je poginulo, a 5 je zarobljeno. Plien: 2 strojnice, 15 pušaka, 9 konja, 3 karete i 2 gorske kuhinje. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, a 11 ih je ranjeno. 1 njemački vojnik je oslobođen roblstva.

Podr. Gline:

6. VI. prigodom razviđanja na potezu: Majska Poljana—Brnjeuška (3—7 km izt. od Gline) kod s. Brnjeuška došlo je do jake borbe sa partizanima. Naša sat povukla se u Majsku Poljanu. 1 domobran je poginuo, a 3 su ranjena.

Istog dana kod s. Majski Trtnik (7 km izt. j. izt. od Gline) došlo je do sukoba između oružnika i partizana. Oružnici su se povukli u Glinu.

Zrakoplovstvo:

6. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom, streljivom i tvorivom, a posade Vel. Kladuša streljivom.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operat. odjela
General (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v.r.

(MP)⁸

⁸ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 135

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 7 LIPNJA 1943 GOD. O KRETANJU DIJELOVA
TRINAESTE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« IZ PISAROVINE
ZA CERJE¹**

ZAPOVJEDNIŠTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1759/Tajno

U Sisku, dne 7. lipnja 1943

»Veoma žurno«

T A J N O!

Predmet: Dnevno izvješće za
7. lipanj 1943. do 18 sati.

- 1.) GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel)
- 2.) GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Izvještajni odjel)

Savezno zapovjedi Op. Br. 3219/Tajno od 9. VIII. 1942., dostavlja se slijedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1 : 100.000)

1. — A — KRATKA OCIJENA SITUACIJE

Bez osobitih promjena.

**1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU**

Operativno područje grada Zagreba:

1. 6. VI. u 00.30 sati upala je skupina od 50 partizana u s. Šašinovec (8 km. s. j. od Dugog Sela). Partizani su izpalili občinsku pismaru, odneli iz občine 2 pisača stroja, pisači materijal i 9.800 kuna, od predsjednika občine 15.000 kuna i od jednog seljaka motorni kotač. Partizani su se udaljili u šume u okolini spomenutog sela.

2. 7. VI. oko 5 sati pokretala se skupina komunista² u jačini od 500 ljudi iz Pisarovine preko D. Hruševca za Cerje (26 z. 12 j. z. 7 j. z. od Lekenika). Ova grupa nalazi se navodno još u Cerju. Dio

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—11, k. 24.

² Dijelovi Trinaeste NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 3, 30, 60, 70, 74, 124, 135, 138, 146, 147 i 149.

te spomenute grupe, nepoznate jačine pokreće se dalje u pravcu Poljanek—Srebrenik (10—11 j. j. z. od Lekenika). Zapovjedništvo Leke- ničkog odsjeka poduzelo je jedan mali podhvat³ u pravcu s. Cerja, posljedak do zaključka izvještaja nepoznat.

3. 7. VI. Ustanovljeno je da se jedna skupina partizana⁴ nalazi (navodno jačine oko 1.000 ljudi, vjerojatno skupina koja se 6. VI. nalazila u prostoru sela Fajerovec—Nemčevac) u prostoru Grojanska Šuma—Japače Polje—Jelenščak—Lojnica (5 j. z. — 6. z. j. z. — 6 z. j. z. — 7 z. j. z. od Novog Marofa). Ova skupina pokreće se u pravcu Budinščina (13 j. z. od Novog Marofa). Postoji mogućnost da se ova skupina prebaci u Ivanščicu i tamo napadne rudnike uglja, ili da na- padne željezničku prugu Zagreb—Varaždin. Operativno područje grada Zagreba ne raspolaže snagama, s kojima bi se mogao poduzeti jedan veći podhvat u spomenutom prostoru.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. 7. VI. u 03.00 sata komunisti su oštetili željezničku prugu između Mučne i Sokolovca (8—10 j. z. od Koprivnice). Pruga je po- pravljena.

2. U noći 6./7. VI. partizani su napali stražu kod željezničkog mosta preko potoka Petrovinec (6 j. od Križevaca). Napadaj je odbijen bez vlastitih gubitaka.

Operativno područje V. gorskog zdruha:

7. VI. razviđanja dielova V. gorskog zdruha — bez događaja.
1—C—2 i 3 nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P. 8/VI D

³ O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 138 i 146.

⁴ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 7 LIPNJA 1943 GOD. O IZVIĐAČKOJ DJELATNO-
STI NA PODRUČJU SLAVONSKE POŽEGE I GUBICIMA U
ZADNJIM BORBAMA OKO NAŠICA¹

ZAPOVJEDNIČTVO
II. DOMOBRANSKOG ZBORA

Glavno-stožerni odjel

Op. Br. 510/taj.

U Brodu n/S., dne 7. lipnja 1943

Predmet: Dnevni izvještaj.

MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA
(operativni i izvještajni odjel glavnog stožera), Sastavak.

I.

Sriemski zdrug:

Bez osobitih događaja.

Slavonski zdrug:

Područje Požega:² 7. VI. 43. prilikom razviđanja iz Pleternice u smjeru Buk—Ruševo—Čaglin—Ljeskovica nije se naišlo na neprijatelja, jer su komunisti prije toga napustili taj prostor.

Željeznički spoj Ciglenik—Latinovac u popravku.

Područje Brod: Izvješće o posljedku razviđanja iz Broda u smjeru Paka i od Đakova u smjeru Musić još nije prispjelo, jer se razviđački odjeli nisu vratili.

Područje Našice—Đurđenovac: Prema izjavi željezničara SPŽ,³ koji su pobjegli iz Orahovice, navodno se nalazila 6. VI. 43. u 1600 sati XII. kom. brigada sa dielovima XVIII. kom. brigade u Orahovici. Ove komunističke snage napustile su Orahovicu 7. VI. 43. u 0400 preko s. Pištana (5 JZ Orahovica) u smjeru Slat. Drenovac (14 Z Orahovica). Njihova jakost oko 1500 osoba.

6. VI. 43. u 1630 selo Duzluk (3 JZJ Orahovica) bombardirano iz zraka, ali su komunisti prije toga otišli u Orahovicu i zadržavali se za vrijeme bombardiranja u perivoju.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—23, k. 24.

² Slav. Požega

³ Slavonsko-podravsko željeznica

Prema zadnjim viestima prikupljaju se navodno jače komunističke snage u prostoru Našice, pa je ponovni napad na Našice vjerovjatan.

7. VI. 43. u 0730 teretni vlak na pruzi Osiek—Našice naišao između želj. postaje Koška i Prandanovci (18 SI Našice) na minu. Više kola je izskočilo sa tračnica. Pruga je zakrčena. Žrtava nema.

Prema provjerenim podacima iznose gubitci u posljednjim borbama oko Našica, Đurđenovca i D. Motičine⁴ (6 Z Našice): vlastiti gubitci: u Našicama: 57 mrtvih, 3 ranjena, 97 zarobljenih ili nestalih, od ovog je 5 častnika; u Đurđenovcu: 15 ranjenih; u D. Motičini: 13 mrtvih, 6 ranjenih i među tamošnjim pučanstvom 80 mrtvih. U Čačincima: 1 mrtav i 2 ranjena. Gubitci neprijatelja: u Našicama: 50 mrtvih, u D. Motičini: oko 200 mrtvih; u Đurđenovcu: 30 mrtvih, 4 zarobljena i zaplijenjeno 10 pušaka. U Našicama popaljeno: želj. postaja i robno skladište, oružnička postaja i ustaški logor, munjara i kuća 1 trgovca, kao djelomično dvorac grofa Pejačevića. Isti dvorac je opljačkan, a uređaj uništen.

II.

Nema.

ZA TOČNOST:

Glavar stožera
glavnostožerni podpukovnik
(Helbich)
Helbich

ZASTUPA ZAPOVJEDNIKA
pukovnik Radl v. r.

P. 9/VI D

⁴ O gubicima vidi dok. br. 13, 15 i 27.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 8 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA
KALNIČKOG NOP ODREDA NA NIJEMCE I NASILNOM IZVI-
DANJU NA PODRUČJU GAREŠNICE¹**

DNEVNG IZVJEŠĆE BROJ 159

(po podatcima primljenim 8. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja:

Prema izvješću župske redarstvene oblasti iz Varaždina 7. VI. u s. Paka (4 km j. Novog Marofa) partizani² su pucali na kolonu od 6 njemačkih samovoza i motorkotača. Samovozi su pogodeni na više mjesta, ali su nastavili put za Varaždin. Istog dana na putu Sv. Ivan Zelina — Varaždin pucano je na ustašku pratnju na motorkotačima.

Žrtava nije bilo.

Prema izvješću Glavnog ravnateljstva za javni red i sigurnost na području: Sudovec—Novi Marof—Konjščina (15—26 km južno i j. j. z. od Varaždina) nalaze se jače partizanske snage (navodno oko 1.000 ljudi). Ovo se provjerava.

Podr. Garešnice:

Noću 6/7. VI. partizani su izvršili vatreni prepad na Garešnicu. Gubitaka nije bilo.

Nasilnim razviđanjem 7. VI. utvrđeno je, da se glavne snage XVI. part. brigade (oko 1.200 ljudi) nalaze na području: s. Mlinska—Trnovitički Vinogradi—Kozje Brdo (9—14 km s. od Garešnice). Tokom ovog razviđanja došlo je do dodira sa manjim partizanskim razviđanjima.

Podr. Pakraca:

7. VI. kod želj. postaje Kukunjevac (na pruzi Banova Jaruga—Pakrac) razbijena je manja part. skupina. 3 partizana su ranjena.

Podr. Požege:

7. VI. prigodom razviđanja od Pleternice (10 km j. izt. od Požege) u smjeru s. Buk (15

¹ Dokumentat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 7/1, k. 24.

² Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

km izt. od Požege) — Čaglin (24 km izt. od Požege) — Ljeskovicica (12 km j. z. od Našica) nije se naišlo na neprijatelja. Partizani su ovo područje prije toga napustili.

Podr. Našica:

Naknadno se saznalo da su partizani prigodom napadaja na Našice³ (Dnevno izvješće br. 155) djelimično upali u sam grad i da je posada iz samostalnih zgrada izdržala napadaj nadmoćnijeg neprijatelja.

Gubitci u borbama oko Našica, Đurdenovca i D. Motičine (6 km z. od Našica) zadnjih dana iznose:⁴

a) Vlastiti: u Našicama 57 mrtvih, 9 ranjenih, 97 zarobljenih ili nestalih. Među tamošnjim pučanstvom bilo je 80 mrtvih. — U Čačincima: 7 mrtvih i 2 ranjena.

b) Neprijateljski: U Našicama 50 mrtvih. — U D. Motičini 200 mrtvih. — U Đurdenovcu: 30 mrtvih, 4 zarobljena i 10 pušaka zaplijenjeno.

U Našicama je popaljeno: želj. postaja sa skladištem, oruž. postaja, ustaški logor, munnjara i kuća jednog trgovca, a djelimično dvorac grofa Pejačevića, koji je opljačkan, a uređaj uništen.

Prema izvješću iz Našica nova prikupljanja partizana čine vjerovatnim ponavljanje napadaja na Našice.

7. VI. između želj. postaje Koška i Prandandovci (na pruzi Našice—Osiek) naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 6 vagona su iskliznuli. Žrtava nema.

Prema izjavi željezničara Slavonsko-Podravske željeznice koji su izbjegli iz Orahovice (17 km z. s. z. od Našica) XII. i dio XVIII. part. brigade (oko 1500 ljudi) došli su navodno 6. VI. u Orahovicu, a 7. VI. krenuli preko s. Pištane (3 km z. od Orahovice) u smjeru Slat. Drenovca.

³ Vidi dok. br. 8, 13, 15, 27, 34, 35, 36, 37 i 132.

⁴ O gubicima vidi dok. br. 13, 15, 27, 34, 35, 36 i 37.

Zrakoplovstvo:

7. VI. zrakoplovstvo je vršilo opskrbu posade Gospić streljivom, tvorivom i hranom, a posade Vel. Kladuša streljivom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)⁵

BR. 138

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 8 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA TRI-
NAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE KONČAR«
NA ŽELJEZNIČKU STANICU PEŠČENICU¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1762/Tajno
U Sisku, dne 8. lipnja 1943.

Predmet: Dnevno izvješće za
8. lipanj 1943. g. do 18 sati

»Veoma žurno«

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel)

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Izvještajni odjel)

Savezno zapovjedi Op. Br. 3219/Tajno od 9. VIII. 1942., dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCENA SITUACIJE:
Bez osobitih promjena.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NEPRIJATELJU

Operativno područje grada Zagreba:

1. 7. VI. prikuplja se u s. Cerje (7 j. z. od Lekenika) skupina partizana² jačine oko 1000 ljudi.

⁵ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 8/1—29. k. 24.

² Odnosi se na Trinaestu proletersku NOU brigadu »Rade Končar«. Vidi dok. br. 3, 30, 31, 50, 70, 74, 124 i 135.

8. VI. u 01.00 sati napali su partizani u jačini od 400 ljudi željezničku postaju Peščenica³ (4 km s. z. od Lekenika). Partizani su zapalili željezničku postaju i zarobili stražu željezničkog osiguranja u jačini od 20 domobrana.

Istodobno su partizani razorili željezničku prugu između Peščenice i Turopolja na km. 396. 1.⁴ Pruga je popravljena.

2. 8. VI. izvodila je jedna sat 130. Res. Gren. Regts. iz Petrinje sa obkopskom sati I. gorske divizije jedan manji podhvat prema Cerju. U borbi sa partizanima naši gubitci: od njemačke sati 7 ranjenih, od obkopske sati 9 nestalih.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

Bez viesti, budući da je brzoglasna veza sa Zagrebom i Bjelovarom u prekidu.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

8. VI. razviđanje V. gorskog zdruga, — bez dogođaja.

1. — C — VLASTITE NAMJERE:

Prema zapovjedi zapovjednika grupe West izvesti će se još danas ili najkasnije 9. VI. ujutro jedan veći podhvat⁵ u pravcu s. Cerja. Sudjelujuće postrojbe: 1 bojna 130. Res. Regt. iz Petrinje, 1. jurišna bojna iz Siska i obkopska sat I. gorske divizije.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

1. jurišna bojna premještena iz Siska u Lekenik.

3. — OSOBITI DOGOĐAJI I MJERE IZVAN BORBENE DJELATNOSTI ČETA:

Nije bilo.

P 9/VI D

**PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger**

³ Napad izvršio Prvi bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 3, 30, 39, 50 i 74.

⁴ Prugu porušila Prva četa Drugog bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar« sa minerskim vodom. Vidi dok. br. 30, 39, 50, 70 i 74.

⁵ Vidi dok. br. 39, 50, 70, 74, 135 i 146.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD
9 LIPNJA 1943 GOD. O SUKOBU TREĆE BOJNE ČETVRTOG
ZDRUGA SA DIJELOVIMA ŠESNAESTE NO BRIGADE ČE-
TVRTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE¹**

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 9.6.43.	SAT I MINUT: 2300	BROJ: 18
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 9.6.43.	SAT I MINUT: 2358	BROJ: 570

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNOM ODJELU

SPOJ:

Pri napredovanju treće bojne četvrtog zdruga smjerom **Grubišno Polje—Obrova Šuma—Mala Barna—Obrova Šuma³—Topolovica** poslie protjerivanja manjih dielova u **Maloj Barni** dodir sa vrlo jakim neprijateljskim snagama⁴ u **Obrovoj Šumi**,⁵ 7 km. S. I. **Grubišnog Polja**, na ulazu u iztočni dio sela **Velika Barna Vinogradi**.

Nakon teške borbe obkoljena novo pridošlim jakim neprijateljskim snagama iz **Vel. Peratovice** i zapadnog diela **Vel. Barne Vinogradi**, bojna se je morala povući i probijajući se neprekidno do sjeveroistočnog ulaza u **Grubišno Polje**.

U 1500 sati napadaj **Štuka**, nakon čega bojna ponovno napried i neprijatelja odbacuje sve do crte: kota 198 — **Rastova—Mala Barna**.

Vlastiti gubitci: tri mrtva, deset ranjeno, dva nestala.

Neprijateljski: 37 prebrojano mrtvih — gubitci uslied **Štuka** nepoznati.

Plien deset pušaka, streljivo, oprema.

Njemačka bojna I./135 pri napredovanju u smjeru **Vel. Pisanica—Zrinska—Sibenik—Topolovica** dodir samo sa manjim dielovima, koji se bez borbe na vrijeme povlače.

Od partizana oduzeta stoka u **Sibeniku** vraćena stanovnicima **Vel. Pisanice**.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1—20, k. 24.

² Odnosi se na Obrovu Šumu južno od Male Barne.

³ i ⁵ Odnosi se na Obrovu Šumu sjeverno od Male Barne.

⁴ Sa dijelovima Šesnaeste NO brigade Četvrtje divizije NOV i PO Hrvatske.

Na putu od **Virovitice** do **Gaćišta** napadnuta od 80 partizana preselica za ekonomiju.

Jedan dočastnik, 12 momaka, troja kola sa konjima zarobljeni.

Upućena borna kola oklopnog sklopa P.T.S. iz **Virovitice** oslobodila kola i konje.

Momčad preselice vratila se razoružana u **Viroviticu** u 1800 sati.

Kod **Suhopolja** izkliznuo oklopni vlak kod s. **Matine** uslied naleta na seoska kola.

Promet uzpostavljen tek oko 1700 sati.

Op. broj 1662.

GORDIV
P 10/VI D

BR. 140

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 9 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU JEDINICA
OSME DIVIZIJE PRVOG KORPUSA NOV I PO HRVATSKE
NA JOSIPDOL I OŠTARIJE¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 9474
Stiglo 10. 6. 43 — XXI

Dan i čas { prijema: 9. 6. 43.
22.30

PREDMET: rzb

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU DRUGE ARMIJE

a na znanje:

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

Br. 7210/op.—

IZVJEŠTAJ OD 9 LIPNJA 1943 — XXI U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Nema ništa novo.

Divizija »Re«: Izvedene su zasjede i izviđanja u zonama koje se nalaze ispred sektora Vratnik. Nema ništa da se javi. U toku su akcije

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

jakih patrola upućenih iz sektora Krivi Put u pravcu zona: Butković Dolac (ZL—AD), kota 1117 (ZN—AD) i Serdari (ZP—AB).

Divizija »Macerata«: U napadima na garnizone u Josipdolu i Oštarijama,² o kojima je riječ u telegramu 7184 od 8 lipnja, učestvovala su V i XV brigada.³ Utvrđeni neprijateljski gubici: 29 mrtvih, 1 partizan zarobljen. Vijest o zaplijenjenom materijalu, o kome javlja pomenuti telegram, ovako se preinačuje: 1 puškomitraljez, 8 pušaka.

Domobranska jaka patrola za zaštitu pruge, o kojoj govori gore pomenuti telegram, napadnuta između Oštarija i Košara, odmah se povukla, pa su ustanici nagnani u bijeg intervencijom oklopnih automobila i intervencijom naše patrole.

U noći između 8 i 9 lipnja partizani⁴ su jakim snagama, skoro jednovremeno, ponovili napade na garnizone u Josipdolu i Oštarijama. Protivdeјstvom garnizona i intervencijom artiljerije napadači su nagnani u bjekstvo. Naši gubici: 1 domobran ranjen. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni. Naređeno je čišćenje upadom.

XIV obalska brigada: Karlobag. Situacija je neizmijenjena. Nema ništa novo. Jedan dio onih koji su pušteni na odsustvo (o čemu javlja telegram 7157 od 7 lipnja br. 160) otišao je iz Karlobaga prema Kraljevici, da iz Plasa nastavi put željeznicom.

Drugi sektori: Redovna djelatnost patrola i zasjeda.

Djelatnost avijacije: Jučer, 8 lipnja, vršeno je stalno pomaganje garnizona u Gospiću. Zasut je malim bombama i mitraljiran sumnjiv pokret ljudi na koti 958 (XR—FL), koti 664, koti 654 (XV—FL), Prpić (XT—FN), Brezovo Polje (XV—FP), Baričevići, Za Oteš (XT—FP), Kvarte (KI—FR), Krasno (ZT—GM), Pavelići, Blaževići (ZP—AB), Plaški (KI—AF), Salopek Selo (XT—AL) i brodogradilište na ZL 14 AN 29.

Bombardovano je i mitraljirano mjesto Vukelić (ZT—AL).

Naknadno javiću o rezultatima naređenja, koji su postignuti danas, 9 lipnja, a o kojima još nisu stigle vijesti.

General SCUERO

8 kopija

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

² O napadu na ova uporišta vidi dok. br. 32, 49, 52, 67.

³ O snagama koje su napadale vidi dok. br. 32, 49, 52 i 67.

⁴ Vidi dok. br. 49, 52 i 67.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PETOG GORSKOG ZDRUGA OD 9 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA U MJESECU SVIBNJU¹

I. D I O

OPERACIJE I AKCIJE

u kojima su učestvovalе jedinice V gorskog zdruga u toku mjeseca svibnja 1943. godine, sa stečenim iskustvima i uočenim nedostacima:

1. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—s. Cerje—s. L. Štefanki, bez događaja.
3. sat II. bojne: Bučica—Ilovaček—Osoje—Lukinići, gdje je dočekanа vatrom kojih 50 pušaka i 2 strojnice.
3. sat XI ustaške bojne: Topusko—kolodvor²—G. Čemer-nica—Prnjavor, bez događaja.
2. V. 1943: XVI ustaška bojna (bez 1 sati): Željeznicom odprem-ljena iz Petrinje na raspolaganje II. Domobranskom Zboru.
1. sat II. bojne: G. Bučica—Vidišće—šuma Pokole.
3. sat II. bojne: Hotnja—Strezojevo.
2. sat I. bojne: Viduševac—D. Selkovac—Pokole—Glina.
3. sat XI. ustaške bojne: Knežev Gaj—Ponikvari.
Sve bez događaja.
3. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—Suvača šuma—L. Štefanki. Po izbijanju sati iz šume Suvača dobijena jaka vatra od kojih 80—100 pušaka sa 2 strojnice.³ Povlačenje u redu preko šume Suvače. *1 domobran ranjen.*
1. sat I. bojne: Viduševac—Rožankovići—Pokole, kod k. 174 naišla na zasjedu od 50—60 pušaka i 4 strojnice, čelnica prihvaćena i odmetnici odbačeni.⁴
1 domobran ranjen, 1 dočastnik zarobljen, 7 odmetnika mrtvih.
3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—kolodvor—G. Čemer-nica—Prnjavor, bez događaja.
4. V. 1943: 2. sat II. bojne: G. Bučica—G. Taborište—Gledići—D. Trstenica.
3. sat II. bojne: G. Bučica—s. Stankovac—Šišinec—Vratečki Vrh—Kljuka—Antolovići—Pokupsko.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/2—29, k. 53.

² Željeznička stanica Topusko

^{3, 4} Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 117, 121 i 122.

2. sat I. bojne: Viduševac—Rožankovići—Pokole.
Sve bez događaja.
5. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—Gladovec—Sv. Trojstvo—K. 200—Hotnja—Hrtić—Ševčići.
3. sat II. bojne: G. Bučica—Sv. Trojstvo—s. Slatina—Dobrenića Brdo—Mravinjci—D. Taborište—Bučica.
2. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole.
3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—kolodvor—G. Čemer-nica—Prnjavor. Sve bez događaja.
6. V. 1943: 2. sat II. bojne: Cerje—Zgurić Brdo—Gladovec—Kolo-sek—Pokupsko.
1. sat I. bojne: Glina—Prekopa—Hadjer—Kihalac—K. 106—Glinsko Novo Selo—Majske Poljane—Glina.
2. sat I. bojne: Viduševac—Rožankovići—Pokole.
3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—kolodvor—Bakića Selo—Šapića Brdo. Sve bez događaja.
7. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—Hotnja—Strezojevo.—
3. sat II. bojne: D. Degoj—Šicana—K. 208.
2. sat I. bojne: D. Selkovac—Pokole—Rožankovići—Viduševac.
Kod Rožankovića raspršena skupina odmetnika od 15—20 pušaka.
3 odmetnika mrtva.
3. sat I. bojne: Glina—Prekopa—Marinbrod—Gora—Glinsko Novo Selo—Majske Poljane—Glina, bez događaja.
Noćna zasjeda kod Viduševca raspršila grupu od 10—15 odmetnika.⁵
1 odmetnik zarobljen.
8. V. 1943: 1. sat II. bojne: Bučica—Vidišće—D. Selkovac—Pokole.
2. sat II. bojne: Pokupsko—Suvača—L. Štefanki.
1. sat I. bojne: Jukinac—Hadjer—Glinske Poljane—Gora—Kihalac—Glina.
2. sat I. bojne: Glina—Viduševac—K. 174—Pokole. Sve bez događaja.
9. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—Cerje—L. Štefanki.
1. sat II. bojne: G. Taborište—D. Selkovac—š. Pokole—G. Taborište—Bučica.
2. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole.
3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—kolodvor—G. Čemer-nica. Bez događaja.
10. V. 1943: 1. sat II. bojne: Bučica—G. Taborište—D. Selkovac—Pokole.

⁵ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 140.

3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—Čemernica. Bez događaja.
11. V. 1943: 1. sat II. bojne: G. Taborište—Vidišće—Pokole.
2. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole.
3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—Čemernica. Bez događaja.
12. V. 1943: 1. sat II. bojne: G. Taborište—Vidišće—Pokole.
2. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole.
Oklopni vod i oružnici razpršili kod Kihalca oko 100 odmetnika.⁶
U dane 10., 11. i 12. V. 1943 preduzet je podhvat čišćenja prostorije sjeverno rijeke Kupe.⁷ U podhvalu sudjelovale:
II. bojna V. gorskog zdruga (bez 1 sati),
III. bojna V. gorskog zdruga,
XI. ustaška bojna (bez 1 sati),
2. pohodna sat 12. pješačke pukovnije i posada Pisarovine.
10. V. 1943: II. bojna Pokupsko—L. Štefanki.
Posada Pisarovine: u Gradac—Lievo Sredičko.
III. bojna: Zdenčina—Cеровski Vrh—Lukinić Brdo.
XI. ustaška bojna: Lekenik—Kravarsko.
2. pohodna sat 12. p. p.: Buševac—s. Lipnica.
11. V. 1943: II. bojna i posada Pisarovine: Razviđanje sa svojih postava i povratak u uporište.
III. bojna: Lukinić Brdo—Hotnja.
XI. ustaška bojna: Kravarsko—s. Dubranec.
2. pohodna sat 12. p. p.: s. Lipnica—Kravarsko.
12. V. 1943: III. bojna: Hotnja—St. Farkašić. U 17 sati upućena preko Petrinje na prostoriju Gora—Marinbrod.
XI. ustaška bojna: Dubranec—Mraclin—s. Vukovina. Nigde se nije naišlo na odmetnike.
13. V. 1943: 1. sat II. bojne: G. Taborište—Vidišće—Pokole.
2. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole.
3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—Vranovina—Bijeljovina—St. Selo.⁸ Pri povratku napadnuti vatrom.
1 ustaša mrtav, 1 ranjen.
14. V. 1943: 1. sat III. bojne,
1. bitnica III. topničkog sklopa i 15. sat 11. pješačke pukovnije uz saradnju zrakoplovstva napali odmetnike na Vranovskoj Glavi (4 km južno Topuskoj) — Jan-

⁶ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 150.

⁷ O ovoj akciji vidi tom V, knj. 15, dok. br. 124 i 150.

⁸ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 45, 149 i 150.

dričevo Brdo (221). Poslije teške borbe⁹ oko K. 244, koju su odmetnici žilavo branili, 1. sat III. bojne izbila je u 13.50 sati na K. 244 i protunapadajem bačena za 400 m. nazad. U 15 sati ponovno zauzeta. U 15.50 sati zauzeto Jandričevo Brdo. Jačina na Vranovskoj Kosi 100—150 pušaka sa 4 strojnice.

3. sat I. bojne: Na Baltića Brdu i Balincu (212) raspršila odmetnike u jačini od 60—80 pušaka i strojnice.

4 domobrana ranjena.

16 odmetnika mrtvih (ima ih još koji su odvučeni).

15. V. 1943: 1. sat II. bojne: Pokupsko—Cerje—L. Štefanki.
3. sat II. bojne: G. Bučica—D. Degoj—Šicana.
1. sat III. bojne: Topusko—Glina—Majske Poljane—Kihalac.
2. sat III. bojne: Glinska Poljana—Suvi Hrast—Međurače—Gora. Sve bez događaja.
16. V. 1943: 2. sat II. bojne: G. Bučica—Vidišće—Pokole.
1. sat III. bojne: Gora—Glinsko Novo Selo—Brnjeuška—Šanja šuma—Gora. Bez događaja.
3. sat I bojne (ojačana): na Baltića Brdo i Balinac (212). Protjerala oko 100 odmetnika.
3. sat XI. ustaške bojne: Pomagala napad II. i III. bojne 11. p. p. na Vranovsku Glavu i Jandričevo Brdo.¹⁰
1 ustaša mrtav.
Nadeno 4 mrtva odmetnika.
17. V. 1943: 3. sat II. bojne (ojačana): Pokupsko—Sopot—K. 112—K. 197—K. 108—K. 135—Šišinec—K. 141—K. 207—Orleković—Medakovac—Hotnja—Gladovec—Pokupsko, bez događaja.
3. sat III. bojne: Marinbrod—Hadjer—Jame. Kod s Jame raspršena grupa od oko 30 odmetnika.
1 odmetnik mrtav, 1 zarobljen.
18. V. 1943: 2. sat III. bojne: Graberje—Glinsko Novo Selo—Brnjeuška—Majske Poljane, bez događaja.
2. sat I. bojne: Kod Viduševca napadnuta u toku noći 2 puta. Napad odbijen vatrom pušaka i bombi.
5 odmetnika ubijeno.
19. V. 1943: 1. sat II. bojne: Pokupsko—L. Štefanki.
2. sat II. bojne: Bučica—D. Degoj—Šicana.
2. sat I. bojne: Viduševac—D. i G. Selkovac—Pokole. Kod Selkovca protjerana grupa odmetnika od kojih *2 mrtva, 1 zarobljen.*

⁹ 9, ¹⁰ O ovim borbama vidi tom V, knj. 15, dok. br. 45, 149, 150, 152, 153, 154, 156, 157 i 158.

3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—kolodvor—G. Čemer-
nica—Prnjavor, bez događaja.
2. sat III. bojne: Graberje—Brnjeuška. Kod Brnjeuške
1 odmetnik ubijen.
20. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—Hotnja.
1. sat II. bojne: Bučica—G. Taborište—Pokole.
2. sat III. bojne: Kihalac—Hadjer—Jame, bez događaja.
2. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole. Kod K.
174 zasjeda od 60—80 odmetnika odbačena ka V. Solini
i D. Selkovcu.¹¹
*Domobrana 1 ranjen i 2 nestala.
6 odmetnika mrtvih i 4 ranjeno.*
21. V. 1943: 2. sat II. bojne: Pokupsko—Šestak Brdo.
3. sat II. bojne: Bučica—Vidišće—Pokole.
2. sat III. bojne: Prekopa—Hadjer—Ranjeni Jezuš—
Stankovac—Bučica. Sve bez događaja.
22. V. 1943: 2. sat II. bojne: G. Bučica—D. Degoj—Šicana. kod
Šicane grupa odmetnika odbačena.¹²
1. sat I. bojne: Glina—Majska Poljana—Mlada Nedelja
—Roviška, bez događaja.
23. V. 1943: Noćna zasjeda I. bojne kod Šatornje¹³ (6,5 km. zapadno
od Gline) protjerala grupu odmetnika od kojih 3 ubijeno.
3. sat II. bojne: Pokupsko—Cvetnić Brdo—Zgurić Brdo
—Šestak Brdo, bez događaja.
2. sat II. bojne: K. 203—Kuzmići—Ilovačak—Osoje. Na
Osoju dobijena jaka puščana i strojopuščana vatra.¹⁴
Jačina 80—100 odmetnika. Sat je uspjela povući se u
redu.
2 odmetnika ubijena.
2. sat III. bojne: Glinsko Novo Selo—Brnjeuška¹⁵. Kod
Brnjeuške naišla na 10 odmetnika koji protjerani vatrom.
24. V. 1943: U 02,30 sati odpočeli odmetnici napad na G. Bučicu
i Sv. Trojstvo.¹⁶ Napad izvršile IV. Banijska i VIII. Kra-
jiška brigada, Kordunaški odred kao i Banijski i Kor-
dunaški područni bataljoni sa četom Matije Gubca.
Ukupno 12 bataljona sa 2 velika i 9 malih bacača. Napad
izvršen sa zapada, juga i sjevera na Bučicu i Sv. Trojstvo.
Poslije odbacivanja naših prednjih dijelova oko 04,00 sati
odmetnici zauzeli sjeverni dio G. Bučice i produžili
napad na južni dio i Sv. Trojstvo.
Uzprkos velike nadmoći odmetnici nisu uspjeli savladati

¹¹ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 166.

^{12, 13, 14} i ¹⁵ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 170 i 172.

¹⁶ O napadu vidi tom V, knj. 15, dok. br. 66, 72, 92, 174, 178 i 182.

žilavi odpor posade, i ako su napadali neprestano do 10,30 sati.

U 10,30 sati izbio je pojačanje iz Gline kod V. Taborišta, koje se pod borbom moralo probijati kroz Pokole šumu. Pojačanje upućeno iz Gline napalo je sa jugozapadne strane, a 2. sat III. bojne upućena iz Gora izbivši kod s. Slatina sa istoka.

U 10,30 sati odmetnici otpočeli povlačenje preko Ilovačka, Šicane i Bučičkog Taborišta u pravcu Bovića. Manji dio razbježio se u šumu Popovo Kućište, gonjen vatrom.

5 domobrana mrtvih, 9 ranjenih, 105 zarobljeno.

Odmetnici su imali ogromne gubitke, 50 mrtvih nadeno. Pokupsko napadnuto u 04,00 sati iz pravca Gladovec šume. Napad odbijen.

25. V. 1943: 1. sat II.^a bojne: Sv. Trojstvo—Slatina—Ergovići—Dobrenića Brdo—D. Taborište—Slatina.

2. sat II. bojne: Pokupsko—Zgurić Brdo—Šestak Brdo—G. Hruševac—Kravarsko.

1. sat I. bojne: Viduševac—K. 174—Pokole šuma.

1. sat III. bojne: Sv. Jovo i Pavao—Medurače—Mokrica—Župić—Gora. Sve bez događaja.

26. V. 1943: 1. sat II. bojne: Sv. Trojstvo—K. 204—Ilovačak—Šicana.

3. sat I. bojne: Glina—Oštra Glava—Baždari. Na raskršnici puteva 1 km južno K. 220 protjerala 10 odmetnika.

2. sat III. bojne: Graberje—Glinsko Novo Selo—Majske Poljane.

27. V. 1943: U 01,10, 02,00 i 03,20 sati odmetnici izvršili napad na Bučicu¹⁷ sa zapadne, južne i sjeverne strane. Svi napadi odbijeni.

2 domobrana ranjena.

3 odmetnika mrtva.

1. sat I. bojne sa oružnicima: Viduševac—K. 174—G. Selkovac—Pokole šuma, bez događaja.

28. V. 1943: 3. sat II. bojne: Pokupsko—Gladovec—Hotnja.

1. sat I. bojne: Viduševac—V. i M. Solina—Pokole.

2. sat III. bojne: Glinske Poljane—Slano—Medurače—Gora. Sve bez događaja.

29. V. 1943: II. bojna: Bučica—G. Taborište—š. Pokole—Pokupsko—Šestak Brdo—G. Hruševac—Kravarsko i Sv. Trojstvo—Osoje—Šicana—Bučko Brdo—K. 179—K. 136—Sv. Trojstvo. Sve bez događaja.

Zapovjednik I. domobranskog zbora general Brozović

¹⁷ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 185 i 187.

u pratnji zapovjednika zdruga pukovnika Lalića i Glavara stožera pukovnika Klišanića i 23 domobrana osiguranja na samovozu i motorkotačima na putu u Topusko napadnuti iz zasjede.¹⁸ General Brozović upotrebivši prisutnost duha uspio spasiti se, dok su ostali po odmetnicima odvedeni.

Gubitak: 1 častnik i 1 domobran zarobljeni.

30. V. 1943: II. bojna: Bučica—G. Taborište—Pokole šuma—Pokupsko—Rožankovići—Kravarsko—Sv. Trojstvo—Trepče—Osoje—Šicana—K. 202—D. Degoj—Sv. Trojstvo. Bez događaja.

2. sat III. bojne: Viduševac—š. Pokole.

3. sat XI. ustaške bojne: Topusko—kolodvor—G. Čemer-nica.

Oružnički krstareći vod: Glina—D. Selište—zas. Baltići—s. Skela. Sve bez događaja. *

31. V. 1943: 1. sat II. bojne (kombiniran): Pokupsko—Sopot—K. 112—K. 197—Bašića šuma—Šišinec—Sv. Marta—K. 141—Orleković—Dubrava—Hotnja—K. 200—Gladovec—Pokupsko.

3. sat III. bojne: U 04,00 sati prešla Kupu kod s. Stan-kovca u selo Šišinec, gdje je sačekavši dio 1) produžila dalje za K. 141.

2. sat III. bojne: Glina—Viduševac—Ranjeni Jezuš—St. Groblje—Vidov Grob—Martin Lug—s. Gračanica.

1. sat I. bojne: Glina—Oštra Glava—Baždari. Sve bez događaja.

A. ISKUSTVA

kao u relacijama za siječanj, veljaču, ožujak i travanj ove godine.

Treba naglasiti da sigurnost visoke ličnosti koja se vozi sa oružanom pratnjom nije zajamčena ako se ne drži u tajnosti cilj puta. Osiguranje na motorkotačima je slabo. Osiguranje treba da bude na 2 teretna samovoza, od kojih ide jedan ispred a jedan iza samovoza kojega prate.

B. NEDOSTATCI I GRIEŠKE

kao u relacijama za mjesec siječanj, veljaču, ožujak i travanj 1943. g.

Zamjenjuje zapovjednika
podpukovnik (Brkić)
Brkić ppk

¹⁸ Zasjedu postavio Prvi bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 104, 190, 192 195.

BR. 142

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 9 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

PREDMET: rzb

TELEGRAM

Dan { _____
i { prijema: 9. VI. 43
čas { 23.50 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9477
Stiglo 10. VI. 43 XXI

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI II ARMIJE — Oper. odjelj.
i radi znanja:
KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 7868/op.—

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 9 LIPNJA 1943 — XXI

Aktivnost ustanika: nema ništa novo.

Sektor »Bergamo«: Jutros 9 o. m. izviđačka patrola bila je napadnuta kod raskršća Dugopolje (Split UQ—BS) od grupe partizana, koja je bila natjerana u bjekstvo brzom intervencijom jedinice za pojačanje. Naši gubici: 1 ranjen.

Sektor »Zara«: Dana 7 o. m. u zoni Vučjak—Lugovi (Žirje PN—CQ) grupa A.C., pojačana kr. karabinjerima, sukobila se sa jačim grupama partizana snabdjevenih automat. oružjem, koji su natjerani u bjekstvo nakon žestoke borbe.

Naši gubici: 2 mrtva, među kojima potporučnik Vukašina Antor, komandant grupe A.C., i dva nestala; A.C.: 1 mrtav i tri nestala.

Provjereni gubici partizana: 3 mrtva.

Naše jedinice koje su upućene za pojačanje rasčistile su zonu i u njoj nisu našle partizane.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Prilikom čišćenja zone Padene (Knin SI—DN) naše jedinice i M.V.A.C. rastjerale su grupice ustanika. Nismo imali nikakvih gubitaka.

M.V.A.C.: 1 ranjen.

Vedro, more mirno.

General SPIGO

8 prep.

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Informat. odjelj.
- 1 kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

BR. 143

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 10 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI I NAPADU DIJELOVA OSME DIVIZIJE PRVOG KORPUSA NA OGULIN, OŠTARIJE I JOSIPDOL¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 161

(po podatcima primljenim 10. VI. 1943 godine do 9 sati)

1142

Noću 9/10. VI. partizani su izvršili sa svih strana vatreni prepad na Đulavec (18 km s. izt. od Daruvara). Gubitaka nije bilo.

Podr. Virovitice:

9. VI. na putu Virovitica—Gačište (15 km izt. od Virovitice) skupina od oko 80 partizana napala je preselicu za ekonomiju. 1 dočastnik, 12 momaka i 3 kola su zarobljeni. Upućena borna kola P.T.Z. iz Virovitice oslobodila su kola. Momčad preselice vratila se razoružana u Viroviticu.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 9/1, k. 24.

² Odbačeni dio teksta objavljen je u dok. br. 139, a govori o sukobu Treće bojne Četvrtog zdruga sa dijelovima Šesnaeste NO brigade. Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske.

*Podr. Požege:*³

Prema izvješću II. dom. zbora, XII. part. brigada nalazi se u s. Duzluk (19 km z. od Našica), a XVII. part. brigada u selima: Strazeman, Poljakovci, Biskupci i Doljanci (13, 14, 12 i 14 km s. z. od Požege).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina:

Noću 7/8. VI. odbijeni su partizanski napadaji na Ogulin, Oštarije i Josipdol⁴ (6 i 9 km j. izt. od Ogulina). Neprijateljski gubitci: 7 mrtvih i nepoznat broj ranjenih. Porušena želj. pruga između Ogulina i Josipdola je popravljena.

Podr. Slunja:

8. VI. u razvidničkim sukobima na području južno od Slunja poginulo je 7 partizana, a 9. VI. na području južno od Vel. Kladuše—Slunj, 5 partizana.

8. VI. na cesti Topusko—Vel. Kladuša (17 km s. izt. od Slunja) 4 km j. od Topuskog, zrakoplovstvo koje je osiguravalo preselicu streljiva i hrane raspršilo je partizansku skupinu jačine oko 1 sati. Partizani su imali gubitaka.

Zrakoplovstvo:

9. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom, tvorivom i hranom, a posade Vel. Kladuša streljivom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.
(MP)⁵

³ Slav. Požega

⁴ O napadu na ova uporišta vidi dok. br. 32, 4°, 52, 67, 140 i 146.

⁵ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 144

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 10 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA KALNIČKOG
NOP ODREDA¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1807/taj.

U Sisku, dne 10 lipanj 1943

»Veoma žurno«

Predmet: Dnevno izvješće za
10. VI. 1943. do 18 sati

T A J N O !

Glavnom stožeru oružanih snaga (izvještajni odjel).

Glavnom stožeru oružanih snaga (operativni odjel).

Savezno zapovjedi glavnog stožera operativni br. 3219/taj. od
9. VIII. 1942. godine dostavlja sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. A) KRATKA OCENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

**1. B) DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O NE-
PRIJATELJU:**

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1. 9. ovog mjeseca 270 partizana² došlo u selo Bolfan (13 z. s. z. od Koprivnice). Upućena 1 sat XI. ustaške bojne i oklopni vlak. Stupili u borbu i partizane razbili.

2. 1 sat XI. ustaške bojne i 1 vod koturaške bojne pri povratku kod Sokolovca (11 j. z. od Koprivnice) za Koprivnicu napadnuti. u borbi partizani³ su razbijeni.

Gubitci: vlastiti: 2 domobrana ranjena, 1 nestao, neprijateljski: 3 partizana mrtva, 1 ranjen.

3. Jedna skupina partizana,⁴ oko 200, napala 9/10 o. mj. željezničku postaju Rasinja (9 i. od Koprivnice). Detalji još nepoznati.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/1—10. k. 24.

² Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

^{3, 4} i ⁶ Dijelovi Trećeg bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

4. 9/10. ovog mjeseca 5 partizana u Novi Gradu⁵ (21 s. s. i. od Bjelovara) opljačkali poštu.

Operativno područje Zagreba:

10. VI. u 12,16 sati partizani⁶ napali oružničku postaju Rasinja. Napad odbijen. U pomoć upućena 2. sat 1. konjičkog sklopa iz Ludbrega (pješke). Ova sat 2. km ispred Ludbrega zadržana je radi osiguranja popravka pruge koja je na tome mjestu razorena. Sat je od partizana opkoljena i vodi tešku borbu. U 16.15 sati poslan iz Koprivnice u pravcu Čukovca (15 z. s. z. od Koprivnice) u pomoć oklopni vlak. Posljedak nepoznat.

Jedna sat koturaške bojne prošla je Suboticu (7 z. s. z. od Koprivnice) idući u pomoć oružničkoj postaji Rasinja.

Operativno područje V. gorskog zdruha:

1. — Savezno izvješću od 9. ovog mjeseca točka 3. pod a) u borbi nestalo 11 domobrana.

2. — Razviđanja dielova V. gorskog zdruha u toku današnjeg dana bez događaja.

1. C) 2 i 3./.

P. n. zapovjednika
zastupa glavarar stožera
bojnik (Šteger)
Šteger

P 11/VI D

⁵ Podrav. Novi Grad

BR. 145

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 10 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA
NOVI PO HRVATSKE NA PODRUČJU DIVIZIJE »MACERATA«¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 9517 Stiglo 11. 6. 43—XXI

Dan i čas	{	otpreme: 10/6/43
		20/20
		prijema: 11/6/43 0.10

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

KOMANDI XI i XVIII ARM. KORPUSA

Br. 7242/op. prot.

IZVJEŠTAJ OD 10 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Jedan domobran, koji je pobjegao od ustanika, javio je: Komanda VI partizanske divizije, koja je razmještena u Ličkom Osiku (LI—FP), operiše, sa većim dijelom trupa, u zoni Gospić.

Divizija »Re«: Patroliranje, o čemu je javljeno telegramom 7210 od 9 lipnja. Nema ništa novo da se javi. Izvedene su zasjede i patroliranja u zoni koja se nalazi ispred sektora Vratnik, a da se nisu primjetili tragovi partizana. U toku su akcije jakih patrola upućenih iz sektora Krivi Put u pravcu Iličići (ZP—AD) i Primorski Veljun (ZP—AB).

Divizija »Macerata«: Jučer, 9 lipnja, partizani su zarobili, u zoni Javorak i Vrtaljke (VQ—BD), nekoliko građanskih lica i zaplijenili 9 konja, 6 volova i jedan tovar vina. Naređeno je čišćenje zone.

U noći između 9 i 10 lipnja izvedene su akcije uznemiravanja, bez posljedica, protiv straža za zaštitu pruge u blizini Skrada (ZL—BF) i protiv garnizona u Delnicama. Iste noći ustanici su napali automatskim oružjem i ručnim bombama stražu za zaštitu pruge br. 118 (ZV—BD). Našim protudejstvom nagnali smo u bijeg napadače. Naši

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

gubici: 1 lako ranjen. Jutros 10 lipnja izvidana je zona Vas—Fara (ZJ—BL).

Nema ništa novo da se javi. Sa tri bataljona, u dvije kolone, započeto je čišćenje zone jugoistočno od Josipdola.² Kolona istočno od željeznice stigla je, a da nije naišla na otpor, u Radošić (XV—AN); a kolona zapadno od željeznice, nakon što je savladala znatne otpore, stigla je u blizini Cerovnika (XV—AL). Dalje vijesti javiću naknadno.

XIV obalska brigada: Karlobag. Situacija je neizmijenjena. Nema ništa novo. Jučer, 9 lipnja, sve ustaše koje su puštene na odsustvo, o čemu je javio telegram 7157 od 7 lipnja, prevezene su morem u Kraljevicu radi dalje otpreme iz Plasa u Zagreb.

Drugi sektori: Redovna djelatnost patrola i zasjeda.

Djelatnost avijacije: Jučer, 9 lipnja, prilikom izvidanja zone Kompolje primjećena su mjesta za puške i automatsko oružje na sjeverozapadnoj padini kote 630 (XL—GS) i kote 643 (XL—GU). Bombardovane su ili zasute malim bombama ili mitraljirane kota 756 (KI—FG), kota 774, kota 927, kota 650 (XT—FN), kota 630 (XL—GS) i kota 643 (XL—GU) i brodogradilište u Zl. 14 AN 29. Mitraljirano je ljudstvo i komora u pokretu na drumovima: Brkljačić (XT—FI) na raskršću kote 562 (XV—FI) i Perušić (KI—FR) — Lešće (IK—GK). Naknadno javiću vijesti o naređenjima koja su izdata za danas — 10 lipanj.

GENERAL SCUERO 19451006

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 1 za telegrafsko odjeljenje
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera

² O ovom čišćenju vidi dok. br. 49.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 11 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA
NOV I PO HRVATSKE NA JASTREBARSKOM, BJELOVAR-
SKOM I MAKARSKOM PODRUČJU¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 162

(po podatcima primljenim 11. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

*Podr. Zagreb —
Jastrebarsko:*

9. VI. zapažena je bila jedna jača partizan-
ska skupina² (navodno oko 500—800 ljudi) u
pokretu preko s. Pavučnjaka (10 km s. izt.
od Jastrebarskog) u smjeru Pisarovine i Kljuka
šume (18 km j. izt. od Pisarovine).

Noću 10/11. VI. partizani su napali s. Bre-
zovicu³ (8 km j. z. od Zagreba) i zarobili stražu
od 27 domobrana, a sa nadbiskupskog dobra
odveli stoku. Napadaj na oružničku postaju
je odbijen.

Iste noći oko Sv. Klare i Odre⁴ (6 i 8 km
j. od Zagreba) bilo je puškaranja. Bližih poda-
taka još nema.

Podr. Siska:

9. VI. prigodom čišćenja⁵ područja oko s.
Cerje (19 km z. s. z. od Siska) (Dnevno izvje-
šće br. 160) nije se naišlo na partizane. Neprija-
telj se prije dolaska naših četa povukao.

Podr. Bjelovara:

Noću 8/9. VI. u s. Predavec (7 km s. z.
od Bjelovara) partizani su zapalili općinu i
poštu.

Podr. Bilo Gore:

Razviđanjem je utvrđeno da se XVI. par-
tizanska brigada nalazi u Bilo Gori na po-
dručju sjeveroistočno od Grubišnog Polja. —

¹ Dokumentat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog
instituta, pod reg. br. 10/1—1, k. 24.

² Odnosi se na dijelove Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«.
Vidi dok. br. 42, 53, 70, 74, 124, 135 i 138.

³ Napad izvršio Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade
Končar«. Vidi dok. br. 42, 53 i 74.

⁴ Vidi dok. br. 51, 70 i 74.

⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 70, 74, 135 i 138.

Noću 9/10. VI. pristigla je navodno još jedna brigada.⁶ Ovo se provjerava.

Noću 10/11. VI. odbijen je part. napadaj na Grubišno Polje.

Podr. Sriema:

Noću 9/10. VI. zapadno od Nove Pazove naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 4 vagona su izkliznula.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca:

10. VI. prigodom razviđanja na području 12—18 km jugoistočno i istočno od Karlovca naišlo se na slabije neprijateljske dielove. Jedan ustaša je poginuo.

Podr. Gline:

8. VI. prigodom razviđanja u okolini Gline bilo je manjih okršaja sa partizanima.

Podr. Slunja:

Naknadno utvrđeni gubitci u borbama oko Slunja od 3 — 5. VI. iznose:⁷

a) Vlastiti: 7 mrtvih, 10 ranjenih, 10 zarobljenih (među njima 2 častnika) i 32 nestala.

b) Partizanski: 271 mrtav i mnogo ranjenih.

c) Plien: 2 strojnice, 1 strojopuška, 119 pušaka i 1 strojosamokres.

Podr. Makarske:

8. VI. odbijen je partizanski napadaj⁸ na našu posadu Zagvozd (12 km s. od Makarske).

Zrakoplovstvo:

10. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom i tvorivom.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)⁹

⁶ Riječ je o prikupljanju jedinica Prvog slavonskog korpusa radi napada na neprijateljsko uporište Sirač.

⁷ O gubicima vidi dok. br. 26.

⁸ Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 4.

⁹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 11 LIPNJA 1943 GOD. O BORBI PROTIV TREĆEG
BATALJONA KALNIČKOG NOP ODREDA I O NAPADU DIJE-
LOVA TRINAESTE PROLETERSKE NOU BRIGADE »RADE
KONČAR« NA ŽELJEZNIČKE STANICE ODRU I SV. KLARU
I NA POSADU U BREZOVICI¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1823/Tajno

U Sisku, dne 11. lipnja 1943

»Veoma žurno«

Predmet: Dnevno izvješće za
11. lipanj 1943. g. do 1800 s.

1. GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel)
2. GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Izvještajni odjel)

Savezno zapovjedi Op. Br. 3219/Tajno od 9. VIII. 1942. godine
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba:

1. Prema izvješću od 10. VI. o. g.: jedan sat XI. ustaške bojne
i jedna polusat koturaške bojne raztjerale su skupinu partizana² (200)
u Rasinji.

Gubitci: 2 ustaše mrtva, 2 ustaše, 1 oružnik i 4 domobrana (od
kojih jedan zastavnik) ranjeni.

2. sat I. konjaničkog sklopa (pješice) uspjela je pomoću oklopnog
vlaka da se povuče natrag u Ludbreg.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 11/1—38, k. 24.

² Treći bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

2. 11. VI. u 00.00 sati napali su partizani željezničke postaje Odra i Sv. Klara³ (9—7 km. j. od Zagreba). U Odri su uništili sve postajne uređaje i samu postaju zapalili.

Gubitci: 6 domobrana željezničkog osiguranja nestalo.

U Sv. Klari je napadaj odbijen.

3. 10. VI. u 23.00 sati napali su partizani posadu u Brezovici⁴ (7 j. z. od Savskog mosta Zagreb).

Gubitci: 20 domobrana zarobljeno, 2 navodno mrtva. U obćini zapalili su partizani pismaru, odneli 1 pisaći stroj, 1 brzoglasni aparat i gotov novac. Iz Biskupskog dobra Brezovica odveli su komunisti 12 konja sa opremom i kolima.

Operativno područje 1. pješacke divizije:

Bez događaja.

Operativno područje V. gorskog zdruga:

11. VI. razviđanje dielova V. gorskog zdruga — bez događaja.

1. — C — VLASTITE NAMJERE:

3. i 4. sat Zagrebačke ustaške posadne bojne premještene su iz Kravarskog u prostor Sv. Klara—Brezovica—Odra, gdje će 12. VI. izvesti jedan mali podhvat čišćenja.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

Nije bilo.

3. — OSOBITI DOGOĐAJI I MJERE IZVAN BORBENE DJELATNOSTI ČETA:

Nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P 12/VI D

³ i ⁴ Napad izvršili dijelovi Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 42, 51, 53, 70, 74 i 146.

BR. 148

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 11 LIPNJA 1943 GOD. O IZVIĐAČKOJ DJELA-
TNOSTI I PRIPREMANJU NAPADA NA ŽUTU LOKVU¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9586
Stiglo 12 lipnja 1943 — XXI

V. P. 10, od 11/6/1943
u 21.30 čas

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE — Operativno odjeljenje
a na znanje:
KOMANDAMA XI i XVIII ARM. KORPUSA

Br. 7272/op.—

IZVJEŠTAJ OD 11 LIPNJA 1943 U 18 ČASOVA

— **Aktivnost ustanika:** Javljeno je o pokretu stotinak ustanika u zoni Oltare (ZP—GQ).

— **Divizija »Re«:** Patroliranje, o čemu je javio telegram 7242 od 10 lipnja. Nema ništa da se javi.

Postavljane su noćne zasjede u zonama koje se nalaze ispred sektora Vratnik, a da se nisu zapazili tragovi partizana.

U toku su akcije jakih patrola upućenih iz sektora Krivi Put u pravcu kote 541 (ZL—AD) i zone Bilo (ZP—AB).

Sutra, 12 lipnja, zapoće operacija za zauzeće Žute Lokve, o čemu je javio izvještaj 7722 od 10 ovog mjeseca.

— **Divizija »Macerata«:** Jedinice u izviđanju zone jugoistočno od Josipdola, nakon što su stigle do mjesta, o kojima je javio telegram 7242 od 10 o. m., povratile su se u svoja sjedišta.

Mi nemamo gubitaka. Partizanski gubici nisu utvrđeni.—

Nađene su dvije tube baruta i kapisle.

U noći između 10 i 11 o. m. ustanici² su jakim snagama ponovili

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi dok. br. 49 i 52.

napade na garnizone Oštarije i Josipdol. Protivdeјstvom jedinica i intervencijom artiljerije i minobacača napadači su nagnani u bijeg.

Sutra, 12 lipnja, biće nastavljena akcija čišćenja.

XIV obalska brigada: Karlobag: Situacija je neizmijenjena. Nema ništa da se javi.

Drugi sektori: Obična djelatnost patrola i zasjeda.

Djelatnost avijacije: Jučer, 10 lipnja, avionska grupacija Zadar osula je malim bombama kote 650, 727 i 774 (XT—FN).

Avionska grupacija Pola nije mogla izvršiti zadatke zbog nepovoljnih atmosferskih prilika.

Naknadno ću javiti vijesti o zadacima određenim za danas — 11 lipanj.

GENERAL SCUERO 19451106

Broj kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 149

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 12 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI, KORDUNU I BANIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 163

(po podacima primljenim 12. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagreba:

Noću 10/11. VI. part. su zapalili želj. postaju Odra² (na pruzi Zagreb—Sisak) i oštetili želj. prugu (Dnevno izvješće broj 162). 6 domobrana željezničkog osiguranja je nestalo.

Prema izvješću Glavnog rav. za jav. red. i sig. noću 11/12. VI. u s. Kašina (9 km s. od

¹ Dokument, umnožen na geštetneru. nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/1, k. 24.

² Napad izvršio Drugi proleterski bataljon Trinaeste proleterske NOV brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 51, 70, 74, 146 i 147.

Sesveta) skupina od oko 30 partizana zapalila je občinske spise, a iz pošte odnела 30.000 kuna te se u tri sata povukla.

Podr. Lekenika:

Prema izvješću kotarskog predstojnika iz Vel. Gorice u občini Dubranec (19 km z. od Lekenika) nalazi se od 9. VI. navodno oko 1.000 partizana koji pripadaju XIII. partizanskoj brigadi iz Žumberka³.

Podr. Koprivnice:

9. VI. kod s. Bolfan (13 km z. s. z. od Koprivnice) i Sokolovca (11 km j. z. od Koprivnice) raspršene su partizanske skupine⁴. Vlastiti gubitci: 2 ranjena i 1 nestao, a neprijateljski: 3 mrtva i 1 ranjen.

Noću 9/10. VI. skupina od oko 200 partizana napala je želj. postaju Rasinja⁵ (9 km z. s. z. od Koprivnice), a 10. VI. oružničku postaju Rasinja, ali su odbijeni. 2 ustaše su poginuli, a 2 ustaše, 1 oružnik i 4 domobrana ranjeni. U pomoć upućena sat iz Ludbrega napadnuta je 2 km ispred Ludbrega i morala se vratiti u Ludbreg.

Noću 9./10. VI. u Podr. Novom Gradu (13 km j. izt. od Koprivnice) partizani su opljačkali poštu.

Podr. Virovitice:

Noću 10/11. VI. između želj. postaje Vukosavljevica i Pitomača (na pruzi Koprivnica—Virovitica) partizani su porušili želj. prugu na 4 mjesta⁶. Popravak je u toku.

Podr. Grubišnog Polja:

9. VI. u borbi kod Grubišnog Polja (Dnevno izvješće br. 161) između poginulih partizana nalazi se i vođa saveza komunističke omladine Jugoslavije.

Podr. Nove Gradiške:

Noću 9/10. VI. u s. Kovačevac (2 km z. s. z. od Nove Gradiške) partizani su zapalili nekoliko kuća i ubili nekoliko stanovnika te se potom povukli.

Podr. Broda:

11. VI. kod želj. postaje Sibinj (10 km z. s. z. od Broda) partizani su minom oštetili želj. prugu. 2 čuvara pruge nađena su mrtva.

³ Vidi dok. br. 39, 49, 50, 70, 74, 124, 135, 138, 146 i 147.

⁴ Dijelovi Trećeg bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

⁵ Ovo uporište vjerovatno napali dijelovi Trećeg bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 18.

⁶ Rušenje pruge izvršili dijelovi Šesnaeste NO brigade Četvrtе divizije NOV i PO Hrvatske.

Podr. Našica:

Prema raznim neprovjerenim viestima, partizani se ponovno prikupljaju na šumskom području: Orahovica—Duzluk—G. Motičina (18, 19 i 10 km z. od Našica) kao i jugozapadno od Našica.

Naknadno su primljeni podatci, da je prigodom partizanskog napadaja na Našice noću 3/4. VI. poginulo 11 oružnika oružničkog krstarećeg odjela Našice.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina:

Noću 7/8. VI. prigodom partizanskog napadaja na Josipdol⁷ (Dnevno izvješće br.161) poginulo je 29 partizana. — Noću 8/9. VI. odbijen je ponovni partizanski napadaj na Josipdol. Čišćenje ovog područja je u toku.

Podr. Slunja:

9. VI. u razvidačkom okršaju južno od Slunja poginula su tri partizana, a 10. VI. uz podporu zrakoplovstva raspršena je partizanska skupina jačine oko 1 bojne. 13 partizana i 2 domobrana su poginuli.

Podr. Gline:

8. VI. kod s. Luščani (9 km s. izt. od Gline) partizani su napali našu razvidačku sat. 11 domobrana je nestalo.

Zrakoplovstvo:

11. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom i streljivom, a Vel. Kladuše streljivom.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)⁸

⁷ O ovom napadu vidi dok. br. 32, 49, 52 i 148.

⁸ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 150

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 12 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA DIJELOVA
DIVIZIJA »RE« I »MACERATA«¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE Br. 9645 Stiglo 13 lipnja 1943—XXI
--

Dan {
i { prijema: 13/6/43
čas { 0.15 čas.

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

za Komandu II armije—Operativno odjeljenje a na znanje:
Komandi XI arm. korpusa
Komandi XVIII arm. korpusa

Br. 7302/op.—

IZVJEŠTAJ OD 12 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Nije javljeno o dolasku ili pomjeranju ustaničkih formacija.

Divizija »Re«: u toku su akcije jakih patrola upućenih iz sektora Krivi Put u pravcu Iličići (ZP-AD) i kota 1117 (ZN-AD).

Kolone divizije »Re« i jedinice pojačanja, nakon što su stigle do određenih ciljeva i nakon što su zauzele Žutu Lokvu (ZT-GZ), započele su i nastavljaju čišćenje zone koja se nalazi između Žuta Lokva—Prokike (ZT-GZ) i Krivog Puta. Naši gubitci koji su do sada poznati: 1 mrtav i nekoliko ranjenih. Neprijateljski gubitci: još nisu utvrđeni. Zarobljena su dva partizana i zaplijenjeno je nešto oružja.

Divizija »Macerata«: Jučer, 11 lipnja, prilikom čišćenja između Delnica i Lokava (VO-AX) jedna naša patrola sukobila se sa partizanskim ljudstvom, koje je nagnano u bijeg. Naši gubitci: nema. Protivnički gubici nisu utvrđeni.

Kolone divizije »Macerata« u izviđanju stigle su do naselja Cerovnik (XV-AL) nakon što su svladale znatne otpore. Naknadno ću

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

javiti viesti. Prekidi pruge u blizini tunela Koster² (XI-AX) i tunela Tičevo (XL-AX) potpuno su popravljani.

XIV obalska brigada: Karlobag. Situacija je neizmijenjena. Nema ništa novog.

V grupacija granične straže: Jutros 12-og jedan karabinjer, koji se nalazi na službi u naselju Bunari, ranjen je iz puške iz nepoznatog pravca.

Djelatnost avijacije: Juče, 11 lipnja, bombardovano je brodogradilište u ZL 14 AN 29.

Avionska grupacija Zadar nije mogla izvršiti zadatke zbog nepovoljnih atmosferskih prilika.

Danas, 12 lipnja, pružena je pomoć kolonama djelujućim u zoni Žuta Lokva i Cerovnik. Vijesti ću javiti naknadno.

General Scuero 20251206

8 kopija

- 1 za Ekselenciju
- 1 za načelnika štaba
- 1 za pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odeljenje
- 1 za obaveštajno odeljenje
- 1 za Komandu Kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odeljenje

² Vjerovatno Kloster

BR. 151

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 12 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

TELEGRAM

V. P. 10, dne 12 VI 43-XXI
u 0.50 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9589
Stiglo 12 juna 43—XXI

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIIJE — Operat. odjelj.
i radi znanja:

KOMANDI V I VI ARMIJ. KORPUSA
TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 7942/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA DANA 11 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Ništa novo.

Sektor »Bergamo«: Noću uoči 10 o. m. vatra u cilju ometanja bez posledica, protiv našeg garnizona u Marini (Šibenik SI-BN) i protiv hrvatskog garnizona Grabovac (Makarska ZP-BF).

Prilikom čišćenja zone Čelina—Gorica (Omiš VO-BF) uhapšeno je jedno sumnjivo lice; još jedno lice uhapšeno je u Nerežišću (UQ-AV).

Prilikom izviđanja u uvali Kožja (Makarska ZT-AI), uz sadejstvo Kr. mornarice, zaplijenjen je jedan motorni brod natovaren naftom i uljem.

Sektor »Zara«: Naše jedinice i formacija A. C. rasčistile su zonu Debeljak (Novi Grad IH-DL) gdje je uhapšeno 12 sumnjivih lica, među kojima i vođe mjesne komunističke organizacije; nađene su ručne bombe i municija; u zoni Sv. Martin (IH-DN) i Sukošan (Zadar XV-DL)

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

natjerana je u bjekstvo grupica ustanika i zaplijenjena je municija i propagandni materijal.

Noću uoči 9 o. m. rafali iz automatskog oružja, bez posledica, protiv garnizona Mokro Polje ²(Knin RO-DN), koji je ujutro 10 o. m. natjerao partizane u bjekstvo preko Bukarica (RK-DP), i ovi su se zaustavili u zoni Kostići (RM-DP).

Ujutro 9 o. m., u zoni Srima (Žirje QH-CK), grupa A. C. koja je štitila radove na telefonskoj liniji bila je napadnuta od formacije od oko 200 ustanika sa automatskim oružjem, i u dugoj borbi pretrpjela je ove gubitke: 7 mrtvih i jedan ranjen.

Naknadno će se javiti dalje vijesti.

Nebo poluoblačno, more lako uzburkano.

General SPIGO 18001106

Prepisi:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operat. odjelj.
- 1 Infor. odjelj.
- 1 Kom. kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

² Vatra je vjerovatno otvorio Prvi bataljon Druge NOU brigade, koji se tada nalazio u Pađenima. Ovaj bataljon, zajedno sa Drugim bataljonom bio je u to vrijeme pod komandom Štaba Kninskog sektora. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

BR. 152

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 13 LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA USTAŠA
PROTIV ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG NOP ODREDA I O
AKCIJAMA TALIJANA DUŽ ŽELJEZNIČKE PRUGE ČŠTA-
RIJE-JOSIPDOL¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 164

(po podatcima primljenim 13. VI. 1943 godine do 9 sati)

A. SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka: 12. VI. kod Prekrižja (8 km s. od Ozlja) u sukobu između ustaša i partizana² ranjena su 4 partizana, a zaplijenjena 1 strojopuška, 1 puška i nešto streljiva. Vlastitih gubitaka nije bilo.

B. JUŽNO OD R. ŠAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 10. VI. su talijanske čete vršile čišćenje³ područja uzduž želj. pruge: Oštarije—Josipdol (6 i 10 km j. izt. od Ogulina). Bližih podataka još nema.

Noću 11/12. VI. između želj. postaje Gomirje i Ogulinski Hreljin (na pruzi Ogulin—Sušak) partizani su sa 11 mina oštetili želj. prugu. Kvar je popravljen.

Podr. Like: Noću 12/13. VI. odbijena su dva partizanska prepada na istočni i sjeverni sektor obrane Gospića⁴. Gubitaka nije bilo.

Zrakoplovstvo: 12. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom i hranom, a posade Vel. Kladuša streljivom.

(MP)⁵

ZA TOČNOST:

Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 12/1, k. 24.

² Žumberačko-pokupski NOP odred. Vidi dok. br. 66 i 74.

³ Vidi dok. br. 49.

⁴ Vidi dok. br. 54, 63 i 67.

⁵ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 153

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 13 LIPNJA 1943 GOD. O DIVERZIJI DIJELOVA
TRINAESTE NOU BRIGADE »RADE KONČAR« KOD ORLE I
NA ŽELJEZNIČKOJ PRUZI TUROPOLJE—PEŠČENICA¹**

ZAPOVJEDNIŠTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1840/Taj.

U Sisku, dne 13 lipanj 1943

»Veoma žurno«

T a j n o !

Predmet: Dnevno izvješće za
13. VI. 1943. do 18 s.

Glavnom stožeru oružanih snaga (operativni odjel).

Glavnom stožeru oružanih snaga (izvještajni odjel).

Savezno zapovjedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942. godine,
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000) —

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobite promjene.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreba:

1. — Noću 13. ovog mjeseca u 03.00 sati partizani² su na državnoj cesti kod Orle (11 i. od Velike Gorice) porušili 4 drvena mosta.

2. — 13. ovog mjeseca sva poduzeta razviđanja u oblasti Zagreba bez dodira sa neprijateljem.

3. — 15. izvršen je podhvat dijelova XI. ustaške i koturaške bojne bez dodira sa neprijateljem.

4. — U noći na 12/13. ovog mjeseca izvršili su partizani³ djelo sabotaže na željezničku prugu između postaja: Turopolje i Peščenica (12 km. j. i. od Velike Gorice), stim da su prepilili 10 b. b. željezničkih stupova i položili ih preko željezničke pruge. Ovo je pravodobno pronađeno od strane obhodnje i odklonjeno.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 14/1—8, k. 24.

² i ³ Dijelovi Trinaeste NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 70 i 74.

Jedan domobran razoružan.

Operativno područje I. pješačke divizije:

Po završenom podhvat u 13. ovog mjeseca južno od Ludbega XI. ustaška bojna vraćena je u Koprivnicu zbog pojave partizanskih skupina u području G. Sredice (14 km. j. od Koprivnice).

Koturaška bojna po završenom podhvat vraćena je na svoja mjesta.

Operativno područje V. gorskog zdruza:

Razviđanja dijelova V. gorskog zdruza u toku 13. ovog mjeseca bez događaja.

1. — C — ./.
2. — Vidi operativno područje I. pješačke divizije.
3. — ./.

P. n. zapovjednika
zastupa glavara stožera bojnik:
(Šteger)
Šteger

P 14/VI D

BR. 154

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 13 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA
PRVE BRIGADE TRINAESTE DIVIZIJE NOV I PO HRVATSKE
NA ŽUTU LOKVU¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 9711
Stiglo 14 lipnja 1943 — XXI

Dan {
1 { prijem: 13/6/43
čas { 22.00

TELEGRAM

Od komande V arm. korpusa
za Komandu II armije — Operativno odjeljenje
a na znanje:
Komandi XI i XVIII arm. korpusa

Br. 7324/op. prot.

IZVJEŠTAJ OD 13 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Nije javljeno o dolasku ili pomjeranju ustaničkih formacija.

Divizija »Re«: Patroliranje, o kome javlja telegram 7302 od 12-og. Nema ništa novo. — Započeti su radovi na odbrambenom rasporedu u Žutoj Lokvi. — U noći između 12 i 13 o. m. ustanici su napali na naše položaje u Žutoj Lokvi² sa automatskim oružjem i jednim oruđem malog kalibra: nije bilo štete. U toku su mjere za nastavljajanje čišćenja zone. — Upućene su jake patrole iz sektora Krivi Put u zoni Tomići (ZN--AD). Jučerašnji gubici u borbi za Žutu Lokvu ovako su utvrđeni. Naši gubici: jedan vojnik poginuo; 5 ih je ranjeno, a među njima jedan oficir-potporučnik Pilloso iz 23-eg artiljeriskog puka. Neprijateljski gubici: utvrđeno da su 2 poginula. Zarobljena 2 ustanika. Zaplijenjen jedan puškomitraljez, 6 pušaka, 500 metaka i više bombi.

Divizija »Macerata«: Jedinice koje su bile u izviđanju u zoni Cerovnik, o čemu je javio telegram 7302 od 12 lipnja, vratile su se

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Napad izvršili dijelovi Prve brigade (nekadašnje Šeste brig.) Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske.

ponovo u svoja sjedišta, sem XVI bataljona crnih košulja, koji je ostao kao pojačanje garnizona u Josipdolu.

Naši gubici: 1 mrtav i 5 ranjenih. Hrvatski gubici: 1 ranjen; gubici M.V.A.C.: 4 ranjena. Partizanski gubici: neutvrđeni.

Popravljen je željeznički prekid u blizini Plasa, o kome je javio telegram 3794 od 12 lipnja.

XIV obalska brigada: Karlobag. Situacija nepromijenjena; nema ništa novo.

Drugi sektori: Redovna djelatnost patrola i zasjeda.

Djelatnost avijacije: Jučer, 12 lipnja, bombardovani i zasuti malim bombama: Brlog (XL—GU), Rapajin Do, Dobrica (XI—GU), Prokike—Klanac (ZV—GV), Brinje (XI—GZ), Vukelić (ZT—AL). Naknadno ću javiti o zadacima određenim za danas — 13 lipanj.

General Scuero 19301306

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 155

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 13 LIPNJA 1943 GOD. O PRIKUPLJANJU I KRETANJU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE I O PROTEKLIM BORBAMA U DALMACIJI¹

TELEGRAM

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE Br. 9714 Stiglo 14 lipnja 43 — XXI
--

Dan	{	otpreme: 13. VI. 43
i		21.15 č.
čas		prijema: 14. VI. 43
		2.10 č.

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8047/op. prot.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 13 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Primjećene su jake grupe ustanika² u zonama Milanci, Čude (Novi Grad PL—DV), Simići i Gaj Đurića (TP—DV), gdje izgleda da partizanska komanda vrši regrutaciju. Izgleda da ustanici, kad nisu uspjeli da se premjeste ka sjeveru, namjeravaju da napadnu naše garnizone u Zrmanji i da se spuste na jug.

Osim partizanskih formacija o kojima je izvješteno jučer, 12 o. m., primječen je dolazak još jedne partizanske brigade³ u zonu Bos. Grahovo (Knin TP—DT). Ustanici⁴ su ponovo zauzeli to mjesto i Peulje (Drvar UM—DP), prisilivši četnike da se povuku preko Dinare u Vrliku (Split TP—CU).

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vjerovatno se odnosi na jedinice Kninskog sektora.

³ i ⁴ Vjerovatno se odnosi na Desetu krajišku NOU brigadu. Vidi tom V knj. 17, dok. br. 40 i 53.

Koncentracija mnogih ustanika⁵ u Očestovu (Knin SI—DL), dijelom u pokretu prema Radučiću (RQ—DL), bila je izložena vatri naše artiljerije.

Nove partizanske formacije, ukupno oko 500 oružanih lica, izgleda da su osnovane na međuprostoru Perković (Šibenik SI—CD), Danilo Kraljice (RQ—CF), Konjevrate (RK—RM—CM—CO).

Primjećen je premještaj partizanskih grupa⁶ iz zone Čista (Livno ZI—ZL—ZN—BN) prema obali, i razne grupice u zoni Kućice (Omiš VS—BF).

Sektor »Bergamo«: Noću uoči 13 o. m., nakon što su zakrčili i minirali put između Sinja (Split VH—CF) i Trilja (VM—BU) i prekinuli telefonsku liniju, partizani⁷ su sa minobacačima i automatskim oružjem, napali hrvatske jedinice u zoni Košute (VM—BU) i naše blokadno mjesto Trilj.

Upućene su jedinice za pojačanje.

Mi nismo imali gubitaka; Hrvati --- 4 mrtva i nekoliko ranjenih. Naknadno će se javiti dalje vijesti.

Jutros 13 o. m. motorni čamac sa kr. karab. i policijom, upućen u Marinu (Šibenik SI—BN) da razvidi situaciju tog garnizona, u visini Vranjica (SN—BN) bio je izložen rafalima automatskog oružja, na što je odmah reagovao.

Odmah je zona zasuta malim bombama iz aviona i artiljeriskom paljbom.

Naši gubici: jedan policajac mrtav i jedan karabinjer ranjen.

Prilikom pretraživanja obale između Vrila Luke (Omiš VS—AX) i Vošćice (VU—AV) zaplijenjeno je 7 lađa na vesla.

Jutros 13 o. m. počela je poznata akcija u zoni [s.] Visoka (Šibenik SP—CD).

Sektor »Zara«: Prilikom akcije u zoni Vodice (Žirje PN—CK), o čem je izviješteno jučer 12 o. m., dana 11 o. m. raščišćena je zona između Čiste Male (PN—CS) i Kovče (PN—CO) sadejstvom artiljerije, uslijed čega su ustanici imali 35 provjerenih mrtvih, a zaplijenjeno je: 12 bajoneta, metci i eksploziv.

Noću uoči 12 o. m. grupe ustanika bile su zaustavljene u zonama Kosa (QH—CO) i Rasovac (QH—CM); bio je zaplijenjen jedan mitraljez i municija. Akcija se nastavlja.

Nakon što je završena akcija u zoni Oton (Knin SI—SL—DP), o čem izviješteno jučer 12 o. m., naše jedinice i formacije M.V.A.C.

⁵ Odnosi se na koncentraciju Druge NOU brigade, koja je sa svoja dva preostala bataljona stigla sa sektora Gospića. Vidi dok. br. 151, 156, 161, 162, i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁶ Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 4.

⁷ Vidi dok. br. 158 i tom V, knj. 17, dok. br. 4.

7.1 0.0174

ALL RIGHTS RESERVED

17 DEC 6 00 7 3 77

2000年 第2期 总第44期

Mr. 1047, Sp. CI. prov.

Altre tremissioni partigiane di cui segnalare l'una, segnalata
arriva dalla brigata partigiana della zona (v. n. 1-37):
Rilevati sono ricompariti delle località e delle (v. n. 1-37)
arriva dalla brigata partigiana della zona (v. n. 1-37)
Rilevati sono ricompariti delle località e delle (v. n. 1-37)

Novi domaćini portugalci su kompleksi skoro 30 godina zapravo stali postojati u ulici Arkovio (imenito ulica), ulica Arkovio (1-2) i domaćini (1-2) i ulica.

opelato specialmente grigi partigiani da zona fiata (livno
1-1-1-1) verso parte a vari nuclei zona Pucice (Orta 7-
8).

Alcuno (quinto F-43) e Trilj (F-44) e interrotta linea telefonica, partigiani hanno attaccato con mortai e armi automatiche reparti cecchi nella Loznica (F-45) e nostra parte bloccò Trilj. Inviati reparti rinforzo.

Cardite nostre neaune: groate e scoti e alombi feriti.

Disorva ulteriori notitia.

Stamane il meteorologo con M. M. e metropolitani diretti a Brina (Cabrizzo 10-11) scopo rilevare situazione quel presidio, oltre a Transito (10-11) veniva fatto peggio raffica anti automobili nel rinvio giudiziale.

subito effettuato sparando con aereo e tiri artiglieria
in zona.

Perdite: cinque: un astronauta morto e un caminiere ferito.

Per informazioni costa tra Trile Lake (Inde 73-81) e Tescion (74-81) con entrate 7 internazionali radi.

»Velebit« sukobile su se sa jakim partizanskim formacijama, naoružanim mnogim automatskim oružjem, i prisilile ih da se povuku prema sjeveru.

Naši gubici: 16 ranjenih; M.V.A.C.: 3 mrtva, 5 ranjenih i 15 nestalih; kod partizana provjerena su 52 mrtva.

Vazдушna aktivnost: Izviđanja, bombardovanje i mitraljiranje sa dobrim rezultatom u zonama: Gračac (Knin QK—EH), gdje je zapažen jak pokret komore, Glogovo (RH—EK), Dabašnica (RO—EO) i Kupinovo, gdje je zapaženo mnogo stoke, i Pađene (SI—DN). Jako protivavionsko dejstvo iz zone Marica—Glavica (SI—DN).

Noću uoči 13 o. m. primjećeni su avioni nepoznate narodnosti u pravcu jugo-istok.

Vedro; more mirno.

General SPIGO 18001306

8 prepisa

- 1 Ekselenciji .
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Komandi kr. karabinjera
- 1 Infor. odjelj.
- 1 Odjeljenju za komunikacije

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 14 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA
NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI I NA PODRUČJU KAL-
NIKA, POKUPLJA I ŽUMBERKA¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 165

(po podatcima primljenim 14. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Križevaca: Noću 13/14. VI. odbijen je partizanski napad na Carevdar (9 km s. izt. od Križevaca). Oštećena pruga je popravljena.

Podr. Pisarovine: Noću 13/14. VI. oko Pisarovine bilo je slabijeg puškaranja.

Podr. Vel. Gorice: Noću 12/13. VI. na cesti između s. Jagodno i Drnek (6 i 11 km izt. od Vel. Gorice) partizani su porušili 4 drvena mosta i posjekli b. b. stubove.

Podr. Virovitice: Noću 12/13. VI. partizani su napali posadu Suhopolja² (9 km izt. j. izt. od Virovitice) i poslije ogorčenog otpora istu savladali. 5 domobrana sa 1 strojnicom su se održali, dok je jedan poginuo a za sudbinu 20 domobrana se nezna. — Želj. postaja i 8 vagona je spaljeno, a pošta i 3 skladišta uništeni i opljačkani.

Podr. Daruvara: Noću 12/13. VI. partizani su napali Daruvar, Podbor. Doljane (3 km j. od Daruvara), Sirač³ (7 km j. j. izt. od Daruvara) i Badljevinu (9 km j. j. od Daruvara). Iz Pakraca upućeno pojačanje uspjelo se sa 1 sati probiti do Badljevine, dok se ostatak koji je upućen prema Siraču morao povući na postav južno

¹ Dokumentat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 13/1, k. 24.

² Napad izvršili dijelovi Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 68.

³ Napad na Daruvar nije vršen. Na Sirač su napadala dva bataljona Sedamnaeste NO brigade Desete divizije, a na Podbor. Doljane jedan bataljon Dvanaeste NOU brigade i jedan bataljon Osamnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 41, 45, 48, 56, 57, 58, 60, 61, 65 i 69.

od s. Omanovac (2 km j. od Badljevine). U Daruvar i Pakrac su upućena pojačanja iz Grubišnog Polja i Kutine. Posada Sirača se još drži. Kod s. Kusunje (4 km s. izt. od Pakraca) nalaze se jače partizanske snage.⁴ Do sada poznati vlastiti gubitci iznose: 14 mrtvih i 55 ranjenih (među njima zapovjednik sati u Badljevini). Neprijateljski gubitci su veliki, ali brojčano još neutvrđeni.

Iste noći između Sirača i Daruvara partizani su na 2 mjesta minom oštetili želj. prugu.⁵ Između Bastaja i Đulaveca (10 i 18 km s. izt. od Daruvara) porušili su želj. prugu u dužini od 100 metara, a između Đulaveca i Pivnice (6 km s. izt. od Đulaveca) u dužini od 300 metara.

Podr. Banove Jaruge: 12. VI. u s. Vukovje (6 km s. od Banove Jaruge) naišla je njemačka obhodnja na partizansku zasjedu.⁶ 5 njemačkih vojnika je poginulo, a 5 je zarobljeno. Upućeno pojačanje iz Gojila (4 km s. od Banove Jaruge) odbijeno je od nadmoćnijih neprijateljskih snaga.⁷ Die-
lovi 1. gorske divizije, upućeni u čišćenje područja prema Vukovju, nisu više naišli na partizane.

*Podr. Požege:*⁸ Prema pouzdaničkom izvješću. XVII. partizanska brigada krenula je 11. VI. sa područja: Stražeman—Biskupci—Draga (13—12 km s. z. od Požege) u smjeru Poljakovci i Vrhovci (14 i 17 km s. z. od Požege).

Podr. Sreima: 9. VI. odbijena su bez vlastitih gubitaka 2 partizanska prepada na stražu rudnika Vrdnik (12 km s. od Rume).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ogulina: 11. VI. talijanske čete nastavile su čišćenje područja uzduž želj. pruge: Oštarije—Josipdol

⁴ Odnosi se na dijelove Dvadeset prve NO brigade Desete divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 46.

⁵ Između Sirača i Daruvara nalazili su se dijelovi Osamnaeste NO i Dvanaeste NOU brigade Četvrte divizije i Prvi slavonski NOP odred. Redakcija nije mogla utvrditi iz koje su jedinice bili diverzanti koji su izvršili miniranje pruge.

⁶ Zasjedu postavio Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 59.

⁷ Odnosi se na Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 59.

⁸ Slav. Požega

(6 i 10 km j. izt. od Ogulina). Posljedak još nije poznat.

Zrakoplovstvo:

13. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom i tvorivom.

(MP)⁹

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

BR. 157

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG GORSKOG ZDRUGA
OD 14 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA U MJESECU LIPNJU¹**

I. GORSKI ZDRUG
»POGLAVNIKA DR. ANTE PAVELIĆA«

Op. Broj 1285/taj.

U Kutini dne 14. VI. 1943

Predmet: Obću bojnu relaciju
za mjesec svibanj 1943.
godine podnosi. —

ZAPOVJEDNIČTVU I. GORSKE DIVIZIJE

u Daruvaru. —

Savezno zapoviedi Ministarstva oružanih snaga (Glavni stožer)
Op. Br. 1242/taj. od 9. prosinca 1941. godine, podnosi se obća bojna
relacija ovog zdruga za mjesec svibanj 1943 godine u sljedećem:

POSTAVI ZDRUGA:

Stožer zdruga, stražarska sat, 1. bitnica bez 2 topa, dojavni,
obkoparski vod i previjalište na osiguranju postava u Kutini, 2 topa
1. bitnice na Gojilu. —

⁹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod rez. br. 15/4—2, k. 59.

I. bojna: Na postavu u Voćinu sa svima djelovima bojne do 9. V. 1943. godine, od 9. do 31. svibnja u Đulavecu, Daruvaru i Kutini na osiguranju postava i formiranju. —

II. bojna: U Grubišnom Polju, 2. sat u Vel. Zdencima, od 6. V. zauzimanje novoga postava u Vel. Pisanici i razmještaj bojne sa usputnim izviđanjem. Od 27. V. na postavu u Đulavecu i Bastajima. —

III. bojna: Sa stožerom bojne, 1. sat i djelovi 4. 5. i 6. sati u Popovači, 2. sat u Križu, 3. sat u Ludini. —

IV. bojna: Sa stožerom bojne, 2. 3. 4. i 6. sat u Garešnici, 1. sat u Banovoj Jarugi (1. vod u Poljani). —

RAD PREKO CJELOGA MJESECA SVIBNJA:

1. V. 43. **I. bojna:** Vrší zauzimanje postava u Voćinu od IV. bojne ovoga zdruga. —

II. bojna: Osiguranje postava, razviđanje u pravcu Grubišno Polje—Ribnjaci—Vel. Grđevac—šuma Barna. —

III. bojna: Osiguranje postava, krstarenje u obližnjim selima i šumama, u s. Osekovu ubijen je jedan partizan imenom Dugorepec Andrija, koji je bježao pred vojskom, kod sebe imao je jednu ručnu bombu i streljiva.

IV. bojna: Vrší preseljenje iz Voćina na novu postav u Garešnicu. —

Stožer —druga, sa stražarskom satnijom i pododjelima stožera zdruga u Kutini vrši osiguranje postava, izgradnju novih bunkera. — Ovakav rad je bio od 1. do 31. svibnja 1943. godine. —

2. V. 43. **I. bojna:** Vrší utvrđivanje postava oko Voćina. —

II. bojna: Osiguranje postava, izviđanje pravcem Grubišno Polje—Goštine—Krševine—Vel. Zdenci—k. 132—k. 120 i Borisov salaš. —

III. bojna: Održavanje apela od strane zapovjednika bojne, osiguranje postava i davanje noćnih zasjeda. —

IV. bojna: Zauzimanje novog postava u Garešnici i uređenje, 2. sat zauzima postav u Poljani, a 1. sat u Banovoj Jarugi. —

3. V. 43. **I. bojna:** Osigurava postav, vrši krstarenje, pravac Voćin—Macute—Čeralije—Smude—Zubić—Jugović² i Voćin. —

II. bojna: Osiguranje postava, razviđanje pravcem: Grubišno Polje—Gor. Rašenica—Trojeglava (Bajre). 2. sat krstarila je prema G. Kovačici. —

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u obližnjim šumama i selima. —

² Vjerovatno Jorgić

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u obližnjim šumama i selima. —

4. V. 43.

I. bojna: Osiguranje postava, vrši krstarenje pravcem: Voćin—k. 331—k. 805—Točak (k. 887), povratak: k. 805 (Duhina) —k. 365 i k. 409—Kragojevina—Voćin. —

II. bojna: Osiguranje postava i razviđanje pravcem: Grubišno Polje—Injatičko Br.—M. Barna, čišćenje oružja, 3. sat u krstarenje Zdenački Gaj. —

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici. —

IV. bojna: Osiguranje postava i izviđanje u s. Dišniku³ gdje dolazi u sukob sa I. bataljonom Moslavačkog odreda. Poslije duže borbe povlači se u svoje postave.

Kod ove borbe jedan domobran ranjen, kod partizana jedan poginuo.

Utrošeno naboj za pušku 7/9 mm 0.24. 3.820 komada.

Naboj za strojosamokres Štajer 9. mm. 83 komada.

Bombi za bacač 81. m. m. 16 komada i

Crvenih svetlojavnih naboj 3 komada. —

5. V. 43.

I. bojna: Osiguranje postava, krstarenje pravcem Voćin—Voćinsko Brdo (k. 262) —Hum—Budim (k. 289) —M. Popovac—V. Popovac—k. 237—Voćin. —

II. bojna: Osiguranje postava, izviđanje Grubišno Polje—Orlovac—Grbovac—Vel. Grdevac—šuma Badnjača—D. Kovačica—Vel. Zdenci i Zdenački Gaj. —

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolnim mjestima. —

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u pravcu sela Dišnika. —

6. V. 43.

I. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u pravcu. Voćin—Jorgić—Zubić—Rakovac—Dobrić—k. 319—k. 302—Prekor (k. 268) —Smude—Macute i Voćin. —

II. bojna: Vršiti novo zauzimanje postava u Vel. Pisanici i razmještanje djelova bojne sa usputnim izviđanjem. —

1. sat iz Grubišnog Polja u Vel. Pisanicu, pravac Vel. Barna—G. Kovačica i Vel. Pisanica. 2. sat iz Vel. Grdevca u Grubišno Polje pravac Vel. Jasenovača—Grbovac—Orlovac—Grubišno Polje. 3. sat iz Vel. Zdenaca u Vel. Grdevac pravcem s. Pavlovac i Vel. Grdevac. —

III. bojna: Osiguranje postava, krstarenje u obližnjim šumama i selima sa svima djelovima bojne. —

IV. bojna: Osiguranje postava, izviđanje u okolici, izrada bunkera i davanje noćnih zasjeda. —

³ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 130.

7. V. 43. Osiguranje postava i krstarenje u pravcu Voćin—Kragojevina—k. 409—Obrov (k. 539) —Gradina (k. 608) —k. 413—k. 663—Duhina— (k. 805) —k. 476—k. 331 i k. 316—Voćin.

II. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici. Pri povratku iz krstarenja sa ruba šume Selište otvorena je vatra od neprijatelja, a na koju se je odmah odgovorilo i tom prilikom rastjerani partizani. Gubitaka nije bilo. Partizana je bilo 15 mrtvih.

III. bojna: Osiguranje postava i čišćenje oružja. Službovnik I. dio i davanje noćnih zasjeda. —

IV. bojna: Osiguranje i uređenje postava i krstarenje u okolici, u okolnim selima i šumama. —

Stražarska satnija: U krstarenju na Mramor brdu uhvatila 2 partizanska suradnika bez oružja koji su pred vojskom počeli bježati. —

8. V. 43. **I. bojna:** Oko 04.00 sata u jutro izvršen je napad na postav⁴ od strane protivnika. Protivnik je vršio napad sa 3 (tri) brigade. Najžešći napad bio je na postav 1. i 3. sati. Odmetnici su raspolagali sa bacačima te su tukli postav 1. i 3. sati, tako da se postav 3. sati nije mogao održati, jer su streljački zakloni bili slabi za bacačku vatru. — 3. sat bila je primorana da se povuče i 2. sat u pravcu postava 6. sati.

Da se spriječi ulazak odmetnika u selo Voćin zapovjednik 6. sati nadporučnik Vračić Ivan preuzeo je sve mjere da povрати postav, te je poslije pola sata sa djelovima 2. i 6. sati uspio povratiti postav 2. sati.

Na djelu postava 3. sati istu ulogu izvršio je pobočnik bojne zastavnik Adermach Stjepan. sa stožernim narednikom Marincem Karlom i stožernim narednikom Majerom Josipom. Po vraćanju postava 2. i 3. sati trebalo je istjerati odmetnike iz istočnog djela Voćina. Po zapoviedi nadporučnika Vračića Ivana, krenuo je stožerni narednik Majer Josip sa 15 domobrana i jednom strojopuškomo prema izlazu iz sela Voćina, južno od Voćinske rijeke krenuo je zapovjednik 6. sati nadporučnik Vračić Ivan. sa dvije strojopuške i jednom grupom domobrana, zauzimajući kuću po kuću jer su bile posjednute od strane odmetnika.

Za ovo vrijeme povraćanja postava 2. i 3. sati kao i čišćenja samoga sela vatra iz naših topova i bacača bila je

⁴ Riječ je o Voćinu. O napadu na ovo uporište vidi tom V, knj. 15, dok. br. 26. 46. 61, 135, 136, 139, 141, 142, 143, 144, 148, 150, 152 i 156.

savršena te je uslied toga bio cio podhvat olakšan. — Poslije ogorčenih borbi u 12 sati odmetnici su trpeći velike gubitke napustili Voćin, povukavši se jedna grupa u pravcu Jorgić—Kometnik—Zubić. Ispred postava 2. sati u pravcu s. V. Popovac a ispred 3. sati u pravcu sela Lisičine. —

Obća situacija 8. svibnja u 12.00 sati bila je povoljna za nas. —

Oko 12.30 sati odpočela je haubička vatra sa strane odmetnika i to od Točka (k. 887). Najžešća vatra upravljena je na središte postava 1. sati gdje je bio postavljen jedan bacač, i ako je bio izbačen veliki broj haubičkih bombi i iz bacača na postav 1. sati ipak su se ljudi održali. Oko 19.00 sati na veče prestala je topnička vatra sa strane odmetnika te su na postav 1. sati izvršili napad sa lijevog i desnog krila, a naročitom žestinom su napali na desno krilo 1. sati koja je branila ulazak na zapadnjem djelu sela Voćina (iza parka). Vatra bacača i strojica sa Gradine bila je savršena, te odmetnici nisu mogli probiti u pravcu parka.

Na postav 2. sati izvršili su odmetnici napad oko 22.00 sata. Napad je bio odbijen bez gubitaka. Istodobno izvršen je napad na postav 3. sati. Dok je na postav 1. sati vršen napad preko cjele noći 8/9. V., na postav 2 i 3 sati bila je slabija vatra sve do 03.00 sata u jutro 9. V. kada su odmetnici izvršili napad sa vatrom iz svih oružja t. j. pored pušaka i automatskog oružja tukli su sa topovima i bacačima.

II. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici postava. —

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici postava i obližnjim šumama.

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici Garešnice. —

9. V. 43.

I. bojna: Nastavak borbe od 8. V. 43. god. Napad na postav 3. sati bio je žešći, nego na 2. sati, tako da je na dan 9. V. u 03.30 sati u jutro došlo do povlačenja u pravcu Kalvarije. —

Poslije pada Gradine i topova na istoj oko 04.30 sati 3. sat je ostala na Kalvariji sve do 05.15 sati, a odatle se je povukla u s. Voćin jer je na to primorana vatrom odmetnika sa Gradine.

Dobivena je zapovied za povlačenje 3. sati u pravcu postava 2. sati. Povlačenje je izvršeno po djelovima. Uslied vatre kojom su odmetnici obasipali sa Gradine.

2. sat ostala je na postavu radi prihvata 3. sati, kao i djelova povoza. Na postav 2. sati došao je zapovjednik bojne nadsatnik Djurić Josip oko 05.00 sati 9. V. 43 u namjeri da zadrži položaj do dolaska pomoći sa pravca Huma.— Međutim odmetnici su preneli vatru bacača na postav 2. sati te je uslied toga zapovjedenno povlačenje u pravcu V. Popovca, to je učinjeno sa 2. sati, djelovima 4. 5. i 6 sati i ljudstva kod povoza bojne. Pošto je 1. sat bila na postavu svo vrijeme, a uslied prekida brzoglasne linije, nije mogla biti obavještena o povlačenju, te je ista ostala na postavu sve do 07.30 sati, u jutro 9. V. 43, pod zapovjedništvom zapovjednika 6. sati nadporučnika Vračića Ivana. Izvukao se je izvjestan dio.—

Grupa sastavljena iz djelova 2. 3. 4. 5. i 6. sati pod zapovjedništvom zapovjednika bojne nadsatnikom Dujićem, zapovjednikom 2. i 4. sati i pobočnikom, kao i djelovima stožera bojne u pravcu s. V. Topovac, gdje je dobivena jaka vatra sa strane odmetnika te je uslied toga došlo do raspršavanja i odvajanja. Jedna grupa je pošla u pravcu s. V. Popovca sa zapovjednikom bojne nadsatnikom Dujićem, zastavnikom Pribanićem i Fištrovićem i nadporučnikom Išekom. Druga grupa je pošla na sjever u pravcu Slatine.—

Grupa koja je krenula za Slatinu naišla je usput na zasjede odmetnika kod šume M. Dungere, s. Bokane, sjeverno od sela Čeralije i Konjičića. Poslije s. Konjičića do Slatine⁵. U Slatinu stigla je u 12.00—9. V. 1943 godine. Za grupu koja je pošla sa zapovjednikom bojne nezna se ništa pozitivno.—

Grupa koja je bila sastavljena od 1. sati, djelova 3. 4. 5. i 6. sati krenula je sa 6 častnika u s. Hum gdje je naišla na odmetnike na koje je izvršen juriš. Pri vršenju juriša, dobivena je vatra od strane posade u Humu. Naročito je bila ubitačna vatra iz bacača. Ista je bila uzrokom pravca t.j. grupa pod zapovjedništvom nadporučnika Vračića Ivana morala je krenuti u pravcu sela Đulavec, gdje se je probijala kroz zasjede odmetnika i stigla u Đulavec u 14.00 sati.— U ovoj borbi poginulo je: 1 zastavnik, 3 vodnika, 3 razvodnika i 6 domobrana. Ranjeno: 2 vodnika, 2 razvodnika, 3 desetnika i 28 domobrana. Nestalo: 4 častnika, 5 vodnika, 6 razvodnika, 12 desetnika i 124 domobrana. Zarobljen je cjeli bojni povoz, konji, kola, kuhinje, sav pisarnički materijal i pečati svih jedinica bojne, oružje: 2 topa, 6 strojnica i 4 bacača, pušaka 50°.—

⁵ Pođrav. Slatina

Neprijateljski gubitci po podacima: oko 500 mrtvih, 220 ranjenih i 6 zarobljenih koji su poslije ponovnog zauzeća Voćina pobjegli.—

II bojna: Osiguranje postava, izvidanje u okolici, čišćenje oružja i vlakoprtnja.—

III bojna: Osiguranje postava, kupanje, raskuživanje u vlaku na stanici u Popovači i Križu.—

IV bojna: Osiguranje postava i uređenje rovova oko Garešnice.—

10. V. 43. **I. bojna:** Vršiti prikupljanje bojne u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava i izvidanje u okolici.—

III. bojna: Osiguranje postava, kupanje i raskuživanje na željez. postaji Križ—Popovača.—

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—

11. V. 43. **I. bojna:** Prikupljanje bojne u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava i krstarenje. potjera za partizanima u pravcu: Grubišno Polje—M. i V. Peratovica. partizani su noću 10/11. oko 2 sata ušli u neo-sigurani dio Grubišnog Polja i opljačkali neke kuće, upućena je druga sat bez jednoga voda i u Vel. Peratovici dobili vatru. od zalaznice sunca stupili u vatroboj i neprijatelja progonili koji se je razbježio u okolne šume.—

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u obližnjim mjestima i šumama.—

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje bunkera.—

12. V. 43. **I. bojna:** Formiranje bojne i osiguranje Đulaveca.—

II. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u obližnjim šumama i selima.—

III. bojna: Osiguranje postava i Vježbovnik I. dio.—

IV. bojna: Osiguranje i uređenje postava.—

13. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postava u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava i razviđanje u okolici. Prema izvješću seljaka partizani se prebacuju u s. Sibenik—Gakovo i Vel. Peratovicu.—

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje. a neki djelovi na raskuživanju u Banovoj Jarugi.—

14. V. 43. **I. bojna:** Osigurava postav u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava. Noću u 1.45 sati u jutro izvršen je napad na Grubišno Polje, ali je sa uspjehom odbijen. u jutro u 04.00 sata neprijatelj je odbijen te se

je povukao u 3 pravca Vel. Peratovica—Poljana i preko želj. stanice.—

Neprijatelj je bio jačine 200—220 partizana, bilo ih je i bosih. Neprijatelj je imao gubitaka i odvezao ih sobom na kolima kroz Obrovu šumu u pravcu Gakova.—
Sa naše strane nije bilo gubitaka.—

III. bojna: Osiguranje postava, 1. sat izvršila je preselicu iz Popovače u Nov. Križ.⁶ 2. sat iz Križa u Popovaču.

Ostali djelovi u krstarenju.—

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje, neki djelovi bojne na raskuživanju u Ban. Jarugi.—

15. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postava u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava i pripravnost, radi prisilnog odkupa žitarica i svinja.—

III. bojna: Osiguranje postava i čišćenje oružja i opreme, šišanje i brijanje.—

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje.—

16. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postava u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u s. Babinac—s. Pisanica, naišli su na 2 obhodnje jačine 10 partizana, koji su pobjegli u šumu. 2. sat u razviđanju Grubišno Polje—Vel. Peratovica, od crkve dočekani jakom vatrom kao i iz zapadnih kuća (k. 223), jačina neprijatelja oko 70—80, djelom obučeni u novo ljetno domobransko odjelo. Po prikupljenim podacima: 16 brigada je u s. Sibeniku a jači djelovi 12 brigade su u s. Vel. i M. Dapčevici i mjesni partizani u s. Munijama—Tučević Polju i s. Đakovcu, nalazi se veći broj ranjenih partizana.—

III. bojna: Osiguranje postava, apel od strane zapovjednika bojne i sati, stožer 4. sati preselio se u Ludinu.—

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje.—

17. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postava u Đulavecu.—

II. bojna: Osiguranje postava i razviđanje, 1. sat promjena posadnog mjesta iz Vel. Pisanice u Vel. Grđevac, ostale sati u razviđanju.—

III. bojna: Osiguranje postava i razviđanje, svima djelovima bojne u svim pravcima.—

IV. bojna: Osiguranje postava i razviđanje u okolici.

18. V. 43. **I. bojna:** Pokret bojne iz Đulaveca za Daruvar.—

⁶ Novoselec—Križ

- II. bojna:** Osiguranje postava i razviđanje u pravcu Vel. Grđevac—G. Kovačica—Zrinjska i prikupljanje podataka o bombardiranju s. Sibenika. Sibenik nije bombardiran već je zrakoplov samo vršio izviđanje. Partizani su za to vrijeme pobjegli u šumu. Partizani imaju 4 teška bacača.—
- III. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—
- IV. bojna:** Osiguranje postava i uređenje.—
19. V. 43. **I. bojna:** Vršeno je raskušivanje bojne u Daruvaru.—
- II. bojna:** Osiguranje postava i prikupljanje podataka o neprijatelju i krstarenje.—
- Prikupljeni podatci neprovjereni: 1 teretni samovoz sa ustašama zarobljen iz Pitomače, prevezio se iz Pitomače—Brzaja—Bubanj i Sibenik.—
- III. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—
- IV. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—
20. V. 43. **I. bojna:** Odlazak bojne iz Daruvara i dolazak u Kutinu, vršenje popune bojne.—
- II. bojna:** Osiguranje postava i razviđanje u svima pravcima, sa svima djelovima bojne.—
- III. bojna:** Osiguranje postava i razviđanje u okolici.—
- IV. bojna:** Osiguranje postava i razviđanje u okolici.—
21. V. 43. **I. bojna:** Uređenje i popuna bojne sa oružjem i opremom.—
- II. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje, 1. i 3. sat Vel. Pisanica—M. Pisanica i G. Kovačica—Zrinska. Iz Zrinske jedan odred otišao preko Bubnja, a jedan za Peratovicu i G. Rašenicu i Vel. Dapčevicu, primjećene veće grupe partizana.—
- Prikupljeni podatci neprovjereni: 16. brigada premjestila se je u s. Zrinska, za noć 20. V. u Vel. Barni sve kuće peku kruh za partizane. Kalnički odred stigao kod 16. brigade, očekuje se Bilogorski odred. Djelovi t. j. 2 brigade iz Srbije da su se prebacile preko Bosne u Jasenaš i Đakovac. U Vel. Dapčevici pojačana 12 brigada.—
- III. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje u okolici i u obližnjim mjestima.—
- IV. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—
22. V. 43. **I. bojna:** Popuna bojne i vježbanje radi postignuća stega kod momčadi.—
- II. bojna:** 1. sat u krstarenju Vel. Grđevac—Vel. Barna—Grubišno Polje, gdje je ušla u sastav bojne. Nalog 1. gorske divizije Op. Br. 1442/taj. 3. sat krstarenje G.

Rašenica—Vel. Dapčevica—M. Peratovica, kod M. Peratovice dobiven je jači otpor sa ruba šume.— Razvila se borba⁷ u kojoj su naši djelovi pokušali obkoliti neprijatelja u M. Peratovici, što nije uspjelo. Neprijatelj se razbježio.—

Neprijateljski gubitci: 17 mrtvih i zarobljenih, na licu mjesta 2 živa uhvaćena. Plijen jedna strojopuška, 6 pušaka, 27 okvira za strojopušku i 3.700 naboja za pušku. Sa naše strane nije bilo gubitaka.—

III. bojna: Osiguranje postava, i krstarenje u okolici. Po 1 vod iz 2. i 3. sati upućen je u Čazmu.—

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje.—

23. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postava i krstarenje pravac: Novska—Oršlag Šuma—Subocki Grad—V. Popovac—Kričke—Subocka—D. Čaglić i Lipik.

II. bojna: Osiguranje postava, odmor i priprema za preselicu po zapovjedi Skupine »Šnur« Op. Br. 201/taj.

III. bojna: Osiguranje postava, apel od strane zapovjednika bojne, odlazak u crkvu i odmor.—

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje bunkera.—

24. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postava u Kutini, odmor i popuna.—

II. bojna: Cjela bojna u akciji po zapovjedi skupine »Šnur« Op. Br. 205/taj. pokušano izvršiti evakuaciju s. Topolovica. Polazak iz Grubišnog Polja u 05.00 sati u j. smjeru, pravcem M. Barna—Obrova Šuma—Topolovica, širokim rasporedom. Kod Male Jasenovače, prednji djelovi dočekaní jakim vatrom. Upućena 2. sat, koja je stupila u borbu i podpomognuta 3. sat protjerala neprijatelja u šumu i gonila ga do Vel. Peratovice. Oko 10.30 sati primjećeno je da se neprijatelj u jačim grupama prebacuje u pozadinu da spriječi povratak. Našto se je bojna krenula natrag došavši u dodir sa jačim obhodnjama koje su rastjerane.—

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolici.—

25. V. 43. **I. bojna:** Vrší krstarenje pravac: Poljane—Gaj—Antunovac—Brekinska—Trojeglava, te povratak istim pravcem—Poljana a zatim u Kutinu.—

II. bojna: Čišćenje zemljišta pravcem Grubišno Polje—Vel. Zdenci—Sovašnica—Crni Lug—Donji Lug—Končanica kolodvor. Neprijatelj nije primjećen.—

⁷ O ovoj borbi vidi tom V, knj. 15, dok. br. 171 i 172.

III. bojna: Vršila nasilno izviđanje pravcem Popovača—Vodeničko Brdo—Krmelovac—k. 207—N. Br.⁸ do Paklenica i desno prema Gradini i Mikleuški 6. sat sa stožerom bojne, pravcem: Popovača—Vodeničko Brdo—Moslavačka Slatina, 3. sat iz Ludine, pravcem: Ludina—Poljana—Ludinica i desno održavala spoj sa 6. sati i stožerom bojne, 1. sat. iz Križa pravcem Novska—Križ—Rečica—Mustafina Klada, 2. pohodna sat 2. p. p. iz Čazme i kombinovana sat poručnika Ugarkovića u Čazmi sa pravcem: Pobjenik—Suhaja—Pavličani—Vrlinska, kod Kat. Selišća, 3. sat naišla je na odpor partizana⁹ i nestala joj 2 domobrana i jedan domobran ranjen, a jedan konj poginuo. Djelovi iz Čazme naišli na odpor kod Vrlinske. Ostali djelovi nisu imali vlastitih gubitaka, osim 1. sat 1 domobrana ranjenog. Protivnički gubici: 3 mrtva i nekoliko ranjenih. Djelovi bojne su se vratili na svoje mjesto—postave do mraka.—

IV. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolini.—
26. V. 43. **I. bojna:** Odmor i popuna bojne.—

II. bojna: Izvršila je preselicu željeznicom od Končanice u Bastaje, i u Bastajima ostaje jedna ojačana sat. Ostatak bojne na osiguranju postava u Đulavecu.—

III. bojna: Osiguranje postava, vježbovnik i čišćenje oružja.—

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje opreme.—

27. V. 43. **I. bojna:** Vršila akciju pravac Repušnica—Ciglenica—Mikleuška—Srpsko Selišće—k. 203—Slatina i Kutina.—

II. bojna: Preuzimanje postava u Đulavecu od Njemačke posade (bojne Mare), radi na izgradnji utvrđivanja rovova, streljačkih jarkova i izgrađivanju žice.—

III. bojna: Bojna vrši nasilno razviđanje Moslavačke Gore. Na neprijatelja se nije naišlo.—

IV. bojna: Osiguranje postava i razviđanje u okolini.—

28. V. 43. **I. bojna:** Stožer bojne sa 1. 4. 5. i 6. sat u Kutini 3. sat u Repušnici, 2. sat u Banovoj Jarugi.—

II. bojna: Osiguranje postava i izgradnja bunkera i uređenje.—

III. bojna: Osiguranje postava i krstarenje u okolini i u obližnjim selima i šumama.—

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje bunkera, 1 sat preselila se iz Banove Jaruge u Poljanu (a 1. vod iz Poljane u B. Jarugu).

⁸ N. Brdo

⁹ Otpor pružila jedna četa Moslavačkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15. dok. br. 185.

30. V. 43. **I. bojna:** vrši krstarenje i čišćenje prostora pravcem: Popovača—Kamenica Šuma—k. 247.—D. Brdo¹⁰—k. 298—Razvalina Jelen Grada—k. 310—k. 204—Kopčić Brdo—Mustafina Klada—Riječica—Končćani—Novoselec—Križ, sa dvije sati, dok jedna sat pravcem: Popovača—G. Vlahinička—Ludinica—Peščenica—Sokolac¹¹—k. 152—Končćani—Novoselec—Križ. Dodira sa neprijateljem nije bilo. —

II. bojna: 2. sat izviđanje i obkoljavanje s. Končćani radi uzimanja taoca, nije nađen niti jedan čovjek već same žene i starci od preko 70 godina pa se taoci nisu mogli uzeti. —

III. bojna: Vrši pretres i čišćenje prostorija, Stara Straža, Mustafina Klada—Kopčić Brdo i okoline. Sat iz Čazme naišla je na Staroj Straži na jednu partizansku obhodnju od 5 muških i 2 ženske (svi naoružani), na koje je otvorena vatra, pošto je otvorena na njih vatra nestali su u gustom šumi. U pravcu kuda su bježali nađena je jedna kišna kabanica, 2 čuturice, 2 zdjelice, 1 bomba i jedna torba sa priborom za umivanje. — Vlastitih gubitaka nije bilo. —

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje. —

29. V. 43. **I. bojna:** Osiguranje postave kao što je navedeno pod 28. V. 1943 godine. —

II. bojna: Osiguranje postava i uređenje streljačkih zaklona i postavljanje žice. —

III. bojna: Osiguranje postava i uređenje streljačkih zaklona i popravljane žice. —

IV. bojna: Osiguranje postava i uređenje. —

31. V. 43. **I. bojna:** 1. sat izvršila je pokret u Daruvar, dok je stožer bojne u Kutini, 2. sat u Banovoj Jarugi, 3. sat u Repušnici, a 4. 5. i 6. sat u Kutini, preformiranje. popunjavanje opremom i oružjem. —

II. bojna: 1. sat razviđanje u M. Bastaje—Ivanovo Selo, iz sela Rastovca pripucali partizani. po prikupljenim podacima bila je jača skupina, 2. i 3. sat razviđanje Đulavec—Katinci (k. 296) —Milanova Kosa—N. Krivaja. U toku mjeseca bojna nije imala ni mrtvih ni ranjenih. —

III. bojna: Osiguranje postave, pješački vježbovnik, čišćenje oružja i predavanje iz službovnika I. dio. —

IV. bojna: Uređenje i osiguranje postava u Garešnici. —

¹⁰ Dugačko Brdo

¹¹ Sokolovec

IZKUSTVA I NEDOSTATCI SA POGRIEŠKAMA:

Pojedinim zdruhovima odnosno bojnama treba dati točno određenu prostoriju, na kojoj će zapovjednik zdruga-bojne biti odgovoran za red i mir. U toj prostoriji oni bi vodili podhvate po svojoj osobnoj pobudi. -

Zbog pojave jačih partizanskih snaga u krajnjem slučaju treba određivati ojačane sati kao posade u pojedinim mjestima. Iz toga razloga ne odvajati ni bojne daleko jednu od druge i bez mogućnosti da im se pomogne brzo i sa dovoljnom snagom. Pošto bi tako osamljene bile same uništene. —

Bojne pojedinih zdruhovu ne stavljati drugim zdruhovima ili zapovjedništvima na raspolaganju u podhvatnom pogledu iz razloga što ni jedan zapovjednik ne vodi toliko računa o dodjeljenim jedinicama, kao njihov vlastiti i stvarni zapovjednik. Osim toga u takvim slučajevima trpi mnogo obskrba i stega dotične jedinice. —

Sredstva za održavanje spoja dodeljivati bojnama i satnijama s obzirom na zadatke koje im se dodjeljuju (bojne i sati u sastavu bojni su toliko udaljene od svojih stožera, bilo to kada su u podhvatima, da se ne može održavati ni brzoglasni ni krugovalni spoj, sa onim sredstvima sa kojima se sada raspolaže). —

Zdruhovima i bojnama se dodjeljuju velike podhvatne prostorije, a isti ne raspolažu sa ni jednim sredstvom za brzo i sigurno prebacivanje četa radi međusobnog podpomaganja (jedan teretni samovoz sa kojim zdruh raspolaže nije dovoljan ni za obskrbu da vrši a kamoli da se upotrebljava za podhvate). —

Satnije treba da budu popunjene do punog ustrojbenog sastava jer se bojnama uvijek u podhvatima daju takove zone djelovanja kao da su kompletne pa i više. —

ZAPOVJEDNIK, PUKOVNIK
(Š O L C)
Šolc

17. VI. 1943

BR. 158

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRAVSKOG VOJNOG POVJERE-
NIŠTVA OD 14 LIPNJA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU ŽUTE
LOKVE OD STRANE TALIJANA I AKCIJI JEDINICA NOV I PO
HRVATSKE KOD SINJA¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 14.6.43.	SAT I MINUT: 10.22	BROJ: 72
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 14.6.43.	SAT I MINUT: 11.15	BROJ: 888

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: *naš 3826/tajno*

Novosti za 12. VI.

Talijanske snage zauzele **Žutu Lokvu** 6 km. j. z. **Brinja**, čisteći područje između puta **Vratnik, Brinje i Krivi Put**.

Čišćenje duž pruge **Oštarije—Josipdol** u toku je delovima divi-
zije **Macerata**.

Prekid prometa na pruzi kod **Vrbovskog** uzpostavljen istoga dana.
13. lipnja partizani² razoružali miliciju *Košute* kod **Sinja**.

Broj 3938/tajno

H R V O P O

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 14/1—16, k. 24.

² Vidi dok. br. 155 i tom V, knj. 17, dok. br. 4.

BR. 159

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DOMOBRANSKOG ZBORA OD
15 LIPNJA 1943 GOD. O POČETKU AKCIJE »ANTUN«¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Broda	DAN: 15.6.43.	SAT I MINUT: 2130	BROJ: 161
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB I	DAN: 15.6.43.	SAT I MINUT: 2215	BROJ: 541

NAJŽURNIJE — PRIJE SVEGA

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: —

Dnevni izvještaj 15. lipnja

Područje **Slavonija** — bojna skupina pukovnik **Schulze**: podhvat **Antun** odpočet po osnovi.

Do zaključka izvještaja nije javljen dodir sa neprijateljem.

2. Ustaški stajaći zdruk — područje **Požega**²: Razviđanjem utvrđeno da su komunisti zaposjeli bunkere oko **Vetova** gdje ih ima oko 200 a zasebno još u šumama u prostoru oko **Vetova i Velike** kao i **Strazemana i Drage**.

3. Lovački zdruk — podhvat **Duhovi** teče po osnovi.

U toku 14. i naredne noći oko 2 kom. brigade povukle se u prostor **Vijačani** 10 j. z. **Prnjavor**.

Vlastite snage izvršuju zaposjedanje crte **Mramor** (543), **Previja**, **Krajsko Brdo**, **Šnjegotina Omerbegova** (20 j. **Kotor Varoš**).

Pojedinosti nepoznate.

Kod **Sriemskog i Tuzlanskog** zdruka bez osobitih događaja.

Opaska: pod današnjim preimenovati 3 pješ. div. u 1. Lovački zdruk, 4. pješ. div. u 3. Lovački zdruk.

Op. broj 531

II. D. S.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1—23, k. 24.

² Slav. Požega

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD
15 LIPNJA 1943 GOD. O REZULTATIMA NAPADA JEDINICA
PRVOG SLAVONSKOG KORPUSA NA SIRAČ I BADLJEVINU¹**

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 15.6.43.	SAT I MINUT: 2250	BROJ: 144
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 16.6.43.	SAT I MINUT: 0707	BROJ: 996

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL
SPOJ:

Čišćenje prostora oko **Sirača** i **Badljevine** završeno.

Danas samo još mjestimični dodiri sa neprijateljem.

Neprijateljske glavne snage koje su napadale **Sirač** i **Badljevinu** pripadale su XII, XVII, XVIII i XXI brigadi pod zapovjedništvom **slav. korpusa** **ranije 4. divizije**.²

Jačina njihova pažljivo ocjenjena 4500.

Vlastiti ukupni gubitci: 57 mrtvih od kojih 3 častnika, 55 ranjenih od kojih 2 častnika, 39 nestalih od kojih 1 častnik.

Veći gubitci iz posade **Sirača**.

Nestali se mogu smatrati kao poginuli, jer partizani kolju čak i ranjene.

Iz posade **Sirač** spasilo se junačkim probijanjem 2 častnika.. dočastnika i 76 momaka, svi sa oružjem.

Od častnika 1 ranjen, zapovjednik sata za kojeg se mislilo da je zarobljen, i 5 momaka.

Od oružja izgubljeno 1 protuoklopni top, 2 strojnice, 9 lakih stroj- nica, 5 malih bacača, oko 70 pušaka, 1 krugoval, podvoz 1. sata III/IV gz. i 2 podvoza 2. sata II/IV gz.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1—29, k. 24.

² Napad na **Sirač** vršila su dva bataljona Sedamnaeste NO brigade Desete divizije NOV i PO Hrvatske. U obezbeđenju napada učestvovali su: Dvanaesta NOU brigada, Osamnaesta i Dvadeset Prva NO brigada jedan bataljon Sedamnaeste NO brigade i dijelovi Slavenskog NOP odreda. Vidi dok. br. 41, 45, 48, 50, 57, 58, 60, 61, 65 i 69.

Sva teška oruđa i dio pušaka te krugoval, pismohrana bilo je uništeno prije posljednjeg proboja.

Neprijateljski gubitci: 190 prebrojanih mrtvih, 272 ranjenika prema prikupljenim podacima od stanovnika.

Plijen: 3 lake strojnice, 23 puške.

Podrobnije izvješće slijedi pismeno.

Tokom dana pri razvidanju ist. Vel. Pisanice I/135 zarobila.... pušaka i šest noževa.

Željeznička pruga i bb. linija uzpostavljeni.

Op. broj 1697. P

GORDIV.

BR. 161

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 15 LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

V.P. 10. dne 15 lipnja 43 — XXI
u 1.00 č.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 9778

Stiglo 15 lipnja 43 — XXI

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8086/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 14 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Potvrđuju se vijesti o koncentraciji partizana u okolnim zonama Knina.² Izgleda da ustanici namjeravaju napasti to mjesto čim budu imali 10.000 ljudi, kad stignu druge formacije iz Like i Bosne. Primjećeni su pokreti partizana u zonama Blato (Markarska VU—BL), Kistanje (VS—VU—BH) i Podgrađe (VU—ZI—BH).

Sektor »Bergamo«: Nastavljaju se operacije u zoni Visoka (Šibenik SP—CD). Naknadno će se izvijestiti.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² O ovoj koncentraciji vidi dok. br. 155, 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

Naše jedinice za pojačanje rasturile su u zoni Košute (Split VM—BU) grupe ustanika,³ o čem izviješteno jučer, 13 o. m. Hrvatski gubici: 6 zarobljenih i 25 pušaka zaplijenjeno; partizanski: 10 mrtvih.

Na putu Solin (Split UK—BQ) — Rupotina (UK—UM—BS—BQ) nađena je i uklonjena nagazna mina.

Sektor »Zara«: Završena je akcija u Vodicama, o kojoj izviješteno jučer, 13 o. m. Mi nismo imali nikakvih gubitaka; partizani ukupno 35 mrtvih, strijeljano je 37 njihovih pomagača. Artiljerijska paljba na koncentracije ustanika⁴ u zoni Očestovo (Knin SI—DL). Pađene (SI—DN), Markovac, Livaje (RQ—DL) i Puača (RQ—DH).

Noću uoči 14 o. m. jake partizanske formacije napale su naše garnizone Mokro Polje (RO—DN) i Radučić (RO—RQ—DL).⁵ Napadi su odbijeni.

Jaka grupa ustanika⁶ prodrijevši južno od Ervenika (RH—DP) napadala je uzastopce mjesto. Intervenisala je avijacija i upućena su pojačanja iz Kistanja (Šibenik RH—DE), koja su naišla na jak otpor,⁷ i iz Knina. Četnici su zauzeli Staru Stražu (SN—DN) protjeravši ustanike. Akcija je u toku. Dosada utvrđeni gubici: naši: 10 mrtvih i 30 ranjenih; partizanski: 64 mrtva.

Vazдушna aktivnost: Izvidanja, bombardovanja, obasipanje malim bombama i mitraljiranje u zonama Gračac (Knin OK—EH), Glogovo (RH—EK), Dabašnica (SJ—EK), Kupirovo (KI—EK), Popovići (RQ—SI—DP) i Pađene (SI—DN), gdje je zapažen pokret i odakle je vršeno jako protuavionsko dejstvo, Milići i Metvani (Šibenik SR—TI—CF), gdje je zapažen snažan pokret, naselja Božić Jurasi (TL—CF) i Kladnjice (TI—TL—CD). Izvidanja u zonama Otok (Split VM—CD) i Podi (VQ—BZ).

* Vedro, more mirno.

Za Komandanta
General VIALE 18001406

Prepisi:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Informat. odjelj.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

³ Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 4.

⁴ Snage Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 155, 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁵ Napad vjerovatno izvršio Prvi bataljon Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 161 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁶ Vjerovatno Treći bataljon Sjevernodalmatinskog NOP odreda. Vidi dok. br. 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁷ Otpor pružio Drugi bataljon Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

BR. 162

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 15 LIPNJA 1943 GOD. O PRIKUPLJANJU JEDINICA KNINSKOG SEKTORA NA PODRUČJU KNINA I NAPADU PRVOG BATALJONA DRUGE NOU BRIGADE NA MOKRO POLJE¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 9834
Stiglo 16 lipnja 43 --- XXI

Dan	{	otpreme: 15. VI. 43.
i		20.30 č.
čas	{	prijema: 15. VI. 43
		24. č.

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

TAKTIČKOJ KOMANDI VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8137/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 15 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Situacija je nepromijenjena u zoni oko Knina, gdje se nastavljaju pokreti za koncentraciju ustanika.² Partizani, o kojima je javljeno da su u zoni Visoka (Šibenik SP—CD),^{*} izgleda da su se, uslijed naših akcija prošlih dana, podijelili u tri grupe: jedna prema zoni Danilo Kraljice (RM—RO—RQ—CD) gdje izgleda da ima 800 ljudi, druga u zoni Seget (SN—SP—BQ—BN) i Marina (RO—RQ—SI—BN) gdje izgleda da ima 500 ljudi i treća grupa u zoni

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² O ovoj koncentraciji vidi dok. br. 155, 161 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

visoravni Kladnjice (TI—TL—CD), na putu Ribičići (Makarska ZI—BL), Vukušići i Ivandići (RL—ZL—BN), tučena je od artiljerije našeg garnizona iz Zadvarja. Vijesti o još jednoj jakoj koncentraciji u zoni Čista (Livno ZI—ZL—BN) možda potvrđuju namjeru ustanika da napadnu Zadvarje.

Sektor »Bergamo«: Nastavlja se akcija u zoni Visoka (Šibenik SP—CD). Naknadno će se javiti vijesti. Jedinica iz garnizona Makarska zaplijenila je motorni čamac partizana.

Jutros 15 o. m. torpiljerka je vršila paljbu na Marinu (Šibenik SI—BN) i Vranjicu (SN—BN) gdje je primjećen pokret partizana.

Sektor »Zara«: Noću uoči 15 o. m. ponovljeni napad partizana na Mokro Polje³ (Knin RO—DN) bio je odbijen od naše posade, sa gubicima napadača; naši gubici: jedan mrtav. U toku je akcija čišćenja⁴ zone južno od Zrmanje, da se potisnu formacije ustanika prema sjeveru i da se smanji njihov pritisak na naše garnizone na liniji Zrmanja.

Kolona sastavljena od nacionalnih i četnika, krenuvši iz Knina, s ciljem da zaustavi pomenute formacije prilikom pokreta prema sjeveru, nakon što je svladala prvi otpor u Očestovu (SI—DL), naišla je na dalji otpor u Pađenama⁵ (SI—DN). Naknadno će se izvijestiti. Napad na naše garnizone u Mokrom Polju (RO—DN) i Radučiću (RO—RQ—DL), o čem izvijesteno jučer 14 o. m., izvršeno je od jakih ustaničkih formacija, koje se cijene na više hiljada, sa mnogo automatskog oružja i sa minobacačima. Provjereni naši gubici dana 14 o. m. jesu: 14 mrtvih i 30 ranjenih.

Noću uoči 14 o. m. M.V.A.C. u zasjedi kod gaza Krke između Matasa (SI—DH) i Ljubača (SN—DL) ubili su 6 ustanika i uništili avion i dvije lađe.

Vazdušna aktivnost

Kopnene operacije

Borbena izvidanja u zonama između Knina, Radučića (Knin RQ—DL), Kistanja (Šibenik RH—DE), Ervenika (Knin RH—DP) i Mckrog Polja. Bombardovana su i obasipana malim bombama i mitraljirana razna mjesta u toj zoni i sjeverno od Padena (SI—DN) i Stare Straže⁶ (SN—DL).

³ Napad izvršio Prvi bataljon Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 155 i 161 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁴ Vidi dok. br. 155, 161 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁵ Otpor je pružao Prvi bataljon Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 155 i 161 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁶ Željeznička stanica St. Straža

U Vujašinovićima (RK—RM—DH) učestalo protivavionsko dejstvo; u Vijencu i Ilićima (RQ—DN) zapaženi sumnjivi pokreti; mitraljirana je jaka grupa partizana u Radučkoj Glavi (RM—RO—DL). Vedro, more mirno.

Za Komandanta
general VIALE 18001506

8 prep.

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Infor. odjelj.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

BR. 163

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 16 LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI, LICI I DALMACIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 167

(po podatcima primljenim 16. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

- ²
Podr. Kutine: Na području 5—7 km s. od Kutine prikupljaju se jače partizanske snage.³
- Podr. Bilo Gore:* Razviđanjem je utvrđeno da se XVI. part. brigada nalazi na području: Vel. i M. Đapčevica—Lončarica (6—11 km s. izt. od Grubišnog Polja).
- Podr. Nove Gradiške:* Noću 14/15. VI. iztočno od želj. postaje Medari—Dragalić (7 km z. od Nove Gradiške) naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 11 vagona je izkliznulo.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 15/1—1, k. 24.

² Izbačeni dio teksta potpuno je istovjetan sa tekstom u dok. br. 160.

³ Odnosi se na dijelove Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 59.

*Podr. Požege:*⁴

Razviđanjem je utvrđeno, da je oko 200 partizana zaposjelo bunkere oko s. Vetovo (12 km s. izt. od Požege), a druge part. snage se nalaze u šumama na području oko s. Vetovo i Velika (14 km s. od Požege) kao i s. Strazeman i Draga (14 i 13 km s. s. z. od Požege).

Podr. Našica:

15. VI. odpočeo je podhvat naših i njemačkih četa na području: Našice—Čaglin (18 km j. z. od Našica) — Drenjski Slatnik (15 km j. izt. od Našica). Bližih podataka još nema.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPI :

Podr. Like:

13. VI. su talijanske čete nastavile čišćenje područja oko Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja).

Podr. Slunja:

14. VI. na području j. z. od Slunja odbacena je neprijateljska razvidnica prema jugu, 5 partizana je poginulo.

Podr. Knina:

12. i 13. VI. prigodom čišćenja područja zapadno od Knina⁵ partizani su imali 52 mrtva.

ZA TOČNOST:

Zamjenik proćelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalećak)
Kalećak

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)⁶

⁴ Slav. Požega

⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 155, 161, 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁶ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG ZBORA OD 16 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA U MJESECU SVIBNJU¹

I. D I O

OPERACIJE I AKCIJE

U kojima su učestvovala pojedine čete na području 1. Domo-branskog zbora u toku mjeseca svibnja 1943 godine, sa stečenim izku-stvima i uočenim nedostacima i griješcima.

1. V. 1943. a) Od postrojbi koje su ovog dana vršile taktičko osigu-ranje želj. pruge Koprivnica—Križevci upućeno je u razviđanje nekoliko vodova u pravcu s. Hudovljani—G. Križ i Topolovac, sa zadaćom pronalaženja partizana koji su bili uspjeti da se iz Kalnika prebace u sjevero-zapadnu Bilo Goru.²

U poduzetom razviđanju upućeni vod od strane legio-narskog sata koji se je kretao ka s. Hudovljani i u vode-noj borbi sa ovom skupinom³ imao 1 poginulog, 4 teže ranjena i 1 zarobljenog legionara. Poslije jednočasovne borbe ovaj vod morao se povući u s. Peščenik.

b) Razviđanje dielova V. gorskog zdruza — bez dogo-daja.

2. V. 1943. a) 1. sat Zagrebačke ustaške bojne iz sastava posade Samobor izvršila je akciju razviđanja u cilju rastjerivanja odmetničkih bandi odnosno njihovih obhodnji koje ugro-žavaju prostor: Plešivica—Prilipje—Vlaškovec—Orešje—Gonjeva—Okić Grad—Sv. Marija—pod Okićem— Sv. Marija — Galgovo — Molve — Konščica. Odmetnička obhodnja pri nailazku ove sati povukla se je u pravcu Sv. Jane, a brojala je oko 16 partizana vrlo slabo naoružanih i odjevenih, bilo ih je čak i bosih. Ova obhodnja dielila je letke u kojima su pozi-vali mladiće da ne idu u Hrvatsku vojsku, već da se njima pridruže. Ovom pozivu se nije nitko odazvao.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 11/2 — 1, k. 53.

² Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42 i 116.

³ i ⁴ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42, 121 i 126.

b) Protiv spomenute partizanske skupine⁴ u s. Hudovljanima upućena je udarna konjanička sat, legionarska i pohodna sat 2. pješačke pukovnije. Poslije cijelog dnevnog krstarenja u pravcu sela gdje su se predhodnog dana zadržavali partizani iste su se u mrak povratile na svoje dionice osiguranja želj. pruge ne naišavši na partizane.

c) Razviđanje diełova V. gorskog zdruga — bez događaja.

3. V. 1943. a) U 09,30 sati došlo je do borbe između naših snaga i odmetnika⁵ jačine oko 200 kod s. Rasinica (7 km. južno od Ludbrega), u 13,30 sati istoga dana na mjestu t. zv. Jasenovac — Mikulin jazak (8 km. jug. z. od Ludbrega).

Naših gubitaka nije bilo.

Neprijateljski gubitci: 20 mrtvih i 4 zarobljena.

b) Razviđanje 2. sati II. bojne V. g. z. pravcem: Pokupsko — Suvača šuma — L. Štefanki.⁶ Po izbijanju sati iz šume Suvača dobijena jaka vatra od kojih 80—100 pušaka sa 2 strojnice. Povlačenje u redu preko šume Suvača. 1 domobran ranjen. 1 sat II bojne V. g. z.: Viduševac — Rožankovići — Pokole. Kod k. 174 naišla na zasjedu od 50—60 pušaka i 4 strojnice, čelnica prihvaćena i odmetnici odbaćeni. 1 domobran ranjen, 1 dočastnik zarobljen, 7 odmetnika mrtvih.

4. V. 1943. a) Grupa odmetnika jačine oko 150 napala je posadu Dubranec⁷ (dio 2. pohodne sati 12. p. p.) i istu zarobila. Naši gubitci: 1 častnik, 3 dočastnika i 25 domobrana zarobljeno. Neprijateljski gubitci nepoznati.

b) Razviđanje diełova V. gor. zdruga — bez događaja.

5. V. 1943. a) Obzirom na novo stvorenu situaciju sjeverozapadno od Kapele zapovjedjeno je zapovjedniku 2. pohodne sati I. p. p. da zorom 5. ov. mj. preduzme nasilno razviđanje pravcem: s. Botinac — s. Babotok — s. Jabučeta — k. 270 — Trnovka, sa zadaćom prikupljanje i provjeravanje podataka o pojavi partizana u selima oko Kapele. Noću 5. V. o. g. oko 800—1000 partizana, naoružani velikim brojem sunarodnog oružja, dolazeći jednim djelom od s. Javorovca preko G. Zdelice i Babotoka a

⁵ Dijelovi Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42 i 117.

⁶ Lijevo Štefanki. O ovoj akciji vidi tom V, knj. 15, dok. br. 117 i 121.

⁷ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 124.

drugim od pravca s. Poljančani, izvršili su napadaj na Kapelu.⁸

Napadaj je uslijedio u 0130 sati pri čemu su partizani napadali sa sviju strana i trajao je sve do 0430 sati kad su upotrebom velikog broja sunarodnog oružja i bombi uspjeli da probiju postave spomenute pohodne sati.

U vodećoj borbi sa ovom skupinom vlastiti gubitci su bili sljedeći:

1 domobran poginuo.

6 domobrana teško ranjeno

40 domobrana zarobljeno, a potom poslije 2 dana pušteno iz zarobljeništva.

Poslije ogorčene borbe partizani pretrpivši velike gubitke (po prikupljenim podatcima odveli su sobom 6 kola mrtvih i ranjenih), partizani su se povukli ka s. Zdelicama.

Usljed rastrojstva spomenute pohodne sati u Kapeli, ista je ovog dana smjenjena od strane jedne njemačke bojne koja je bila upućena iz Bjelovara.

Istog dana između 2300 i 2400 sata jedna skupina partizana nepoznate jačine u dva maha izvršila je napadaj na postave 3. pohodne sati 1. p. p. koja se je nalazila na postavama oko V. Pisanice.⁹ Napadaji su bili odbijeni bez vlastitih gubitaka i posljedica po V. Pisanicu.

b) Razviđanje diełova V. gor. zdruga — bez događaja.

6. V. 1943.

a) Razviđanje diełova V. gor. zdruga — bez događaja.

7. V. 1943.

a) 1. poh. sat 14. p. p. i 2. sat Z.U.B. iz Marije Bistrice dala se je u potjeru za partizanima¹⁰ (oko 120), koji su se prebacili iz Kalnika u s. Mačkovica (5 km. z. od N. Marofa) i Greban Grad. Bitnica (pješke) 1. top. sklopa sa 1 častnikom i 90 momaka poslana za zatvaranje doline r. Bednje kod Bele (12 km. j. z. od Varaždina).

Dodira sa neprijateljem nije bilo.

b) Primjećena je jedna partizanska skupina, oko 70 partizana, u reonu V. Poganac¹¹ — vjerojatno na svom povratku iz Bilo Gore. U podhvatu protiv iste bila je odmah upućena koturaška bojna iz Rasinje i Prkosa.

c) Razviđanje 2. sati 1. bojne V. g. z. D. Selkova—

⁸ Napad na ovo uporište izvršio Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42, 124, 126 i 130.

⁹ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 127 i 136.

¹⁰ Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42, 136 i 137.

¹¹, ¹² Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42 i 137.

Pokole—Rožankovići—Viduševac. Kod Rožankovića raspršena skupina od 15—20 pušaka.

8. V. 1943. a) Ista skupina partizana u povlačenju natrag u Kalničko Gorje razorila je dio želj. pruge kod Krušljevca (10 km. j. od Varaždina). Poslani su u potjeru za tom skupinom 1. poh. sat 14. p. p., bitnica (pješke) iz Bele i 2 sat Z.U.P.B. Kod s. Ključ (5 km. s. i. od N. Marofa) došlo je do kratkog okršaja sa partizanskim zalaznicima. Naših gubitaka nije bilo, a neprijateljski nepoznati.
- b) Koturaška bojna koja je predhodnog dana bila upućena u podhvat protiv partizanske skupine od oko 180 partizana u s. V. Poganac. Prilikom podilaženja je jedna od dviju kolona podpala pod iznenadnu i jaku protivničku vatru što je kod ljudstva spomenute kolone imalo za posljedicu rastrojstvo i bez vlastitih gubitaka izgubilo 2 strojnice i 1 bacač.
- c) Razviđanje diełova V. gorskog zdruga — bez događaja.
9. V. 1943. a) Upućena je 1. poh. sat 14. p. p. i posada iz Varaž. Toplica u potjeru za partizanima koji su se pojavili između s. Petkovca i Kotari (11 km. s. i. od N. Marofa). Do dodira sa partizanima nije došlo, pošto su se isti brzo povukli u šume.
- b) Razviđanje diełova V. gor. zdruga — bez događaja.
10. V. 1943. a) Razviđanje diełova V. gorskog zdruga — bez događaja.
11. V. 1943. a) Koturaška bojna poduzela je krstarenje u Kalničkom Gorju u cilju ustanovljenja gdje se kreću i drže partizani. U toku ovog krstarenja bojna je kod V. Poganca naišla na jednu skupinu partizana¹² i sa istom imala sukob bez vlastitih gubitaka. Partizanski gubitci ostali su nepoznati.
- b) Razviđanje diełova V. gorskog zdruga — bez događaja.
12. V. 1943. a) 1. sat XIII. ustaške bojne iz G. Vasi poduzela je jednim svojim odijelom, jačine 40 momaka i 2 dočastnika. izviđanja u pravcu: Višći Vrh—Kremenjak—Pećno—Đurići—Drašći Vrh—Željezno sa zadatkom da uništi i razprši manje diełove partizanskih bandi koje su se pojavile na ovom prostoru te ugrožavale i pljačkale inače mirno pučanstvo ovoga kraja. Oko 13.00 sati ova se je obhodnja kod Drašći Vrh sukobila sa skupinom od 30 partizana. Borba je trajala 3 sata. Partizani su se povukli u pravcu Vukovo Brdo, Oštrc, Kokote, Sošice. Naši gubitci: nije bilo. Neprijateljski: 2 mrtva.

b) Između Rasinje i Prkosa napadnut je vatrom sa kote 214 (1. 1/2 s. z. od Prkosa) teretni samovoz¹³ koturaške bojne i tom prilikom ranjena 2 domobrana koji su bili u kolima. Kako su se u vremenu otvaranja vatre na teretni samovoz sa spomenute kote kretala 2 voda koturaške bojne, koji su imali zadatak razviđanja Ris Šume, to je ova partizanska skupina jačine od 5—60 ljudi bila napadnuta od istih s leđa, našto su se partizani razbjegli ostavivši na koti 2 mrtva partizana.

c) III. bojna: Hotnja—St. Farkašić. U 1700 sati upućena preko Petrinje na prostoriju Gora—Marinbrod. XI. ustaška bojna: Dubranec—Mraclin—s. Vukovina. Nigdje se nije naišlo na odmetnike.

13. V. 1943. 1. sat XIII. ustaške bojne iz Gornje Vasi poduzela je nasilno izviđanje u cilju uništenja jače skupine odmetnika, koja se je nalazila kod s. Željezno. Prije s. Željezno došle su obhodnje ove sati u dodir sa neprijateljem, te su iz dobrih zaklona podržavale vatru i čekale dolazak glavnine. Po dolasku glavnine prihvaćena je borba, nakon čega se je ova banda povukla u pravcu Oštrca, Plavci, Jezernice.

Naših gubitaka nije bilo.

Neprijateljski gubitci: 10 mrtvih i 4 ranjena.

b) Koturaška bojna koja je vršila razviđanje pravcem: Prkos—Ris Šuma—s. Belanovo¹⁴—Orsagovića Š.—Segovine imala je sukob sa jednom partizanskom skupinom sjeverozapadno od Prkosa bez vlastitih gubitaka.

c) Razviđanje 3 sata XI. ustaške bojne: Topusko—Vranovina—Bijeljevina—St. Selo, pri povratku napadnuti vatrom.¹⁵ 1 ustaša mrtav 1 ranjen.

14. V. 43. a) 1. sat XIII. ustaške bojne iz Gornje Vasi, jednim dielom jačine 80 ljudi, izvršila je nasilno razviđanje prostora koji su zaposjeli partizani, a po izvješćima naših uhoda Hartje—Željezno—Drašći Vrh—Šinkovići. Ovaj odjel napao je odmetnike sa leđa i to iz pravca Pećno—Goljak—k. 464. Usled iznenađenja neprijatelj se je raspršio u svim pravcima.

Naši gubitci 1 mrtav.

¹³ Napad izvršili dijelovi Prvog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 42, 144, 148 i 152.

¹⁴ Belanovo Selo

¹⁵ Napad izvršio jedan Bataljon Četvrtje banijske NO brigade. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 45, 149, 150 i 152.

Neprijateljski gubitci: 17 mrtvih i 35 ranjenih.

b) 1. sat III. bojne,

1. bitnica III. topničkog sklopa.

15. sat 11. pješačke pukovnije uz suradnju zrakoplovstva napali odmetnike na Vranovskoj Glavi (4 km. južno od Topuskog)—Jandričevo Brdo (221). Poslije teške borbe¹⁶ oko k. 244 koju su odmetnici žilavo branili, 1. sat III. bojne izbila je u 13.50 sati na k. 244 i protunapadajem bačena za 400 m. nazad. U 1500 sati ponovno zauzeta. U 15.00 sati zauzeto Jandričevo Brdo. Jačina na Vranovoj kosi 100—150 pušaka sa 4 strojnice.

3. sat. I. bojne: Na Baltića Brdu i Balincu (212) razpršila odmetnike u jačini od 60—80 pušaka i strojnice 4 domobrana ranjena. 16 odmetnika mrtvih (ima ih još koji su odvučeni).—

15. V. 1943. a) Jedan odjel jačine 2 dočastnika i 40 momaka 2. sati XIII. ustaške bojne iz Novog Sela vršio je razviđanje prostora i sela: Pavkovčići—Višošević—Brezovac—Golubinci, a na kome je prostoru prema izvješću naših uhoda bila pripremljena hrana za 120 partizana. Partizani su našu obhodnju primjetili sa kote Zečak i dali se u bieg u pravcu Pribića kroz šumu, te tako do borbe nije došlo.

b) Noću 15. V. o. g. jedna skupina od oko 80 partizana napala je želj. postaju Rovišće¹⁷ (na pruži Bjelovar—Križevci) i tom prilikom zapalila želj. skladište a u samoj postaji uništila brzoglasni uređaj. Od 10 zarobljenih domobrana željezničke straže na ovoj postaji 6 je uspjelo da pobjegnu od partizana a preostala 4 odvedeni su u pravcu s. Topolovca kuda su se partizani, po izvršenom napadaju povukli. Upućeno pojačanje t. j. udarni vod 1 pješačke pukovnije po dolazku u Rovišće nije više naišao na partizane jer su se isti mnogo prije odlazka iztog udaljili.

c) Razviđanje dijelova V. gorskog zdruga—bez događaja.

16. V. 1943. a) Razviđanje 3 sata I. bojne (ojačana): na Baltića Brdo i Balinac (212), protjerala je oko 100 odmetnika.

3. sat ustaške bojne podpomagala napad II. i III. bojne 11. pješačke pukovnije na Vranovsku Glavu i Jandričevo Brdo¹⁸.

1 ustaša mrtav.

Nađeno 4 mrtva odmetnika.

¹⁶ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 45, 152, 153, 154, 156 i 157.

¹⁷ i ¹⁸ O ovom napadu vidi tom V, knj. 15, dok. br. 154.

17. V. 1943. a) Legionarska sat koja je vršila razviđanje u reonu svoga osiguranja želj. pruge pravcem: Donjara—k. 251—k. 244—k. 214—Večeslavac—V. Sesvete—k. 163—Komari, sukobila se je sa jednom partizanskom skupinom nepoznate jačine u 1200 sati¹⁹, prilikom podilaženja s. V. Sesvete. Poslije kraće borbe partizani su se razbježali dielom u jugozapadnom a dielom u jugoistočnom pravcu. Vlastitih gubitaka nije bilo, a protivnički: 2 poginula.
- b) Razviđanje 3. sati III. bojne V. g. z. Marinbrod—Hadjer—Jame, raspršena grupa od oko 30 odmetnika, 1 odmetnik mrtav a 1 zarobljen.
18. V. 1943. a) Partizani su izvršili napad na želj. i oružničku postaju Budinščina²⁰. Željezničku postaju su opljačkali t. j. iz blagajne odnijeli 100.000 kuna, spalili sve spise i uništili unutarnji brzoglasni i brzoglasni uređaj. U borbi je jedan naš oružnik ranjen, a ostali oružnici razoružani i odvedeni, ali su kasnije pušteni, no bez oruđa i odjeće.—
- b) Razviđanje 2. sati I. bojne V. g. z. Kod Viduševca napadnuta u toku noći dva puta. Napad odbijen vatrom pušaka i praski. 5 odmetnika ubijeno.
19. V. 1943. a) Grupa partizana od oko 100 ljudi napala je s. Loboř (7 km. s. od Zlatara). Spalili su občinske spise i opljačkali poštansku blagajnu.
- b) Noću 19/20. o. g. u 02.45 oklopni vlak, koji je iz Koprivnice bio upućen u Križevce sa zadaćom obhodačenja naišao je između želj. postaje Carevdar i Majurec na postavljenu minu²¹. Oklopnom vlaku se nije ništa desilo, te je produžio ka Križevcima, a pruga je ostala neoštećena.
- c) Razviđanje 2. sati I. bojne V. g. z.: Viduševac—D. i G. Selkovic—Pokole. Kod Selkovca protjerana grupa odmetnika od kojih 2 mrtva i 1 zarobljen.
- Razviđanje 2. sati III. bojne V. g. z.: Graberje—Brnjeuška.
- Kod Brnjeuške 1 odmetnik ubijen.
20. V. 1943. a) Radi uništenja partizanske skupine odaslano je u Novi Golubovec 1 častnik i 50 momaka iz I. top. sklopa; 40 ustaša iz Marije Bistrice preko Zlatara i Mihovljana te 1 vod ustaške vojnice iz Krapine.
- Na Veterničkoj Gori (1. 1/2 km. od N. Golubovca) prikupljena bitnica (pješke) I. topničkog sklopa stupila je

¹⁹ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 178.

²⁰ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 160 i 164.

²¹ i ²⁵ Miniranje izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 89, 166 i 174.

u borbu sa partizanima, koji su pobjegli u smjeru Petrove Gore (3 km. i. od Veterničke Gore).

Naši gubitci: 1 razvodnik I. top. sklopa poginuo.

Neprijateljski gubitci: 6 mrtvih i 3 ranjena.

Dielovi: 1. sati Z. U. P. B. iz Samobora, prilikom zauzimanja postava na Vlašić Brdu, presreli su dva partizanska teklića, koji su se kretali cestom za Kostanjevac i na iste otvorili vatru.

Naši gubitci: nije bilo.

Neprijateljski gubitci: 1 mrtav i 1 ranjen.

b) Razviđanje 2. sati I. bojne V. g. z.: Viduševac—k. 174—Pokole. Kod k. 174 zaseda od 60—80 odmetnika, odbačeni ka V. Solini i D. Selkovcu.

Naši gubitci: 1 domobran ranjen i 2 nestala.

Neprijateljski gubitci: 6 odmetnika mrtva i 4 ranjena.

21. V. 1943. a) Postrojbe koje su bile upućene 20. V. o. g. u Novi Golubovec imale su nastaviti progon partizana preko Petrove Gore²². Međutim u noći se je ta skupina partizana prebacila kod Očure i kretala se prema G. Jesenju (7 km. s. z. od Novog Golubovca).

Bitnica I. topničkog sklopa (pješke) upućena je preko s. Bednje (7 km. s. od Novog Golubovca—samovozima), ustaše i oružnici preko Šekolje (k. 740) 4 km. z. od Novog Golubovca, a ustaše iz Krapine imali su preko Strahinšice (k. 847) (10 km. zapadno Novog Golubovca) napasti partizane. Kod Šekolje došlo je do kratkog okršaja sa partizanima koji su biegom izmakli.

Naši gubitci: nije bilo.

Neprijateljski gubitci: nije poznato.

Obhodnja 2. sati XIII. ustaške bojne jačine I dočastnik i 7 momaka bila je upućena na osiguranje ceste. Prilikom prolaza kod s. Proseka—k. 705 ova obhodnja je bila napadnuta iz zasede sa jakom vatrom. Na pucnjavu iz Novog Sela upućena je jača obhodnja, ali nije došla u dodir pošto su se partizani povukli.

Naši gubitci: 1 mrtav i 1 ranjen.

Neprijateljski gubitci: nisu poznati.

b) Razviđanje dielova V. gorskog zdruga—bez dogđaja.

22. V. 1943. a) Razviđanje 2. sati III. bojne V. g. z.: Prekopa—Hader—Ranjeni Jezuš—Stankovac—Bučica—bez dogđaja.

²² O ovaj akciji vidi tom V, knj. 15, dok. br. 166, 169.

Razviđanje 2. sati II. bojne V. g. z.: G. Bučica—Des. Degoj—Šicana. Kod Šicane grupa odmetnika odbačena²³.

23. V. 1943. a) Po obavijesti da se neprijatelj nalazi u s. Putkovec, prebačeno je 50 ljudi 6. sati Z. U. P. B. iz Krapine zajedno sa oružnicima u imenovano selo. U 1100 sati naš upućeni odjel napao je spomenuto selo iz koga su odmetnici pružali odpor. Nakon 2 sata borbe neprijatelj je bio razpršen.

Naši gubitci: nije bilo.

Neprijateljski gubitci: nije poznato.

Upućen je 1 vod 6. sati Z. U. P. B. iz Krapine zajedno sa oružnicima u potjeru za partizanima, koji su javljeni i viđeni u okolini Đurmaneca, kod s. Putkovec²⁴ (2 km. j. z. od Đurmanca). Došlo je do borbe. Partizani su izmakli u pravcu Pregrade.

Naši gubitci: nije bilo.

Neprijateljski gubitci: 6 mrtvih.

- b) Noću 23. V. o. g. jedna partizanska skupina od oko 80 partizana uspjela je da izvrši napadaj na željezničku stražu kod Severina i da od 12 stražara želj. straže zarobi dvojicu. Ostali su se uspjeli povući.

Noću 23/24. V. o. g. oklopni vlak naišao je na postavljenu minu²⁵ (2 km. s. z. od želj. postaje M. Rieka) i uslied nastale eksplozije lokomotiva i topnička kola izkočila su iz tračnica i kupola ovoga posljednjega oštećena. Pruga je bila oštećena u dužini od 8 metara.

Pojavila se jedna partizanska skupina od oko 1000 partizana kod s. Lipnice (6. 1/2 km. s. z. od Vrbovca). U potjeru za istom upućena je 1. sat koturaške bojne. Ali u poduzetom poduhvatu nije naišla na istu.

- c) Noćna zasjeda I. bojne V. gor. zdruga kod Šatornje (6.1/2 km. zapadno od Gline) protjerala grupu odmetnika, od kojih 3 ubijena.

Razviđanje 2. sati II. bojne V. g. z.: k. 203—Kuzmići—Ilovačak—Osoje. Na Osoju dobijena jaka puščana i strojopuščana vatra. Jačina 80—100 odmetnika. Sat je uspjela povući se u redu.

24. V. 1943. a) Oko 24.00 sati nepoznati broj partizana došao je u Sesvete²⁶ (10 km. i. od Zagreba) i iz državne zgrade

²³ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 172.

²⁴ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 174.

²⁶ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 182.

Vajnberger razoružali stražu od 14 domobrana i 1 narednika, te iste odveli sobom. 1 domobran i 1 razvodnik pobjegli su u občinsku zgradu. Odvedeni domobrani pripadaju radnoj bojni. Od kuda su partizani došli i kojim su se pravcem povukli nije poznato.

Borbe i žrtava nije bilo.

b) 1. sat XI. ustaške bojne prilikom asistencije prilikom prisilnog odkupa hrane u G. Sredicama (15 km. južno od Koprivnice) naišla je na jednu partizansku skupinu nepoznate jačine i u vođenoj borbi bez vlastitih gubitaka uspjela je da ubije 7 partizana i 1 teško ranjenog živog uhvatiti koji je nakon kratkog vremena umro.

c) U 0230 sati odpočeli odmetnici napad na G. Bučicu²⁷ i Sv. Trojstvo. Napad izvršila IV. banijska i VIII. krajiška brigada. Kordunaški odred kao i Banijski i Kordunaški područni bataljon sa četom Matije Gupca. Ukupno 12 bataljona sa 2 velika i 9 malih bacača. Napad izvršen sa zapada, juga i sjevera na Bučicu i Sv. Trojstvo.

Poslije odbacivanja naših prednjih dielova oko 0400 sati odmetnici zauzeli sjeverni dio G. Bučice i produžili napad na južni dio i Sv. Trojstvo.

Usprkos velike nadmoći odmetnici nisu mogli savladati žilavi odpor posade, i ako su napadali neprestano do 1030 sati.

U 1030 sati izbilo je pojačanje iz Gline kod V. Taborišta, koje se pod borbom moralo probijati kroz Pokole šumu. Pojačanje upućeno iz Gline napalo je sa jugozapadne strane, a 2. sat III. bojne upućena iz Gore izbivši kod s. Slatina sa istoka.

U 1030 sati odmetnici odpočeli povlačenje preko Ilovačka—Šicane i Bučičkog Taborišta u pravcu Bovića. Manji dio razbježao se u šumu Popovo Kućište. gonjen vatrom. Naši gubitci: 5 domobrana mrtvih, 9 ranjenih i 105 zarobljeno. Neprijateljski gubitci: imali su ogromne gubitke, nađeno 50 mrtvih odmjjetnika.

Pokupsko napadnuto u 0400 sati iz pravca Gladovec šume. Napad odbijen.

25. V. 1943. a) U 0000 sati oko 400 partizana napalo je posadu Lečenik koju su nakon kratke borbe zauzeli i zarobili 1 razvodnika i 12 domobrana od 2. pohodne sati 12. pje-

²⁷ Napad izvršili Četvrta banijska NO brigada, dva bataljona Osme krajiške NOU brigade i jedan bataljon Prvog odreda Unske operativne grupe. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 66, 72, 92, 174 i 178.

šačke pukovnije, a od domoradne bojne koja je bila u Lekeniku 16 domobrana stražara i 60 domoradnika. Naši gubitci: 1 ranjen.

Neprijateljski gubitci: nije poznato.

b) Noću 25/26. V o. g. na želj. pruži između želj. postaje Sokolovac i Lepavine pronađena je od strane obhodnje 3. sati koturaške bojne, koja je pregledavala želj. prugu pred prolazak vlaka, jedna od strane partizana postavljena mina koja je odmah odstranjena.

Iste noći napadnut je od strane jedne partizanske skupine nepoznate jačine konjanički vod kod Majurca. U vođenoj borbi poginulo je 2 domobrana, dok je 1 teže ranjen a 7 nestalo (među ovima 1 zastavnik i 2 dočastnika). Partizani su zapljenili: 1 bacač, 1 tešku i 1 laku strojnicu, 2 šmajsera. 2 granate za bacač i nešto opreme. Zbog izravne ugroženosti Križevaca upućena 25. V. o. g. 1 ustaška sat XI. ustaške bojne radi osiguranja istoga.

c) Razviđanje dielova V. gor. zdruga — bez događaja.
26. V. 1943. a) Noću 26/27. V. o. g. oko 1200 sati jedna manja skupina od oko 80 partizana dolazeći od Bereka (18 km. j. od Bjelovara) izvršila je jedan manji napadaj na Ivanjsku. Napadaj je odbijen i u vođenoj borbi 1 domobran lakše ranjen.

Ovoga dana XI. ustaška bojna prilikom asistencije pri prinudnom odkupu hrane u V. Pogancu bila je napadnuta od jedne skupine od oko 120 partizana²⁸. U vođenoj borbi partizani, koji su imali 8 mrtvih, bili su odbijeni bez vlastitih gubitaka.

Prilikom ove borbe poginuo je organ Zempra, a u borbi zaplijenjene su 4 puške i 1 dalekozor.

Pojavom partizana iz Moslavine pojačava se pritisak kako prema sjeveru ka rieci Česmi koja se od strane pojedinih partizanskih skupina prelazi sve do ceste Bjelovar—Gudovac—Srpska Kapela, tako i u sjeverozapadnom pravcu t. j. na pruži Križevci—Dugo Selo.

Noću 24/25. V. o. g. napalo je u 0100 sati oko 80 partizana želj. postaju Gradec i Repinec. Kod ovih postaja zarobljene su željezničke straže.

Postaja Gradec je zapaljena, tako isto i želj. skladište, 1 kompleks drva i občina. Na želj. postaji Repinec uništen je brzoglasni uređaj. 100 met. j. z. od ove postaje pokušano je razvaliti prugu ali se u istom nije uspjelo.

²⁸ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 185.

Ovaj napadaj izvršili su Moslavački partizani u suradnji sa partizanima koji su viđeni kod s. Lipnice.

c) Razviđanje diełova V. gorskog zdruga—bez događaja.

27. V. 1943. Upućena je obkopsarska sat I. gorske divizije iz Siska u Lekenik, odkuda je istog dana krstarila u pravcu s. Cerja²⁹. Sat je u samom s. Cerju naišla na 25 odmetnika, koji su otvorili vatru i pod zaštitom iste se povukli u šumu. Zvonar seoske crkve zvonio je prilikom dolazka naših na uzbunu, pa je uhićen zajedno sa kućegazdom u čijoj kući su bili odmetnici i isti su sprovedeni u Sisak. Oko 2300 sata odmetnici su ponovno napali na Lekenik te je borba trajala do 0330 sati. Odmetnici su odbijeni sa gubitcima:

Naši gubitci: 2 mrtva i 1 ranjen.

Neprijateljski gubitci: 20 ranjenih.

b) U 0110 sati, 0200 i 0320 sati odmetnici izvršili napad na Bučicu, sa zapadne, južne i sjeverne strane. Svi napadi odbijeni.

Gubitci naši: 2 domobrana ranjena.

Neprijateljski gubitci: 3 odmetnika mrtva.

28. V. 1943. a) Oko 0300 sati neprijatelj jačine oko 200 napao želj. postaju Konjščina³⁰. Razoružana je i zarobljena željeznička straža. Domobrani nisu ispalili ni naboja. Uništili su postajne uređaje i zapalili skladište. Po izvršenom činu povukli su se u pravcu Petruševca—Belca.

I. sat XIII. ustaške bojne iz Gornje Vasi vršila je nasilno izviđanje na prostoru Pećno i okolice, te se je kod s. Stića sukobila sa jakim partizanskim odredom. U višesatnoj borbi banditi su se u neredu povukli u pravcu Drašćeg vrha.

Naši gubitci: 1 dočastnik mrtav i 1 dorojnik ranjen.

Neprijateljski gubitci: nisu poznati.

I. sat Z. U. P. B. iz Samobora vršila je izviđanje u pravcu: Braslovlje—Prekrižje—Plešivica—Prilipje—Vranov Dol. Kod Vranov Dola sat se je sukobila sa 3. četom II. bataljona XIII. proleterske brigade. Usled nadmoćnosti protivnika, povoljnijeg njihovog položaja i jer je postojala mogućnost obkoljavanja, pod zaštitom mraka sat se je povukla na Plešivicu, gdje je postavila zasjede i zanočila.

Naši gubitci: nije bilo.

²⁹ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 187.

³⁰ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 187, 190.

Neprijateljski gubitci: 4 mrtva i 8 ranjenih. Među mrtvima nađen je zamjenik komandira 3. čete II. bataljona Stančić Dragutin.

U noći između 28/29. V. o. g. skupina partizana od oko 300 napala je jedriličarsku školu u Sv. Nedelji³¹. Ovom prilikom je zarobljeno oko 60 naoružanih domobrana zrakoplovaca, 56 pitomaca jedriličarske škole, te svi časnici i nastavnici škole. Partizani su opljačkali sve a pored pljačke zapalili 2 zrakoplova i sve barake i nastambene zgrade, odveli sobom 2 teretna samovoza i 2 osobna samovoza. Osim časnika, nastavnika i nekoliko domobrana svi su pušteni i po grupama vraćaju se u svoje jedinice. Neki od časnika i domobrana dragovoljno su ostali kod partizana.

b) Razviđanje dijelova V. gor. zdruga—bez događaja.

29. V. 1943. a) U 2310 sati partizani jačine od oko 150 ljudi napali su želj. postaju Budinščina³². Borba je trajala 20 časaka. Ustaška posada (20 ustaša) napad je odbila. Neprijatelj je oko 0330 sati prešao državnu cestu Zagreb—Varaždin kod s. Breznice i uputio se u pravcu Draškovića. Naši gubitci: nije bilo.

Neprijateljski gubitci: nepoznato.

b) Zapovjednik I. domobranskog zbora general g. Brozović u pratnji zapovjednika zdruga pukovnika Lalića i glavaru stožera zbora pukovnika Klišanića i 23 domobrana od osiguranja sa samovozima i motor kotačima na putu u Topusko napadnuti iz zasjede³³. General Brozović upotrebivši prisutnost duha uspio se spasiti, dok su ostali po odmetnicima odvedeni.

Gubitci: 2 časnika i 23 domobrana zarobljeno.

30. V. 1943. a) Noću u 0130 sati partizani sa tri strane su napali Ludbreg. U tom napadaju upotrebili su prvi puta bacače mina, kojim su nastojali razrušiti električnu centralu u gradu. Napad je trajao oko 1 sat nakon čega su se partizani povukli u šume.

Gubitaka nije bilo ni na jednoj strani.

b) Noću 29/30. V. o. g. jedna partizanska brigada (navodno XVI.) jačine oko 1000 partizana izvršila je napadaj

³¹ Napad izvršio Treći bataljon Trinaeste proleterske NOU brigade »Rade Končar«. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 88, 108, 189, 190, 192 i 195.

³² Napad izvršila Zagorska četa iz sastava Kalničkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 192 i 195.

³³ Napad izvršio Prvi bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 104, 190 i 195.

na Bulinac.³⁴ Napadaj je odpočeo u 2340 sati i trajao sve do 0400 sati kada je napadaj odbijen. U vođenoj borbi u kojoj su partizani upotrebili i bacače mina, 1 naš domobran je poginuo, 1 teško ranjen i 15 nestalo. Odmah po prijemu ovog izvješća upućen je iz Bjelovara udarni vod 1. pješačke pukovnije i 1 njemačka sat koje su stigle pošto su se partizani već bili povukli. Protivnički gubitci su bili: 2 poginula i 1 se predao sa puškom.

Spomenuti nestali domobrani su se vratili.

c) Razviđanje diełova V. gorskog zdruga — bez događaja.

31. V. 1943. a) Noću oko 0100 sati napadnuta je straža kod reflektora u Sv. Klari³⁵ (9 km. s. z. od V. Gorice) tom prilikom su partizani razoružali i svukli 18 domobrana, povel ih sobom i nakon toga pustili.

Partizana je bilo 100 naoružanih puškama i strojnicama. Došli su iz nepoznatog pravca a otišli su u pravcu šume »Obrež« (12 km. z. od V. Gorice).

Borba uobće nije vođena.

- b) Noću 31. ov. mj. jedna skupina partizana napala je i upala u s. Kapelu (13 km. i. od Vrbovca) i u istom ubila 1 oružnika pripravnika i svukla nekoliko domobrana koji su bili na dopustu. Partizana je bilo oko 30.
- c) Razviđanje diełova V. gor. zdruga — bez događaja.

B. — I Z K U S T V A

1. — Partizani koriste za rušenje želj. pruge eksploziv koji se upotrebljava u rudnicima. Mine prave na taj način, da limeni valjak (žljeb) promjera do 15 cm. napune eksplozivom do 10 kgr., obje strane žljeba zatvore čepovima. Pomoću baterije džepne lampe dovode do paljenja mine a prilikom prelaza točkova lokomotive preko iste.

2. — Odmetnici napadaju u sve većim grupama. Njih vode domaći ljudi, dok se sa strane pridošlih odmetnika vrše prepadi i pljačke. a domaći za ovo vrijeme ostaju po strani.

Glavni cilj im je da pobune rudare u Zagorju što pokušavaju pomoću letaka. ovo se podkrepljuje činjenicom, da se je nekoliko seljaka iz s. Gornje Jesenje odmetnulo u šumu.

3. — U zadnje vrijeme odmetnike podpomažu i djeca od 14—16 godina. koja vrlo dobro služe za razviđanje.

³⁴ Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 194.

³⁵ Napad izvršio Drugi bataljon Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 15, dok. br. 198.

4. — Partizani i nadalje izbjegavaju borbu sa nadmoćnijim snagama. Pretežno u jačim skupinama napadaju pojedina slabija odjeljenja.

Gotovo u svim podhvatima došlo se do zaključka da su partizani na području 1. pješačke divizije imali uvijek više uspjeha od naših postrojbi, blagodareći dobroj organiziranoj obavještajnoj službi koja je rasprostranjena gotovo kroz čitavo Kalničko Gorje i Bilo Goru gdje imaju mnogo sebi naklonjenog pučanstva.

Pučanstvo suviše dockan javlja o pojavi partizana u njihovim mjestima te preduzeti podhvati razviđanja ostaju bez uspjeha.

5. — U toku ovog mjeseca svoje djelovanje partizani su na području Zagreba (operativnom) usredotočili na uništavanje državnih objekata, naročito u Zagorju.

6. — Treba naglasiti da sigurnost visokih ličnosti koje se voze u insurgiranom području sa oružanom pratnjom nije zajamčena ako se ne drži u tajnosti cilj samoga puta.

7. — I iskustva koja su navedena u relaciji za mjesec travanj.

C. — NEDOSTATCI I GRIJEŠKE:

1. — Djelimično je neprijatelj bolje naoružan nego vlastite čete, što nepovoljno utiče na moral momčadi, naročito pričuvnika.

2. — Oskudica u brzim prevoznim sredstvima, uslied čega se neprijatelj ne može uspješno progoniti.

4. — Posade bi trebalo mienjati, jer su uslied danonoćne službe premorene.

5. — Dojavna služba prema neprijateljskoj vrlo slaba. Mještani bojeći se osvete — ne javljaju pokrete odmetnika, a u koliko jave to je obično kasno, čak poslije nekoliko dana.

6. — Na području 1. pješačke divizije, operativne snage sa kojima se sada raspolaže nedovoljne su za veliku insurgiranost Kalnika i Bilo Gore.

7. — Kao i nedostaci i greške koje su navedene u relaciji za mjesec travanj. —

ZASTUPA ZAPOVJEDNIKA
(MP)³⁶ pukovnik (Kovaček)
Kovaček

³⁶ Okrugli pečat: Nez. drž. Hrv. — Zapovjedništvo I domobranskog Zbora
— Glavni stožer

BR. 165

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 16 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA DRUGE NOU BRIGADE NA RADUČIĆ I O BORBAMA PROTIV ČETNIKA U ZONI PAĐENE¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 9904
Stiglo 17 lipnja 43 — XXI

Dan i čas	{	otpreme: 16. VI. 43 — XXI
		20.15 č.
		prijema: 16. VI. 43 — XXI
		23.20 č.

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.
KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8166/op.

8 prep.

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Informat. odjelj.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 16 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Primječen je dolazak jakih partizanskih formacija u Zagvozđ (Makarska ZT—ZV—BD), s ciljem, vjerovatno, da pomognu u napadu na Zadvarje.

Nastavlja se jak pritisak jakih partizanskih formacija na liniju Zrmanja i sjeverno od Knina.²

Sektor »Bergamo«: Nastavljena je poznata akcija u s. Visoka (Šibenik SP—CD) i u okolnoj zoni. Naknadno će se javiti vijesti.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi dok. br. 155, 161, 162, 163 i tom V, knj. 17 dok. br. 40 i 53.

Artiljerijska vatra na Rt Vranjica (SN—BN) i na Grgiće (SP—BN) kao odmazda za napad na motorni čamac iz automatskog oružja, o čem izviješteno jučer 13 o. m.

Jutros 16 o. m. paljba rafalima iz automatskog oružja na našu jedinicu na koti 130 (Split UM—BQ), bez posljedica. Jedinica je odmah reagovala natjeravši u bjekstvo ustanike u zasjedi na padinama Sv. Petra (UM—BQ).

Sektor »Zara«: Jučer 15 o. m. čišćena je zona između Kistanja (Šibenik RH—DE), Mokrog Polja (Knin KO—DN) i Radučića (RO—RQ—DL).

U Tišmama³ (RK—DL) otkriven je logor partizana.

Ustanici, prisiljeni da se povuku prema sjeveru uslijed tačnog gađanja naše artiljerije, sukobili su se sa našim jedinicama i grupama A.C. Toga dana, 15 o. m., nismo imali gubitaka, četnici: 5 mrtvih i 6 ranjenih; kod partizana provjereno je 15 mrtvih, ali se gubici smatraju mnogo većim; zaplijenjeno je mnogo stoke.

Noću uoči 16 o. m. jake skupine partizana,⁴ sa mnogo automatskog oružja i minobacača, napale su Radučić. Jaka reakcija posade i tačno gađanje artiljerije prisilili su napadače da se povuku nakon duge borbe. Naši gubici: 2 ranjena; protivnički su veliki, u toku je provjeravanje.

Zaplijenjeno je 16 pušaka, mnogo njemačkih ručnih bombi i municija.

Istovremeno napad na Mokro Polje⁵ bio je odmah slomljen protivdejtstvom naše posade. U toku su borbe u zoni Pađene (SI—DN) između četničkih i ustaničkih formacija.⁶

Vazdušna aktivnost: Borbena izviđanja u zoni Kistanje (Šibenik RH—DE), Ervenik (Knin RH—DF), Mokro Polje i Radučić.

Otkriveni su i obasipani malim bombama bunker partizana između s. Popovići i s. Muzdali (RM—DN). Obasipani su malim bombama i mitraljirani sumnjivi pokreti u zoni Babići (RM—DL) i na koti 360 (Raduška Glava) (RN—RO—DL), komora kod Sv. Trojice (RO—DV), stoka i skupina ljudi u zoni Pupovac (RO—DR).

Bombardirana su i mitraljirana naselja Vršine (Šibenik SL—BN), Vranjica (SN—BN), Guštirna i Nadograde (SI—BQ). Jako protuavionsko dejstvo. Vedro. More mirno.

Za Komandanta
general VIALE

³ Vidi dok. br. 155, 161, 162, 163, i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁴ Dijelovi Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 161 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁵ Fingirani napad na ovo uporište vršila je jedna desetina Prvog bataljona Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 161 i 162 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁶ Odnosi se na dijelove Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 161, 162, 163 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 17 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDI-
NICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI, KORDUNU I
DALMACIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 168

(po podatcima primljenim 17. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja:

Noću 15/16. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka partizanski prepad² na želj. postaju Budinščina (22 km j. j. z. od Varaždina).

Kod s. Drenovec (17 km j. izt. od Varaždina) javljeno je prikupljanje veće partizanske skupine.

Podr. Žumberka:

Prema izvješću zapovjednika I. sektora iz Karlovca, XIII. partizanska brigada vratila se preko Plešivice u Žumberak u područje oko s. Oštrc (6 km s. z. od Prekrižja). X. ustaška bojna povukla se 15. VI. sa Prekrižja (13 km z. od Jastrebarskog) na crtu: Paulov Breg—Hrzenik (oko 3 km j. od Prekrižja). Poduzimaju se protumjere.

Podr. Pisarovine:

Noću 15/16. VI. u s. Kravarsko (14 km izt. od Pisarovine) partizani³ su zapalili občinu.

Podr. Ivanić Grada:

Noću 15/16. VI. u Križu (10 km izt. j. izt. od Ivanić Grada) napucana je naša noćna zaseda. 1 dočastnik je poginuo, a 1 razvodnik ranjen.

Podr. Kutine:

Noću 15/16. VI. odbijen je slabiji neprijateljski napadaj na sjeverni dio Kutine.

Podr. Daruvara:

Noću 15/16. VI. odbijen je jak partizanski napadaj na Pakrac. Neprijatelj se povukao u Pakračku Goru.

Iste noći partizani su izvršili demonstrativni napadaj na s. Hercegovac (18 km z. s. z. od

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 16/1, k. 24.

² Prepad vjerovatno izvršili dijelovi Kalničkog NOP odreda.

³ Dijelovi Trinaeste NOU brigade »Rade Končar«. Vidi dok. br. 70 i 74.

Daruvara) dok su se druge partizanske snage u blizini mjesta prebacile u još nepoznatom smjeru.

Noću 15/16. VI. između želj. postaje Bastaji i Đulavec (10 i 18 km s. izt. od Daruvara) partizani su ponovno porušili želj. prugu i b. b. spoj, a između Sirača i Pakraca b. b. spoj.

Razviđanjem 16. VI. utvrđeno je prikupljanje jačih partizanskih snaga na području: Dežanovac—Uljanik—Goveđe Polje (11—17 km j. z. od Daruvara).

Istog dana na želj. pruzi Pčelić (11 km j. izt. od Virovitice) — Bastaji, partizani su porušili želj. prugu u ukupnoj dužini od 2 km. Popravak pruge će danas otpočeti.

Podr. Našica:

16. VI. nastavljen je podhvat na području Našice—Čaglin (18 km j. z. od Našica) — Drenski Slatinik (15 km j. izt. od Našica). Dnevni ciljevi su dostignuti bez dodira sa neprijateljem.

Podr. Sriema:

14. VI. 9 km z. od Kamenice (4 km j. z. od Petrovaradina) partizani su vatrom napali osobni vlak. 5 putnika je ranjeno, a 3 željezničara odvedena.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Karlovca:

14. VI. partizani su upali u s. Svetice (3 km j. od Ozlja) gdje se držalo crkveno proštenje i zarobili 6 domobrana.

Prema izvješću zapovjednika I. sektora die-
lovi XIV. part. brigade nalaze se oko s. Bosi-
ljevo (22 km j. z. od Karlovca).

Podr. Ogulina:

14. VI. kod Ogulina naišao je vlak sa ci-
sternom na minu i izkliznuo. Pruga je po-
pravljena.

16. VI. između želj. postaje Oštarije i Ko-
šare (6 i 9 km j. izt. od Ogulina) partizani su
minirali želj. most. Istog dana napali su mjesto
i želj. postaju Oštarije.

Podr. Like:

14. VI. prigodom čišćenja područja oko
Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja) talijanske
čete su naišle na jak neprijateljski otpor. I
talijanski vojnik je poginuo, a 31 je ranjen,
dok partizanski gubitci nisu poznati.

Podr. Knina:

14. VI. u borbama oko Knina poginulo je 64 part., dok talijanski gubitci iznose 10 mrtvih i 30 ranjenih.

Podr. Sinja:

13. VI. talijanske i hrvatske čete su odpočele čišćenje područja jugoistočno od Sinja. 14. VI. raspršene su partizanske skupine. 10 partizana je poginulo, a 30 ih je ranjeno.

Podr. Gline:

14. VI. kod s. D. Selkovac (6 km s. z. od Gline) raspršena je skupina od oko 50 partizana. Vlastiti gubitci: 1 domobran ranjen, a neprijateljski: 1 mrtav, 1 ranjen i 1 zarobljen.

...
ZA TOČNOST:

Zamjenik pročelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)⁴

⁴ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 167

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVE GORSKE DIVIZIJE OD
17 LIPNJA 1943 GOD. O PRIKUPLJANJU JEDINICA NOV I PO
HRVATSKE NA PROSTORU DEŽANOVAC—ULJANIK—GO-
VEDE POLJE I O DIVERZIJI NA PRUZI PČELIĆ—BASTAJI¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Daruvara	DAN: 17.6.43.	SAT I MINUT: 2200	BROJ: 156
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 17.6.43.	SAT I MINUT: 0720	BROJ: 1082

S A D R Ž A J

Za KOGA: OPERATIVNI ODJEL
SPOJ:

Njemačka bojna u podhvalu prema **Siraču**, čistila na povratku
smjerom **Sirač, Grahovljani, Dragović, Kusonje, Pakrac**.

Potom teretnjacima prebačena u **Kutinu**, gdje ostaje preko noći.
Pri razviđanju sjeverozapadno **Velike Pisanice** ubijen jedan par-
tizan.

Plien 1 puška, 2 ručne granate i nešto streljiva.

Koturaški sat I/135. vraćena iz **Daruvara** u **Veliki Grdevac**.

Razviđanjem utvrđeno prikupljanje većih snaga u prostoru **Deža-
novac—Uljanik—Govede Polje**.

Na želj. pruzi **Pčelić—Bastaji** porušeno ukupno 2 km. pruge.
Radovi odpočeti će sutra.

Noću 15. na 16. napucana je noćna zasjeda 1 sati III/I g. z. u
Križu.

1 dočastnik mrtav, 1 razvodnik ranjen.

14. 6. 43. viđena su troja kola u pokretu iz trokuta preko s. **Čaglin**
u smjeru **Psunj Planine**.

Na kolima bila su tri strana častnika u kaki odorama i to 2 Kana-
dana i 1 Amerikanac.

Viest je potvrđena od doušnika.

Op. broj 1717

G O R D I V

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 16/1—28, k. 24.

BR. 168

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 17 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DRUGE NOU BRIGADE
OSME DIVIZIJE I UNSKE OPERATIVNE GRUPE NA V. KLA-
DUŠU I CETINGRAD¹

I Z V J E Š Ć E BR. 168

o događajima u toku 17. VI. 1943.

J u t a r n j e.

a. — Nema.

b. — 11. p. p. javlja: U toku noći partizani su izvršili jak napad na V. Kladušu, Cetingrad i Slunj.² Napad na V. Kladušu odbijen (ima 4 ranjena). Sa Slunjem i Cetingradom spoj prekinut, iz kojih se strana čuje pucnjava. Moli se za žurno zrakoplovno razviđanje područja Cetingrada i Slunja, te se traži zrakoplov da dođe u Kostajnicu odakle će poći teklić u Kladušu.

Moli se odgovor da li će se dati zrakoplov.

c, d. — Nepromienjeno.

e. — Prema večernjem izvješću.

f, g, h. — Nema.

Naknadno izvješće

Partizani su obkolili V. Kladušu.³

Podhvat da se uzpostavi veza sa posadom Cetingrada nije uspio. Da se uzpostavi veza sa dvima satima, koje se tamo nalaze, moli se za bombardiranje visova sj. i j. ceste: Kladuša—Cetingrad.

Kako je spoj sa Slunjem još prekinut, još jedanput se moli za razviđanje zrakoplovom područja Slunj.

Partizani drže sliedeće visove i sela oko V. Kladuše: Drmeljevo — Alatuša, Polje—v. 150—s. Polje—Nepeke—Smrekovac—Pašin Potok.⁴ te se moli da se isti bombarduju.

V e č e r n j e.

a. — Prilikom napada na V. Kladušu i Cetingrad, navodno se radi o IV. i VIII. partizanskoj brigadi.⁵

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1—2, k. 24.

² O napadu na ova uporišta vidi dok. br. 62, 64, 73, 75, 77, 80, 81, 88, 89, 92, 94, 96, 97, 104, 109, 169, 172, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 182, 183, i 193.

³ Ovo uporište je blokirala Unska operativna grupa. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 81, 92, 96, 97, 104, 168, 169, 172, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 193.

⁴ O snagama koje su se nalazile u ovim mjestima vidi dok. br. 64.

⁵ Na ova uporišta su napadale Druga NOU brigada Osme divizije i Unska operativna grupa. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 88, 92, 97, 104 i tom V. knj. 17, dok. br. 2.

Prema izvješću mještana i povjerljive osobe, u toku jučerašnjeg dana stigla je u područje Komogovina—Borojevići jedna do sada nepoznata partizanska brigada.

b. — 11. p. p.: Prema do sada nepotvrđenom izvješću, morala je posada Cetingrada, pod jakim neprijateljskim pritiskom, odbivši jedan partizanski napad, napustiti uporište. Navodno posada (2 sati) nalazi se na putu prema Slunju.

Prema zrakoplovnom izvješću u Slunju je mir. O posadi Cetingrada nema sigurnih podataka.

Ispadom naše posade u Kladuši do Cetingrada nije uspjelo zauzeti Cetingrad.

Bombardiranje okolice V. Kladuše bilo je veoma uspješno.

II bojna II. G.Z.: Ciepljenje i izobrazba.

12. p. p.: II. bojna razviđala je do područja Maslovare (5 1/2 km j. i. od Novog⁶) i vratila se je bez dodira sa neprijateljem.

I. i III. bojna: Izobrazba.

c. d. — Osim posade Cetingrada, kao što je pod b) javljeno, nepromienjeno.

e. — II. bojna II. G.Z. pojačana sa njem. protuoklopnim odjelom razviđa u pravcu Komogovine.

11. p. p.: Razviđanje u okolini V. Kladuše.

12. p. p.: I. bojna razviđa do Zrina, a III. bojna u okolini uporišta. II. bojna 12. p. p. — popravljjanje postava.

f. — 4 ranjena od 11. p. p. Posade Cetingrada i Slunja: još nepoznato. — g. — Nepoznato. h. — Nema.

ZA TOČNOST:

Glavar stožera
bojnik (Brusić)

Brusić

(M.P.)⁷

⁶ Bos. Novi

⁷ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2 pješačke divizije

IZVJEŠĆE BR.168

O događajima u toku 17.VI.1943.

Interno.

a.-Zem.

b.-11.p.p. Jevijne U toku noći partizani su izvršili jak napad na V. Klauzu, Cetinje i Klunje. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Na Klunju i Cetinje napad je izvršen, iz kojih se utvrdilo da je napad bio uspešan. Napad na Cetinje odlikovan 4 ranjama. Napad na Cetinje odlikovan 4 ranjama. Napad na Cetinje odlikovan 4 ranjama.

Napad na Cetinje odlikovan 4 ranjama.

c.-Napad na Cetinje.

d.-Napad na Cetinje.

e.-Napad na Cetinje.

Partizani su izvršili napad na V. Klauzu.

Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

V. Klauzu.

a.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

b.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

c.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

d.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

e.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

f.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

g.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

h.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

i.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

j.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

k.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

l.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

m.-Napad na V. Klauzu. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama. Napad na V. Klauzu odlikovan 4 ranjama.

Fotokopija dokumenta br. 168

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 18 LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI I O NAPADU
DIJELOVA OSME DIVIZIJE I UNSKE OPERATIVNE GRUPE
NA V. KLADUŠU I CETINGRAD¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 169

(po podatcima primljenim 18. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

- Podr. Zagorja:* Iz Varaždina se javlja, da se jače partizanske snage² nalaze oko s. G. Rijeka (22 km j. j. izt. od Varaždina) kao i na Jasenovom i Medskom Brdu (13—15 km izt. od Novog Marofa).
- Podr. Ivanić Grada:* Noću 15/16. VI. partizani su zapalili želj. postaju Ostrna (12 km s. z. od Ivanić Grada).
- Podr. Pisarovine:* 16. VI. kod s. Cvetnić Brdo (3 km s. od Pokupskog) raspršena je partizanska skupina. 1 partizan je poginuo, a 1 domobran zarobljen. Noću 16/17. VI. odnili su partizani iz rudnika u Kravarskom (14 km izt. od Pisarovine) 50 kgr. dinamita.
- Podr. Kutine:* 16. VI. sjeverno od Kutine protjerane su neprijateljske razvidnice. Vlastitim razviđanjem utvrđeno je, da se na području: Mikleuška—Srp. Selišće (9 km s. z. i 8 km s. od Kutine) nalazi skupina od oko 500 partizana,³ a na području Vel. i M. Bršljanice (12 km s. s. izt. od Kutine) manja partizanska skupina.
- Podr. Bilo Gore:* 17. VI. kod s. G. Sredice (15 km j. od Koprivnice) raspršena je skupina od oko 150 partizana. Vlastiti gubitci: 2 ustaša poginula i 4 ranjena, a neprijateljski: 10 mrtvih i 3 zarobljena.
- Podr. Daruvara:* 16. VI. kod s. Koreničani (13 km s. izt. od Daruvara) raspršena je skupina od oko 200 partizana.
- Podr. Nove Gradiške:* 16. VI. prigodom razviđanja područja između Babje Gore i Psunj pl., kod s. Čečavac (16

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 17/1, k. 24.

² Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 98.

³ Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 59, i tom V, knj. 17, dok. br. 56.

km s. s. izt. od Nove Gradiške) partizani su pucali na naše razviđačke dielove.

Istoga dana u okršaju kod s. Šnjegavić (14 km s. s. izt. od Nove Gradiške) poginulo je 6 partizana. Vlastiti gubitci: 1 ranjen.

Podr. Našica:

16. VI. završen je podhvat na području: Našice—Čaglin (18 km j. z. od Našica) — Drenjski Slatinik (15 km j. izt. od Našica) bez dodira sa neprijateljem, koji se povukao prema zapadu.

Podr. Sreima:

16. VI. sjeveroistočno od s. Grk (18 km j. j. izt. od Šida) partizani su napali želj. stražarsku obhodnju i razoružali 4 momka.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Vel. Kladuše:

Pojačani pritisak jakih partizanskih snaga na posade 11. p. p. u Vel. Kladuši,⁴ Cetingradu⁵ (13 km s. izt. od Slunja) i Slunja.⁶ Posada Cetingrada⁷ je u toku 17. VI. vjerojatno razbijena, jer je zrakoplovnim razviđanjem u mjestu primjećena manja skupina partizana koja je napadnuta strojničkom vatrom. Podrobniji podatci se prikupljaju.

Podr. Like:

15. VI. uz jak neprijateljski odpor nastavljeno je čišćenje područja oko Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja). 13 partizana je poginulo, a 3 talijanska vojnika su ranjena.

Podr. Knina:

Na području: Knin—Pađene—Zrmanja (10 i 17 km s. z. od Knina) u toku je podhvat⁸ protiv partizanskih snaga koje se ciene na oko 1000 ljudi. Bližih podataka još nema.

Zrakoplovstvo:

17. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić hranom, a Vel. Kladuše streljivom i tvorivom.

ZA TOČNOST:

Glavnostožerni pukovnik
(Wanner)
Wanner

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)⁹

^{4, 5 i 6} Ova uporišta je napadala Unska operativna grupa i dvije brigade Osme divizije. Vidi dok. br. 64, 73, 80, 81, 104, 168, 172, 174, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 193 i tom V, knj. 17, dok. br. 2.

⁷ Ovo uporište je zauzela Druga NOU brigada. Vidi dok. br. 62, 64, 88, 92, 104, 109, 168, 172, 175, 177.

⁸ O ovoj akciji vidi dok. br. 161, 162, 165 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel.

BR. 170

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA USTAŠKO-DOMOBRAŠKOG
VOJNOG POVJERENSTVA OD 18 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU
JEDINICA KNINSKOG SEKTORA NA TALIJANE KOD KNINA¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Sušaka	DAN: 18.6.43. SAT I MINUT: 1000	BROJ: 97
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2.	DAN: 18.6.43. SAT I MINUT: 1010	BROJ: 1140

S A D R Ž A J

Za KOGA: OPERATIVNI ODJEL

SPOJ: *naš 3920 tajno*

Novosti za 16.o.m.

Završava se akcija čišćenja na području **Žuta Lokva**.

Zadani gubitci neprijatelju 30 mrtvih brojanih.

Djelatnošću partizana pričinjen kvar na želj. mostu kod **Oštarija**.

U toku je popravak.

Zrakoplovstvo nije sudjelovalo usljed slabih atmosferskih prilika.

Akcija čišćenja na području **Knina—Padene—Zrmanja** se razvija.²

Napadi na talijanske postave zapadno od **Knina**³ odbijeni sa gubitcima zadanim neprijatelju.

Broj 3936 tajno

H R V O P O

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 18/1—6, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 161, 162, 169 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

³ Vidi dok. br. 162, 163, 165, i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

BR. 171

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG SEKTORA OD 18 LIPNJA
1943 GOD. O ISPADU USTAŠA NA PODRUČJU OŠTRC—LOVIĆ
PREKRIŠKI I O BORBI PROTIV DIJELOVA ŽUMBERAČKO
POKUPSKOG NOP ODREDA¹**

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Karlovca	DAN: 18.6.43.	SAT I MINUT: 1310	BROJ: 33
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2.	DAN: 18.6.43.	SAT I MINUT: 1416	BROJ: 1174

NAJŽURNIJE

S A D R Ž A J

Za KOGA: OPERATIVNI ODJEL
SPOJ:

19. o. m. početak podhvata² na crte: Oštrc—Lović Prekriški.
XIII. Ustaška bojna da izturi djelove do sela Željezno, odakle
tražiti spoj preko Jurkovog Sela na Begovo Brdo.
Daljni cilj javit će se.
Žurno još danas obavijestite XIII. bojnu.

Op. broj 2218 tajno
P

I. SEKTOR

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta od reg. br. 18/1—16, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 172, 177, 179, 186 i tom V, knj. 17, dok. br. 8.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 19 LIPNJA 1943 GOD. O BORBI PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJIMA ZAGORJA I ZAGREBA, U LICI I U DALMACIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 170

(po podatcima primljenim 19. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: 18. VI. između želj. postaje Podrute i Budinščina (na pruzi Zagreb—Varaždin) partizani² su izvršili vatreni prepad na putnički vlak. Žrtava navodno nije bilo.

Podr. Žumberka: 17. VI. naše čete su zauzele s. Prekrižje³ (13 km z. od Jastrebarskog). Vlastiti gubitci: 4 ranjena, a neprijateljski: 4 mrtva i više ranjenih. Plien: 3 puške.

Danas je odpočeo podhvat⁴ protiv partizanskih snaga na području: Oštrc—Lović Prekriški (13—18 km z. od Jastrebarskog).

Podr. Zagreba: Noću 18/19. VI. u s. Sesvete (9 km izt. od Zagreba) partizani su zapalili občinsku pismo-hranu (osim katastra).

Podr. Daruvara: Prigodom razviđanja područja istočno od Pakraca, u s. Kraguj (4 km izt. od Pakraca) zapažena je jača partizanska skupina.

Podr. Novska—Nova Gradiška: Noću 17/18. VI. kod želj. postaje Rajić⁵ (12 km izt. j. izt. od Novske) naišao je njemački vojni vlak na minu. Jedan njemački vojnik je poginuo, 5 ih je ranjeno, a 7 vagona je izkliznulo.

Noću 16/17. VI. sjeveroistočno od Nove Gradiške rastjerane su partizanske razvidnice.

2 km zapadno od s. Begovica (10 km s. od Nove Gradiške) uhićen je vođa 1 partizanske tekličke postaje, dok je 1 partizanski teklić ubijen, a 1 ranjen. Zaplijenjeni su važni spisi.

¹ Original, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 1811, k. 24.

² Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

³ Vidi dok. br. 74.

⁴ O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 171, 177, 179 i 186, i tom V, knj. 17, dok. br. 8.

⁵ Rajić (G. i D.)

Podr. Podravine:

Noću 17/18. VI. između želj. postaje Čačinci i Mikleuš (18 i 12 km j. izt. od Podr. Slatine) odbijeni su partizanski napadaji na 2 željeznička mosta.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

16. VI. završeno je čišćenje područja oko Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja). 30 partizana je poginulo, a zaplijenjeno je nešto oružja i streljiva. Talijanski gubitci: 1 mrtav i 5 ranjenih.

*Podr. Slunj—
Vel. Kladuša:*

Prema izvješću 2. pješačke divizije, 17. VI. su partizani zauzeli Cetingrad⁶ (13 km s. izt. od Slunja). O posadi (2 sati 11. p. p.) još nema točnih podataka, ali se navodno povukla prema Slunju. — Pokušaj oslobođenja Cetingrada od strane naših četa 17. VI. nije uspio. — 17. VI. zrakoplovstvo je uspješno bombardiralo okolicu Cetingrada i Vel. Kladuše.

Prema izvješću posade Slunj, partizani⁷ su 17. VI. napali i Slunj, ali su odbijeni.

Prema izvješću njemačkog opunomoćenog generala u Hrvatskoj 2 partizanske brigade ugrožavaju područje Vel. Kladuša—Slunj.

Podr. Knina:

16. VI. nastavljeno je čišćenje⁸ područja: Knin—Padene—Zrmanja (10 i 17 km s. z. od Knina). 10 partizana je poginulo, a zaplijenjeno je oružje i streljivo.

Zapadno od Knina odbijeni su partizanski napadaji⁹ na talijanski postav. Neprijatelj je imao gubitaka.

ZA TOČNOST:

Zamjenik proćelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)¹⁰

⁶ Ovo uporište je zauzela Druga NOU brigada Osme divizije, Vidi dok. br. 62, 64, 88, 92, 104, 168, 169, 175 i 177.

⁷ Druga NOU brigada Osme divizije i Četvrta banijska NO brigada. Vidi dok. br. 62, 75, 92, 104, 168, 169, 175 i 177.

⁸ i ⁹ Vidi dok. br. 161, 162, 169 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

¹⁰ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 173

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 19 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA KALNIČKOG
NOP ODREDA¹

ZAPOVJEDNIŠTVO I. DOMOBRANSKOG ZBORA

Op. Br. 1913/Tajno

»VEOMA ŽURNO«

U Sisku, dne 19. lipnja 1943

T A J N O !

Predmet: Dnevno izvješće za
19. lipanj 1943. god. do 18 s.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Operativni odjel).
GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA (Izvještajni odjel).

Savezno zapovjedi Op. Br. 3219/Tajno od 9.VIII. 1942. godine
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:
(Sekcija mjerilo 1 : 100.000).

1. — A — KRATKA OCENA SITUACIJE:

Zapadni ogranci Kalnik planine, osobito na prostoriji s. Hum
—Paka (9 km. j. z.—4 j. j. z. od Novog Marofa) potpuno su insur-
girani od jedne veće skupine partizana² tako, da je cijeli promet na tom
dielu kako željeznički tako i cestovni ugrožen.

Pošto se momentalno ne raspolaže sa dovoljno jakim opera-
tivnim postrojbama, potrebno je cestovni promet Varaždin—Novi
Marof—Zagreb obustaviti, a željeznički promet uvijek osigurati oklop-
nim vlakom.

Izto tako utvrđeno je prebacivanje jedne veće skupine partizana³
(200—300) iz Kalničkog Gorja u Ivanšćicu, čime postoji ugroženost
svih rudnika ugljena na ovom području.

Ovaj stožer nema raspoloživih snaga za pojačanje postojećih
domobranskih posada u ovome području.

Operativno područje grada Zagreba:

1.) Prema izvještaju od 18. VI. toč. 3 željeznički promet uzpo-
stavljen je pomoću oklopnog vlaka tokom 19. VI.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta
pod reg. br. 19/1—24, k. 24.

² Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 98 i 177.

³ Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda.

2.) Noću 18./19. VI. spalili su partizani⁴ u s. Hum (9 km. j. z. od Novog Marofa) u občini i pošti pismohrane i uništili brzoglasne aparate. Brzoglasna veza između Huma i N. Marofa je razrušena.

3.) 19. VI. kod s. Paka (4 j. j. z. od N. Marofa) napali su komunisti⁵ između 10 i 11 sati poštanski teretni samovoz i 2 njemačka samovoza zapalili.

4.) 19. VI. oružnička postaja Novi Marof javlja: partizanska skupina⁶ koja se je 19. VI. zadržavala kod s. Paka prebacila se poslije podne u Ivanopolje (4 i. j. i. od Novog Marofa), gdje je iz ureda rudnika ugljena odniela sav novac, i nalazi se sada u s. Ljubeščica (2 km. j. i. od Novog Marofa). Zapovjedništvo grupe West zamoljeno je da zrakoplovima razvidi i eventualno bombardira ova sela. Jačina spomenute skupine 250 ljudi i 17 žena.

5.) 19. VI. poslije podne (prema izvješću oružničke postaje Ivanec) primjećena je jača partizanska skupina u s. Lovrečan (11 j. j. z. od Varaždina). Predviđa se napadaj na Ivanec.

6.) 19. VI. između 02 i 03.00 sati odveli su partizani iz s. Bartolovec (8 km. i. od Varaždina) občinskog pisara i nekoliko mladića.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

19. VI. u 00.00 sati napala je jedna skupina jačine 100 partizana s. Markovac⁷ (3 km. s. i. od Bjelovara). Napadaj je trajao od 02.30 sati i odbijen je bez vlastitih gubitaka.

Operativno područje V. gorskog zdruge:

19. VI Razviđanje dijelova V. gorskog zdruge, bez događaja.

1. — C. VLASTITE NAMJERE

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

a.) 14. sat 2. pješačke pukovnije prebačena je radi popune iz Hrvatskog Leskovca u Zagreb.

b.) II. bojna 2. pješačke pukovnije raspoređena je od 17. VI. u cilju zaštite ceste Zagreb—Sisak i to:

- stožer Buševac,
- 5. sat Buševac,
- 6. sat Lekenik,
- 7. sat Turopolje,
- 8. sat Velika Gorica.

⁴ Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98 i 177.

⁵ Zasjeda Trećeg bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98 i 177.

⁶ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

⁷ Napad na ovo uporište vjerovatno izvršio Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98 i 177.

c.) Pojačani domobranski oružnički vod prebačen je 17. VI. iz Velike Gorice u Hrv. Leskovac.

d.) Novopostrojena III. bojna 2. pješačke pukovnije raspoređena je od 17. VI. i to:

- stožer Bjelovar,
- 9. sat Markovac,
- 10. sat Ivanska,
- 11. sat Bulinac,
- 12. sat Čazma.

e.) Obkoparska sat 1. gorske divizije prebačena je iz Lekenika 18. VI. u Sisak radi popune, a potom se prebacuje 22. VI. u Daruvar u sastav svoje divizije.

f.) 1. sat Zagrebačke ustaške posadne bojne prebačena je 17. VI. u Stojdragu kao posada.

g.) 3. sat Zagrebačke ustaške posadne bojne prebačena je 17. VI. u Odru kao posada.

h.) 17. VI. izvršen je novi raspored XIII. ustaške bojne u Žumberku i to:

- 1. sat Gornja Vas,
- 2. sat Plešivica, i
- 3. sat Novo Selo.

1.) 4. sat Zagrebačke ustaške posadne bojne prešla je iz Hrv. Leskovca 18. VI. u Zagreb.

3. — OSOBITI DOGODAJI I MJERE IZVAN BORBENE DJELATNOSTI
ČETA:

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 19 LIPNJA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU SLUNJA OD STRANE
TREĆE NOU BRIGADE I CETINGRADA OD STRANE DRUGE
NOU BRIGADE OSME DIVIZIJE¹**

I Z V J E Š Ć E B R. 170

O događajima u toku 19. VI. 1943.

J u t a r n j e.

- a. — Nema.
- b. — Noć je protekla mirno. Od 11. p. p. još nema izvješća.
- d. — Nepromienjeno.
- e. — Prema večernjem izvješću.
- f, g, h. — Nema.

Naknadno izvješće 11. p. p.:

V. Kladuša je i nadalje obkoljena od jačih partizanskih snaga². Ovdje se navodno radi o VIII. i IX. krajiškoj, IV. kordunskoj i IV. banijskoj brigadi i 3 unska terenska bataljona.³

Od jučer 15 sati do u 1 sat noći trajao je napad na V. Kladušu, koji je odbijen.

Gradanske osobe javljaju da je Slunj obkoljen sa jačim partizanskim snagama⁴, navodno sa pet brigada, koje imaju 5 topova nepoznatog kalibra. Topovi se nalaze u s. Cvitović (2 km sj. od Slunja).

V e č e r n j e.

a, b. — 11. p.p. javlja: U večer 18. ov. mj. uslijedio je jači partizanski napad na Slunj sa sviju strana u jačini navodno od 8000 ljudi⁵. Tom prilikom partizani su upotrebili haubice i teške bacače. Nakon višesatne borbe, koja je trajala do danas ujutro, posada Slunja (I. bojna 11 p. p. sa ostalim dobrovoljačkim postrojbama, koje zajedno broje oko 800 ljudi), pošto su odbili 6 partizanskih napada, djelomično

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 20 1—29, k. 24.

² Druga NOU brigada Osme divizije i Četvrta banijska NO brigada. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 81, 96, 97, 92, 104, 168, 169, 172, 177, 178, 179, 180, 182, 183, i 193.

³ U ovim borbama je učestvovala Druga i Treća NOU brigada Osme divizije i Unska operativna grupa. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 81, 96, 97, 104 i tom V knj. 17, dok. br. 2.

⁴ i ⁵ Ovo je uporište blokirala i napala Treća NOU brigada Osme divizije. Vidi dok. br. 62, 75, 92, 104, 168, 169, 172 i tom V, knj. 17, dok. br. 2.

protuudarom, razbijena je. Od razbitih diełova došlo je do sada u Cazin 226 momaka. O toćnim gubitcima se još ne zna, jer razbijena posada stalno dolazi u Cazin. Prema izjavama mještana partizani progone naše diełove prema Czinu.

*Viesti o Cetingradu:*⁶

Od posade stiglo je do sada u V. Kladušu 23 domobrana. Prema izjavama domobrana posada Cetingrada (9. i 11. sat 11. p. p.) nakon višesatne borbe 17. ov. mj. morala je napustiti uporište. Domobrani od posade Cetingrad imaju 32 mrtva. Na putu prema Slunju kod Strmaćke (4 km j. z.⁷ od Slunja) ostatak posade je bio ponovno napadnut i razbijen. Podataka o gubitcima nema.

Vel. Kladuša (11. p. p.) javlja: Razviđanje u okolici uporišta u daljini od 2 km naišlo je na jake partizanske diełove.

Prema izjavi mještana, partizani u okolici Kladuše imaju dva topa.

VIII. partizanska brigada⁸ i III. bataljon od Unske operative grupe nalaze se u području Alatuše. Partizani su smjestili svoje pre-vijalište, kao i bazu za snabdjevanje hranom u Vranograč.

* 8. part. divizija sa 2 brigade u području Podzvizda—M. Kladuša, IV. banijska brigada u području Nepeke—Smrekovac.

II. bojna II. G. Z. razviđala je do Svinjice bez dodira sa neprijateljem.

12. p. p.: I bojna izobrazba — II. i III. bojna razviđanje do Dobretina—Vodićeva bez dodira sa neprijateljem.

c. d. — II. p. p. kao što je pod b) javljeno.

e. — II. bojna II. G. Z. i bitnica II. G. Z. prema zapovjedi divizije.

12. p. p.: I. bojna — razviđanje, II. i III. bojna: Izobrazba.

f, g. — Kao što je pod b) javljeno.

Prilikom borbi oko Slunja partizani navodno imaju oko 800 mrtvih⁹.

ZA TOĆNOST: P

Glavar stožera

bojnik (Brusić)

Brusić

⁶ Ovo uporište je zauzela Druga NOU brigada Osme divizije. Vidi dok. br. 62, 64, 88, 92, 97, 104, 168, 169, 172 i tom V, knj. 17, dok. br. 2.

⁷ Nije jugozapadno, nego sjeveroistoćno.

⁸ Vjerovatno se misli na Osmu diviziju. Vidi dok. br. 64.

⁹ O gubicima vidi dok. br. 92 i 104.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 19 LIPNJA 1943 GOD. O RAZBIJANJU POSADA SLUNJA
I CETINGRADA OD STRANE JEDINICA NOV I PO HRVATSKE¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Siska	DAN: 19.6.43.	SAT I MINUT: 1935	BRJ: 67
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 19.6.43.	SAT I MINUT: 2033	BRJ: 1268

S A D R Ž A J

Za KOGA: OPERATIVNI ODJEL
SPOJ: _____

18. ov. mj. u 2100 sat partizani izvršili napad na **Slunj** sa 5 brigada².

Poslie 8 juriša i borbe prsa u prsa u 4 sata **Slunj** po partizanima zauzet.

Od posade **Slunj** i 1. bojne 11. pješ. puk. do sada stigao u **Cazin** bojničnik **Nikpalj** sa tri častnika i 30 domobrana, a oko 300 domobrana se navodno probijanjem obruča oko **Slunja** u različitim pravcima uputilo ka **Cazinu** gdje još nisu stigli.

6 strojnica, 1 protuoklopni top, 1 bacač i nešto pušaka palo u ruke partizana pošto su prethodno zatvarači automatskog oružja bačeni u vodu.

Od 9/11. sati 11. pješ. puk. koja je bila u **Cetingradu**, osim 23 domobrana koji su stigli u **Kladušu**³ treba smatrati izgubljenim i poginulim. Neprijatelj ima navodno 5000 mrtvih⁴.

OP. broj 607 tajno.

DRUGA PJEŠ. DIV.

P

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1—31, k. 24.

² Napad na ovo uporište vršila su tri bataljona Treće NOU brigade i jedan bataljon Druge NOU brigade Osme divizije. Vidi dok. br. 62, 75, 92, 104, 168, 169, 172, 177 i tom V, knj. 17, dok. br. 2.

³ V. Kladuša

⁴ O gubicima vidi dok. br. 88, 92, 104, 109 i tom V, knj. 17, dok. br. 2

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 19 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA
NOV I PO HRVATSKE NA SEKTORIMA DIVIZIJA »RE« I »MA-
CERATA«¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 10061

Stiglo 20 lipnja 1943 — XXI

Dan i čas		otpreme: 16/6/43
		20.40
		prijema: 19/6/43
		22.30

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA — OPERATIVNO ODJELJENJE
ZA KOMANDU II ARMIIJE—OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

XI ARM. KORPUSU - XVIII ARM. KORPUSU

Br. 7492/op.—

IZVJEŠTAJ OD 19 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Javljeno je da su se jake partizanske snage koncentrisale u zoni Miškovića (ZR-AF²), gdje postoje slagališta municije i raznog materijala. Partizanska komanda sa, po prilici, 2000 ljudi trebalo bi da se nalazi u blizini kote 753 (VO-BH).

Divizija »RE«: U noći između 18 i 19 lipnja paljba, radi uznemiravanja, protiv naših položaja u Žutoj Lokvi imala je za posljedicu tri ranjena. Jedna patrola upućena u pravcu Sv. Duha (ZV-GZ³) naišla je na jak protivnički otpor. Jedna druga patrola nakon što je stigla do kote 495 (ZV-GZ)⁴ bila je napadnuta od protivničkih snaga; ali se vratila bez gubitaka.

U toku su akcije jakih patrola iz sektora Krivi Put prema Ilićima (ZP-AD) i Primorskom Veljunu (ZP-AB). Nastavljaju se radovi oko učvršćenja u Žutoj Lokvi i Vratniku.

Divizija »Macerata«: U noći, na osvit 19 lipnja, između Gomirja i tunela Kloster (XL-AX) eksplodirale su mine, ali nisu prouzrokovale štetu na željezničkoj pruzi. — Na mjestu su pronađene druge mine, koje nisu eksplodirale.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² (Ogulin ZR—AF)

³ i ⁴ (Senj ZV—GZ)

XIV obalska brigada: Karlobag. Nema vijesti od značenja.

V grupacija granične straže: — Izvedeno je noćno izviđanje u zoni Bela Peša (UO—BF)⁵ i zasjeda na raskršću kote 495 (UQ—AX), a da nisu primijećeni tragovi partizana.

Djelatnost avijacije: Izviđanje pravaca koji iz Jasenka (ZT—AP) vode u Mrkopalj (VU—AV), i željezničke pruge Delnice—G. Dubrave i Ogulin—Bosiljevo—Lukov Dol (XI—BF) — Vrbovsko (ZV—BD) — Brod Moravice i Jezerane—Josipdol (XT—AN) — Plaški. Izvršeno je izviđanje željezničke pruge i zone s obje strane Delnice—Lokve—Fužine—Lič—Sušak. Bombardovano je naselje Vukelić (ZT—AL).

GENERAL SCUERO 20101906

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

BR. 177

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 20 LIPNJA 1943 GOD. O KRETANJU I AKCIJAMA KALNIČKOG NOP ODREDA I O PADU SLUNJA I CETINGRADA¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 171

(po podatcima primljenim 20. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE;

Podr. Zagorja:

Zapadni ogranci Kalnik pl., osobito područje: Hum—Paka (8 km j. z. i 4 km j. od Novog Marofa) su podpuno insurgirani od jedne veće partizanske skupine.² Utvrđeno je također i prebacivanje jedne veće part. skupine³ (200—300 ljudi) iz Kalničkog Gorja u Ivanšćicu.

⁵ (Sušak UO—BF)

¹ Dokumentat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 19/1, k. 24.

² i ³ Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 98 i 173.

Noću 18/19. VI. partizani su napali s. Hum⁴ (8 km j. z. od Novog Marofa), zapalili občinske spise i opljačkali poštu.

19. VI. u šumi Paka (4 km j. od Novog Marofa) partizani su napali poštanski samovoz, a 2 njemačka samovoza zapalili.⁵ — Istog dana poslie podne partizani⁶ su se prebacili u Ivanopolje (4 km izt. s. izt. od Novog Marofa) gdje su iz ureda rudnika ugljena odnieli novac. Ova skupina koja broji oko 250 ljudi nalazi se sada u s. Ljubešćica (2 km izt. od Novog Marofa).

19. VI. poslie podne zapažena je jača partizanska skupina⁷ u s. Lovrečan (10 km j. z. od Varaždina).

Podr. Žumberka:

U nastavku podhvata protiv partizana u Žumberku⁸ pojačana ustaška bojna zauzela je 19. VI. pod slabim neprijateljskim odporom crtu: k. 345—Slobodnjak—Ognjanovac (16—19 km z. s. z. od Jastrebarskog). Podhvat se nastavlja.

Podr. Bjelovara:

Noću 18/19. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka partizanski prepad na s. Markovac (5 km s. izt. od Bjelovara).

Podr. Kutine:

Noću 18/19. VI. partizani su opljačkali želj. postaju Repušnica (4 km s. z. od Kutine).

Podr. Banove Jaruge:

Noću 18/19. VI. u s. Poljane (8 km izt. s. izt. od Banove Jaruge) partizani su zapalili obćinu. Brzom intervencijom naših dielova spriječeno je podpuno uništenje zgrade.

Podr. Daruvara:

Noću 18/19. VI. između želj. postaje Katinici i Koreničani (15 i 12 km s. izt. od Daruvara) spriječeno je ponovno rušenje željezničke pruge.

Podr. Đakova:

Prema izvješću Glavnog rav. za jav. red i sigurnost 17. i 18. VI. skupina od oko 400 partizana prebacila se navodno sa područja jugozapadno od Đakova u Srijem.

Podr. Osijeka:

Prema izvješću Glavnog rav. za jav. red i sig. 18. VI. iz s. Koprivna (16 km j. j. z.

⁴ Napad izvršio Prvi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98 i 173.

⁵ Napad izvršili dijelovi Trećeg bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

⁶ i ⁷ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 173.

⁸ O ovoj akciji vidi dok. br. 74, 171, 172, 179, 186 i tom V, knj. 17, dok. br. 8.

od Osijeka) partizani su odveli 35 ljudi i nešto žena.

Podr. Sremska:

18. VI. kod s. Surduk (16 km s. izt. od Stare Pazove) partizani su pucali na brod »Zagreb« koji je plovio od Petrovaradina u Zemun. 1 njemački častnik je ranjen.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

17. VI. sjeveroistočno od Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja) življa djelatnost partizana protiv talijanskih postava.

Podr. Knina:

17. VI. u nastavku podhvata na području: Knin—Padene (9 km s. z. od Knina) — Kistanje (20 km j. z. od Knina) neprijatelj⁹ je odbačen prema sjeveru. 79 partizana je poginulo.

Podr. Slunja:

Prema izvješću 2. pješ. divizije, 18. VI. u večer navodno 5 partizanskih brigada napalo je Slunj.¹⁰ Poslie 8 juriša i borbe prsa u prsa Slunj je 19. VI. u 4 sata pao u ruke partizana. Od posade Slunj i 1/11. p. p. probilo se do sada u Cazin 4 častnika i 226 domobrana. 1 protuoklopni top, 1 bacač, 6 strojnica i nešto pušaka palo je u ruke partizana. Automatsko oružje je onespособljeno.

Posadu Cetingrada (2 sati 11. p. p.) napadnutu 17. VI. treba smatrati izgubljenom, jer je u Vel. Kladušu stiglo svega 23 domobrana.¹¹

Vel. Kladuša je i dalje obkoljena od partizana, koji su razorili 2 mosta na cesti Vel. Kladuša—Topusko kod s. Katinovca (18 km j. z. od Gline).

Protupodhvati je u pripremi.

Neprijateljski gubitci su navodno vrlo veliki.

Podr. Cazina:

Prema izvješću Glavnog zapovjedništva oružništva 14. VI. partizani su zaposjeli mjesta: Vranograč i Golubovići (22 i 14 km s. od Cazina), a noću 16/17. VI. oružničku postaju

⁹ Odnosi se na dijelove Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 161, 162, 169, 170 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

¹⁰ Napad na ovo uporište izvršila su tri bataljona Treće i jedan bataljon Druge NOU brigade Osme divizije. Vidi dok. br. 62, 75, 92, 104, 168, 169, 172, 175 i tom V, knj. 17, dok. br. 2.

¹¹ Napad na Cetingrad izvršili dijelovi Treće NOU brigade Osme divizije. Vidi dok. br. 62, 64, 88, 92, 104, 109, 168, 169, 172, 175 i 177.

Bužim¹² (12 km s. izt. od Cazina). 6 domobrana se spasilo, dok se za sudbinu ostalih oružnika ne zna.

Podr. Šamarice:

Prema izvješću 2. pješ. div. 16. VI. stigla je na područje: Komogovina—Borojevići (oko 15 km s. z. od Kostajnice) jedna do sada nepoznata partizanska brigada.

Zrakoplovstvo:

... 19. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadatke i opskrbu posade Gospić i Vel. Kladuše streljivom i tvorivom.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:

Zamjenik pročelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

BR. 178

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 20 LIPNJA 1943 GOD. O PRIPREMI DIJELOVA DRUGE
NOU BRIGADE OSME DIVIZIJE I DIJELOVA ČETVRTJE
BANIJSKE NO BRIGADE ZA NAPAD NA VELIKU KLADUŠU¹**

I Z V J E Š Ć E BR. 171

O događajima u toku 20. VI. 1943.

J u t a r n j e.

- a. — Nema.
- b. — Noć je protekla mirno.
- c, d. — Nepromienjeno.
- e. — Prema večernjem izvješću.
- f, g, h. — Nema.

V e č e r n j e.

a. — Prema podacima dobivenim iz V. Kladuše pet partizanskih brigada i 2 novopridošle (V. i XV) koje se nalaze u Cetingradu još

¹² Ovo uporište vjerovatno su zauzela dva bataljona Osme krajiške NO brigade. Vidi dok. br. 64.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 25/1—40, k. 24.

više su stegle obruč oko Vel. Kladuše² i naše posade u njoj. Ove brigade navodno raspolažu sa 6 topova nepoznatog kalibra. Očekuje se prema izvještaju zapovjednika posade u V. Kladuši napad na Kladušu u toku noći. Ukupna jačina partizana cieni se na 6.500—7000 ljudi prema našoj posadi u V. Kladuši koja broji oko 1000 ljudi.

b. — Manje pripucavanje na posadu V. Kladuše sa okolnih visova.

Danas je zrakoplovima bačeno streljivo za puške i bacače i protu-oklopne topove posadi Kladuša.

c, d. — Stožer 2. pješ. divizije (podhvatni skup) sa krugovalnom postajom, dojavnim i stražarskim vodom, II. bojna II. gor. zdruga i bitnica II. gor. zdruga po nalogu 114. njem. lovačke divizije premješteni u Glinu radi podhvata »Klara«³ (razterećenje posade V. Kladuše).

Dvije sati i to jedna iz I. bojne, a druga iz II. bojne iz 12. p. p. premještene su u Kostajnicu kao privremena posada.

e. — Zapovjedeni podhvat »Klara« za obterećenje obkoljene posade u V. Kladuši.

f, g, h. — Nema.

(MP)⁴

Za tačnost:
Glavar stožera
bojnik (Brusić)
Brusić

² Ovo uporište napali i zauzeli dijelovi Druge NOU brigade Osme divizije i dijelovi Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 81, 92, 96, 97, 104, 168, 169, 172, 174 i 177.

³ O ovoj akciji vidi dok. br. 104.

⁴ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačke divizije.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 21 LIPNJA 1943 GOD. O POKRETIMA I DEJSTVIMA KALNIČKOG NOP ODREDA I NASTAVKU BORBE PROTIV ŽUMBERAČKO-POKUPSKOG NOP ODREDA¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 172

(po podatcima primljenim 21. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja:

Partizanska skupina² sa područja oko s. Ljubešćica (2 km s. izt. od Novog Marofa) krenula je noću 19/20. VI. u s. Horvatovec (2 km j. izt. od Varaždinskih Toplica) i nalazila se 20. VI. u okolici Varaždinskih Toplica.

Jedna bitnica iz Varaždina upućena je u s. Kneginec (7 km j. izt. od Varaždina).

20. VI. kod s. Šemovec (12 km izt. od Varaždina) oružnici su raspršili jednu manju partizansku skupinu. Jedan partizan je poginuo, a 1 oružnik ranjen.

Podr. Ludbrega:

20. VI. između želj. postaje Čukovec i Globočec (4 i 3 km j. izt. od Ludbrega) partizani³ su pucali na teretni vlak. Žrtava nije bilo.

Prema izkazu pučanstva jedna jača partizanska skupina nalazi se na području s. Globočec—Bolfan (3—6 km j. izt. od Ludbrega).

Podr. Žumberka:

U nastavku podhvata protiv partizana⁴ u Žumberku X. ustaška bojna zauzela je 20. VI. visove iztočno od s. Visoče i Plavci (5 km j. izt. od Sošica), a dijelovi XIII. ustaške bojne crtu: 912 — s. Tomaševci (4 km s. izt. od Sošica).

Podr. Jastrebarskog:

Noću 18/19. VI. između želj. postaje Zdenčina i Desinec⁵ (na pruzi Zagreb—Jastrebarsko) partizani su eksplozivom oštetili most preko potoka Okičnica.

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 20/1. k. 24.

² Kalnički NOP odred. Vidi dok. br. 98, 173 i 177.

³ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

⁴ Žumberačko-pokupski NOP odred. Vidi dok. br. 171, 172, 177, 186 i tom V, knj. 17, dok. br. 3.

⁵ Desinec (G.-i D.)

20. VI. kod želj. postaje Horvati (12 km s. izt. od Jastrebarskog) naišao je teretni vlak na minu. Navodno ima 5—6 ranjenih.

Podr. Bjelovara:

Noću 20/21. VI. odbijen je ponovni partizanski napadaj na s. Markovac (5 km s. izt. od Bjelovara).⁹

Podr. Kutine:

Prema izkazu pučanstva, 18. VI. prebacila se jača partizanska skupina⁶ sa područja Mikleuške (8 km s. z. od Kutine) na područje: Voloder—Osekovo (10—12 km z. s. z. od Kutine) a manja skupina⁷ u smjeru Kopčić Brda (23 km s. z. od Kutine).

19. VI. kod Pavlovičke Šume (10 km z. od Kutine) srušio se njemački zrakoplov. Posada je neozliedena.

Podr. Pakraca:

19. VI. prigodom razviđanja smjerom: Lipik—D. Čaglič—Bjelanovac (3—6 km j. od Lipika) neprijatelj se pred našim razviđačkim dielovima povukao. — Prema izkazu pučanstva na ovom području bile su sat prije dolazka naših dielova, navodno dvie partizanske brigade. Viest nije mogla biti provjerena.

Noću 20/21. VI. partizani su izvršili vatreni prepad na Pakrac. Gubitaka nije bilo.

Podr. Daruvara:

Noću 20/21. VI. partizani su izvršili vatreni prepad na Đulavec (18 km s. izt. od Daruvara). Gubitaka nije bilo.

Podr. Nove Gradiške:

Noću 19/20. VI. kod želj. postaje Medari—Dragalić (7 km z. od Nove Gradiške) naišao je talijanski transportni vlak na minu. Stroj i 7 vagona je izkliznulo, a pruga u dužini od 100 metara oštećena. Ljudskih žrtava nije bilo.

Podr. Voćina:

Prema izkazu domobrana koji su se vratili iz partizanskog zarobljeništva i 2 prebjeglih partizana, u Voćinu se navodno nalazi stožer Slavonske divizije, XII. i XVII. partizanska brigada, a navodno imaju tamo doći još XVIII. i XXI. partizanska brigada.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

18. VI. na području Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja) bila je življa partizanska djelatnost.

⁶ i ⁷ Odnosi se vjerovatno na Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 169 tom V, knj. 17. dok. br. 56.

Podr. Vel. Kladuše: Danas je odpočeo podhvat⁸ radi razterećenja Vel. Kladuše oko koje se navodno okuplja 6 partizanskih brigada.

Podr. Bihaća: Prema izvješću Vel. župana iz Bihaća jače partizanske snage iz Like se prikupljaju oko s. Željave, Ličkog Petrovog Sela i Vaganca (11—15 km s. z. od Bihaća), te ugrožavaju i sam Bihać.

Zrakoplovstvo: 20. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadaće.

	Glavar glavnog stožera
ZA TOČNOST:	general (Prpić)
Zamjenik pročelnika operat. odjela	Prpić v. r.
glavnostožerni pukovnik	
(Kalečak) (MP) ⁹	
Kalečak	

BR. 180

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE OD 21 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA DRUGE NOU BRIGADE OSME DIVIZIJE I ČETVORTE BANIJSKE NO BRIGADE NA VELIKU KLADUŠU¹

I Z V J E Š Ć E BR. 172

O događajima u toku 21. VI. 1943.

J u t a r n j e.

a. — Po jučerašnjem izvješću.

b. — 20. ov. mj. u 20.30 sati žestoki napad 7 partizanskih brigada i to: IV., VIII., V. i XV., a tri nepoznate (6500—7000 ljudi) na Vel. Kladušu.² Partizani tuku Kladušu topovima i bacačima. U ogorčenoj borbi i najžilavijoj obrani posada Vel. Kladuše (II. bojna 11. p. p., 10. i 12. sat III. bojne 11. p. p. i 14. sat 11. p. p. pod zapovjedništvom bojnika Miletića) održala se preko ciele noći 20/21. VI. u svojim postavima.

⁸ Vidi dok. br. 104 i 178.

⁹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 25.1—41, k. 24.

² Ovo uporište napali dijelovi Druge NOU i Četvorte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 81, 92, 96, 97, 104, 168, 169, 172, 174, 177, 178 i 179.

21. ov. mj. u 4 sata pokret naših i njemačkih skupina prema Vel. Kladuši po zapovjedenom podhvatu »Klara«³ pod zapovjedništvom pukovnika Gregurića, zapovjednika 2. pješ. divizije i to:

Južna skupina (741. njem. pukovnija) glavnim snagama preko Cazina—Hajdarovca—Pećigrada i M. Kladuše i jednim aufklärungs-abteilungom preko Hajdarovca (3 km j. i. od Pećigrada) — Todorova na Minderno.

Srednja skupina (721. njem. pukovnija) preko Hajdarovca—Bužima—Jabukovca i Vranograča.

Sjeverna skupina: II. bojna II. G.Z. sa bitnicom II. G.Z., 13. i 15. sat II. p. p. i jedna njemačka obkoparska sat (ovoj skupini u 11 sati pridata su dvojica bojna kola V. gorskog zdruga) pravcem: Glina—Topusko—Vel. Kladuša pod zapovjedništvom bojnika Čička.

Južna skupina u svom nadiranjju dostigla je u 5.50 s. Hajdarovac (3 km j. i. od Pećigrada), a u 8.15 sati bila je u Pećigradu. Aufklärungs-abteilung južne skupine bio je u 7.45 sati u Todorovu (5 km sj. i. od Pećigrada).

Srednja skupina u 3 sata dostigla je Hajdarovac, a u 6.30 Jabukovac.

O sjevernoj skupini nema još izvještaja o dostignutoj crti.

Južna i srednja skupina do dostignute crte nisu došle u dodir sa neprijateljem.

c, d. — Kako je javljeno pod b).

e. — Po zapovjedenom podhvatu »Klara«.

f, g, h. — Podatci još nisu prikupljeni.

V e č e r n j e.

a. — Osim javljenog nema novih podataka.

b. — Neprijatelj još uvijek vrši snažan pritisak. Partizani su uspjeli doći do Kule (k. 219) odakle tuku bacačima, a sa k. 204 topovima.

Posada V. Kladuše daje i nadalje žilav otpor ali joj ponestaje streljiva koje žurno traži, a osim toga traži i snažno bombardiranje iz zraka okolnih visova. Streljivo i bombardiranje zatraženo je odmah za potrebe posade u Vel. Kladuši.

Posada V. Kladuše i nadalje se čvrsto brani i sužuje front. te neprestano zahtjeva žurnu pomoć, jer je nastupio kritični čas.

Naši zrakoplovi uspješno tuku okolne visove no pritisak partizana ne prestaje.

Posadi V. Kladuše daje se moralna podrška i upozoruje na skoru pomoć i ulazak naših skupina u V. Kladušu radi odterećenja.

Pritisak južne i srednje skupine na partizane⁴ u 12 sati tako jak da partizani u to vrijeme prekidaju napad na V. Kladušu.

³ i ⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 104, 178 i 179.

⁴ Dijelovi Unske operativne grupe i Treće NOU brigade. Vidi dok. br. 104.

Južna skupina: Po zapovjedenom podhvatu »Klara«⁵ dostigla je u 12.30 sati M. Kladušu a u 18.00 sati u Grahović i Mikinovac, k. 226 (3 km j. i j. z. od V. Kladuše gdje je zanoćila). Pokret je bio pod borbom.

Srednja skupina: dostigla je u 10 sati Vranograč, a 14.40 k. 239 (5 km ist. od V. Kladuše), a u V. Kladušu ušla je u 18.00 sati pod borbom.

Sjeverna skupina: Dostigla je u 7 sati Topusko.

U 18.00 sati skupina je dostigla pod borbom,⁶ osobito kod Vranovske Kose⁷ i Jandričevog Brda, Kameni Most, gdje je zanoćila na prostoriji: Kameni Most—Đurića kosa—k. 243—Božino Brdo.

Ovoj skupini pridodata je i jedna sat V. gorskog zdruga.

Do dolaska ove skupine na mjesto prenoćišta podpomagala je pokret skupine bitnica V. gorskog zdruga sa južne crte Topuskog.

c. d. — Sjeverna skupina: Kameni Most.

Srednja skupina: Vel. Kladuša,

Južna skupina — Grahović—Mikinovac.

e. — Produženje podhvata »Klara«.

f. — Posada Kladuše: oko 40 mrtvih, oko 100 ranjenih. oko 40 nestalih.

Sjeverna skupina: 3 ranjena.

Južna i srednja skupina: 2 mrtva i 7 ranjenih.

g. — U Vel. Kladuši izbrojeno 142 mrtva partizana.

Pred južnom i srednjom skupinom 120 mrtvih partizana — izbrojeno.

Pred sjevernom skupinom nepoznato.

Još neutvrđen točan broj mrtvih i ranjenih partizana. Osim gore navedenih i izbrojenih, a vjerovatno da su ogromni.

h. — Još neustanovljeno.

ZA TOČNOST:

Glavar stožera

bojnik (Brusić)

Brusić

(MP)⁸

⁶ Protiv Prvog bataljona Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 64 i 103.

⁷ Vranovska Glav.

⁸ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačke divizije.

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 21 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 10174
Stiglo 22 lipnja 43 — XXI

Dan		_____
i		
čas		
		prijema: 21.VI.43
		24 č.

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI PJEŠ. DIVIZIJE »ZARA«

Br. 8375/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 21 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Situacija je nepromijenjena.

Sektor »Bergamo«: Dana 19 o. m. hrvatska jedinica sukobila se na padini južno od Sv. Gospe (Makarska ZL—BF) sa partizanskim grupicama, koje su natjerane u bjekstvo brzom intervencijom jedinica koje su upućene za pojačanje. — Hrvatski gubici: 2 mrtva, 2 ranjena i 2 nestala.

Noći uoči 21 o. m. formacija od nekoliko stotina ustanika² nakon što je izvršila prekid na putu i prekid telefonske linije Sinj—Trilj (Split VM—BU) istovremeno je napala automatskim oružjem i minobacačima ovo posljednje mjesto i Košute (VM—BU).

Partizani su bili prisiljeni da se povuku u pravcu Bisko (VK—BS) nakon dva sata borbe. Mi nismo imali gubitaka; partizanske gubitke još treba utvrditi; dosada je provjereno da je jedan mrtav.

Upućene su jedinice za pojačanje i čišćenje zone.

Jutros 21 o. m. u 7.30 časova između stražarnice 142 i stanice Labin (Šibenik SR—BS) eksplozija mine prouzrokovala je djelimično

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 4.

iskliznuće voza za izviđanje i pričinila štetu na vagonima i na željezničkoj pruzi. Uspostava se predviđa za 22 o. m. navečer. Nikakvih gubitaka.

Sektor »Zara«: Normalna aktivnost izviđanja i zasjeda.

Vazdušna aktivnost: Borbeno izviđanje i bombardovanje zona sjeverno od Knina, Macura (Knin RH—DR), Žegara (QK—DR), Glogova (RH—EK).

Uočeni su odbranbeni maskirani radovi na padinama istočno od kote 980 (RO—DR) i u šumovitoj zoni Pajića stan (RH—DR); obasipane su malim bombama i mitraljirane grupe ljudi kod Ilića (RQ—DN), ljudi i veliko stado stoke u Golubiću (SP—DN) i Benderu (SL—DP) upućeni u Plavno (SL—SN—DR), ljudstvo i materijal kod naselja Marčetići (RO—RQ—DV).

Vedro; more mirno.

Za Komandanta
general VIALE
18002106

Prepisi

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 1 Infor. odjelj.
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 22 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA KALNIČKOG NOP ODREDA NA VARAŽDINSKE TOPLICE I TREĆEG BATALJONA BANIJSKOG NOP ODREDA NA ŽELJEZNIČKU POSTAJU ŠAŠ¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 173

(po podacima primljenim 22. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

- Podr. Ludbrega:* Razviđanjem je utvrđeno, da se partizanska skupina² na području: Globočec—Bolfan (3—6 km j. izt. od Ludbrega) (Dnevno izvješće broj 172) povukla u nepoznatom smjeru.
- Podr. Zagorja:* Noću 20/21. VI. odbijena su 2 partizanska napadaja na Varaždinske Toplice³ (13 km j. izt. od Varaždina). 1 domobran je poginuo, dok je neprijatelj pretrpio veće gubitke.
- Podr. Jastrebarskog:* 20. VI. jugozapadno od Stupnika (na pruzi Zagreb—Jastrebarsko) naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 10 vagona je uništeno. 5 domobrana je ranjeno.
- Podr. Dugog Sela:* 21. VI. skupina od oko 20 partizana u domobranskim i njemačkim odorama pljačkala je u s. Šašinovec (7 km s. z. od Dugog Sela).
- Podr. Bilo Gore:* Prema izjavi jednog prebjeglog partizana, 17. VI. prigodom bombardiranja s. Dapčevice i Lončarice (8 i 11 km s. izt. od Grubišnog Polja) partizani su imali velike gubitke (navodno oko 350 mrtvih).
- Prema još neprovjerenim viestima partizani su noću 20/21. VI. opljačkali s. Cabuna (19 km j. izt. od Virovitice).
- Podr. Okučana:* 21. VI. 8 km z. od Okučana naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 2 vagona su izkliznuli, a 2 vagona zapaljena. 3 željezničara su nestala.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 21/1, k. 24.

² Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

³ Napade vršila dva bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98 i 191.

Podr. Podravine: Noću 19/20. VI. partizani su pljačkali u s. Nova Bukovica (7 km j. izt. od Podr. Slatine).

Podr. Sriema: 20. VI. u Srijemskoj Rači (25 km j. j. izt. od Šida) partizani su zapalili nekoliko državnih zgrada.

B) JUŽNO ODR. SAVE I KUPE:

Podr. Vel. Kladuše: 21. VI. u 18 sati naše čete su ušle u Vel. Kladušu i oslobodile obkoljenu posadu.

Podr. Petrinje: Noću 20/21. VI. na cesti: Petrinja—Gora (7 km j. z. od Petrinje) skupina od oko 50 partizana⁴ napala je i raspršila našu obhodnju. 19 domobrana je nestalo, dok neprijateljski gubitci nisu poznati.

Podr. Sunje: 21. VI. na želj. postaji Šas (14 km j. izt. od Sunje) partizani⁵ su zarobili 1 dočastnika i 15 momaka te uništili b. b. uređaj.

Zrakoplovstvo: 21. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadatke.

ZA TOČNOST:
Glavnostožerni pukovnik
(Wanner)
Wanner

(MP)⁶

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

⁴ Četa »Matije Gubca«. Vidi dok. br. 103.

⁵ Treći bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 103.

⁶ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA DRUGE PJEŠAČKE DIVIZIJE
OD 23 LIPNJA 1943 GOD. O SITUACIJI POSLIJE NAPADA
NA VELIKU KLADUŠU I O REZULTATIMA OPERACIJE
»KLARA«¹

I Z V J E Š Ć E BR. 173

O događajima u toku 22. VI. 1943.

J u t a r n j e i V e č e r n j e.

a. — Po ulazku Srednje skupine u Vel. Kladušu 21. VI. u 18.00 sati i zbog pritiska Sjeverne i Južne skupine u neposrednoj blizini Vel. Kladuše, partizani² su se u glavnom povukli prema sjeveru i zapadu zadržavši manje dielove na okolnim visovima Vel. Kladuše. Prema podacima za sada se nalaze jače skupine³ u Svinici (5 km s. z. od V. Kladuše), Krstinji (8 km sj. zap. od V. Kladuše) i Prisjeki (10 km sj. zap. od V. Kladuše), a manji dielovi u Maljevcu (3 km sj. z. od V. Kladuše), Pašin Potoku (3 km zap. od V. Kladuše) i Smrekovcu (3 km j. z. od V. Kladuše).

Utvrđeno je da su u napadu na V. Kladušu učestvovalle sljedeće neprijateljske jedinice⁴ i to: IV. banijska, koja se u isto vrijeme zove XX. hrvatska brigada, VIII. krajiška i 3 terenska kordunska bataljona. Sve ovo gore je Unska operativna grupa, zatim 8. divizija (zapovjednik Četković) u čijem sastavu su:

IV. hrvatska, V. hrvatska, XV. hrvatska sa 6 topova, III. lička (vjerojatno) brigada.

b. — U toku noći 21/22. u 20.30 sati ponovni prepad partizana⁵ na Vel. Kladušu sa sjeverozapadne strane. Pomoću njemačke vojske prepad je brzo slomljen.

Partizani su se povukli ka Maljevcu gdje se utvrđuju, ka Pašin Potoku i Petrovoj Gori.

Produžuje se podhvat »Klara«.⁶

Sjeverna skupina stigla i to: od Kamenog Mosta do Gejkovca bez borbe, a od Gejkovca do na 1 km sj. od V. Kladuše sa borbom⁷

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 25/1—43, k. 24.

² i ³ Odnosi se na drugu i Treću NOU brigadu Osme divizije. Vidi dok. br. 104

⁴ Na ovo uporište napadala je Druga NOU brigada i dijelovi Četvrte banijske NO brigade. Vidi dok. br. 62, 64, 73, 80, 81, 92, 96, 97, 104, 168, 169, 172, 174, 177, 178, 179, 180 i 182.

⁵ Dijelovi Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 104.

⁶ O ovoj akciji vidi dok. br. 104, 178, 179 i 182.

⁷ Protiv dijelova Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 104.

u Vel. Kladušu u 08.15 sati i po izdatoj zapovjedi ima privremeno preuzeti osiguranje Vel. Kladuše od dielova 11. pješ. pukovnije, koji su do sada osiguravali, a dielovi 11. p. p. imaju se danas pripremiti za odlazak iz Vel. Kladuše u Kostajnicu 23. VI. radi odmora i Sjeverne skupine također imaju uputiti u Kostajnicu.

Srednja skupina: Produžava danas pokret preko Ribića (6 km zap. od V. Kladuše) u koji je stigla u 13.00 sati ka Cetingu gradu u koji je ušla u 15.00 sati gdje je zapovjedenno da ostaje do daljeg.

Južna skupina: Pokret preko Krmareva⁸ (2 km ist. od Cetingu grada) gdje je stigla u 13.00 sati, a potom skrenula na jug radi obuhvata Podcetina (3 km j. od Cetingu grada) gdje je stigla u 18.00 s. i ostaje do daljeg.

Danas upućena u V. Kladušu samovozna kolona od 10 samovoza za evakuiranje ranjenika iz V. Kladuše. Kolona se vratila u Glinu u 18.30 sati i ranjenici su odmah smješteni u Glinsku bolnicu.

II. bojna II. G.Z. od 13 sati razviđanje pravcem: Široka Rieka—Krstinja—V. Kladuša.

Zapovjednik divizije pukovnik Gregurić zrakoplovom odletio u V. Kladušu u 11.00 sati, i prilikom spuštanja na letilištu u V. Kladuši. zrakoplov je udario kotačima u jedan rov te se je teže oštetiio, kojom prilikom je pilot teže ozleđen u glavu, a zapovjednik divizije ozlieden je u obje noge i ruku bez većih posljedica. Stoga se zapovjednik divizije vratio samovozima, koji su prevozili ranjenike iz V. Kladuše u Glinu.

12. p. p. razviđanje ispred postava bez dodira sa neprijateljem.

c. d. — Sjeverna skupina (II. bojna II. G.Z. sa bitnicom i 1 ujem. obkoparskom sati, 13. i 15. sati 11. p. p. i 2. satnije III. bojne V. gorskog zdruga) u V. Kladuši.

1 sat III. bojne V. gorskog zdruga na osiguranju ceste: Topusko—V. Kladuša i to kod Jandrića Brda⁹ i Kamenog Mosta.

II. bojna 11. p. p., 10. i 12. sat III. bojne 11. p. p. i 14. sat 11. p. p. također u V. Kladuši u pripremi za odlazak u Kostajnicu.

Dielovi 11. pješ. pukovnije (pozadinski skup u Topuskom) u pripremi za odlazak u Kostajnicu.

12. p. p.: stožer pukovnije sa II. bojnou 12. p. p. bez 1 sati u B. Novou, jedna sat II. bojne 12. p. p. u Kostajnici.

I (XII. ust.) bojna bez 1 sati i III. bojna 12. p. p. na osiguranju željezničke pruge: B. Novi—Kostajnica, jedna sat I (XII. ust.) bojne 12. p. p. u Kostajnici.

Srednja skupina podhvata »Klara« u Cetingu gradu.

⁸ Krmarevo Selo

⁹ Jandrićevo Brdo

Južna skupina podhvata »Klara« u Podcetinu.

e. — Pokret svih dielova 11. p. p. iz dosadašnjih uporišta u Kostajnicu radi odmora i retabliranja. Ostali dielovi iz podhvata »Klara« po zapovjedi 114. njem. divizije ostaju na svojim mjestima i upućuju razviđačke odjele u sve strane.

f. — Kod Srednje i Južne skupine 1 mrtav i 5 ranjenih.

g. — Pred Srednjom i Južnom skupinom danas izbrojeno 128 mrtvih partizana, a osim toga pronađeno od jučerašnje borbe u šumama oko V. Kladuše još 292 mrtva partizana.

UKUPNI GUBITCI OD 17. — 22. LIPNJA:¹⁰

f. — 60 mrtvih, 20 izgubljenih, 100 ranjenih bez onih u Cetinogradu i Slunju, tj. bez 9. i 11. sati 11. p. p. koje su bile u Cetingradu i I. bojne 11. p. p. koja je bila u Slunju.

Od častnika u V. Kladuši (11. p. p.) 2 mrtva i 4 ranjena.

g. — 682 mrtvih prebrojanih partizana i 3 zarobljena. Nepoznato koliko ih je ranjeno i koliko ih još leži mrtvih nepronađenih.

h. — Još neutvrđeno.

ZA TOČNOST:

Glavar stožera
bojnik (Brusić)
Brusić

P (MP)¹¹

¹⁰ O gubicima vidi dok. br. 88, 92, 96, 97, 104 i 109.

¹¹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Zapovjedništvo 2. pješačke divizije

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 22 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA
KALNIČKOG NOP ODREDA NA POSADU IZMEĐU ŽELJE-
ZNIČKIH STANICA LEPAVINA I CAREVDAR¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. br. 1949/Tajno

U Sisku, dne 22. lipnja 1943

Predmet: Dnevno izvješće za 22. lipanj
1943. god. do 18 sati

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel).

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Izvještajni odjel).

Savezno zapovjedi Op. Br. 3219/Tajno od 9. VIII. 1942. godine,
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

Operativno područje grada Zagreba:

Prema izvješću oružničkog krila Zagreb 20. VI. u 16 sati naletio je teretni vlak između željezničkih postaja Horvati i Zdenčina (17, 22 j. z. od Zagreba) na minu, lokomotiva i 4 teretna vagona izkliznuli. 6 građanskih osoba ranjeno.

Operativno područje 1. pješačke divizije:

1.) U noći 21. na 22. VI. napali su partizani² naš postav između željezničkih postaja Lepavina i Carevdar (11—9 s. i. od Križevaca). Borba je trajala 2 sata. Partizani su odbijeni.

Gubitci: vlastiti 2 domobrana ranjena.

2.) 21. VI. pred večer skupila se je skupina od 150 partizana u okolini željezničke postaje Gradec (13 km. j. od Križevaca). 1. sat

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 22/1—27, k. 24.

² Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br 98 i 186.

XI. ustaške bojne, poslana u razviđanje u tom pravcu, naišla je samo na jednu zasjedu od 4 partizana.

Gubitci: neprijateljski 1 partizan mrtav, 2 zarobljena.

3.) 22. VI. u 02.00 sati skupina partizana upala je u s. St. Rača³ (13 km. j. i. od Bjelovara) i odniela iz sela u pravcu Moslavačke planine 18 kola kukuruza.

4.) Prema viesti primljenoj od zapovjednika 1. pješačke divizije skupljaju se u Moslavačkoj planini veće skupine partizana⁴ sa namjerom da napadnu Čazmu (25 km. j. z. od Bjelovara).

Operativno područje V. gorskog združa:

Razviđanje dielova V. gorskog združa, bez događaja.

I. — C — 2 i 3 nije bilo.

P

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

³ Stara Rača

⁴ Odnosi se na Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 169, 179 i tom V, knj. 17, dok. br. 56.

BR. 185

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 22 LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV I PO HRVATSKE NA SEKTORIMA DIVIZIJA
»RE« I »MACERATA«¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 10221
Stiglo 23 lipnja 1943 — XXI

Dan	{	otpreme: 22/6/43
i		21
čas	{	prijema: 22/6/43
		24

PREDMET: wt.

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE
a na znanje:
KOMANDI XI i XVIII ARM. KORPUSA

Br. 75800/op. —

IZVJEŠTAJ OD 22 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Dva partizana koji su se predali u Novom javljaju: da se u Žutoj Lokvi nalaze 4 brigade sa otprilike 4000 naoružanih ljudi i da pretstoji neposredni dolazak u zonu još jedne brigade; da se tri tenka nalaze u Drežnici. —

Partizani su bili zauzeli Vrziće (ZT—GS),² Crni Kal (ZV—GS) i Ponore (XI—GO). —

Divizija »Re«: *Sektori Vratnik i Žuta Lokva:* nastavljaju se odbranbeni radovi. —

Jutros 22 lipnja, jedinice iz Krivog Puta, nakon što su savladale otpore velikog značaja, zauzele su južni kraj kote 1103 (ZN—AD), naselje Krivi Put i uzvišenje Bilo (ZP—AB), gdje se sad organiziraju za odbranu. —

Grupe ustanika povukle su se prema dolini Županjol (ZT—GZ).

U toku je izvidnički upad u pravcu Iličići—Blaževići (ZP—AD) i čišćenje zone naselja Serdari (ZP—AB). —

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² (Senj ZT—GS)

Nije javljeno o gubicima. —

Divizija »Macerata«: Za vrijeme operacija, o kojima je javio moj telegram 7521 od 20 lipnja, zapaljene su dvije barake i zaplijenjene su 4 puške, 2 bajoneta, 2 kutije za nošenje municije.

Jučer, 21 lipnja, jedna jedinica 121 pješadiskog puka izvidala je jednu prirodnu pećinu u blizini mosta između stanice Oštarije i Košare (XV—AP), gdje je bilo javljeno da se nalazi jedno odjeljenje partizanskih pionira. Rezultat je negativan. —

XVI bataljon »M« prilikom ofanzivnog upada primjetio je mnogobrojne odbranbene uređaje na položajima Kučinići—Cerovnik (XV—AL) — Munjava—Rožići (ZT—AL) — Kocelj (XR—AL) i ljudstvo sa automatskim oružjem na zvoniku u Cerovniku (XV—AL). —

Danas je čišćen pojas s obje strane drumu Delnice—Lokve; nema ništa novo.

XIV obalska brigada: Jučer, 21 lipnja, kasno poslije podne, civilni autobus Rijeka—Tribal—Crikvenica bio je zaustavljen u blizini mosta Badanj (VM—AN) od po prilici 25 ustanika naoružanih puškama i jednim puškomitraljezom. — Šoferi su pretreseni i odmah pušteni zajedno sa tri žene, jedine putnice; autobus je prenijet u šumu i tu zapaljen. — Na lice mjesta upućen je blindirani auto i požarno odjeljenje. Kola su nađena uništena i nije nađen trag ustanika. —

U toku su izviđanja da bi se utvrdila istinitost kazivanja šofera, u koje se sumnja s obzirom na to da je autobus dotrajao i osiguran. Naređeno je da se oni odmah uhapsu. —

Izvedena je noćna zasjeda u zaseoku Smokovo (VH—AP) i noćno izviđanje naselja Prunike; nema ništa novo od značaja. —

Karlobag: ništa novo. —

V grupacija granične straže: Redovna djelatnost patrola i zasjeda.

Djelatnost avijacije: Bombardovana su naselja Zagolik (VQ—BL), Vukelić (ZT—AL) i Brinje, gdje je primjećeno sumnjivo kretanje.

Prilikom izviđanja zone rijeke Mrežnice između G. Dubrava i Generalskog Stola primjećeno je i mitraljirano ljudstvo u pokretu od km 13 do km 35. —

U blizini Otočca primjećene su četiri barake nove konstrukcije. Naknadno ću izvijestiti o zadacima određenim za danas — 22 lipanj. —

8 kopija

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

General
SCUERO

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 23 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDI-
NICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJIMA ŽUMBERKA
I KRIŽEVACA I U SLAVONIJI¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 174

(po podatcima primljenim 23. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Žumberka:

21. VI. u nastavku podhvata protiv partizana na području s. Sošice (23 km s. z. od Jastrebarskog) naše i talijanske čete zauzele su područje do crte: k. 1002 (3 km s. z. od Sošica) — Pleš (981—2 km s. od Sošica) — Sošice—Hum (1.5 km j. izt. od Sošica) — Gordina Gora — Kordići — Visoče (2.5, 3 i 4.5 km j. izt. od Sošica).² U toku 22. VI. neprijatelj³ je sa jakim snagama iz smjera Sv. Nikole (4 km j. od Sošica) izvršio protunapadaj u bok i leđa X. ustaške bojne kod s. Kordići i primorao je na povlačenje prema selu Plavci (3.5 km j. izt. od Sošica), odakle se zajedno sa talijanskim četama povukla na postav: k. 337—k. 467 (oko 6 km j. izt. od Sošica). Vlastiti gubitci: 7 mrtvih, 17 ranjenih i 2 nestala, a neprijateljski: 41 mrtav i velik broj ranjenih. Plien: 5 pušaka i dosta streljiva i opreme.

Podr. Križevaca:

Noću 21/22. VI. između želj. postaje Lepavina i Carevdar (11 i 9 km j. izt. od Križevaca) odbijen je part. prepad⁴ na naš postav. 2 domobrana su ranjena.

Podr. Moslavačke pl.:

Prema izvješću 1 pješačke divizije, jače partizanske skupine⁵ prikupljaju se u Moslavačkoj pl., navodno sa namjerom napadaja na Čazmu.

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 22/1, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 171, 172, 177, 179 i tom V, knj. 17, dok. br. 3 i 8.

³ Snage Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 3 i 8.

⁴ Napad vršio Drugi bataljon Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98 i 184.

⁵ Moslavački NOP odred. Vidi dok. br. 169, 179, 184, 186 i tom V, knj. 17, dok. br. 56.

Podr. Bilo Gore:

22. VI. prigodom razviđanja područja sjeveroistočno od Vel. Pisanice (14 km s. z. od Grubišnjog Polja) došlo je do okršaja sa manjom partizanskom skupinom. 1 partizan je poginuo.

Iste noći kod želj. postaje Suhopolje (9 km j. izt. od Virovitice) partizani su porušili želj. prugu.

Noću 21/22. VI. partizani su pljačkali u s. Stara Rača (13 km j. izt. od Bjelovara).

Podr. Daruvara:

Noću 20/21. VI. partizanske razvidnice izvršile su manje vatrene prepade na Pakrac, Gubitaka nije bilo.

Iste noći odbijen je bez vlastitih gubitaka manji partizanski prepad na Đulavec (18 km s. izt. od Daruvara).

Noću 21/22. VI. u s. Badljevinu (9 km j. z. od Daruvara) partizani su opljačkali općinu.

22. VI. odpočelo je čišćenje područja: Okučani—Lipik—Banova Jaruga.

Podr. Nove Gradiške:

Noću 17/18. VI. odbijen je part. napadaj na naš postav u s. Cernik (3 km s. od Nove Gradiške). 1 part. je poginuo.

Podr. Požege⁶

22. VI. na području 16 km z. od Požege vodila se borba sa partizanima. Bližih podataka još nema.

Podr. Srijema:

22. VI. između želj. postaje Vrdnik i Ruma naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 5 vagona je izkliznulo.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

19. VI. na području: Krivi Put (6 km s. izt. od Senja) i sjeveroistočno od Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja) naišle su talijanske obhodnje na neprijateljski odpor. 4 talijanska vojnika su ranjena.

22. VI. pred zoru naše čete su zauzele s. Bilaj (6 km j. izt. od Gospića). Partizani⁷ su se povukli prema s. Vrebac (10 km izt. j. izt. od Gospića), a dielom prema Divoselu (6 km j. od Gospića). Gubitaka nije bilo.

⁶ Slav. Požega

⁷ Vidi dok. br. 100.

Podr. Vel. Kladuše:

U borbama 20 i 21. VI. kod Vel. Kladuše⁸ vlastiti gubitci iznose: 40 mrtvih, 100 ranjenih i 40 nestalih, a neprijateljski: 267 mrtvih. Neprijatelj odstupa prema zapadu i sjeverozapadu progonjen od naših četa.

Podr. Knina:

20. VI. talijansko-četničke postrojbe odpočele su čišćenje područja sjeverozapadno od Knina⁹. Bližih podataka još nema.

Zrakoplovstvo:

22. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadaće i obstrbu posade Vel. Kladuše streljivom.

ZA TOČNOST:

Zamjenik pročel. operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)¹⁰

⁸ Vidi dok. br. 62, 73, 80, 92, 104, 168, 169, 172 i 174.

⁹ O ovom čišćenju vidi dok. br. 190, 196, 197 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

¹⁰ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 187

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 23 LIPNJA 1943 GOD. O NEUSPJEHU DIJELOVA
DIVIZIJE »RE« U BORBI PROTIV JEDINICA NOV I PO HR-
VATSKE¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« OPERATIVNO ODJELJENJE Br. 10301 Stiglo 24 lipnja 1943 — XXI

Dan {
i { prijema: 23/6/43
čas { 23.45

TELEGRAM

OD V ARM. KORPUSA
ZA KOMANDU II ARMIIJE — Operativno odjeljenje
a na znanje:
XI ARM. KORPUSU
XVIII ARM. KORPUSU

Br. 7618/op. —

IZVJEŠTAJ OD 23 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Javljeno je: Štab partizanske divizije nalazi se u Brlogu.²

Divizija »Re«:³ Sinoć, 22 lipnja, vratile su se jedinice iz izvidničkog upada, o čemu je javio moj izvještaj 7580/op. Na našoj strani dva su ranjena. Protivnički gubici nisu utvrđeni, ali se cijeni da su znatni zbog naše artiljeriske i minobacačke paljbe.

Jutros je divizija »Re« započela operaciju s ciljem da zauzme položaje za kontrolu raskršća Prokike—Brinje—Krivi Put i predio Županjol. Lijeve kolone — jedna četa pojačana četom tenkova — odmah je zauzela uzvišenje bez kote jugoistočno od s. Smilenci (GZ—ZT), neposredno sjeverno od raskršća — njezinog cilja. Desna kolona (III bataljon I pješadiskog puka i LXXV bataljon crnih košulja), koja operiše od kote 572 (ZT—GZ) prema Mikića Vrh (GZ—ZV), naišla je pri vrhu uzvišenja na jak odbranbeni raspored. Uslijed žestokog i upornog protivnapada s fronta i bokova od strane protivnika, koji je bio veoma aktivan sa automatskim oružjem, artiljerijom i minobacačima, bila je primorana da obustavi napad i zatim da se povuče na položaje Sv. Duh (GZ—ZV), zaštićena artiljerijom od ponovljenog

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vjerovatno Štab Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske.

³ U originalu, sa lijeve strane, dopisano crvenim mastilom: »Non combattono!!..... questo e la verita!« (Ne bore se!!..... Ovo je istina!)

OGGETTO.

TELEGRAMMI

10301

PARTELLA

ATTIVO

22/5/43
23.45

Da V° CARM
At COMANDO E° ARMATA - Operazioni

At, per conoscenza :

At II° CARM
At IVIII° CARM

N° 7612/Op.

NOTIZIA DEL 12 GIUGNO 1943.

Attività ribelli :

Segnalato : Comando divisione partigiana trovata a Brieg.

Divisione Na :

Leri sera 22 rientrati reparti da puntata esplorativa
cui n° 7580/Op. : da parte nostra due feriti; perdite avversarie non accertate ma ritenersi sensibili per nostri tiri artiglieria e mortai.

Stessa divisione Na iniziato operazioni per conquista posizioni per controllo trivio stradale Prokiki-Brinje-Krivi Put e regioni Supanfel. Colonna sinistra una cp. rinforzata da cp. carri ha occupato subito altura senza quota Sud-Est Emilenci (22-23) immediatamente Nord del trivio suo obiettivo. Colonna destra (III B° str. e IXV Btg. C.S.) operante da quota 572 (22-23) verso Mikika Vrn (22-23) suo obiettivo altura presso sommità altura contro consistente sistemazione a difesa. Vigilentemente e persistentemente ~~attaccata~~ contrattaccata sul fronte e sui fianchi da avversario molto attivo con a.s., artiglierie e mortai, ha dovuto arrestare attacco e successivamente ripiegare su posizioni Sv. Duk (22-23) protetta da artiglieria contro rinnovata pressione nuclei partigiani provenienti da Emilenci (22-23)-Mikika Vrn (22-23), Prokiki Grava (22-23). Conseguentemente colonna sinistra isolata e troppo esposta è stata fatta rientrare. Stessa anche colonna destra ha ripiegato su Ruta Lokva. Movimento notevolmente contrastato da nemico in forza. Chieste intervento massicce aviazione per donattina. Sarà ripetuto attacco, previa conferma Generale Pelligra con rinforzo cavalleria Saluzzo che invio subito per rendere disponibile altro reparto. Perdite della giornata finora segnalate : nostre 20 feriti fra i quali tre ufficiali, due caduti, due carri fuori combattimento da tiri artiglieria. Nemico non precisato.

Divisione Macerata :

Stessa cp. due cp. XVI Btg. I. hanno effettuato azione

pritisaka partizanskih grupa, koje su stigle iz pravca; Smilenci (GZ—ZT) — Mikića Vrh (ZV—GZ) — Prokički Glava⁴ (ZV—GZ). Lijeva kolona, koja je uslijed toga bila osamljena i odveć izložena, morala je biti povučena. Večeras se i desna kolona povukla u Žutu Lokvu. Kretanje je bilo znatno ometano od snažnog neprijatelja. Zatraženo je masovno učestvovanje vazduhoplovstva za sutra. Napad će biti ponovljen čim stigne potvrda generala Pelligre, sa pojačanjem konjice Saluzzo, koju odmah šaljem, pa bih učinio raspoloživom jednu drugu jedinicu. Gubici u toku dana, koji su dosad javljeni: Naši gubici: 20 ranjenih, među njima tri oficira, dva poginula; dva tenka stavljena su van borbe artijeriskom paljbom. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni.⁵

Divizija »Macerata«: Jutros 23 lipnja dvije čete XVI bataljona »M« izvršile su prepad na naselja u blizini vodenica na sjevernom kraju doline Zagorje (XP—XR—AP) a da nije primječen trag partizana; odjeljenja garnizona Lokve (VO—AX) i Mrkopalj (VU—AV) izviđala su zonu s obje strane drumu između pomenutih mjesta a danije primjećeno ništa naročito.

XIV obalska brigada: Karlobag: nema ništa novo.

U noći između 22 i 23 lipnja izvedena je noćna zasjeda u okolini naselja Kotor (VK—AN) radi kontrole prilaza Crikvenici: nema ništa da se javi.

Još uvijek se vrše provjeravanja u pogledu hapšenja i uništenja civilnog autobusa, o čem je javio moj telegram 7580 od jučer — 22 lipnja.

Grupacija granične straže: Izvedena je zasjeda u Skaroni (UK—BD) — Vaskršće Jelenje i na aerodromu (UH—BD). Nema ništa novo.

Djelatnost avijacije: Jučer, 22 lipnja, pružena je podrška jedinicama koje operišu u zoni Plemići (ZN—AD) — Krivi Put—Bilo (ZP—AB); osuti su malim bombama i bombardovani Iličići, Blaževići (ZP—AD), Grabova Lokva, Đurići (ZR—AB), Rajačići, Maljkovići (ZT—AB).

Sa Crnog Vrh (ZP—AD) vršeno je protivavionsko dejstvo.

Izvedeno je bombardovanje i mitraljiranje partizanskih kantonmana u naselju Plaški (KI—AF).

Naknadno izvijestiću o zadacima određenim za danas — 23 lipanj.

8 kopija

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu Kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

GENERAL SCUERO

20452306

24-VI⁶

M

⁴ Prokički Grabar

⁵ Cio tekst izvještaja o diviziji »Re« podcrtan je crvenim mastilom i ispod njega je dopisano istim mastilom: »Tirano meglio di noi, se e vero!« (Gađaju bolje od nas, ako je istina!).

⁶ Datum i paraf »M« vjerovatno je stavio komandant Superslode, general Mario Robotti.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 24 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA
NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI, LICI I DALMACIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 175

(po podatcima primljenim 24. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagreba: Noću 23/24. VI. kod s. Brezovica (8 km j. z. od Zagreba) bilo je puškaranja.

Podr. Lekenika: Noću 22/23. VI. odbijen je part. napadaj na oružničku i želj. postaju u Lekeniku (16 km s. z. od Siska).

Podr. Daruvara: Noću 22/23. VI. između Daruvara i Pakraca partizani su prekinuli b. b. vezu.

Podr. Bilo Gore: 22. VI. na području s. Jasenaš (10 km j. z. od Suhopolja) javljeno je prikupljanje jače part. skupine. Viest se provjerava.

Noću 22/23. VI. mjestna zaštita sela Rašenica i Trojeglava (3 i 6 km izt. j. izt. od Grubišnog Polja) odbila je part. napadaje. 4 partizana su poginula, a 1 milicioner je ranjen. Iste noći partizani su prekinuli sve b. b. veze oko Virovitice.

*Podr. Požege:*² 1 njemačka bojna skupina očistila je 22. VI. područje oko s. Stražeman (14 km s. z. od Požege). Tom prigodom došlo je do jače borbe sa partizanima³ kod s. Nježić (16 km s. z. od Požege). Vlastiti gubitci: 11 mrtvih, 26 ranjenih i 5 nestalih, a neprijateljski: preko 100 mrtvih i velik broj ranjenih. 1 partizansko skladište streljiva je uništeno.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Gor. Kotara: 20. VI. prigodom čišćenja područja sjeverno od Delnica, došlo je do okršaja između jednog

¹ Dokumentat. umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 23/1, k. 24.

² Slav. Požega

³ Dijelovi Dvadeset prve NO brigade. Vidi dok. br. 83 i 86.

talijanskog odjela i partizana. 4 partizana i 3 talijanska vojnika su poginuli.

21. VI. kod želj. postaje Hreljin (5 km s. z. od Ogulina) part. su minom oštetili želj. prugu.⁴ Promet je istog dana uzpostavljen.

Podr. Like:

Noću 22/23. VI. odbijen je jači partizanski napadaj na s. Trnovac⁵ (8 km z. j. z. od Gospića).

Podr. Sinja:

21. VI. jugoistočno od Sinja odbijen je part. napadaj na talijanske postave.

* * *

ZA TOČNOST:

Zamjenik pročelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik

(Kalečak)

Kalečak

Glavar glavnog stožera

general (Prpić)

Prpić v. r.

(MP)⁶

⁴ Prugu oštetili vjerovatno, dijelovi Prve NOU brigade Osme divizije. Vid dok. br. 84.

⁵ Napad na ovo uporište vršili dijelovi Treće NOU brigade. Vidi dok. br. 85.

⁶ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 189

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 24 LIPNJA 1943 GOD. O POČETKU OPERACIJE
»ZAGORJE«¹

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1968/Taj.

U Sisku, dne 24. VI. 1943.

»VEOMA ŽURNO«

Predmet: Dnevno izvješće

T A J N O!

I. D. Z. za 24. VI. 1943. do 1800 sati

Glavnom stožeru oružanih snaga (Operativni odjel).

Glavnom stožeru oružanih snaga (Izvršajni odjel).

Savezno zapoviedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1942. god. dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

Sekcija (1:100.000).

1. — A — KRATKA OCJENA SITUACIJE:

Prema izvješću doušnika kod Kirin Grada (7 j. z. od Bučice) prikuplja se veća partizanska skupina.

1. B. DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU.

Operativno područje Zagreb.

Danas 24. o. m. odpočeo je podhvat »Zagorje«², radi uništenja partizana i čišćenja prostorijske Novi Marof—Paka—s. Hum—Budinščina—Podrute—Novi Marof.

Podhvatom rukovodi zapovjednik operativnog područja grada Zagreba u Varaždinu, a zapovjednik podhvata je zapovjednik 2. pješ. pukovnije u Novom Marofu.

Učestvujuće snage: Koturaška bojna (bez 1. i 2. sati), XI. ustaška bojna (bez 3. i 4. sati), kombinirana bojna (4. sat zagr. ustaške posadne bojne, 1 sat I. domobranske jurišne bojne, po jedna novačka sat III. i I. bojne 2. novačke pukovnije), 1. poh. sat 14. pješ. puk. i 2. sat zagr. ustaške posadne bojne.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta, pod reg. br. 24. I—28, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 191, 192 i 193.

Pričuva: Obkoparska sat I. gorske divizije u Novom Marofu.
Do sada tok podhvata — bez dodira sa neprijateljem.

Poslije čišćenja označene prostorlje, produžiti progon neprijatelja prema Kalniku i čišćenje Kalnika.

Za 25. VI. traženo je od grupe West bombardiranje K. 432, Jasenovo Brdo i potok Kamešnica³ (12, 12.5 i 14.5 ist. od Novog Marofa).

Operativno područje 1. pješ. divizije

Bez događaja.

Operativno područje V. gorskog zdruha.

1. — Noću 23./24. VI. partizani su kod Prekope i Kihalca (3—5 s. i. od Gline) oštetili mostove⁴ tako, da su sposobni samo za kolski saobraćaj sa konjskom zapregom.

2. — 24. VI. Razviđanje dijelova V. gorskog zdruha — bez događaja.

1. C. 2. i 3. ./.

P. n. zapovjednika
zastupa glavara stožera, bojnik
(Šteger)
Šteger

³ Kamešnica P.

⁴ Miniranje izvršio Prvi bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 103 i 191.

BR. 190

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 24 LIPNJA 1943 GOD. O DIVERZIJAMA I DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 10356
Stiglo 25 lipnja 43 — XXI

Dan {
i {
čas { prijem: 24. VI. 43 XXI
0.25 č.

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA
KOMANDI II ARMIJE — Operativ. odjelj.
i radi znanja:
KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8482/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 24 JUNA 43 — XXI

Aktivnost ustanika: Noću uoči 22 o. m. partizani su porušili kamene mostove kod Alebića (Split US—CM) i Ergovića (UQ—CM). U toku su radovi oko uspostave.

Jučer, 23 o. m. eksplozija mine prouzrokovala je malu štetu na postolju električnih stubova Sv. Kajo—Solin (UK—BQ).

Sektor »Bergamo«: Utvrđeni su gubici partizana prilikom napada na Trilj i Košute² (Split VM—BU), o čemu izviješteno 21 o. m. Imali su 8 mrtvih i 15 ranjenih.

Prilikom čišćenja zone Glavice (VH—VK—CF)³ uhapšeno je 87 sumnjivih lica. Na putu za Lozovac nađena je i uklonjena mina kod kot. 154 (Šibenik RH—CM). U toku je opravka električnog voda Lozovac—Šibenik, na kojemu su partizani porušili 3 stuba i oštetili 4.

Sektor »Zara«: U vezi s jučerašnjim izvještajem od 23 o. m., u blizini Banjevaca (Žirje OL—CS) poslije podne 22 o. m. I grupa

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 4.

³ (Split VH—VK—CF)

A. C. sa kr. karabinjerima hrabro je izdržala dugu borbu protiv nadmoćne partizanske formacije dok nisu stigle jedinice za pojačanje.

Dosada utvrđeni naši gubici: 6 mrtvih, 3 ranjena i 3 nestala. Kr. karab.: 10 mrtvih i 5 ranjenih M.V.A.C.; kod partizana provjereno je 55 mrtvih.

Zaplijenjena je municija i ručne bombe. Nastavlja se traganje za ustaničkom formacijom. Naknadno će se javiti vijesti.

Poslije podne 23 o. m. kod Risovca (Knin TL—DR) jedinica M. V. A. C. iznenadila je grupu ustanika⁴ zaplijenivši jedan puškomitraljez i 15 pušaka. M. V. A. C. nisu imali gubitaka; partizani — 15 mrtvih.

Grupica ustanika je kod električne centrale natjerana u bjekstvo vatrom naše posade u Manojlovićima (Knin RM—DH).

Vazdušna aktivnost: Izvidanje, obasipanje manjim bombama i mitraljiranje zone Brela⁵ (Makarska ZL—BD) i zone Pirovac (Žirje ON—CO).

Vedro; more mirno.

Za Komadanta
general VIALE
18002406

Prep.:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Infor. odjelj.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

⁴ Vidi dok. br. 186, 196, 199 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁵ D. Brela

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 25 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA KALNI-
ČKOG I DIVERZIJAMA DIJELOVA MOSLAVAČKOG I BANIJ-
SKOG NOP ODREDA¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 176

(po podacima primljenim 25. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ludbrega:

Prema izvješću posade iz Varaždina, 5 km j. z. od s. Čukovec (4 km j. izt. od Ludbrega) nalazi se part. logor neutvrđene jačine. Viest još nije provjerena.

U s. Šegovina.² D. Rijeka³ i Ivanec (5 km j. izt. te 7 i 9 km j. j. z. od Ludbrega) nalaze se navodno 4 part. bojne.⁴ Provjera je u toku.

Noću 22/23. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka partizanski napadaj na Ludbreg.⁵

Podr. Zagorja:

Noću 22/23. VI. partizanske obhodnje⁶ pucale su na posadu Varaždinskih Toplica. Gubitaka nije bilo.

24. VI. odpočelo je čišćenje područja: Novi Marof — Paka — Hum — Budinščina — Podrute — Novi Marof (4 km j., 7 i 10 km j. z. i 6 km z. od Novog Marofa).⁷ Do sada se nije naišlo na partizane.

Podr. Zagreba:

Noću 24/25. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka partizanski prepad na oruž. postaju u s. Brezovici (8 km j. z. od Zagreba) i na želj. postaju Vel. Gorica (12 km j. izt. od Zagreba).

Podr. Čazme:

21. i 22. VI. u s. Lipovčani i Cerina (6 i 4 km s. z. od Čazme) partizani⁸ su održali neko-

¹ Dokumentat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 42/I, k. 24.

² Šegovina Š.

³ Duga Rijeka

⁴ Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

⁵ Napad vršili dijelovi Drugog bataljona Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 98.

⁶ Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda.

⁷ O ovoj akciji vidi dok. br. 189, 192 i 193.

⁸ Odnosi se na dijelove Moslavačkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 56.

liko zborova te se potom povukli u s. Marča (9 km z. od Čazme).

Podr. Daruvara:

Noću 22/23. VI. između želj. postaje Badljevin i Sirač (na pruzi Pakrac—Daruvar) partizani su porušili želj. prugu u dužini od 500 metara, a kod želj. postaje Bijela (9 km j. izt. od Daruvara) u dužini od 60 metara. Pruga je 23. VI. popravljena. Istodobno pljačkali su partizani u s. Badljevin i Sirač.

Prema izvješću povjerenika, na području Trnovitički Vinogradi (12 km s. od Garešnice) prikupljaju se jače partizanske snage. Viest se provjerava.

Podr. Nove Gradiške:

Noću 23/24. VI., 2,5 km ispred Nove Gradiške naišao je teretni vlak na minu. 1 vagon je oštećen. Promet je uzpostavljen.

Podr. Podr. Slatine:

Nekoliko posljednjih noći zapaženo je prebacivanje većih partizanskih skupina iz Papuk Pl. u šumu Jasenovac i Razljevo (5 i 9 km s. izt. od Podr. Slatine).

U Podravini partizani svake noći pljačkaju pojedina nezaštićena sela.

Podr. Srema:

22. VI. prigodom čišćenja područja oko s. Buđanovci (13 km j. j. izt. od Rume) poginulo je 20 partizana, a 223 sumnjive osobe su uhićene.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Jastrebarskog:

Noću 20/21. VI. nekoliko partizanskih skupina (svaka jačine oko 100 partizana) prebacile su se iz Žumberka preko s. Izimje (6 km j. j. z. od Jastrebarskog) u Domagovičku šumu (6 km j. od Jastrebarskog).

Podr. Gline:

Noću 23/24. VI. na cesti: Petrinja—Glina, kod s. Kihalac i Prekopa (5 i 4 km s. izt. od Gline) partizani su oštetili 2 mosta.⁹

* * *

ZA TOČNOST:

Zamjenik pročelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)¹⁰

⁹ Diverziju izvršio Prvi bataljon Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 103 i 189.

¹⁰ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 192

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 25 LIPNJA 1943 GOD. O POČETKU AKCIJE NA
KALNIK I ZAUZIMANJU RASINJE OD DIJELOVA KALNIČKOG
NOP ODREDA¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 1984/Taj.

»Veoma žurno«

U Sisku, dne 25. VI. 1943.

T A J N O!

Predmet: Dnevno izvješće za 25. lipanj
1943. god. do 1800 sati.

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel)

GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Izvještajni odjel)

Savezno zapoviedi op. br. 3219/taj. od 9. VIII. 1943. god. dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000).

1. A. KRATKA OCJENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

**1. B. DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU.**

Operativno područje Zagreb.

1. — Prema prikupljenim podacima od doušnika po zapovjedniku odbrane Siska 24. VI. u šumama Brezovica [i] Zalukinja (9—12 i. od Siska) nalazilo se je 300—400 partizana.² Na 25. o. m. partizani dobili su pojačanja tako, da se je ova skupina popela na 600—700 ljudi. Ove vijesti provjeravaju se.

2. — Po završenom čišćenju u podhvalu »Zagorje«³ odpočeto je 25. VI. čišćenje Kalnika.⁴ Dielovi četa dostigli su liniju Var. Toplice

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1—34, k. 24.

² Vjerovatno dijelovi Moslavačkog NOP odreda.

³ O ovoj akciji vidi dok. br. 189, 191 i 193.

⁴ Vidi dok. br. 193, 198 i 199.

—Golubići—Ljubelj⁵ (3—5 j. j. i. od Varaždinskih Toplica). Pojedini-
nosti do sada nepoznate.

Operativno područje 1. pješ. divizije.

1. — 25. VI. prije podne partizani u jačini od oko 250 ljudi
zauzeli su Rasinju⁶ (10 zap. od Koprivnice).

Jedna novačka sat iz Ludbrega i 2. sat Koturaške bojne iz Kopriv-
nice upućena je radi čišćenja prostorije oko Rasinje. Pojediniosti o
ovome još nisu poznate.

2. — 25. VI. oko 0800 sati 3 partizana naoružana sa ručnim
strojnicama primjećena su između Vrbovca i Prikraja (15—5 j. z. od
Križevaca). Predmjeva se da se na ovom području nalazi jača parti-
zanska skupina. Naređena su razviđanja.

Operativno područje V. gorskog zdruge.

1. — 24. VI. oko 21 sat obhodnja III/V. gor. zdruge raspršila
je jednu manju partizansku skupinu⁷ kod Župića⁸ (6 zap. od Petrinje).

2. — 25. VI. Razviđanja dijelova V. gorskog zdruge — bez
dogodaja.

3. — Prema izvješću doušnika ustanovljeno je da se oko Bovića
nalazi partizanska skupina jačine oko 600 ljudi. Jačina skupine kod
Kirin Grada nije ustanovljena.

1. C. 2. i 3. nije bilo.

P

P. n. zapovjednika
zastupa glavara stožera, bojnik
Šteger
Šteger

⁵ Ljubelj (k. 558)

⁶ Ovo uporište zauzeli dijelovi Kalničkog NOP odreda.

⁷ Dijelovi Prvog bataljona Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 103, 193,
198 i 205.

⁸ Župić (k. 264)

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 26 LIPNJA 1943 GOD. O BORBI PROTIV JEDI-
NICA NOV I PO HRVATSKE NA PODRUČJIMA KALNIKA,
DARUVARA I VELIKE Kladuše I U LICI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 177

(po podacima primljenim 26. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika:

Po završenom čišćenju područja oko Novog Marofa² odpočelo je 25. VI. čišćenje Kalnika.³ Naše čete dostigle su 25. VI. crtu: Varaždinske Toplice—Ljubelj⁴ (5 km j. j. izt. od Varaždinskih Toplica). Bližih podataka još nema.

25. VI. partizani⁵ su zauzeli s. Rasinja (10 km z. od Koprivnice). Čišćenje područja oko Rasinje je u toku.

Podr. Jastrebarskog:

Noću 23/24. VI. na mostu u s. D. Pokupje (5 km s. s. z. od Karlovca) partizani su zarobili stražu.

Podr. Siska:

Prema izvješću pouzdanika, oko 300—400 partizana⁶ nalazilo se 24. VI. u šumi Zalukinja i Brezovica (9—12 km izt. od Siska). 25. VI. partizani su dobili nova pojačanja, tako da ova skupina sada broji navodno oko 600—700 partizana. Viest se provjerava.

Podr. Daruvara:

24. VI. prigodom čišćenja šume Kolaruša (7 km z. od Daruvara) poginula su 2 domobrana i 7 partizana, a zaplijenjeno 7 pušaka i nešto streljiva.

Noću 24/25. VI. prigodom pretresa s. Brestovac, Dežanovac, Ivanovo Polje, Golubinjak i Šibovac (8 km s. z., 10 i 6 km z. te 6 i 4 km j. z. od Daruvara) uhićeno je 16 sumnjivih osoba.

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 25/1, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 189, 191 i 192.

³ Vidi dok. br. 191 i 192.

⁴ Ljubelj (k. 558)

⁵ Dijelovi Kalničkog NOP odreda. Vidi dok. br. 192.

⁶ Vjerovatno dijelovi Moslavačkog NOP odreda.

Prema izvješću 1. gor. div. kod s. Buč (19 km j. izt. od Daruvara) nalazi se stožer IV. partizanske divizije i XVII i XXI partizanska brigada.⁷

Podr. Virovitice:

23. VI. u s. Novi Marof (11 km s. s. z. od Virovitice) partizani su zapalili 4.000 kgr. siena.

Podr. Požege⁸:

Noću 23/24. VI. oko 60 partizana pljačkalo je u s. Dolac (8 km z. j. z. od Požege).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

22. VI. na području Krivi Put (7 km s. izt. od Senja) talijanske čete su protjerale partizane prema iztoku i zauzele neke partizanske postave.

23. VI. talijanske čete čistile su područje sjeverno od Žute Lokve (6 km j. z. od Brinja). Partizani su pružali jak odpor. 2 talijanska vojnika su poginula, a 20 ih je ranjeno, dok neprijateljski gubitci nisu poznati.

Podr. Vel. Kladuše:

22. VI. naše čete su zauzele Cetingrad (5 km z. od Vel. Kladuše) i odbacile partizane prema zapadu. U toku 23. VI. očišćeno je područje:⁹ Vel. Kladuša—Cetingrad od partizanskih ostataka. — 24. VI. u večer završen je podhvat oko Vel. Kladuše. Prema izvješću 2. pješ. divizije ukupni part. gubitci u borbama oko Vel. Kladuše iznose: 1148 mrtvih¹⁰ (prebrojano) i 87 zarobljenih. Plien do sada nepoznat.

Podr. Gline:

Prema izvješću doušnika, oko s. Bović (14 km s. z. od Gline) nalazi se navodno part. skupina jačine oko 600 ljudi.¹¹

Podr. Petrinje:

24. VI. kod s. Župić (4 km j. z. od Petrinje) raspršena je manja part. skupina.¹²

Zrakoplovstvo:

25. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadaće i obskrbu posade Gospić streljivom.

ZA TOČNOST:

Glavnostožerni pukovnik
(Wanner)
Wanner

(MP)¹³

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

⁷ Malo je vjerovatno da se Štab Četvrte divizije nalazio uz brigade Desete divizije.

⁸ Slav. Požega

⁹ O ovom čišćenju vidi dok. br. 97, 104, 178, 179, 182 i 183.

¹⁰ O gubicima vidi dok. br. 92, 96, 97 i 104.

¹¹ O snagama na tom području vidi dok. br. 64.

¹² Dijelovi Prvog bataljona Banijskog NOP odreda. Vidi dok. br. 103.

¹³ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA OPERATIVNOG PODRUČJA ZA
LIKU OD 26 LIPNJA 1943 GOD. O PRODORU DVIJU BOJNI
PREMA LIČKOM OSIKU I MUŠALUKU I O PROTUNAPADU
DIJELOVA TREĆE NOU BRIGADE ŠESTE DIVIZIJE¹**

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 26.6.43.	SAT I MINUT: 1237	BROJ: 122
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2.	DAN: 26.6.43.	SAT I MINUT: 1900	BROJ: 1690

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERODU
SPOJ: _____

25. VI. u 0400 sati počela je akcija za smirivanje i obranu pučanstva občine **Smiljan—Pazarište—Kosinj**.²

Naše dvie bojne stigle su **Klanac** (11 km. SZ. od **Gospića**) bez jačeg otpora neprijatelja.

Jedna bojna, koja je štitila desno krilo i bok ove akcije, zauzela je 25. VI. u 0900 sati **Gradinu** k. 619³ (1 km. SZ. od **Ličkog Osika**) i kolski most kod s. **Budak**.

Usljed jakog neprijateljskog napada⁴ pravcem: **Široka Kula—Lički Osik—Budak** ova je bojna pred večer povučena na lijevu obalu rijeke **Like**.

Gubitci naši: 21 mrtav, 42 ranjena, 8 nestalih.

Neprijateljski: 46 mrtvih (prebrojanih), među njima i komesar **Radaković**, kod kojega je nađena dragocjena pismara.

Akcija je podpomognuta topničtvom, te konačno i talijanskim zrakoplovom sa velikim uspjehom.

Akcija se produžava.

ZAPOLI

Op. broj 648/tajno.

P 27/VI. D

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26/1—12, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 90, 100, 101, 102, 195, 198, 200, 201, 203, 205 i 207.

³ Gradina (k. 683)

⁴ Napad izvršili dijelovi Treće NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 90 i 100.

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 26 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA U ZONI
CAREVO POLJE—KUT I O PODRŠCI AVIJACIJE USTAŠKO-
DOMOBRANSKIM JEDINICAMA U ZONI LIČKI OSIK—OTEŠ
—DEBELO BRDO¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA«
OPERATIVNO ODJELJENJE
Br. 10477
Stiglo 27 lipnja 1943 — XXI

Dan i čas	{	odašiljanja: 26/6/1943 - XXI	
			20.10
		primitka: 26/6/1943 - XXI	22.10

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

Br. 7697/op. —

IZVJEŠTAJ OD 26 LIPNJA 1943 — XXI U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Javljeo je: da na zapadnim obroncima V. Deriva (XL—GU)² postoji jak odbranbeni sistem.

Divizija »Re«: U toku je izviđanje u pravcu Pekin Dolac (ZL—AD) i Primorski Veljun (ZP—AB).

U sektorima Vratnik i Žuta Lokva nastavljaju se radovi oko učvršćivanja.

Divizija »Macerata«: Jučer, 25 o. m., XVI bataljon »M« i jedna četnička formacija iz Josipdola izveli su čišćenje zone Carero³—Kut (XV—AN) nakon što su savladali lake otpore ustaničkog ljudstva, ne pretrpjevši gubitke.

XIV obalska brigada: Karlobag: nema ništa novo.

Drugi sektori: Redovna djelatnost patrola i zasjeda. Nema ništa novo.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² (Senj XL—GU)

³ Carevo Polje

Djelatnost avijacije: Jučer, 25 lipnja, pružena je podrška hrvatskim jedinicama prilikom čišćenja zone Lički Osik (LI—FP) —Oteš (XT—FP) —Dobro Brdo (XV—FL).⁴ Bombardovani su i mitraljirani Široka Kula i Nikšići (MK—FP).

Primjećena su, osuta malim bombama i mitraljirana dva artiljerijska oruđa sa kolskom vučom u blizini baraka u Nikšićima. Osuti su malim bombama i mitraljirani ljudi i konji u pokretu u naseljima Krznarići i Krbavica (XI—XL—CZ).⁵

Bombardovani su i mitraljirani ciljevi u naselju Lukov Dol (XI—BF).⁶

GENERAL SCUERO 20002606

8 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

⁴ Vidi dok. br. 90, 100, 101, 102, 194, 198, 200, 201, 203, 205 i 207.

⁵ (Senj XI—XL—CZ)

⁶ (Ogulin XI—BF)

BR. 196

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 10418
Stiglo 26 lipnja 43 — XXI

V. P. 10, dne 26 VI 43 — XXI
2.45 čas.

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIIJE — Operat. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8523/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 25 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Situacija je nepromijenjena.

Sektor »Bergamo«: Ujutro 24 o. m. hrvatska posada u Grabovcu (Makarska ZP—DF) odbila je partizanski napad. Hrvatski gubici: 1 mrtav, tri ranjena, pet nestalih. Noću uoči 24 o. m. puščana vatra, bez posljedica, protiv blokadnih mjesta u Omišu. Partizani u zasjedi na padinama Sv. Gospe (Omiš VK—BH) bili su natjerani u bjekstvo brzim protivdejstvom naših uporišta.

U toku je čišćenje zone.

Sektor »Zara«: Noću uoči 24 o. m. povremena puščana vatra, u cilju ometanja, protiv garnizona Mokro Polje (Knin RO—DN). Naši gubici: 1 ranjen. Provjereni gubici dana 22 o. m. prilikom poznate akcije u zoni Banjevci (Žirje OL—CS): kr. karab. imali su 8 mrtvih, 3 ranjena, 3 nestala; I grupa A. C. — 10 mrtvih, od kojih jedan podoficir, 4 ranjena i 17 nestalih; partizani — 60 mrtvih. Nastavlja se naša akcija u zoni; traganje za ustaničkom formacijom. Jedinice garnizona

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Knin započele su danas, 25. o. m., ofanzivne upade² jačim snagama na pravcu Debelo Brdo—Pađene (Knin SI—SL—DN) gdje su primjećene jake koncentracije partizana.³

Vazдушna aktivnost: Izviđanja i održavanje veze u zoni Vransko Jezero i Stankovci (Žirje ON—CU).

Izviđanje željez. pruge: Danas, 25. o. m., motorni oklopni vlak u pratnji dvaju blindiranih automobila, po propisu, izvršio je od 9 do 16.30 časova izviđanja i zaštitu radova duž pruge Split—Perković do Ivkovića (Šibenik SR—BS).

Vedro; more mirno.

Za komandanta
general VIALE
18002506

8 prep.

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operat. odjelj.
- 1 Infor. odjelj.
- 1 Kom. kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

² O ovoj akciji vidi dok. br. 190, 197, 199 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

³ Snage Druge NOU brigade. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

BR. 197

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 26 LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 10480

Stiglo 27 lipnja 43 — XXI

Dan
i
čas

otpreme: 26 VI 43 — XXI
21.15 č.
prijema: 27 VI 43 — XXI
1.00 č.

PREDMET: bg

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIJE

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8579/op.

8 prep.

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ. odjelj.
- 1 Infor. odjelj.
- 1 Komandi kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 26 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: Noću uoči 25 o. m. eksplozija paklene mašine prouzrokovala je kvar spoja za uzimanje vode na putu Trogir—Split u mjestu Paluti (Šibenik BN—SR); radovi oko popravke su u toku.

Radi odmazde strijeljana su dva osumnjičena lica.

Noću uoči 26 o. m. partizani su oborili 13 stubova telegraf.-telefon. linije između Primorskog Dolca² (Šibenik SL—BZ) i Perkovića

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Želj. st. Primorski Dolac.

(SI—CD); u toku je uspostava saobraćaja. Na istom dijelu puta eksplozija četiri mine lako je oštetila željezničku prugu, koja je već uspostavljena. Uklonjena je još jedna mina, koja nije eksplodirala.

Naređena je odmazda u zoni.

Sektor »Bergamo«: Ujutro 25 o. m., povodom vijesti da grupa partizana žanje sjeverno od Sv. Rozarice (Split TP—BO),¹ naše su jedinice izvršile akciju iznenađenja u zoni i istovremeno blokirale prolaze za Kozjak. Četiri su partizana ubijena u borbi, zarobljeno je i odmah strijeljano 8 muškaraca i 3 žene, uhapšeno 29 sumnjivih lica. Plijen: 2 pištolja, nekoliko ručnih bombi i municija.

Noću uoči 26 o. m. zarobljena su na prolazu za Kozjak 2 muškarca i 4 žene, koji su izbjegli pomenutoj akciji. — Noću uoči 25 o. m. izviđački upadi u Naklice (Omiš VK—BH), na Sv. Gospu (VK—BL) i na kotu 864 (VM—BF) uz sadejstvo artiljerijske vatre, koja je prouzrokovala eksploziju jedne kuće, po svoj prilici barutane. Mi nismo imali gubitaka; partizani — jednog mrtvog i dva ranjena; zaplijenjena je jedna puška. Iste noći hrvatska jedinica u zasjedi na raskršću sjeverno od s. Rošca (Split VM—BQ) iznenadila je i rasturila grupu partizana, koji su imali dva mrtva; zaplijenjene su dvije puške, ručne bombe i stotinjak puščanih metaka.

Sektor »Zara«: Jučer, 25 o. m., naše jedinice i formacije M. V. A. C. izvršile su akciju sjeverno od Mokrog Polja (Knin RO—DN) naišavši na živ otpor ustanika.³ Ujutro istoga dana partizanska formacija napala je u zoni Golubić (SN—SP—DN—DP) grupe M. V. A. C. prisilivši ih da se povuku.⁴ Četa bersaljera i jedinica M. V. A. C., koje su odmah upućene za pojačanje, nakon duge borbe, uz sadejstvo artiljerije, prinudile su ustanike da se povuku sa osjetnim gubicima.⁵ Zaplijenjena su 3 puškomitraljeza i 7 pušaka. Gubici M. V. A. C.: 2 mrtva. Vršeno je gađanje minobacačem iz garnizona Vodice (Žirje PN—CK) na koncentraciju partizana kod Gospe od Karmena (PN—CM).

Vazдушna aktivnost: Borbeno izviđanje nad zonom sjeverno od Knina. Bombardovani su i mitraljirani Opačići (Knin SI—DN) i Viskruni (SL—DN), gdje je poslije akcije uočeno tridesetak mrtvih na zemlji.

Za Komandanta
general VIALE
18002606

³ Otpor pružio Drugi bataljon Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 196 199 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁴ Napad izvršili bataljoni Druge NOU brigade. Vidi dok. br. 196, 199 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁵ O povlačenju vidi dok. br. 196, 199 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

RELATIVITÄT

- * copie recapitulare
1 * Copo D. +
1 * Detto copie D. +
2 * Detto copie D. +
1 * Detto copie D. +
1 * Detto copie D. +
1 * Detto copie D. +
1 * Detto copie D. +

10/5/1943 XII
10.15
10/6/1943 XII
10.15

DA 000000-XXXXX DA 0

AT 000000 1* AT 000000 000000
et per conoscerne
AT 000000 1* AT 000000

10480

Br. 5175/Op. CO 5175/Op. 10.15/1943 XII.

* ATTIVITÀ 10.15 : notte sul 25 esplosione orologia causava rotte-
ra rancore presso sagra rotabile Trub-Opalato località Paluti (Op-
banica 10-10); lavori riparazione in corso.

* Per ricerca presenti per anni 2 indagini.

Notte sul 26 partigiani hanno fatto 13 poli linea telegra-
fica tra Truboraki Dolna (Detonico 10-10) et a Trub (10-10);
in corso attivazione comunicazioni. Passato tratto esplosione
adina halet leggermente danneggiato linea ferroviaria, già riattiva-
ta; riepoca altra linea inesplosa. Discrete peggiorie in zona.

* 10.15 : notte 25 esplosione orologia che gruppo parti-
giani procedeva al sostituto grana et nord Sv. Rodetica (Opalato 10-
10) nostri reparti et detonico inattesa alina scopria in zona
bloccando contemporaneamente parti Truboraki. Partigiani uccisi in og-
gettamento 1, catturati et subito passati per anni 2 uccisi et 1
dama, uccisi 25 scoperti. Notte 1 2 pirote, alcune bombe et ag-
no et uccisi.

Notte sul 26 catturati et passaggio Truboraki 1 uccisi et 4 donne
saggiati et alcune uccisi. Notte sul 27 puntate esplorative
su Truboraki (Cala 10-10) Tr. Goga (10-10) et su quota 864 (10-10) ap-
pestate da tiro artiglieria che causava esplosione casa che presu-
meva belvedere. Partigiani nostri uccisi; partigiani 1 morto et 2
feriti; catturati 1 fucile. - Giorno 28 et 29 rapporto avverso appa-
state Rivio nord Truboraki (Opalato 10-10) scopre uccisa et disperdeva
gruppo partigiani et causava 2 morti, catturando 1 fucile, bombe
et uccisa et catturati catturati fucile.

* 10.15 : ieri 25 nostri reparti et detonico 10.15. 10.15. ha
detonico 10.15. et alina nord Truboraki (Trub 10-10) inattesa
vivace rancore et alina. In fine stesso giorno detonico parti-
giani halet attaccato in zona Truboraki (10-10) - 10-10) banda 10.15.
10.15. cost. inattesa rancore. In seguito detonico et reparto 10.15.
10.15. inattesa et inattesa rancore dopo lungo combattimento appa-
giato artiglieria halet uccisa et fucile ripiegare con sensibili
perdite. Catturati 1 fucile et 1 fucile. Perdite 10.15. 10.15. 2 morti.
Attorno ti tiri cartaceo da presidio Vedice (Rivio 10-10) su coman-
damento partigiani et Goga Od Truboraki (10-10).

* 10.15 : riepocazione armata zona nord Trub. Catturati
et uccisi 10.15. (Trub 10-10) et fucile (10-10) dove uccisa
vato dopo azione trentina morti et uccisi.

Cala Truboraki, parte uccisa.

1000000 10.15/1943 XII. 1000000

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 27 LIPNJA 1943 GOD. O DIVERZIJAMA JEDI-
NICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI I O BORBAMA U
LICI I DALMACIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 178

(po podatcima primljenim 27. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

- Podr. Kalnika:* U nastavku podhvata na Kalniku² naše čete dostigle su 26. VI. crtu: Svibovec—Jasenovo Brdo (4 km izt. do 8 km j. izt. od Varaždinskih Toplica). Bližih podataka još nema.
- Podr. Križevaca:* Noću 25/26. VI. odbijen je part. prepad³ na želj. postaju Carevdar i Majurec (na pruži Križevci—Koprivnica). Istodobno se jedna partizanska skupina prebacila kod Donjara (15 km j. z. od Koprivnice) iz Kalnika u Bilo Goru.⁴
- Podr. Virovitice:* 26. VI. od želj. postaje Vukosavljevica (11 km s. z. od Virovitice) naišao je teretni vlak na minu. Stroj i 3 vagona su izkliznuli. Prigodom razviđanja područja zapadno i jugozapadno od Virovitice došlo je do okršaja sa skupinom od oko 25 partizana. 3 partizana su poginula, 4 su ranjena, a 1 je zarobljen. Plien: 1 puška i nešto streljiva.
- Podr. Banove Jaruge:* 26. VI. kod želj. postaje Brezine—Bujavice (11.5 km izt. od Banove Jaruge) naišao je vlak na minu i potom od partizana napadnut i zapaljen. Oklopni vlak protjerao je partizane i ugasio nekoliko vagona. 2 njemačka vojnika, 4 ustaše i 5 željezničara su poginuli.
- Podr. Nove Gradiške:* Noću 25/26. VI. partizani su izvršili vatreni prepad na naše bunkere kod Nove Gradiške. Upućena potjera nije naišla na neprijatelja.

¹ Dokumentat. umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 26/1, k. 24.

² O ovoj akciji vidi dok. br. 192, 193 i 199.

³ Prepad izvršili, vjerovatno. dijelovi Kalničkog NOP odreda.

⁴ Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda.

*Podr. Požege:*⁵

24. VI. prigodom razviđanja područja južno od Požege zarobljeno je 7 partizana i zaplijenjene 2 puške.

Podr. Srijema:

Noću 23/24. VI. manja part. skupina opljačkala je 4 salaša u okolici Indije i Novih Karlovaca (21 i 30 km s. izt. od Rume).

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

24. VI. talijanske čete su nastavile čišćenje područja sjeverno od Žute Lokve (6 km. j. z. od Brinja) pod neprijateljskim otporom. Ukupni talijanski gubitci 23. VI. iznose: 8 mrtvih i 59 ranjenih (među kojima 2 častnika). Neprijateljski gubitci još nisu utvrđeni, ali izgleda da su osjetni.

25. VI. odpočelo je čišćenje područja: Smiljan—Pazarište—Kosinj⁶ (7, 17 i 20 km s. z. od Gospića). Naše 2 bojne dostigle su 25. VI. bez jačeg neprijateljskog otpora s. Klanac (11 km s. z. od Gospića). — Jedna bojna koja je štitila desno krilo i bok naših snaga zauzela je 25. VI. u 9 sati Gradinu (k. 683—1 km s. z. od Ličkog Osika) i kolski most kod s. Budak (2.5 km j. z. od Ličkog Osika) ali je zbog jakog neprijateljskog napadaja⁷ smjerom Široka Kula (3.5 km s. izt. od Ličkog Osika) — Lički Osik povučena predvečer na lievu obalu r. Like. Vlastiti gubitci: 21 mrtav, 42 ranjena i 8 nestalih, a neprijateljski: 46 mrtvih (među njima 1 politički komesar kod kojeg je nađena dragocjena pismara). Podhvat se nastavlja uz uspješnu suradnju talijanskog zrakoplovstva.

Podr. Knin—Sinj:

24. VI. prigodom čišćenja područja oko Sinja i sjeveroistočno od Knina od strane talijanskih četa i četnika, poginulo je 23 partizana, 15 ih je ranjeno, a 87 sumnjivih osoba je uhićeno. Zaplijenjeno je oružje i streljivo.

Podr. Vel. Kladuše:

24. VI. poslije savladanog neprijateljskog otpora i odbijenih protunapadaja,⁸ naše čete su

⁵ Slav. Požega

⁶ O ovom čišćenju vidi dok. br. 90, 100, 101, 103, 194, 195, 200, 201, 203, 205 i 207.

⁷ Napad izvršili dijelovi Treće NOU brigade Šeste divizije. Vidi dok. br. 90, 100, 101, 102, 194, 195, 200, 201, 203, 205, 207.

⁸ Vidi dok. br. 97 i 104.

zauzele s. Radovica (8 km z. s. z. od Vel. Kladuše).

U borbama oko Vel. Kladuše u vremenu od 17—22. VI. poginulo je 60 domobrana i 3 njemačka vojnika.

Podr. Petrinje:

26. VI. kod s. Župić (6 km j. z. od Petrinje) oko 150 partizana⁹ napalo je iz zasjede 6 njemačkih teretnih samovoza sa 1 častnikom, 3 dočastnika i 13 vojnika. 1 častnik, 2 dočastnika i 9 vojnika je poginulo, a 1 vojnik nestao. Upućeno pojačanje uspjelo je spasiti 4 samovoza dok su 2 samovoza uništena. Po izvršenom napadaju partizani su se povukli u nepoznatom smjeru.

* * *

ZA TOČNOST:

Zamjenik pročelnika operat. odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

(MP)¹⁰

⁹ Prvi bataljon Banijskog NOP odreda sa četom »Matija Gubec«. Vid dok. br. 103, 192, 193 i 205.

¹⁰ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 28 LIPNJA 1943 GOD. O NAPADU DIJELOVA MOSLAVAČKOG NOP ODREDA NA G. GRAČENICU I ŽELJ. ST. POPOVAČU I O BORBAMA U SLAVONIJI I DALMACIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 179

(po podatcima primljenim 28. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Kalnika: 27. VI. završeno je čišćenje područja Kalnik². Naše čete dostigle su toga dana crtu: Ludbreg—Rasinja—Prkos (9—10 km j. izt. od Ludbrega). bližih podataka još nema.

Podr. Lekenika: Noću 26/27. VI. u s. Letovanić (9 km j. j. z. od Lekenika) partizani su zapalili školu.

Podr. Čazme: U šumama jugozapadno od Čazme zapaženo je jače prikupljanje partizana.

Podr. Kutine: Noću 26/27. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka part. napadaj na posadu G. Gračenica³ (8 km s. z. od Kutine).

Iste noći odbijen je part. napadaj na želj. postaju Popovača⁴ (14 km s. z. od Kutine). I domobran želj. osiguranja je poginuo, a nekoliko je zarobljeno.

Prema iskazu 2 prebeglih partizana, oko Ludine (19 km s. z. od Kutine) nalazi se skupina od oko 200 partizana.

Podr. Daruvara: 27. VI. prigodom razviđanja područja j. izt. od Daruvara protjerana je jača part. skupina prema iztoku. Nekoliko je partizana ranjeno, dok vlastitih gubitaka nije bilo.

Noću 27/28. VI. između želj. postaje Pivnica i Đulavec te Đulavec i Bastaji (na pruzi Daruvar—Suhopolje) partizani su porušili želj. prugu i b. b. spoj.

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 27/1—I, k. 24.

² Vidi dok. br. 192, 193 i 198.

³ i ⁴ Napad vršio Drugi bataljon Moslavačkog NOP odreda. Vidi dok. br. 184, 191 i tom V, knj. 17, dok. br. 56.

Iste noći odbijeni su manji part. prepadi na Hercegovac i Končanicu (17 i 7 km s. z. od Daruvara).

Podr. Grubišnog Polja: 27. VI. pred zoru partizani su izvršili manji vatreni prepad na Grubišno Polje. Gubitaka nije bilo.

Podr. Podr. Slatine: 26. VI. oko s. Balinci (9 km j. j. izt. od. Podr. Slatine) zapaženo je kretanje part. skupine, jačine navodno oko 1.400 ljudi.

Podr. Sriema: Noću 26/27. VI. u s. Klenak (21 km j. izt. od Hrv. Mitrovice) partizani su puščanom vatom napali oružničku postaju i občinu i opljačkali 3 kuće.

Iste noći u s. Ljuba (13 km. s. izt. od Šida) partizani su zapalili školu.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Knina: 25. VI. odbijen je partizanski napadaj na talijanske postave sjeverozapadno od Knina.⁵

Zrakoplovstvo: 27. VI. zrakoplovstvo je vršilo obskrbu posade Gospić streljivom.

(MP)⁶

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:
Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov)
Dragojlov

⁵ Vidi dok. br. 196, 197 i tom V, knj. 17, dok. br. 40 i 53.

⁶ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 200

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 28 LIPNJA 1943 GOD. O ZAUZIMANJU RAČINCA
I MULJAČA OD STRANE DIJELOVA TREĆE NOU BRIGADE
ŠESTE DIVIZIJE¹**

KOMANDA II ARMIJE
OPERATIVNO ODJELJ.

Br. 10608
Stiglo 29 lipnja 1943 — XXI

Dan | _____
i |
čas | prijem: 28/6/43
22.50

PREDMET: r z b

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

KOMANDI XVIII ARM. KORPUSA

Br. 7750/op. —

IZVJEŠTAJ OD 28 LIPNJA 1943 — XXI U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Sektor Gospić javlja:

U zoni Lički Osik (LI—FP) sakupilo se otprilike 200 ustanika, koji su došli iz Kosinja (XR—FP), i nekih stotinjak koji su došli iz Korenice (PI—FX) i Bunića (OI—FT).

200 ili 300 ustanika,² koji su došli iz Mušaluka (KI—FP), prešlo je preko rijeke Like u blizini kote 545 (IH—FN) i zauzelo Baćinac (IH—FN), Muljaču (XV—FN) i šumu sjeverno od kote 568 (IH—FL).

Divizija »Re«: Sektor Krivi Put—Vratnik—Žuta Lokva: Izviđačke jedinice, o kojima je javio telegram 7724, vratile su se. Nema ništa novo. Danas, 28 lipnja, upućena je četnička patrola prema Otočcu s ciljem da pribavi vijesti o dislokaciji ustanika i o njihovom uređenju. Izvijestiću.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Odnosi se na Treću NOU brigadu Šeste divizije. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 6.

Sektor Gospić: Hrvatske jedinice u zoni Pazarište (XR—XT—FP) — Klanac (XT—FR) — Brezovo Polje (XV—FN) — M. i V. Žitnik (IH—FP) nastavljaju sa čišćenjem³ i sa organizovanjem stanovništva.

Divizija »Macerata«: Danas, 28 lipnja, jedinice garnizona Delnice i Brod na Kupi izvele su čišćenje zone s obje strane drumu između pomenutih mjesta. Nema ništa novo.

XIV obalska brigada: Karlobag: stanje neizmijenjeno.

V grupacija granične straže: Jučer, 27 lipnja, gerilske jedinice I/XXVI bataljona, u maršu radi premještaja, očistile su zonu duž pravca G. Jelenje (US—AX) — Škrljevo (UN—AV). Nema ničeg značajnijeg.

Danas, 28 lipnja, II/XXVI bataljon izviđao je zonu Kilovac — Dvori (UH—BF), a da nije naišao na trag partizana.

Djelatnost avijacije: Jučer, 27 lipnja, pružena je pomoć hrvatskim trupama u zoni Gospić; bombardovano je naselje Perušić i osuta malim bombama grupa ljudi u Širokoj Kuli (MH—FP), koji su se sklonili kad se avion pojavio.

Drugi zadaci nisu se mogli izvršiti zbog nepovoljnih atmosferskih prilika. Naknadno ću izvijestiti o zadacima određenim za danas —
• 28 lipanj.

GENERAL SCUERO 19302806

8 kopija

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Operativno odjeljenje
- 1 za Obavještajno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Telegrafsko odjeljenje

³ Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 6.

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMO-
BRANSTVA OD 29 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVU KALNIČKOG
NOP ODREDA I DOLASKU PRVE NOU BRIGADE ŠESTE DIVI-
ZIJE NA PODRUČJE GOSPIĆA¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 180

(po podatcima primljenim 29. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Zagorja: 28. VI. iz šume Paka (5 km j. od Novog Marofa) prebacila se skupina od oko 300 partizana² u smjeru Ivanšćice.

Istoga dana između Japačeg Polja i Madžareva (5 i 3 km j. z. od Novog Marofa) partizani su napali osobni vlak.³ 1 putnik je ranjen.

Podr. Vel. Gorice: Noću 28/29. VI. između želj. postaje Turopolje i Lekenik (na pruzi Zagreb—Sisak) naišao je njemački transportni vlak na minu. Stroj i 1 vagon su izkliznuli. Žrtava nema.

Podr. Siska: 27. VI. prigodom čišćenja šume Zalukinja i Brezovica (7 i 10 km izt. od Siska) nije se naišlo na partizane.

Podr. Kutine: Na području: Mikleuška — Brinjeni — Bršljanica (8 km s. z. te 6 i 12 km s. s. izt. od Kutine) prikupljaju se navodno jače partizanske snage.⁴ Provjera je u toku.

Podr. Banove Jaruge: 27. VI. južno od s. Duhovi (11 km s. izt. od Banove Jaruge) odbijen je partizanski napadaj na 1 teretni samovoz poljopriradne bojne. Vlastiti gubitci: 1 mrtav, a partizanski: 10 mrtvih.

Podr. Pakraca: 28. VI. u s. Bobare (11 km j. j. izt. od Pakraca) partizani su održali zbor. Prema izvješću pouzdanika u s. Bobare nalazi se navodno 1 partizanska brigada.

Podr. Daruvara: 28. VI. popravljena je želj. pruga sjeverno od Pivnice (24 km s. izt. od Daruvara) i kod

¹ Dokument, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 28/1, k. 24.

² Vjerovatno dijelovi Kalničkog NOP odreda.

³ Vlak napali dijelovi Kalničkog NOP odreda.

⁴ Dijelovi Moslavačkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 56.

s. Koreničani (10 km s. izt. od Daruvara). Istog dana poslie podne uzpostavljen je želj. promet: Dáruvár—Suhopolje.

Podr. Našica:

Prema izkazu pučanstva, jače partizanske snage prikupljaju se u šumama oko s. Gradac (10 km j. z. od Našica). Poduzeto je razviđanje.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

Na području oko Gospića osjeća se ponovno jačanje partizanskih snaga.

Podhvat na području: Smiljan—Pazarište (7 i 17 km s. z. od Gospića) nastavlja se po osnovi uz uspješnu suradnju talijanskog zrakoplovstva. Neprijatelj pruža jači odpor⁵ kod Klanca (11 km s. z. od Gospića), Ličkog Osika i Budaka (7 i 4 km s. s. izt. od Gospića), gdje su partizanima pristigla pojačanja.⁶ Vlastiti gubitci: 11 ranjenih, a neprijateljski: 5 mrtvih.

Zrakoplovstvo:

28. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadaće i obstrbu posade Gospić streljivom.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:

Zamjenik pročelnika operat. odjela
glavnostožerni pukovnik
(Kalečak)
Kalečak

(M. P.)⁷

⁵ Odnosi se na dijelove Treće NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske. Vidi dok. br. 100.

⁶ Riječ je o dolasku Prve NOU brigade Šeste divizije na područje Gospića. Vidi dok. br. 93, 100 i 203.

⁷ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 202

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 29 LIPNJA 1943 GOD. O AKCIJAMA DIJELOVA
KALNIČKOG NOP ODREDA I O POČETKU DEJSTAVA ZA
ČIŠĆENJE PROSTORA ISTOČNO I JUŽNO OD KALNIČKE
GORE¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 2016/Taj.

U Sisku, dne 29 lipanj 1943.

»VEOMA ŽURNO«

T A J N O!

Predmet: Dnevno izvješće za
29. VI. do 18 sati.

- Glavnom stožeru oružanih snaga (operativni odjel).
- Glavnom stožeru oružanih snaga (izvještajni odjel).

Savezno zapovjedi op. br. 3219/tajno od 9. VIII. 1942. godine,
dostavlja se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000.)

1. — A — KRATKA OCENA SITUACIJE:

Bez osobite promjene:

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU:

Operativno područje Zagreb:

1. — 29. VI. u 01.05 minuta naletio je teretni vlak na minu na kilometru 399 između željezničkih postaja Lekenik i Turopolje.

2 vagona za osiguranje i lokomotiva su izkočili. Pruga razvaljena u dužini od 100 metara. Jedan željezničar ranjen. Istovremeno presječeno nekoliko b-b. stupova, tako da je b. b. linija u prekidu.

2. — 27. VI. skupina od 100 komunista² spalila je pismohranu oružničke postaje u s. Hrženica 8 km s. z. od Ludbrega. Istog dana spalila je skupina partizana pismohranu u općini Martijanec (6 s. s. z. od Ludbrega).

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30/1-9, k. 24.

² Vjerovatno dijelovi Kalničkog NOP odreda.

3. — 29. VI. u 01.00 sati napadnuta je svjetlometna bitnica kod Šestina (6 s. z. od Zagreba), partizani su odbijeni, jedan domobran ranjen.

4. — 28. VI. oko 11.00 sati, partizani su napali vlak Zagreb—Varaždin kod Lojnice³ (6 j. z. od Novog Marofa). 1 domobran čak i 1 građanska osoba ranjeni. Partizani su se povukli u pravcu s. Paka (4 j. od Novog Marofa). Jačina navodno 200 ljudi. 1. pohodna sat 14. p. p. iz Varaždina i 2. sat ustaške posadne bojne iz Marije Bistrice upućene su u razviđanje između s. Mađarevo i Konjščina (4 z. — 17 j. z. od Novog Marofa). Ustaška sat vodila je borbu⁴ u s. Paka, koji su se povukli u pravcu s. Visoko (8 j. od N. Marofa).

Operativno područje 1. pješačke divizije:

29. VI. u 01.00 sati napali su partizani željezničku stražu u Virju (22 s. s. i. od Bjelovara). Od straže jačine 13 momaka, 11 zarobljeno.

29. VI. u 04.00 sati odpočeo je podhvat⁵ u cilju čišćenja prostorije: Koprivnica—Rasinja—Glogovnica p.—južni ogranci Kalnika—r. Lonja — do u visinu Sv. Ivan Zelina — željeznička pruga Vrbovec—Križevci —Koprivnica. Trajanje podhvata 2 dana.

U ovome podhvalu uzimaju učešća snage, koje su sudjelovale u podhvalu »ZAGORJE«.⁶

Operativno područje V. gorskog zdruha:

Razviđanje dielova V. gorskog zdruha u toku 29. VI. o. g. bez događaja.

1. — C — ./.

2. — Premještanje vlastitih četa:

3.III./V. gorskog zdruha prebačena je iz Siska u Goru.

3. — ./.

P. 30/VI D.

P. n. zapovjednika
zastupa glavara stožera
bojnik (Šteger)
Šteger

³ i ⁴ Odnosi se na borbu koju su vodili dijelovi Kalničkog NOP odreda.

⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 189, 205 i 206.

⁶ O ovoj akciji vidi dok. br. 189, 191, 192 i 193.

**IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG PETOG ARMIJSKOG
KORPUSA OD 29 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA JEDINICA
NOV I PO HRVATSKE NA SEKTORIMA DIVIZIJA »RE« I
»MACERATA«¹**

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 10674
Stiglo 30 lipnja 1943 — XXI

Dan i čas	otpreme: 29/6/43
	20.00
	prijema: 30/6/43
	0.15

TELEGRAM

OD KOMANDE V ARM. KORPUSA

ZA KOMANDU II ARMIIJE — OPERATIVNO ODJELJENJE

a na znanje:

KOMANDI XI i XVIII ARM. KORPUSA

Br. 7782/op. —

IZVJEŠTAJ OD 29 LIPNJA U 18 ČASOVA

Aktivnost ustanika: Partizanske formacije² u zoni Bogdanić (XU—FL),³ Rasovača, Miljača (XV—FN) i Krčmar (XT—FN) dobile su pojačanja⁴ iz Bužima (XP—FN): bilo bi ukupno 400 ili 500 ljudi sa dva topa i više minobacača 81.

Divizija »Re«: Sektori Krivi Put—Vratnik—Žuta Lokva: U noći između 28 i 29 o. m. otvorena je, radi uznemiravanja paljba, sa minobacačima, bez posljedica, protiv naših položaja u Žutoj Lokvi.

Četnička patrola, o kojoj je javio moj telegram 7750, potvrdila je da je u zoni Brinje — Krivi Put stigla 14-a brigada jačine po prilici 1.200 naoružanih ljudi.

Sektor Gospić: Prilikom operacija čišćenja⁵ u zoni Pazarište jučer, 28 lipnja, hrvatske jedinice imale su šest mrtvih i 29 ranjenih. Protivnički gubici: utvrđeno 12 mrtvih.

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

² Treća NOU brigada Šeste divizije. Vidi dok. br. 200 i tom V, knj. 17, dok. br. 6.

³ (Senj XU—FL)

⁴ Riječ je o dolasku Prve NOU brigade Šeste divizije na području Gospića. Vidi dok. br. 93, 100 i 201.

⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 90, 100, 194, 195, 198, 200, 201, 205 i 207.

Danas, 29 lipnja, u toku je akcija trupe garnizona Gospić prema zapadu i jedinica u zoni Pazarište prema jugu.

Za danas, 29 lipnja, zatražena je intervencija naše avijacije na više ciljeva. Zahtjev je odobren.

Divizija »Macerata«: Jučer, 28 lipnja, bataljon 121 pješadiskog puka izveo je čišćenje zone Skradnik—kota 368 (XV—AP)⁶ i naišao na lako protivdejstvo na desnom boku; nije bilo gubitaka.

U noći uoči 29 lipnja otvorena je, radi uznemiravanja, paljba iz automatskog oružja, bez posljedica, protiv stalnih stražarskih mjesta za zaštitu pruge između stanice Lokve (XQ—AX) i tunela Sleme (VO—AX).⁷

XIV obalska brigada: Karlobag: ništa novo.

V grupacija granične straže: U noći između 28 i 29 lipnja jedinice garnizona Čavle (UK—AX) izvele su zasjede u Svilno—Pašac (UH—AX) i u blizini groblja Grobnik (UH—ED).⁸ gdje su bili nađeni prevratnički propagandni letci; ništa drugo od značaja.

Djelatnost avijacije: Jučer, 28 lipnja, fotografski je snimljena zona Cerovnik (XV—AL) i Carevo Polje (XV—AN).

Na kraju šume južno od kote 661 (ZV—GZ) zapaženi su tragovi položaja.

Na drumovima Brinje—Bukovlje (XI—AB) i Svica (XN—GQ) — Otočac zapaženo je kretanje mnoge stoke i grupa ljudi: zasuti su malim bombama.

Bombardovana je zona Drežnica (XV—AL).⁹

Sektor Gospić: Bombardovana su, zasuta malim bombama i mitraljirana naselja Perušić—Lički Osik—Široka Kula—Budak—Mušaluk (KI—FP) — Kuzmanovača (MK—FT).

U zoni (s. Budak) na koti 565 (LI—FN) zapaženo je topovsko mjesto sa dva mitraljeza i orudima od 75 mm; zasuto je malim bombama i mitraljirano. — Jako protivavionsko dejstvo. — Izvijestiću naknadno o zadacima određenim za danas — 29 lipanj.

GENERAL SCUERO 19302906

9 kopija:

- 1 za Ekselenciju
- 1 za Operativno odjeljenje
- 1 za Komandu kr. karabinjera
- 1 za Načelnika štaba
- 1 za Načelnika Operativnog odjeljenja
- 1 za Telegrafsko odjeljenje
- 1 za Pomoćnika načelnika štaba
- 2 za Obavještajno odjeljenje

⁶ (Ogulin XV—AP)

⁷ (Sušak VO—AX)

⁸ (UH—BD)

⁹ (ZT—ZV—AL)

IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKOG OSAMNAESTOG ARMIJSKOG KORPUSA OD 29 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVU JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U DALMACIJI¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA-DALMACIJA«

OPERATIVNO ODJELJENJE

Br. 10677

Stiglo 30 lipnja 43 — XXI

Dan i čas	{	otpreme: 29. VI. 43
		20.30 č.
	{	prijema: 30. VI. 43
		0.20 č.

TELEGRAM

OD KOMANDE XVIII ARMIJ. KORPUSA

KOMANDI II ARMIIJE — Operativ. odjelj.

i radi znanja:

KOMANDI V i VI ARMIJ. KORPUSA

Br. 8711/op.

IZVJEŠTAJ U 18 ČASOVA 29 LIPNJA 1943

Aktivnost ustanika: situacija je nepromijenjena.

Sektor »Bergamo«: Noću uoči 27 o. m. partizani su napali želj. stanicu Žitnić (Šibenik SI—SL—CO). Uslijed brze intervencije artiljerije u Drnišu (SL—CQ) ustanici su se povukli u pravcu Kašića (SI—CO), a zatim su bili primorani od mjesnog četničkog odjeljenja da se povuku prema jugozapadu.

Odmah je izvršeno čišćenje zone.

Raščišćena je zona između Ražnja (Šibenik RK—BN) i Marine (SI—BN) i istodobno između Prgometa (SP—SR—BU) i Nadograđa (SJ—BQ). Akcija se nastavlja prema Trogiru (SL—BN). Naknadno će se izvjestiti.

Raščišćena je zona Glavice (Split VH—VK—CF) do desne obale Cetine, gdje je u visini s. Gala (VM—CF) i Otoka (VM—VO—CD) brzo protivdejstvo naših jedinica učutkalo partizansku vatru iz automatskog oružja. Uhapšeno je 7 sumnjivih lica.

Sektor »Zara«: normalna aktivnost zasjeda i izviđanja.

Vazdušna aktivnost: borbeno izviđanje i obasipanje malim bombama zone Macure, Ivankovići (Knin RH—DR), Jarići (RM—DR) i Kabićev Stan (RK—DR).

¹ Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta.

Izgleda da je za vrijeme vazdušnog bombardovanja zone Zaselak, 21 o. m. (Knin SR—DT), bila pogođena Komanda X bosanske brigade i ubijeno 12 partizana, među kojima komandant brigade i tri druga komandanta, i ranjeno 7 lica, među kojima komandant V divizije.

Noću uoči 28 o. m. teritorij armij. korpusa nadlijetali su avioni nepoznate narodnosti.

Vedro; more mirno.

Za Komandanta
general VLALE 18002906

Prep.:

- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 1 Nač. oper.
- 1 Operativ. odjelj.
- 2 Infor. odjelj.
- 1 Kom. kr. karab.
- 1 Odjeljenju za telekomunikacije

BR. 205

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 30 LIPNJA 1943 GOD. O KRETANJU I DEJSTVIMA JEDINICA NOV I PO HRVATSKE U SLAVONIJI I O BORBI PROTIV TREĆE NOU BRIGADE ŠESTE DIVIZIJE KOD GOSPIČA¹

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 181

(po podacima primljenim 30. VI. 1943 godine do 9 sati)

A) SJEVERNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Ivanić Grada: Noću 28/29. VI. kod Ivanić Grada naišao je talijanski transportni vlak na minu. 1 talijanski vojnik je poginuo, a 4 su ranjena.

Podr. Kutine: 29. VI. prigodom čišćenja područja oko s. Ludine (20 km s. z. od Kutine) poginula su 3 partizana, a 3 su ranjena.

¹ Dokumenat, umnožen na geštetneru, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 29/1, k. 24.

Noću 29/30. VI. odbijen je bez vlastitih gubitaka partizanski prepad na stražu kod plinare u Kutini.²

Podr. Daruvara:

29. VI. prigodom razviđanja područja s. izt. od Daruvara protjerana je jača part. skupina. Vlastiti gubitci: 3 mrtva i 3 ranjena (među njima 1 častnik), a neprijateljski: 5 mrtvih i 10 ranjenih. Plijen: 5 pušaka, nešto streljiva i pismara, na temelju koje su u Daruvaru uhićena 2 dočasnika. Iztraga je u toku.

Noću 29/30. VI. na jugoistočnom rubu Daruvara bilo je manjeg puškaranja.

Prema izjavi pučanstva u s. Dapčevica i Lončarica (7 i 12 km s. izt. od Grubišnog Polja) stiglo je 26. VI. oko 500 dobro naoružanih partizana.³ Navodno se očekuje dolazak još 2 partizanskih brigada.⁴

Prema izvješću pouzdanika, na područje oko Đulaveca (18 km s. izt. od Daruvara) stigla je navodno XII. i XVII. partizanska brigada.

Prema izkazu pučanstva, na području sjeverno od Antunovca (11 km s. izt. od Banove Jaruge) nalazi se skupina od oko 100 partizana.

Podr. Broda:

Noću 28/29. VI. 10 km izt. od Broda partizani su napali jedno naše uporište. 12 domobrana je nestalo.

Podr. Đakova:

27. VI. južno od Đakova spustila su se 2 neprijateljska balona sa zapaljivim tvorivom.

Podr. Sriema:

U kotaru Ruma, Irig i Pazova na dnevnom su redu partizanske pljačke na tamošnjim gospodarskim dobrima. Partizani se povlače pred našim potjernim odjelima.

B) JUŽNO OD R. SAVE I KUPE:

Podr. Like:

28. VI. nastavljeno je čišćenje područja: Smiljan—Pazarište—Kosinj (7, 17 i 20 km s. z. od Gospića).⁵ — Jedna partizanska brigada⁶

² Napad izvršili, vjerovatno, dijelovi Moslavačkog NOP odreda. Vidi tom V, knj. 17, dok. br. 56.

³ Vjerovatno Šesnaesta NO brigada Dvanaeste divizije NOV i PO Hrvatske.

⁴ Vjerovatno Dvanaesta NOU i Osamnaesta NO brigada Dvanaeste divizije koja je po naređenju Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske upućena na Kalnik. Vidi dok. br. 99.

⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 90, 100, 101, 102, 194, 195, 198, 200, 201, 203 i 207.

⁶ Treća NOU brigada Šeste divizije. Vidi dok. br. 200, 203 i tom V, knj. 17, dok. br. 6.

dolazeći iz Bužima (12 km s. z. od Gospića) uspjela se uvući na područje između bojnog prostora i posade Gospić. I ako je cilog 28. VI. sa ovom brigadom vođena borba nije uspjelo protjerati neprijatelja. Vlastiti gubitci 27. VI. iznose: 5 mrtvih i 29 ranjenih.

Podr. Vel. Kladuše:

Ukupni gubitci u posljednjim borbama kod Vel. Kladuše iznose:⁷

a) Njemački: 19 mrtvih, 52 ranjena i 2 nestala.

b) Domobranski: 60 mrtvih, 105 ranjenih i 20 nestalih.

c) Neprijateljski: 1147 mrtvih (prebrojano).

Podr. Petrinje:

Naknadno se saznalo da su partizani prigodom napadaja na njemačke teretne samo-voze 26. VI. kod s. Župić⁸ (6 km j. z. od Petrinje) (Dnevno izvješće br. 178) imali 6 mrtvih i 5 ranjenih.

Zrakoplovstvo:

29. VI. zrakoplovstvo je vršilo bojne zadaće i obstrbu posade Gospić i Sinja streljivom.

Glavar glavnog stožera
general (Prpić)
Prpić v. r.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operat. odjela
general (Dragojlov) (M. P.)⁹
Dragojlov

⁷ O gubicima vidi dok. br. 92, 96, 97, 104 i 109.

⁸ O ovom napadu vidi dok. br. 103 i 198.

⁹ Okrugli pečat: Nezavisna država Hrvatska — Glavni stožer domobranstva — Operativni odjel

BR. 206

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA PRVOG DOMOBRANSKOG
ZBORA OD 30 LIPNJA 1943 GOD. O DEJSTVIMA KALNIČKOG
NOP ODREDA¹**

ZAPOVJEDNIČTVO I. DOMOBRANSKOG SBORA

Op. Br. 2038/Taj.

U Sisku, dne 30. lipnja 1943

»Veoma žurno«

T A J N O !

Predmet: Dnevno izvješće za
30. lipanj 1943. do 18 s.

- 1.) GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Operativni odjel)
- 2.) GLAVNOM STOŽERU ORUŽANIH SNAGA
(Izveštajni odjel)

Savezno zapovjedi Op. Br. 3219/Tajno od 9. VIII. 1942., dostavlja
se sljedeće dnevno izvješće:

(Sekcija mjerilo 1:100.000)

1. — A — KRATKA OCIENA SITUACIJE:

Bez osobitih promjena.

1. — B — DJELATNOST PODREĐENIH ČETA I POJEDINOSTI O
NEPRIJATELJU:

Operativno područje grada Zagreba:

1.) Varaždinske Toplice (13 j. i. od Varaždina) obkoljene su od
partizana u nepoznatoj jačini.² Pola bitnice I. topničkog sklopa iz
Varaždina (2 haubice) i 1. pohodna sat 14. pješачke pukovnije poslate
su u pomoć.

2.) B. B. linija između Varaždina i Varaždinskih Toplica i između
Varaždina i Ludbrega je prekinuta.

3.) Jedna jača partizanska skupina³ primjećena je kod Gornje
Poljane (5 izt. od Varaždinskih Toplica). Naoružanje ove skupine:
1 top, 2 bacača i nekoliko strojica. Ovo nije provjereno.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta.
pod reg. br. 30/1—27, k. 24.

^{2, 3 i 4} Odnosi se na dijelove Kalničkog NOP odreda.

4.) Jedna skupina od oko 100 partizana⁴ primjećena je kod Hrženice (7 s. z. od Ludbrega).

Operativno područje 1. pješачke divizije;

1.) Savezno izvješću od 28. VI. ov. godine stav 2. 29. ov. mjeseca čete u podhvat⁵ dostigle su liniju: Apatovac—Koprivnička Reka (14 s. — 12 s. i. od Križevaca) — bez dodira sa neprijateljem.

U toku današnjeg dana ovaj podhvat produžuje se do crte: Grabovec Potok—Vranča Potok—Crnac Potok, a 1. VII. do linije D. Zelina—Dugo Selo—Vrbovec, kada se i završava.

2.) 30. VI. oko 04.00 sati izvršila je jedna partizanska skupina nepoznate jačine vatreni prepad na Podravski Novi Grad (22 s. s. i. od Bjelovara) — bez gubitaka. Partizani povukli su se u pravcu Plavšince (3 s. z. od Podravski Novi Grad).

Operativno područje V. gorskog zdruga:

30. VI. diovi V. gorskog zdruga vršili su razviđanja bez događaja.

U toku razviđanja jednog voda 1. sati I./V. gorskog zdruga u pravcu Oštre Glave vod je napadnut od partizana,⁶ koji su bili naoružani sa lakim i ručnim strojcama. Vod se je bez gubitaka povukao u Glinu. (Oštra Glava nalazi se 3 km. j. od Gline).

1. — C — VLASTITE NAMJERE:

Nema.

2. — POKRETANJE I PREMJEŠTAJ VLASTITIH ČETA:

Obkoparska sat I. gorske divizije stigla je u Sisak iz Koprivnice. 1. VII. — upućuje se u Daruvar.

3. — OSOBITI DOGODAJI I MJERE IZVAN BORBENE DJELATNOSTI ČETA:

Nije bilo.

PO NALOGU ZAPOVJEDNIKA
ZASTUPA GLAVARA
bojnik (Šteger)
Šteger

P. 1/VII D

⁵ O ovoj akciji vidi dok. br. 189 i 202.

⁶ Vjerovatno dijelovi Banijskog NOP odreda.

IZVJEŠTAJ USTAŠKO-DOMOBRAŠKOG OPERATIVNOG ZAPOVJEDNIŠTVA ZA LIKU OD 30. LIPNJA 1943 GOD. O BORBAMA PROTIV DIJELOVA TREĆE NOU BRIGADE ŠESTE DIVIZIJE¹

PRIMLJENA BRZOJAVKA

PRIMLJENO OD: Gospića	DAN: 30.6.43.	SAT I MINUT: 1400	BROJ: 143
PUTEM KRUGOVALNE POSTAJE ZAGREB 2	DAN: 30.6.43.	SAT I MINUT: 1700	BROJ: 1924

S A D R Ž A J

ZA KOGA: OPERATIVNI ODJEL i HRVOPO SUŠAK
SPOJ: —

U borbama 27. na 28. obkoljena je u predjelu **Krčmar** (k. 774) (7 km sjeverozapadno od **Gospića**) polovina III. partizanske brigade².

Zbog nemanja ovima doraslih četa (grupa Kuraja³ odnosno Sudar podpuno odkazala), polubrigada se jurišem probila noću 27. na 28. VI. u pravcu **V. Žitnik — Mušaluk**.

U toku 28. VI. odstupajući neprijatelj opetovano je tučen topničtvom i zrakoplovstvom našim i savezničkim, te je izgleda podpuno raztrojen.

Naoružanje civilnog pučanstva se produžava.

U **G. Pazarištu** ustrojena je oružnička postaja jačine jedan zapovednik — dočastnik i 40 oružnika.

Naši gubitci: 3 mrtva, 17 ranjenih, među [njima] jedan častnik zapovjednik sata, jedan nestao.

¹ Original, pisan na mašini, nalazi se u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 30/1—18, k. 24.

² Oko ovog uporišta borbu je vodio Drugi i Treći bataljon Treće NOU brigade Šeste divizije, i nije bilo nikakvog opkoljavanja od strane neprijateljskih jedinica. Vidi dok. br. 101, 102, 203, 205 i tom V, knj. 17, dok. br. 6.

³ O ovoj grupi i njenim akcijama vidi dok. br. 90, 100, 101, 194, 195, 198, 200, 201, 203 i 205.

Neprijateljski: 64 mrtva⁴ (prebrojanih), jedna strojnica i mnogo streljiva.

Među mrtvima nađeno 5 naoružanih žena.

U toku predaje brzojavke naknadno se saznaje da je u borbama sudjelovala i I. Udarne brigada i da su neprijateljski gubitci daleko veći, jer se neprestano nailazi pri pretresu zemljišta na nove poginule. Među njima ima jedan liečnik i njegova pratilica — jedna otmjena dama.

Pojedinosti ću još naknadno javiti.

Op. broj 661/tajno

ZAPOLI

P. 1/VII. D.

⁴ O gubicima vidi tom V, knj. 17, dok. br. 6.

R E G I S T A R

A

Acketa Vlado — 266;
 Adermach Stjepan — 423;
 Amatovac — 246;
 Anđelić Pero — 266;
 Antić Vicko-Vinko — 123, 151, 216,
 225, 251, 266;
 Antolović Josip — 154;

B

Bačkov (vodnik) — 124;
 Baćinac — 534;
 Badlješina — 158, 209, 435, 515;
 Bajlović Milan — 287;
 Bajuk Hinko — 205;
 Bakarčić Božo — 221;
 Bakarčić Vladimir — 244;
 Balaš Boris — 38, 205;
 Balenović Đuka — 301;
 Balinac — 385, 447;
 Baltića Br. — 385, 447;
 Banija (predeo) — 262, 265, 401;
 Banova Jaruga — 62;
 Banjevci — 512, 523;
 Barbić August — 124;
 Barilović — 321, 324;
 Bartolovac — 314, 474;
 Basta Milan — 67, 68, 284;
 Bastaji (V. i M.) — 129, 419, 460, 462, 532;
 Baške Oštarije — 32, 70, 71, 72, 77,
 93, 311;
 Bataljon prvi Banijskog NOP odreda —
 193, 285, 287, 388, 454, 489, 511,
 517, 519, 531;
 Bataljon drugi Banijskog NOP odreda —
 286, 287;
 Bataljon treći Banijskog NOP odreda —
 286, 287, 492, 493;
 Bataljon prvi Četvrte banijske NO brigade
 — 81;
 Bataljon drugi Četvrte banijske NO bri-
 gade — 81;
 Bataljon treći Četvrte banijske NO bri-
 gade — 226;
 Bataljon četvrti Četvrte banijske NO bri-
 gade — 226, 227;

Bataljon prvi Druge NOU brigade Šeste
 divizije — 70, 164, 165, 241, 242, 253,
 256, 267, 268, 269, 292, 295, 303, 304,
 407, 437, 438, 439, 458;
 Bataljon drugi Druge NOU brigade Šeste
 divizije — 253, 256, 260, 267, 269,
 295, 303, 304, 407, 437, 526;
 Bataljon treći Druge NOU brigade Šeste
 divizije — 70, 164, 242, 256, 267, 268,
 269, 270, 291, 292, 295, 303, 304;
 Bataljon četvrti Druge NOU brigade
 Šeste divizije — 164, 241, 242, 256,
 260, 267, 268, 269, 270, 291, 292,
 303, 304;
 Bataljon prvi Treće NOU brigade Šeste
 divizije — 65, 67, 72, 88, 89, 90, 165,
 170, 188, 189, 190, 191, 207, 282, 292;
 Bataljon drugi Treće NOU brigade Šeste
 divizije — 65, 67, 70, 71, 88, 89, 90,
 165, 170, 188, 189, 190, 191, 207, 249,
 276, 282, 283, 292, 548;
 Bataljon treći Treće NOU brigade Šeste
 divizije — 65, 67, 72, 88, 89, 170, 188,
 189, 190, 191, 207, 283, 284, 292, 295,
 548;
 Bataljon četvrti Treće NOU brigade Šeste
 divizije — 65, 67, 72, 88, 89, 90, 165,
 170, 188, 189, 190, 191, 207, 276, 283,
 292;
 Bataljon prvi Dvanaeste NOU brigade
 — 27, 39, 40, 43, 83, 84, 108, 109, 110,
 111, 115, 152, 196, 337;
 Bataljon drugi Dvanaeste NOU brigade
 — 39, 40, 42, 83, 108, 109, 110, 117,
 152, 153, 179, 195, 335, 337, 360;
 Bataljon treći Dvanaeste NOU brigade
 — 40, 42, 83, 108, 110, 152, 179, 196,
 211, 337;
 Bataljon četvrti Dvanaeste NOU brigade
 — 39, 40, 42, 83, 107, 108, 110, 116,
 142, 152, 153, 196, 337;
 Bataljon prvi Trinaeste proleterske NOU
 brigade Rade Končar — 11, 94, 136,
 137, 229, 251, 378;
 Bataljon drugi Trinaeste proleterske NOU
 brigade Rade Končar — 11, 94, 95,
 125, 136, 137, 138, 230, 251, 378, 401;

- Bataljon treći Trinaeste proleterske NOU brigade Rade Končar — 11, 94, 136, 137, 139, 168, 230, 252, 396, 454;
- Bataljon treći Šesnaeste NO brigade — 211;
- Bataljon prvi Sedamnaeste NO brigade — 16, 17, 18, 50, 52, 119, 120, 121, 149, 156, 157, 173, 174;
- Bataljon drugi Sedamnaeste NO brigade — 17, 18, 50, 51, 52, 104, 106, 119, 121, 122, 123, 149, 156, 157, 173, 174, 175, 176, 310;
- Bataljon treći Sedamnaeste NO brigade — 17, 18, 49, 50, 51, 52, 104, 106, 119, 120, 122, 156, 173, 310;
- Bataljon prvi Osamnaeste NO brigade — 43, 142;
- Bataljon drugi Osamnaeste NO brigade — 43, 141, 211;
- Bataljon treći Osamnaeste NO brigade — 43, 142, 209;
- Bataljon prvi Dvadeset i prve NO brigade — 53, 54, 214, 245, 246;
- Bataljon drugi Dvadeset i prve NO brigade — 54, 245, 246;
- Bataljon treći Dvadeset i prve NO brigade — 53, 54, 245, 246;
- Bataljon prvi Kalničkog NOP odreda — 61, 118, 271, 309, 443, 446, 474, 481;
- Bataljon drugi Kalničkog NOP odreda — 60, 61, 272, 309, 339, 444, 474, 497, 501, 514;
- Bataljon treći Kalničkog NOP odreda — 61, 271, 392, 398, 402, 474, 481;
- Bataljon četvrti Kalničkog NOP odreda — 272;
- Bataljon treći Kordunaškog NOP odreda — 99, 101, 165, 193, 226;
- Bataljon četvrti Kordunaškog NOP odreda — 99;
- Bataljon prvi Ličkog NOP odreda — 103;
- Bataljon drugi Moslavačkog NOP odreda — 532;
- Bataljon prvi Proleterski Trinaeste proleterske NOU brigade — 161, 217, 218, 221;
- Bataljon drugi Proleterski Trinaeste proleterske NOU brigade — 161, 162, 217, 218, 219;
- Bataljon treći Proleterski Trinaeste proleterske NOU brigade — 217, 219, 221;
- Bataljon treći Sjevernodalmatinskog NOP odreda — 437;
- Bataljon prvi Žumberačkog NOP odreda — 35, 36, 38, 62, 198, 201, 202, 203, 204, 205, 229, 252;
- Bataljon drugi Žumberačko-pokupskog NOP odreda — 35, 36, 38, 62, 198, 201, 202, 203, 204, 205, 229, 252, 326, 368, 455;
- Bataljon Ognjen Prica — 92;
- Beganović Zajneba — 358;
- Begovac — 256;
- Begovica (s.) — 471;
- Begović Ostoja — 287;
- Begovo Brdo — 202, 204, 229, 292, 304;
- Bekić Petar — 252;
- Bekteže — 39, 54, 155, 310, 369;
- Belas Juraj — 221;
- Belavići — 324;
- Belinić Marko — 220, 252;
- Bendiković Josip — 140, 169;
- Bihac — 81;
- Bijela — 210, 315;
- Bilaj — 189, 248, 502;
- Bilo Gora — 112, 272, 274, 314, 359, 362, 396;
- Biskupci — 245, 391;
- Bjelajac Slavko — 316;
- Bjeliševac (s.) — 310;
- Bjelovar — 60, 396;
- Blata — 436;
- Blatnica — 344;
- Blažević Jure — 162;
- Blažević Mihajlo — 101;
- Bobare — 536;
- Bogdanić (s.) — 74, 279;
- Bogdanović Mirko — 252;
- Bogovolja — 361;
- Bokane — 425;
- Bolfan (s.) — 402;
- Boršić Albert — 205;
- Bos. Bojna — 80;
- Bos. Novi — 286;
- Bos. Rača — 368;
- Bosanac Persa — 214;
- Bosiljevo — 324, 460;
- Bosiočić Đuja — 215;
- Bošnjaci — 98;
- Božac Vlado — 96, 129, 139, 163;
- Branovec — 326;
- Bratina — 322;
- Bregovi — 319, 320;
- Brestovac — 518;
- Brezovac — 36;
- Brezovica — 136, 139, 140, 168, 169, 219, 220, 230, 296, 398, 399, 508;
- Brigada prva NOU (lička) Šeste divizije — 263, 277, 279, 280, 282, 284, 536, 537, 540;
- Brigada druga NOU Šeste divizije — 70, 71, 72, 73, 74, 77, 91, 164, 185, 188, 206, 262;

- Brigada treća NOU Šeste divizije — 63, 64, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 87, 88, 91, 165, 166, 188, 189, 206, 247, 248, 259, 279, 280, 281, 282, 284, 311, 360, 520, 530, 534, 537, 540, 543, 544, 548;
- Brigada četvrta Banijska NO Hrvatske — 80, 81, 193, 227, 268, 319, 331, 223, 347, 348, 355, 386, 446, 451, 472, 476, 483, 484, 487, 494;
- Brigada sedma Banijska NO Hrvatske — 55;
- Brigada četvrta Kordunaška NOU Osme divizije — 262;
- Brigada osma Krajiška NOU — 56, 80, 81, 192, 193, 226, 227, 264, 315, 331, 332, 347, 348, 355, 357, 361, 386, 451, 483;
- Brigada deseta Krajiška NOU — 413;
- Brigada prva NOU Osme divizije — 247, 509;
- Brigada druga NOU Osme divizije (ranije Peta NOU brigada) — 98, 99, 100, 183, 227, 231, 239, 240, 241, 259, 261, 267, 269, 289, 290, 291, 293, 295, 298, 302, 414, 437, 457, 458, 463, 468, 472, 476, 477, 478, 482, 483, 484, 487, 494, 524, 526;
- Brigada treća NOU Osme divizije — 183, 184, 231, 232, 239, 241, 270, 289, 290, 291, 292, 293, 295, 305, 476, 478, 482, 494, 509;
- Brigada dvanaesta NOU Četvrte divizije — 9, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 39, 42, 43, 44, 52, 54, 87, 107, 112, 113, 114, 116, 117, 132, 142, 143, 144, 146, 147, 151, 172, 173, 179, 180, 195, 209, 210, 211, 265, 326, 334, 335, 337, 359, 365, 366, 367, 368, 418, 419, 435, 544;
- Brigada trinaesta Proleterska NOU Rade Končar — 11, 36, 49, 59, 93, 125, 136, 161, 162, 168, 203, 217, 229, 232, 251, 347, 371, 377, 396, 398, 399, 409, 459;
- Brigada petnaesta NOU — 98, 99, 100;
- Brigada šesnaesta NO Četvrte divizije — 112, 113, 115, 173, 211, 274, 299, 314, 315, 334, 335, 337, 348, 363, 369, 379, 390, 402, 418, 544;
- Brigada sedamnaesta NO Desete divizije — 7, 16, 18, 30, 45, 49, 51, 104, 106, 117, 118, 119, 121, 123, 129, 132, 135, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 155, 158, 171, 172, 174, 176, 180, 213, 214, 216, 265, 266, 348, 365, 418, 435;
- Brigada osamnaesta NO Četvrte divizije — 7, 22, 23, 24, 30, 44, 48, 52, 54, 83, 84, 87, 111, 112, 113, 114, 115, 119, 132, 141, 142, 144, 146, 147, 171, 173, 180, 197, 209, 210, 310, 335, 360, 365, 419, 439, 544;
- Brigada dvadeset prva NO Desete divizije — 30, 43, 52, 53, 111, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 132, 144, 146, 147, 150, 158, 173, 209, 213, 214, 245, 250, 266, 348, 360, 419, 435, 508;
- Brigada prva Trinaeste divizije NOV I PO Hrvatske — 411;
- Brezine-Bujavica (želj. stan.) — 529;
- Brinje — 540;
- Brizik 89;
- Brkić S. Duško — 236;
- Brkić (ppuk.) — 388;
- Brkljačić Stjepan — 110;
- Brnješka (s.) — 364, 370, 386;
- Broz Josip-Tito — 16, 49, 62, 112;
- Brozović (general domobr.) — 387, 388, 454;
- Bršljanica — 178;
- Brušane — 33, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 77, 79, 88, 89, 90, 92, 248, 311, 360;
- Bučica (G. i D.) — 386, 387, 451, 453;
- Bučko Kamensko — 250;
- Budak — 71, 258, 259, 276, 277, 278, 281, 537;
- Budinščina — 448, 454, 459, 471;
- Budanovci — 515;
- Buhača — 242, 269, 292;
- Bulat Rade — 61, 178, 272, 273, 275;
- Bulići — 203;
- Bulinac — 113, 339, 455;
- Bulović Mirko-Zet — 301;
- Bužim — 80, 91, 92, 483;

C

- Caprag — 286;
- Car Petar — 154;
- Carevdar — 273, 343, 418, 448, 497, 501, 529;
- Carevo Polje — 521;
- Cazin — 75, 76, 81, 482;
- Cerje — 218, 230, 371, 377, 453;
- Cernik — 502;
- Cerovac — 310;
- Cesarica — 72;
- Cetingrad — 159, 182, 183, 184, 185, 191, 226, 227, 231, 233, 238, 242, 247, 253, 256, 261, 263, 264, 267, 269, 270, 277, 289, 290, 292, 293, 298, 302, 304, 331, 361, 463, 467, 472, 476, 478, 480, 482;
- Crna Mlaka — 321;
- Crni Kal — 499;

Crni Vrh — 507;
Crnobrnja Bogdan — 236;
Crnobrnja Miloš — 55;
Cvetković Marjan — 44, 116, 144, 172,
180, 212, 275;
Cvetnić Brdo — 467;
Cvitovac — 232, 257;

Č

Čačinci — 30, 42, 43, 52, 83, 84, 114,
115, 130, 336, 337, 366, 374, 472;
Čaglin — 16, 17, 18, 21, 45, 46, 47, 114,
116, 117, 119, 120, 155, 310;
Čamdžić Zijad — 51;
Čavić Vojin — 105;
Čečavac (s.) — 467;
Čeglje (s.) — 324;
Čista (M. i V.) — 124, 414;
Čitluk — 314, 335;
Čubrić Petar — 105;
Čučić Pajo — 205;
Čukovec (Čukovec) — 363, 368, 485;
Čurlovac — 340;

Ć

Ćetković Vlado — 102, 160, 167, 187,
240, 262;
Ćorković Dušan — 52, 156;
Ćosinac (s.) — 28, 114, 326, 335, 360;
Ćujić Dane — 298;

D

Dabar — 71;
Damjanović Branko — 298;
Dapčevića (s.) — 115, 427, 544;
Darkovac — 9, 10, 16, 24, 113, 114, 155,
310;
Darugar — 45, 47, 117, 118, 195, 196,
206, 211, 309, 315, 418, 419, 508, 518,
544;
Deanovec — 178;
Debelo Brdo (k. 698) — 63, 74, 78, 79,
87, 88, 89, 521, 524;
Debelo Brdo (kod Padjena) — 32, 72;
Debeljak (kod Cazina) — 361;
Debeljak (kod Novog Grada) — 406;
Delnice — 404, 508;
Demonja Nikola — 8, 17, 21, 48, 52, 106,
158, 173, 175, 176, 181;
Desinec (G. i D.) — 62, 198, 326, 485;
Despotović Branko — 47, 105;
Dežanovac — 462, 518;
Dilić Sajto — 353;

Divizija četvrta NOV I PO Hrvatske —
9, 22, 28, 30, 31, 32, 39, 41, 44, 82,
107, 112, 131, 132, 135, 141, 146, 148,
149, 151, 158, 171, 179, 195, 208;
Divizija dvanaesta NOV I PO Hrvatske
(ranije Četvrta) — 260, 274, 275;
Divizija šesta NOV i PO Hrvatske —
32, 34, 63, 68, 69, 70, 77, 87, 92, 102,
170, 188, 233, 236, 248, 259, 263, 276,
278, 282;
Divizija osma NOV i PO Hrvatske — 64,
96, 159, 164, 182, 192, 193, 194, 206,
226, 233, 238, 253, 257, 261, 262, 264,
267, 269, 288, 297, 302, 390, 467, 468,
477;
Divizija deseta Prvog slavonskog korpusa
— 7, 18, 30, 31, 32, 44, 45, 46, 47,
48, 51, 52, 87, 104, 116, 117, 131, 132,
135, 144, 145, 146, 148, 149, 158, 173,
212, 224, 250, 265;
Divizija trinaesta (Primorsko-goranska)
NOV i PO Hrvatske — 504;
Divljak Veljko — 47;
Divoselo — 77, 92, 311, 314;
Dobra (r.) — 99;
Dobra Voda — 44, 111;
Dolinić Nikola — 266;
Domagović — 322;
Domankušić Stjepan-Omega — 301;
Donja Motičina — 53, 54, 55, 116, 117,
120, 122, 212, 213, 374, 376;
Dragalić — 440, 486;
Draganići — 36, 59;
Dragišić Mile — 287;
Dragojlov (general) — 312, 316, 319, 327,
336, 349, 361, 370, 377, 391, 397, 403,
420, 533, 545;
Drakulić Nenad — 243;
Drapšin Petar — 32, 135, 236, 300, 302;
Drašći Vrh — 445;
Drenovac — 315;
Drenovača — 92, 103;
Drežnica — 314, 499;
Drežnik (Grad) — 81;
Drnek — 418;
Drobnjak Ilija — 134, 147, 157;
Družinec Ivan — 272;
Duboka — 359;
Dubravec 402, 443;
Dubrave (G. i D.) — 324;
Dubrave (s. kod Kladuše) — 239, 242;
243;
Duga Resa — 324;
Dugačka Kosa — 304, 305;
Dugo Selo — 62, 344;
Dugopolje — 389;
Dugorepec Andrija — 421;

Duhovi (s.) — 536;
Dulikravić Milivoj — 106;
Durlinci — 324;
Duzluk — 106, 365, 391;

D

Đakovac — 427;
Đakovo — 49, 50, 52, 104, 121, 544;
Đelekovec — 61;
Đulavec (Miokovićevo) — 45, 47, 117,
211, 390, 419, 425, 460, 486, 502, 532,
544;
Đurđenovac — 30, 53, 83, 104, 107, 108,
109, 110, 114, 115, 121, 336, 337, 360,
373, 374, 376;
Đurić Josip — 425;
Đurić Milan — 287;
Đurić Savo — 214;

E

Ervenik — 437;

F

Feričanci — 43, 53;
Ferovac mjr. — 9, 22, 23, 24, 39, 40, 113;
Furjan — 231, 290;

G

Gacka (r.) — 316;
Gačište — 380, 390;
Gakovo — 427;
Garešnica — 375;
Gazije (s.) — 365;
Gejkovac — 238, 241;
Glavičani — 311;
Glavni štab NOV i PO Hrvatske — 56,
59, 77, 80, 206, 228, 243, 274, 285, 362;
Glina — 243, 270, 285, 303, 304, 311,
332, 397;
Glinsko Novo Selo — 386;
Globočec — 485;
Golubovići — 482;
Gomirje — 408;
Gora (s.) — 285, 286;
Gornja Kovačica — 428;
Gornja Motičina — 31;
Gornja Poljana — 546;
Gornja Rijeka — 350, 363;
Gornje Sredice — 60, 340, 451, 467;
Gornje Zdelice — 339;
Gornji Grahovljani — 134, 148, 158;

Gospić — 32, 63, 64, 67, 70, 71, 72, 73,
77, 87, 89, 93, 92, 170, 188, 189, 190,
206, 207, 248, 263, 276, 277, 278, 279,
311, 314, 315, 326, 408, 536, 537, 543;
Gošnjak Ivan — 244, 298;
Govede Polje — 462;
Govljak Andrija — 36;
Grabarje — 310;
Graberje — 386;
Grabičani — 61;
Grabrovec — 523;
Gračac — 333;
Gračanica (s.) — 229;
Gračenica — 532;
Gradac (Našički) — 367;
Gradec — 345, 452, 497;
Gradina — 202, 203, 267, 268;
Gradište — 359;
Gradusa (M. i V.) — 315, 327;
Gredani — 243;
Gregurić (pukovnik) — 495;
Gregurić Dušan — 214;
Grk (Višnjicevo) — 468;
Grubišno Polje — 397, 402, 426, 427, 533;
Grubor Nikola — 289;
Grupa primorsko-goranskih odreda —
243;
Grupa unska operativna — 80, 159, 183,
191, 226, 233, 238, 240, 241, 242, 264,
265, 285, 288, 289, 290, 291, 292, 294,
295, 361, 362, 451, 463, 467, 468, 477,
488;
Gržetić Joso — 243;

H

Hagenj — 344;
Havidić — 220;
Helbich — 374;
Hercegovac-Trnovitica (ž. st.) — 348, 359;
Hinić Stevo — 162;
Holjevac Većeslav — 298;
Horvat Josip — 273, 275;
Horvati (s.) — 198, 220, 486, 497;
Hreljin — 509;
Hudovljani — 341;
Hum — 204, 271, 474, 481;

I

Inkret Franc-Janez — 28;
Ivanić Grad — 309, 543;
Ivanković Gojo — 41, 157, 172, 174;
Ivanopolje — 481;
Ivanska — 359, 362, 363, 452;
Ivanščica — 62;
Ivas Šime — 125;

J

Jadovno — 72;
 Jadrč (M. i V.) — 314;
 Jakšić (s.) — 315;
 Jama — 385, 448;
 Jandrić Dušan — 287;
 Jandrićevo Br. — 320, 322, 385;
 Janić Vlado — 123, 151, 216, 224;
 Janić Vjekoslav — 179;
 Jankolovica — 333, 346;
 Janjanin Simo — 252;
 Jastrebarsko (Jaska) — 11, 358, 396;
 Javorovac — 339;
 Jelisavac — 50;
 Jergović Ivan-Priša — 301;
 Jerković Mato — 22, 172, 173, 176, 275;
 Jezerane — 165, 206;
 Jezernice — 202;
 Johovica — 319, 320;
 Joka Milan — 50;
 Josipdol — 96, 97, 99, 100, 159, 164, 165,
 206, 207, 313, 380, 381, 390, 391, 401,
 403, 408;
 Jovanić Đoko — 33, 63, 68, 69, 91, 237,
 249, 277, 281;

K

Kabal (s.) — 344;
 Kalečak (pukovnik) — 441, 461, 472, 483,
 487, 503, 509, 515, 531, 537;
 Kalničko Gorje — 538;
 Kalnik — 274, 418, 516, 518, 529;
 Kamenica — 460;
 Kapela (s.) — 61, 338, 339, 340, 345, 443,
 444, 455;
 Kapelica (kod Garešnice) — 369;
 Kaptol — 16, 45, 155;
 Karlobag — 64, 71, 77, 102, 311, 313, 314,
 315, 326;
 Karlovac — 247, 397;
 Kašić Stevo — 105;
 Kašina (s.) — 402;
 Katinovac (s.) — 320, 482;
 Kekić (s.) — 202, 204;
 Keler Gustav — 122;
 Kestenovac — 194;
 Kihalac — 384;
 Kistanje — 482;
 Kladuša (M. i V.) — 159, 182, 183, 184,
 185, 191, 194, 226, 227, 233, 238, 239,
 241, 242, 247, 253, 256, 257, 258, 261,
 264, 267, 268, 269, 285, 288, 289, 290,
 291, 292, 293, 295, 311, 391, 463, 467,
 472, 476, 478, 482, 483, 487, 488, 494,
 495, 496, 503, 518, 519, 531, 545;

Klanac — 72, 278, 279, 281, 282, 537;
 Klenak (s.) — 533;
 Kleut Petar — 56, 82, 159, 186, 194, 227;
 Kličković Stanko — 162;
 Klisa — 211, 245;
 Klišanić — 332, 388, 454;
 Klokoč — 293, 303, 305;
 Klokočevac — 351, 359, 363;
 Kloštar — 60;
 Knežević Luka — 129, 163;
 Knežević Rade — 180;
 Knin — 70, 103, 436, 438, 441, 461, 469,
 472, 482;
 Kofler Franjo — 30, 43, 174;
 Kokote — 203;
 Kolakovica — 72;
 Kolaruša (šuma) — 518;
 Kolić Ivica — 54, 246;
 Komazec (s.) — 347;
 Komiža — 346;
 Konjarić Vrh — 204;
 Konjščina (G. i D.) — 375, 453;
 Kopčić Brdo — 177;
 Koprivnica — 272, 309, 344, 351, 359, 402;
 Korana (r.) — 290, 331;
 Kordić — 203;
 Koreničani — 211;
 Korpus prvi Bosanski NOU — 264;
 Korpus prvi NOV i PO Hrvatske — 32,
 63, 68, 69, 70, 77, 102, 159, 164, 170,
 206, 223, 233, 247, 248, 257, 258, 261,
 263, 264, 276, 277, 380;
 Korpus prvi Slavonski NOV i PO Hrvatske
 — 16, 22, 28, 29, 41, 45, 47, 52, 82, 87,
 92, 112, 116, 131, 141, 155, 171, 172,
 176, 179, 180, 208, 212, 213, 234, 250,
 260, 298, 290, 300, 310, 360, 397;
 Kosinj (G. i D.) — 530;
 Kostanjevac — 201;
 Košare — 97, 98, 165, 381;
 Koška (želj. st.) — 374;
 Košute — 414, 512;
 Kozjak — 526;
 Kozje Brdo — 375;
 Kozlina Miloš — 137;
 Krajačić Đuro — 243;
 Krapina — 62;
 Krašić (s.) — 12, 59, 60, 229;
 Kravarsko — 93, 459, 467;
 Krčmar (k. 744) — 548;
 Kričke (G. i D.) — 359;
 Krist Dušan — 205;
 Krivi Put — 313, 404, 499, 502, 540;
 Krivokuća Mile — 252;
 Križ (kod Ivanić Grada) — 459, 462;
 Križevci — 272, 309, 344, 351, 359, 501;
 Krmačina — 59;

Krmčine — 346;
 Krndija (pl.) — 106;
 Krstinja — 241, 267;
 Kruševo — 245, 246;
 Kučišec Anđelko — 31, 133, 143, 147, 153;
 Kukujevc — 129;
 Kukunjevac — 375;
 Kula — 9, 10, 23, 39, 51, 113, 155, 360;
 Kupa (r.) — 309, 312, 323, 324, 326, 358;
 Kupčina — 203;
 Kupčinska Šuma — 321;
 Kuprešanin Milan — 259, 263;
 Kut (s.) — 521;
 Kutina — 229, 544;
 Kutjevo — 7, 8, 9, 16, 22, 23, 24, 39, 40,
 45, 46, 48, 112, 113, 115, 116, 117,
 118, 119, 122, 155, 213, 310, 370;

L

Labin — 490;
 Lađevac — 130;
 Lalić (pukovnik) — 332, 388, 454;
 Lalić Vitiš — 124;
 Lapac (G. i D.) — 70;
 Lasovac (s.) — 60;
 Latinovac — 17, 310;
 Lazina — 322;
 Lekenik — 36, 62, 94, 95, 198, 451, 453,
 508, 536, 538;
 Lepavina — 334, 497, 501;
 Leskovac — 140;
 Letovanić — 532;
 Lički Novi — 32, 72, 77, 88;
 Lički Osik — 248, 258, 259, 276, 277,
 520, 521, 537, 541;
 Ličko Petrovo Selo — 43;
 Lipnica — 220, 343, 345;
 Lipovšćak Miljenko — 11;
 Lobar — 448;
 Lojnica — 539;
 Lokve — 404;
 Lončarić Vlado — 158, 176;
 Lončarski Vis — 54;
 Lović Prekriški — 470;
 Lozovac — 512;
 Ludbreg — 272, 402, 454, 514, 546;
 Lugovi — 389;
 Lukovo Šugarje — 72;
 Luščani — 403;

Lj

Ljeskovica — 9, 16, 22, 24, 112, 113, 114,
 155, 310, 336;
 Ljuba (s.) — 533;
 Ljubišić Dušica — 105;

M

Maglajlić Ekrem — 51, 105;
 Majer Josip — 423;
 Majski Trtnik — 364, 370;
 Majur — 16, 22, 23, 113;
 Majurec — 343, 344, 448, 452, 529;
 Makarska — 396;
 Makloševac — 52;
 Mala Mlaka — 136, 138, 139, 162, 163,
 219;
 Male Dungere — 425;
 Maljevac — 241;
 Mamula Bogdan — 140, 169, 252, 287;
 Mandić Selo — 321;
 Manojlovac — 333;
 Marac Mikolin — 252;
 Marina — 414;
 Marinbrod — 448;
 Marinc Karlo — 423;
 Marinković Ilija — 7, 47;
 Markovac — 197, 209, 210, 335, 474, 481,
 486;
 Markušić — 201;
 Martinić — 125, 126;
 Matetić Vladimir-Vlado — 252;
 Medak — 69, 170, 188, 189, 190, 207;
 Medari — 440, 486;
 Mihaljevci — 348;
 Mikića Vrh — 504;
 Mikelić Ilija — 105;
 Mikleuš — 472;
 Milan Lug — 16;
 Milaković Jovan-Radovan — 301;
 Miletić (bojnik) — 487;
 Miličević Borivoj — 130;
 Milić Feđa — 55, 117, 120, 121;
 Milkovića Varoš — 283;
 Milosavljević Đuka-Ubiva — 266, 301;
 Miljača — 534;
 Miljanovac — 195, 197, 209, 210;
 Miljanović Savo — 301;
 Miljković (s.) — 241;
 Misirača Ana — 215;
 Mišćević Branko — 105, 122, 215;
 Mišćević Mihajlo — 156;
 Mitić Ranko — 56, 82;
 Mitrovac — 48;
 Mitrovica — 129;
 Mladen Ivan — 233;
 Mlinska — 375;
 Mokro Polje — 437, 438, 439, 458, 523;
 Momčilović Dragan — 214;
 Moslavina (predeo) — 228, 274;
 Motičina — 155, 360, 365, 367;
 Moždenec (kod Novog Marofa) — 363;
 Mučna Rijeka — 61, 344;

Munjava — 99, 165, 206;
Mustafina Klada — 177;
Mušaluk — 248, 258, 259, 276, 277, 279,
520;

N

Narta (s.) — 344;
Našice — 16, 29, 30, 39, 41, 42, 43, 46,
47, 49, 50, 52, 54, 82, 83, 84, 104, 105,
107, 110, 112, 114, 115, 116, 117, 118,
119, 120, 121, 155, 212, 213, 310, 335,
336, 337, 348, 359, 360, 365, 366, 367,
370, 373, 374, 376, 403;
Našička Breznica — 104, 121, 365, 366;
Nenezić M. Radojica — 46, 119;
Netretić — 323;
Nikolić Marko-Mina — 301;
Nova Gradiška — 309, 326, 335, 369,
515, 529;
Nova Kapela-Batrina — 130;
Nova Pazova — 397;
Nova Rača — 113;
Novaki — 321;
Novi Marof — 375, 474;
Novković Momčilo — 67, 189, 284;
Novo Selo — 64, 65;

Nj

Njegovan Bogdanka — 215;
Nježić (s.) — 245, 246, 250, 508;

O

Odra — 35, 37, 62, 136, 138, 139, 162,
163, 198, 219, 220, 230, 296, 398, 399,
401;
Odred NOP banijski Unske operative
grupe — 185, 227, 243, 285, 514, 547;
Odred NOP bilogorski — 265, 300, 301,
359;
Odred NOP bjelovarski — 274;
Odred NOP daruvarski — 265, 300, 301;
Odred NOP sjevernodalmatinski — 103,
124;
Odred NOP diljski — 265, 300;
Odred NOP kalnički — 59, 60, 61, 271,
273, 309, 314, 334, 338, 339, 341, 343,
350, 358, 359, 362, 363, 368, 372, 375,
392, 442, 444, 448, 454, 459, 467, 471,
473, 474, 480, 481, 485, 492, 497, 514,
516, 517, 518, 529, 536, 538, 539, 546;
Odred NOP kordunaški — 184, 386;
Odred NOP moslavački — 55, 59, 61,
177, 229, 309, 348, 419, 430, 440, 467,

486, 498, 501, 514, 516, 518, 532, 356,
544;
Odred NOP lički — 71, 103;
Odred NOP prvi Treće operative zone
(tada Posavski VI Korpasa) — 135, 173;
Odred NOP drugi Treće operative zone
(tada Podravski VI Korpasa) — 111;
Odred NOP požeški — 265, 300;
Odred NOP prvi slavonski — 419;
Odred NOP zagorski — 274;
Odred NOP žumberačko-pokupski — 35,
62, 198, 228, 251, 368, 408, 470, 485,
501;
Ogulin — 99, 164, 165, 247, 313, 390,
391, 460;
Ogulinac (s.) — 126;
Ogulinski Hreljin — 408;
Ognjanovac — 203;
Okčić Grad — 217, 220, 349, 359;
Okučani — 369, 492;
Oltare — 400;
Omanovac (s.) — 214;
Omanović Hamdija — 75, 76, 357, 358;
Opačinci — 526;
Opsenica Stevo — 68, 69, 75, 93;
Orahovica — 43;
Orle (s.) — 409;
Orljakovo — 324;
Orljava — 245, 250;
Orožević Pajo-Brko — 135, 236;
Osijek — 30, 42, 44, 50, 52, 104, 115,
121, 122;
Ostrovica — 314;
Ostrina — 467;
Oštarije — 63, 98, 100, 164, 165, 206,
313, 380, 381, 390, 391, 401, 408, 460;
469;
Oštra — 32, 72, 89;
Oštra (k. 798) — 63, 79;
Oštra Glav. — 547;
Oštrc — 202, 203, 204, 228, 470;
Oteš — 276, 278, 279, 281, 282;
Otočac — 70, 263;
Oton — 414;
Ozalj — 59;

P

Pačene — 390, 457, 458, 472, 482, 524;
Paka (s.) — 474;
Pakrac — 209, 214, 419, 460, 486, 502,
508;
Pakrani — 134, 144, 148, 153, 157, 197,
210;
Papuk Pl. — 106;
Parac Pajo — 252;
Pašin Potok — 187;

Paukova M. i V. — 315, 320;
 Pavlović Stanimir — 105;
 Pazarište — 530, 537, 540;
 Pčelić — 460, 462;
 Pečigrad — 80;
 Pečno — 446;
 Pekić Dušan — 244, 252;
 Perušić — 259, 277, 279, 280, 541;
 Peščenica — 37, 93, 94, 95, 96, 125, 126,
 161, 218, 229, 377, 378, 409;
 Petkovac — 311;
 Petković Andrija-Ljuti — 301;
 Petrinja — 285, 361;
 Petrova Gora — 194, 331;
 Peulje — 413;
 Pihler Ivan — 134, 147, 157, 181;
 Pizarovina — 371, 418;
 Pitomača — 428;
 Pivnica — 129, 211, 419;
 Ploščica (S. i N.) — 337, 348;
 Plaški — 99;
 Playci — 204;
 Pleš (k. 981) — 202, 203, 204;
 Plešivica — 349, 358;
 Pleternica — 16, 18, 28, 40, 46, 47, 113,
 114, 119, 120, 213, 310;
 Počitelj — 313;
 Podborski Doljani — 171, 179, 195, 196,
 197, 209, 210, 418;
 Podborski Vrbovac — 134;
 Podgorač — 42, 44;
 Podrav. Brod — 544;
 Podrav. Novi Grad — 393, 402, 547;
 Podrav. Slatina — 130;
 Pohle (šuma) — 382, 449;
 Pokuplje (Pokupje) — 35, 37, 62, 198,
 217, 228, 418;
 Polc i na Glava — 69, 72, 74, 78, 79, 88,
 89, 90;
 Polom (s.) — 335;
 Poljana (kod Bīnove Jaruge) — 481;
 Poljice (s. kod Duge Rese) — 324;
 Popovac (s.) — 369;
 Popovača — 229, 532;
 Popovići — 458;
 Popovo Kućište — 451;
 Poreč — 360;
 Požega (Slav.) 39, 40, 42, 54, 113, 310,
 315, 366, 373;
 Prečanica Stanko — 287;
 Predavec (s.) — 396;
 Prekopa — 285;
 Prekrižje — 12, 201, 204, 220, 229, 368,
 408, 471;
 Prgomc'j — 344;
 Pribičević Novak — 287;
 Prijeboj — 223;

Prkos — 61, 341, 342, 446;
 Prodanovići (želj. st.) — 374;
 Prokike — 312, 404;
 Prosek (M. i V.) — 347;
 Prpić (general) — 312, 316, 319, 327, 336,
 349, 361, 370, 377, 391, 397, 403, 420,
 441, 461, 468, 472, 483, 487, 493, 503,
 509, 515, 519, 531, 533, 537, 545;
 Puač Dušan-Dako 55, 121, 246;
 Pušić Marjan — 262;
 Putkovec — 450;

R

Radaković Lazo — 244, 299;
 Radenić Lovro — 107;
 Radl (pukovnik) — 366, 374;
 Radojčić Dragica — 216;
 Radošić (s.) — 395;
 Raduč — 437;
 Radučić (s.) — 457, 458;
 Radulović Ignjatija — 252;
 Rajdl Matija — 266, 301;
 Rajić (s.) — 471;
 Rapić Ivan — 287;
 Rapo Marko — 96, 129, 139, 163;
 Rasinja — 341, 342, 363, 368, 392, 393,
 398, 402, 446, 516, 517, 518;
 Rastovac — 431;
 Ratković Milan — 287;
 Relić — 203;
 Remetinec — 344;
 Repinec — 345, 452;
 Repušnica — 481;
 Repušnjak (šuma) — 269, 270, 293;
 Ribnik — 248;
 Ris Šuma — 342;
 Risovac — 513;
 Rizvanuša — 67, 68, 77;
 Robotti Mario (ital. general) — 507;
 Rodić Mičo — 287;
 Rovišće — 340, 447;
 Rožankovići — 382, 383, 445;
 Rujevac (s.) — 311;
 Rula Dragan — 287;
 Ruma — 502;
 Rupotina — 437;
 Rusmir Joco — 105;
 Ruševo — 16, 360;
 Ruškovac — 369;

S

Sablić Luka — 21;
 Salopek Selo — 99, 206;
 Samobor — 11;

Sargap Petar — 21, 47;
 Sava (r.) — 309, 326, 358;
 Savin Drago — 106;
 Savlić Luka — 47;
 Scuero (general) — 314, 381, 395, 401,
 412, 480, 500, 507, 522, 535, 541;
 Selište — 177;
 Selkovac (G. i D.) — 448, 461;
 Sesevete (kod Sl. Požege) — 360;
 Sesevete (kod Zagreba) — 326, 348, 448,
 450, 471;
 Sesevete (M. i V.) — 342;
 Severin (kod Bjelovara) — 340, 450;
 Sibenik (s.) — 369;
 Sibirj — 402;
 Sinj — 346, 433, 461, 530;
 Sirač — 131, 135, 141, 145, 146, 151,
 155, 171, 172, 174, 176, 179, 180, 195,
 197, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214,
 359, 418, 419, 435, 460, 515;
 Sisak — 37, 62, 94, 95, 108, 161, 217;
 Skakavac — 323;
 Skela (s.) — 336;
 Slanje (s.) — 60;
 Slav. Brod — 18, 119, 373;
 Slavonija (predeo) — 368, 401, 440, 459,
 467, 501, 508, 529, 532, 543,
 Slunj — 80, 81, 103, 159, 182, 183, 191,
 226, 227, 231, 233, 238, 247, 253, 257,
 261, 263, 264, 270, 288, 289, 290, 292,
 293, 295, 331, 332, 347, 348, 355, 356,
 361, 370, 391, 397, 403, 441, 463, 472,
 476, 477, 478, 480, 482;
 Smiljan — 87, 91, 92, 248, 276, 278, 281,
 282, 530;
 Smiljanska Plantaža — 207;
 Smoljanovci — 123, 245, 246;
 Sokolovac (s.) — 344, 372, 392, 402;
 Solin — 437;
 Sopot — 202, 204;
 Sošice — 201, 202, 203, 228, 229;
 Spaček Božo — 12, 15, 94, 221, 222;
 Spigo (ital. general) — 334, 347, 396, 407,
 417;
 Srem. Rača — 492;
 Srima (kod Žirja) — 407;
 Stančić Dragutin — 454;
 Stanivuković Milan — 27, 44, 87, 116,
 144, 172, 212, 275;
 St. Plandište — 335;
 Stara Ploščica — 334;
 Stara Rača — 498;
 Staro Topolje — 360;
 Stić — 36, 453;
 Stražeman — 106, 123, 245, 391;
 Strika Ilija — 179;
 Stupnik — 492;

Subotić Branko — 107;
 Sudovec — 363, 375;
 Suhopolje — 211, 418, 502;
 Sukošan — 346;
 Surduk — 482;
 Suvača (šuma) — 382, 443;
 S. Vrata — 315;
 Sv. Duh — 479;
 Sv. Ivan Zelina — 60, 375;
 Sv. Jana — 217, 347, 349, 358, 442;
 Sv. Klara — 62, 198, 396, 398, 399, 455;
 Sv. Marija (rudnik) — 61;
 Sv. Marko — 346;
 Sv. Martin — 406;
 Sv. Nedelja — 11, 15, 60, 454;
 Sv. Petar — 458;
 Sv. Trojstvo — 386, 451;
 Svetice — 460;
 Svilar Stanko — 258;
 Svinjica — 320;

Š

Šanac — 256, 295;
 Šaš (želj. st.) — 286, 492, 493;
 Šošić Branko — 105;
 Šašinovec — 368, 371;
 Šatornja — 386, 450;
 Šegani — 165, 206;
 Šibenik — 512;
 Šibl A. Ivan — 8, 17, 21, 48, 106, 173,
 175, 176, 181;
 Šinković Stjepan — 287;
 Široka Kula — 248, 258, 259, 277, 279,
 522, 541;
 Široka Rijeka — 240, 269;
 Škrinjar Teodor — 201, 205;
 Šnjegović (s.) — 468;
 Šolc (pukovnik) — 432;
 Šteger (bojnik) — 361, 364, 372, 378, 393,
 399, 410, 475, 498, 511, 517, 539, 547;
 Šteković Milan — 21, 47;
 Štrbac Marko — 287;
 Štok Izidor — 273, 275;
 Šturlić — 80, 290;
 Šuljam — 366;
 Šumonja Miloš — 102, 160, 167, 187,
 240, 262, 265, 296, 297;
 Švajger — 345;

T

Taborište (G. i D.) — 286;
 Tarabić Joco — 186, 243, 256, 268, 270;
 Tepšić Vaso — 252;
 Tomašević (puk.) — 325;

Tominovci (s.) — 41, 119;
 Topusko — 227, 320, 332, 384, 388, 454;
 Toranj — 245;
 Tovačić Joco — 8, 47;
 Trebinja (G. i D.) — 326;
 Trilj — 414, 512;
 Trnova (s.) — 369;
 Trnovac — 67, 69, 72, 77, 87, 248, 509;
 Trnovitički Vinogradi — 369, 375;
 Trupinski Gaj — 359;
 Tržac — 56, 80, 81, 361;
 Tucanj M. — 124;
 Tuk — 239, 240, 242, 243, 267;
 Turčinović Ivan — 246;
 Turopolje — 37, 62, 93, 94, 95, 125,
 126, 409, 536, 538;
 Tušilović — 262;

U

Ugrinić Petar — 266;
 Uljanik — 462;
 Uršatić Zdravko — 252;
 Uzelac Miloš-Mile — 171, 191;
 Uzelac Srđan — 244;

V

Vaganac (G. i D.) — 67, 223;
 Varažd. Toplice — 61, 271, 272, 492,
 514, 546;
 Varaždin — 271, 375, 546;
 Velebit (pl.) — 189, 207;
 Velemerić (s.) — 321, 322;
 Velimirovac (s.) — 50, 121;
 Velika (s.) — 245, 434;
 Velika Barna — 428;
 Velika Gorica — 37, 62, 94;
 Velika Peratovica — 426, 427;
 Velika Pisanica — 338, 339, 428, 444,
 462, 502;
 Velika Trnovitica — 337, 348, 369;
 Veliki Grdevac — 369;
 Veliki Poganac — 341, 342, 344, 445;
 Veliki Popovac — 425;
 Veliki Zdenci — 369;
 Venac (kod Zvečaja) — 324;
 Veselko Julije — 169;
 Veternička Gora — 448;
 Vetovo — 8, 119, 155, 434;
 Viale (general) — 437, 440, 458, 491,
 513, 524, 526, 543;
 Vidović Nikola — 100;
 Viduševac — 382, 383, 448, 449;
 Vilić Selo — 245;
 Virovitica — 113, 118, 130, 211, 380, 390,
 402, 508, 529;

Visoče — 203, 204;
 Visoka — 457;
 Višoševići — 35, 36, 62;
 Vivodina — 59;
 Voćin — 423, 424, 426;
 Vodice — 414, 437;
 Voganj — 129, 348;
 Vojnovac — 314;
 Vračić Ivan — 423, 425;
 Vranograč — 80, 268, 291, 477, 482;
 Vranovina — 285, 384;
 Vranovska Glav. — 320, 384, 447;
 Vranov Dol — 453;
 Vratnik — 313;
 Vrbovec — 343;
 Vrbovsko — 315, 433;
 Vrdnik — 502;
 Vrebac — 70;
 Vrhovci (G.) — 246, 250;
 Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije —
 123, 260;
 Vrpolje — 311;
 Vrzići — 499;
 Vučjak — 389;
 Vujnović Brdo — 71;
 Vukašina Anton — 389;
 Vukelić (s.) — 314, 381;
 Vukmanović R. Živko — 34;
 Vukojevac — 126;
 Vukojevački Gaj — 50;
 Vukosavljevica — 529;
 Vuković Branko — 266, 301;
 Vuković Janko — 205;
 Vuković Petar — 205;
 Vukovje — 178, 419;
 Vukšić (s.) — 70;
 Vuletić Mirko — 205;

Z

Zadar — 124;
 Zagorje — 471;
 Zagreb — 11, 37, 62, 94, 95, 115, 161,
 217, 271, 309, 471;
 Zagvozd — 397, 457;
 Zalačeva Kosa — 269, 292, 331;
 Zarilac — 114;
 Zaselak — 543;
 Zdenčec — 344;
 Zdenčina — 458, 497;
 Zec Mišo — 21, 47;
 Zečić Petar — 301;
 Zona druga Operativna NOV i PO Hrvat-
 ske — 11, 35, 59, 177, 198, 217, 228,
 232, 251, 271, 273, 274, 300;
 Zona treća Operativna NOV i PO Hrvat-
 ske — 45, 55, 234;

Zona peta Operativna NOV i PO Hrvatske
— 233, 243;
Zrinj — 361;
Zrinska — 335, 428;
Zrinjanin Rade — 268, 270;
Zrmanja — 457, 472;
Zvečaj — 324;

Ž

Žalčeva Kosa — vidi Zalčeva Kosa;
Željezno — 36, 202, 446;

Žeželj Milan — 12, 15, 94, 137, 221, 222,
244, 252;
Žigić Rade — 33, 63, 91, 191, 249;
Žitnić — 542;
Živković Svetozar — 105, 122;
Žumberak — 59, 220, 228, 251, 418, 501;
Župić (s.) — 531, 545;
Žuta Lokva — 312, 400, 404, 411, 460,
468, 469, 472, 479, 502, 519, 530;
Žutica Šuma — 177;

S A D R Ź A J
BORBE U HRVATSKOJ 1943 GODINE
— Lipanj —

I

**Dokumenti jedinica Narodnooslobodilačke vojske
i partizanskih odreda**

	Strana
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 1 lipnja 1943 god. Štabu Desete divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Kutjevo	7
Izveštaj Štaba Dvanaeste NOU brigade od 1 lipnja 1943 god. Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o borbama za oslobodenje Kutjeva, Kule, Ljeskovice i Darkovca	9
Izveštaj Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 1 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o napadu na Svetu Nedelju	11
Naredenje Štaba Sedamnaeste NO brigade od 1 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za rušenje željezničke pruge Pleternica—Našice	16
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 1 lipnja 1943 god. Štabu Desete divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Čaglin	18
Izveštaj Štaba Četvrte divizije od 2 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Kutjevo, Ferovac Majur i Ljeskovicu	22
Izveštaj Štaba Četvrte divizije od 2 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbi kod sela Čosinca	28
Zapovijest Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 2 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Našice	29
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 2 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Debelo Brdo i o stanju na području Gospića	32
Pregled sredstava za vezu u jedinicama Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 2 lipnja 1943 godine	34
Izveštaj Štaba Žumberačko-pokupskog NOP odreda od 2 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o izvršenim akcijama od 24 do 30 svibnja	35
Izveštaj Štaba Dvanaeste NOU brigade od 2 lipnja 1943 god. Štabu Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Kutjevo, Ferovac i Kulu	39
Zapovijest Štaba Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske od 3 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Našice	41
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 3 lipnja 1943 god. Štabu Desete divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Kutjevo i Čaglin	45
Zapovijest Štaba Sedamnaeste NO brigade od 3 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Našice	49
Zapovijest Štaba Dvadeset prve NO brigade od 3 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Donju Motičinu	53
Izveštaj Štaba Unske operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na Tržac	56
Operativni izvještaj Štaba Druge operativne zone od 3 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o izvršenim akcijama od 13 travnja do 1 lipnja	59

	Strana
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 4 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju na području Gospića	63
Zapovijest Štaba Treće NOU brigade Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 4 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na neprijatelja kod Brušana	64
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 5 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na neprijateljske položaje kod Brušana	68
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 5 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama kod Brušana	69
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 5 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na području Gospića	70
Odgovor Hamdije Omanovića početkom lipnja 1943 god. kotarskom pretstojniku u Czinu u vezi s pozivom na predaju	75
Izveštaj Štaba Prvog korpusa od 6 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama jedinica Šeste divizije na području Gospića	77
Izveštaj Štaba Unske operativne grupe od 6 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na Slunj i o drugim akcijama	80
Izveštaj Štaba Četvrtе divizije od 7 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Našice	82
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 7 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na području Gospića	87
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 7 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju na području Gospića	92
Zapovijest Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 7 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na željezničku stanicu u Peščenici	93
Zapovijest Štaba Drugog bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 7 lipnja 1943 god. za rušenje pruge Peščenica—Turopolje	95
Zapovijest Štaba Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 7 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Josipdol	96
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 8 lipnja 1943 god. Štabu Šeste divizije da uputi dva bataljona u sastav Kninske operativne grupe	102
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 8 lipnja 1943 god. Štabu Desete divizije NOV i PO Hrvatske o obezbjeđenju napada na Našice	104
Izveštaj Štaba Dvanaeste NOU brigade od 8 lipnja 1943 god. Štabu Četvrtе divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Našice	107
Izveštaj Štaba Četvrtе divizije od 8 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Kutjevo, Ljeskovicu i Našice	112
Izveštaj Štaba Desete divizije od 8 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Kutjevo, Čaglin, Donju Motičinu i Našice	116
Pismo komandanta Sjevernodalmatinskog NOP odreda od 8 lipnja 1943 god. Okružnom komitetu Komunističke partije Hrvatske za okrug Zadar o borbi kod Male Čiste	124
Izveštaj Štaba Drugog bataljona od 9 lipnja 1943 god. Štabu Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ o rušenju pruge Peščenica—Turopolje i borbi kod Martinića	125
Izveštaj komandanta Diverzantskih grupa Slavonije i Srema od 9 lipnja 1943 god. o izvršenim diverzijama od 9 travnja do 4 lipnja	129
Zapovijest Štaba Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske od 10 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Sirač	131
Zapovijest Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 10 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na neprijateljske posade u Brezovici, Maloj Mlaki i Odri	136

	Strana
Zapovijest Štaba Drugog bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 10 lipnja 1943 god. za napad na neprijateljske posade u Maloj Mlaci i Odri	128
Zapovijest Štaba Trećeg bataljona Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 10 lipnja 1943 god. za napad na Brezovicu	139
Zapovijest Štaba Četvrtre divizije NOV i PO Hrvatske od 11 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Sirač	141
Zapovijest Štaba Desete divizije NOV i PO Hrvatske od 11 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Sirač	145
Zapovijest Štaba Dvanaeste NOU brigade od 11 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Sirač	151
Zapovijest Štaba Sedamnaeste NO brigade od 11 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Sirač	155
Izveštaj Štaba Osme divizije od 11 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Josipdol	159
Izveštaj Štaba Prvog bataljona od 11 lipnja 1943 god. Štabu Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ o napadu na željezničku stanicu u Peščenici	161
Izveštaj Štaba Drugog bataljona od 11 lipnja 1943 god. Štabu Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ o napadu na Odru i Malu Mlaku	162
Izveštaj Štaba Osme divizije od 12 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Josipdol	164
Izveštaj Štaba Trećeg bataljona od 12 lipnja 1943 god. Štabu Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ o napadu na Brezovicu	168
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 13 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o blokadi Gospića	170
Izveštaj Štaba Četvrtre divizije od 13 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Doljane i o borbi za Sirač	171
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 13 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o toku borbe za Sirač	172
Naredenje Štaba Sedamnaeste NO brigade od 13 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama da unište neprijatelja u Siraču	174
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 13 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o toku borbe za Sirač	176
Izveštaj Štaba Moslavačkog NOP odreda od 13 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o akcijama od 27 svibnja do 9 lipnja	177
Izveštaj Štaba Četvrtre divizije od 14 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Doljane i o borbi za Sirač	179
Izveštaj Štaba Sedamnaeste NO brigade od 14 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Sirač	180
Zapovijest Štaba Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 15 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Cetingrad, Veliku Kladušu i Slunj	182
Izveštaj Štaba Šeste divizije od 15 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o demonstrativnom napadu na Gospić	188
Zapovijest Štaba Unske operativne grupe NOV Hrvatske od 15 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Cetingrad i Veliku Kladušu	191
Izveštaj Štaba Dvanaeste NOU brigade od 15 lipnja 1943 god. Štabu Četvrtre divizije NOV i PO Hrvatske o borbama u toku napada na Sirač	195
Izveštaj Štaba Žumberačko-pokupskog NOP odreda od 15 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o izvršenim akcijama i borbama od 19 svibnja do 12 lipnja	198
Izveštaj Štaba Prvog korpusa od 16 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o napadu na Josipdol i borbama kod Gospića	206

	Strana
Izvještaj Štaba Četvrtre divizije od 16 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama oko Sirača	208
Izvještaj Štaba Desete divizije od 17 lipnja 1943 god. Štabu Prvog slavonskog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Sirač	212
Izvještaj Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar„ od 17 lipnja 1943 god. Štabu Druge operativne zone o izvršenim akcijama u Pokuplju	217
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 18 lipnja 1943 god. komandantu sektora Prijeboj da napada i uznemirava neprijateljsku bojnu u Vagancu	223
Pregled brojnog stanja Desete divizije NOV i PO Hrvatske od 18 lipnja 1943 godine	224
Zapovijest Štaba Unske operativne grupe od 18 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama da blokiraju Veliku Kladušu	226
Izvještaj Štaba Druge operativne zone od 18 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o akcijama i borbama na Žumberku i Pokuplju	228
Zapovijest Štaba Treće NO brigade Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 18 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Slunj	231
Naređenje Štaba Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ od 18 lipnja 1943 god. o postupku prema zarobljenim talijanskim vojnicima	233
Pismo Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 19 lipnja 1943 god. Štabu Šeste divizije o oslobađanju Cetingrada, napadu na Slunj i blokadi Velike Kladuše	234
Naredba Štaba Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske od 20 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama i ustanovama o prestanku djelatnosti Treće operativne zone	235
Pregled brojnog stanja odjece i obuke jedinica Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 20 lipnja 1943 godine	236
Dopuna zapovijesti Štaba Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 20 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Veliku Kladušu	238
Dopuna zapovijesti Štaba Druge NOU brigade Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 20 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Veliku Kladušu	241
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 21 lipnja 1943 god. o pohvali Banijskog NOP odreda, formiranju Grupe primorsko-goranskih odreda i postavljanju rukovodilaca	243
Naređenje Štaba Dvadeset prve NO brigade od 22 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za raspored i dejstvo	245
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 23 lipnja 1943 god. Štabu Prve NOU brigade Osme divizije za napad na prugu Ogulin — Karlovac	247
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 23 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Trnovac	248
Izvještaj Štaba Desete divizije od 24 lipnja 1943 god. Štabu Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbi kod Nježića	250
Naredba Štaba Druge operativne zone od 24 lipnja 1943 god. kojom se pohvaljuju borci i rukovodioci Trinaeste proleterske NOU brigade i Žumberačko-pokupskog NOP odreda za postignut uspjeh u borbi protiv Talijana, ustaša i Bele garde	251
Izvještaj Štaba Druge NOU brigade od 24 lipnja 1943 god. Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Cetingrad	253
Izvještaj Štaba Prve brdske baterije od 24 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o dejstvu i utrošku municije pri napadu na Slunj i Veliku Kladušu	257
Pismo načelnika Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 25 lipnja 1943 god. Štabu korpusa o prodoru ustaša u Lički Osik i Budak	258

	Strana
Obavještenje Štaba Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske od 25 lipnja 1943 god. o preimenovanju podređenih jedinica	260
Izvještaj Štaba Osme divizije od 25 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o stanju u Diviziji i kod neprijatelja poslije napada na Cetingrad, Slunj i Veliku Kladušu	261
Pismo Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 26 lipnja 1943 god. Štabu Šeste divizije o dolasku Prve NOU brigade na područje Gospića	263
Naređenje Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 26 lipnja 1943 god. Štabu Osme divizije da dostavi pregled zaplijenjenog oružja u operacijama na području Cetingrad—Slunj—Velika Kladuša	264
Naređenje Štaba Desete divizije od 26 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama da upute borce, rukovodioce i oružje za odrede koji se formiraju	265
Izvještaj Štaba Druge NOU brigade od 26 lipnja 1943 god. Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o napadu na Veliku Kladušu	267
Izvještaj Štaba Druge NOU brigade od 26 lipnja 1943 god. Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o borbama kod Velike Kladuše	269
Izvještaj Štaba Kalničkog NOP odreda od 26 lipnja 1943 god. Štabu Druge operative zone o izvršenim akcijama i o stanju u Odredu	271
Obavještenje Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske od 27 lipnja 1943 god. Štabu Druge operative zone o upućivanju Dvanaeste divizije na Kalnik	274
Izvještaj Štaba Šeste divizije od 27 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o borbama na području Gospića	276
Zapovijest Štaba Šeste divizije NOV i PO Hrvatske od 27 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Smiljan, Oteš i Klanac	278
Zapovijest Štaba Treće NOU brigade Šeste divizije od 27 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Smiljan, Oteš i Klanac	281
Izvještaj Štaba Banijskog NOP odreda od 27 lipnja 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o izvršenim akcijama od 21 do 26 lipnja	285
Izvještaj Štaba Osme divizije od 28 lipnja 1943 god. Štabu Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske o napadu na Cetingrad, Slunj i Veliku Kladušu	288
Pregled gubitaka jedinica Osme divizije NOV i PO Hrvatske od 28 lipnja 1943 godine	297
Naredba Štaba Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske od 29 lipnja 1943 god. o pohvali Druge NOU brigade Osme divizije za pokazano junaštvo i upornost u borbi za oslobođenje Cetingrada	289
Obavještenje Štaba Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske od 29 lipnja 1943 god. podređenim jedinicama o promjeni naziva Šesnaeste NO brigade	300
Naredba Štaba Drugog korpusa NOV i PO Hrvatske od 29 lipnja 1943 god. o formiranju Diljskog, Požeškog, Daruvarskog i Bilogorskog NOP odreda	301
Izvještaj Štaba Druge NOU brigade od 29 lipnja 1943 god. Štabu Osme divizije NOV i PO Hrvatske o borbama kod Cetingrada	303

II

Talijanski i ustaško-domobranski dokumenti

Izvještaj Glavnog stožera domobranstva od 1 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske sjeverno i južno od rijeke Save i Kupe	309
Izvještaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 1 lipnja 1943 god. o zračnoj aktivnosti i dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske južno od rijeke Kupe	312
Izvještaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 2 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji i o toku borbi na području Karlobag—Gospić	314

	Stran
Izveštaj ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 2 lipnja 1943 god. o spremnosti za suradnju sa četnicima zbog predviđenih dejstava u dolini rijeke Gacke	316
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 2 lipnja 1943 god. o izviđačkoj djelatnosti na području Johovice i Bregova	319
Izveštaj Zapovjedništva Prvog sektora od 2 lipnja 1943 god. o akcijama u mjesecu svibnju	321
Izveštaj Glavnog stožera domobranstva od 3 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske sjeverno i južno od rijeka Save i Kupe i uspostavljanju saobraćaja između Gospića i Karlobaga	326
Izveštaj Zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 3 lipnja 1943 god. o bjegstvu ustaša iz Trideset osme ustaške bojne	328
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 3 lipnja 1943 god. o izviđačkoj djelatnosti na području Cetingrada i o napadu Četvrtre banijske NO i Osme krajiške NOU brigade na Slunj	331
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 3 lipnja 1943 god. o napadu jedinica NOV i PO Hrvatske na kvistlinške formacije	333
Izveštaj Glavnog stožera domobranstva od 4 lipnja 1943 god. o dejstvima dijelova Šesnaeste i Osamnaeste NO i Dvanaeste NOU brigade u sjevernoj Hrvatskoj	334
Izveštaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 4 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Dvanaeste NOU brigade na Našice i zauzeću V. Trnovitice, Stare i Nove Ploščice od strane Šesnaeste NO brigade	337
Izveštaj Zapovjedništva Prve pješačke divizije od 4 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u toku svibnja	338
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 4 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	346
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 5 lipnja 1943 god. o kretanju Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ i zauzimanju Slunja od strane Četvrtre banijske NO i Osme krajiške NOU brigade	347
Izveštaj Zapovjedništva Prvog sektora od 5 lipnja 1943 god. o pripremi dejstva na prostoru Sv. Jana—Plešivica—Okić Grad	349
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 5 lipnja 1943 god. o dejstvima Kalničkog NOP odreda	350
Izveštaj Zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 5 lipnja 1943 god. o dezertiranju ustaša i formiranju nove jedinice od preostalog ljudstva triju ustaških bojni	352
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 5 lipnja 1943 god. o zaposjedanju kota kod Slunja od strane Četvrtre banijske NO i Osme krajiške NOU brigade i izviđačkoj djelatnosti Druge bojne Drugog gorskog zdruga	355
Poziv na predaju koji je kotarski pretstojnik u Cazinu uputio komandantu Osme krajiške NOU brigade početkom lipnja 1943 godine	357
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 6 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske sjeverno i južno od rijeka Save i Kupe	358
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 6 lipnja 1943 god. o dejstvima Kalničkog NOP odreda	362
Izveštaj Zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 6 lipnja 1943 god. o napadu Dvanaeste NOU brigade na Našice i napadu dijelova Sedamnaeste NO brigade na Našičku Breznicu	365
Izveštaj Zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 6 lipnja 1943 god. o napadu Dvanaeste NOU brigade na Našice	367

	Strana
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 7 lipnja 1943 god. o dejstvima protiv Žumberačko-pokupskog NOP odreda i o akcijama jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji	368
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 7 lipnja 1943 god. o kretanju dijelova Trinaeste NOU brigade „Rade Končar“ iz Pissarovine za Cerje	371
Izveštaj Zapovjedništva Drugog domobranskog zbora od 7 lipnja 1943 god. o izviđačkoj djelatnosti na području Slavonske Požege i gubicima u zadnjim borbama oko Našica	373
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 8 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Kalničkog NOP odreda na Nijemce i nasilnom izviđanju na području Garešnice	375
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 8 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ na željezničku stanicu Peščenicu	377
Izveštaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 9 lipnja 1943 god. o sukobu Treće bojne Četvrtog zdruga sa dijelovima Šesnaeste NO brigade Četvrte divizije NOV i PO Hrvatske	379
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 9 lipnja 1943 god. o napadu jedinica Osme divizije Prvog korpusa NOV i PO Hrvatske na Josipdol i Oštarije	380
Izveštaj Zapovjedništva Petog gorskog zdruga od 9 lipnja 1943 god. o akcijama u mesecu svibnju	382
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 9 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	389
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 10 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji i napadu dijelova Osme divizije Prvog korpusa na Ogulin, Oštarije i Josipdol	390
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 10 lipnja 1943 god. o dejstvima Kalničkog NOP odreda	392
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 10 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na području divizije „Macerata“	394
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 11 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na Jastrebarskom, Bjelovarskom i Makarskom području	396
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 11 lipnja 1943 god. o borbi protiv Trećeg bataljona Kalničkog NOP odreda i o napadu dijelova Trinaeste proleterske NOU brigade „Rade Končar“ na željezničke stanice Odru i Sv. Klaru i na posadu u Brezovici	398
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 11 lipnja 1943 god. o izviđačkoj djelatnosti i pripremanju napada na Žutu Lokvu	400
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 12 lipnja 1943 god. o akcijama jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji, Kordunu i Baniji	401
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 12 lipnja 1943 god. o akcijama dijelova divizije „Re“ i „Macerata“	404
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 12 lipnja 1943 god. o akcijama jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	406
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 13 lipnja 1943 god. o borbama ustaša protiv Žumberačko-pokupskog NOP odreda i o akcijama Talijana duž željezničke pruge Oštarije-Josipdol	408
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 13 lipnja 1943 god. o diverziji dijelova Trinaeste NOU brigade „Rade Končar“ kod Orle i na željezničkoj pruzi Turopolje—Peščenica	409

	Strana
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 13 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Prve brigade Trinaeste divizije NOV i PO Hrvatske na Žutu Lokvu	411
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 13 lipnja 1943 god. o prikupljanju i kretanju jedinica NOV i PO Hrvatske i o proteklim borbama u Dalmaciji	413
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 14 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji i na području Kalnika, Pokuplja i Žumberka	418
Izveštaj Zapovjedništva Prvog gorskog zdruga od 14 lipnja 1943 god. o akcijama u mjesecu lipnju	420
Izveštaj ustaško-domobranskog vojnog povjereništva od 14 lipnja 1943 god. o zauzimanju Žute Lokve od strane Talijana i akciji jedinica NOV i PO Hrvatske kod Sinja	433
Izveštaj Zapovjedništva domobranskog zbora od 15 lipnja 1943 god. o početku akcije „Antun“	434
Izveštaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 15 lipnja 1943 god. o rezultatima napada jedinica Prvog slavonskog korpusa na Sirač i Badljevinu	435
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 15 lipnja 1943 god. o borbama protiv jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	436
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 15 lipnja 1943 god. o prikupljanju jedinica Kninskog sektora na području Knina i napadu Prvog bataljona Druge NOU brigade na Mokro Polje	438
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 16 lipnja 1943 god. o borbama protiv jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji, Lici i Dalmaciji	440
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 16 lipnja 1943 god. o akcijama u mjesecu svibnju	442
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 16 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Druge NOU brigade na Radučić i o borbama protiv četnika u zoni Padjene	457
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 17 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji, Kordunu i Dalmaciji	459
Izveštaj Zapovjedništva Prve gorske divizije od 17 lipnja 1943 god. o prikupljanju jedinica NOV i PO Hrvatske na prostoru Dežanovac — Uljanik—Goveđe Polje i o diverziji na pruzi Pčelić—Bastaji	462
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 17 lipnja 1943 god. o napadu Druge NOU brigade Osme divizije i Unske operativne grupe na V. Kladušu i Cetingrad	463
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 18 lipnja 1943 god. o borbama protiv jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji i o napadu dijelova Osme divizije i Unske operativne grupe na V. Kladušu i Cetingrad	467
Izveštaj Zapovjedništva ustaško-domobranskog vojnog povjerenstva od 18 lipnja 1943 god. o napadu jedinica Kninskog sektora na Talijane kod Knina	469
Izveštaj Zapovjedništva Prvog sektora od 18 lipnja 1943 god. o ispadu ustaša na području Oštrc—Lović Prekriški i o borbi protiv dijelova Žumberačko-pokupskog NOP odreda	470
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 19 lipnja 1943 god. o borbi protiv jedinica NOV i PO Hrvatske na područjima Zagorja i Zagreba, u Lici i u Dalmaciji	471
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 19 lipnja 1943 god. o dejstvima Kalničkog NOP odreda	473

	Strana
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 19 lipnja 1943 god. o zauzimanju Slunja od strane Treće NOU brigade i Cetingrada od strane Druge NOU brigade Osme divizije	476
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 19 lipnja 1943 god. o razbijanju posada Slunja i Cetingrada od strane jedinica NOV i PO Hrvatske	478
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 19 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na sektorima divizija „Re“ i „Macerata“	479
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 20 lipnja 1943 god. o kretanju i akcijama Kalničkog NOP odreda i o padu Slunja i Cetingrada	480
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 20 lipnja 1943 god. o pripremi dijelova Druge NOU brigade Osme divizije i dijelova Četvrte banijske NO brigade za napad na Veliku Kladušu	483
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 21 lipnja 1943 god. o pokretima i dejstvima Kalničkog NOP odreda i nastavku borbe protiv Žumberačko-pokupskog NOP odreda	485
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 21 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Druge NOU brigade Osme divizije i Četvrte banijske NO brigade na Veliku Kladušu	487
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 21 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	490
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 22 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Kalničkog NOP odreda na Varaždinske Toplice i Trećeg bataljona Banijskog NOP odreda na željezničku postaju Šaš	492
Izveštaj Zapovjedništva Druge pješačke divizije od 23 lipnja 1943 god. o situaciji poslije napada na Veliku Kladušu i o rezultatima operacije „Klara“	494
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 22 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Kalničkog NOP odreda na posadu između željezničkih stanica Lepavina i Carevdar	497
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 22 lipnja 1943 god. o borbama protiv jedinica NOV i PO Hrvatske na sektorima divizija „Re“ i „Macerata“	499
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 23 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na područjima Žumberka i Križevaca i u Slavoniji	501
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 23 lipnja 1943 god. o neuspjehu dijelova divizije „Re“ u borbi protiv jedinica NOV i PO Hrvatske	504
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 24 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji, Lici i Dalmaciji	508
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 24 lipnja 1943 god. o početku operacije „Zagorje“	510
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 24 lipnja 1943 god. o diverzijama i dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	512
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 25 lipnja 1943 god. o dejstvima Kalničkog i diverzijama dijelova Moslavačkog i Banijskog NOP odreda	514
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 25 lipnja 1943 god. o početku akcije na Kalnik i zauzimanje Rasinje od dijelova Kalničkog NOP odreda	516

	Strana
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 26 lipnja 1943 god. o borbi protiv jedinica NOV i PO Hrvatske na područjima Kalnika, Daruvara i Velike Kladuše i u Lici	518
Izveštaj Zapovjedništva Operativnog područja za Liku od 26 lipnja 1943 god. o prodoru dviju bojni prema Ličkom Osiku i Mušaluku i o protunapadu dijelova Treće NOU brigade Šeste divizije	520
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 26 lipnja 1943 god. o dejstvima u zoni Carevo Polje—Kut i o podršci avijacije ustaško-domobranskim jedinicama u zoni Lički Osik—Oteš—Debelo Brdo	521
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 26 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	523
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 26 lipnja 1943 god. o borbama protiv jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	525
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 27 lipnja 1943 god. o diverzijama jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji i o borbama u Lici i Dalmaciji	529
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 28 lipnja 1943 god. o napadu dijelova Moslavačkog NOP odreda na G. Gračenicu i želj. st. Popovaču i o borbama u Slavoniji i Dalmaciji	532
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 28 lipnja 1943 god. o zauzimanju Račinca i Muljača od strane dijelova Treće NOU brigade Šeste divizije	534
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 29 lipnja 1943 god. o dejstvu Kalničkog NOP odreda i dolasku Prve NOU brigade Šeste divizije na područje Gospića	536
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 29 lipnja 1943 god. o akcijama dijelova Kalničkog NOP odreda i o početku dejstava za čišćenje prostora istočno i južno od Kalničke Gore	538
Izveštaj Komande talijanskog Petog armijskog korpusa od 29 lipnja 1943 god. o dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske na sektorima divizija „Re“ i „Macerata“	540
Izveštaj Komande talijanskog Osamnaestog armijskog korpusa od 29 lipnja 1943 god. o dejstvu jedinica NOV i PO Hrvatske u Dalmaciji	542
Izveštaj Zapovjedništva Glavnog stožera domobranstva od 30 lipnja 1943 god. o kretanju i dejstvima jedinica NOV i PO Hrvatske u Slavoniji i o borbi protiv Treće NOU brigade Šeste divizije kod Gospića	543
Izveštaj Zapovjedništva Prvog domobranskog zbora od 30 lipnja 1943 god. o dejstvima Kalničkog NOP odreda	546
Izveštaj ustaško-domobranskog Operativnog zapovjedništva za Liku od 30 lipnja 1943 god. o borbama protiv dijelova Treće NOU brigade Šeste divizije	548
Registar	551

ISPR AV K A

<i>Strana</i>	<i>Red</i>	<i>Stoji</i>	<i>Treba</i>
61	2 odozgo	karabina. ¹	karabina. ¹²
113	25 odozgo	uoji	koji
117	4 odozgo	zasjedi,	zasjedi, ⁵
113	15 odozgo	i ugovoreno	i u ugovoreno
141	16 odozgo	jadna	jedna
233	4 odozgo	izgledi	izgredi
248	10 odozgo	načas	nočas
276	24 odozgo	ja bio	je bio
470	14 odozgo	na crte	do crte
484	16 odozgo	obterećenje	odterećenje